

**МИХАЙЛО
ГРУШЕВСЬКИЙ**

—

**ПЕРШИЙ ПРЕЗИДЕНТ
УКРАЇНИ, АКАДЕМІК**

Біобібліографія
(1885 – 2000 рр.)

Укладач Борис Грановський

У В А Г А!

При макетуванні покажчика трапився зсув пагінації бібліографічних позицій розділу ІУ. В результаті цього деякі вказані (в дужках) в розділі УІ позиції розділу ІУ також мають відповідний зсув - переважно на одиницю.

Укладач висловлює користувачам свої вибачення за цю прикру помилку.

КИЇВ-2001

УДК 012 Грушевський + 016:[929 Грушевський + 94 (477) (092)
ББК 91.9 : 63.3 (4 УКР) + 63.3 (4 УКР) я 1
Г 91

Довідник містить відомості про наукові, публіцистичні, політичні, освітянські праці та літературні твори першого Президента України Михайла Сергійовича Грушевського, професора, академіка ВУАН, дійсного члена АН СРСР, визначного громадсько-політичного діяча (1866-1934 рр.), видруковані українською та іноземними мовами у 1885 - 2000 роках, а також інформацію про публікації вітчизняних і зарубіжних дослідників стосовно його життя та діяльності.

Видання присвячене десятиріччю незалежності України та 135-літтю від дня народження М. С. Грушевського.

Для науковців, політиків, викладачів, студентів вузів, краєзнавців, працівників ЗМІ, освіти та всіх, хто цікавиться грушевськіаною.

ISBN 966-7863-01-8

Рецензент д. і. н. Р. Я. Пиріг

Бібліографічний редактор Світлана Іванисенко

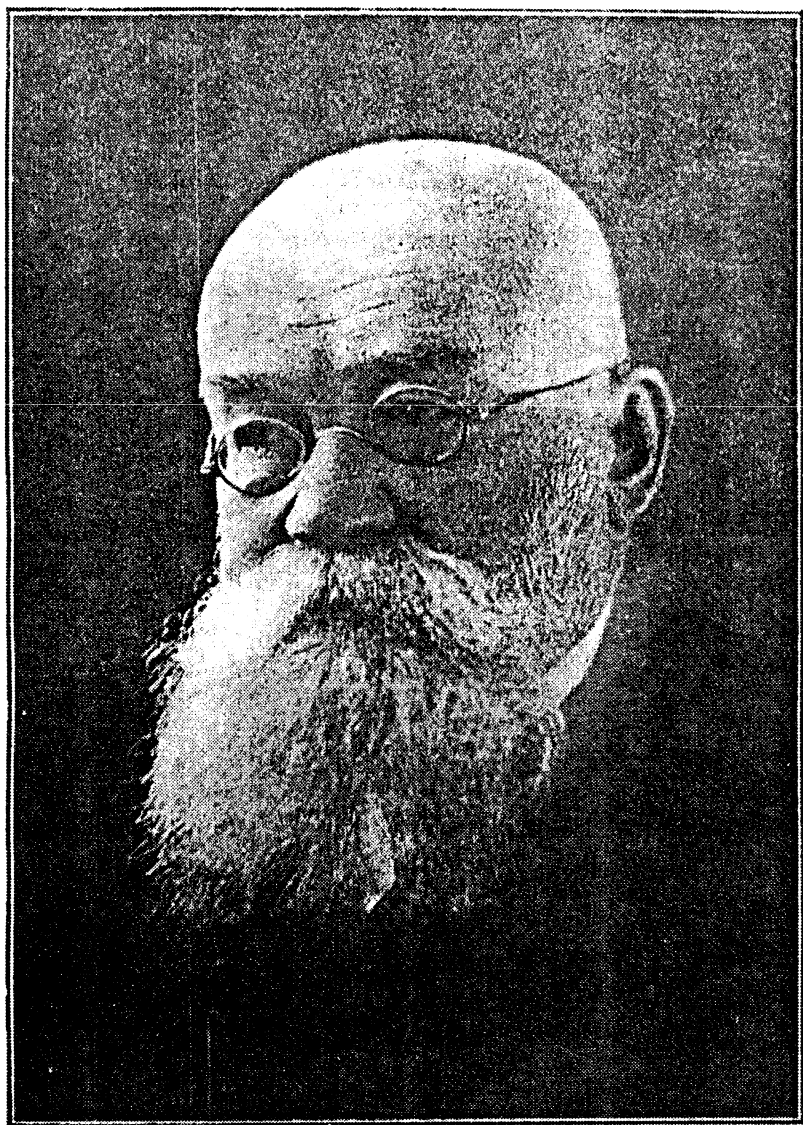
Наклад видруковано коштом укладача.

За придбанням звертатися: 03150 Київ-150, вул. В.-Васильківська,
буд. 51, кв. 8. Тел./факс (044) 227 13 34.

ББК 91.9 : 63.3 (4 УКР) + 63.3 (4 УКР) я 1

ISBN 966-7863-01-8

@ Б. В. Грановський

М. Трушевский

**Видання присвячене десятиріччю
незалежності України
та 135-літтю від дня народження
М. С. Грушевського**

ВІД УКЛАДАЧА

Грушевський Михайло Сергійович, провідний будівничий української культури та діяч українського національного і державного відродження, фундатор української національної історіографії кінця XIX - початку XX століть, народився у 1866 році. Грушевськознавство, як окрема галузь українознавства, зародилось на початку XX століття зусиллями вітчизняних науковців-бібліографів, істориків, філологів. Значний внесок в його розвиток зробили учені української діаспори США, Канади, Німеччини, зокрема професори Л. Винар, О. Домбровський, М. Антонович та інші. Тимчасово, в другій половині XX століття, центром грушевськознавства стала редакція часопису "Український історик" (США).

Бібліографія - нервова система науки в цілому та її конкретних галузей зокрема. Як правило, вона передуює появі нової дисципліни, фіксує історію її виникнення, досягнення сьогодення, зумовлює наступні етапи та шляхи її подальшого розвитку. Грушевськознавство винятком не було. Першою бібліографічною працею останнього став "Реєстр наукових і літературних праць проф. М. С. Грушевського до року 1905" (укладач І. Е. Левицький), як складова "Наукового збірника, присвяченого професору Михайлу Грушевському учениками й прихильниками з нагоди його десятилітньої наукової праці в Галичині (1894-1904)", видрукованої в Львові у 1906 році, фактично до 40-ліття від дня його народження. Ця праця - перша цеглина в фундаменті вітчизняного та зарубіжного грушевськознавства.

Наступна і остання прижиттєва, перша і єдина за радянської доби, масштабна бібліографія праць проф. М. С. Грушевського за 1905-1928 роки була вміщена на сторінках "Ювілейного збірника на пошану академіка Михайла Сергійовича Грушевського: З нагоди шістдесятої річниці життя та сорокових роковин наукової діяльності". (Упорядники: Д. Балака, О. Карпинська, Н. Козель, Н. Ципкина ; Доповнення В. Дорошенка), виданого в Києві у 1929 році. Оскільки в її основу покладені випрацювані І. Е. Левицьким принципи, обидва ці показники структурно та хронологічно стикуються

і, на нашу думку, можуть розглядатися як єдина бібліографія праць М. С. Грушевського за 1885-1928 роки.

Окрім згаданих відомості про здобутки інтелектуального потенціалу академіка, професора М. С. Грушевського вміщувалися до середини 60-х років нашого століття фрагментарно в інших тематичних покажчиках, проте вони в комплексі не створюють цілісної картини його наукової, освітянської, публіцистичної та літературної спадщини (див. поз. №№ 1-7, 11-14, 23-26).

У 1966 році, до 100-річчя від дня народження М. С. Грушевського, проф. Л. Винар робить на сторінках редакovanого ним часопису "Український історик" спробу зміцнити фундамент грушевськознавства, подавши в числі 9-10 цього часопису на 7 сторінках "Бібліографію праць про М. Грушевського", а до 150-річчя від дня його смерті збільшив її до 28 стор. і видрукував в числі 81-84 цього ж видання. Таким чином бібліографічна база грушевськознавства була збагачена за рахунок раніше відсутнього важливого компоненту - бібліографії статей та матеріалів про життя і діяльність М. С. Грушевського. У 1984 та 1985 рр. відповідно на континентальній Європі та на терені Північної Америки виходять у світ праці проф. Л. Винара "Michailo Hruschewskyi": Biobibliographische Quelle 1866-1934", - Muenchen, - 68 S. (нім. мовою) та "Mychailo Hruschewskyi": 1866-1934: Bibliographie Sources". - New-York; Toronto. - XVIII, 203 p. (англ. мовою).

На батьківщині Великого Українця з часу видання у 1929 році вже названого вище "Ювілейного збірника..." протягом 60 років вагомої бібліографічної праці в царині грушевськознавства не з'явилося. Напередодні краху "збільшовиченої ери" у 1989 році проф. В. Г. Сарбей в своїй монографії "Очерки по методологии и историографии истории Украины: (Период капитализма)..." подав на 4-х сторінках перелік деяких праць М.С.Грушевського та розвідок з теми "Научная несостоятельность буржуазно-националистической исторической концепции М.Грушевского и его "школы" (див. поз. 25). Через два роки автор цієї праці видав до 125-річчя від дня народження М. С. Грушевського обсягом 1,5 друкованих аркушів брошуру "Академік М. С. Грушевський: Матеріали для біобібліографії (1914-1934 рр.)", створену цілком на матеріалах фондів, котрі широкому загалу в той час були недоступні.

Проголошення у 1991 році незалежності України перемістило центр грушевськознавства з далекого зарубіжжя на терен України: в структурі Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України було створено Сектор грушевськознавства. Українська громадськість отримала можливість для всебічного ознайомлення і вивчення спадщини М.С.Грушевського, що в свою чергу спричинило появу широкого спектру розвідок стосовно його життя та діяльності.

Якщо перша складова грушевськознавства - доробки М. С. Грушевського в сфері науки, освіти, публіцистики та літератури - зі смертю останнього у 1934 році цілком природньо набули статусу "constantis" і сьогодні має місце головним чином тиражування його праць, то друга складова - матеріали про його життєвий шлях та багатобічну діяльність, дослідження його вагомої спадщини та її ролі у розбудові Української держави, з року у рік набувають масштабності та динамізму, піки яких припадають на "круглі дати" ювіляра.

Видані на Україні у 1906 та 1929 роках згадані вище покажчики за декілька десятиліть боротьби радянської влади з "буржуазно-націоналістической исторической концепцией М. Грушевского и его "школой", збереглися фактично лише окремими примірниками у спецфондах. Створений і виданий англійською та німецькою мовами за кордоном покажчик проф. Л. Винара був практично недосяжний українським дослідникам "грушевськіани". Подальший же успішний розвиток грушевськознавства закономірно вимагав адекватного собі бібліографічного забезпечення.

Провідні грушевськознавці в Україні та за кордоном професори М. Антонович, Л. Винар, Я. Дашкевич, О. Копиленко, Р. Пиріг, Л. Решодько та інші визнавали ці фактори і ставили на порядок денний питання про необхідність створення максимально повної біобібліографії М. С. Грушевського. У березні 1991 р. львівська міська газета "Рагуша" видрукувала інформацію про видання Археографічної комісією АН УРСР до 125-ліття останнього книги Л. Винара та І. Гирича "Михайло Грушевський: Бібліографічний покажчик" обсягом 15 друкованих аркушів. До цього часу не створено. Весною 1994 року укладач зніщюював видання до 130-річчя від дня народження М. С. Грушевського покажчик матеріалів для біобібліографії останнього за 1885-1995 рр. Фінансування його видання передбачалось планом державних заходів до ювілею, проте його видання унеможливили «доброзичливі» грушевськознавці (див. поз. 771).

У відповідності до Указу Президента України "Про відзначення 130-річчя від дня народження М. С. Грушевського" на державному рівні було накреслено і реалізовано низку важливих заходів. За кордоном було організовано "Міжнародний Академічний Комітет для вшанування 130-ліття з дня народження Михайла Грушевського (1866-1934)". Українське Історичне Товариство проголосило 1996 рік "Міжнародним роком Михайла Грушевського". Зкоординованими зусиллями до ювілею була перевидана значна кількість праць М. С. Грушевського, в монографіях та збірниках видрукувані результати багатьох наукових досліджень стосовно його життя та діяльності. На присвячених ювілею М. С. Грушевського наукових форумах різного рангу були виголошені цікаві доповіді та повідомлення. Всі ці новітні матеріали вкрай необхідно було зробити

надбанням широкого загалу, перед усім грушевськознавців. За таких обставин було прийнято рішення пролонгувати хронологію покажчика, тому видання праці було перенесено на пізніший термін. Зміст останнього зріс майже на 400 позицій, а хронологічний діапазон пролонговано до 115 років.

Головним завданням укладача було скласти максимально повний реєстр публікацій М. С. Грушевського на ниві науки, освіти, публіцистики, політики, красномовства за 1885-2000 рр., продемонструвати їх хронологію та географію видання, а також створити із наукових розвідок, офіційних повідомлень, суб'єктивних спогадів та персоналізованих думок і висновків, котрі розпорошені по різних джерелах, масив бібліографічної інформації стосовно життя й діяльності Великого Українця та ввести його у науковий обіг. Укладач визнає за потрібне звернути увагу користувачів на те, що покажчик містить лише матеріали для біобібліографії М. С. Грушевського і його доречно розглядати як черговий шабель на шляху створення останньої в повному розумінні цього слова.

Несучими конструкціями книги стали вже згадані вище автономно існуючі бібліо- та біографічні покажчики про творчі здобутки, життя та діяльність М. С. Грушевського. Вони суттєво доповнені публікаціями вітчизняної періодики, україно- та російськомовного емігрантського друку, а також часописів окупаційної доби в Україні за 1941-1944 роки. Останні тривалий час покоїлись у спецфондах і лише тепер стали надбанням науковців та широкого загалу. З незалежних від бібліотеки причин комплектність їх у фондах НБУ ім. В. І. Вернадського та Науково-довідкової бібліотеки Центральних державних архівів України недостатньо повна і тому можливі упущення.

За структурою покажчик дещо відрізняється від своїх академічних попередників із серії "Біобібліографія учених Української РСР". В розділі I, в основу якого покладена праця В. Ф. Верстюка і Р. Я. Пирого (див. поз. № 192), подана коротка хроніка життя і діяльності М. С. Грушевського. За порадою фахівців у розділі II подано перелік вже існуючих бібліографічних праць на ниві грушевськознавства. Розділ III містить в алфавітному порядку матеріали про життя та діяльність М. С. Грушевського, збагачені науковими працями щодо інших історичних подій, персоналій, організацій, установ, закладів і товариств, в контексті яких містяться значна кількість органічно пов'язаних із життям та діяльністю М. С. Грушевського фактів, епістолярного матеріалу тощо (вони мають позначення "М. С. Грушевський в контексті"), що дають змогу більш рельєфно і контрастно досліджувати і висвітлювати різні аспекти життя та творчості М. С. Грушевського як громадянина, вченого, політика, державного діяча, літератора.

У розділі IV вміщено у хронологічному порядку інформацію про науково-публіцистичну, політичну, освітянську та літературну спадщину М. С. Грушевського (українською та російською мовами). Видруковані іншими мовами праці академіка М. С. Грушевського подані (також у хронологічному порядку) у розділі V. Розділ VI містить цю ж інформацію у алфавітно-тематичному порядку, що уможливило осучаснити реєстр всієї творчої спадщини, дати користувачам змогу наочно збагнути всю спадщину Великого Українця. В кінці кожної позиції цього розділу вказана позиція (позиції) попереднього розділу, що дає змогу користувачам швидко дізнатися скільки разів, де, коли та ким конкретна праця М. С. Грушевського видавалась та перевидавалась.

Більшість його монографічних праць, наукових розвідок, статей, рецензій, літературних творів українською та російською мовами зберігається у фондах НБУ ім. В. І. Вернадського. В покажчику вони подані за сучасними вимогами орфографії та бібліографічного опису. Варто зауважити, що збереженню праць М. С. Грушевського у фондах НБУ ім. В. І. Вернадського в умовах репресивних заходів органів ДПУ-НКВС-МДБ-КДБ щодо “грушевськіани” читачі мають завдячувати декільком поколінням співробітників бібліотеки, котрі, ризикуючи набути статус “врага народа”, зберігали їх розпорошеними в різних фондах, колекціях тощо. Матеріали, котрі укладач з об’єктивних причин не мав змоги переглянути “de-visu”, позначені зірочкою.

Визнано недоречним вносити зміни в систему випрацюваних попередніми укладачами скорочень назв прорецензованих М. С. Грушевським монографій, довідників, книг, часописів та статей, а також їх видавничих реквізитів, оскільки більшість цих праць у фондах бібліотеки відсутня і переглянути їх “de-visu” змоги не було. Брався також до уваги факт, що більшість написаних М. С. Грушевським рецензій була видрукована в виданнях за його редакцією.

Укладач визнав за доцільне для зручності користувачам подати у покажчику окремим розділом (VII) “Книжки і журнали, що вийшли за редакцією М. С. Грушевського”, а також окремими розділами (VIII, IX) відомості про існування встановлених укладачем рецензій на праці академіка М. С. Грушевського та перелік критичних статей стосовно його біобібліографічних матеріалів. Сподіваємось, що користувачів зацікавить і стане їм у нагоді також інформація розділу X “Перелік присвячених М. С. Грушевському форумів і виголошених на них доповідей стосовно (за програмами)”. Тут подано лише перелік заходів, матеріали яких не були видруковані окремими збірниками. Укладач шкодує, що з об’єктивних причин йому не вдалось встановити та подати у

цьому розділі прізвища всіх учасників форумів та вказати назви виголошених ними доповідей, повідомлень тощо.

В кінці видання (розділ XI) вміщено перелік використаних укладачем джерел: монографічні праці та збірники, вітчизняна і зарубіжна періодика, Довідково-пошуковий апарат (розділ XII): іменний (окремо до розділів III-X), тематичний (до розділу IV) та географічний (загальний) покажчики і Список авторських аббревіатур та скорочень.

Видання біобібліографічних матеріалів стосовно академіка М. С. Грушевського такого типу організовано на Україні вперше. Воно не претендує на вичерпаність, має певні недоліки, проте є підстави сподіватись, що покажчик сприятиме на сучасному етапі більш широким дослідженням спадщині та життєвого шляху Великого Українця, а також значно полегшить укладання в недалекому майбутньому повномасштабної біобібліографії М. С. Грушевського.

Щиру подяку за надану вагому практичну допомогу при створенні цієї праці укладач висловлює докторам історичних наук Я. Р. Дашкевичу та Р. Я. Пирогу, бібліографу С. Іванисенку, лінгвістам І. О. Римарович, В.С. Єфанову та Ж. Х. Посоховій, працівникам фірми "OST" Ltd М. Орос, Б. Биковському, А. Колесніку та іншим за доброзичливість та сприяння в підготовці видання до друку.

Свої зауваження, пропозиції та побажання укладач просить надсилати за адресою: Україна, 03150, Київ-150, вул. Велика Васильківська, 51, пом. 8. Вони будуть сприйняті з подякою і використані в наступній праці над біобібліографією М. С. Грушевського.

Канд. іст. наук *Борис ГРАНОВСЬКИЙ*.-

Київ, вересень 2001 р.

Розділ I.

ХРОНІКА ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ

1866 р.

29 вересня - В м. Холмі в родині вчителя греко-уніатської гімназії народився Михайло Сергійович Грушевський. Батько - Грушевський Сергій Федорович, мати - Грушевська Глафіра Захарівна.

28 жовтня - Хрещення Михайла в церкві Івана Богослова в м.Холмі.

1869 р.

січень. Переїзд сім'ї Грушевських в с. Сестринівку Бердичівського повіту на тимчасове проживання.

1870 р.

Переїзд сім'ї Грушевських до Ставрополя, куди батько Михайла був переведений на посаду інспектора, а згодом - директора народних шкіл.

1873 - 1876 рр.

Влітку, під час відпусток батька, сім'я Грушевських щорічно перебувала в с. Сестринівка Бердичівського повіту.

1880 р.

Зарахований до другого класу Тифліської класичної гімназії, де захопився вивченням історії та літератури України.

1882 р.

Пережив трагедію: від дифтерії померли сестра Марія та брати Федір і Захарій.

1883 р.

червень - Написав перший літературний твір - оповідання "Німий свідок".

1884 р.

жовтень - Написав першу наукову розвідку - реферат "О схоластическом направлении", присвячену історії розвитку науки в Україні.

- Заохочуваний І. Нечуй-Левицьким, написав протягом 1884-1885 рр. оповідання "Унтер-офіцер Трохим Скавчук", "Остання кутя", "Днинка", "Романтична історія" тощо.

1885 р.

лютий - Перша публікація - оповідання "Бех-аль-Джугур".

1886 р.

25 червня - Отримав атестат зрілості про закінчення І Тифліської класичної гімназії з відзнакою.

30 липня - Подав заяву на ім'я ректора Київського імператорського університету св. Володимира з проханням зарахувати до університету на історичне відділення історико-філологічного факультету.

1887 - 1890 рр.

Працював над темою і опублікував нарис "Южнорусские господарские замки в половине XVI века". Працював над розвідкою "История Киевской земли от смерти Ярослава до конца XIV века". Остання здобула у 1890 р. золоту медаль та була видана окремою книгою в київських "Университетских известиях".

1889 р.

Познайомився з О. Кониським. Розпочав громадську діяльність. Став відомим діячем українського руху в Києві.

1890 р.

22 вересня - Отримав диплом першого ступеня про закінчення університету.

1891 р.

Початок року Проф. В. Антонович рекомендує М. Грушевського на посаду професора катедри історії України Львівського університету.

31 травня - Обраний дійсним членом Історичного товариства Нестора Літописця при Київському імператорському університеті св. Володимира.

1892 р.

У Львові вийшло з друку перше число часопису “Записки Наукового Товариства імені Шевченка”, в якому була уміщена стаття М. С. Грушевського (під псевдонімом С. Сергієнко) “Громадський рух на Україні-Руси в ХУІІ віці”. В ХХУІ томі “Киевской старины” видрукована його розвідка “Барская околичная шляхта до ХУІІІ в.”

1893 р.

21 травня - Обраний членом Наукового Товариства імені Шевченка у Львові.

Травень - Склав магістерський екзамен. Почав працювати над магістерською дисертацією.

1894 р.

11 квітня - Офіційно затверджений на посаді ординарного професора катедри “Всесвітньої історії з окремним узглядненням історії Східної Європи” Львівського університету.

травень - Захистив магістерську дисертацію на тему: “Барское староство XIV-XVIII вв. Исторические очерки”.

30 вересня - Прочитав у Львівському університеті першу вступну лекцію з історії України княжої пори.

5 жовтня - Обраний дійсним членом Українсько-руського педагогічного товариства у Львові.

8 жовтня - Обраний дійсним членом т-ва “Руська бесіда” у Львові.

1895 р.

січень - Призначений редактором «Записок Наукового Товариства імені Шевченка». З V-го т. і до СХV т. (1913 р) «Записки НТШ» виходили за редакцією М. С. Грушевського.

10 лютого - Обраний членом Польського соціологічного товариства у Львові.

15 травня - Обраний членом-кореспондентом Краківської Академії наук.

12 червня - На засіданні Історично-філософської секції НТШ звітував про свою роботу в архівах Москви і Варшави.

1896 р.

15 січня - Обраний головою Археографічної комісії НТШ та головним редактором її видань.

4 червня - Одноголосно обраний почесним членом НТШ. Переобраний головою Історико-філософської секції НТШ.

грудень - Одружився з Марією Сільвестрівною Вояківською, вчителькою за фахом.

1897 р.

січень - Розпочав працювати над рукописом "Історії України-Руси".

4 січня - Обраний членом Археографічної комісії Московського археологічного товариства.

7 листопада - Обраний почесним членом Українського товариства "Січ" у Відні.

грудень - Підписав, від імені комітету НТШ, відозву до громадськості із закликом робити пожертви на створення Української Академії наук. Опублікував у газ. "Діло" статтю «Добиваймося свого університету».

1898 р.

січень - Звернувся, разом з іншими, до громадськості України з проханням про збір коштів на придбання будинку для Івана Франка.

23 лютого - На засіданні Історично-філософської секції НТШ схвалено до друку I-й том "Історії України-Руси".

14 травня - Обраний членом Комітету НТШ для підготовки святкування 100-річного ювілею "Енеїди" І. Котляревського та відродження української літератури.

жовтень - Зі своїх гонорарів заснував при НТШ "Стипендійний фонд ім. М. Грушевського" для допомоги здібним студентам.

1899 р.

березень - Ініціював заснування у Львові “Українсько-руську видавничу спілку”. Згодом вона стала провідним українським видавництвом.

26 грудня - Ініціював реорганізацію товариства «Народна рада» в Українську національно-демократичну партію. Увійшов до її керівного органу – «Тіснішого Народного Комітету».

1900 р.

21 червня - В родині Грушевських народилась донька Катерина.

1901 р.

6 лютого - Помер батько - Сергій Федорович Грушевський.

26 березня - Обраний дійсним членом Імператорського Одеського товариства історії та старожитностей.

6 квітня - Обраний почесним членом Волинського церковно-археологічного товариства в Житомирі.

1902 р.

2 лютого - Переобраний головою НТШ.

грудень - Склав спеціальний меморандум стосовно заснування українського університету у Львові, текст якого делегація НТШ передала австрійському уряду

1903 р.

19 квітня - 5 травня - Перебував, на запрошення Російської вищої школи наук, у Парижі для читання курсу лекцій з історії України. Відвідав також Лондон, Берлін, Лейпціг, де зустрічався з відомими славістами, виступав з доповідями тощо.

1904 р.

Весною здійснив короткотривалу подорож до Італії з метою відпочинку та оздоровлення. В кінці літа з цією ж метою проваторно виїздив до Італії.

На власні кошти створює в Коломиї приватну вчительську семінарію.

У Львові створено оргкомітет для підготовки святкування 10-річного ювілею наукової праці М. Грушевського в Галичині.

1905 р.

травень - Підготував проект майбутнього конституційного ладу в Росії. Видрукував його концепцію в статті «Конституційне питання і українство в Росії» (Літ.-Наук. Вістн., 1905, № 5).

червень-серпень - Ініціював археографічні експедиції НТШ до архівів та бібліотек Варшави, Києва, Кракова, Москви, Петербурга, Харкова, з метою пошуку документів з історії козацтва.

Генерував ідею перенести видання “Літературно-Наукового Вістника” зі Львова до Києва з метою в такий спосіб консолідувати національний рух в західних та східних землях України.

1906 р.

лютий - Вийшов з друку «Науковий збірник, присвячений професору Михайлу Грушевському учениками й прихильниками з нагоди його десятилітньої наукової праці в Галичині (1894-1904)».

9 липня - Обраний головою новоствореної Статистичної комісії НТШ.

28 вересня - У Києві вийшло перше число української газети “Рада”. Одним із її засновників був М. Грушевський.

1907 р.

30 березня - У Києві відбулися перші установчі збори Українського наукового товариства. М. Грушевський обраний головою товариства.

14 грудня - Обраний почесним членом Української студентської громади Дерптського університету.

1908 р.

травень - За загальною редакцією М. Грушевського вийшла з друку перша книга “Записок Українського Наукового Товариства у Києві”.

8 червня - Обраний почесним членом товариства “Просвіта” у Львові.

грудень - Підтримав ініціативу про збір коштів на спорудження пам'ятника Т. Г. Шевченкові у Києві.

1909 р.

7 квітня - Обраний почесним членом благодійного Товариства видання загальнокорисних і дешевих книг у Петербурзі.

вересень - Обраний членом журі конкурсу на кращий проект пам'ятника Т. Г. Шевченкові у Києві.

У Києві почав видаватись зніційований М. Грушевським популярний ілюстрований тижневик "Село".

1910 р.

13 липня - Президія НТШ ухвалила видати коштом Товариства книгу М. Грушевського «Очерк истории украинского народа» німецькою мовою.

6 грудня - Обраний почесним членом Харківської української студентської громади.

грудень - Відмовився від пропозиції Київського українського клубу та НТШ публічно відзначити 25-річчя своєї наукової діяльності.

1911 р.

15 січня - Головував на нараді членів Товариства українських поступовців, де розглядалося питання про створення Всеросійського товариства автономістів-федералістів.

9-16 грудня - В газеті "Діло" (Львів) опубліковано низку статей з гострою критикою книги М. С. Грушевського "Наша політика".

1912 р.

На загальних зборах Українського Наукового Товариства в Києві одногослосно переобраний головою Товариства.

17 лютого - Обраний, студентами-українцями, першим почесним членом Петербурзької політехнічної громади.

13 листопада - Виступив на засіданні Виділу НТШ з промовою, присвяченою пам'яті почесного члена НТШ, українського композитора М. Лисенка.

1913 р.

29 червня - Вишла з друку, спрямована проти М. Грушевського, анонімна брошура "Перед загальними зборами НТШ". З цього приводу на загальних зборах НТШ мала місце гостра дискусія. М. С. Грушевського переобрано головою НТШ, проте він відмовився виконувати обов'язки останнього.

28 жовтня - Письмово, на прохання Виділу НТШ повернутися до виконання обов'язків голови НТШ, повідомив, що склав з себе повноваження не лише голови, але й редактора видань НТШ, окрім 116 тому "Записок НТШ".

5 листопада - На засіданні Історично-філософської секції НТШ розглянуто заяву М. Грушевського про відставку. Відставка не прийнята.

6 листопада - Виділ Історично-філософської секції НТШ повторно просить М. Грушевського повернутись до виконання обов'язків голови секції. Він відмовився.

грудень - Видрукована брошура І. Джиджори, М. Мочульського та О. Роздольського "В обороні правди" стосовно наклепницького характеру звинувачень проти М. Грушевського.

26 грудня - На загальних зборах НТШ розглянуто причини конфлікту в керівництві Товариства. Ухвалено відставку голови не приймати і просити його повернутися до виконання своїх обов'язків.

31 грудня - В Петербурзі, за участю М. Грушевського, почав виходити часопис "Український студент".

1914 р.

1 березня - Виголосив доповідь на нараді представників ТУПу з лідером партії кадетів П. Мілюковим про характер і завдання українського руху.

1 квітня - На засіданні Виділу НТШ зачитано лист М. Грушевського з остаточним рішенням відмовитись від посади голови НТШ.

влітку - Конфіскація австрійською поліцією шостого номера "Літературно-Наукового Вістника" зі статтю М. Грушевського "Сараєвська трагедія". Проти її автора розпочата адміністративна справа.

Затверджений редактором історичного, географічного та статистичного відділу 4-х томової енциклопедії “Український народ в его прошлом и настоящем”. Написав перший том в двох частинах.

вересня - За наказом Київського, Подільського і Волинського генерал-губернатора за професором М. Грушевським встановлено нагляд.

20 вересня - Виїхав з сім'єю з дозволу австрійського генерального штабу до Відня, у зв'язку з військовими подіями на фронтах світової війни.

6 грудня - Повернувся з сім'єю до Київа.

11 грудня - Арешт та обшук в помешканні М. С. Грушевського київською жандармерією.

12 грудня - Перший допит М. Грушевського підполковником окремого корпусу жандармів Самохваловим.

кінець грудня - Після слідства відправлений на заслання до Сибірська.

- Обраний членом Чеської Академії наук.

1915р.

24 березня - Звернувся з проханням до урядовців про переселення з Сибірська до іншого міста для роботи за фахом.

осінь - Отримав, завдяки клопотанню Російської Академії наук, дозвіл переїхати до Казані з правом педагогічної діяльності (під наглядом поліції).

1916р.

квітень - Академічний сенат Львівського університету прийняв рішення про тимчасове усунення М. Грушевського з посади професора.

вересень - Переїхав зі сім'єю з Казані до Москви, взяв участь у виданні часописів “Украинская жизнь”, “Промінь”. Відновив роботу московської організації ТУП тощо.

- Познайомився з М. Горьким. Взяв участь у дискусії про об'єднання, опозиційних урядові демократичних сил, про видання щоденної опозиційної газети з українським розділом.

грудень - Дружина, Марія Сильвестрівна, з донькою Катериною виїхали на проживання до Києва. М. Грушевський залишився в Москві працювати в архіві Міністерства іноземних справ та в Рум'янцевській бібліотеці.

1917 р.

березень - М. С. Грушевському повернуто, у зв'язку з лютневою революцією, паспорт, його звільнено з-під нагляду поліції.

20 березня - Обраний головою Української Центральної Ради (УЦР).

26 березня - Повернувся з Москви до Києва. Під час пожежі у вагоні згоріли рукописи й книги.

27 березня - Обраний почесним головою Київського губернського кооперативного з'їзду. Декілька разів виступив перед делегатами з промовами.

28 березня - Вперше взяв участь в засіданні УЦР.

31 березня - Взяв участь у відкритті першої української гімназії у Києві.

1 квітня - Взяв участь в організованій УЦР масовій українській 100-тисячній маніфестації. Виступив перед маніфестантами з балкона Миської думи з промовою.

3 квітня - Обраний гласним Київської миської думи.

7 квітня - Вийшов перший номер газети "Нова рада" з програмною статтею М. Грушевського "Велика хвиля".

7-8 квітня - Під головуванням М. Грушевського відбувся з'їзд ТУП. Виступив на ньому з промовою-закликом щодо здобуття національно-територіальної автономії України.

11 квітня - Ініціював на Загальних зборах УНТ створення комісії для підготовки статуту Української Академії наук. Обраний головою УНТ.

19-21 квітня - Під головуванням М. Грушевського відбувся Український національний з'їзд. Відкритим голосуванням він знову обраний головою УЦР.

5 травня - Виступив перед делегатами III Всеукраїнської студентської конференції.

6 травня - Обраний почесним головою Київського обласного з'їзду Рад робітничих, солдатських і селянських депутатів.

18 травня - Обраний почесним головою I-го Всеукраїнського військового з'їзду.

1 червня - Візит до УЦР військового міністра Росії О. Керенського. Обмін думками з М. Грушевським з приводу автономії України.

10-15 червня - У Києві працював I Всеукраїнський селянський з'їзд. М. Грушевський - почесний голова з'їзду. Виступив з привітальною промовою, доповіддю, закличками.

18-25 червня - У Києві працював II Всеукраїнський військовий з'їзд. М. Грушевський - почесний член президії з'їзду. Закликав делегатів виборювати автономію України у федеративній Росії.

25 червня - Брав участь в урочистому проголошенні I Універсалу: В Троїцькому народному домі, на засіданні II Всеукраїнського військового з'їзду та на мітингу на Софіївському майдані.

12-13 липня - Відбулися закриті засідання Генерального Секретаріату УЦР з делегацією міністрів Тимчасового уряду Росії. Мав місце пошук компромісів у стосунках між УЦР і Тимчасовим урядом Росії.

21 липня - Головував на спільному засіданні секцій УНТ. Обрано членом комісії з утворення Української Академії наук.

29 липня - Головував на засіданні Малої ради. Схвалено "Статут вищого управління Україною".

18-22 серпня - Головував на 6-х загальних зборах УЦР. Звернувся з проханням увільнити його від обов'язків голови УЦР. Відставку не прийнято.

21-28 вересня - У Києві відбувся з'їзд "Поневолевених народів Росії". М. Грушевський - почесний голова форуму.

8 листопада - Надзвичайне засідання Малої ради, під головуванням М. Грушевського, прийняло резолюцію не підтримувати здійснений більшовиками у жовтні заколот у Петрограді і вести активну боротьбу проти проявів солідарності з ним на Україні.

11-15 листопада - Головував на VII сесії УЦР. Доповів про роботу комісії з підготовки конституції України.

20 листопада - На засіданні Малої Ради, під головуванням М. Грушевського, ухвалено III Універсал УЦР, яким проголошувалась Українська Народна Республіка.

22 листопада - За участю М. Грушевського у Києві на Софіївському майдані відбулися урочисте оприлюднення III Універсалу, урочистий молебень та військовий парад.

24 листопада - Під головуванням М. Грушевського, на надзвичайному засіданні Малої ради, обговорено й ухвалено закон про вибори до Українських установчих зборів.

4 грудня - Під головуванням М. Грушевського, на надзвичайному засіданні Малої ради, дебатовалося питання про підписання перемир'я та миру на фронтах світової війни. Ухвалено постанову про необхідність "негайно приступити до перемир'я".

17-19 грудня - У Києві працював I Всеукраїнський з'їзд Рад робітничих, селянських і солдатських депутатів. М. Грушевський - почесний голова з'їзду.

1918р.

22 січня - Підписав закон про національно-персональну автономію України.

24 січня - На засіданні Малої ради запропонував схвалити IV Універсал про самостійність України як держави.

28 січня - Вітальною промовою відкрив дев'яті (останні) загальні збори УЦР. Схвалено IV Універсал тощо.

7 лютого - Військами більшовиків, під командуванням Муравйова, артилерією було зруйновано будинок Грушевських у Києві.

лютого - Вніс на засіданні уряду, в Житомирі, пропозицію звернутися до Німеччини з нотою: Поставити перед більшовиками ультиматум про виведення російських військ з України. Уряд пропозицію підтримав.

9 березня - Повернувся, разом з членами Малої ради, до Києва.

17 березня - На засіданні Малої ради, під його головуванням, відбулася ратифікація Берестецького мирного договору.

20 березня - Відбулося урочисте засідання Малої ради, присвячене річниці створення УЦР. Виголосив промову про історію створення та діяльність УЦР.

28 квітня - Висловив протест проти сваволі німецьких військових: Оточення будинку УЦР та арешт двох урядовців .

29 квітня - Провів останнє засідання УЦР, на якому було схвалено Конституцію УНР. Грушевського М.С. обрано президентом УНР. (У зв'язку з державним переворотом, УЦР припинила своє існування).

30 квітня – Замах на президента УНР М. С. Грушевського, вчинений М. Гринником біля будинку УЦР (легке поранення). Перебував в Києві у казармі січових стрільців і разом з ними виїхав до Луцька.

травень - Перебував на нелегальному становищі.

8 червня - Зустрічався з академіком В. І. Вернадським з приводу заснування Української Академії наук. З ряду принципових засад, відмовився від співпраці з ним в питанні заснування УАН.

28 серпня - Департаментом Державної варті видано наказ про встановлення стеження за М. Грушевським.

23 вересня - Рішуче, з принципових переконань, відмовився стати членом УАН за призначенням гетьмана. Дотримувався принципу обрання академічною колегією.

1919 р.

2 січня - Інформував на засіданні ради УНТ стосовно поданого до Директорії УНР пакету документів щодо фундації та принципів функціонування УАН.

січень - Обраний, селянами Чигиринського повіту, делегатом Трудового конгресу.

лютий - березень - Переїхав з сім'єю спочатку до м.Кам'янець, де редагував газету "Голос Поділля" і працював над підручником з історії України. Обраний почесним головою місцевого Трудового конгресу.

30 березня - Переїхав зі сім'єю до м. Станіслава.

18 квітня - Прибув зі сім'єю до Праги.

квітень-червень - Видав три брошури про становище на Україні.

17 червня - Прибув до Парижа. Зустрічався з дипломатами Великобританії та США.

1-4 серпня - Взяв участь, як представник Закордонної делегації УПСР, у роботі міжнародної соціалістичної конференції в Люцерні (Швейцарія).

листопад - Переселився зі сім'єю до Женеви.

1920 р.

19 липня - Підготовав, від імені президії Закордонної делегації УПСР, та адресував ЦК КП(б)У листа про можливість співпраці обоїх партій.

1921 р.

25 січня - Політбюро ЦК КП(б)У відмовило М. Грушевському в проханні повернутися на Україну.

вересня - Підписав, у Відні, протокол з видавництвом "Дніпросоюз" про видання та закупку, для потреб України, шкільної, наукової та художньої літератури.

листопада - Написав голові РНК УСРР Х. Раковському листа про помилковість політики правлячих кіл УСРР щодо українських соціалістичних партій.

1922 р.

30 січня - Політбюро ЦК КП(б)У доручило Х. Раковському вивчити питання про можливість повернення на Україну М. Грушевського.

11 листопада - У зв'язку з введенням НЕПу, оцінив становище на Україні як несприятливе для населення.

14 листопада - Склав з себе повноваження члена Закордонної делегації УПСР.

1923 р.

23 травня - Політбюро ЦК КП(б)У розглянуло питання легалізації групи Грушевського-Черкасенка та Степаненка. Вирішення цього питання доручено Х. Раковському та В. Квірінгу.

2 листопада - Політбюро ЦК КП(б)У прийняло позитивне рішення щодо повернення М. Грушевського на Україну.

10 листопада - Політбюро ЦК РКП(б) ухвалило "Не заперечувати проти допущення проф. Грушевського в СРСР".

28 листопада - Президія ВУЦВК задовольнила прохання М. Грушевського про повернення в Україну і видала йому відповідного охоронного листа за підписом голови ВУЦВК Г. Петровського.

31 грудня - Обраний дійсним членом Всеукраїнської Академії наук по кафедрі української історії.

1924 р.

7 березня - М. Грушевський з дружиною Марією Сильвестрівною та донькою Катериною переїхали з Відня до Києва і поселилися в буд. № 9, на вул. Паньківській.

14 березня - Виголосив доповідь “Український соціологічний інститут і дослідна кафедра історії України - загальної й української”, в якій виклав свій план функціонування його в структурі ВУАН.

29 березня - Подав доповідну записку Наркомосу УСРР з питання реалізації планів науково-дослідних робіт установ Історичної секції ВУАН.

31 березня - Звернувся до Наукового комітету Наркомосу УСРР з листом про необхідність заснування в структурі ВУАН катедри історії України.

- Укрнаука призначила М. Грушевського керівником науково-дослідної катедри історії України.

7 квітня - Звітував, на спільному зібранні ВУАН, про результати відрядження до Харкова, доповів про збільшення Наркомосом УСРР штатних посад науковців тощо.

30 червня - Завершив підготовку до друку № 1-2 наукового журналу “Україна”.

1 липня - Мала президія ВУЦВК прийняла рішення про передання М. Грушевському в довічне користування флігеля по вул. Паньківській, 9.

4 липня - Подав секретареві ВУЦВК П. Буценку наукову записку “До справи східних границь України”.

4 листопада - Звернувся телеграмою до секретаря ВУЦВК П. Буценка щодо негайного звільнення з під арешту академіка М. Василенка.

30 грудня - Укрголовнаука прийняла постанову “Кафедра Грушевського” з визнанням значимості її ролі.

1925 р.

січень - Звернувся (письмово) до наркома освіти УСРР О. Шумського щодо перепон з боку Наркомату освіти УСРР та президії ВУАН у становленні дослідної катедри історії України. Взяв участь у засіданні спільного зібрання ВУАН з питань її реорганізації.

30 травня - Президія Укрнауки позитивно розглянула пропозицію М. Грушевського про перевидання його багатомовної “Історії України-Руси”. За браком коштів, реалізація цього питання тимчасово була відкладена.

24 червня - Бесіда з секретарем ЦК КП(б)У Л. Кагановичем.

серпень - Розповсюджено службовий циркуляр ДПУ про визнання “Історії України-Руси” М. Грушевського ворожою та шкідливою для радянської влади.

30 жовтня - Бесіда, у Києві, з наркомом освіти РСФРР А. Луначарським.

1926 р.

8 січня - Політбюро ЦК КП(б)У ухвалило відкласти питання про вибори президента ВУАН [балатувався академік М. Грушевський].

28 січня - Участь в роботі пленуму Укрнауки у Києві. Виступив з промовою про перспективи розвитку української науки.

14 квітня - Політбюро ЦК КП(б)У в постанові “Про Українську Академію наук” підтримало кандидатуру академіка М. С. Грушевського на посаду президента ВУАН.

22 травня - Політбюро ЦК КП(б)У засудило публікацію в журналі “Червоний шлях” статті М. Могілянського “Вбивство”, з критикою на адресу М. Грушевського.

7 вересня - Політбюро ЦК КП(б)У прийняло спеціальну постанову “Про ювілей Грушевського”.

3 жовтня - У зв'язку з 60-річчям від дня народження та 40-річчям науково-педагогічної діяльності М. С. Грушевського, в актовому залі Київського інституту народної освіти (тепер Національний університет ім. Т. Г. Шевченка), відбулося урочисте вшанування ювіляра.

28 листопада - Нарком освіти УСРР О. Шумський піддав різкій критиці виступ М. Грушевського з нагоди 50-річчя Емського указу.

1927 р.

24 березня - Політбюро ЦК КП(б)У підтвердило своє попереднє рішення про кандидатуру М. С. Грушевського на посаду президента ВУАН.

28 березня - Бесіда з новим наркомом освіти УСРР М. Скрипником з питань діяльності ВУАН та розвитку історичної науки в Україні.

червня - Спроба співробітників НКВС зробити обшук у квартирі М. Грушевського. Врятував від цієї акції охоронний лист українського уряду за підписом голови ВУЦВК Г. Петровського.

2 жовтня - Головав і виголосив доповідь на урочистому засіданні історичної секції ВУАН, присвяченому 100-річчю виходу першого збірника українських пісень М. Максимовича.

13 грудня - Політбюро ЦК КП(б)У розглянуло питання "Про становище ВУАН". В проекті постанови зверталась увага на недопустимість утворення єдиної коаліції М. Грушевського, С. Єфремова та А. Кримського.

31 грудня - Політбюро ЦК КП(б)У у постанові "Про ВУАН" визнало за можливе ввести М. Грушевського до складу президії ВУАН.

1928 р.

4 січня - Укрнаука інформувала ЦК КП(б)У про можливість зближення антигоністичних течій в керівництві ВУАН М. Грушевського - П. Тутковського та С. Єфремова - А. Кримського.

лютого - Комісія Наркомосу УСРР в акті обстеження ВУАН охарактеризувала "течію Грушевського" як "українську національно-соціалістичну, демократичну".

21 квітня - Політбюро ЦК КП(б)У, у відповідь на телеграму ЦК ВКП(б), не заперечувало проти обрання М. Грушевського дійсним членом Всесоюзної Академії наук.

червня - ЦК КП(б)У прийняв рішення про висунення М. Грушевського до Всесоюзної Академії наук.

27 липня - Звернувся до Укрнауки з проханням прискорити розгляд, внесеної ним у 1925 р., пропозиції про утворення у структурі ВУАН Інституту первісної культури й народної творчості.

10 грудня - На засіданні ради ВУАН висловив С. Єфремов свою підтримку з приводу розпочатої проти нього кампанії огульного цькування.

1929 р.

9 січня - Політбюро ЦК КП(б)У визнало за доцільне “зміну нашої лінії щодо матеріальної підтримки Грушевського”.

12 січня - На загальних зборах АН СРСР обраний дійсним членом Академії.

травень - Підготував доповідну записку керівництву АН СРСР “Про потребу утворення Інституту української історії в складі Академії наук СРСР”.

28 листопада - Взяв участь у засіданні Ради ВУАН, на якому було засуджено “членів СВУ”.

листопад - Сесія Ради ВУАН прийняла рішення про ліквідацію, керованої М. Грушевським, Комісії з вивчення історії Лівобережної та Південної України.

22 грудня - Історико-філологічний відділ ВУАН прийняв рішення передати Комісію давньої історії України (перебувала в складі керованої М. Грушевським катедри) катедрі М. Слабченка.

грудень - Відмовився від пропозиції Наркомосу УСРР ввійти до складу президії ВУАН.

1930 р.

липня - Комісія Наркомату робітничо-селянської інспекції на засіданні катедри історії України, керованої М. Грушевським, дала негативну оцінку роботі науковців катедри.

30 серпня - Написав доповідну записку на адресу Наркомату робітничо-селянської інспекції (копії - президії ВУАН, Наркомосу УСРР та ЦК КП(б)У) з протестом проти висновків комісії щодо чистки апарату ВУАН.

серпень - Перебував з сім'єю на відпочинку в Кисловодську.

вересень - Вийшов з друку останній, зретагований М. Грушевським, 43-й номер журналу "Україна".

29 жовтня - Востаннє виступив на засіданні Ради ВУАН.

11 грудня - Партійний осередок ВУАН прийняв рішення про посилення ідеологічної боротьби з академіком М. Грушевським та його історичною школою.

1931 р.

січень - На засіданні історичних установ ВУАН прийнято рішення реорганізувати, очолювану М. Грушевським, історичну секцію в історичний цикл. Бюро циклу очолив О. Камишан.

7 березня - Виїхав разом з донькою Катериною до Москви.

22 березня - Політбюро ЦК КП(б)У погоджується з головою ДПУ України В. Балицьким розпочати слідство у "Справі Українського національного центру" з М. Грушевським на чолі.

23 березня - Керівництво ОДПУ підписало ордер № 9975 на здійснення обшуку та арешт М. Грушевського. В цей же день агенти ОДПУ заарештували його в Москві.

23-26 березня - Утримувався в слідчому ізоляторі ОДПУ.

26 березня - В супроводі спецконвоя етапувався в Харків.

3 квітня - Голова ДПУ України В. Балицький особисто допитував М. Грушевського. Етапували з Харкова до Москви.

4 квітня - Звільнений, після бесіди з заступником голови ОДПУ С. Мессінгом, з-під арешту.

15 квітня - На бесіді в ОДПУ відмовився від своїх попередніх свідчень щодо своєї участі в діяльності УНЦ.

4-6 травня - На засіданні об'єднаного пленуму історичного і філософського циклів ВУАН соціологічні погляди М. Грушевського було піддано огульній критиці вченими-марксистами та його колишніми співробітниками.

1932 р.

1-16 травня - М. С. Грушевський готує тези «Про українську історіографію ХУІІІ ст. Декілька міркувань».

літо-осінь - Видрукована стаття М. С. Грушевського «Самовидець Руїни і його пізніші відображення».

- В журн. «Україна» вміщено статтю Л. Окишневич «Націонано-демократична концепція історії права в працях акад. М. Грушевського».

грудень - М. С. Грушевський готує некролог на смерть акад. ВУАН К. Харламповича.

1933 р.

вересень - Постановою РНК УСРР та ЦК КП(б)У “Про стан і роботу Всеукраїнської Академії наук” учні М. Грушевського схарактеризовані як “прибічники українського фашизму”.

листопада - На об’єднаному пленумі ЦК і ЦКК КП(б)У академік М. Грушевський характеризувався вождем української контрреволюції.

1934 р.

19 січня - У звітній доповіді на XII з’їзді КП(б)У академіка М. Грушевського названо керівником “бойової націонал-фашистської організації” - УНЦ.

січень - На сесії ВУАН нарком освіти УСРР В. Затонський називав М. Грушевського “теоретиком буржуазного націоналізму”.

жовтень - Прибув разом з дружиною на відпочинок до Кисловодська.

25 листопада - Після двох операцій з приводу карбункула помер в міській лікарні м. Кисловодська.

13 грудня - Похований на Байковому кладовищі у Києві.

БІБЛІОГРАФІЯ БІБЛІОГРАФІЇ ВИДАНЬ
ТВОРІВ М. ГРУШЕВСЬКОГО ТА
ЛІТЕРАТУРИ ПРО НЬОГО

1. Анотований список основних праць Михайла Грушевського з історії церкви в Україні / Уклад. М. Кузьомко, О. Дзюба // Духовна Україна: (Зб. творів). – К.: Либідь, 1994. – С. 553-557.
2. **Бібліографічний збірник, присвячений X річниці Жовтневої революції на Україні:** Вип. I: Історія України; II: Краєзнавство та етнологія. – Харків: ДВУ, 1930. – 146 с. – (УСРР-НКО. Наук.-досл. катедра історії укр. культури ім. акад. Д. Багалія; Наук. зб. катедри. Ч. 8: Матеріали до укр. іст. бібліографії).
3. **Бібліографія історичної літератури за 1928 р.** – Харків: ДВУ, 1930. – 52 с. – (Матеріали до укр. іст. бібліографії. Вип. 2).
4. **Бібліографія історії України, Росії та українського права, краєзнавства і етнології за 1917-1927 роки** / Склала Бібліогр. коміс. Наук.-дослід. катедри історії укр. культури ім. Д. Багалія. – К.: ДВУ, 1930. – 145 с. – (Матеріали до укр. іст. бібліографії. № 1).
5. **Бібліографія науково-популярних та популярних праць М. С. Грушевського з історії України** (уклав І. Б. Гирич) // Грушевський М. С. Ілюстрована історія України. – К.: Наук. думка, 1992. – С. 536-539.
6. **Бібліографія праць Михайла Грушевського: 1917-1919** // М. Грушевський «На порозі Нової України: Статті і Джерельні матеріали. Нью-Йорк, Львів, К., Торонто, Мюнхен, 1992.-С. 253-264.
7. **Вибрана бібліографія праць Л. Винара про М. Грушевського** // *Винар Л.* Михайло Грушевський: Історик і будівничий нації (Статті і матеріали). – Нью-Йорк; Київ; Торонто, 1995. – Фундація ім. О. Ольжича. – С. 297-298.
8. **Вибрані праці Любомира Винара про Михайла Грушевського** // *М. Грушевський* «На порозі Нової України: Статті і Джерельні матеріали. Нью-Йорк, Львів, К., Торонто, Мюнхен, 1992.- 271-272.
9. **Видання Академії наук УРСР: 1919-1967:** Суспільні науки. Бібліогр. показчик / Склали: П. Ю. Висоцька, О. В. Бистряков, О. А. Євдокименко та ін. – К.: Наук. думка, 1969. – 648 с. – Позиції: 7, 11, 16, 19, 22, 24, 37, 54, 56, 57, 61, 62, 66, 80, 81, 87, 91, 92, 92, 94-95, 110, 113, 128, 139, 479, 480, 2391, 2428, 3026, 3027.
10. *Винар Л.* **Бібліографія праць про Михайла Грушевського** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1966. – № 1-2 (9-10). – С. 122-129; *Те саме* // 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 291-319.

11. *Гамалій Г. М. С. Грушевський (1866-1934 р.р.):* Бібліографія: Основні видання творів М. С. Грушевського; Про М. С. Грушевського // Рідна школа (К.), 1991. – № 11. – С.90-92.
12. *Грановський Б. В. Академік М. С. Грушевський:* Матеріали до бібліографії (1914-1934 рр.). Вип. I. – К., 1991. – 25 с. – (Голов. арх. упр. при Каб. Міністрів України).
13. *Дорошенко В. Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові (1873 - 1892 - 1912 р.р.):* [Бібліогр. покажчик] / Склад В. Дорошенко. – Київ; Львів: Наклад НТШ, 1913. – 88 с.
14. *Єфремов С. Українознавство:* [Бібліогр. покажчик]. – К.: Всеукр. кооп. видав. союз, [1919-1920]. – 63 с.
15. *Калинович І. Українська історична бібліографія за 1914-1923* // Зап. НТШ (Львів), 1924. – Т. СXXXIV-СXXXV. – С. 211-212, 220-221, 224-226.
16. *Каталог видань М. Грушевського* // Літ.- наук. вістн. (Київ; Львів), 1908. – Т. XLIII, кн. VIII. – С.386; 1910. – Т. XLIX, кн. I. – С. 236.
17. *Каталог видань Української Академії наук: 1918-1930 /* Prepared and edited by Dmytro Shtogryn. – Chicago: Tovarnstvo ukrainskykh bibliotekariv Ameryky, 1966. – 284, 74 p.
18. *Літопис газетних статей:* Держ. бібліогр. покажчик України. – Харків; Київ, 1937-1996 рр.
19. *Літопис журнальних статей:* Держ. бібліогр. покажчик України. – Харків; Київ. – 1936-1996 рр.
20. *Літопис книг:* Держ. бібліогр. покажчик України. – Харків; Київ, 1924-1996 рр.
21. *Науковий часопис українознавства «Україна» (1907-1932):* Покажчик змісту / Упоряд. Р. Майборода, В. Врублевський. К., 1993.
22. *Пиріг Р. Я. Публікації останніх років про Грушевського: (1988-1992)* // Пиріг Р. Я. Життя Михайла Грушевського: Останнє десятиліття: (1924-1934). – К., 1993. – С. 193-198.
23. *Полонська-Василенко Н. Список видань Академії наук, знищених в 1930-х роках:* [Праці акад. М. С. Грушевського також] // Вісн. АН УРСР (К.), 1992. – № 10. – С. 92-95.
24. *Реєстр наукових і літературних праць проф. М. С. Грушевського до року 1905 /* Зладив І. Е. Левицький // Наук. зб., присвяч. проф. М. Грушевському учениками й прихильниками з нагоди його десятилітньої праці в Галичині (1894-1904). – Львів, 1906. – С. 1-50.
25. *Сарбей В. Г. Очерки по методологии и историографии истории Украины: (Период капитализма):* [Бібліографія до розд. “Научная несостоятельность буржуазно-националистической исторической концепции М. Грушевского и его “школы”]. – К., 1989. – С. 215-218.
26. *Систематический указатель журнала “Киевская Старина”:* (1882-1906): [Журн. “Україна” за 1907 р.] / Сост. И. Ф. Павловский, В. А. Щепотьев, Б. Д. Чегиринцев. – Полтава, 1911. – 219 с.

27. Систематический указатель к “Университетским известиям” за 1891-1912 г.г. – К., 1913. – VIII, 201 с.
28. Систематичний каталог видань Всеукраїнської Академії наук: 1918-1929: [Бібліографія праць М. Грушевського, виданих в Рад. Україні у 1924-1929 р.р.]. (К., 1930); Додаток до каталога. – (К., 1931).
29. Список наукових праць М. С. Грушевського та редагованих ним робіт, виданих Всеукраїнською Академією наук у 1925-1931 рр. В кн.: Михайло Грушевський між історією і політикою (1920-1930-ті роки): Зб. документів і матеріалів.- К., 1997.- С. 174-176.
30. Список основних праць М. С. Грушевського // Великий українець: Матеріали з життя й діяльності М. С. – К.: Веселка, 1992. – С. 548.
31. Указатель статей и заметок, напечатанных в “Украинской жизни” в 1912-1916 г. // Укр. жизнь. – М., 1917. – № 3-6. – С. 3-44.
32. “Український історик”: Журн. укр. іст. т-ва: Показчик змісту 1963-1992 (чч.1-115). / Ред. Л. Винар; Упоряд. М. Гавур, В. Шандра. – К.: 1993. – 115 с. – (АН України. Ін-т укр. археографії).
33. Хронологічний показчик прозових творів М. Грушевського.- С. 409-410. В кн.: *Грушевський М.* Із літературної спадщини / Упоряд. Г. Бурлака та інш.- К.: АТ «Книга»; Н.-Йорк. Б/в, 2000.- 411 с.
34. *Черкаський Б. Бібліографія // Грушевський М. С. Під зорями.* – К., 1928. – С. 574-578.
35. Чтения в историческом обществе Нестора-летописца (1879-1914): Бібліогр. довідник. – К., 1989. – 84 с. – (АН України. Археогр. коміс.).
36. Ювілейний збірник на пошану академіка Михайла Сергійовича Грушевського: З нагоди шістдесятої річниці життя та сороковин наук. діяльності К., 1928: ВУАН. Т. 1-3. Т. 3. Матеріали до бібліографії друк. праць акад. Грушевського за 1905-1928 рр. / Д. Балака, О. Карпинська, Н. Козель, Н. Ципкина (упоряд.); В. Дорошенко (доп.) – К., 1929. – 104 с.
37. *Gregorovich A. Selected bibliography // In M. Hrushevs'ky: The Traditional Scheme of Russian History and the Problem of a Ration Organization of the History of the East Slavs.* P. 17-24. / Edited by Andrey Gregorovich. – Winnipeg, 1966. – P.17-24.
37а. *Joukovsky Arkady. Bibliographie.* P. 151-166. // Mykhailo Hrouchevskiy Sa vie et son oeuvre. Paris, 1997.
38. *Pidhainy O. S., Pidhainy O. I. The Ukrainian republik in the greateast-european revolution: A Bibliography.* – Toronto; New-York, 1971. – Pp. 21-22, 223-229, 305-308, 338-339.
39. *Wynar L. Mychailo Hrushevs'kyj: Biobibliographische Quelle 1866-1934.* – Muenchen: Ukr. Freie Universitaet, 1984. – 68 S. – (Reihe: Monographien. – Bd 35

40. *Wynar L. R. Michailo Hrushevskyy: 1866-1934: Bibliographic Sources.* – New-York; Toronto: Ukr. Hist. Assoc., 1985. – XVIII, 203 p.

ЛІТЕРАТУРА ПРО ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ

41. *Абліцов В. Видатний історик, перший президент: [До 130-річ. від дня народж. М. Грушевського] // Голос України (К.), 1996. – № 171. – 17 верес. – С. 6.*
42. *Абліцов В. Грушевський як предмет творчих суперечок: [Конкурс проектів пам'ятників М. С. Грушевському. Київ, 1995 р.] // Голос України (К.), 1995. – 9 груд. – С. 11.*
43. *Абліцов В. Ніколи йому не була страшна ніяка критика: [Про вихід з друку зб. «Михайло Грушевський»] // Голос України (К.).- 1999.- 23 січ. (№12).- С. 5.*
44. *Академік Грушевський – видатний український вчений-історик і громадський діяч, літературознавець: [Урочиста сесія заг. зборів АН України, присвяч. 125-річ. від дня народж. М. С. Грушевського. Київ, 27 верес. 1991 р.] // Вісн. АНУ (К.), 1992. – № 1. – С. 3-6.*
45. *Академік М. С. Грушевський про події на Західній Україні: [Промова на уроч. засіданні Іст. секції ВУАН, присвяч. 20-річ. “Записок” Укр. наук. т-ва у Києві] // Пролет. правда (К.), – 1928. – № 275 (2187). – 27 листоп. – С. 5.*
46. *Академік Михайло Сергійович Грушевський: [Некролог] // Вісті ВУАН (К.), 1934. – № 6-7. – С. 35-36.*
47. *Академічна комісія для вивчення діяльності і видання творчості Михайла Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1989. – № 4 (104). – С. 108-109.*
48. *Академічна конференція Інституту білоруської культури: [Запрошення акад. М. С. Грушевського та ін. для участі в її роботі] // Тризуб (Париж), 1926. – № 53. – 14 листоп. — С. 24.*
49. *Академічний комітет для відзначення 125-ліття з дня народження Михайла Грушевського (1866-1934) // Укр. історик. – Нью-Йорк, 1991. – № 1-2 (108-109). – С. 209-210.*
50. *Академія наук у Києві. 1918 рік [М. С. Грушевський в контексті] // Київ. старовина, 1993. – № 3. – С. 15-17.*
51. *Альма-матер першого президента: [Відкриття меморіал. дошки проф. М. С. Грушевського] // Робіт. газ. (К.), 1996. – 3 жовт. – С. 2.*
52. *Андрієвський Д. Проф. Михайло Грушевський (1866-1934): Календар-альманах “Нового шляху” // Winnipeg: Novyi Shlakh, 1966, р. 69-74.*
53. *Андрієвський Д. Чим є для нас М. Грушевський // Укр. слово (Париж), 1966. – № 1303.*
54. *Андрусак М. Думки Грушевського про потребу української армії // Літопис Червон. Калини (Львів), 1935. – Т.7, кн. 3. – С. 7-8.*
55. *Андрусак М. Ідеї Михайла Грушевського // Свобода (Нью-Джерсі), 1954. – С. 301-311.*

56. *Андрусяк М. Михайло Грушевський – перший президент української держави, історик, політик, культурний діяч // Літопис Червон. Калини (Львів), 1978. – Т. 7. – С. 7-20.*
57. *Андрусяк М. Михайло Грушевський як історик, народник і державник // Зап. НТШ (Нью-Йорк), 1978. – Т. 197. – С. 7-20.*
58. *Анексія Бесарабії Румунією на Малій раді: [12 квіт. 1918 р., головував М. Грушевський] // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. – 28 лют. – № 17 (20). – С. 252-253.*
59. *Антоненко-Давидович Б. С[півка] В[изволення] У[країни]: [М. С. Грушевський в контексті] // Київ. старовина, 1994. – № 1 (5). – С. 31-36.*
60. *Антонович М. Академічна комісія для вивчення діяльності і творчості М. С. Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1989. – № 4 (104). – С. 108-109.*
61. *Антонович М. Академічний комітет для відзначення 125-ліття з дня народження Михайла Грушевського (1866-1934) // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991. – № 1-2 (108-109). – С. 209-220.*
62. *Антонович М. До взаємин М. С. Грушевського з С. О. Єфремовим // Укр. історик (Нью-Йорк), 1975. – № 1-2 (45-46). – С. 91-99.*
63. *Антонович М. До дискусії навколо М. С. Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 370-379.*
64. *Антонович М. Листи М. Грушевського до Е. Фариняка: (За час від 28.01.1922 р. до 12.02.1927 р.) // Укр. історик. – Нью-Йорк, 1976. – № 1-4 (49-52). – С. 121-130; 1977. – № 1-2 (53-54). – С. 118-131; № 3-4 (55-56). – С. 106-112.*
65. *Антонович М. Листи М. Грушевського до Т. Починка // Укр. історик (Нью-Йорк), 1969. – № 1 (24). – С. 78-93; 1970. – № 1-3 (25-27). – С. 168-183.*
66. *Антонович М. Михайло Грушевський в листуванні Івана Франка // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 293-300.*
67. *Антонович М. Неопублікований лист О. Я. Кониського [до проф. О. Колесси] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1965. – № 1-2 (5-6). – С. 72-76.*
68. *Антонович М. О. Кониський і М. Грушевський // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 48-63.*
69. *Антонович М. Справа Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – ? 262-277; 1985. – № 1-4 (85-88). – С. 200-211.*
70. *Арешт проф. М. Грушевського [як “українського агітатора”, у Києві, 30 листоп. 1914 р. за ст. ст.]. – Вістн. СВУ (Відень), 1914. – 31 груд. – С. 14.*
71. *Арсенич П. Грушевський і Гуцульщина // Галичина (Ів.-Франк.), 1991. – 28 верес. – С. 6.*

72. *Арсенич П.* **Присвячено Михайлові Грушевському:** [Про міжнар. наук. конф. з нагоди 125-річ. від дня народж. М. С. Грушевського. Львів, серп. 1991 р.] // Галичина (Ів-Франк.), 1991. – 4 верес. – С. 8.
73. *Афоніна А.* **Літописець і фундатор української державності** // Київ. вісник, 1996. – 1 жовт. – С. 1.
74. *Багалій Д.* **Акад. М. С. Грушевський і його місце в українській історіографії** // Червон. шлях (Харків), 1927. – № 1. – С. 160-217.
75. *Багалій Д.* **Нарис історії України на соціально-економічному ґрунті.** [М. С. Грушевський в контексті]. К., 1928. – С. 73-89.
76. *Багалій Д.* **Організація української історії за рр. 1917-1927 на Україні:** [Про наук. та видав. діяльність М. С. Грушевського] // Бібліограф. збір., присвяч. Х. річниці Жовтневої революції на Україні (Харків), 1930. – С. 5-11.
77. *Баженов Л.В.* **М. С. Грушевський і Кам'янець-Подільський:** [З наук.-практ. конф., присвяч. 125-річчю з дня народження історика] // Рад. Поділля (К.-Подільський), 1992. – 23 січ.
78. *Баран Є.* **“Оживають давні віки...”:** [Про О. Левицького та М. Грушевського] // Друг читача (К.), 1990. – 8 листоп. – С. 4-5.
79. *Бараневич Л.* **“Что у нас есть? Жизнь вольная, досуг, возможность говорить, молчатъ”:** К 75-летию Укр. акад. искусств: [М. С. Грушевський, як один з фундаторів Укр. держ. акад. мистецтв] // Голос України (К.), 1992. – 26 груд. – С. 12.
80. *Барвінський О.* **“Відповідь” проф. М. Грушевському** // Літ.-наук. вістн (Львів), 1927. – Т. ХСІІ, кн. І. – С. 137-147.
81. *Барвінський О.* **Заснування катедри історії України в Львівському університеті** // Зап. НТШ (Львів), 1927. – Т. 141-143. – С. 1-18.
82. *Бассараба В.* **Покликаний історією:** До 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського // Вільне слово (Тернопіль), 1996. – 28 верес. – С. 2.
83. *Бачинський Ю.* **Як я видавав “Українську еміграцію”:** Зразок культури “Українського П’ємонту” з початку ХХ віку // Укр. прапор (Берлін), 1928. – 1 верес. – С. 3-5; 1 груд. – С. 2-3.
84. *Бєбик В., Полохало В.* **Дума про Україну:** [Результати рейтингу іст. персоналій України, в т.ч. й М. С. Грушевського, серед респондентів газ. “Літ. Україна”] // Літ. Україна (К.), 1991. – 19 груд. – С. 7.
85. **Без Грушевського Европейская площадь невозможна?** // Киев. ведомости. – 1997. – 11 апр. – С. 2.
86. **Бєзпалко у ролі ментора проф. Грушевського** // Укр. прапор. (Відень), 1920. – 6 лют. – С. 7.
87. *Бєлоусенко А. (Лотоцький О.)* **На общественном посту:** М. С. Грушевский как обществ. деятель // Укр. жизнь (М.), 1916. – № 12. – С. 17.
88. *Бєрежний О.* **Виставка [М.] Грушевський – державотворець :** [До 130-річ. від дня народж. укр. історика та громад. діяча] // Пед. газета (К.).- 1966.- листоп.

89. *Бесараб В. Буде нова Україна, Михайле Сергійовичу:* [Інформація про урочисте засідання Верховної Ради України, присвяч. 125-річ. від дня народ. М. С. Грушевського] // *Робіт. газ. (К.)*, 1991. – 27 листоп. – С. 1.
90. *Белая О. Михайло Грушевський: Життя і діяльність:* Публ. док. Держ. архіву Київ. обл. та Держ. архіву м. Києва // *Андріївський узвіз. (К.)*, 1992. – № 2. – С. 3.
91. *Белая О. Неопублікований автограф М. С. Грушевського* // *Україна. (К.)*, 1991. – № 10. – С. 47.
92. *Биковський Л. Василь Кузів: 1887-1958.* : [М. С. Грушевський в контексті] – Торонто, 1966. – 103 с.
93. *Биковський Л. Василь Кузів і Михайло Грушевський: Взаємовідносини 1921-1927.* – Вінніпег: Укр. еванг. об'єд. в Півд. Америці, 1968. – 19 с.
94. *Биковський Л. Василь Кузів і Михайло Грушевський* // *Укр. історик.* – Нью-Йорк, 1969. – № 1-3 (21-23). – С. 170.
95. *Биленко О. Он* [М. С. Грушевський] *делал историю* // *Днепр вечерний (Днепропетр.)*, 1996. – 28 сент. – С. 5.
96. *Биленко О. Он* [М. С. Грушевський] *делал историю (1866-1934)* // *Індустр. Запорож'є. Панорама.* – 1996. – № 166-164. – 27 сент. – С. 6.
97. *Білас Л. Криза нашого образу історії: Михайло Грушевський* // *Укр. літ. газ. (Мюнхен)*, 1957. – Т. 3, кн. 10 (28). – С. 1, 8.
98. *Біленко В. У ньому і доля, й історія України: [130 річ. від дня народж. укр. історика М. С. Грушевського]* // *Сіл. вісті (К.)*, 1996. – 27 верес. – С. 2.
99. *Білецький Л. М. Грушевський як історик української літератури* // *Наша культура (Варшава)*, 1935. – № 3. – С. 129-135.
100. *Білий В. Відродження:* [Інформ. про встановлення меморіал. дошки М. С. Грушевського в м. Києві, вул. Володимирська, 35] // *Хрещатик (К.)*, 1991. – 3 жовт. – С. 1.
101. *Білик І. Звичайний син Прометея* [акад. М. С. Грушевський] // *Літ. Україна (К.)*, 1991. – 28 верес.
102. *Білодід О. Помилявся я двічі:* [Про П. Скоропадського та М. С. Грушевського] // *Україна (К.)*, 1991. – № 23. – С. 26-33.
103. *Білокінь С. І. Діалектика нищення:* [Про долю М. С. Грушевського] // *Голос України (К.)*, 1991. – 22 груд. – С. 8.
104. *Білокінь С. І. Діалектика нищення:* [Про долю М. С. Грушевського] // *Вісті з України (К.)*, 1991. – № 50, груд. – С. 4. – (Подано тексти 2-х листів Марії Грушевської).
105. *Білокінь С. І. З епістолярної спадщини:* [Листи М. Лисенка до М. С. Грушевського] // *Музика (К.)*, 1989. – верес.-жовт. – № 5 (263). – С. 20-22 + 2 іл.
106. *Білокінь С. І. З Україною в серці:* [Про ювілейну медаль М. С. Грушевського] // *Культура і життя (К.)*, 1990. – 22 квіт. – С. 6.
107. *Білокінь С. І. Київська школа акад. М. С. Грушевського.* (До 130-річ. від дня народ. М. С. Грушевського) // *Укр. іст. журн. (К.)*, 1996. – № 5. – С. 106-131.

108. Білокінь С. І. Лист Георгія Ломова до Ганни Грушевської-Шамрай [М. С. Грушевський в контексті] // Укр. історик. – Нью-Йорк; Торонто; (К.); Львів; Мюнхен, 1995. – Т. XXXII. – № 1-2 (124-127). – С. 180-189. № 3649
109. Білокінь С. І. Михайло Грушевський: (Про укр. бурж. історика та історика укр. літ.) // Літ. Україна (К.), 1988. – 21 лип. – С. 7.
110. Білокінь С. Михайло Грушевський і його спомини про Центральну Раду // Наше слово (Варшава), 1989. – 26 листоп. – № 48 (1689). – С. 3-4; 3 груд. – № 49. – (1690). – С. 3-4.
111. Білокінь С. І. Останній шанс?: 3 іст. досвіду державотворення: [Місце М. С. Грушевського у цьому процесі] // Літ. Україна (К.), 1993. – 4 лют. – С. 3.
112. Білокінь С. І. Пожежа в будинку Михайла Грушевського // Вечірній Київ. – 1996. – 1 жовт. – С. 6; 2 жовт. – С. 6; 3 жовт. – С. 13.
113. Білокінь С. І. Рецензія О. Білецького на шостий том “Історії української літератури” // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 256-204.
114. Білокінь С. І. “Справа про висланого з Галичини... професора М. Грушевського”: 3 фондів Держархіву Улянівської області // Архіви України (К.), 1966. – № 1-3. – С. 92-98.
115. Білокінь С. Те, що писалося для шухляди: [Про “Спомини” М. Грушевського] // Вечір. Київ. – 1989. – 6 листоп. – С. 2.
116. Білокінь С. Український Фенікс: Післяслово // Грушевський М. Предок. – К., 1990. – С. 237-240.
117. Білокінь С. І. Чи маємо ми історичну науку?: [М. С. Грушевський та ін.] // Літ. Україна (К.), 1991. – 10 січ. – С. 7-8.
118. Білокопитов М. Добрі справи не забуваються: [Відкриття меморіал. дошки на честь М. С. Грушевського у Києві] // Демократ. Україна (К.), 1996. – 1 жовт. – С. 2.
119. Боєчко В. Д. “Чого я сюди повернувся?...?": [Лист М. Грушевського до О. І. Буценка] // Літ. Україна (К.), 1990. – 19 лип. – С. 4.
120. Боєчко В., Рубльов О. Повернення: [Про наук. спадщину М. С. Грушевського] // Трибуна (К.), 1991. – № 4. – С. 28-30.
121. Бойко І., Кирилюк Є. Михайло Грушевський: 3 нагоди 100-річ. від дня народж. [відомого укр. історика і політ. діяча України кінця XIX – поч. XX ст.] // Літ. Україна (К.), 1966. – Ч. 77. – 30 верес.
122. Бондаренко М. І академія, і університет: Наук. т-во ім. Шевченка: До 100-річ. наук.-видав. діяльності // Рада (К.), 1992. – 11 верес. – С. 3.
123. Бондаренко М. Наукове Товариство ім. Шевченка: До 100-річ. наук.-видав. діяльності // Літ. Україна (К.), 1992. – 3 верес. – С. 5.
124. Бора Б. Історіографія і манкрутство: [М. Грушевський і укр. історіографія] // Укр. думка (Лондон), 1990. – 14 черв. – С. 4.

125. *Борисенко І. (Гирич І.) Київські адреси історика:* (акад. М. С. Грушевського) // Старожитності (К.), 1992. – Ч. 20. – С. 9.
126. *Борисов В. Посвящается первому президенту Украины:* [Експрес-вистава, присвяч. 130-літ. від дня народж. М. С. Грушевського] // Слово (Одесса), 1996. – 24 окт. – С. 4.
127. *Бортняк Нат. Степан Томашівський: Початки наук. та громад. праці до 1911 р.:* [Стосунки з М. С. Грушевським] // Україна в минулому (К.); Львів, 1992. – Вип. II. – С. 93-115.
128. *Боруш К. Дім на горі:* [Будинок М. С. Грушевського у Києві, вул. Паньківська, 9] // Голос України (К.), 1991. – 22 листоп. – С. 7.
129. *Борщак И. Новое украинноведение:* [Акад. М. С. Грушевський – ред. журн. “Україна”] // Париж. вестн., 1926. – 27 марта. – С. 2.
130. *Борщак И. “Украинновед”:* [Про ст. “Иуда” стосовно акад. М. С. Грушевського в газ. “Возрождение” від 28.03.1926 р., авт. А. Яблонський]. – Париж. вестн., 1926. – 3 марта. – С. 3.
131. *Борщак І. Два невидані листи М. Грушевського (1926)* // Соборна Україна (Париж), 1947. – № 2. – С. 37-38.
132. *Борщак І. Михайло Грушевський (1866-1934)* // Соборна Україна (Париж), 1947. – № 2. – С. 33-38.
133. *Боряк Г. Наукова спадщина М. С. Грушевського повертається народів* // Літ. Україна (К.), 1989. – 23 листоп. – С. 6.
134. *Боряк Г. Повернути народів наукову спадщину М. С. Грушевського* // Літ. Україна (К.), 1989. – 16 берез. – С. 8.
135. *Ботушанський В. Вчений-історик* [акад. М. С. Грушевський] **на сторінках буковинської преси** // Буковин. віче (Чернівці), 1991. – 28 верес. – С. 3.
136. *Ботушанський В. Усе життя для України:* До 125-річ. від дня народж. М. Грушевського // Буковин. віче (Чернівці), 1991. – 24 верес. – С. 3-4.
137. *Бочковський О. І. М. Грушевський як соціолог* // Вісті У.Т.Г.І. (Падебради), 1935. – № 9.
138. *Брайчевський М. Кризь товщу століть:* [Акад. М. С. Грушевський] // Укр. думка (Лондон), 1990. – 23 серп. – С. 4.
139. *Брайчевський М. Михайло Грушевський та археологія* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 200-217.
140. *Брехуненко В. Проблема періодизації історії української козаччини у працях М. Грушевського* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 229-234.
141. *Був ворогом, став гетьманом* [І. С. Виговський], **якого свої ж і стратили** / За матеріалами М. Грушевського та ін. // Хмельниччина (Хмельницький), 1996. – 23 листоп.
142. *Будівничому української держави:* [Інформ. про відкриття меморіал. дошки М. С. Грушевського] // Літ. Україна (К.), 1991. – 17 жовт. – С. 1.

143. *Будорович Б. Михайло Грушевський в оцінці західно-європейської і американської історіографії* // *Визвол. шлях* (Лондон), 1967. – № 20. – Ч. 2. – С. 171-181.
144. *Бузина О. А вы узнали бы Грушевского в россыпи кубиков* // *Киев. ведомости*, 1995. – 18 нояб. – С. 1, 10.
145. *Бузина О. Из Грушевского варят миф: Новое нац. блюдо пока не получается* // *Киев. ведомости*, 1996. – 21 мар. – С. 11.
146. *Булат Т. Всеукраїнська наукова ювілейна конференція “Михайло Грушевський в історії України” в Америці* // *Укр. історик* (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 1-2 (108-109). – С. 217-221.
147. *Буревой К. Грушевский Михаил Сергеевич.* // *Лит. энциклопедия*. Т. 3. М., 1930.- С. 71-74.
148. *Бурлака Г. Адресат – Олександр Олесь: (Проблема творчих взаємин [з М. С. Грушевським])* // *Пам'ять століть* (К.), 1996. – № 2. – верес.-жовт. – С. 88-92.
149. *Бурлака Гал. Голоси історії* // *Листування Михайла Грушевського* / Г. Бурлака (упоряд), Л. Винар (ред.).- НАН України.- К.; Нью-Йорк, 1997.- 399 с. (Епістолярні джерела грушевськознавства. Т. 1),- с. 16-24.
150. *Бурлака Г. Два листи М. Грушевського до І. Франка: [1898-1899 р.р.]* // *Старожитності* (К.), 1991. – Ч. 18-19. – С. 14.
151. *Бурлака Гал. «Співи мої сумні - йдете ви меж люде...»* // *М. Грушевський* Із літературної спадщини. НАН України, УВА у США, УІТ у США, 2000.- 21-34.
152. *Бурлака Г. У фондах відділу рукописів Інституту літератури: [Матеріали про М. Грушевського]* // *Старожитності* (К.), 1992. – Ч. 18-19. – С. 14.
153. *Бурнатович О. Історична місія України: [Критика деяких наук. концепцій проф. М. Грушевського щодо укр. державності]* I // *Укр. прапор* (Відень), 1922. – 11 лют. – С. 1-2; II: 8 лют. – С. 1-2; III: Винниченко. – 25 лют. – С. 1-2; IV: Безіменність. – 11 квіт. – С. 1-2; V: Липинський. – 25 квіт. – С. 2-3; VI: Галичане й Україна. – 1 трав. – С. 1-3; VII: Висновки. – 15 квіт. – С. 2-4; 22 квіт. – С. 2-3.
154. *Бурчак Л. Проф. М. Грушевский о политике галицких украинцев перед войной* // *Укр. жизнь* (М.), 1914, № 11-12. – С. 32-37.
155. *Варда Є. До ювілею М. С. Грушевського* // *Літ. Україна* (К.), 1991. – 7 берез. – С. 1.
156. *Василевський П. І маленький портрет нагадує чимало: Доповідь Голови Верховної Ради України Л. М. Кравчука на уроч. засіданні Верховної Ради України, присвяч. 125-річ. від дня народж. М. С. Грушевського* // *Демокр. Україна* (К.), 1991. – 26 листоп. – С. 1-2.
157. *Василенко М. Московські вчені заздриять українській Академії наук...: Документи до 125-річ. з дня народж. [акад. М. С. Грушевського]. / І. Б. Усенко, В. В. Вороненко: [Уривки зі щоденника М. Василенка про стосунки з М.*

- Грушевським] // Вісн. АН УРСР (К.), 1991. – № 2. – С. 75-97.
158. *Василенко Н. Проф. М. С. Грушевський как историк* // Укр. жизнь (М.), 1916. – № 12. – С. 30.
159. *Васько Л. Целью своей жизни [М. С. Грушевский] считал культурное развитие украинского народа* // Вечер. Киев. – 1991. – 31 окт. – С. 3.
160. *Васькович Г. Значення творчості Симона Петлюри для української політичної освіти: [Стосунки з М. С. Грушевським]* // Шлях перемоги (Мюнхен), 1991. – 19 трав. – С. 5.
161. *Васькович Г. Предісторія створення У[країнського] В[ільного] У[ніверситету], його осяги і нові завдання: [Висвітлено роль М. С. Грушевського]* // Шлях перемоги. – (Мюнхен), 1991. – 26 січ. – С. 5; 5 трав. – С. 4.
162. *Вегеш М. М., Горват Л. В. Михайло Грушевський: Деякі аспекти наук. і політ. діяльності (Ужгород), 1998.* - 38 с.
163. **Великий українець к великому князю...**: О неизвест. письме М. Грушевского к великому князю К. Романову // Зеркало недели (К.), 1996. – № 39. – 28 сент. – С. 11.
164. **Великий українець**: Матеріали з життя й діяльності М. С. Грушевського / Упоряд. та підгот. текстів та фотоматеріалів, комент. та приміт. А. П. Демиденка. – К.: Веселка, 1992. – 541 с. **Зі змісту**:
165. *Антонович Марко. “Справа Грушевського”. (Закінчення).*- С. 367-379.
166. *Демиденко Андрій. Коментарі та примітки [до кн. Великий українець: Матеріали з життя й діяльності М. С. Грушевського. – К.: Веселка, 1992. – 541 с.]-* С. 490-544.
167. *Кравчук Л. М. Слово до читача.* – С. 5-7.
168. *Крип'якевич Іван. Михайло Грушевський. Життя й діяльність.*- С. 448-483.
169. **На честь 125-річчя з дня народження М. С. Грушевського.**- С. 484-485.
170. *Решодько Леонід. Повернення на Україну.*- 381-392.
171. *Решодько Леонід. Двічі померлий.*- С. 440-447.
172. **Свідовцтво про народження М. С. Грушевського.**- С. 196.
173. **“Совершенно секретно”.**- С. 380.
174. **“Справа про виселки проф. М. Грушевського”.**- С. 365-366.
175. *Шевченко Федір. Літописець і проборник України-Руси. Післямова.*- С. 486-489.
176. **“Ювілей академіка М. С. Грушевського 1866-1926”.**- С. 393-439.
177. **Великим шляхом в історії: Минуло 130 років від дня народж. М. Грушевського** // Буковин. віче (Чернівці). – 1996. – 2 жовт. – С. 3.

178. **Велична постать державотворця:** Доповідь Голови Верховної Ради України Л. М. Кравчука на уроч. засіданні Верховної Ради України, присвяч. 125-річчю з дня народж. М. С. Грушевського // Демокр. Україна (К.), 1991. – 26 листоп. – С. 1-2.
179. **Велична українська маніфестація у Києві:** [Проф. М. С. Грушевський – “український батько” вітав з балкону міськради біля 100 тис. маніфестантів, 19.03.1917 р.] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 6 трав. – С. 298.
180. **“Вельмишановний Михайле Сергійовичу”:** [Ред. стаття] // Україна (К.), 1926. – № 5 (19). – С. 1.
181. *Верба І. Родина Грушевських в українській історичній науці 1920-х р.р.* – (До 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського) // УДЖ (К.), 1996. – № 5. – С. 131-149.
182. **Веремія довкола помешкання** [М. С. Грушевського] / Передне слово і публ. документів О. Рибалка // Старожитності (К.), 1991. – Ч. 11. – С. 9.
183. *Веремчук А. П. Теоретичні основи виховання у працях М. С. Грушевського.* – Рівне: Тетіс, 1998. – 158 с.
184. *Верига В. Наукове Товариство ім. Шевченка в добу Грушевського* // Ювіл. зб. наук. праць в 100-річчя НТШ (Торонто) 1977. – С. 15-32.
185. *Верменич Я. В. Роль М. С. Грушевського у становленні системи регіонально-історичних досліджень в Україні* // УДЖ (К.), 1998. – № 2. – С. 92-101.
186. *Вернадський В. І. Із споминів: Перший рік УАН:* [Акад. М. С. Грушевський] 1918-1919 // Україна: Щорічник. – К., 1988. – Вип. 22. – С. 51-55.
187. *Вернадський В. І. Спогади про Грушевського* // Голос України (К.), 1991. – 22 листоп.
188. *Верстюк В. М. С. Грушевський у перший період діяльності Центральної Ради:* (До 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського) // УДЖ (К.), 1996. – № 5. – С. 37-50.
189. *Верстюк В. Перший президент України:* [До 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського (1866-1934 р.р.), укр. історика і громад.-політ. діяча] // Наддніпр. правда (Херсон), 1996. – № 116. – 28 верес. – С. 2.
190. *Верстюк В. Покликаний історією:* [До 130-річ. від дня народж. укр. історика та громад.-політ. діяча М. С. Грушевського] // Кіровоград. правда, 1996. – 26 верес.
191. *Верстюк В. Центральна Рада: діяльність і бездіяльність* [М. Грушевський – голова УЦР] // Хрещатик (К.), 1993. – 16 берез. – С. 4.
192. *Верстюк В. Ф., Пиріг Р. Я. М. С. Грушевський: Коротка хроніка життя та діяльності.* – К.: Либідь, 1996. – 143 с.
193. *Ветухів М. О. Основні етапи розвитку Української Академії наук:* [Роль акад. М. С. Грушевського] // Літ.-наук. вістн. – Нью-Йорк, 1952. – Т. 1.
194. *Видавництво імені С. Ф. Грушевського* // Літ.-наук. вістн (К.), 1911. – Т. LVI, кн. XII. – С. 618.

195. *Видрін Д. Грушевський – сучасний і актуальний* // Освіта (К.), 1991. – 30 квіт. – С. 3.
196. *Видрін Д. Михайло Грушевський – президент, вчений* // Філософ. і соціол. думка (К.), 1991. – № 8. – С. 106-114.
197. *Винар Б. Академік Михайло Слабченко: (Матеріали до біографії та бібліографії): [Стосунки з М. С. Грушевським]* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1982-1983. – № 3-4 (75-76); № 1 (77). – С. 19-39.
198. *Винар Л. Австрійські урядові документи про призначення Михайла Грушевського професором Львівського університету* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1986. – № 3-4 (91-92). – С. 76-89.
199. *Винар Л. Автобіографія Михайла Грушевського з 1906–1926 років як джерело для вивчення його життя і творчості.* – Нью-Йорк; Мюнхен: УІТ, 1974. – 36 с. – (Сер. “Грушевськiana”. – Ч. 1).
200. *Винар Л. Автобіографія Михайла Грушевського з 1906–1926 років як джерело до вивчення його життя і творчості* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1974. – № 1-3 (41-43). – С. 104-135.
201. *Винар Л. Автобіографія Михайла Грушевського з 1926 року.* – Нью-Йорк; Мюнхен: УІТ, 1981. – 47 с.
202. *Винар Л. Автобіографія Михайла Грушевського з 1926 року.* – New-York: Ukr. Hist. Association, 1981. – 47 p. – (Ser. “Hrushevskiana”. – № 2).
203. *В[инар] Л. Академічна комісія УІТ для вивчення і творчості М. Грушевського* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1990. – № 1-4 (104-107). – С. 234-235.
204. *Винар Л. Відродження української історіографії* // Укр. слово (Париж), 1990. – 25 листоп. – С. 3.
205. *Винар Л. Відродження української національної історіографії в Україні: [Роль М. С. Грушевського]* // Укр. думка (Лондон), 1990. – 29 листоп. – С. 2; Те саме // Новий шлях (Торонто), 1990. – 10 листоп. – С. 10; 17 листоп. – С. 10-12.
- 205a. *Винар Л. Вступ // Грушевський М. С. На порозі нової України: Статті і джерельні матеріали.* Нью-Йорк; Львів; Київ; Торонто; Мюнхен: УІТ, 1992. – С. 3-4
206. *Винар Л. Галицька доба Михайла Грушевського* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1967. – № 1-2 (13-14). – С. 5-22.
207. *Винар Л. Головство М. Грушевського в НТШ і ювілейні святкування: (Репліка)* // Укр. вісті (Париж), 1981. – 2 черв. – С. 4.
- 207a. *Винар Л. Грушевський як голова Наукового Товариства ім. Шевченка* // Укр. історик (Нью-Йорк; Мюнхен), 1969.- №1-3 (21-23).*
208. *Винар Л. Грушевськознавство : Генеза й іст. розвиток / УІТ, фундація ім. Ольжича.- К.; Львів, 1998.- 216 с.*
209. *Винар Л. Десятиліття Українського Історичного Товариства (1965-1975): [Дослідження діяльності М. С.*

- Грушевського] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1975. – № 1-2 (45-46). – С. 5-12.
210. *Винар Л.* Другий Універсал УЦРади: впровадження // М. Грушевський «На порозі Нової України: Статті і Джерельні матеріали: Нью-Йорк, Львів, К., Торонто, Мюнхен, 1992.- С. 205-207.
  211. *Винар Л.* Думки з приводу п'ятидесятих роковин смерті Михайла Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 7-20.
  212. *Винар Л.* Епістолярні джерела грушевськознавства: Передмова // Листування Михайла Грушевського / Г. Бурлака (упоряд), Л. Винар (ред.).- НАН України.- К.; Нью-Йорк, 1997.- 399 с. (Епістолярні джерела грушевськознавства. Т. 1).- С. 7-11.
  213. *Винар Л.* Життя і наукова діяльність Михайла Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1966. – № 1-2 (9-10). – С. 15-31.
  214. *Винар Л.* Замітки до статті М. Грушевського “Три Академії” // Укр. історик (Нью-Йорк), 1983. – № 2-4 (78-80). – С. 132-134.
  215. *Винар Л.* Замітки до статті Ю. Герича “До біографії М. Грушевського” // Укр. історик (Нью-Йорк), 1972. – № 1-2 (33-34). – С. 85-90.
  216. *В[инар] Л.* Зауваги до видавничого плану Археографічної комісії: [Видання наук. праць акад. М. С. Грушевського] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1989. – № 4 (104). – С. 111
  217. *Винар Л.* Збірка статей М. Грушевського “На порозі нової України”: Історія видання // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991. – № 1-2 (108-109). – С. 95-104.
  218. *Винар Л.* Історичні праці Івана Франка: [М. С. Грушевський в контексті] // Зб. “Української літературної газети” (Мюнхен), 1956. – С. 48-63.
  219. *Винар Л.* Лист М. Грушевського до Мирослава Січинського з 1919 року // Укр. історик (Нью-Йорк), 1978. – № 1-3 (57-58). – С. 160-162.
  220. *Винар Л.* Матеріали до бібліографії Михайла Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1982. – № 1-2 (73-74). – С. 65-75.
  221. *Винар Л.* Матеріали до біографії Наталії Полонської-Василенко: [Стосунки з М. С. Грушевським] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1983. – № 2-4 (78-80). – С. 55-76.
  222. *Винар Л.* Михайло Грушевський (1866-1934-1974) // Укр. історик (Нью-Йорк), 1974. – № 4 (44). – С. 5-7.
  223. *Винар Л.* Михайло Грушевський: Автобіографія (1926) / За ред. Л. Винара // Укр. історик (Нью-Йорк), 1979. – № 1-4 (61-64). – С. 79-87; 1980. – № 1-4 (65-68). – С. 71-88.
  224. *Винар Л.* Михайло Грушевський в боротьбі за Український університет. – Мюнхен: УІТ, 1968. – 20 с. – (Сер. “Іст. студії”. – № 6).

225. *Винар Л. Михайло Грушевський в українській і всесвітній історії* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4; 1-2 (110-115). – С. 13-53.
226. *Винар Л. Михайло Грушевський в українській і всесвітній історії* (Нью-Йорк; Київ): УІТ, 1993. – 49 с. – (Сер. “Грушевськіана” – Ч. 4).
227. *Винар Л. Михайло Грушевський і загальні збори НТШ в 1913 р.* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 64-81.
228. *Винар Л. Михайло Грушевський і його концепція трьох київських академій* // Київська академічна традиція: Наук. зб. УВАН у США. – Нью-Йорк, 1992. – С. 279-318.
229. *Винар Л. Михайло Грушевський і Наукове Товариство ім. Тараса Шевченка: 1892-1930.* – Мюнхен: Дніпрова Хвиля, 1970. – 110 с.
230. *Винар Л. Михайло Грушевський і Наукове Товариство ім. Тараса Шевченка: 1892-1930* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1970. – № 1-2 (29-30). – С. 121-122.
231. *Винар Л. Михайло Грушевський і Н[аукове] Т[овариство] Ш[евченка]* // Свобода (Нью-Йорк), 1974. – 11 січ.
232. *Винар Л. Михайло Грушевський і Н[аукове] Т[овариство] Ш[евченка]* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1974. – № 4 (44). – С. 74.
233. *Винар Л. Михайло Грушевський. Історик і будівничий нації: Статті і матеріали.* – (Уклад. Гирич І.). – Нью-Йорк; Київ; Торонто: Фундація ім. О. Ольжича, 1995. – 302 с., іл. – (Нац. АН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського; УІТ).
234. *Винар Л. Михайло Грушевський як голова Наукового Товариства ім. Шевченка* // Укр. історик. – Нью-Йорк, 1969. – № 1-3 (21-23). – С. 5-46.
235. *Винар Л. Молодість Михайла Грушевського: 1866-1894.* – Мюнхен; Нью-Йорк: УІТ, 1967. – 36 с.
236. *Винар Л. Найвидатніший історик України – Михайло Грушевський (1866-1934)* // *Винар Л. Силуети епох: Д. Вишневецький, М. Грушевський: Іст. розвідки.* – Дрогобич, 1992. – С. 77-155.
237. *Винар Л. Найвидатніший історик України – Михайло Грушевський (1866-1934): У 50-ліття смерті.* – Б/м.: Сучасність, 1985. – 120 с.
238. *Винар Л. Найкращий знавець [історії України – акад. М. Грушевський] // Старожитності (К.)* 1991. – Ч. 7. – С. 3-4.
239. *Винар Л. На порозі нової України М. Грушевського: Впровадження [Передмова] С. ІХ-XX.// М. Грушевський «На порозі Нової України: Статті і джерельні матеріали».* Нью-Йорк, Львів, К., Торонто, Мюнхен, 1992.- 278 с.
240. *Винар Л. Наукове Товариство ім. Шевченка і Михайло Грушевський* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1968. – № 1-4 (17-20). – С. 37-59.

241. *Винар Л.* **Нашим головним завданням було задержавити і розвинути наукову схему історії України** [започатковану М. С. Грушевським]: Інтерв'ю Л. Винара кор. журн. "Старожитності" у Києві // Старожитності (К.), 1992. – Ч. 15. – С. 7.
242. *Винар Л.* **Ненадрукований лист В. Липинського до М. Грушевського в справі загальних зборів НТШ в 1913 році** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991. – № 1-2 (108-109). – С. 111-114.
243. *Винар Л.* **Перший Універсал УЦРади: впровадження** // *М. Грушевський «На порозі Нової України: Статті і Джерельні матеріали»*. Нью-Йорк, Львів, К., Торонто, Мюнхен, 1992.- С. 200-203.
244. *Винар Л.* **Потрібна бібліографія творів Михайла Грушевського** // Сучасність (Мюнхен), 1966. – № 7. – С. 228-235.
245. *Винар Л.* **Ранні історичні праці М. Грушевського і Київська історична школа В. Антоновича** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1966. – 3-4 (11-12). – С. 26-32.
246. *Винар Л.* **Свідчення М. Грушевського у Харкові з дня 28 березня 1931 р.** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 380-389.
247. *Винар Л.* **Силуети епох: Дмитро Вишневецький, Михайло Грушевський: Іст. розвідки.** / Упоряд. і авт. передмови Є. Пшеничний. – Дрогобич: Відродження, 1992. – 183 с.
248. *Винар Л.* **Сучасний стан грушевськознавства: (Генеза, структура, завдання).** – Пам'ять століть (К.), 1996. – № 2. – верес.-жовт. – С. 62-70.
249. *Винар Л.* **1984: рік М. Грушевського** // Свобода (Джерсі Сіті), 1984. – Ч. 77.
250. *Винар Л.* **Третій Універсал УЦРади: впровадження** // *М. Грушевський «На порозі Нової України: Статті і Джерельні матеріали»*. Нью-Йорк, Львів, К., Торонто, Мюнхен, 1992.- С. 211-214.
251. *Винар Л.* **Художні джерела грушевськознавства: Передмова** // *М. Грушевський Із літературної спадщини. НАН України, УВА у США, УІТ у США, 2000.- С. 7-10.*
252. *Винар Л.* **Четвертий Універсал УЦРади: впровадження** // *М. Грушевський «На порозі Нової України: Статті і Джерельні матеріали»*. Нью-Йорк, Львів, К., Торонто, Мюнхен, 1992.- 218-222.
253. *Винар Л.* **Чому Михайло Грушевський повернувся на Україну в 1914 році** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1967. – № 3-4 (15-16). – С. 103-108.
254. *Винар Л.* **Ювілей М. Грушевського і Українське Історичне Товариство** // Свобода. – Джерсі Сіті, 1966. – Ч. 55. – 24 берез.
255. *Винар Л.* **Ювілей М. Грушевського і У[країнське] І[сторичне] Т[овариство]** // Укр. історик. – Нью-Йорк, 1972. – № 3-4 (39-40). – С. 172.
256. *Винар Л.* **Ювілейний рік Михайла Грушевського** // Свобода. – Джерсі Сіті, 1966. – Ч. 23.

257. *Винар Л. Ювілейний рік Михайла Грушевського й У[країнське] І[сторичне] Т[овариство] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991. – № 1-2 (108-109). – С. 9-23.*
258. *Винниченко В. Щоденник. Т. I: 1911-1920: [Стосунки з М. Грушевським]. – / Ed. by Н. Kostiuk. – Edmonton: Canad. Inst. of Ukr. Studies, 1980. – 499 р.*
259. *Вислух Л. Сын Украины: М. Грушевский – наше открытие, как открытие – сама Украина, ее история // Индустр. Запорожье, 1991. – 1 листоп. – С. 3.*
260. *Виставка праць академіка М. С. Грушевського // Червон. шлях (Харків), 1926. – № 10. – С. 240.*
261. *Витанович І. Уваги до методології й історіософії Михайла Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1966. – № 1-2 (9-10). – С. 32-51.*
262. *Відкриття першої української гімназії в Києві [18 берез. – 1917 р., уроч. промова М. С. Грушевського] // Вільне слово (Відень), 1917. – 16 трав. – С. 3; Те саме // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 6 трав. – С. 298.*
263. *“Віднині – незалежна”: [Фрагмент текст виголошеного М. С. Грушевським IV-го Універсалу та комент. ред.] // Культура і життя (К.), 1991. – 23 листоп. – С. 3.*
264. *Віднянський С.В. Український Вільний Університет – перша українська вища школа за кордоном: [Роль М. С. Грушевського в його заснуванні] // Київ. старовина. – 1993. – № 2. – С. 39-50.*
265. *Відомий і незнаний: [Спогади Ю. Сірого про М. С. Грушевського] // Голос України (К.), 1991. – 22 листоп. – С. 6.*
266. *Візит голови Центральної Ради [до командуючого нім. військами на Україні генерала фон Керцберга, 5 берез. – 1918 р.] // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. – 31 квіт. – С. 196; Те саме // Відродження (Відень), 1918. – 7 квіт. – С. 3.*
267. *Вісті з Української Центральної Ради: [Діяльність М. С. Грушевського як голови УЦР]: Травень 1917 р. // Укр. історик (Нью-Йорк), 1986. – № 3-4 (91-92). – С. 112-123.*
268. *Вісті з Української Центральної Ради: [Діяльність М. Грушевського як голови УЦР]: Травень 1917р. // Укр. історик (Нью-Йорк), 1987. – № 1-2 (93-94). – С. 160-173.*
269. *Вісті з Української Центральної Ради: [Текст виступу М. С. Грушевського на Укр. нац. з'їзді 6 квіт. – 1917 р.] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1979. – № 1-4 (61-64). – С. 134-144.*
270. *Внутрішня організація і особистий склад Центральної Української Ради: [М. С. Грушевський – Голова УЦР, обраний на Всеукр. нац. з'їзді. Київ, квіт. 1917 р.] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 19 серп. – С. 530-532.*
271. *Водотика С. Г., Кондрашов В. Ф. О. Ю. Гермайзе: [Стосунки з М. С. Грушевським] // УДЖ (К.), 1992. – № 12. – С. 80-90.*
272. *Водотика С., Косюк В. До глибин нашого родоводу: До дня народж. М. С. Грушевського // Наддніпрян. правда (Херсон), 1996. – 190 верес. – С. 2*

273. *Водотика С. Г., Мазур І.* **Творча спадщина визначного українознавця:** До сторіччя з дня народж. О. Гермайзе: [Стосунки з М. С. Грушевським] // Київ. старовина. – 1992. – № 6. – С. 104-111.
274. *Водотика С., Савенок Н.* **Рік 1925-й: ЦК КП(б)У проти ВУАН:** (З документів колиш. респ. партархіву): [Академія наук і М. С. Грушевський] // Вісн. АН України (К.), 1992. – № 8. – С. 78-85.
275. **Возвращение Грушевского** // Накануне (Берлин), 1924. – 20 марта. – С. 4.
276. *Возняк М.* **Збірник НТШ у Львові – 50-ліття заснування:** [М. С. Грушевський – ред. ЗНТШ] // Зап. НТШ (Львів), 1929. – Т. СЛ
277. *Возняк М.* **Іван Франко в добі радикалізму:** [Стосунки з С. М. Грушевським] // Україна (К.), 1926. – № 6. – С. 113-163.
278. *Волинець С.* **Михайло Грушевський** // Укр. голос (Вінніпег), 1966. – Ч. 36. – 7 листоп.
279. *Ворожко Т.* **Помни, студент, открывая тетрадь: Грушевский учился только на “5”** // Киев. ведомости. – 1996. – 7 окт. – С. 11.
280. *Вороненко В. В., Кістерська Л. Д., Матвєєва Л. В., Усенко І. Б.* **Микола Прокопич Василенко:** [Про стосунки з М. С. Грушевським] (К.), 1991. – 270 с.
281. *Вороний М. К.* **Михайло Грушевський: Історія України:** Твори. [Передмова]. – К., 1989. – 625-626.
282. **8-ма сесія Центральної Ради:** [12 груд. – 1917 р. М. С. Грушевський головував, вигосив заключну промову] // Вільне слово (Дрогобич), 1918. – 9 лют. – С. 2-3.
283. **Восьма сесія Центральної Української Ради:** (Звідомлення про діяльність Ради й Ген. секретаріату: Справа миру. Аграрна справа): [Звідомлення М. С. Грушевського про діяльність Малої Ради] // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. – 27 січ. – С. 50-52.
284. **В перші роковини Української Центральної Ради:** [Участь М. С. Грушевського в роботі УЦР] // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. – 31 берез. – С. 185.
285. *Врублевський В.* **Видавнича діяльність Всеукраїнської Академії Наук за 1925-1928 р.р.** [Список видань ВУАН за 1925-1928 рр., в т.ч. праці акад. М. С. Грушевського] // Вісн. НАН України (К.), 1994. – № 9-10. – С. 101-118.
286. *Врублевський В.* **До створення Української Академії Наук:** [Позиція М. С. Грушевського при її фундації] // Укр. іст. журн. (К.), 1993. – № 1. – С. 29-39.
287. **Всенародне проголошення універсалу на площі Св. Софії в Києві:** [Декларативні промови проф. М. Грушевського і С. Петлюри] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 22 лип. – С. 467.
288. **Всеукраїнська Академія Наук (ВУАН):** [Діяльність М. С. Грушевського в ВУАН] // Україна (К.), ДВУ, 1925. – Кн. I, II. – С. 211-221.

289. **Всеукраїнський військовий з'їзд:** [М. С. Грушевський – почесний гість форуму] // Вільне слово (Зальцведель), 1917. – 14 лип. – С. 3.
290. **Всеукраїнський [другий] військовий з'їзд:** Привітне слово проф. М. С. Грушевського [18 черв. 1917 р., м.Київ] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 22 лип. – С. 474-475.
291. **Всеукраїнський з'їзд рад робітничих і солдатських депутатів...:** [Промова проф. М. С. Грушевського. Повт. виступ М. С. Грушевського 18-19 груд. – 1917 р., м. Київ] // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. – 20 січ. – С. 28-29.
292. **Всеукраїнський Національний з'їзд у Києві в днях 6, 7 й 8 квітня:** [Обрання проф. М. С. Грушевського головою Укр. Центр. Ради] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 13 трав. – С. 309-311; 20 трав. – С. 327-332; 27 трав. – С. 344-345.
293. **Всеукраїнський селянський з'їзд:** [30 трав. 1917 р. за ст. ст., привітання проф. М. С. Грушевського від імені Укр. Центр. Ради] // Вільне слово (Зальцведель), 1917. – 7 лип. – С. 23.
294. **Вшановуючи Грушевського:** [Інформація про роботу міжнар. наук. конф., присвяч. 125-річ. від дня народж. акад. М. С. Грушевського. Львів, серп. 1991 р.] // Хмельницьк вечірній, 1991. – 14 верес. – С. 5.
295. **Вшанування Грушевського:** [Інформація про відкриття в Івано-Франківську худож.-меморіал. дошки М. С. Грушевського] // Галичина (Ів.-Франк.), 1991. – 1 жовт. – С. 2.
296. **Вшанування Грушевського** [на загальних зборах АН України] // Вільна думка (Австралія), 1991. – 3-10 листоп. – С. 10.
297. **Выступление Грушевского** [на засіданні пленуму Укр. головнонауки у Києві, 29 січ. 1926 р.] // За свободу (Варшава), 1926. – 6 лют. – С. 2.
298. *Гаврилюк І. Четвертий універсал:* Спогади: [Участь М. С. Грушевського в його випрацюванні та проголошенні] // Літ.-наук. вісн (Львів), 1928. – Т. ХСV. – С. 16-24.
299. *Гасвський Є. Ю. В науковому товаристві:* [Діяльність М. С. Грушевського в УНТ у Києві] // Нова рада (К.), 1918. – № 136. – 9 серп. – С. 2.
300. *Гасвський О. Академік М. С. Грушевський і давнє українське письменство* // Укр. слово (К.), 1941. – Ч. 66. – 25 груд.
301. *Гайдар Ю. Розмови з нової політичної історії України:* Два арешти і два заслання М. Грушевського // Вісн. Міжнар. Асоціації українців (К.), 1991. – № 1.*
302. *Галант І. В. Из архіва самодержавія. I.:* М. С. Грушевський: [Матеріали Київ. жандарм. упр. на М. С. Грушевського в ген.-губ. архіві, справа № 235] // Нова рада (К.), 1918. – № 159. – 7 верес. – С. 4.
303. *Галій М. Вшанування Михайла Грушевського в США* // Вільна Україна (Нью-Йорк), 1967. – Ч. 53. – С. 57-59.

304. *Галій М. М. Грушевський і Українська Радянська Енциклопедія* // Вільна Україна (Нью-Йорк), 1964. – Ч.53. – С. 29-38.
305. *Галій М. Як Москва знищила Грушевського* // Вільна Україна (Нью-Йорк), 1966. – Ч. 52. – С. 20-24.
306. *Гамрецький Ю. М. Про “Спомини” Д. І. Дорошенка: [Стосунки з М. Грушевським]* // Укр. іст. журн. (К.), 1992. – № 6. – С. 130-131.
307. *Ганак П. Михайло Грушевський – визначний український історик і державник: (До 130-х роковин з дня народж.) / Пер. із словац. Д. Павличка* // Молодь України (К.), 1997.- 25 лют.
308. *Гарасимчук В. Михайло Грушевський як історіограф України* // Зап. НТШ (Львів), 1922. – Т. 133. – С. 1-26.
309. *Гарасимчук В. Нове “досє” на М. Грушевського або чи буде музей на Паньківській, Ч. 9, і таблиця на будинку Центральної Ради* // Старожитності (К.), 1991. – Ч. 7. – С. 12.
310. *Гаркавий О. Нові документи до нового “досє” [на М. С. Грушевського]* // Старожитності (К.), 1991. – Ч. 11. – С. 8.
311. *Гей В. Поетові історії: У м. Холмі, Польща, відкрито меморіал. дошку на честь М. С. Грушевського* // Літ. Україна (К.), 1991. – 12 груд.
312. **Генеральний Секретаріат Ц[ентральної] У[країнської] Р[ади]** [6 лип. н. ст. 1917 р.: Реферат М. С. Грушевського стосовно Ген. Секретаріату] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 5 серп. – С. 508.
312a. *Гарасимчук Вас. Михайло Грушевський як історіограф України* // Зап. НТШ (Львів), 1922.- Т. СXXXIII.
313. *Герашенко М. Книга в житті першого президента України* // Книжник (К.), 1991. – № 4. – С. 10-12.
314. *Герич Ю. До біографії М. Грушевського* // Укр. історик. – Нью-Йорк, 1972. – № 1. – С. 66-84.
315. *Герич Ю. Статуту Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові: [Роль М. С. Грушевського в їх створенні]* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1973. – № 1-2 (37-38). – С. 43-64.
316. *Гермайзе О. Праця київського Наукового товариства на тлі наукового життя Наддніпрянської України: [Роль М. С. Грушевського в його діяльності]* // Київ. старовина. – 1992. – № 6. – С. 106-112.
317. *Гермайзе О. Українська історична наука в установах ВУАН: [Місце М. С. Грушевського в її розвитку]* // Студії з історії України науково-дослідної катедри історії України в Києві (К.), 1928. – Т. II. *
318. *Гермайзе О. Ювілей української науки: Сорок років діяльності акад. М. С. Грушевського* // Життя й революція (К.), 1926. – № 10. – С. 93-99.
319. *Гирич І. Архів М. Грушевського [документи: Прохання на вступ в університет; Диплом про вищу освіту; Рекомендувальний лист В. Антоновича в архів Міністерства*

- юстиції; Звернення до укр. громадкості про збір коштів для І. Франка; Листи історика до М. Василенка, в редакцію “Громадської думки”, до Київської міської управи про відкриття Куренівського училища; Автобіографія й прохання про призначення пенсії] // Київ. старовина. – 1992. – № 1. – С. 29-37.
320. *Гирич І. Архів М. Грушевського як джерело для вивчення діяльності визначних постатей українського руху:* (М. С. Грушевський, С. Єфремов, В. Липинський, В. Василенко): Автореф. дис. канд іст. наук / НАНУ. Ін-т археографії. – К., 1995. – 24 с.
  321. *Гирич І. “Атестат зрелости”* [М. С. Грушевського] // Старожитності (К.), 1992. – Ч. 18-19. – С. 4.
  322. *Гирич І. Грушевський – Скрипняку* // Архіви України (К.), 1991. – № 3. – С. 71-72.
  323. *Гирич І. Документи Грушевського у фонді 1235 ЦДА УРСР у м. Києві* // Архіви України (К.), 1989. – № 4. – С. 53-63.
  324. *Гирич І. “Культурно-національний рух на Україні в XVI-XVIII віці”* [комент.] // Духовна Україна: (Зб. творів). – К.: Либідь, 1994. – С. 550.
  325. *Гирич І. Липинський у довоєнний час:* (У світлі листування з культ. діячами України). – [М. С. Грушевський в контексті] // Вячеслав Липинський: іст.-політол. спадщина і сучасна Україна. – Київ; Філадельфія, 1994. – С. 143-149.
  326. *Гирич І. Б. Листи В. Герасимчука до М. Грушевського* // “В. Герасимчук: Життя і творчість (1880-1944). Матеріали до історії козаччини XVII віку”. Львівські іст. праці. Вип. I. – Львів, 1945. – С. 48-95. № 3672.
  327. *Гирич І. Листи В. Липинського до М. Грушевського:* [Два фрагменти] // Старожитності (К.), 1992. – Ч. 7. – С. 6-7.
  328. *Гирич І. Б. Листи М. Грушевського до Василя Кузіва* // Укр. історик (Нью-Йорк); Торонто; Київ; Львів; Мюнхен, 1995. – Т. ХХХІІ. – №№ 1-2 (124-127). – С. 199-203.
  329. *Гирич І. Лицар української державності:* (Нарис життя і діяльності Вячеслава Липинського): [М. Грушевський і В. Липинський у 1908-1913 р.р.] // Архіви України (К.), 1992. – № 1-3. – С. 34-44.
  330. *Гирич І. Б. “Люде смертні, народи вічні”:* [До історії написання неопублікованої праці М. С. Грушевського “Зайві сумніви”] // Старожитності (К.), 1995. – № 1-2 (68-69). – С. 7.
  331. *Гирич І. М. Грушевський та В. Антонович:* Творчі контакти та сусп.-політ. погляди // Академія пам’яті проф. Володимира Антоновича (К.), 1994. – С. 133—160.
  332. *Гирич І. Б. Між російськими і українськими берегами:* В. Вернадський і національне питання (в світлі щоденника 1917-1921 р.р.): [М. С. Грушевський в контексті] // Зб. наук. праць на пошану Ярослава Дашкевича з нагоди його 70-річ.. – Львів; Київ; Нью-Йорк, 1996. – С. 735-756.

333. *Гирич І. Невидані твори М. Грушевського: [Про "Історію України-Руси" після 10 т. та "Історію української літератури" після 6 т.]* // Андріївський узвіз (К.), 1991. – № 1. – С. 6.
334. *Гирич І. Неопубліковані матеріали з Київської архівної спадщини М. С. Грушевського* // Архіви України (К.), 1966. – № 1-3. – С. 7-1.
335. *Гирич І. Б. Про федералізм М. Грушевського* // Старожитності (К.), 1993. – № 9-10. – С. 15.
336. *Гирич І. Сергій Єфремов і Михайло Грушевський* // Старожитності (К.), 1991. – Ч. 7. – С. 10-11.
337. *Гирич І. Фонд 1235: Документи свідчать: [Матеріали про М. С. Грушевського]* // Вісн. АН УРСР (К.), 1991. – № 9. – С. 61-64.
338. *Гирич І. Щоденник М. Грушевського (1904-1910) як історичне джерело* // Укр. історик. – Нью-Йорк, 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-111). – С. 344-351.
339. *Гирич І., Гирич В. Листування М. Грушевського до О. Грушевського: (До проблеми взаємин двох братів)* // Укр. історик. – Нью-Йорк, 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 416-432.
340. *Гирич І. Б., Кіржаєв С. М. До історії Всеукраїнської академії наук: М. Грушевський і А. Кримський: (З приводу "Осібної гадки акад. М. С. Грушевського до протоколу Спільного зібрання УАН [ВУАН] від 17 жовт. 1927 р.")* // Укр. археогр. щорічник. – К., 1992. – Вип. 1. – С. 332-351.
341. *Гирич І., Синицина В. Из листування Сергія Єфремова і Михайла Грушевського* // Зап. НТШ (Львів), 1992. – Т. ССXXIV. – С. 334-372.
342. *Гирич І., Сохань П. С. Липинський і М. Грушевський у дореволюційні чася* // Вячеслав Липинський: іст.-політол. спадщина і сучасна Україна. – Київ; Філадельфія, 1994. – С. 53-59.
343. *Гирич І. Б., Ульянівський В. Релігія та церква в житті й творчості Михайла Грушевського* // Духовна Україна: (36 творів). – К.: Либідь, 1994. – С. 521-544.
344. *Гісцова Л. До історії фонду [ЦДІАК України] Грушевських* // Архіви України (К.), 1966. – № 1-3. – С. 16-18.
345. *Гісцова Л. Листи Михайла Коцюбинського до Михайла Грушевського* // Зап. НТШ (Львів), 1992. – Т. ССXXIV. – С. 289-294.
346. *Глушко С. В. Розроблення української історії в установах ВУАН: [Роль М. С. Грушевського в її дослідженні]* // Пролет. правда (Харків), 1927. – № 51.
347. *Гнатюк В. Десятилетє українсько-руської видавничої спілки у Львові: [М. С. Грушевський – фундатор спілки]* // Літ.-наук. вістн. (К.); Львів, 1910. – Т. ЛП, кн. ІХ. – С. 335-344.
348. *Гнатюк В. Наукове товариство ім. Т. Шевченка у Львові: [Діяльність М. С. Грушевського в НТШ]* // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1925. – Т. LXXXVI, кн. 1. – С. 1-11; кн. 2. – С. 173-181; кн. 3. – С. 263-273; кн. 4. – С. 367-374; Т. LXXXVII. – кн. 5. – С.

- 72-79; кн. 6. – С. 169-177; кн. 7. – С. 321-332; Т. LXXVIII. – кн. 8. – С. 175-185; кн. 9. – С. 272-278.
349. *Гнатюк В. Передмова* // Наук. збір., присвяч. проф. М. Грушевському (1894-1904). – Львів, 1906. – С. III-VIII.
350. *Гнатюк М. Листи Михайла Грушевського до Михайла Возняка* // Зап. НТШ (Львів), 1990. – Т. ССXXI. – С. 326-338.
351. *Гнатюк М. Спогади М. Грушевського про І. Франка* // Укр. літературознавство. – Львів, 1992. – РМН36. – Вип. 56. – С. 10-38.
352. *Голобуцький П., Жлудько Е. Національна бібліотека як важливий чинник побудови незалежної України: [М. С. Грушевський в контексті]* // Розбудова держави (К.), 1993. – № 9. – С. 53-60.
353. *Голова Української Центральної Ради та члени Генерального комісаріату* [тимчасового Каб. міністрів у Києві. Голова У.Ц.Р. – проф. М. С. Грушевський] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 22 лип. – С. 472.
354. *Головенко О. Урочисті збори Академії наук України [присвячені 125-річ. від дня народж. М. С. Грушевського]* // Хрещатик (К.), 1991. – 1 жовт. – С. 2.
355. *Горбань М. Студії з історії України (до пол. XIX ст.) в УСРР за рр. 1917-1927: [Про іст. праці М. С. Грушевського]* // Бібліогр. збірник, присвячений X річниці Жовтневої революції на Україні (Харків), 1930. – С. 24-28.
356. *Горбатюк В. Т. Викорінемо залишки буржуазно-націоналістичних концепцій Грушевського та його школи* // Вільна Україна (Львів).-1946.- 3-4 черв. – С. 4-6.
357. *Горбатюк В. Т. М. Грушевський та його так звана школа* // Наук. зап. Львів. ун-ту (Львів), 1946. – Т. 1. – С. 3-39.
358. *Горват М. Грушевського – шанують на Угорщині* : [Про вшанування пам'яті вчен., громад.-політ. діяча України] // Голос України (К.).- 1996.- 26 груд. (№246-247).- С. 11.
359. *Горслов М. Дмитро Донцов. Штрихи до політичного портрету: [М. С. Грушевський в контексті]* // Рада (К.), 1992. – 22 трав. – С. 2; 29 трав. – С. 2; 5 черв. – С. 2; 12 черв. – С. 2.
360. *Горинь В. Вілла Михайла Грушевського у Львові* / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника.- Львів, 1999.- 71 с.
361. *Горленко В. В. Б. Антонович: [Стосунки з М. С.Грушевським]* // Голос Полтавщини, 1943. – 1 лип. – С. 2.
362. *Гоян Ярема. Воскреснемо! Передмова* // *М. Грушевський. Про українську мову і українську школу*- К. : Веселка, 1991.- С. 5-14.
363. *Граничка Л. Як більшовики писали історію українського народу: [М. С. Грушевський, В. Винниченко, С. Петлюра]* // Краків. вісті. – 1942. – 21-22 лют. – С. 2.
364. *Гренджа-Донський В. Нищення української нації й культури: [В контексті М. С. Грушевський]* // Краків. вісті. – 1941. – 12 верес. – С. 1-2.

365. *Григорійв Н.* Лист т. Н. І. Григорева до т. П. Д. Кристюка з приводу тактики М. С. Грушевського та інших членів б. закордонної делегації Укр. партії соціал-революціонерів // Вільна спілка (Львів), 1921. – № І. – С. 112-121.
366. *Григорійв Н.* Спогади “Руїнника”: Як ми руйнували тюрму народів і як будували свою хату: [М. С. Грушевський в контексті]. – Львів, 1938.*
367. *Грицак Яр.* Конфлікт 1913 року в НТШ: [В контексті М. С. Грушевський] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 110-115). – С. 319-332.
368. *Грицак Яр.* Реабілітація Грушевського і легітимація номенклатури: “Партія влади” платить Грушевському визнанням за те, що він озброїв її інтелектуально й уможливив політично // День (К.), 1996. – № 12. – 28 жовт. – С. 6.
369. *Грушевський – Академик* [ВУАН] // Руль (Берлін), 1924. – 16 янв. – С. 4.
370. *Грушевський выехал в Петроград* // За свободу (Варшава), 1929. – 30 апр. – С. 1.
371. *Грушевський Михаил Сергеевич* // МСЭ. – М., 1959. – Т. 3. – С. 206.
372. *Грушевський Михаил Сергеевич* // БСЭ. – М., 1930. – Т. 19. – С. 673-675.
373. *Грушевський Михаил Сергеевич* // БСЭ. Изд. 2. М., 1952. – С. 145-146.
374. *Грушевський Михайло* // РЕГУ. – К., 1969. – Т. 3. – С. 202.
375. *Грушевський Михайло* // УЗЕ. Вид. І. Раковський. – Львів, 1930. – N. 1. – С. 878.
376. *Грушевський Михайло Сергійович* // Академія наук Української РСР: Персональний склад. 1919-1979 / Укл. Ю. О. Храмов. – К., 1979. – С. 31.
377. *Грушевський Михайло Сергійович* // УРЕ. – К., 1961. – Т. 3. – С. 509-510.
378. *Грушевський Михайло Сергійович* // УРЕС. – К., 1965. – Т. 1. – С. 531.
379. *Грушевський Михайло Сергійович* // УРЕС. – 2-е вид. – К., 1986. – Т. 1. – С. 465.
380. *Грушевський Михайло: Століття* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1966. – № 3-4 (11-12). – С. 110-111.
381. *Грушевський – на фасаді КДБ: [Відкриття меморіал. дошки М. С. Грушевському]* // Вісті з України (К.), 1991. – № 42. – С. 6.
382. *Грушевський – президент Укр.[аїнської] Академії наук: [Обговорення його кандидатури на гетьманському дворі]* // Вільне слово (Зальцведель), 1918. – 12 жовт. – С. 2.
383. *Грушевський О. С. Київське Наукове товариство. 1907-1917: [М. С. Грушевський в контексті]* // Літ.-наук. вістн. (К.), 1918. – Т. LXXIX, кн. IX. – С. 264-269.

384. *Грушевський О. С. Стежки і шляхи української науки*: [М. С. Грушевський в контексті] // Літ.-наук. вістн. (К.), 1918. – № 9. – С. 126-133.
385. *Грушевський О. С. Сучасне українське письменство в його типових представниках*: [Розд. про М. С. Грушевського] // Літ.-наук. вістн. (К.); (Львів), 1908. – Т. XLII, кн. IV. – С. 57-62.
386. *Грушевський О. С. Українське Наукове товариство у Києві та історична секція при Українській Академії наук в рр. 1914-1923*: [М. С. Грушевський в контексті] // Україна (К.); (Львів), 1924. – № 4. – С. 180-188.
387. *Грушевського, нарешті, вже читали, Крип'якевича – теж. Тепер послухаємо Мороза*: [Інтерв'ю кор. газ. "Ратуша" О. Снаги з В. Морозом] // Ратуша (Львів), 1991. – 20-21 берез. – С. 2.
388. *Грушецький Д. Брати Винари* [засновники "Грушевськіани"] // Укр. вісті (Детройт), 1991. – 26 трав. – С. 4.
389. *Гумецька Ася. Грушевський як белетрист* // М. Грушевський «Із літературної спадщини». НАН України, УВА у США, УІТ у США, 2000.- С. 15-16.
390. *Гунчак Т. Українська політична думка 1920-х років: Монархізм, націоналізм, націонал-комунізм*: [В контексті М. С. Грушевський] // Літ. Україна (К.); (Львів), 1991. – 20 черв. – С. 6.
391. *Гуньовський І. М. Наукова сесія "100 років наукової та науково-видавничої діяльності Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка"* [В контексті М. С. Грушевський] // УДЖ (К.); (Львів), 1992. – № 7-8. – С. 155-156.
392. *Гусев В. Крик душі, или Предсмертное обращение М. Грушевського к В. Молотову* : [З біогр. укр. акад.-історика] // Зеркало недели (К.).- 2000.- 26 февр.- 3 март. (№8).- С. 11.
393. *Гусев В. Центральна Рада і бунд* (листоп. 1917 – квіт. 1918 р.р.): [В контексті М. С. Грушевський] // Укр. іст. журн. (К.), 1992. – № 10-11. – С. 34.
394. *Гуцуляк В. В. Гортаючи сторінки...: Думки про «Історію України-Руси» Михайла Грушевського і українську історіографію 80-х рр. XIX – початку XX ст.*- Черкаси: Сіяч, 1996.- 255 с.
395. *Гуцуляк В. В. Історіографічна думка про М. Грушевського і українську історичну науку його доби.*- Черкаси: Сіяч, 1996.- 181 с.
396. *Дальний М. М. Грушевський на тлі своєї публіцистики* // Нові дні (Торонто) 1968. – Ч. 228. – С. 17-24.
397. *Данилюк Д. М. Грушевський про наш край*: [До історії Закарпаття] // Закарпат. правда(Ужгород), 1992. – 27 жовт.; 1993. – 7 січ.
398. *Дашкевич Я. Доля і недоля нашої бібліотеки*: [Наук. т-ва ім Т. Г. Шевченка: (М. С. Грушевський в контексті)] // Культура і життя (К.), 1991. – 6 трав. – С. 3.

399. *Дашкевич Я. Дорогами Української клію: Про стан іст. науки в Україні [М. С. Грушевський в контексті] // Пам'ять століть (К.), 1996. – № 3. – листоп.-груд. – С. 2-9.*
400. *Дашкевич Я. За науковим кермом: Михайло Грушевський – творець укр. нац. науки // Дзвін (Львів), 1991. – № 9. – С. 137-140.*
401. *Дашкевич Я. Михайло Грушевський і початки організації української науки // Вісн. АН УРСР (К.), 1991. – № 9. – С. 52-60.*
402. *Дашкевич Я. Михайло Грушевський – творець концепції Української національної науки // Наукове товариство ім. Шевченка і українське національне відродження: Доповіді, повідом., матеріали Першої наук. сесії НТШ, берез. 1992 (Львів), 1992. – С. 65-71.*
403. *Дашкевич Я. Михайло Грушевський – творець концепції української національної науки: (До 125-річчя від дня народж. М. С. Грушевського) // Ратуша (Львів), 1991. – 21-22 серп. – С. 4-5.*
404. *Дашкевич Я. Найвидатніший український історик [акад. М. С. Грушевський] // Слово і час (К.), 1991. – № 9. – С. 18-24.*
405. *Дашкевич Я. Р. Про Михайла Грушевського: Доповідь львів. історика на засіданні т-ва “Спадщина” у груд. 1988 р. // Зустрічі (Варшава), 1989. – № 19. – С. 188-197.*
406. *Дашкевич Я. Українознавство чи україністика?: [М. С. Грушевський в контексті] // Ратуша (Львів), 1993. – 3 квіт. – С. 2.*
407. *Дашкевич Я. Хто такий Михайло Грушевський? // Наука і культура: Україна. Щорічник (К.), 1989. – Вип. 23. – С. 192-201.*
408. *Дашкевич Я. Чому археографія у Львові: [М. С. Грушевський в контексті] // Ратуша (Львів), 1993. – 13 жовт. – С. 2.*
409. *Декларація [Українського] Генерального секретаріату на засіданні Малої Ради: [Обговорення, під головуванням М. С. Грушевського, 12 жовт. 1917 р. за н.ст.] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 11 листоп. – С. 727-728.*
410. *Декларація Українського Генерального секретаріату [прийнята на пленар. засіданні УЦР під головуванням М. С. Грушевського, 9 лип. 1917 р.] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 12 серп. – С. 520-521.*
411. *Де навчався перший президент України?: [Про встановлення мемор. дошки М. С. Грушевського на голов. корпусі Київ. Нац. ун-ту ім. Т. Шевченка] // Літ. Україна (К.), 1966. – 10 жовт. – С. 2.*
412. *Державний герб Української Республіки: [Питання обговорювалося 25 лют. 1918 р. на засіданні Ради Нар. Міністрів. Цитування ст. проф. М. С. Грушевського про Герб Української держави з “Народної волі”, № 28 за 1918 р.] // Вільне слово (Зальцведель), 1918. – 10 квіт. – С. 3.*

413. *Десятникова И.* «**Политических взглядов, как и почерк, не изменяет**» : [Про презентацію кн. В. Пристайко і Ю. Шаповала “Михайло Грушевський і ГПУ-НКВД. Трагічне десятиліття 1924-1934”: Бесіда з Ю. Шаповалом] // Всеукр. Ведомости (К.), 1996.- 1 окт.-С. 11.
414. *Дзедзельський Й.* **Листи Михайла Грушевського до Ватрослава Ягича** // Зап. НТШ (Львів), 1992. – Т. ССХХІV. – С. 283-288.
415. *Дзира Я.* **Михайло Грушевський та козацьке літописання XVII-XVIII ст.** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 130-146.
416. *Дзюба І.* **Великий трудівник української культури:** [Виступ на урочистому вечері з нагоди 130-річчя від дня народж. М. С. Грушевського] // Культура і життя (К.), 1996. – 16 жовт. – С.1-2.
417. *Дзюба О.* **Історія церкви та релігійне життя на сторінках “Історії України-Руси”** // Духовна Україна: (Зб. творів). – К.: Либідь, 1994. – С. 551-552.
418. **Діла і слава Петра Сагайдачного /** За матеріалами М. Грушевського та ін. // Хмельниччина (Хмельницький), 1996. – 12 січ.
419. **Дім Грушевських:** [Про пожежу під час арт. обстрілу 7 лют. 1918 р.] // Вістн. ПЛДЖ (Відень), 1918. – 17 берез. – С. 166.
420. *Добровольський Л.* **Київщина та Київ в працях М. С. Грушевського** // Ювіл. зб. на пошану акад. Михайла Сергійовича Грушевського. – К, 1928. – С. 410-417. Довольно дипломатии: [Нападки проти III-го Універсалу УЦР та М. С. Грушевського] // Пролет. мысль (К.), 1917. – 23 нояб.
421. **Документ без коментаря:** 3 протоколу розпорядчого засідання Археографічної комісії ВУАН від 4 серп. – 1930 р. // Архіви України (К.), 1966. – № 1-3. – С. 86.
422. **Документальні матеріали М. С. Грушевського у фондах відділу рукописів ЦНБ ім. В. І. Вернадського АН УРСР /** Укл. С. Кіржаев. – К., 1991. – 144 с.
423. **До листування акад. В. Гнатюка з акад. М. Грушевським** // Україна (К.), 1927. – № 4. – С. 220.
424. **Доля проф. М. Грушевського:** [Вислання до м. Симбірська] // Вістн. СВУ (Відень), берез. 1915. – С. 24.
425. *Домбровська Д.* **Він любив спокій, але спокійне життя йому не судилося:** [Презентація фондів майбутнього музею М. Грушевського в Музеї І. Франка у Львові] // Високий замок (Львів), 1996. – 1 жовт. – С. 1-2.
426. *Домбровський О.* **Антинорманська теорія з перспективи ранньої історії України М. Грушевського** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1966. – № 1-2 (9-10). – С. 52 - 61.
427. *Домбровський О.* **Географічний фактор в ранньоісторичній схемі “Історія України-Руси” М. Грушевського** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 103-110.

428. *Домбровський О. Геродотова Скитія в “Історії України-Руси” М. Грушевського* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1968. – №1-4 (17-20). – С. 60-68.
429. *Домбровський О. “Грушевськіана” в “Українському історикю”* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1973. – №3-4 (39-40). – С. 29-37.
430. *Домбровський О. 25-ліття Українського Історичного товариства: [В контексті дослідження життя та діяльності М. С. Грушевського]* // Нац. трибуна (Нью-Йорк), 1990. – № 9. – 7 жовт. – С. 4.
431. *Домбровський О. До питання англійського перекладу “Історії України-Руси” М. Грушевського* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1968. – № 1-4 (17-20). – С. 138-141.
432. *Домбровський О. До питання Української історичної школи в діаспорі: [М. С. Грушевський в контексті]* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1974. – № 4 (44). – С. 74-84.
433. *Домбровський О. Критичні зауваги І. Франка до “Історії” М. Грушевського* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1970. – № 1-3 (25-27). – С. 122-131.
434. *Домбровський О. Методологічні основи над ранньою історією України М. Грушевського* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1969. – №1-3 (21-23). – С. 65-73.
435. *Домбровський О. Михайло Грушевський і Київська наукова традиція* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1986. – №3-4 (91-92). – С. 133-135.
436. *Домбровський О. Проблема антів у М. Грушевського* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 218-228.
437. *Доповідь голови Верховної Ради України Л. М. Кравчука на урочистому засіданні Верховної Ради України, присвяченому 125-річчю з дня народження М. С. Грушевського* // Буковин. віче (Чернівці), 1991. – 27 листоп. – С. 1-2.
438. *Дорошенко В. Життя і діяльність Михайла Грушевського: [Передмова]* // *Грушевський М. С. Вибрані праці.* – Нью-Йорк, 1960. – С. 11-30.
439. *Дорошенко В. Заслуги М. Грушевського для української культури* // Овид (Чикаго), 1957. – № 5/6 (82/83). – С. 18-22.
440. *Дорошенко В. Іван Франко і Михайло Грушевський* // *Сучасність* (Мюнхен), 1962. – № 1. – С. 16-36.
441. *Дорошенко В. Історія України проф. М. Грушевського* // *Вістн. СВУ* (Відень), 1916. – 3 груд. – С. 781-783.
442. *Дорошенко В. Літературно-науковий вістник: [М. Грушевський в контексті].* – Аугсбург: Укр. вільна акад. наук, 1947. – 14 с. – (Сер. “Книгознавство”, – № 1).
443. *Дорошенко В. М. Грушевський – громадський діяч, політик і публіцист* // Овид (Чикаго), 1957. – № 6. – С. 15-19; № 10. – С. 23-26; № 11. – С. 18-19.
444. *Дорошенко В. Михайло Грушевський* // *Життя і знання* (Львів), 1935. – Т.8, кн. I. – С. 1-2.

445. *Дорошенко В. Михайло Грушевський: Його життя, діяльність* // Укр. вісті (Нью-Ульм), 1964. – Ч. 3-7. – 3 січ. – 16 квіт.
446. *Дорошенко В. Наукове товариство ім. Шевченка у Львові (1873-1892-1912 р.р.): [Покажчик] / Склад В. Дорошенко: [М. С. Грушевський в контексті].* – Київ; Львів: Накл. НТШ, 1913. – 88 с.
447. *Дорошенко В. Огнище Української науки: Наук. т-во ім. Шевченка: [М. С. Грушевський в контексті].* – Нью-Йорк: НТШ, 1951. – 116 с.
448. *Дорошенко В. Остання спроба царату [в контексті М. С. Грушевський, СВУ тощо]* // Краків. вісті. – 1943. – 19 січ. – С. 4-5.
449. *Дорошенко В. Перший президент відновленої Української держави: [М. С. Грушевський]* // Овид (Чикаго), 1957. – Ч. 1. – С. 25-26; Ч. 2. – С. 27-32.
450. *Дорошенко В., Волошин М. Брестський мир: Епізод “Трагедія”: [М. С. Грушевський в контексті]* // Літ. Україна (К.), 1991. – 21 берез. – С. 8.
451. *Дорошенко В., Волошин М. Незалежність України: Нова спроба. Загляньмо до рад. джерел: [М. С. Грушевський в контексті]* // Літ. Україна (К.), 1991. – 3 січ. – С. 6.
452. *Дорошенко Д. (М. Zh-ko) 25-літній ювілей літературно-наукової діяльності М. С. Грушевського* // Рада (К.), 1910. – Ч. 134.
453. *Дорошенко Д. Історія України 1917-1923 рр.: Доба Центральної Ради: [М. С. Грушевський в контексті].* – Ужгород, 1932. – Т. 1. – 437 с.
454. *Дорошенко Д. М. Грушевський: 3 моїх зустрічей з М. С. Грушевським* // Наше життя (Аугсбург), 1945. – Ч. 23. – С. 2-4.
455. *Дорошенко Д. Михайло Грушевський* // Часопис Нар. Музею (Прага), 1936. – Ч. 1. – С. 281-284.
456. *Дорошенко Д. Мої спомини про давнє-минуле. 1901-1914: [М. С. Грушевський в контексті].* – Вінніпег: Тризуб, 1949. – 167 с.
457. *Дорошенко Д. Мої спомини про недавнє-минуле (1914-1920): [М. С. Грушевський в контексті].* – Мюнхен: Дніпрова Хвиля. – 1969. – 543 с.
458. *Дорошенко Д. Огляд української історіографії: [М. Грушевський в контексті].* – Прага, 1923. – С. 185-195.
459. *Досталь М. Ю. Грушевський Михайл* // Славяноведение в дореволюционной России: Биобиблиогр. словарь. – М., 1979. – С. 137-139.
460. *До українського громадянства: [Звернення комітету “Голондим України” за підп. М. С. Грушевського]* // Укр. прапор (Відень), 1922. – 10 черв. – С. 2.
461. *До ювілею академіка Грушевського: [Інформація акад. П. А. Тютковського на пленумі ювіл. комітету 16 верес. 1926 р.]* // Тризуб (Париж), 1926. – 10 жовт. – С. 27.

462. До ювілею М. Грушевського // Проф. газета (К.), 1991. – № 40. – 5 жовт. – С. 3.
463. До ювілею М. Грушевського: [Створення спец. комітету для відзначення 125-річчя від дня народж. М. С. Грушевського] // Родослав (К.), серп. 1991. – №16 (21). – С. 7.
464. До ювілею найвидатнішого українського історика // Ратуша (Львів), 1991. – 13-14 берез. – С. 4.
465. Древаль Ю. “Український П’ємонт”: Звіримо хронометри: [М. Грушевський в контексті] // Віче (К.), 1994. – № 11. – С. 132-137.
466. Другий Всеукраїнський військовий з’їзд у Києві...: Проф. М. Грушевський про автономію України // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 29 лип. – С. 488-491.
467. Дубровський В. Великий патріот: Громад. діяльність М. Грушевського по повероті в Рад. Україну // На чужині (Мюнхен), 1947. – Ч. 1. – С. 5-7.
468. Дубровський В. Микола Скрипник: Як я його бачив: [М. С. Грушевський в контексті] // Нові дні (Торонто), 1957. – № 93. – С. 19-22, 30-32.
469. Дубровський В. М. С. Грушевський у Чернігові // Календар-Альманах. – Буенос-Айрес, 1961. – С. 99-119.
470. Епістолярна спадщина Михайла Грушевського: (Покажчик до фонду № 1235 у ЦДІА України у м. Києві) / Укл. І. Гирич. – К., 1996. – 108 с.
471. Дудко Ф. Мої спогади про Михайла Грушевського // Календар-Альманах на 1956 рік. – Буенос-Айрес: Відродження, 1956. – С. 125-129.
472. Ефимовский Е. Возрождающая Россия и ее враги: [Берлін фінансує діяльність М. С. Грушевського на розкол рос. нації] // Славян. заря (Прага), 1919. – 5 нояб. – С. 5-6; 7 нояб. – С. 2-3.
473. Ефимовский Е. Украинцы и Чехословацкая Республика: [М. С. Грушевський і Василько за гроші Німеччини та Австрії розколює рос. націю] // Славян. заря (Прага), 1919. – 17 нояб. – С. 1.
474. Ефимовский Е. Чехо-Словакия: Полит. характеристика: [Дод. до “Славян. зарі”; М. С. Грушевський – шпигун Німеччини] // Славян. заря (Прага), 1919. – 10 жовт. – С. 6.
475. Ефремов С. На страже національного достоїнства: [М. С. Грушевський в контексті] // Укр. жизнь (М.), 1916. – № 12. – С.
476. “Європеїзувати наше культурне життя”... : 3 наук.-орг. діяльності М. Грушевського / (Вступ, публ. та приміт. О. Рибалки) // Старожитності (К.), 1991. – Ч. 7. – С. 8
477. Є вулиця у Львові: [Перейменування вул. Щербакова у Львові на вул. М. С. Грушевського] // Робіт. газ. (К.), 1990. – 4 жовт
478. Єремійв М. За лаштунками Центральної Ради: (Сторінки зі спогадів): [М. С. Грушевський в контексті] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1968. – № 1-4 (17-20). – С. 94-104.

479. *Єфремов С. Історія українського письменства*. Т. 1: [М. С. Грушевський в контексті]. – Київ; Лейпціг, 1919. – С. 236-245.
480. *Єфремов С. На сторожі національної гідності: До характеристики публіцистичної діяльності М. С. Грушевського // Укр. історик*. – Нью-Йорк; Торонто; Київ; Львів; Мюнхен, 1995. – Т. XXXII. – №№ 1-2 (124-127). – С. 167-179.
481. *Єфремов С. Українознавство: [М. С. Грушевський в контексті]*. – К.: Всеукр. кооп. видав. союз, [1919-1920]. – 63 с.
482. *Ждан М. Битва над Калкою і другий напад татар на Україну та його наслідки в світлі “Історії України-Руси” М. Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк)*, 1966. – № 1-2 (9-10). – С. 62-68.
483. *Жежера В. Як вам тут, Михайле Сергійовичу?: [Відкриття музею-квартири М. С. Грушевського в Музеї історії Києва] // Голос України (К.)*, 1991. – 22 листоп. – С. 7.
484. *Жук Г. Поборник української духовності : [М. С. Грушевський] // Свобода* - 1998. - 29 верес.
485. *Жуковський А. Гетьман Іван Мазепа в оцінці Михайла Грушевського // УДЖ (К.)*, 1998. - № 6. - С. 134-145.
486. *Жуковський А. Михайло Грушевський і журнал “Україна” // Укр. історик*. – Нью-Йорк, 1986. – № 1-2 (89-90). – С. 5-20.
487. *Жуковський А. Михайло Грушевський і Франція // Укр. історик (Нью-Йорк)*, 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 306-318.
488. *Жулинський М. Г. Вірю в силу духа: Іван Франко, Леся Українка і Михайло Грушевський у боротьбі за піднесення політичної і національної свідомості української людини*.- Луцьк: Медія, 1999,- 103 с.
489. *Жулинський Мик. Грушевськознавство: нарощування джерелознавчого потенціалу // Листування Михайла Грушевського / Г. Бурлака (упоряд), Л. Винар (ред.)*.- НАН України.- К.; Нью-Йорк, 1997.- 399 с. (Епістолярні джерела грушевськознавства. Т. 1).- С. 14-15.
490. *Жулинський М. Історія української літератури: Духовні оазиси і замулені криниці: [М. С. Грушевський в контексті] // Літ. Україна (К.)*, 1988. – 22 груд. – С. 3.
491. *Жулинський М. Концепція національної культури Михайла Грушевського // Київ. старовина*, 1992. – № 6. – С. 6.
492. *Жулинський М. Фундатор української державності [акад. М. С. Грушевський]: Акад. М. Жулинський відповідає на питання кор. “Голосу України” у Києві // Голос України (К.)*, 1991. – 22 листоп. – С. 3.
493. *Жулинський М. Шляхи національної культури: [М. С. Грушевський в контексті] // Андріївський узвіз (К.)*, 1991. – № 6. – (берез.). – № 7. – С. 56.
494. *Жулинський Мик. «...Я хотів стати українським письменником...» // М. Грушевський Із літературної спадщини*. НАН України, УВА у США, УІТ у США, 2000.- С. 11-14.

495. *Жученко М.* **Що дав 1921 рік на полі українського письменства:** [М. С. Грушевський в контексті] // Укр. слово (Париж), 1922. – 15 січ. – С. 3.
496. *Завадович Т.* **Велетень науки:** До десятих роковин смерті М. Грушевського: (29.IX.1866 – 24.XI.1934 р.р.) // Краків. вісті (щ), 1944. – № 273 (1306). – 1 груд. – С. 3.
497. *Задніпровський О., Маттенкова Т.* **Перший президент України:** До 130-річ. з дня народж. М. С. Грушевського // Донеччина (Донецьк), 1996. – 22 серп. – С. 1-2.
498. *Зайкін В.* **Сучасна українська історична література:** [М. С. Грушевський, М. Костомаров, В. Антонович, та ін.] // Укр. нива (Варшава), 1926. – 17 груд. – С. 3; 24 груд. – С. 3; 1927. – 7 січ. – С. 3; 21 січ. – С. 5.
499. **Законопроекти Секретаріату земельних справ на засіданні Малої Ради:** [Обговорювались під головуванням М. С. Грушевського] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 18 листоп. – С. 743-744.
500. **Замах на проф. Грушевського** [вчинений М. Гринником біля буд. Укр. Центр. Ради, 30.04.1918 р.] // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. – 12 трав. – С. 293.
501. *Замлинський В.* **Злочин проти історії:** [М. С. Грушевський в контексті] // Літ. Україна (К.), 1992. – 8 жовт. – С. 2.
502. *Замша І.* **Звернення Українського історичного товариства з нагоди 100-ліття народження Михайла Грушевського** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1966. – № 1-2 (9-10). – С. 5.
503. **Запитання:** [Про М. С. Грушевського, В. Винниченка, О. Жуковського та ін.] // Нова доба (Відень), 1931. – 29 трав. – С. 1.
504. *Заруба В.* **Архівна Грушевськіана** // *Заруба В.* Постаті. Кн. 2. – Дніпропетровськ, 1993. – С. 73-80.
505. *Заруба В.* **“Всім серцем ваша”:** [М. С. Грушевський в контексті] // Вітчизна (К.), 1991. – №10. – С. 166-176.
506. *Заруба В.* **Історик трагічної долі:** (Акад. Михайло Єлисейович Слабченко): [Стосунки М. Слабченка з М. С. Грушевським] // Архіви України (К.), 1992. – № 4-5. – С. 70-84.
507. *Заруба В.* **Листи Д. Дорошенка до Д. Яворницького:** [Від’їзд М. С. Грушевського в Сибірськ у 1915 р.] // Архіви України (К.), 1991. – № 4. – С. 50.
508. *Заруба В.* **Листи з вигнання:** (Листи М. Грушевського до П. Стебницького) // Вітчизна (К.), 1991. – № 12. – С. 174-176.
509. *Заруба В.* **Листи М. Грушевського до Петра Стебницького** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991. – № 1-2 (108-109). – С. 107-110.
510. *Заруба В.* **Листування М. Грушевського з Д. І. Багалієм** // Укр. історик. – Нью-Йорк, 1991. – № 1-2 (108-109). – С. 433-437.
511. *Заруба В.* **М. Грушевський і Д. Багалій** // *Заруба В.* Постаті. Кн. 2. – Дніпропетровськ, 1993. – С. 65-73.
512. *Заруба В.* **Михайло Грушевський та Дмитро Багалій** // Березіль (Харків), 1991. – № 9. – С. 141-154.

513. *Заруба В. Мов ружа дивна, запашна: Риси до портрета Людмили Старицької-Черняхівської: [Стосунки з М. С. Грушевським] // Культура і життя (К.), 1990. – 2 верес. – С. 6.*
514. *Заруба В. Одеські матеріали Михайла Грушевського: [Листи до І. А. Линника, О. І. Маркевича, А. В. Нікольського] // Дзвін (Львів), 1994. – № 5. – С. 113-116.*
515. *Заруба В. Погром: Як нищили школу істориків академіка М. Грушевського // Літ. Україна (К.), 1991. – 11 лип. – С. 5.*
516. *Заруба В. Розгром і знищення Київської школи історії Михайла Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 147-168.*
517. *Заруба В. Розгром і знищення Київської школи істориків М. Грушевського (за матеріалами архіву ВУАН) // Заруба В. Постаті. Кн. 2. – Дніпропетровськ, 1993. – С. 43-65. № 3697*
518. *Засідання історичних установ УАН, присвячене пам'яті М. Драгоманова: [28.03.1926 р. Виступ М. С. Грушевського про наук.-громад. й реві. діяльність М. Д. за кордоном] // Укр. прапор (Відень), 1926. – 11 трав. – С. 4.*
519. *Засідання Малої Ради: [19.01.1918 р. під головуванням М. С. Грушевського] // Розсвіт (Раштат), 1918. – 7 лют. – С. 2.*
520. *Засідання Малої Ради в перші роковини Української Центральної Ради: [20.03.1918 р., відкрив і першим виступив М. С. Грушевський] // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. – 7 квіт. – С. 202-203.*
521. *[Затонський В. П.] Промова наркома освіти УСРР акад. В. П. Затонського на похоронах акад. М. С. Грушевського // Вісті ВУАН (К.), 1934. – № 6-7. – С. 37-39.*
522. *Затонський В. П. Емпірії душі: [Фрагменти листів М. С. Грушевського до В. Г. Кравченка] // Культура і життя (К.), 1990. – 17 черв. – С. 6.*
523. *Зашкільняк Л. Поезія Михайла Грушевського // Пам'ять століть (К.), 1996. – № 3. – листоп.-груд. – С. 51-53*
524. *Зашкільняк Л. Славістика в науковій спадщині та історіософії Михайла Грушевського // Міжвідом. наук. зб. "Проблеми слав'янознавства". Вип. 46. – Львів, 1994. – С. 3-24.*
525. *Збирання матеріалів про М. Грушевського й інших істориків // Укр. історик (Нью-Йорк), 1985. – № 1-4 (85-88). – С. 250.*
526. *Збірник Заходознавства. Вип. I: Виданий на пошану акад. Михайла Сергійовича Грушевського з нагоди шістдесятої річниці життя та сорокових роковин наукової діяльності. – К.: ДВУ, 1929. – 160 с.*
527. *З великим іменем – у світ великий: [НТШ і М. С. Грушевський] // Голос України (К.), 1991. – 10 груд. – С. 11.*
528. *Звернення до українського громадянства й установ: В справі ювіл. фонду Грушевського // Укр. вісті (К.), 1991. – 22 верес. – С. 5.*

529. **Звернення Українського історичного товариства:** [З приводу святкування 125-річ. з дня народж. акад. М. С. Грушевського // Укр. вісті (К.), 1991. – 10 лют. – С. 4.
530. **Звідомлення Української делегації про демократичну нараду на Малій Раді:** [На засіданні 09.10.1917 р., за пропозицією М. С. Грушевського, слухалось звідомлення делегації УЦР про участь в роботі Всерос. демокр. наради] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 11 листоп. – С. 728-729.
531. **З газет і журналів:** [Критика М. С. Грушевського щодо гетьманського руху в “Письма з Просвіти” // Укр. слово (Париж), 1922. – 29 січ. – С. 3.
532. **З голосів німецької преси з приводу державного перевороту на Україні:** [М. Грушевський в контексті] // Вістн. ПЛДЖ (Відень), 1918. – 19 трав. – С. 302-304.
533. **Зеленецький О.** Одна з найбільших “білих плям” в історії України: [Видання наук. праць акад. М. С. Грушевського] // Нова зоря (Чикаго), 1990. – 20 трав. – С. 3, 10.
534. **Зеркал С.** До статті “Як проголошено IV Універсал”: [М. С. Грушевський в контексті] // Вільна Україна (Нью-Йорк), 1967. – № 54. – 64 с.
535. **З життєпису К. В. Квітки і відзиву академіка М. С. Грушевського на його наукові праці: 1927-1928** // Репресоване краєзнавство: (20-30-ті роки). – Київ; Хмельницький, 1991. – С. 421-423.
536. **З засідання Малої Ради:** [Звідомлення М. С. Грушевського стосовно 1 000 000 крб., надісланих на його ім'я з Нью-Йорку] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 7 жовт. – С. 653.
537. **Зі звіту про роботу науково-дослідної катедри історії України в Києві за період від 1 січня до 1 липня 1925 р.:** [М. С. Грушевський – керівник катедри] // Репресоване краєзнавство. – (К.; Хмельницький), 1991. – С. 397-400.
538. **Зізнання Степана Томашівського:** [М. С. Грушевський в контексті] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1972. – № 9 (1-2). – С. 91-99.
539. **З'їзд національностей [Росії] у Києві:** [20-28 листоп. 1917 р., М. С. Грушевський – почесний голова форуму, активний його учасник] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 21 жовт. – С. 674-675; 28 жовт. – С. 693-695; 18 листоп. – С. 742-743.
540. **З'їзд товариства українських поступовців:** [Під головуванням М. С. Грушевського] // Вільне слово (Зальцведель), 1917. – 16 трав. – С. 3.
541. **Зленко Г.** Одеса, професору Маркевичу...: [Про зв'язки М. С. Грушевського з містом] // Знамя комунізму (Одеса), 1991. – 22 нояб.
542. **Злупко Т. С.** Ювілейна наукова конференція в Торонто “Михайло Грушевський в історії України”. [9 листоп. – 1991 р.] // УДЖ (К.), 1992. – № 3. – С. 154-155.
543. **З нагоди 125-ліття народження Михайла Грушевського:** [Звернення Президії Укр. іст. т-ва] // Новий шлях (Торонто), 1991. – 9 берез. – С. 6.

544. **Зозуля Я. Велика українська революція:** Календар іст. подій за лют. 1917 р. – берез. 1918 р.: [М. С. Грушевський в контексті]. – New York: The Ukr. Academy of Arts and Sciences in the U.S., 1967. – 112 р.
545. **Зозуля Я. Другий Універсал Української Центральної Ради та його правно-історична вартість:** [М. С. Грушевський в контексті] // Вільна Україна (Нью-Йорк), 1967. – № 55-56. – С. 10-16.
546. **Золоті медалі імені В. І. Вернадського та М. С. Грушевського** // Вісн. АН УРСР (К.), 1992. – № 11. – С. 99.
547. **З приводу арешту членів Ц. К. партії укр. есерів:** [Про М. С. Грушевського та “грушенят”] // Нова доба (Відень), 1921. – 20 лют. – С. 2.
548. **З роботи Української академії наук:** [М. С. Грушевський в контексті] // Вісті ВУЦВК і ХГВК: Дод.: “Література. Наука. Мистецтво” (Харків), 1924. – № 26, 6 лип. – С. 4.
549. **З української преси в Києві:** [Участь М. С. Грушевського у виданні часопису “Нова доба”] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 6 трав. – С. 299.
550. **Иконников В. Опыт русской историографии:** [М. С. Грушевський в контексті]. – Киев, 1891-1908. – Т. 2. – Чч. I, II.
551. **Им лучшим памятником будет построенный в боях капитализм:** [Конкурс проектів пам’ятника М. С. Грушевському] // Независимость (К.), 1995. – 6 дек. – С. 1.
552. **Івченко В. Шляхами невторованими:** [Видання наук. праць акад. М. С. Грушевського видавництвами України] // Друг читача (К.), 1991. – 18 лип. – С. 1.
553. **Івченко Л. М. С. Грушевський і СВУ** // Нові дні (Торонто). – Ч. 126/127. – С. 21-22.
554. **Ільєнко І. Відроджений Фенікс:** Повернення творчої спадщини М. Грушевського // Літ. Україна (К.), 1991. – 26 верес. – С. 7.
555. **Ільєнко І. З-під грифа “Цілком таємно”:** [Про видання кн. Пристайко В. та Шаповал Ю. Михайло Грушевський і ГПУ-НКВД: Трагічне десятиліття. 1924-1934. – К.: Україна, 1996. – 330, V с.] // Уряд. кур’єр (К.), 1996. – 28 верес. – С. 11.
556. **Ільницький А. Розгін німцями Центральної Ради:** [М. С. Грушевський в контексті] // Вільна Україна (Нью-Йорк), 1966. – № 52. – С. 24-27
557. **Іменем Грушевського:** [Перейменування у Києві вул. Кірова на вул. Михайла Грушевського] // Укр.слово (Париж), 1991. – 7 лип. – С. 2.
558. **Ім’я, якого Україні не забути:** [Уроч. ювіл. засідання, присвяч. 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського] // Робіт. газ. (К.),, 1996. – 1 жовт. – С. 1.
559. **Інж. Василь Ростун будівничий видавничого фонду М. Грушевського** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1987. – № 1-2 (93-94). – С. 201-202.
560. **Інструкція Ген[еральному] секретаріатові на сесії У. Ц. Ради:** [Обговорення, 18-22 серп. 1917 р., інструкції

- Тимчасового Уряду Росії Укр. Центр. Радою за участю і під головуванням, 21-22 серп., М. С. Грушевського] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 30 серп. – С. 627-631; 7 жовт. – С. 655-656; 14 жовт. – С. 665-666.
561. **Інтерв'ю з Мартою Скорупською:** [Перекладачка I-го тому “Історії України-Руси” М. С. Грушевського] // Бюл. Канад. ін-ту укр. студій. – осінь 1995. – С. 26-27.
  562. **Інформаційне повідомлення про урочисте засідання Верховної Ради України, присвячене 125-річчю з дня народження М. С. Грушевського** // Голос України (К.), 1991. – 23 листоп. – С. 1.
  563. *Icaie П. Михайло Грушевський (1866-1934)* // Дзвони, 1934. – Ч. 12. – С. 572-576.
  564. **Історична секція Української академії наук в 1925 р.** [М. Грушевський в контексті] // Україна (К.), 1926. – № 1. – С. 160-162.
  565. **“Історія України-Руси”.** Том I: [Презентація кн. М. С. Грушевського в Київ. буд. вчених] // Літ. Україна (К.), 1991. – 16 трав. – С. 8.
  566. **«Історія України-Руси» М. Грушевського** вийшла у Канаді // За вільну Україну (Львів), 1997.- 26 черв.
  567. *Йолтуховський М. Духовний вождь України:* [До 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського] // Вінниччина (Вінниця), 1996. – 28 верес. – С. 3.
  568. *Калитовська М. Пам'яті Марії і Катрі Грушевських:* [Дружини і доньки] // Укр. літ. газ. – . – К., Мюнхен), 1955. – № 5.
  569. *Кальницький М. Нынешняя Конституция Украины действует уже пятнадцать дней, а самая первая просущест вовала считанные часы:* [М. С. Грушевський в контексті] // Киев. ведомости, 1966. – 13 июля. – С. 21.
  570. *Кальницький М. Товарищ Петровский, как младший, мог бы уступить место добродню Грушевскому* [Про пам'ятник М. С. Грушевському] // Киев. ведомости. – 1997. – 16 апр. – С. 19.
  571. *Камінська Є., Троцинський В. Михайло Грушевський: “Я промовляю від української демократії...”* // Людина і світ (К.), 1991. – № 6. – С. 13-19.
  572. *Катренко А. М., Суслю Т. Д. Українське Наукове товариство у Києві:* [М. Грушевський – фундатор і голова УНТ] // УДЖ (К.), 1967. – № 5. – С. 130-133.
  573. *Квіт С. Два листи* [М. С. Грушевського] у сьогодні // Слово і час (К.), 1991. – № 9. – С. 24-31.
  574. *Квіт С. Дещо про дослідницьку об'єктивність:* [Про стосунки М. Грушевського і С. Єфремова] // Слово і час (К.), 1991. – № 9. – С. 67-68.
  575. *Квіт С. Іван Франко і Михайло Грушевський* // Слово і час (К.), 1991. – № 1. – С. 61-70.
  576. *Кедрин І. Михайло Грушевський – не один, а більше їх* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 251-261.

577. *Кедровський В. Поворот М. С. Грушевського на Україну* // Вільна Україна (Нью-Йорк), 1966. – Ч. 51. – С. 65-66.
578. *Кедровський В. 1917 рік: Спогади*: [М. С. Грушевський в контексті]. – Вінніпег: Тризуб. – 1967.
579. *Київ у поклоні Михайлові Грушевському*: [Ред. стаття] // Шлях перемоги (Мюнхен), 1991. – 22 груд. – С. 3.
580. *Кирилюк В. “...Україна для мене найдорожче за все...”*: Презентація кн. В. Пристайко і Ю. Шаповал “Михайло Грушевський і ГПУ-НКВД” // Літ.Україна (К.), 1966. – 10 жовт. – С. 2.
581. *Кирилюк С., Римаренко Ю. Грушевський Михайло Сергійович* // Укр. літ. енциклопедія. – К., 1988. – Т. I. – С. 510.
582. *Кириченко Е. Откровения первого президента на фоне традиционного официоза*: [Ювіл. виставка, присвяч. 130-річчю від дня народж. М. С. Грушевського] // Киев. ведомости, 1996. – 25 сент. – С. 12.
583. *Киричинський С. Михайло Грушевський: У десятиріччя смерті* // Краків. вісті, 1944. – № 237 (1270). – 20 жовт. – С. 3.
584. *Кілессо С. Надгробок М. Грушевського в Києві* // Архітектура України (К.), 1992. – № 1. – С. 22-23.
585. *Кіндрась К. Українське барокко в стилі модерн*: [Про будівлю школи С. Ф. Грушевського в м. Києві на вул. Фрунзе, 164] // Голос України (К.), 1991. – 10 груд. – С. 11.
586. *Кіржаєв С. М. Археографічна комісія ВУАН (1918-1934): Внесок у розвиток археографії в Україні: Автореф. дис. ... канд. іст. наук.* // Ін-т укр. археографії НАН України. – К., 1994. – 20 с. – (На правах рукопису).
587. *Кіржаєв С. Документи про діяльність Археографічної комісії Всеукраїнської Академії наук* // Архіви України (К.), 1989. – № 6. – С. 5-12.
588. *Кіржаєв С. М. Спадщина Михайла Грушевського*: [У фондах Інституту рукописів Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського] // Архіви України (К.), 1966. – № 1-3. – С. 79-85.
589. [Кіржаєв С., Гирич І.] *Осібна гадка академіка Михайла Грушевського до протоколу спільного зібрання УАН 17 жовтня, зачитанного на засіданні 31 жовтня 1927 р.* // Укр. археогр. щорічник. – Нова сер. – К. – Вип. 1 (4). – С. 341-351.
590. *Климкевич Р. Діяльність Михайла Грушевського в царині української геральдики і сфрагістики* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1966. – № 1-2. – С. 82-90.
591. *Клід Б. Історія і політика: Боротьба навколо спадщини М. Грушевського* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 186-199.
592. *Книжні новини: Нові видання проф. М. Грушевського* // Нова рада (К.), 1917. – № 128. – 2 верес. – С. 4, № 156. – 7 жовт. – С. 4.
593. *Ковалевський М. При джерелах боротьби*: [М. С. Грушевський в контексті]. – Інсбрук, 1960. – 717 с.

594. *Ковалевський М. Як проголошено IV Універсал: Памяті М. С. Грушевського // Вільна Україна (Нью-Йорк), 1966. – Ч. 52. – С. 17-19.*
595. *Ковалинський В. Духівниця педагога [батька М. С. Грушевського – С. Ф. Грушевського] // Пам'ять століть (К.), 1996. – № 2. – верес.-жовт. – С. 93-96.*
596. *Ковалів П. М. Грушевський і українська мова // Соборна Україна (Париж), 1950. – № 3. – С. 150-155.*
597. *Ковалів П. Михайло Грушевський у боротьбі за українську мову // Зап. НТШ (Нью-Йорк), 1978. – Т. 197. – С. 42-55.*
598. *Коваль О. 22 січня – в 50-ліття акту 30 червня: [М. С. Грушевський в контексті] // Шлях Перемоги (Мюнхен), 1991. – 24 лют. – С. 3; 3 берез. – С. 3.*
599. *Коваль Я. У Львові буде Музей Грушевського // Молода Галичина (Львів), 1996. – 1 жовт. – С. 1.*
600. *Ковальов С. виправити помилки у висвітленні деяких питань історії України [М. С. Грушевський в контексті] // Вільна Україна (Львів) 1946.- 26 лип.- С. 6.*
601. *Козут А. В обороні великої 10-томної Історії України проф. М. Грушевського // Вільна Україна (Нью-Йорк), 1970. – Ч. 63. – С. 45-50.*
602. *Козуля О. Без історичної пам'яті не буде майбутнього: [Про видання Центром духовної культури творів М. С. Грушевського та ін.] // Хрещатик (К.), 1993. – 4 трав. – С. 5.*
603. *Коланковський Л. Кілька уваг до проф. М. Грушевського Історії України-Руси (Львів), 1913. – 19 с.*
604. *Колесник В. Наукова спадщина В. Б. Антоновича в оцінці М. С. Грушевського // Київ. старовина (К.), 1995. – № 3. – С. 78-83.*
605. *Коли Грушевський сердився // Книжковий світ (К.), 1991. – № 9.**
606. *Комарницький С. Центральна Рада діяла рішуче: [М. С. Грушевський в контексті] // Культура і життя (К.), 1993. – 16 січ. – С. 2.*
607. *Конгрес національностей у Києві: [21.09.1917 р. за н. ст.: М. С. Грушевський – почесний голова форуму] // Вільне слово (Відень), 1917. – 20 жовт. – С. 2.*
608. *Кондратик Л. Й., Кондратик О. В. Михайло Грушевський: проблеми суті, функціональності та витоків релігії.- Луцьк, 1998.- 67 с.*
609. *Кондратик О. М. Грушевський про сутність вияви, час та умови становлення українського християнства // Соц. студії (К.), 2000.- № 1.- С. 44-48.*
610. *Коновал О. Чи Грушевський і Винниченко справді скапітулювали перед більшовизмом? // Нові дні (Торонто), 1980. – Ч. 5. – С. 26-27.*
611. *Кононенко П. П. “Історія української літератури” М. Грушевського – етап у розвитку наукового літературознавства: [Передмова] // Грушевський М. Історія української літератури (К.), 1993. – Т. 1. – С. 7-36.*

612. Конфедерація голови У[країнської] Ц[ентральної] Ради М. С. Грушевського з представниками Німеччини й Австро-Угорщини // Розсвіт (Раштат), 1918. – 17 квіт. – С. 1-2; Те саме // Громад. думка (Вещляр), 1918. – 20 квіт. – С. 1.
613. Конференція НТШ у Львові: [М. С. Грушевський в контексті] // Гомін України (Торонто), 1990. – 9 трав. – С. 14.
614. Конференція українського студентства: [20-22.04. 1917 р. Промова М. С. Грушевського] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 7 черв. – С. 392-393.
615. *Копань Л.* Куди ж подівся рукопис Грушевського? // Літ. Україна (К.), 1989. – 7 груд. – С. 8.
616. *Копиленко М. Л., Копиленко О. Л.* М. С. Грушевський і деякі проблеми розбудови Української держави (До 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського) // УДЖ (К.), 1996. – № 5. – С. 28-37.
617. *Копиленко М. Л., Копиленко О. Л.* Грушевський і марксизм // Філософ. і соціол. думка (К.), 1991. – № 12. – С. 151-157.
618. *Копиленко О.* Він [М. С. Грушевський] мріяв про Велику Україну // Уряд. кур'єр (К.), 1996. – № 159-160. – 24 серп. – С. 14.
619. *Копиленко О.* Він мріяв про Велику Україну: (Про патріарха укр. державності М. Грушевського) // Слобід. край (Харків), 1996. – 10 верес. – С. 2; Те саме // Чорномор. новини (Одеса), 1996. – 28 верес. – С. 1.
620. *Копиленко О.* Драматична доля однієї ідеї: (Укр. питання у поглядах історика М. С. Грушевського) // Наука і суспільство (К.), 1990. – № 11. – С. 8-11.
621. *Копиленко О.* Збіги і парадокси: [М. С. Грушевський як голова УЦР] // Друг читача (К.), 1992. – 12 лют. – С. 3.
622. *Копиленко О. Л.* М. С. Грушевський про державну адміністрацію і місцеве самоврядування в УНР // Правова держава (К.), 1992. – Вип. 2-3. – С. 157-163.
623. *Копиленко О.* Набросок к политическому портрету Михаила Грушевского // Государство и право (К.), 1992. – № 4. – С. 116-122.
624. *Копиленко О.* Повернення М. С. Грушевського: Історія і сучасність / [Наук. ред. Б. М. Бабій]. – К.: Знання, 1991. – 48 с. – (Сер. I: “Час і суспільство”. – № 4.)
625. *Копиленко О. Л.* “Українська ідея” Грушевського. – К.: Либідь, 1991. – 183 с.
626. *Копиленко О.* Уроки Центральної Ради: [М. С. Грушевський в контексті] // Рад. право (К.), 1991. – № 11. – С. 39-42.
627. *Копиленко О.* Чи допоможе нам рік 1917-й зрозуміти рік 1991-й?: Слово про М. С. Грушевського та його працю “Вільна Україна” // Наука і суспільство (К.), 1991. – № 9. – С. 20-21.
628. *Копиленко О.* “Я був і zostaюся федералістом”: (Державно-правові погляди М. С. Грушевського) // Рад. право (К.), 1991. – № 6. – С. 49-52.

629. *Коптілов В. Україна – це батько Махно... а все інше – другорядне:* [М. С. Грушевський в контексті] // Вісті з України (К.), 1992. – 3-9 верес. – С. 4.
630. *Кордуба М. Академік Михайло Грушевський як історик* // Літ.-наук. вістн (Львів), 1926. – Т. 91, кн. 12. – С. 346-357.
631. *Кордуба М. Грушевський про “нашу політику”* // Вістн. СВУ (Відень), 1916. – 3 груд. – С. 786-787.
632. *Кордуба М. Зв'язки В. Антоновича з Галичиною:* [М. Грушевський в контексті] // Україна (К.), 1928. – № 5. – С. 33-78.
633. *Кордуба М. Михайло Грушевський* // Краків. вісті, 1941. – 28 верес. – С. 5-6.
634. *Кордуба М. Михайло Грушевський, як вчений* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 33-47.
635. *Кордуба М. Приїзд проф. Грушевського до Львова* // Вістн. СВУ (Відень), 1916. – Ч. 128. – С. 795-796.
636. *Кордунова Н. Великий історик з княжої столиці* [М. С. Грушевський] // Волинь (Луцьк), 1996. – 28 верес. – С. 2.
637. *Коробич Г. Біля витоків Всеукраїдання:* (Діяльність редакторів часопису “Літературно-Науковий Вістник” у Львові протягом 1898 – 1906 р.р.) [М. С. Грушевський – редактор ЛНВ] // Київ. старовина, 1994. – № 2. – С. 113-122.
638. *Корогод Л. П. Концепція української національної самосвідомості в політичних поглядах М. Грушевського:* Автореф. дис. ... канд. політ. наук. / Київ. держ. ун-т, К., 1994. – 24 с. – (На правах рукопису).
639. *Косач-Кривинюк О. Леся Українка: Хронологія життя і творчості:* [Містить листи Лесі Українки до М. С. Грушевського та ін. до 1913 р.]. – New-York, 1970. – 923 р.
640. *Костор С. В. Підсумки і найближчі завдання національної політики на Україні:* [Критика М. С. Грушевського] // Червон. шлях (Харків), 1933. – № 8-9. – С. 205-245.
641. *Костюк Г. Останні дні життя академіка М. Грушевського* // Укр. зб. – Мюнхен, 1954. – Ч. I. – С. 83-94.
642. *Костюк Г. Тасмниця смерті академіка М. С. Грушевського* // *Костюк Г. На магістралях доби.* Балтимор: Смолоскип, 1983. – С. 9-30.
643. *Костюк Г. Триумф ювілея акад. Грушевського 1926 року* // Нові дні (Торонто), 1984. – Т. 35, кн. 413-414. – С. 9-13.
644. *Кох Г. Пам'яті Михайла Грушевського* // Сучасна Україна (Мюнхен), 1954. – № 7 (84), 8(85).
645. *Коцур А. Під стягом соборності і незалежності: Президенти України* [від М. С. Грушевського до Л. Д. Кучми] // Буковин. віче (Чернівці), 1998. – 21 січ. (№ 6). – С. 1, 6-7.
646. *Кошелівець І. Володимир Кубійович:* [М. С. Грушевський в контексті] // Літ. Україна (К.), 1992. – 4 черв. – С. 5.
647. *Кравченко К. Фашистські концепції Грушевського і його школи в українській історіографії* // Зап. Іст.-археогр. ін-ту. – К., 1934. – Т. I. – С. 9-54.

648. *Кравчук Л. М. Велична постать державотворця: Доповідь Голови Верховної Ради України на урочистому засіданні Верховної Ради України, присвяч. 125-річчю від дня народж. М. С. Грушевського* // Демокр. Україна (К.), 1991. – 26 листоп. – С. 1-2.
649. *Кравчук Л. М. Доповідь на урочистому засіданні Верховної Ради України, присвяченому 125-річчю з дня народження М. С. Грушевського* // Голос України (К.), 1991. – 26 листоп. – С. 2-3.
650. *Краснодемський В., Сидоренко Б. Живе пам'ять – житиме Україна: [Уроч. засідання Верховної Ради України, присвяч. 125-річчю від дня народж. М. С. Грушевського]* // Голос України (К.), 1991. – 23 листоп. – С. 2.
651. **Кращі книги 1992 року:** [Конкурс книг – 1992 року. 3-є місце – “Історія України-Руси” М. С. Грушевського] // Літ. Україна (К.), 1993. – 25 лют. – С. 3.
652. *Криворотько В. Валіза з Петлюрою, Грушевським і Папою Римським: Розкрито крадіжку в Держархіві: [В Центр. держ. іст. архіві України]* // Друг читача (К.), 1992. – 3 черв. – С. 2.
653. *Крижанівська О. Сторінка з життяпису Михайла Грушевського* // Пам'ять століть (К.), 1998.- № 5.- С. 143-146.
654. *Крикун М. Г. Магістерська десертация Михайла Грушевського* // Грушевський М. Барське староство: Історичні нариси. (XV-XVIII ст.). – Львів, 1996. – С. 577-622. – (Пам'ятки іст. думки України). № 3715.
655. *Крип'якевич І. Історично-філософічна секція НТШ під керівництвом Михайла Грушевського у 1894-1913 роках* // Зап. НТШ (Львів), 1991. – Т. ССXXII. – С. 392-411.
656. *Крип'якевич І. Історично-філософічна секція НТШ під керівництвом Михайла Грушевського у 1894-1913 роках* // Вісн. АН України (К.), 1992. – № 5. – С. 70-86.
657. *Крип'якевич І. Літописець і поборник : [Уривок із ст. “Михайло Грушевський : Життя і діяльність”]* // Укр. культура (К.), 1996.- № 9/10.- С. 6.
658. *Крип'якевич І. Михайло Грушевський* // Хроніка НТШ (Львів), 1935. – Т. 72. – С. 5-9.
659. *Крип'якевич І. Михайло Грушевський: Життя і діяльність.* – Львів. – 1935. – 63 с.
660. *Крип'якевич Р. Михайло Грушевський та Іван Крип'якевич* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991. – № 1-2 (108-109). – С. 24-36.
661. *Кричевська Є. Пожежа будинку Михайла Грушевського* // Нові дні (Торонто), 1958. – Ч. 50 [105]. – С. 13-20.
662. *Крот В. О. Громадсько-політична діяльність М. С. Грушевського в 1905-1917 рр.* – Запоріжжя, 1998.- 16 с.
663. *Крупницький Б. Археографічна діяльність М. Грушевського* // Історія укр. археографії: Персоналії. – К., 1993. – С. 54-97.
664. *Крупницький Б. М. Грушевський і його історична праця: [Передмова]* // *Грушевський М. С. Історія України-Руси.* – Нью-Йорк, 1954. – Т. I. – С. 1-29.

665. *Крупницький Б. Українська історична наука під советами:* [М. Грушевський в контексті]. – München, Inst. for the Study of the USSR, 1957. – P. 5-13, 27-33.
666. *Крупницький Б. Українська історична наука в НТШ на чолі з М. Грушевським* // Укр. вісті (Нью-Ульм), 1950. – Ч. 48-50.*
667. *Крутікова Н. Невідома сторінка з історії культури:* Листування М. С. Грушевського та О. М. Горького // Слово і час (К.), 1994. – № 6. – С. 50-55; № 8. – С. 42-49.
668. *Круть В. Г. К вопросу об антинаучном буржуазно-националистическом извращении и фальсификации истории Украины в работах М. Грушевского и его “школы”* // Учен. зап. Моск. пед. ин-та им. В. И. Ленина.- М., 1949. – Т.60. – С. 17-42.
669. *Крячок М. І. Листування О. Г. Сластьона з М. С. Грушевським та К. М. Грушевською* // Архіви України (К.), 1990. – № 5. – С. 32-41.
670. *Кубійович В. Наукове товариство ім. Шевченка у 1939-1973:* [М. С. Грушевський в контексті] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1973. – № 1-2 (37-38). – С. 8-42.
671. *Кузів В. М. Грушевський і Євангельська справа* // Віра і наука (Коломия), 1935. – Ч. 8-9. – С. 2-4.*
672. *Кузьмінець О. Михайло Грушевський. Історія України в особах XIX-XX ст.* – К., 1995. – С. 188-197.
673. *Кузьмінець О. Пророк Соборної України* [М. С. Грушевський] // Подоля (Вінниця), 1996. – 4 лип. – С. 3.
674. *Кульчицький С. Он наставлял еще не родившиеся поколение : [Про держ. і громад. діяча України М. С. Грушевського] // Днепров. правда (Днепропетровск), 1999.- 10 март. (№43).- С. 3.*
675. *Кульчицький С. Давньокиївська спадщина у висвітленні Михайла Грушевського* // Політика і час (К.), 1996.- № 9.- С. 71-80.
676. *Кульчицький С. Михайло Грушевський в національній історії* // Одес. вісті.- 1998.- 9 груд.; Те саме // Наддніпр. правда (Херсон), 1998.- 8 груд.
677. *Кульчицький С. Просто великий учений, или “Украина-Русь” Михайла Грушевского* // Деловая Украина (К.), 1996. – № 71. – 27 сент. – С. 8; Те саме // Запоріз. правда, 1996. – № 178. – 28 верес. – С. 4.
678. *Кульчицький С. Лідер нації: До 130-річ. від дня народж. [вченого] М. С. Грушевського* // Луцьк. замок, 1996. – № 43. – 27 верес. – С. 8.
679. *Кульчицький С. Не “сепаратист” і не “буржуазний націоналіст” – просто великий вчений, або “Україна-Русь”* // Вісті з Рівненщини, 1996. – № 39. – 26 верес. – С. 10; Те саме // Київ. правда, 1996. – 20 верес.*
680. *Кульчицький С. Правда і тільки правда: Суб’єктивні замітки “офіційного”історика:* [М. С. Грушевський в контексті] // Політика і час (К.), 1991. – № 3. – С. 65-73.

681. *Кульчицький С. В.* Центральна Рада: Утворення УНР // УДЖ (К.), 1992. – № 5. – С. 71-78; № 6. – С. 73-94.
682. *Кульчицький С.* Як Лазар Каганович воював проти Михайла Грушевського, або Дещо про концепцію вітчизняної історії // Галичина (Ів.-Франк.), 1997.- 27 серп. (№140).- С. 7; Те саме // Десн. правда (Чернігів), 1997.- 2 верес.
683. *Кульчицький С., Сохань П.* Сохранить наследие выдающегося ученого [акад. М. С. Грушевського] // Правда Украины (К.), 1991. – 17 сент.
684. *Купрій П.* Імені академіка: [Перейменування вул. Кірова у Києві на вул. Михайла Грушевського] // Голос України (К.), 1991. – 22 листоп. – С. 5.
685. *Курас І. Ф.* Великий українець: [Бесіда з віце-прем'єр-міністром України І. Ф. Курасом про вшанування пам'яті М. Грушевського] // Робіт. газ. (К.), 1996. – 27 верес. – С. 1.
686. *Курас І.Ф.* Слово про академіка М. Є. Слабченка: [М. С. Грушевський в контексті] // Вісн. АНУ (К.), 1993. – № 2. – С. 37-44.
687. *Курас І. Ф.* Слово про Михайла Слабченка: [М. С. Грушевський в контексті] // Київ. старовина. – 1994. – № 1. – С. 40-44.
688. *Курас І. Ф., Водотика С. Г.* Академік М. Є. Слабченко: [М. С. Грушевський в контексті] // УДЖ (К.), 1993. – № 11-12. – С. 92-108.
689. *Курис Г.* Будівничий Української держави // Свобода (Тернопіль), 1996. – 26 верес. – С. 1.
690. *Кухар В.* З історії видання книги М. Грушевського “Про старі часи на Україні” // Книга в соціокультурному просторі (досвід книговидання ХІХ-ХХ ст. і сучасні проблеми): Доповіді і повідом. міжнар. наук. конф]. – Львів, 1995. – С. 103-105.
691. *Кухта Б.* Політичний елітаризм в українській літературі ХХ ст. [М. С. Грушевський в контексті] // Книга в соціокультурному просторі (досвід книговидання ХІХ-ХХ ст. і сучасні проблеми): Доповіді і повідом. міжнар. наук. конф]. – Львів, 1995. – С. 44-45.
692. *Кучеренко М.* Родовід та дитинство Михайла Грушевського // Календар “Благовіст” за 1997 р. – Турово-Лавецьке, 1997. – С. 174-179.
693. *Кучеренко М.* Чигиринські корені в родоводі Михайла Грушевського // Родовід. – Ч. 1 (13), 1996. – 77-89.
694. *Кучерук О.* Вічна пам'ять: [М. С. Грушевський в контексті] // Старожитності (К.), 1991. – Ч. 11. – С. 8-9.
695. *Кучма Л.* Величний твір першого Президента України : [Про вид. праці М. Грушевського «Історія України-Руси» англ. мовою] Освіта (К.), 1997.- 23-30 квіт. (№ 31-32).- С. № 3.
696. *Кучма Л.* Указ Президента України “Про відзначення 130-річчя від дня народження М. С. Грушевського”. Київ,

- 22 листоп. 1995. – №1085/95 // Уряд. кур'єр (К.), 1995. – 28 листоп. – С. 7.
697. *Лабунька Мирослав* **Сценарій Михайла Грушевського до фільму «Запорожці»** // *М. Грушевський* Із літературної спадщини. НАН України, УВА у США, УІТ у США, 2000.- С. 323-325.
698. *Лабушка М.* **Замітка до родоводу предків М. Грушевського:** [З приводу уніятських священників-предків М. С. Г. з XVIII ст.] // *Свобода*, 1992. – 23 січ. – С. 7.
699. *Лавриненко Ю.* **Дещо до еволюції світогляду і політичної думки Івана Франка:** [Стосунки з М. С. Грушевським] // 36. *Укр. літ. газ.* (Мюнхен), 1956. – С. 3-28.
700. *Лавриненко Ю.* **Михайло Грушевський** // *Розстріляне відродження* (Париж), 1959. – С. 707-919.
701. *Лакіза І.* **Михайло Сергійович Грушевський:** (З нагоди 60-х роковин народж. та 40-х роковин наук. діяльності) // *Життя і революція* (К.), 1926. – № 10. – С. 99-105.
702. **Лауреати премій імені видатних учених України:** [Акад. М. С. Грушевського та ін.] // *Вісн. АН України* (К.), 1994. – № 6. – С. 23-26.
703. *Левіцький К.* **Історія політичної думки Галицьких українців. 1848-1914 :** [М. С. Грушевський в контексті]. – Львів, 1926. – 736 с.
704. *Ленцик В.* **Михайло Грушевський в оцінці своїх студентів** // *Укр. історик* (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 123-131.
705. [Лист **Я. Ф. Земикевича М. Грушевському**] // *Подав Ю. Лищик.* – *Вісн. Кривбасу* (Кривий Ріг), 1996. – груд. – С. 67-68.
706. **Лист М. Грушевського до Канадських українців** // *Укр. історик* (Нью-Йорк), 1975. – №. 3-4 (47-48). – С. 73-77.
707. *Лисяк-Рудницький І.* **Лист М. Грушевського до Мирослава Січинського з 1919 року** // *Укр. історик* (Нью-Йорк), 1978. – № 1-3 (57-59). – С. 160-162.
708. *Литвин К.* **Про історію українського народу** [М. С. Грушевський в контексті]: // *Вільне життя* (Тернопіль), 1947.- 25, 27 трав.- С. 4-5.
709. *Литвин К.* **Об истории украинского народа :** (Передрук з журн. “Большевик” (М.).- 1947.- № 7) // *Львов. правда*, 1947.- 8, 11, 13 мая.- С. 2-3.
710. *Литвиненко В., Косюк В.* **Творець державності: До дня народж. М. Грушевського** // *Наддніпрян. правда* (Херсон), 1996. – 7 верес. – С. 2.
711. *Литвиненко В., Косюк В.* **Тяжке сходження: До дня народж. М. Грушевського** // *Наддніпр. правда* (Херсон), 1996. – № 106. – 5 верес. – С. 5.
712. *Литовченко М. М.* **На службі антинародної політики про історичну конценцію М. Грушевського та його “школи”.** К., 1973. – 62 с.
713. *Лихитченко В.* **Дещо з спогадів про Михайла Грушевського** // *Краків. вісті*, 1944. – Ч. 23 (1056). – 3 лют. – С. 5.

714. *Ліберда І.* «Нестор нашої історії»: Так житомиряни назвали М. С. Грушевського ще в 1926 р. // Житомирщина.- 1997.- 9 верес.
715. *Ліберда І.* «То сама правда історії»: Житомир на «карті» першого Президента України [М. Грушевського] // Рад. Житомирщина.- 1996.-5 жовт.
716. *Логвін Г.* Українське мистецтво в творах Михайла Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 242-248.
717. *Лозинський М.* Михайло Грушевський: (25-ліття його літ. діяльності) // Діло (Львів), 1910. – № 199. – 28 черв. – С. 1-2.
718. *Лосієвський І.* Бібліотека Мелентія Смотрицького [М. С. Грушевський в контексті] // Київ. старовина. – 1992. – № 5. – С. 59-65.
719. *Лотоцький А.* На общественном посту: М. С. Грушевский, как обществ. деятель // Укр. жизнь (М.), 1916. – № 12. – С. 17.
720. *Лотоцький О.* На від'їзді: [М. С. Грушевський в контексті] // Нова громада (К.), 1906. – № 7. – С. 23-25.
721. *Лотоцький О.* Сторінки минулого. – Варшава: Укр. Наук. Ін-т, 1932-1934. – (Reprinted in the USA in 1966).
722. *Лотоцький О.* Сторінки минулого: [В контексті М. С. Грушевський, В. Антонович, М. Лисенко та ін.]. – 2-е вид.: Вид-во УПУ в США, 1966. – Тт. 1-4. – 277, 481, 392, 175 с.
723. *Любченко М.* Чотири роки української еміграції: [М. С. Грушевський в контексті] // Червон. шлях (Харків), 1923. – № 2. – С. 111-129.
724. *Любченко П.* Старі теорії і нові помилки: [М. Грушевський в контексті] // Життя й революція (К.), 1926. – № 12. – С.75-88.
725. *Лялька Я.* «Однині Україна стає самостійною»: [М. С. Грушевський в контексті] // Рагуша (Львів), 1991. – 21 січ. – С. 4.
726. *Масрник Ю.* Намагання промовчувати про М. Грушевського // Укр. думка (Лондон), 1990. – 26 лип. – С. 2.
727. *Мазепа І. І.* За правдивое освещение вопросов истории Украины [М. С. Грушевський в контексті] // Львов. правда, 1947.- 1, 5, 6 март.- С. 4-5.
728. *Мазур В., Розовик Д.* Перші кроки національної школи: [М. С. Грушевський в контексті] // Наука і суспільство (К.), 1993. – № 2. – С. 18-21.
729. *Мазур І.* Особливості українознавчих досліджень НТШ у Львові (20-30-х р.р. ХХ ст.): [М. С. Грушевський в контексті] // Книга в соціокультурному просторі (досвід книговидання ХІХ-ХХ ст. і сучасні проблеми): Доповіді і повідом. міжнар. наук. конф. – Львів, 1995. – С. 139-140.
730. *Майданник С.* Символіка України: [Стенд М. С. Грушевського в Держ. іст. музеї УРСР] // Хрещатик (К.), 1991. – 13 лют. – С. 4.
731. *Макаров В. І.* Листування М. С. Грушевського й О. О. Шахматова: (До 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського) // УДЖ (К.), 1996. – №5. – С. 89-106; 36. – С. 25-38.

732. *Макогон І. Задля пам'яті нащадків: [Мемуар. нарис про історію створення пам'ятника історикові М. С. Грушевському]* Нар. газета (К.), 1994. – №43. – листоп. – С. 6.
733. *Макогон І. Не відкритий і не освячений пам'ятник [акад. М. С. Грушевському] // Старожитності (К.), 1991. – Ч. 7. – С. 13.*
734. *Макогон І. Про створення пам'ятника на могилі Михайла Сергійовича Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 362-369.*
735. *Макогон І. У граніті: [Пам'ятник М. С. Грушевському на Байковому кладовищі у Києві] // Голос України (К.), 1991. – 22 листоп. – С. 8.*
736. *Малик Я. Ганебний пам'яті: [Вступ до публікації ст. М. Грушевського "Ганебний пам'яті"] // Ратуша (Львів), 1991. – 3-4 черв.*
737. *Малик Я. Доля Катерини Грушевської // Ратуша (Львів), 1992. – 16 січ.; 18 січ. – С. 6; 25 січ. – С. 2; 1 лют. – С. 6.*
738. *Малик Я. До питання про кордони України: [Вступ до першої публікації іст. довідок Д. Багалія та М. Грушевського про кордони України з Росією] // Ратуша (Львів), 1991. – 29-30 лип. – С. 4-5.*
739. *Малик Я. Злука, омраченая предательством [Вступ до статті Грушевський М. С. "Украина, Польша и Россия"] // Львов. правда, 1991. – 19 янв.*
740. *Малик Я. Історія суспільних рухів і політичних партій в Україні (XIX ст. – 1920 р.): [М. С. Грушевський в контексті]. – Львів: Львів. ун-т, 1993. – 98 с.*
741. *Малик Я. Катерина Грушевська. – Львів: Львів. держ. ун-т, 1991. – 32 с.*
742. *Малик Я. Катерина Грушевська // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 265-277.*
743. *Малик Я. Кримінальні переслідування Михайла Грушевського. – Львів: Львів. ун-т, 1992. – 24 с.*
744. *Малик Я. М. Грушевський – автор і видавець праці "З історії релігійної думки в Україні" // Історія релігій в Україні: Тези повідом. IV-го круглого столу (Львів, 9-10 трав. 1994 р.). – Київ; Львів, 1994. – С. 115-117.*
745. *Малик Я. М. Грушевський про конституційний устрій України: Еволюція поглядів // Конституція і місцеве самоврядування в Україні: За матеріалами наук. конф. "Теоретичні проблеми концепції нової конституції України. (Львів, 10-11 жовт. 1991 р.). – Київ; Львів, 1994. – С. 115-117.*
746. *Малик Я. Михайло Грушевський на чолі Центральної Ради. – Львів: Львів. ун-т, 1995. – 44 с.*
747. *Малик Я. Останні роки життя Михайла Грушевського: [Вступ. ст. і публікація спогадів О. Степанишиної] // Ратуша (Львів), 1990. – 24 листоп.*
748. *Малик Я. Перша лекція: [Вступ до публікації першої ст. М. С. Грушевського у Львів. ун-ті, 30 верес. 1894 р.] // Каменярь (Львів), 1991. – 17 січ., 7 лют.*

749. *Малик Я. Серпень 1920 р. на Сколівщині*: [Вступ. ст. і публікація спогадів про події в серп. 1920 р. на Сколівщині. За матеріалами фонду М. Грушевського: (ЦДАІ України в Києві)] // *Бойківська думка* (Львів) 1991. – 7 верес.
750. *Малик Я. Україна стає самостійною*: [До 75-ї річниці IV Універсалу УЦР: М. С. Грушевський в контексті] // *Армія України* (К.), 1993. – 21 січ.
751. *Малик Я., Серкіз Я. Славетні імена України*: Хронологія життя М. Грушевського. Приїзд [його] до Львова // *Армія України* (К.), 1994. – 15 черв.
752. *Мандрик М. “Бо жатва многа, а діячів мало...”*: (З епістолярії І. Нечуй-Левицького і М. Грушевського) // *Рідна школа* (К.), 1994. – № 11. – С. 7-10.
753. *Мандрик М. Перший літературний наставник видатного історика* : До взаємин І. С. Нечуй-Левицького і М. С. Грушевського // *Літ. Україна* (К.), 1998.- 24 листоп. (№ 225).- С. 9.
754. *Маренін М. Дві зустрічі з проф. Грушевським* // *Листи до приятелів* (Нью-Йорк), 1960. – Ч. 4. – С. 7-10.
755. *Маркитан Л. П. М. С. Грушевський у кінофотодокументах* // *УДЖ* (К.), 1997.- № 2.- С. 76-83.
756. *Мартиненко О., Сварник Г. Документи і матеріали Михайла Грушевського у фондах архіву*: [ЦДІАЛ України] // *Архіви України* (К.), 1966. – № 1-3. – С. 43-47.
757. *Мартос Б. М. С. Грушевський – яким я його знав* // *Укр. історик* (Нью-Йорк), 1966. – № 1-2 (9-10). – С. 73-81.
758. *Мартос Б. Перші кроки Центральної Ради*: [М. С. Грушевський в контексті] // *Укр. історик* (Нью-Йорк), 1973. – № 3-4 (39-40). – С. 99-112.
759. *Мартос Б. Яким я його знав*: [М. С. Грушевського] // *Голос України* (К.), 1991. – 22 листоп. – С. 6.
760. *Мартос В., Лівчицький А. М. Грушевському*: [Привітання з нагоди других роковин першого Універсалу УЦР] // *Шлях* (Берлін), 1919. – 30 серп. – С. 3.
761. *Марунчак М. М. Грушевський і українці Канади* // *Вільне слово* (Торонто), 1966. – Ч. 47. – 19 листоп.
762. *Марценюк С., Биконя С. Ми перед ним* [М. С. Грушевським] у боргу // *Молодь України* (К.), 1991. – 20 верес.
763. *Марценюк С., Пиріг П. Український Фенікс*: [Про М. С. Грушевського] // *Деснян. правда* (Чернігів), 1991. – 14 верес. – С. 4.
764. *Масненко В. “Найцінніший здобуток нашої науки за її смутні роки...”*: [Укр. соціол. ін-т у Відні: [М. С. Грушевський в контексті] // *Старожитності* (К.), 1992. – Ч. 18-19. – С. 5.
765. *Матвєєва Л. ВУАН: Віхи історії* // *Вісн. АН України* (К.), 1993. – № 5. – С. 3-16; № 6. – С. 18-31; № 7. – С. 28-36.
766. *Матяш І. Б. Curriculum vitae Катерини Грушевської* [М. С. Грушевський в контексті] // *Пам'ять століть* (К.), 1997.- № №.- С. 96-111.

767. *Матяш І. Б.* “Одну втіху маю – в своїй донці...”: [За матеріалами з фондів ЦДІАК України] // *Архіви України* (К.), 1966. – № 1-3. – С. 29-38.
768. *Мацюк Г. П., Панько Т. І.* Питання української наукової мови в системі поглядів М. Грушевського // *Мовознавство* (К.), 1991. – № 6. – С. 3-11.
769. *Мацьків Т.* Гетьман Іван Мазепа в працях М. Грушевського // *Укр. історик* (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 111-122.
770. *Мацьків Т.* Гетьман Іван Мазепа в працях М. Грушевського // *Іван Мазепа і Москва*. – К., 1994. – С. 147-163.
771. *Мельник Ів.* Подайте першому президенту України ... на біобібліографію // *Дзеркало тижня* (К.), 2001. – 10 лют., – с. 17.
772. *Мизак Н.* З тюрми народів на волю : [Про діяльність УЦР, М. С. Грушевського, В. Винниченка] // *Буковина* (Чернівці), 1991. – 3 груд. – С. 3.
773. *Миколенко В.* Документи жандармерії: [Обшук квартири М. С. Грушевського в окупованому Львові] // *Старожитності* (К.), 1992. – Ч. 18-19. – С. 6.
774. *Мировий Договір на Малій Раді*: [Дискусія 15.03.1918 р., головував М. С. Грушевський, виголосив 17.03 – 1917 р. промову щодо Бесарабії та головував на засіданні підкомісії] // *Вістн. ПЛЖ* (Відень), 1918. – 7 квіт. – С. 203-206.
775. *Миронович С.* Капля оливи: [Переговори в Бресті у 1917 р. Участь М. С. Грушевського] // *Краків. вісті*, 1942. – 8 лют. – С. 3-4.
776. *Михайло Грушевський*: 36. наук. праць і матеріалів Міжнар. ювіл. конф., присвяч. 125-річчю з дня народж. М. Грушевського.- Львів.- 1994.- 487 с. **Зі змісту:**
777. *Арсенич П.* Михайло Грушевський і Гуцульщина.- С. 337-340.
778. *Бандрівський М.* Археологічні зацікавлення Михайла Грушевського.- С. 43-49.
779. *Бутич І.* Михайло Грушевський – археограф.- С. 50-54.
780. *Винар Л.* Михайло Грушевський – історик України. – С. 13-31.
781. *Гирич І.* Вячеслав Липинський і Михайло Грушевський: (До історії політ. і наук. стосунків). – С. 306-317.
782. *Гузар О.* Михайло Грушевський у створенні правопису Наукового товариства ім. Т. Шевченка. – С. 130-133.
783. *Дашкевич Я.* Михайло Грушевський – організатор української національної науки. – С. 93-102.
784. *Домбровський О.* Розвиток грушевськознавства й Українське історичне товариство. – С. 346-358.
785. *Жуковський А.* Михайло Грушевський і Франція. – С. 218-228.
786. *Жулинський М.* Михайло Грушевський: До проблеми створення концепції нац. культури України. – С. 73-79.

787. *Залеська-Онишкевич Л.* Михайло Грушевський про скоморохів. – С. 183-189.
788. *Заруба В.* Знищення Київської школи істориків Михайла Грушевського (1914-1934 р.р.) – С. 403-411.
789. *Заяць А.* Погляди Михайла Грушевського на розвиток міст України XVI-XVII століть. – С. 155-161.
790. *Злупко С.* Наукова спадщина Михайла Грушевського – джерело з історії економічної думки України: (Методол. аспект). – С. 229-238.
791. *Ільницький М.* Михайло Грушевський – белетрист. – С. 257-260.
792. *Камінський М.* Погляд Михайла Грушевського на становлення козацького ладу на Україні і XVI-XVII століттях. – С. 144-154.
793. *Кампо В.* Ідеї конституціоналізму у творчій спадщині Михайла Грушевського. – С. 58-59.
794. *Корчмарик Богдан.* Концепція Михайла Грушевського і наші сучасні підручники історії України. – С. 359-381.
795. *Крип'якевич Р.* Михайло Грушевський та Іван Крип'якевич: (За матеріалами неопубл. листування і мемуарів. – С. 324-329.
796. *Кріль К.* Михайло Грушевський і Наталія Кобринська. – С. 318-323.
797. *Купчинський О.* Оцінка Михайлом Грушевським актової спадщини Галицько-Волинського князівства: (Грамоти князя Льва Даниловича. – С. 137-143.
798. *Логвин Г.* Ідеї Михайла Грушевського в історії українського мистецтва. – С. 275-280.
799. *Магузь М.* Про родину Грушевських: Спогад Теодора Зінька. – С. 333-336.
800. *Макар Ю., Добржанський О.* Михайло Грушевський і українська інтелігенція Буковини в кінці XIX – на початку XX. – С. 340-345.
801. *Малик Я.* Кримінальні переслідування Михайла Грушевського (1914-1934 р.р.). – С. 412-425.
802. *Малик Я. М.* Грушевський про конституційний устрій України: Еволюція поглядів. – С. 115-117.
803. *Мацюк О.* Замки і фортеці України в трактуванні Михайла Грушевського. – С. 195-197.
804. *Мушинка М.* Взаємини Степана Рудницького з Михайлом Грушевським. – С. 296-305.
805. *Огірко Р.* Михайло Грушевський і проблема федералізму в Україні у 1917-1920 роках. – С. 60-66.
806. *Панько Т.* Концепція української літературної мови в системі науково-культурологічних поглядів Михайла Грушевського
807. *Паславський І.* Реформація та її впливи на українське духовне життя в історіософії Михайла Грушевського. – С.162-175.

808. *Патрило І. О.* Відродження церковного життя в «Історії України-Руси» Михайла Грушевського і сучасні історіографічні дослідження. – С.176-182.
809. *Рибак О.* Михайло Грушевський і його візія періодизації історії української культури. – С. 103-110.
810. *Романів О.* Михайло Грушевський і його роль у становленні та розвитку української національної культури: (Наук. т-во ім. Шевченка у Львові. – С.80-92.
811. *Рудницький Л.* Літературна творчість Михайла Грушевського. – С. 261-274.
812. *Сидор О.* Мистецтво в житті та науковій спадщині Михайла Грушевського.- С. 281-288.
813. *Смолин Г.* Михайло Грушевський і проблеми національних меншостей в Україні. – С.67-70.
814. *Стойко В.* Михайло Грушевський як державний діяч України: (На досвіді його діяльності в Центральній Раді). – С. 32-42.
815. *Трофимук М.* “Історія української літератури” Михайла Грушевського: Проблеми методології і концептуальності. – С. 241-245.
816. *Ульянівський В., Кіржасв С.* Михайло Грушевський і *Academia*: (Ідея, змагання, діяльність).- С. 385-402.
817. *Федущак-Юркевич І.* Михайло Грушевський і слідча справа Віктора Юркевича.- С. 426-439.
818. *Франко З.* Михайло Грушевський і Іван Франко.- С. 291-296.
819. *Цибульський В.* “Історія України - Руси” Михайла Грушевського про битву під Берестечком.- С. 190-194.
820. *Чопівська-Богун І.* Іван Фещенко-Чопівський і Михайло Грушевський: Сторінки взаємин. – С. 144-154; – С. 330-333.
821. *Чорній В.* Нове слов’янофільство і українське питання в оцінці Михайла Грушевського. – С. 207-214.
822. *Чорнопиский М.* Михайло Грушевський – літературний критик. – С. 246-256.
823. *Ягнищак В.* Лемківщина в науковій спадщині Михайла Грушевського.- С. 215-217.
824. *Яртись А.* Михайло Грушевський і національно-культурний рух у Галичині: (кінець XIX - початок XX ст. – С. 28-30.
825. **Михайло Грушевський: (До 130-ї річниці від дня народження) : Зб. матеріалів.** Херсон, 1996.- 43 с. Зі змісту:
826. *Василенко Мик.* Белетристика Михайла Грушевського.- С. 6-7.
827. *Вірлич Август.* Етнічні українські землі за мапою М. Грушевського в праці “Иллюстрированная история украинского народа”.- С. 7-8.
828. *Водотика Серг.* Сучасники М. Грушевського: Олександр Оглоблін.- С. 40-41.

829. *Демченко Вол.* Михайло Грушевський про роль півдня України в історії української літературної мови.- С. 25-28.
830. *Залізник Л. М.* Грушевський – фундатор наукової концепції походження українського народу.- С. 8-10.
831. *Коник Олександр.* Діяльність М. С. Грушевського в 1906 році.- С. 24-25.
832. *Кремель Вас.* Літописець і творець історії України: Комент. до Указу Президента «Про відзначення 130-річ від дня народження М. С. Грушевського».- С. 4-5.
833. *Лопушинський Ів.* Михайло Грушевський про українську школу.- С. 35-37.
834. *Мостовий Вол.* Селянське питання: прогноз М. Грушевського і радянська дійсність.- С. 10-12.
835. *Немченко Ів.* Художній світ М. Грушевського-поета.- С. 28-31.
836. *Немченко Галина.* Проблема вчителя в прозі М. Грушевського та Лесі Українки.- С. 38-39.
837. *Оленковський Мик.* Палеоліт України в «Історії України-Русь» Михайла Грушевського.- 12-13.
838. *Оленковський Мик., Оленковська Люд.* Володимир Кедровський – сподвижник Михайла Грушевського по Центральній Раді.- С. 18-22.
839. *Пентелюк Марія* Методологічне значення збірки М. Грушевського «Про українську мову та українську школу.- С. 31-33.
840. *Руденко Вал.* Твори Михайла Грушевського на уроках-бесідах з позакласного читання в старших класах.- С. 33-34.
841. *Савенок Люд.* Тоталітаризм і наукова інтелігенція : Ставлення укр. наук. інтелігенції до рад. влади у 1920-і роки [М. С. Грушевський в контексті].- С. 14-15.
842. *Сусоров Віктор.* Роль Грушевського М. С. у визвольному русі.- С. 15-17.
843. *Сусоров Серг.* Проблема роз'язання аграрного питання в працях М. Грушевського початку ХХ століття.- С. 17-18.
844. *Указ Президента України:* Про відзначення 130-річчя від дня народження М. С. Грушевського.- С. 3-4.
845. *Хмарський Вадим.* Одеські архіви про М. С. Грушевського.- С. 22-24.
846. **Михайло Грушевський:** (1866 – 1934 – 1974) // Укр. історик (Нью-Йорк), 1974. – № 4 (44). – С. 5-7.
847. **Михайло Грушевський – Голова Української Центральної Ради.**- К., 1917.- 28 с.
848. **Михайло Грушевський:** Гордість твоя, Україно! : [Уроч. засідання Верховної Ради України, присвяч. 125-річ. з дня народж. М. С. Грушевського] // Галичина (Ів.-Франк.), 1991. – 23 листоп. – С. 1.

849. Михайло Грушевський: До 125-річ. від дня народж. // Архіви України. – К., 1991. – № 1. – С. 15-29.
850. Михайло Грушевський і Західна Україна: Доповіді і повідом. наук. конф. / Львів. ун-тет ім. І.Франка та ін. – (Львів, 26-28 жовт. 1994 р.) / А. Карась (відповід. ред.) та ін.; Львів. – Світ, 1995. – 352 с. – До 100-річ. від початку діяльності М. Грушевського у ЛДУ. **Зі змісту:**
851. *Альчук М.* Проблеми національного відродження в творчості М. Грушевського. – С. 134-135.
852. *Андрусяк Тарас.* М. Грушевський як історик української політичної та правової думки.- С. 166-169.
853. *Аркушина О., Мудрий М.* Суспільно-політична ситуація в Галичині напередодні приїзду М. Грушевського до Львова: (Кінець 80-х - поч. 90-х років). – С.15-17.
854. *Баран З. М.* Грушевський про польсько-українські відносини в Східній Галичині на початку ХХ ст.. – С. 135-138.
855. *Батенко Т.* До питання про заснування кафедри історії Східної Європи у Львівському університеті. – С. 23-24.
856. *Березинець В.* Інтелігенція в історіософії М. Грушевського. – С. 147-149.
857. *Богоніс П. М.* Грушевський серед учасників – природознавців і лікарів. – С. 47-49.
858. *Борійчук Л. М.* Грушевський про роль мови у формуванні національної свідомості. – С. 224-226.
859. *Боруцький С. М.* Грушевський – дослідник “звичаїв” та обрядів українського народу. – С. 241-243.
860. *Бурдін В.* Погляди М. Грушевського на федерацію. – С. 176-178.
861. *Вацеба О. М.* Грушевський і західноукраїнський спортивно-гімнастичний рух початку ХХ ст.. – С. 255-256.
862. *Вісьтак О. М.* Грушевський і розвиток Західно-української географії. – С. 57.
863. *Гелей С.* Галицький консерватизм в оцінках М. Грушевського. – С. 283-286.
864. *Герасим Я.* Традиції культурно-історичної школи у науковим методі М. Грушевського-фольклориста. – С. 234-236.
865. *Герцюк Д. М.* Грушевський і питання української національної школи в Галичині. – С. 77-79.
866. *Гнатюк М.* Письменницька діяльність Івана Франка у літературно-критичній інтерпретації Михайла Грушевського. – С. 188-193.
867. *Голубко В., Зінкевич Л. М.* Грушевський і розробка зовнішньо-політичної концепції України в 1917-1918 р.р.: Теорія і практика. – С. 301-303.
868. *Горинь Вас.* Останній конфлікт М. Грушевського в НТШ.- С. 38-41.

869. *Гринів Олег.* Проблеми релігійного світогляду наших предків у праці М. Грушевського «Історія України-Руси».- 245-248.
870. *Гречко І.* Погляди М. Грушевського на релігію в Україні. – С. 243-245.
871. *Гусь Б.* Питання Українсько-Російської федерації у теоретичній спадщині М. Грушевського. – С. 316-318.
872. *Денисюк Ів.* Фольклористичні концепції М. Грушевського і І. Франка.- 229-234.
873. *Захлюпана Н., Пілецький В.* Українська школа і мова в концепції М. Грушевського. – С. 219-221.
874. *Зашикільняк Л.* Початки зв'язків М. С. Грушевського з Галичиною: (1885-1894 р.р.). – С. 18-20.
875. *Зашикільняк Л. Пилипів Ол.* М. Грушевський і «Літературно-Науковий Вістник»: Кроки до культурницького об'єднання України.- С. 318-321.
876. *Зінько І.* Чорноморська орієнтація М. Грушевського і сучасна геополітична реальність. – С. 330-331.
877. *Злупко С.* Генетика українських господарських форм в історичній концепції М. Грушевського. – С. 138-140.
878. *Івах Я. М.* Грушевський про зміну політико- та економіко-географічного положення міста Галича. – С. 332-333.
879. *Льницький М.* Ідея “Воскреслої могили” в художній прозі Михайла Грушевського. – С. 179-183.
880. *Ісаєвич Я. Д.* Праця Михайла Грушевського “Про дві схеми Східно-європейської історії” – історіографічний і політичний контекст. – С. 88-90.
881. *Карась А.* Народ та історія в аспекті поглядів Михайла Грушевського. – С. 263-266.
882. *Качмар В., Марискевич М. М.* Грушевський і змагання за Український університет у Львові. – С. 25-27.
883. *Кашуба М.* Футурологічна концепція М. Грушевського. – С. 152-154.
884. *Квітко І. М.* Грушевський як редактор. – С. 313-316.
885. *Кобилюх В.* Назва України-Руси до і після М. Грушевського. – С. 99-103.
886. *Ковба Ж.* Науково-освітня концепція М. Грушевського: (Львівський період). – С. 75-77.
887. *Козій Анісія. М.* Грушевський – дослідник Холмської землі. – С. 340-341.
888. *Кондратик Л.Й., Кондратик О.В.* Проблема релігії в концепції генетичної соціології М. Грушевського. – С. 248-250.
889. *Кондратюк К.* Педагогічна діяльність М. Грушевського у Львівському університеті. – С. 68-70.
890. *Коновець О. М.* Грушевський – фундатор Української національної наукової преси. – С. 312-313.
891. *Корнійчук В.* “Історія України-Руси” М. Грушевського в рецензії І. Франка. – С. 93-96.

892. *Кравець Я.* “Anthologie de la litterature ukrainienne jusqu’au milieu du XIX-e siecle (Paris-Geneve-Prague, 1921) за редакцією М. Грушевського в контексті українознавчих студій 20-30 років XX ст. у франкомовних країнах. – С. 206-209.
893. *Красівський О. М.* Грушевський під час еміграції 1919-1924 р.р. – С. 59-61.
894. *Крачковський Б. М.* Грушевський про роль селянства у державотворенні. – С. 122-124.
895. *Кріль К.* Михайло Грушевський і Наталія Кобринська. – С. 212-214.
896. *Крохмальний Р.* До проблеми вивчення метаморфоз в “Історії української літератури” М. Грушевського. – С. 200-203.
897. *Крупський І.* Державотворна тематика в публіцистиці М. Грушевського. – С. 309-312.
898. *Кульчицький В.* Роль М. Грушевського у нормотворчій діяльності Центральної Ради. – С. 286-288.
899. *Кутик В.* Історія євреїв на сторінках “Історії України-Руси” М. Грушевського. – С. 144-147.
900. *Кухар В. М.* Грушевський і створення національно-демократичної партії. – С. 277-280.
901. *Кучик О.* Генезис геополітичних орієнтацій М. Грушевського від федераліста до самостійника. – С. 338-340.
902. *Лехий М.* Форми художнього викладу в історичних оповіданнях М. Грушевського. – С. 197-199.
903. *Лешкович Нат. М.* Грушевський про основи і характер української культури. – С. 238-241.
904. *Лизанчук В.* Сучасні проблеми функціонування української мови крізь призму статей М. Грушевського у газеті “Село” (1909-1910 рр.). – С. 227-229.
905. *Лисий В.* Про методологію історії в спадщині М. Грушевського – С. 149-152.
906. *Литвин М.* Михайло Грушевський і ЗУНР. – С. 292-294.
907. *Люпняк М. М.* Грушевський і українське пам’яткознавство. – С. 250-251.
908. *Мазур О., Киричук Ю.* Питання хронології подій Галицько-Волинського літопису у науковому доробку М. Грушевського. – С. 109-111.
909. *Макарчук С.* Фактор самотності українського народу в історичній схемі М. Грушевського. – С. 90-93.
910. *Малик А.* Питання української революції 1917-1920 рр. у мемуарах М. Грушевського. – С. 299-301.
911. *Малик Я.* Наукова і публіцистична діяльність М. Грушевського в період Центральної Ради. – С. 307-309.
912. *Мальчевський О. М.* Грушевський і Наукове товариство ім. Шевченка. – С. 32-35.
913. *Мацько М.* Четвертий Універсал і правотворчість Національної Ради ЗУНР. – С. 297-299.

914. *Медвідь Ф. М.* Грушевський – творець концепції національно-державного інтересу України. – С. 158-161.
915. *Мельник Я. М.* Грушевський і літературно-критична думка в Галичині наприкінці XIX – початку XX ст..- С. 183-188.
916. *Мовчан С.* Основні ідеї з проблем вивчення всесвітньої історії в творчій спадщині М. Грушевського. – С. 140-142.
917. *Мозгова Н.* Філософсько-політичні основи історіософії М. Грушевського і Західна Україна. – С. 156-158.
918. *Мороз О.* Концепція демократії в політичній теорії М. Грушевського. – С. 172-173.
919. *Мороз Ю.* Погляд М. Грушевського на проблему забезпечення реального народовладдя. – С. 174-175.
920. *Моторний В., Гнатюк М.* Діяльність М. Грушевського в опінії Чеської академічної громадськості. – С. 61-65.
921. *Нагорняк М., Сворака С.* Політичні репресії проти школи Грушевського у перші повесні роки. – С. 65-68.
922. *Нашкерський А.* Михайло Грушевський та Сергій Єфремов: Дві концепції укр. журналістики. – С. 321-324.
923. *Нечиталюк М.* Іван Франко та Михайло Грушевський про “Національний ідеал”. – С. 273-277.
924. *Олексюк М.* Давньоруська фізична культура в історичній спадщині М. Грушевського. – С. 252-253.
925. *Оприск В. М.* Грушевський і Археологічний відділ музею НТШ у Львові. – С. 41-44.
926. *Панько Т.* Мовознавчі погляди М. Грушевського. – С. 216-218.
927. *Пасічник М.* Гетьман Б. Хмельницький у М. Грушевського: (Особливості наук. характеристики).- С. 116-119.
928. *Патер І. М.* Грушевський і Союз Визволення України. – С. 280-283.
929. *Пашук А.* Михайло Грушевський і державотворення в Україні. – С. 257-263.
930. *Педич В.* Роль історичного семінару М. Грушевського у формуванні Львівської історичної школи. – С.49-51.
931. *Петегирич В., Павлив Д.* Михайло Грушевський і західно-українська археологія. – С. 103-105.
932. *Пилипчук О.* Історія Наукового товариства ім. Т. Шевченка в публікаціях М. Грушевського. – С.31-32.
933. *Полюга Лев.* Українська національна мова в історичній концепції М. Грушевського. – С. 221-223.
934. *Пристапа С.* Українська народна фізична культура в дослідженнях М. Грушевського. – С. 253-255.
935. *Присяжна Б.* Михайло Грушевський і Леся Українка: Історико-літературні взаємини. – С. 194-196.

936. *Пришляк В.* Михайло Грушевський та Іван Джиджора. – С. 54-56.
937. *Пшеничний Є.* Причинок до атрибуції одного листа М. Грушевського. – С. 214-215.
938. *Рабінович П.* Історико-матеріалістичні мотиви у поглядах М. Грушевського щодо закономірностей виникнення й соціальної суті держави. – С. 163-166.
939. *Рибак О.* Проблема суспільного становища жінки у спадщині М. Грушевського - науковця і громадського діяча. – С.125-131.
940. *Ровенчак І.* Михайло Грушевський та Степан Рудницький: Паралелі життя, наук. та суспільно-політ. діяльності.- С. 58-59.
941. *Рожик М. М.* Грушевський у політичній культурі України. – С. 266-268.
942. *Романюк М.* “Українське питання” у публіцистиці Михайла Грушевського. – С. 303-306.
943. *Семотюк О.* Політичні праці М. Грушевського 1917-1918 р.р. – С.291-292.
944. *Серкіз Ярослав.* Науково-педагогічні засади Михайла Грушевського: (За мистами до Мирона Кордуби).- С. 73-75.
945. *Сислюк Я. М.* Грушевський і українська національна символіка. – С. 294-296.
946. *Скоць А.* “Слово о полку Ігоревім” у науковому осмисленні М. Грушевського. – С. 111-115.
947. *Сокіл В. М.* Грушевський - дослідник літописних переказів кийвської доби. – С. 115-116.
948. *Сокіл Г.* До питання взаємин Михайла Грушевського з Осипом Роздольським. – С. 236-238.
949. *Сокуренько В.* Науково-теоретичні зв’язки творчості М. Грушевського з правовою та соціально-політичною науковою діяльністю М. Драгоманова. – С. 161-162.
950. *Стецюк П. М.* Грушевський і початок сучасного українського конституціоналізму. – С.169-172.
951. *Сухий О. М.* Грушевський - дослідник Галицько-Волинського літопису. – С. 105-108.
952. *Тарабан В.* Історичне краєзнавство Галичини у науковій спадщині М. Грушевського. – С. 143-144.
953. *Тищик Б.* Роль М. Грушевського у створенні Конституції Української Народної Республіки 1918 р.- С. 289-291.
954. *Трофимович В.* Західноукраїнський аспект у листі М. Грушевського до канадських. – С. 334-336.
955. *Трохимчук С.* Сучасні геополітичні реалії України в світлі історико-географічного вчення М. Грушевського. – С.336-338.
956. *Франко А.* Співпраця М. Грушевського та І. Франка у Науковому товаристві ім. Т. Шевченка. – С.35-38.

957. *Франко О.* Неопублікована епістолярія Михайла Грушевського з Федором Вовком: (1895-1913). – С. 44-47.
958. *Цвенгрош Г.* Франкомовні літературно-народознавчі публікації М. Грушевського в Парижі. – С.209-212.
959. *Цівкач О.* До питання про своєрідність стилю Грушевського-рецензента. – С. 203-205.
960. *Черниш Н.* Історико-соціологічний метод М. Грушевського і сучасність. – С. 324-327.
961. *Черниш Н.* Участь М. Грушевського у виданні “Український народ в его прошлом и настоящем”. – С. 154-156.
962. *Чеховський І.* Мирон Кордуба й українська ономастика. – С. 51-54.
963. *Чорній В.* Концепція слов’янського національного відродження у спадщині М. Грушевського. – С. 131-134.
964. *Чорновол І. М.* Грушевський і проблема “Галицько-руського Tertium”. – С. 20-23.
965. *Чуприна В., Чуприна З. М.* Грушевський про облоги Львова військом Б. Хмельницьким. – С.119-121.
966. *Шаблій О.* Геополітичні погляди М. Грушевського. – С. 327-329.
967. *Швед М.* Педагогічні погляди М. Грушевського. – С.70-73.
968. *Шеремет Л., Шайнога О.* Засоби популяризації в творах М. Грушевського. – С. 199.
969. *Шкраб’юк Петро. М.* Грушевський і М. Павлик: Дровкола конфлікту в НТШ.- С. 79-88.
970. *Щодра О.* Київська Русь в історичній концепції М. Грушевського. – С. 97-99.
971. *Якимович Б.* Про політичний портрет М. Грушевського. – С. 268-272.
972. *Ярчись А.* Михайло Грушевський і національно-культурний рух у Галичині: (кінець ХІХ - початок ХХ ст.). – С. 28-30.
973. **Михайло Грушевський і сучасність** : Матеріали міжнар. наук. конф., присвяч. 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського. К., 1998.- С. 85 с. **Зі змісту:**
974. *Винар Люб.* Значення творчої спадщини Михайла Грушевського для української історичної науки.- С. 12-16.
975. *Галушко К. Ю.* Діяльність М. Грушевського та особливості розвитку національного руху в Україні.- С. 47-49.
976. *Грибодов С. В.* Преса доби Центральної Ради як джерело історичного дослідження: (Аспекти історіографії воєнної політики).- С. 43-44.

977. Григанська С. В. М. С. Грушевський і студентська молодь.- С. 63-64.
978. Гуз А. М. Земська народна освіта в контексті громадсько-політичної діяльності М. С. Грушевського.- С. 59-60.
979. Дідун Н. В. М. Д. Іванишев і М. С. Грушевський: спадкосмність археографічних традицій.- С. 39-41.
980. Дорошенко Ю. О. Політичний заповіт публіциста: (За збіркою статей Михайла Грушевського «На порозі Нової України. Гадка і мрії»)- С. 16-18.
981. Дрожжин В. П. До питання про вивчення спадщини М. Грушевського у вищій школі.- С. 60-61.
982. Калакура Я. С. Джерелознавча спадщина Михайла Грушевського.- С. 12-16.
983. Колесник В. Проблеми української державності в творчості М. Грушевського (1905-1918 роки).- С.18-21.
984. Кресін О. В. Мазепа і мазепинство в науковій спадщині М. С. Грушевського.- С. 32-34.
985. Кузіна Н. В. Редакційна діяльність М. С. Грушевського в «Літературно-науковому вістнику» в 1907-1908 роках.- С. 26-28.
986. Майборода М. В., Матюх О. Д. Державотворча ідея М. Грушевського.- С. 37-39.
987. Малакова С. М. До питання про науково-організаторську діяльність М. С. Грушевського.- С. 67-69.
988. Мартинов А. Ю. Моделі соціально-економічної політики М. С. Грушевського і П. П. Скоропадського: (Спроба порівняльного аналізу).- С. 55-57.
989. Миронець Н., Тесленко В. І. Листування М. С. Грушевського та Є. Х. Чикаленка як історичне джерело.- С. 44-47.
990. Мінгазутдінов А. Ф. М. С. Грушевський і проблеми національних відносин в Україні (1917 рік).- С. 50-52.
991. Моця Б. О. Військова справа запорозьких козаків у дослідженнях М. С. Грушевського.- С. 69-70.
992. Пижик А. М. Директорія і Українська Академія наук: До історії взаємостосунків [М. С. Грушевський в контексті].- С. 57-59.
993. Піскун В. М. Михайло Грушевський про українсько-російські відносини (1917- початку 1918 року).- С. 21-26.
994. Рудюк С. Схема української історії Михайла Грушевського і проблеми міжнародного співжиття.- С. 65-67.
995. Руцак В. О. Кримське питання за часів Української Центральної Ради.- С. 74-76.
996. Сергійчук В. Михайло Грушевський і проблеми територіального устрою України.- С. 28-30.

997. *Скопенко В. В.* Вступне слово (на відкритті Міжнарод. конф., присвяч. 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського. Київ).- С.3-4.
998. *Сокірко О. Г.* Організація військової справи на Україні кінця XVI – XVII століть у науковому доробку М. Грушевського.- С. 41-42.
999. *Солошенко В. М., Капелюшний В. П.* М. Грушевський про розселення і походження українського народу.- С. 30-32.
1000. *Сопова Г. О.* Освіта та її розвиток за творчим доробком М. С. Грушевського.- С. 71-74.
1001. *Тесленко В. І.* Оцінка М. Грушевського в мемуарній спадщині Є. Чикаленка.- С. 34-37.
1002. *Томілович Л. В.* Значення дослідження М. Грушевського з історії Київщини періоду пізнього середньовіччя.- С. 52-53.
1003. *Тетяк К. О.* М. С. Грушевський і українська архітектура.- С. 62-63.
1004. *Чиркова О. А.* М. С. Грушевський про стан релігійного життя України в XIX столітті.- С. 53-54.
1005. *Чумаченко О. А.* Еволюція стосунків між Шаповалом та М. Грушевським.- С. 76-78.
1006. **Михайло Грушевський і українська історична наука :** Матеріали наук. конф., присвяч. Мих. Грушевському: Львів, 24-25 жовт. 1994 р.; Харків, 25 серп. 1996 р.; Львів, 29 верес. 1966 р.- Львів, 1999. Зі змісту:
1007. *Бортняк Надія.* Степан Томашівський: до відносин із Михайлом Грушевським.- С. 186-193.
1008. *Винар Л.* Думки про грушевськознавство: (Генеza, структура, завдання).- С. 269-276.
1009. *Гирич І.* Державницький напрям і народницька школа в українській історіографії: (На тлі стосунків Михайла Грушевського і Вячеслава Липинського).- С. 47-62.
1010. *Гоцуляк Вік.* До оцінки львівського періоду історичної школи Грушевського в українській історіографії.- С. 276-285.
1011. *Грицак Яр.* Історія нації: продовження схеми Грушевського щодо української історії XIX-XX ст..- С. 98-133.
1012. *Грицак Яр.* Чи була школа Грушевського.- С. 162-172.
1013. *Дашкевич Я. Р.* Боротьба з Грушевським та його школою у Львівському університеті за радянських часів. – С. 226-269.

1014. *Дашкевич Я. Р.* Михайло Грушевський – історик народницького чи державницького напрямку? - С. 65-86.
1015. *Домбровський О.* Традиції школи М. Грушевського у Львівському НТШ в 30-х роках. – С. 217-226.
1016. *Зашильняк Леонід.* Історіографічна творчість Михайла Грушевського на тлі європейської історичної думки кінця ХІХ – початку ХХ ст.- С. 31-47.
1017. *Зашильняк Леонід.* Михайло Грушевський і Галичина (до приїзду до Львова 1894 р.)- С. 141-157.
1018. *Капрал М.* Археографічна діяльність Михайла Грушевського у Львівський період життя (1894-1914). – С. 172-177.
1019. *Купчинський О.* Листи Мирона Кордуби до Михайла Грушевського: Питання творчих взаємин і співпраця учня і вчителя. – С. 177-186.
1020. *Пришляк В.* Іван Джиджора: Життєвий шлях та наукова спадщина: [М. С. Грушевський в контексті]. – С. 193-200.
1021. *Расевич В.* Еволюція поглядів Михайла Грушевського в перший рік після прибуття до Львова. – С.157-162.
1022. *Сварник Гал.* Джерелознавча база грушевськознавства. – С. 285-291.
1023. *Сисин Франк.* «Історія України-Руси» Михайла Грушевського та творення національної історіографії.- С. 3-31.
1024. *Стеблій Ф.* Іван Кривецький - історик: [М. С. Грушевський в контексті]. – С.200-212.
1025. *Турій О.* “Руська історія” як легітимізація визвольних змагань галицьких українців. – С. 133-141.
1026. *Федорук Я.* Василь Герасимчук: Його життя і відносини з М. Грушевським. – С. 212-217.
1027. *Яковенко Наталія.* Особа як діяч історичного процесу в історіографії Михайла Грушевського.- С. 86-98.
1028. **Михайло Грушевський: Між історією та політикою (1920-1930-ті роки) :** Зб. док. тематичних / Р. Я. Пириг та інш.- К., 1997, 184 с.
1029. **Михайло Грушевський святкує 50-ті роковини свого трудового життя...** : [Передмова] // Вістн. СВУ (Відень), 1916. – 3 груд. – С. 777-778.
1030. **Михайло Грушевський:** Статті, спогади, коментарі. – Нью-Йорк. – 1978. – 238 с.
1031. **Михайло Грушевський:** Студії і матеріали з нагоди 130-річ від дня народж.- Укр. історик, (Нью-Йорк; Торонто, К., Львів, Мюнхен), т. ХХХІІІ, 1996.- № 1-4 (128-131).- 332 с. **Зі змісту:**

1032. *Абросимова Світ.* Листи М. Грушевського до Д. Яворницького.- С. С. 382-386.
1033. *Атаманенко А.* Ювілейна наукова конференція, присвячена М. Грушевському в Острозі.- С. 423-424.
1034. *Баран О.* Наукова сесія, присвячена М. Грушевському на конгресі учених товариств Канади.- С. 421-422.
1035. *Бортняк Нат.* Степан Томашівський: До відносин із Михайлом Грушевським.- С. 291-296.
1036. *Брайчевський М.* Як ми вшанували Михайла Грушевського в день його століття.- С. 319-321.
1037. *Булат Т.* “Михайло Грушевський - історик, суспільно-політичний діяч, державотворець”: Ювіл. конф. у Нью-Йорку.- С. 407-412.
1038. *Верба І.* Збірка архівних матеріалів ГПУ-НКВД про М. Грушевського.- С. 444-447.
1039. *Верба І., Юркевич О.* Київська історична школа М. С. Грушевського.- С. 268-284.
1040. *Видавничий фонд ім. Михайла Грушевського.* - С. 469.
1041. *Видання УІТ [Присвячені М. С. Грушевському].* - С. 469.
1042. *Винар Л.* Вступ до науки грушевськознавства.- С. 17-78.
1043. *Винар Л.* Привіт учасникам конференції: [Міжнар. конф., присвяч. 130-літ. М. С. Грушевському. Київ.- С. 401-403.
1044. *Винар Л.* Слово-відкриття конференції [Ювіл. конф., присвяч. 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського. Нью-Йорк].-С. 412-413.
1045. *Винар Л.* Стаття О. Оглоблина “Грушевський на тлі доби”.- С. 85-87.
1046. *Винар Л.* Ювілей М. Грушевського в 1996 році: Хронологія подій.- С. 463-467.
1047. *Гирич І. М.* Грушевський і С. Єфремов на тлі суспільно-політичного життя кінця ХІХ - 20-их років ХХ століття.- С. 142-187.
1048. *Гоцуляк В.* До оцінки львівського періоду історичної школи Грушевського.- С. 251-258.
1049. *Грицак Яр., Дашкевич Я.* Михайло Грушевський та його історична школа: Конференційні здобутки.- С. 395-396.
1050. *Дашкевич Я.* Боротьба з Грушевським та його Львівською школою за радянських часів.- С. 88-141.
1051. *Дзюба Ів.* Михайло Грушевський – провідний будівничий української культури.- С. 228-235.
1052. *Домбровський Ол.* Традиції школи Грушевського у львівському НТШ.- С. 259-267.

1053. Жуковський А. Ювілейна наукова сесія в Парижі для відзначення 130-ліття народження М. Грушевського. – С. 419-420.
1054. Зашикільняк Л. М. Грушевський і Галичина: (До переїзду до Львова 1894 р.).- С. 204-220.
1055. Звернення Українського історичного товариства з приводу 130-ліття з дня народження Михайла Грушевського. – С.429.
1056. Кілессо С. Надгробок М. Грушевського в Києві.- С. 322-324.
1057. Комісія УІТ для вивчення життя, діяльності й творчості М. Грушевського. – С. 468.
1058. Купчинський О. Листи Мирона Кордуби до Михайла Грушевського: Питання творчих взаємин і співпраця учня і вчителя.- С. 297-305.
1059. Курас І. Ф. Михайло Сергійович Грушевський (1866-1934).- С. 220- 227.
1060. Лист від Оргкомітету з підготовки та відзначення 130-ліття народження М. С. Грушевського до голови Міжнародного академічного комітету для вшанування 130-ліття з дня народження Михайла Грушевського. – С. 439.
1061. Лист віце-прем'єра України І. Кураса до голови Міжнародного академічного комітету проф. Любомира Винара. – С. 438.
1062. Лист проф. Леоніда Решолька до проф. Любомира Винара (15.VII. 1996). – С. 440.
1063. Миронець Н. Листи Грицька Чупринки до Михайла Грушевського. – С. 387-389.
1063а. «Михайло Грушевський: Студії і матеріали»: Ред. стаття.- С. 11-16.
1064. Міжнародний Академічний комітет для вшанування 130-ліття з дня народження Михайла Грушевського. – С. 468.
1065. Оглоблин О. Грушевський на тлі доби: Думки про третю і останню добу історика (1924-1934).- С. 79-85.
1066. Панькова С. “Мета, зміст і щастя життя”: Постійно діюча виставка з колекції Історико-меморіального музею Михайла Грушевського. – С. 390-394.
1067. “Про відзначення 130-річчя від дня народження М. С. Грушевського”: Указ Президента України. – С. 435.
1068. Резолюція міжнародної наукової конференції в Києві, присвяченої 130-річчю від дня народження М. С. Грушевського. – С. 432.
1069. Резолюція Ювілейної наукової конференції в Нью-Йорку, присвяченої 130-річчю від дня народження М. Грушевського. – С. 430-431.
1070. Романів О. Відзначення ювілею Михайла Грушевського у Львові. –С. 414-416.

1071. *Сакада Л.* “Михайло Грушевський - історик, політик, громадянин”: Міжнародна наукова конференція у Києві до 130-річ. з дня народж.. – С. 397- 401.
1072. *Санцевич А.* Велика Волинь як історико-географічний фактор у творчості М. Грушевського.- С. 306-309.
1073. *Сварник Г.* Листи Михайла Грушевського до Кирила Студинського за 1922 рік. – С. 350-378.
1074. *Сергійчук В.* Відзначення ювілею М. Грушевського в Угорщині. – С. 427-428.
1075. *Сергійчук В.* Міжнародна наукова конференція “Михайло Грушевський і сучасність” в Київському університеті. – С. 404-406.
1076. *Сергійчук В.* Нове про родину Грушевських. – С. 379-381.
1077. *Сидоренко О.* Наукова сесія, присвячена Михайлу Грушевському на славистичному АААСС з’їзді в Бостоні. – С. 417-418.
1078. *Склад оргкомітету Міжнародної наукової конференції в Києві, присвяченої 130-річчю від дня народження М. С. Грушевського.* – С. 436-437.
1079. *Створення Міжнародного академічного комітету для вшанування 130-ліття з дня народження Михайла Грушевського (1866-1934).* – С. 434.
1080. *Степанков В. С.* Події початкового етапу національної революції (1648 - перша половина 1649 рр.) на Волині у висвітленні Михайла Грушевського.- С. 310-313.
1081. *Тимошенко Л.* Берестейська унія в оцінці Михайла Грушевського.- С. 188-203.
1082. *Українське історичне товариство проголосило “Міжнародний рік Михайла Грушевського”:* Повідомлення. – С. 433.
1083. *Федорук Я.* Василь Герасимчук: Його життя і відносини з М. Грушевським.- С. 285-290.
1084. *Фішер-Слиш М.* Ювілейний вечір, присвячений М. Грушевському в Торонті. – С. 425-426.
1085. *Шаповал Ю.* Невідомі документи ГПУ-НКВД про життя і діяльність М. Грушевського у 1924-1934 рр.– С. 325-349.
1086. *Шацька А.* Літературна спадщина [М. С. Грушевського].- С. 235-237.
1087. *Юркова Окс.* Дослідження О. І. Барановичем магнатського господарства Волині XVI-XVIII ст. на терені Науково-дослідної катедри історії України в Києві (1924-1930 рр.) [М. С. Грушевський – керівник кафедри].- С. 314-318.
1088. *Ясь О.* З історії народження і розвитку грушевськознавства. – С. 441-443.

1089. Михайло Грушевський у Києві // Хрещатик (К.), 1991. – 25 верес. – С. 8.
1090. Михайло Грушевський: Фотоальбом / Л. В. Решодько (авт. тексту).- К.: Україна, 1996.- 140 с.
1091. Михайло Грушевський: Шкільна мова // Культура і життя (К.), 1990. – 23 груд. – С. 4.
1092. Михайлюта О. На хортицьких вітрах: [М. С. Грушевський і укр. козацтво] // Голос України (К.), 1991. – 23 листоп. – С. 9.
1093. Мицик Ю. А. Д. І. Яворницький – М. С. Грушевському: [За матеріалами з фондів ЦДА України] // Архіви України (К.), 1966. – № 1-3. – С. 38-42.
1094. Мицик Ю. Невідомий лист Янки Купали до М. Грушевського // Літ. Україна (К.), 1997. – 3 квіт. (№13).– С. 8.
1095. Мишанич О. В. Українська література під заборною. 1937 – 1990: [Заборона книг М. С. Грушевського та ін.] // Літ. Україна (К.), 1994. – 18 серп. С. 2.
1096. Міжнародний Академічний комітет для вшанування 130-ліття з дня народження Михайла Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк; Торонто; Київ; Львів; Мюнхен), 1995. – Т. XXXII. – №№ 1-2 (124-127). – С. 358-364.
1097. Мірошниченко М. З книжкових видань року: [Про “Ілюстровану історію України” М. С. Грушевського] // Літ. Україна (К.), 1992. – 23 лип. – С. 1.
1098. Міяковський В. Дмитро Антонович: [М. С. Грушевський в контексті]. – Вінніпег: УВАН, 1967. – Ч. 14. – 47 с. – (Сер.“Укр. вчені”).
1099. Міяковський В. До біографії М. Грушевського: (Студентські роки: 1886-1890) // Краків. вісті, 1944. – № 69-70. – 30-31 берез. – С. 2-3.
1100. Міяковський В. До біографії М. Грушевського: (Студентські роки 1886-1890): [Передрук з газ. “Краків. вісті”, № 69-70 за 1944 р.] // Укр. історик. – Нью-Йорк, 1976. – № 1-4 (49-52). – С. 114-120.
1101. Міяковський В. Листи С. О. Єфремова до Є. Х. Чикаленка / Ред. М. Антоновича: [М. С. Грушевський в контексті] // Укр. історик (Нью-Йорк). – 1973. – № 3-4 (39-40). – С. 146-156; 1974. – № 1-3 (41-43). – С. 187-204; 1975. – № 1-2 (45-46). – С. 136-143; № 3-4 (47-48). – С. 112-119.
1102. Могилко О. Історіософські ідеї М. С. Грушевського в контексті сучасних проблем національного відродження // Розбудова держави (К.), 1996.- № 12.- С. 26-29.
1103. Могиланський М. Вбивство: [М. С. Грушевський в контексті] // Червон. шлях (Харків), 1926. – № 1. – С. 53-55.
1104. Модрич-Верган В. Михайло Грушевський як белетрист // Зап. НТШ (Нью-Йорк), 1976. – Т. 187. – С. 65-79.
1105. Модрич-Верган В. Михайло Грушевський як публіцист // Зап. НТШ (Нью-Йорк), 1978. – Т. 197. – С. 56-98.

1106. *Мороз В. До і після пострілу в Сараєві:* [М. С. Грушевський в контексті] // Україна (К.), 1992. – № 8. – С. 9-11; № 10. – С. 10-12.
1107. *Мороз В. Революція 1917 року в Україні: Формування укр. структур.* / Розд. з майбутньої кн.: [М. С. Грушевський в контексті] // Ратуша (Львів), 1992. – 31 берез. – С. 7; 7 квіт. – С. 5.
1108. *Мороз В. Україна в ХХ столітті: Революція 1917 р.* Формування укр. структур: [М. С. Грушевський в контексті] // Україна (К.), 1992. – № 14. – С. 9-11.
1109. *Мороз В. Україна в ХХ столітті:* Центр. Рада: [М. С. Грушевський в контексті] // Україна (К.), 1992. – № 27. – С. 17-19; № 28. – С. 17-19.
1110. *Мороз В. Центральна Рада:* (Від Всеукр. нац. конгресу до II-го Укр. військ. з'їзду). Розд. з майбутньої кн.: [М. С. Грушевський в контексті] // Ратуша (Львів), 1992. – 19 трав. – С. 5; 28 трав. – С. 5; 2 черв. – С. 5; 9 черв. – С. 5.
1111. *Москаленко О. Поденники:* [Про стан укр. преси: М. С. Грушевський в контексті] // Літ Україна (К.), 1997. – 30 січ. – С. 3.
1112. *Москаленко О. Особливості історичної концепції М. С. Грушевського* // Наук. записки / Ніжин. держ. пед. ін-ту ім. М. В. Гоголя, 1996. Т. 16, вип. 1.- С. 94-96.
1113. *М. С. Грушевський:* [Некролог] // Вісті ВУЦПК. – К., 1934. – 27 листоп. – С. 2; Те саме // Комуніст (К.), 1934. – 27 листоп. – С. 2; Те саме // Пролет. правда (К.), 1934. – 27 листоп. – С. 3.
1114. *М. С. Грушевський. 1866-1991:* [З публікацією ст. М. С. Грушевського “Звичайна схема “руської” історії й справа раціонального укладу історії східного слов'янства” за кн. Л. Винара “Найвидатніший історик України Михайло Грушевський (1866-1934).” – Сучасність”, 1985] // Літ. Україна (К.), 1991. – 30 трав. – С. 1, 7.
1115. *Музей імені М. Грушевського у Холмі* // Дніпрова хвиля (Кременчук), 1941. – 7 листоп. – С. 3.
1116. *Музиченко І. Пастка:* [М. С. Грушевський в контексті] // Укр. слово (К.), 1941. – № 66. – 25 груд.
1117. *Музиченко Ю. Кінець біографії.* 1: Люб'язне запрошення; 2: Совецька ласка; 3: Пастка залишається; 4: В московській катівні; 5: “Незаарештований злочин”; 6: “Останнє лицемірство”: [Останні роки життя М. С. Грушевського] // Голос (Берлін), 1942. – 31 трав. – С. 3.
1118. *Музичук О. Документи жандармерії:* [Довідка Київ. голов. жандарм. упр. про діяльність М. С. Грушевського (1915) р.] // Старожитності (К.), 1992. – Ч. 18-19. – С. 6.
1119. *Музичук О. Звинувачується в шпигунстві...* [Проф. М. С. Грушевський]: (Невідомі джерела до біографії М. С. Грушевського): [Протоколи жандарм. допитів за листоп. 1914 – лют. 1915 рр.] // Архіви України (К.), 1991. – № 5-6. – С. 12-29.

1120. *Музичук О. Листи Івана Огієнка до Михайла Грушевського // Старожитності (К.), 1992. – Ч. 18-19. – С. 4.*
1121. *Музичук О. Листи Симона Петлюри до М. Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 438-448.*
1122. *Музичук О. Листи С. Петлюри до М. Грушевського // УДЖ (К.), 1991.- № 3-4.- С. 110-115; 1992.- Ч. 1-4.- С. 438-448.*
1123. *Мухін М. Проф. М. Грушевський (1866-1934) // Вістн. – (Львів), 1936. – Т. 4, кн. 2. – С. 102-105; Кн. 3. – С. 194-202; кн. 4. – С. 268-277.*
1124. *Мушинка М. Від Наукового товариства ім. Шевченка до Українського Вільного товариства: [М. С. Грушевський в контексті] // Від Наукового товариства ім. Шевченка до Українського Вільного університету: Міжнар. наук. конф. (Пряшів-Свиднин, 12-15 черв. 1991 р.): Матеріали (К.; Львів; Пряшів; Мюнхен; Париж; Нью-Йорк; Торонто; Сідней), 1992. – С. 19-27.*
1125. *Мушкетик Ю. За демократизм, національне відродження, високу духовність літератури (Доповідь на Х-му з'їзді Спілки письменників України) [М. С. Грушевський в контексті] // Літ. Україна (К.), 1991. – 18 квіт. – С. 1-3.*
1126. *Навроцький Б. Шевченко в освітленні буржуазно-реставраційної концепції М. Грушевського // Життя й революція.- 1932.- № 4.- С. ____.*
1127. *Назаренко В. Чотири листи М. Грушевського до В. Антоновича // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-2 (110-115). – С. 412-415.*
1128. *Назарук В. Михайло Грушевський і Холмщина та Підляшшя // Варш. українознавчі зап. – № 2: Польсько-українські зустрічі (Варшава), 1994. – С. 43-54.*
1129. *Наріжний С. Українська еміграція: Культурна праця укр. еміграції: [М. С. Грушевський в контексті]. – Прага, 1942. – 367 с. – [Студії музею визвольної боротьби України. – Т. 1.].*
1130. *Наукова сесія в Варшаві пам'яті М. Грушевського: [Варшава, 23-25 жовт. 1991 р.] // Укр. слово (Париж), 1991. – 8 груд. – С. 5.*
1131. *Наукова хроніка: М. Грушевський разом з Барвінським, Дорошенком та З. Кузелею // Україна (К.), 1914. – Кн.1. – С. 147-156; Кн. 2. – С. 136-147.*
1132. *На Украине и вне ее: [Заслання М. С. Грушевського в Сибірськ та Казань] // Укр. жизнь (М.), 1915. – № 2. – С. 81; № 10. – С. 97.*
1133. *Національна символіка України: [М. С. Грушевський в контексті] // Вечір. Київ (К.), 30 черв. – С. 1, 4.*
1134. *Національна символіка України: [М. С. Грушевський в контексті] // Літ. Україна (К.), 1989. – 6 лип. – С. 2.*
1135. *Наш перший Президент: [Ред. ст. про М. С. Грушевського] // Культура і життя (К.), 1991. – 23 листоп. – С. 3.*

1136. **Наша політика** [Томашівський С.]: Тльосси до брошури проф. М. Грушевського // Діло (Львів), 1911. – № 273-279. – 9-16 груд. – С. 1-2.
1137. **Наші**: [Укр. Вільний Ун-тет, Укр. Вільна Академія, ж."Книголюб"] // Україна (К.), 1992. – № 17. – С. 24-27.
1138. **Нестуля Л. Гірка "Спадщина"**: [Засідання клубу "Спадщина", присвяч. вшануванню акад. М. С. Грушевського] // Молода гвардія (К.), 1988. – 27 груд. – С. 2.
1139. **Нестуля Л. Охорона пам'яток України за доби Центральної Ради**: [М. С. Грушевський в контексті] // УДЖ (К.), 1993. – № 10. – С. 104-107.
1140. **Новий і останній том історії М. Грушевського**: ["Історія України-Руси". – К., 1937. – Т. X, Ч. I.] // Тризуб (Париж), 1937. – 14 лют. – С. 29.
1141. **Нові видання проф. М. Грушевського**: [Вихід у світ праці "Початки суспільності"] // Укр. слово (Париж), 1921. – 9 серп. – С. 6.
1142. **Нові книжки проф. М. Грушевського...** : ["Українська Центральна Рада та її універсали Перший і Другий"; "Переяславська умова України з Москвою 1654 року: Статті й тексти"; Нове видання "Ілюстрованої історії України"] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 26 серп. – С. 558.
1143. **Нунан Т. Інтелектуальна чесність Михайла Грушевського** // Освіта (К.), 2000.- 7 квіт. (№16-17).- С. 13.
1144. **Об основанин Международного фонда Михайла Грушевского** // Голос України (К.), 1992. – 23 февр. – С. 13.
1145. **Образок життя дореволюційного Києва очима кореспондента Михайла Грушевського**: [Лист невідомого до М. С. Грушевського] / Подав Ю. Лишик. – Укр. слово (К.), 1996. – 26 груд. – С. 13.
1146. **Обрання М. Грушевського** (почесним членом Укр. нар. ун-ту, 19.05.1918 р.) // Вільне слово (Зальцведель), 1918. – 15 черв. – С. 4.
1147. **Овдієнко П. П. М. С. Грушевський як політичний діяч** // Наук. записки / Ніжин. держ. пед. ін-ту ім. М. В. Гоголя, 1996. Т. 16, вип. 1.- С. 97-102.
1148. **Оглоблин О. Грушевський Михайло** // Енциклопедія Українознавства: Словник. частина. Т. 2. Paris, New York: Молоде життя, [1955-1957].- С. 453-455.
1149. **Оглоблин О. Грушевський Михайло Сергійович** // Енциклопедія українознавства. Т. 2. – Репр. відтворення вид. 1955-1984 рр. – Львів, 1993. – С. 453-455.
1150. **Оглоблин О. Михайло Грушевський** // Укр. вістник (Берлін), 1944. – Ч. 31-33 (155-157).
1151. **Оглоблин О. Михайло Грушевський** // Укр. трибуна (Мюнхен), 1948.
1152. **Оглоблин О. Михайло Грушевський**: (З нагоди 50-річ. «Історії України-Руси» // Укр. трибуна (Мюнхен), 1948. – Ч. 21 (143).

1153. *Оглоблин О. Михайло Грушевський і українське національне відродження* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1964. – № 2-3. – С. 1-6.
1154. *Оглоблин О. Михайло Сергійович Грушевський. 1866 - 1934* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1966. – № 1-2 (9-10). – С. 6-14.
1155. *Оглоблин О. Пам'яті Дмитра Багалія: [М. С. Грушевський в контексті]* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1988. – № 1-4 (97-100). – С. 92-105.
1156. *Оглоблин О. Про деякі загублені праці й видання Всеукраїнської Академії наук у Києві: [Праці М. С. Грушевського в контексті]* // Наук. зб. – Нью-Йорк, 1953. – Ч. 2.*
1157. *Огляд українського життя в 1917 р.: [Виступ проф. М. Грушевського на маніфестації у Києві, 01.04.1917р.]* // Громад. думка (Вецляр), 1918. – 13 січ. – С. 2-3.
1158. *Оголошення: [01.02.1921 р., у Відні, засідання Укр. соціол. ін-ту відкрилося виступом проф. М. Грушевського "Початки громадського і державного життя, або генетична соціологія": Вклади з соціал. наук]* // Нова доба (Відень), 1921. – 22 січ. – С. 6.
1159. *Одарченко П. Автентичні й неавтентичні тексти універсалів Української Центральної Ради: [М. С. Грушевський в контексті]* // Укр. історик. – Нью-Йорк, 1991. – № 1-2 (108-109). – С. 168-175.
1160. *Одарченко П. Михайло Грушевський і Леся Українка* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 301-305.
1161. *Одарченко П. Михайло Грушевський і українська молодь* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991. – № 1-2 (108-109). – С. 105-106.
1162. *"Одесский листок" [від 04.02.1915 р.] об "Австрийской ориентации" М. Грушевського* // Укр. жизнь (М.), 1915. – № 2. – С. 77-79.
1163. *Одуд. Поза китайським муром: Київ: [Про сім'ю Грушевських]* // Краків. вісті, 1941. – 6 груд. – С. 2-3.
1164. *Окиншевич Л. Національ-демократична концепція історії права України в працях акад. М. Грушевського* // Україна (К.), 1932. – № 1-2. – С. 93-109.
1165. *Онацький Є. Грушевський Михайло* // Укр. мала енциклопедія. – Буенос-Айрес, 1957. – Т. 1. – С. 285-286.
1166. *Онацький Є. М. Грушевський: Чесність з народом* // *Онацький Є. Портрет в профіль.* – Чикаго, 1963. – С. 285-297.
1167. *Онацький Є. Пам'яті Великого українця* // Укр. слово (Париж), 1934. – 9 груд. – С. 3; 16 груд. – С. 3.
1168. *Он будет жить, пока жива Украина: Из докл. Председателя Верховного Совета Украины Л. М. Кравчука на торжеств. заседани Верховного Совета Украины, посвящ. 125-лет со дня рожд. М. С. Грушевского* // Высокий замок (Львов), 1991. – 27 нояб. – С. 1-3.

1169. **Он был первым украинским Президентом:** [Ред. стаття] // Днепр вечерний (Днепропетр.), 1996. – 28 сент. – С. 1.
1170. *Ониськів М.* **Енциклопедичні імена:** Микола Палій: [М. С. Грушевський в контексті // Вільне життя (Тернопіль), 1992. – 29 груд. – С. 3.
1171. *Онопрієнко В.* **Академія наук України і Наукове товариство ім. Шевченка як центри українознавства:** [М. С. Грушевський в контексті] // Вісн. АН України (К.), 1993. – № 12. – С. 51-62.
1172. *Онопрієнко В.* **Осередки національного відродження:** Укр. ун-ти у 1917-1919 р.р.: [В контексті М. С. Грушевський] // Вісн. АН України (К.), 1992. – № 2. – С. 77-87.
1173. *Онопрієнко В.* **Перша кафедра української історії** [М. Грушевський – керівник кафедри] // Київ. старовина. – 1994. – № 4. – С. 76-81.
1174. *Онопрієнко В. І., Щербань Т. О.* **Доля науки в Україні:** (Кінець XIX ст. – 30-ті роки XX ст.) [М. С. Грушевський в контексті] // УЖ (К.), 1993. – № 4-6. – С. 3-14.
1175. *Онопрієнко В. І., Щербань Т. О.* **Українське Наукове товариство:** [М. С. Грушевський в контексті] // Вісн. АН УРСР (К.), 1990. – № 11. – С. 72-75.
1176. *Осадча-Яната Н.* **Спогади про Михайла Сергійовича Грушевського** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1982. – № 3-4 (75-76). – С. 149-150.
1177. *Осипенко Н. Д. І. Яворницький та М. С. Грушевський* // Дніпропетр. газ. (Дніпропетровск), 1941. – 28 листоп. – С. 4.
1178. **Основання Міжнародного товариства ім. М. С. Грушевського** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991. – № 1-2 (108-109). – С. 210-211.
1179. *Остапович М.* **Президент: Життя і діяльність М. Грушевського.** – Львів: Самоосвіта, 1937. – 62 с. – (Репринт в Канаді у 1966 р.).
1180. *Остапович М., Озерський О. П.* **Президент: Життя і діяльність М. Грушевського.** – Нью-Йорк.: “Наша батьківщина”, 1967. – 74 с.
1181. **Офіційні повідомлення і документи про смерть М. Грушевського** // Старожитності (К.), 1991. – Ч. 7. – С. 11.
1182. *Охріменко П. М.* **Грушевський: Незнана белетристика** // Журналіст України (К.), 1991. – № 11. – С. 10-11.
1183. *Павленко В.* **Чого тепер хочуть українці:** [Цитування праць М. С. Грушевського] // Вільне слово (Тернопіль), 1917. – 24 жовт. – С. 1.
1184. *Павловський В.* **Данило Щербаківський (1877-1977):** [М. С. Грушевський в контексті] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1977. – № 3-4 (55-56). – С. 83-88.
1185. *Падун Н. О.* **Педагогічні погляди М. С. Грушевського** // Наук. записки / Ніжин. держ. пед. ін-ту ім. М. В. Гоголя, 1996. Т. 16, вип. 1.- С. 90-93.

1186. *Пальок В. Грушевський і Закарпаття*: Деякі питання з історії Закарпаття в працях М. С. Грушевського // *Новини Закарпаття* (Ужгород), 1991. – 14 верес. – С. 8.
1187. *Пам'яті Михайла Грушевського в Празі*: (З приводу 10-ліття смерті) // *Краків. вісті*, 1945. – № 37 (1369). – 18 лют. – С. 2.
1188. *Пам'ятки культури* : [Про виставку праць акад. М. С. Грушевського] // *Червон. шлях* (Харків), 1928.- № 10, С. 239-241.
1189. *Пам'ятник М. Грушевському з'явиться у Львові, напевно швидше, ніж Т. Шевченкові*: Все-таки перший був Президентом // *Ратуша* (Львів), 1991. – 16-17 верес. – С. 6.
1190. *Панківський К. Спогади про НТШ*: [М. Грушевський в контексті] // *Укр. історик* (Нью-Йорк), 1978. – № 4 (60). – С. 94-99.
1191. *Панова М. А., Пантюхова О. Б. “Ваш люблячий... М. Грушевський”*: (Маловідомі документи з родинного архіву): [За матеріалами з фондів ЦДІА України] // *Архіви України* (К.), 1966. – № 1-3. – С. 18-29.
1192. *Панько Т. Нація і мова в системі поглядів М. Драгоманова і М. Грушевського*: Текст лекцій. – Львів, 1991. – 53 с.
1193. *Панькова С. Будапешт: Шана Великому Українцеві*: [Про міжнар. наук. конф. “Роль Михайла Грушевського у відродженні укр. нац. свідомості”] // *Вісті з України* (К.), 1997. – № 9 (1996). – 6 берез. – С. 2.
1194. *Панькова С. Історико-меморіальний музей Михайла Грушевського* : Завдання, проблеми, перспективи // *Визвол. шлях* (Лондон).- Річник LI, кн. 7.- С. 843-852.
1195. *Папакін Г. В. Документи архівосховищ Російської Федерації про М. С. Грушевського* // *Архіви України* (К.), 1966. – № 1-3. – С. 87-91.
1196. *Парамонов С. Я. 35-ліття УАН*: [М. С. Грушевський в контексті] // *Віра й культура* (Вінніпег), 1953. – Ч. 1.*
1197. *Пасемко І. В ім'я історичної справедливості*: [М. С. Грушевський в контексті] // *Хрещатик* (К.), 1993. – 26 лют. – С. 4.
1198. *Паславський І. Культурно-національний рух на Україні кінця XVI - першої половини XVII ст. в опінії М. Грушевського* // *Жовтень* (Львів), 1989. – № 1. – С.95-97.
1199. *Паславський І. Українська інтелегенція і церковна традиція*: [М. Грушевський в контексті] // *Ратуша* (Львів), 1992. – 10 верес. – С. 4.
1200. *Пасько І. В. З петербурзьких адресатів М. С. Грушевського*: Листи до О. О. Шахматова: (За матеріалами архіву Російської академії науку у С. – Петербурзі) // *Архіви України* (К.), 1966. – № 1-3. – С. 98-109.
1201. *Патон Б. З 300-м числом “Київської старовини”*: [М. С. Грушевський в контексті] // *Київ. старовина*. – 1993. – № 3. – С. 2.

1202. Пащук І. Михайло Грушевський і Федір Штейнгель : [З історії Волин. краю] // Вільне слово (Дрогобич), 1999.- 31 берез.
1203. Педан О. Титан: [Про М. С. Грушевського] Уряд. кур'єр (К.), 1996. – №183-184. – 28 верес. – С. 11.
1204. Педич В. Дослідження історії Гетьманщини учнями М. Грушевського на поч. ХХ ст. // Матеріали міжвузівської наук. – прак. конф., присвяч. 1000-літ. м. Глухів. – Глухів, 1992. – С. 52-54.
1205. Педич В. Львівська історична школа М. Грушевського (1894-1914): Автореф. дис. ... канд. іст. наук. / Ін-т укр. археографії НАН України. – К., 1996. – 23 с. – (На правах рукопису).
1206. Педич В. Національний рух за українську державність під проводом І. Виговського в дослідженнях учнів М. Грушевського // Матеріали другої Всеукр. наук. –теор. конф. “Проблеми історії нац. руху на Україні (до 1917 р.). Ч. 2. – Київ; Миколаїв, 1992. – С. 70-71.
1207. Педич В. Праці учнів М. Грушевського з історії козаччини // Матеріали міжвузівської наук. –прак. конф. “500-річ. укр. козацтва і Галичина” (Ів.–Франківськ), 1992. – С. 80-82.
1208. Педич В. Учні М. Грушевського про ЗУНР // Міжнародна наук. конф., присвяч. 75-річ. ЗУНР (Ів.– Франківськ), 1993. – С. 16-17.
1209. Пеленський Є. Ю. Михайло Грушевський як белетрист // Новий час (Львів), 1935. – Ч. 222.
1210. Пеленський Є. Ю. Михайло Грушевський як дослідник літератури // Новий час (Львів), 1934. – Ч. 270.
1211. Пепя В. Слово мудрочолого [акад. М. С. Грушевського] // Україна (К.), 1991. – № 23. – С. 38-39.
1212. **Перебіг подій на Україні в зв'язку з появою нової державної власті:** [Засідання УЦР під головуванням М. С. Грушевського, 29.03.1918 р.] // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. – 12 трав. – С. 282-283.
1213. **Передплатникам “Ілюстрованої історії України-Руси” М. Грушевського** // Літ. Україна (К.), 1991. – 4 лип. – С. 5.
1214. **Переодягнені хуторяни:** [М. С. Грушевський – голова з'їзду ТУП] // Нова доба (Відень), 1921. – 5 берез. – С. 3-5.
1215. **Перепелиця Г. Перший президент УНР і найвидатніший український історик** [М. С. Грушевський] // Нар. слово (Кіровоград), 1996. – № 107. – 28 верес. – С. 2.
1216. **Перше спільне засідання** [представників політ. і сусп. організацій Росії та України, участь в ньому М. С. Грушевського] // Вільне слово (Зальцведель), 1917. – 1 серп. – С. 4-5.
1217. **Першому президенту України:** [Про пам'ятник М. С. Грушевському на Європ. площі у Києві] // Літ. Україна (К.), 1997. – 7 квіт. – С. 3.
1218. **Петренко М. М. Грушевський:** Україна пробудження [Божественна літургія і панахида в Софіїв. храмі та траурний

- мітинг на могилі М. С. Грушевського] // Хрещатик (К.), 1991. – 26 листоп. – С.1-3.
1219. *Петровський М.* Американський професор у ролі фальсифікатора історії України [М. С. Грушевський в контексті] // Сучасне і майбутнє, 1948.- № 7.- С. 14-18; Те саме // Рад. Україна (Київ), 1948.- 28 лип.- С. 3-4.
1220. *Петровський М.* До кінця викрити націоналістичні перекручення історії України: (Про антинаукові теорії М. Грушевського та його школи) // Вільна Україна (Львів), 1946.- 2 серп. (№ 154(1079)).- С. 4-5.
1221. *Печера С.* Повернення М. С. Грушевського: [Виставки в Музеї історії Києва та ЦНБ АНУ, присвяч. 125-річ. від дня народж. акад. М. С. Грушевського] // Культура і життя (К.), 1991. – 12 жовт.- С. 1.
1222. *Пилип Орлик* [гетьман України] і конституція / Публ. підгот. за матеріалами М. Грушевського, О. Апанович, В. Ульянівського // Хмельниччина (Хмельницький), 1996. – 10 трав. – С.2.
1223. *Пиріг П. В.* Вітчизняні історики України [в т. ч. М. Грушевський]. – Історіогр. нарис: К., 1991. – 33 с.
1224. *Пиріг Р. Я.* Арешт: [з біографії акад. М. С. Грушевського] // Рад. Україна (К.), 1991. – 20 верес. – С. 3.
1225. *Пиріг Р. Я.* Арешт Михайла Грушевського // Рад. Україна (К.), 1991. – 21 верес. – С.3.
1226. *Пиріг Р.* Вітчизняне грушевськознавство: Проблеми становлення: (До 130-річ. від дня народж. видат. укр. вченого, громад. – політ. і держ. діяча М. С. Грушевського) // Уряд. кур'єр (К.), 1996. – № 183-184. – 28 верес. – С. 11.
1227. *Пиріг Р. Я.* Грушевськіана у фондах архіву: [ЦДАГО України] // Архіви України (К.), 1966. – № 1-3. – С.12-15.
1228. *Пиріг Р. Я.* Грушевськознавство: Стан та перспективи розвитку. – (До 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського) // УДЖ (К.), 1996. – № 5. – С. 71-83.
1229. *Пиріг Р. Я.* Доля брата М. С. Грушевського - Олександра була типовою для української інтелігенції 1930-х років // Літ. Україна (К.), 1993. – 15 лип. – С. 3.
1230. *Пиріг Р. Я.* Життя і діяльність М. С. Грушевського у контексті ідеологічної боротьби в Україні (1920-1930-ті р.р.): Автореф. дис. ... д-ра іст. наук. – К., 1994. – 37 с. – [На правах рукопису].
1231. *Пиріг Р. Я.* Життя Михайла Грушевського: Останнє десятиліття (1924-1934 рр.). – К., 1993. – 200 с.
1232. *Пиріг Р. Я.* З роду Грушевських: [Шамрай С. В. – син Ганни (сестра М. Грушевського)] // Літ. Україна (К.), 1992. – 29 жовт. – С.6.
1233. *Пиріг Р. Я.* Катерина Грушевська: Епілог долі // Сіл. вісті (К.), 1991. – 14 верес. – С. 3.
1234. *Пиріг Р. Я.* Коли зупинився маятник: [Вшанування 60-річ. акад. М. С. Грушевського “вдячними” сучасниками у 1926 р.] // Культура і життя (К.), 1991. – 23 листоп. – С. 3.

1235. *Пиріг Р. Я. Ми прагнемо цілковитої згоди: Невідомий лист М. Грушевського* // *Культура і життя* (К.), 1991. – 16 берез. – С. 6.
1236. *Пиріг Р. Я. Михайло Грушевський: Сторінки біографії (1924-1934 рр.)* // *Архіви України* (К.), 1991. – № 2. – С. 44-51.
1237. *Пиріг Р. Я. М. С. Грушевський: Між історією і політикою: (1924-1934 рр.)* // *УДЖ* (К.), 1991. – № 4. – С. 54-66; № 5. – С. 46-55; № 7. – С. 51-60; № 8. – С. 54-63; № 9. – С. 50-60; № 10. – С. 44-51; № 11. – С. 3-13.
1238. *Пиріг Р. Я. Невідомий лист М. С. Грушевського: [Від 4 жовт. 1926 р., текст листа видруковано]* // *Літ. Україна* (К.), 1989. – 28 верес. – С. 8.
1239. *Пиріг Р. Я. Повернення Грушевського* // *Демокр. Україна* (К.), 1991. – 25 жовт. – С. 3.
1240. *Пиріг Р. Я. У лабетах політичного тиску: [Документи колиш. партархіву за 1921-1931 рр. стосовно М. С. Грушевського]* // *Старожитності* (К.), 1992. – Ч. 18-19. – С. 7-8.
1241. *Пиріг Р. Я. Як соціаліст до соціаліста...: Лист М. С. Грушевського до Х. Р. Раковського / [Комент. Р. Я. Пиріга]* // *Культура і життя* (К.), 1991. – 6 трав. – С. 6.
1242. *Писарев В. Ні Шевченко, ні Куліш до того не причетні: Щодо однієї помилки М. Грушевського та І. Огієнка* // *Родослав* (К.), 1992. – № 9-10. – трав. – С. 10.
1243. *Питання про скликання українських установчих зборів: [Думка М. С. Грушевського з цього питання]* // *Відродження* (Відень), 1918. – 14 квіт. – С. 3.
1244. *Підготовляється конференція, присвячена М. Грушевському* // *Укр. вісті* (К.), 1991. – 2 черв. – С. 7.
1245. *Підіго Ф. Михайло Грушевський та його історичні установи* // *Укр. вісті* (Н. Ульм), 1952. – Ч. 94-95.
1246. *Підіго Ф. Україна під більшовицькою окупацією: [М. С. Грушевський в контексті]. – München: Inst. for the Study of the USSR, 1956. – 140 р.*
1247. *Пінчук Ю. Ідеолог Кирило-Мефодіївського братства: [М. Грушевський в контексті]* // *Київ. старовина.* – 1992. – № 5. – С. 15-18.
1248. *Пінчук Ю., Гриневич Л. Про оцінку М. С. Грушевським науково-публіцистичних і полемічних праць М. І. Костомарова* // *УДЖ* (К.), 1992. – № 4. – С. 112-113.
1249. *Плани видання "Історії України-Руси" М. Грушевського [англ. мовою]* // *Бюл. Канад. ін-ту укр. студій.* – Торонто, осінь 1995. – С. 25-26.
1250. *Пленум Главнауки в Києве: [Промова акад. М. С. Грушевського на заключному засіданні]* // *Париж. вестн.* – 1926. – 4 лют. – С. 2.
1251. *Плоскіна В., Туряниця В. Відзначення ювілею Михайла Грушевського у Будапешті* // *Новини Закарпаття (Ужгород), 1996.- 6 лют. (№19).- С. 6.*

1252. *Плющ В. Україна увічніює в бронзі свого славного сина* : [Про відкр. В Києві пам'ятника держ. і громад. діячеві М. С. Грушевському] // Літ. Україна (К.), 1998.- 10 груд. (№ 98).- С. 1.
1253. *Повернення історичних боргів*: [Вид. наук. праць М. С. Грушевського та ін.] // Культура і життя (К.), 1990. – 26 серп. – С.3.
1254. *Повернути народові наукову спадщину М. С. Грушевського* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1989. – № 4 (104). – С. 109-111.
1255. *Поверот до Києва професора Грушевського* // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 15 квіт. – С. 256.
1256. *Погребенник Ф. Євген Чикаленко і його мемуари*: [М. С. Грушевський в контексті] // Україна (К.), 1992. – № 1. – С. 13.
1257. *Погребенник Ф. Михайло Грушевський у дружніх шаржах Якова Струхманчука* // Бібл. вісті (К.), 1996.- № 4.- С. 23-24.
1258. *Погребенник Ф. Михайло Грушевський у Криворіжжі* // Культура і життя (К.), 1993. – 22 трав. – С. 6.
1259. *Погребенник Ф. Невідомі щоденники Євгена Чикаленка*: [М. С. Грушевський в контексті] // Слово і час (К.), 1993. – № 10. – С. 25-30.
1260. *Подвижники*: Видавнича фірма “Відродження” – відродженню України: [Вид. праць М. С. Грушевського, книг про нього та ін.] // Літ. Україна (К.), 1994. – 6 січ. – С.3.
1261. *Полек В. Т. Історик, літературознавець, письменник...*: [акад. М. С. Грушевський] // Галичина (Львів), 1991. – 28 верес. – С. 6.
1262. *Політика “чесності з собою”*: [Про брошуру В. Винниченка “Поверот на Україну” та М. С. Грушевського] // Тризуб (Париж), 1926. – 7 листоп. – С. 2; 14 листоп. – С. 3-8.
1263. *Полк імені проф. Грушевського в Києві*: [М. С. Грушевський прийняв парад полку, який прибув з Харкова 17.07.1917 р.] // Вільне слово. – 1917. – 11 серп. – С.3; Те саме // Розсвіт (Раштат), 1917. – 12 серп. – С. 2; Те саме // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 5 серп. – С. 500.
1264. *Положение к диссертации М. С. Грушевского: Барское старство*: Ист. очерки. – К.: [Тип. имп. ун-та св. Владимира], 1894. – 3 с.
1265. *Положення про Раду з питань вивчення наукової спадщини та політичної діяльності М. Грушевського* // Уряд. кур'єр (К.), 1998.- 4 черв. (№104-105).- С. 18.
1266. *Полонська-Василенко Н. Дві концепції історії України і Росії*: [М. С. Грушевський в контексті]. – Мюнхен: Укр. Вільний Ун-т, 1954. – 52 сс.
1267. *Полонська-Василенко Н. З моїх спогадів про М. Грушевського* // Соборна Україна (Париж), 1953. – Ч. 9. – С. 744-747.
1268. *Полонська-Василенко Н. Історична наука в Україні за совєцької доби та доля істориків*: [М. С. Грушевський в контексті] // Зап. НТШ (Париж), 1962. – Т. 173. – С. 7-110.

1269. *Полонська-Василенко Н. М. П. Василенко і ВУАН* [М. Грушевський в контексті] // *Соборна Україна* (Париж), 1951. – № 5. – С. 337-345.
1270. *Полонська-Василенко Н. Світлій пам'яті Марії та Катерини Грушевських* // *Наше життя* (Філадельфія), 1956. – № 4. – С. 9-10.
1271. *Полонська-Василенко Н. Українська Академія наук: (Нарис історії)*. – München, 1955-1958. – Vols. 1-2. – S. 11-104.
1272. *Полянський О. Деякі питання новітньої історії України: [М. С. Грушевський в контексті]* // *Вільне життя* (Тернопіль), 1992. – 5 верес. – С. 3.
1273. *Полянський О. Михайло Грушевський та його спадщина* // *Вільне життя* (Тернопіль), 1996. – 8 жовт. – С. 3.
1274. *Полянський О. Михайло Грушевський: Шлях від автономістично-федералістських ілюзій до незалежності* // *Свобода* (Тернопіль), 1996. – 28 верес. – С. 2
1275. *Полянський О. На порозі нової України* [М. С. Грушевський в контексті] // *Вільне життя* (Тернопіль), 1992. – 14 січ. – С. 3.
1276. *Полянський О. Повернення Грушевського: [Вид. творів М. С. Грушевського на Україні]* // *Вільне життя* (Тернопіль), 1992. – 27 жовт. – С. 3.
1277. *Полянський О. Хто такі українці і чого вони хочуть* [М. С. Грушевський в контексті] // *Вільне життя* (Тернопіль), 1992. – 5 лют. – С. 4.
1278. *Пономаренко М. Корінням з Черкащини: [Про родину Грушевських]* // *Черкаський край* (Черкаси), 1991. – 2 жовт.
1279. *Постанова Раднаркому УРСР [про смерть М. С. Грушевського]* // *Вісті ВУАН* (К.), 1934. – № 6-7. С. 39-40.
1280. *Постанова РНК Української СРР про похорон акад. М. С. Грушевського* // *Вісті ВУЦВК* (К.), 1934. – № 271. – 26 листоп. – С. 2; *Те саме* // *Пролет. правда* (К.), 1934. – 27 листоп. – С. 2.
1281. *Потульницький В. А. Наукова діяльність М. С. Грушевського в еміграції (1919-1924 р.р.)* // *УДЖ* (К.), 1992. – № 2. – С. 48-57.
1282. *Похорон проф. М. Грушевського* // *Укр. слово* (Париж), 1934. – 9 груд. – С. 1.
1283. *Появився ювілейний том “Українського історика” України* [М. С. Грушевський в контексті] // *Укр. вісті* (Детройт), 1991. – 2 черв. – С. 6.
1284. *Появиться другий том “Історії України-Руси” Грушевського* // *Бюл. Канад. ін-ту укр. студій*. – Торонто, осінь 1992. – С. 29.
1285. *Правденко С. Кілька крапок над “і”, або роздуми про побудову Суверенної України в рівноправному союзі: [М. С. Грушевський в контексті]* // *Голос України* (К.), 1991. – 11 січ. – С. 1, 10.
1286. *Привіт Київського губернського земства професору Грушевському: [Вітальна телеграма за підписом князя Куракіна]*

- від 23.03.1917 р.] // Вістн. СБУ (Відень), 1917. 29 квіт. – С. 283.
1287. **Привіт полонених секретареві для холмських справ Лоського та проф. Грушевському:** [Табір Дунасердагель в Угорщині, 03.02.1918 р.] // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. – 9 лют. – С. 7-9.
1288. **Привіт проф. Грушевському:** [Від президії загально-таборового віча полонених-українців в Зальцведелі] // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. – 17 берез. – С. 167.
1289. **Привітання проф. Грушевському** [від 2500 полонених табору Зальцведель, 25.02.1918 р.] // Вільне слово (Зальцведель), 1918. – 2 берез. – С. 4.
1290. **Приезд в Москву М. С. Грушевського** // Укр. жизнь (М.), 1916. – № 7-8. – С. 113.
1291. **Пріймак Т. Конституційний проект М. Грушевського з 1905 року** // УДЖ (К.), 1991. – № 1. – С.127-131.
1292. **Пріймак Т. Конституційний проект М. Грушевського з 1905 року** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1985. – № 1-4 (85-88). – С. 34-45.
1293. **Пріймак Т. Михайло Грушевський:** Політика національної культури: Фрагменти / [Пер. з англ.] // Всесвіт (К.), 1991. – № 3. – С. 183-189; № 4. – С. 179-190; № 5. – С. 207-225.
1294. **Присвячується Михайлові Грушевському:** [Інформація про міжнар. наук. конф. “М. Грушевський – укр. вчений, держ. діяч, громадянин. Тернопільський педінститут] // Свобода (Тернопіль), 1996. – 26 верес. – С. 1.
1295. **Пристайко В., Шаповал Ю. “...Грушевський зброї не склав”:** [Невідомі сторінки життя вчен. в світлі документів ДПУ-НКВС] // Подолія (Вінниця), 1996. – 28 верес.*
1296. **Пристайко В., Шаповал Ю. Михайло Грушевський і ГПУ-НКВД:** Трагічне десятиліття. 1924-1934. – К.: Україна, 1996. – 330, V с. – (НАН України, СБУ, УІТ).
1297. **Пристайко В., Шаповал Ю. Михайло Грушевський : Справа «УНЦ» і останні роки (1931-1934).**- К.: Критика, 1999.- 351 с.
1298. **Пристайко В., Шаповал Ю. Михайло Грушевський у світлі невідомих документів ГПУ-НКВД:** [За матеріалами фондів держ. архіву СБУ] // Архіви України (К.), 1966. – № 1-3. – С.69-78.
1299. **Пристайко В., Шаповал Ю. “Політичних поглядів, як і правопису, не змінює...:** Невідомі сторінки біографії М. Грушевського у світлі таєм. док. ГПУ-НКВД // Літ. Україна (К.), 1996. – 16 трав. – (№ 18-19). – С. 7.
1300. **Пристайко В., Шаповал Ю. Сторінки біографії М. С. Грушевського в світлі таємних документів ДПУ-НКВС.** – (До 130-річчя від дня народж. М. С. Грушевського) // УДЖ (К.), 1996. – № 5. – С. 83-89.
1301. **Пришляк В. “Визначна се була людина”...:** (І. Джиджора та М. С. Грушевський) // Віночок тернових доль. – Вип. 2. – Бережани. – 1994. – С. 4-12.

1302. *Прицак О. Агатангел Кримський*: [М. С. Грушевський в контексті] // Київ. старовина. – 1992. – № 1. – С. 11-26.
1303. *Прицак О. Гарвардський центр українських студій і школа Грушевського*: [Передмова] // *Прицак О. Чому катедри українознавства у Гарварді?* - Кембрідж, Масс., 1973. – С. 91-107.
1304. *Прицак О. Гарвардський центр українських студій і школа Грушевського* // *Свобода* (Нью-Йорк), 1972. – 13-19; *Те саме* // *Укр. історик.* – Нью-Йорк, 1974. – № 4 (44). – С. 74.
1305. *Прицак О. Історіософія Михайла Грушевського*: Вступ ст. до кн. *Грушевський М. Історія України-Руси.* – К., 1991. – Т. I. – С. XXXV-LXXXIII.
1306. *Прицак О. Історіософія та історіографія Михайла Грушевського.* – К.: Кембрідж, 1991. – 80 с. – (АН України, Ін-т укр. археографії; Укр. наук. ін-т Гарвард. Ун-ту).
1307. *Прицак О. Михайло Грушевський як історіософ* // *Вісн. АН України* (К.), 1992. – № 1. – С.51-54.
1308. *Прицак О. У століття народин М. Грушевського* // *Листи до приятелів.* – Нью-Йорк, 1966. – Ч. 5-7. – С. 1-19.
1309. *Проголошення автономії України*: [26.06.1917 р. за н. ст., теза М. С. Грушевського про стосунки України та Росії] // *Вістн. СВУ* (Відень), 1917. – 22 лип. – С. 465.
1310. *Проголошення самостійності Української Народної Республіки* [М. С. Грушевський в контексті] // *Гомін України* (Торонто), 1991. – 23 січ. – С. 3, 7.
1311. *Проголошення Української Республіки*: [22.12.1917 р. на площі св.Софії у Києві. Проф. М.Грушевський оголосив 3-й Універсал УЦР про суверенітет УНР] // *Вістн. СВУ* (Відень), 1917. – 23 груд. – С. 818-819.
1312. *Проголошення універсалу Центр.[альної] Української ради*: [Заява М. С. Грушевського від імені УЦР] // *Вільне слово* (Зальцведель), 1917. – 21 лип. – С. 3.
1313. *Проголошено ювілейний рік М. Грушевського*: На конгр. Міжнар. асоціації українців у Києві // *Укр. історик.* – Нью-Йорк, 1990. – № 1-4(104-107). – С. 217-218.
1314. *Проект перекладу Грушевського*: [Вид. творів М. Грушевського англ. мовою] // *Бюл. Канад. ін-ту укр. студій.* – Торонто, осінь 1992. – С.32.
1315. *Прокопович Т. З документів часу*: [Акад. М. С. Грушевський проти заходу Укр. акад. ком. щодо скликання у 1925 р. в Празі наук. з'їзду] // *Тризуб* (Париж), 1926. – 30 трав. – С. 20-24.
1316. *Промова Наркома освіти УСРР акад. В. П. Занонського на похоронах акад. М. С. Грушевського* // *Вісті ВУАН* (К.), 1934. – № 6-7. –С. 37-39; *Те саме* // *Вісті ВУЦВК* (К.), 1934. – № 286. – 14 груд. – С. 2; *Те саме* // *Комуніст* (К.), 1934. – 14 груд. – С.2; *Те саме* // *Пролет. правда* (К.), 1934. – 14 груд. – С.2.
1317. *Проф. Грушевський* [надіслав телеграму з Москви на адресу О. Керенського щодо визволення з полону українців-галичан] // *Вістн. СВУ* (Відень), 1917. – 29 трав. – С.283.

1318. Проф. Грушевський [обраний] Членом Чеської Академії наук // Укр. прапор (Відень), 1920. – 20 січ. – С. 6.
1319. Проф. Грушевський у Парижі // Шлях (Берлін), 1919. – 30 серп. – С.2; Те саме // Укр. прапор (Відень), 1919. – 17 верес. – С. 4.
1320. Проф. М. Грушевський - голова “Ради Народів” [обраний на першому засіданні Ради] // Укр. прапор (Відень), 1917. – 24 жовт. – С. 3.
1321. Проф. М. Грушевський перед російським судом: [Звинувачення у держ. зраді] // Вістн. СВУ (Відень), 1915. – лют. № 9-10. – С. 20.
1322. Проф. М. Грушевський поки що не їде на Радянську Україну // Укр. прапор (Відень), 1921. – 22 жовт. – С. 5.
1323. Проф. М. Грушевський про відокремлення Галичини // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 25 берез. – С. 198.
1324. Проф. М. Грушевський про політичні завдання у Вільній Україні // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 16 верес. – С. 594-596.
1325. Проф. М. Грушевський про Холмську та Бесарабську справу: [Промова на засіданні УЦР, 15.03.1918 р., при ратифікації мирного договору] // Вільне слово (Відень), 1918. – 20 квіт. – С. 2; Те саме // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. – 31 берез. – С. 186-187.
1326. Проф. М. Грушевський проти акту Лівницького: [Лист М. С. Грушевського в амер. газ. “Свобода” від 06.01.1920 р. щодо зречення Лівницького] // Укр. прапор (Відень), 1920. – 30 січ. – С. 3.
1327. Проф. М. Грушевський проти русифікаторів: [Крит. ст. в газ. “Новое время” за 06.12.1916 р.] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 1 січ. – С. 15.
1328. Проф. Мих. Грушевський в роковини української незалежності: [Ст. “Роковини української незалежності” в амер. газ. “Нове життя”, № 3 за 1920 р.] // Укр. прапор (Відень), 1920. – 13 берез. – С. 1-2.
1329. Проф. Михайло Грушевський: [З приводу 50-літ. від дня народж.] // Вістн. СВУ (Відень), 1916. – 3 груд. – С.778-781.
1330. Проф. Михайло Сергієвич Грушевський: (З нагоди 25-літ. ювілея) // Укр. хата (М.), 1910.- Ч. 6.- С. 361-362.
1331. Процик А. Дві історіографічні течії з історичної школи В. Антоновича: М. Грушевський і Д. Багалій // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4(110-115). – С. 178-185.
1332. Пшеничний Є. Довга дорога додому...: Професору Любомиру Винару - 60: [В контексті “Грушевськіана”] // Рада (К.), 1992. – 27 берез. – С. 3.
1333. Пшеничний Є. “... Щадіть цензорського олівця”: До історії появи ст. О. Томашівського: [Про кн. М. С. Грушевського “Наша політика”] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 252-261.
1334. Радзикович В. Світлій пам'яті Михайла Грушевського // Ювілейний науковий збірник. - Львів, 1935. – С. 165-166.

1335. **Радянські арешти і протирадянські провокації:** [Про М. С. Грушевського, А. Кримського, С. Єфремова та ін.] // Укр. прапор (Берлін), 1926. – 1926. – 1 листоп. – С. 2.
1336. **Радченко А. Ювілейний вечір вченого Михайла Грушевського** [у Києві 1926 року] / Публ. І. Гнатюка // Літ. Україна (К.), 1996. – 19 верес. – С. 3.
1337. **Раковський про групу М. Грушевського:** [З виступу Х. Раковського на Всеукр. З'їзді Рад] // Укр. слово (Париж), 1922. – 22 січ. – С. 3.
1338. **Раковський про Грушевського та його присних** // Соборна Україна (Відень), 1922. – 25 січ. – С. 3.
1339. **Раковський І. Львів перед 50-ми роками:** Зі спогадів про М. Грушевського // Краків. вісті, 1945. – 1-3, 8 берез. – С. 2.
1340. **Раковський І. Перші виклади проф. М. Грушевського у Львові** // Краків. вісті, 1945. – 11 лют. – С. 3.
1341. **Раковський І. Проф. М. Грушевський у Львові** // Альманах укр. нар. союзу за 1952 р. – Джерсі сіті, 1952. – С. 82-87.
1342. **Раковський І. Спомини про Наукове товариство ім. Шевченка у Львові** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1979. – № 4(61-64). – С. 91-101.
1343. **Ратифікація з мирового договору:** [Участь М. С. Грушевського та ін. на засіданні Малої Ради, 17.03.1918 р.] // Розсвіт (Рапштат), 1918. – 1 квіт. – С. 3.
1344. **Рахманний Р. Будівничий першої Української Народної Республіки** // Сучасність (Мюнхен), 1966. – Ч. 1. – С. 59-86.
1345. **Ребет Д. З науки у Михайла Грушевського** // Укр. самостійник (Мюнхен), 1967. – Ч. 2. – С.10-13.
1346. **Ревенчук В. Перший президент України :** До 130-річ. від дня народж. М. Грушевського // Зоря Полтавщини.- 1996.- 28 верес.
1347. **Решодько Л. Вулиця Михайла Грушевського:** [Перейменування вул. Кірова в м. Києві на вул. Михайла Грушевського] // Хрещатик (К.), 1991. – 5 жовт. – С. 3.
1348. **Решодько Л. Джерела нашого відродження:** (До 75-річ. Центр. Ради): [Діяльність М. С. Грушевського на посаді голови УЦР] // Голос України (К.), 1992. – 21 берез. – С.12; 27 берез. – С. 10.
1349. **Решодько Л. “Єдиною світлою постаттю був Грушевський”** // Вечір. Київ. – 1991. – 12 верес. – С. 3.
1350. **Решодько Л. Как работала Центральная Рада:** [Текст стенограми одного із засідань УЦР під головуванням М. С. Грушевського] // Голос України (К.), 1992. – 1 серп. – С. 12-13.
1351. **Решодько Л. Літописець і патріарх української державності** [М. С. Грушевський] // Голос України (К.), 1996. – №177-178. – 27 верес. – С. 2.
1352. **Решодько Л. Михайло Грушевський і Київ** // Вечір. Київ. – 1991. – 12 верес. – С.3.
1353. **Решодько Л. Михайло Грушевський і Центральна Рада** // Вечір. Київ. – 1991. – 22 листоп. – С. 1-2.

1354. *Решодько Л. Михайло Грушевський: Повернення на Україну: Люди, роки, пам'ять* // Вечір. Київ. – 1991. – 11 лют. – С. 3.
1355. *Решодько Л. Наш перший президент* // Вісті з України (К.), 1991. – № 42. – С. 6.
1356. *Решодько Л. Останні дні Центральної Ради* // Голос України (К.), 1991. – 22 листоп. – С. 4-5.
1357. *Решодько Л. Перший президент України* // Вечір. Київ. – 1990. – 15 жовт. – С. 2.
1358. *Решодько Л. Перший президент України* // Нова генерація (К.), 1991. – № 1. – С. 13-15.
1359. *Решодько Л. Повернення на Україну: [Про маловідомий період життя укр. вченого-історика М. Грушевського: Передрук з газ. “Вечірній Київ”, 1991. – 11 лют.]* // Освіта (К.), 1991. – 15 лют.
1360. *Решодько Л. Президентіві [М.] Грушевському: [Про першого Президента України]* // Уряд. кур'єр (К.), 1998. – 21 листоп. (№ 223-224). – С. 10.
1361. *Решодько Л. Соиздателем “Истории Украины-Руси” может стать каждый желающий* // Киев. ведомости. – 1995. – 1 авг.
1362. *Решодько Л. Співець України-Руси [акад. М. С. Грушевський]* // Культура і життя (К.), 1991. – 23 листоп. – С. 3.
1363. *Решодько Л. Трагедія та перемога Грушевського: [До 130-річ. з дня народж. укр. історика]* // Голос України (К.), 1996. – №106. – 13 черв. – С. 12.
1364. *Решодько Л. Трагічні роки: (До 125-річ. від дня народж. акад. М. С. Грушевського)* // Нова генерація (К.), 1991. – № 9. – С.12-13.
1365. *Решодько Л. Четвертий універсал: [Текст промови М. С. Грушевського на засіданні УЦР]* // Голос України (К.), 1992. – 29 серп. – С.12.
1366. *Рибалко О. “Європеїзувати наше культурне життя”...: 3 наук. – орг. діяльності М. Грушевського / [Вступ та приміт. автора]* // Старожитності (К.), 1992. – № 7. – С. 8-9.
1367. *Рибалко О. Записка М. Грушевського з приводу висновків комісії чистки апарату ВАУН* // Старожитності (К.), 1991. – Ч.7. – С. 6.
1368. *Рибалко О. Михайло Грушевський: Причинки до життєпису. I: “Політбюро ухвалило не перечити”; II: З особової справи; III: “Заслухано од акад. М. Грушевського...; IV: “Час позитивно розв'язати справу...”:* (з архіву ЦДАВО України) // Старожитності (К.), 1992. – Ч. 18-19. – С. 6.; Ч. 20. – С. 8-9.
1369. *Рибалко О. Чистка з класовим оскалом: [М. С. Грушевський в контексті]* // Старожитності (К.), 1991. – Ч. 7. – С. 5.
1370. *Ричка В. М. Про еволюцію назви “Русь” в етнополітичній історії України: (Про ст. М. С. Грушевського “Велика, Мала і Біла Русь”)* // УДЖ (К.), 1991. – № 2. – С.86-88.
1371. *Річицький А. Як Грушевський “виправляє” Енгельса* // Червон. шлях (Харків), 1924. – № 3. – С. 183-190.

1372. *Розовик Д. Центральна Рада й українська культура* // УДЖ (К.), 1993. – № 2-3. – С. 17-27.
1373. **Розпорядок фельдмаршала Айхгорна в справі заведення польових судів на Україні на Малій раді:** [Обговорення, під головуванням М. С. Грушевського, наказу Айхгорна] // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. – 19 трав. – С. 297-302.
1374. *Романенчук Б. Грушевський Михайло* // Азбуковник: Енциклопедія укр. літ. – Філадельфія: Київ, 1973. – Т. 2. – С. 496-501.
1375. *Романенчук Б. Михайло Грушевський як письменник і літературознавець* // Альманах провидіння на 1969 рік. – Філадельфія, 1967. – С. 107-129.
1376. *Романенчук Б. Михайло Грушевський як письменник, літературний критик та історик літератури* // Зап. НТШ (Нью-Йорк), 1978. – Т. 197. – С. 21-41.
1377. *Романів О. Велет національної науки: До 125-річ. від дня народж. М. Грушевського* // За вільну Україну (Львів), 1991. – 5 лип.
1378. *Романів О. Виступ на сесії загальних зборів Академії наук України, 20.03.1992:* [В контексті діяльності НТШ та акад. М. С. Грушевського] // Вісн. АН України (К.), 1992. – № 8. – С. 36-38.
1379. *Романів О. Відродження “Записок НТШ”:* [М. С. Грушевський в контексті] // Вісн. АН України (К.), 1992. – № 5. – С. 62-65.
1380. *Романів О. Запорука воскресіння: Патріарх інтелектуальної України* [акад. М. С. Грушевський] // Літ. Україна (К.), 1991. – 26 верес. – С. 7.
1381. *Романів О. Михайло Грушевський - організатор української науки* // Вісн. АН України (К.), 1992. – № 1. – С. 17-22.
1382. *Романів О. Повернення Михайла Грушевського: У Львові пройшли всеукр. урочистості на відзнаку 125-річчя з дня народж. видатного історика* // Культура і життя (К.), 1991. – 5 жовт. – С. 6.
1383. *Романів О. Про байдужість вчених та можливості науки:* [В контексті М. С. Грушевський та діяльність НТШ] // Високий замок (Львів), 1992. – 11 черв. – С. 2.
1384. *Романів О., Дзюба І. До ювілею М. Грушевського* // Літ. Україна (К.), 1991. – 11 квіт. – С. 4.
1385. *Романовський В. Сторінки з недавнього минулого: Ювіл. зб. на пошану акад. М. С. Грушевського* (К.), 1928. – С. 428-430.
1386. *Романчук О. Брестський мир: перший здобуток української незалежної дипломатії:* [М. С. Грушевський в контексті] // Літ. Україна (К.), 1995. – 11 лют. – С. 7.
1387. *Романчук О. Ультиматум: Хроніка одного конфлікту з історії стосунків між Раднаркомом РРФСР і Центр. Радою* [очолованою М. С. Грушевським] // Дзвін (Львів), 1990. – № 8. – С. 76-92.

1388. *Ростовська О. В.* **Національні державницькі ідеї М. С. Грушевського** : Сучасне бачення // *Наук. записки / Ніжин. держ. пед. ін-ту ім. М. В. Гоголя*, 1996. Т. 16, вип. 1.- С. 94-96.
1389. *Рохлін А.* **Полеми битви стала совість...:** (Дві історичні особи – Михайло Грушевський і Іван Сікорський) // *Україна (К.)*, 1991. – № 19. – С.32-35.
1390. *Рубач М. А.* **Буржуазно-куркульська націоналістична ідеологія під машкарою “демократії трудового народу”:** Соціал. – політ. погляди М. С. Грушевського // *Червон. шлях (Харків)*, 1932. – № 5-6. – С. 115-135; № 7-8. – С. 118-126; № 11-12. – С. 127-136.
1391. *Рубач М. А.* **Грушевский Михаил Сергеевич** // *СИЭ.* – М., 1963. – Т. 4. – С. 857-859.
1392. *Рубач М.* **Грушевский Михаил Сергеевич** // *БСЭ.* Т. 19.- М., 1930.- С. 673-676.
1393. *Рубач М. А.* **Грушевский Михаил Сергеевич** // *БСЭ.* – 3-е изд. – М., 1972. –Т. 7. – С.1225-1227.
1394. *Рубач М. А.* **Грушевський Михайло Сергійович.** // *РЕГУ.* Т.1. К., 1969.- С. 483-484.
1395. *Рубльов О.* **Михайло Грушевський: Перший рік в Радянській Україні** : [Спроба реконструкції]. – (До 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського) // *УДЖ (К.)*, 1996. – №5. –50-71; № 6. – С. 3-25.
1396. *Рубльов О.* **Особистий секретар академіка М. С. Грушевського** [Ф. Я. Садченко] // *Репресоване краєзнавство (20-30-ті роки).* – Київ; Хмельницький, 1991. – С. 168-173.
1397. *Рудницький Я.* **Михайло Грушевський і походження Києва** // *Укр. історик (Нью-Йорк)*, 1991-1992. – № 3-4; 1-4 (110-115). – С. 390-395.
1398. *Рузанов О., Романюк П.* **Академік Кирило Студинський: [М. С. Грушевський в контексті]** // *Культура і життя (К.)*, 1990. – 14 січ. – С. 4; 28 січ. – С. 6.
1399. *Сакада Л.* **Діяльність істориків українського зарубіжжя в обороні імені М. С. Грушевського.** – (До 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського) // *УДЖ (К.)*, 1996. – № 6. – С. 38-49.
1400. *Саліковський О.* **Про одну ненаписану книжку:** [Обговорення М. С. Грушевським і М. Горьким проекту збірника про духовне життя України й Росії у 1917-1918 р.р.] // *Календар “Дніпро”.* – Львів, 1925.*
1401. *Самойленко О. Г.* **М. С. Грушевський та Ніжинська вища школа:** До пробл. творч. та наук. зв'язків // *Наук. записки / Ніжин. держ. пед. ін-ту ім. М. В. Гоголя*, 1996. Т. 16, вип. 1.- С. 82-84.
1402. *Санцевич А. В.* **Погляди М. І. Яворського на історію України:** [М. С. Грушевський в контексті] // *УДЖ (К.)*, 1993. – № 10. – С. 29-40.
1403. *Сарбей В. Г.* **Грушевський і сучасність** // *Праці центру пам'яткознавства (К.)*, 1992. – Вип. 1. – С. 1957-174.

1404. *Сарбей В. Г.* До питання про наукову спадщину академіка М. С. Грушевського: Портрет істориків минулого // УДЖ (К.), 1989. – № 10. – С. 114-126.
1405. *Сарбей В. Г.* До питання про потребу і напрями перевидання праць М. С. Грушевського // Укр. археографія: сучасний стан та перспективи розвитку: Тези доп. респ. наради. Груд. 1988 р. – К., 1988. – С. 163-166.
1406. *Сарбей В. Г.* Етапи формування української національної самосвідомості: (Кінець XVIII - поч. XX ст.): [М. С. Грушевський в контексті] // УДЖ (К.), 1993. – № 7-8. – С. 3-16.
1407. *Сарбей В. Г.* Научная несостоятельность буржуазно-националистической исторической концепции М. Грушевского и его “школы”: [Розділ моногр. праці]. В кн.: *Сарбей В. Г.* Очерки по методологии и историографии истории Украины. – К., 1989. – С. 51-69.
1408. *Сарбей В. Г.* Подвижник науки: (До 125-ліття від дня народж. М. С. Грушевського) // Політика і час (К.), 1991. – № 2. – С. 63-69.
1409. *Сарбей В. Г.* Школа фальсифікації минулого: [В контексті іст. праці М. С. Грушевського] // Вісн. АН УРСР (К.), 1991. – № 7. – С. 65-75.
1410. *Сарбей В. Г.* Як нам ставитися до Грушевського?: (З приводу деяких некомпетентних публікацій) // Рад. Україна (К.), 1988. – 27 серп. – С. 2.
1411. *Свет. Катерина Грушевська: 1900. –1953* // Укр. слово (Париж), 1990. – 1 лип. – С. 3.
1412. *Свистун Ф.* Хто більший: М. Грушевський чи А. Петрушевич? // Галичанин (Львів), 1900. – Ч. 216-219.
1413. *Святязь В. І* в Польщі - козаки: [Відкриття в м. Холмі меморіал. дошки М. С. Грушевському] // Голос України (К.), 1991. – 22 листоп. – С. 7.
1414. Святкування ювілею акад. М. С. Грушевського // Життя й революція (К.), 1926. – № 10. – С. 115-116.
1415. Свято Михайла Грушевського в Холмі з нагоди 75-ліття його народин // Краків. вісті, 1941. – 12 жовт. – С. 6.
1416. Свято проголошення республіки [09.11.1917 р. у Києві, на Софіїв. майдані, за участю М. С. Грушевського] // Нова рада (К.), 1917. – № 182. – 10 листоп. – С. 3-4.
1417. Свято проголошення республіки [09.11.1917 р. у Києві, на Софіїв. майдані, за участю М. С. Грушевського] // Вільне слово (Зальцведель), 1917. – 19 груд. – С. 1-2.
1418. Святочна академія в честь Драгоманова: [12.10.1920 р., у Відні. Вступний реф. проф. М. С. Грушевського про нац.-політ. погляди М. Драгоманова] // Укр. прапор (Відень), 1920. – 18 груд. – С. 2.
1419. Святочне засідання Малої ради: [20.03.1918., з нагоди перших роковин укр. парламенту, за участю М. С. Грушевського] // Вільне слово (Зальцведель), 1918. – 10 квіт. – С. 2-3.

1420. *Сегеда С. Слово про вченого* [акад. УАН Ф. К. Вовка, його стосунки з М. С. Грушевським] // Наука і суспільство (К.), 1990. – № 1. – С. 18-20.
1421. *Семиволос Н. А. Грушевский бы не позволил...* // Независимость (К.), 1996. – 1 окт. – С. 3.
1422. *Семигорченко. Блудна політика:* [Цитування виступу М. С. Грушевського] // Укр. слово (Париж), 1921. – 26 квіт. – С. 1-2.
1423. *Сергійчук В. Історичні праці Михайла Грушевського як систематизоване джерело для укладання каталогу козацької старшини* // Варшав. українознавчі зап. № 2: Польсько-українські зустрічі. – Варшава, 1994. – № 2. – С. 41-42.
1424. *Сергійчук В. Михайло Грушевський про Байду Вишневецького і сучасна історіографія* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 235-241.
1425. *Сергія Плохія призначено відповідальним редактором бібліографії проекту перекладу Грушевського* // Бюл. Канад. ін-ту укр. студій (Торонто), осінь 1995. – С. 27.
1426. *Серкіз Я. Про батька Грушевського* [С. Ф. Грушевського] // Ратуша (Львів), 1991. – 25-26 лют. – С. 5.
1427. *Серкіз Я. Про музей Михайла Грушевського* [у Львові] // За вільну Україну (Львів), 1991. – 26 квіт.
1428. *Сибір Ю. Як врятувати бібліотеку ?* : [Про фестиваль укр. книги, присвяч. М. Грушевському. Одеса] // Одес. вісті.- 1997.- 6 листоп.
1429. *Сигнальний примірник:* [Повідомлення про вихід у світ кн. В. Ф. Верстюк і Р. Я. Пиріг “М. С. Грушевський: Коротка хроніка життя та діяльності”. – К.: Либідь, 1966. – 143 с. // Літ.Україна. – К., 1996. – 10 жовт. – С. 2.
1430. *Сидоренко О. Кара за непокору:* Як і чому було сфабриковано справу так званої СВУ: [З щоденників С. Єфремова.: М. С. Грушевський в контексті] // Сучасність (К.), 1991. – № 3. – С.85-95.
1431. *Сидоренко О. Роль М. С. Грушевського у розвитку національної преси в Східній Україні* // Наука і суспільство (К.), 1993. – № 5-6. – С. 15-19.
1432. *Сикорський Г. Вернет ли Киев долг великому украинцу* [акад. М. С. Грушевському] // Киев. ведомости. – 1995. – 5 янв. – С. 8.
1433. *Симоненко Р. Зигзаги долі “Головного атамана”:* [Про С. Петлюру, його стосунки з проф. М. С. Грушевським] // Друг читача (К.), 1990. – 19 лип. – С.4-5.
1434. *Симоненко Р. Злет і падіння “Головного атамана”:* Штрихи до політ. портрета С. В. Петлюри: [М. С. Грушевський в контексті] // Робіт. газ. (К.), 1990. – 23 берез. – С.3; 25 берез. – С. 3.
1435. *Симоненко Р. Правда історії - вірність історії:* [М. С. Грушевський в контексті] // Комуніст України (К.), 1988. – № 9. – С. 76-88.

1436. *Синицина В. Листи Михайла Грушевського до Миколи Сумцова* // Старожитності (К.), 1991. – Ч. 7. – С. 7.
1437. *Сисин Франк. Повернення Михайла Грушевського*: Вступ. ст. до кн. Грушевський М. “Історія України-Руси”. К., 1991. – Т. 1. – С. LXXIV-LXXVI.
1438. *Ситник О. Листи [В.] Антоновича до М. Грушевського* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 396-411; № 1-4 (116-119). – С. 157-169.
1439. *Ситник О. Роля Володимира Антоновича у формуванні Михайла Грушевського як історика* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 169-177.
1440. *Сікорський Юр. Михайло Грушевський – прораб соціалістичного будівництва* // Вінниц. відомості.- 1998.- 20 серп.- С. 21.
1441. *Сімович В. Велика індивідуальність* [акад. М. С. Грушевський] // На зустріч (Львів), 1934. -Ч. 23. – 1 груд.
1442. *Сірий Ю. (Тищенко Ю.). Велетень української науки*: Уривок зі спогадів про М. С. Грушевського // Соборна Україна (Париж), 1949. – Ч. 2. – С. 78-84.
1443. *Сірий Ю. (Тищенко Ю.). З моїх зустрічей*: [М. С. Грушевський в контексті] // Літ.- наук. вістн. (Ганновер; Київ), 1948. – Т. 3. – С. 55-69.
1444. *Сірий Ю. (Тищенко Ю.). Із спогадів про українські видавництва*: [М. С. Грушевський в контексті]. – Аусбург: Укр. вільна акад. – 1949. – 12 с.
1445. *Сірий Ю. (Тищенко Ю.). Київ*: (Уривок із споминів): [М. С. Грушевський в контексті] // Літ.- наук. вістн. (Ганновер), 1946. – С. 45-77.
1446. *Сірий Ю. (Тищенко Ю.). Перше знайомство з проф. М. С. Грушевським* // Календар-Альманах на 1954 р. – Буенос-Айрес, 1954. – С. 136-141.
1447. *Сірий Ю. (Тищенко Ю.). Перші наддніпрянські українські масові політичні газети* [М. С. Грушевський в контексті]. – Нью-Йорк: Укр. вид. т-во, 1952. – 22 с.
1448. *Сірка А., Сірка Й. М. Грушевський в спогадах В. Леонтовича* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1979. – № 1-4(61-64). – С. 88-90.
1449. *Сірополко С. Відновлена Україна та її виступ проти акад. М. Грушевського* // Тризуб (Париж), 1933. – Ч. 8. – С. 3-6.
1450. *Сірополко С. Михайло Грушевський як історик освіти в Україні* // Наша культура (Варшава), 1935. – Т. I. – С. 91-98.
1451. *Січня 1918-1919 р.р.*: [М. С. Грушевський в контексті] // Костопол. вісті, 1942. – 18 лют. – С. 1.
1452. *Скоропадський П. Українська культурна праця за гетьманщини 1918-го року* : [М. С. Грушевський в контексті] // Укр. козацтво (Торонто), 1982. – № 2. – С. 23-28.
1453. *Слабошпицький М. Повернув нації наймення* [акад. М. С. Грушевський] // Укр. мова і літ. в школі (К.), 1991. – № 9. – С. 74-77.

1454. *Слабошпицький М. Справа життя Петра Ядика* : Вийшов у світ перший том "Історії України-Руси" М. Грушевського англійською // Літ. Україна (К.), 1998.- 5 берез. (№ 8-9).- С. 11; Те саме // Слово Просвіти (К.), 1998.- Трав. (Чис. 5).- С. 3.
1455. *Слабошпицький М. Спробуємо вступити в його* [акад. М. С. Грушевського] сліди // Рад. жінка (К.), 1991. – № 9. – С. 4-6.
1456. *Славному сину України:* [М. С. Грушевському присвяч. номер газ.] // Правда України (К.), 1991. – 23 нояб. – С. 1.
1457. *Смаль В. Через роки, через відстані...* : [Відкриття у Червонограді, кол. Кристинопіль, пам'ятника М. С. Грушевському] // Высокий замок (Львов), 1992. – 8 окт. – С. 2.
1458. *Смерть Грушевського* // Наш клич (Буенос-Айрес), 1934. – 8 груд. – С. 3.
1459. *Смерть матері проф. М. Грушевського* // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. – 7 квіт. – С. 213.
1460. *Сміян П., Сміян К. Найвидатніший історик України* [М. С. Грушевський] // Луцк. замок.- 1996.- 4 жовт.- С. 5, 8.
1461. *Смолій В., Гуржій О. Спащина:* [Про "Історію української козаччини" М. С. Грушевського] // Вітчизна (К.), 1989. – № 1. – С.168-172.
1462. *Смолій В., Сохань П. Видатний історик України:* Вступ. ст. до кн. *Грушевський М. «Історія України-Руси»*. – К., 1991. – Т. I. – С. VIII-XXXI.
1463. *Смолій В. А., Сохань П. Михайло Грушевський та його "Ілюстрована історія України":* [Передмова] // *Грушевський М. Ілюстрована історія України*. – К., 1992. – С. 5-24.
1464. *С. О. Савітська "наука"* [М. С. Грушевський, журн. "Україна" в контексті] // Краків. вісті, 1943. – №194(932). – 3 верес. – С. 3.
1465. *Солдатенко В. Внесок М. С. Грушевського в концепцію української революції:* (До 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського) // УДЖ (К.), 1996. – №5. – С. 3-27.
1466. *Солдатенко В. Четвертий універсал:* [Видруковано текст універсалу. Участь в його створенні М. С. Грушевського] // Політика і час (К.), 1992. – № 1. – С.67-76
1467. *Соловей Д. У справі життяпису М. С. Грушевського* // Вільна Україна (Нью-Йорк), 1958. – Ч.17. – С. 9-22.
1468. *Сорока М. «Історія України-Руси»: вихід у світ* : [Про вихід з друку першого тому однойм. твору М. Грушевського] // Укряд. кур'єр (К.), 1997.- 21 серп. (№153-154).- С. 10.
1469. *Сохань П. С. М. С. Грушевський археограф та джерелознавець* // Вісн. АН України (К.), 1992. – № 1. – С. 14-17.
1470. *Сохань П. С. М. С. Грушевський і Українська Академія наук* // Вісн. АН УРСР (К.), 1991. – № 11. – С. 87-89.
1471. *Сохань П. С. Найвидатніший історик України:* (До автентич. перевид. "Ілюстрованої історії України" М. С. Грушевського) // Вісн. АН УРСР (К.), 1991. – № 1. – С. 51-55.

1472. *Сохань П. С. Про прадавню історію України: Джерелознавчий фундаменталізм - основа наук. методу М. С. Грушевського // Вісн. АН України (К.), 1992. – № 5. – С. 41-43.*
1473. *Сохань П. С. Творча спадщина М. С. Грушевського і сучасність // Архіви України. – К., 1966. – № 1-3. – С. 4-7; Уряд. кур'єр (К.), 1998.- 12 берез.- (№ 48-49).- С. 19.*
1474. *Сохань П. С., Гирич І. Б. У всьому спектрі знань: До 100-річ. Наук. т-ва ім. Шевченка [М. С. Грушевський в контексті] // Політика і час (К.), 1992. – № 9-10. – С. 67-69.*
1475. *Сохань П. С., Лозенко Л. Повернути писемні скарби: [М. С. Грушевський в контексті] // Київ. старовина. – 1993. – № 2. – С. 2-9.*
1476. *Сохань П. С., Ульяновський В. І., Кіржасв С. М. М. С. Грушевський і Academia: Ідея, змагання, діяльність. – К., 1993. – 332 с. – НАН України. – (Ін-т укр. археографії).*
1477. **Спадщина Великого Українця** : Наук.-метод. зб. матеріалів конф., присвяч. 130-й річниці ювілею М. С. Грушевського та п'ятій річниці незалежності України.- Ужгород, 1997.- 104 с. **Зі змісту:**
1478. *Вегеш М. М., Пальок В. В., Кузка С. І. Питання історії Закарпаття в працях Михайла Грушевського.- С. 23-31.*
1479. *Вигодованець Н. І. Михайло Грушевський про «Слово о полку Ігоревім».- С. 14-23.*
1480. *Гавришешко М. Ю. Вишановуючи великого вченого, першого Президента Української держави. - С. 5-7.*
1481. *Голомб Л. Г. Грушевський – критик та літературознавець.- 31-40.*
1482. *Задорожний В. Є. Штрихи до творчості М. С. Грушевського.- С. 40-45.*
1483. *Малець О. О. Історична школа М. С. Грушевського і закладання підмурку української наукової історіографії.- С. 45-50.*
1484. *Мельник В. П., Коровська Н. Е., Ракущинець В. І. Українська ідея М. С. Грушевського і сучасність.- С. 50-56.*
1485. *Огар В. І. Вивчення творчої спадщини М. С. Грушевського в школі.- С. 7-14.*
1486. *Огар Н. В. М. С. Грушевський: Сторінки життя.- С. 56-61.*
1487. *Офіцинський Р. А. Михайло Грушевський та Іван Франко.- С. 61-72.*
1488. *Розумик Т. М., Сюсько М. І. Михайло Грушевський і українська мова. - С. 83-88.*
1489. *Сенько І. М., Делеган В. В. Методичні засади Михайла Грушевського при вивченні історії українського народу.- С. 76-83.*
1490. *Станко О. С. Праці М. Грушевського – орієнтир у вивченні української мови і літератури.- С. 72-76.*

1491. *Худанич В. І. Концепція державності М. Грушевського.* - С. 88-95.
1492. *Фенич В. І. Релігія та церква в житті і творчості Михайла Грушевського.* - С. 95-103.
1493. *Спогад про Грушевського члена У.Ц.Р. // Голос України (К.), 1991. - 22 листоп. - С. 6.*
1494. *Спогади В. І. Вернадського про Грушевського // Голос України (К.), 1991. - 22 листоп. - С. 6.*
1495. *Спогади Войнаренка про М. С. Грушевського // Голос України (К.), 1991. - 22 листоп. - С. 6.*
1496. *Спогади [Д.] Дорошенка про М. С. Грушевського // Голос України (К.), 1991. - 22 листоп. - С. 6.*
1497. *Справа автономної України і генерального секретаріату на У.Ц.Р. і в тимчасовім російськiм правительстві: [Під головуванням М. С. Грушевського слухалась на 1-му засіданні комітету УЦР 25.07. 1917 р.] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. - 26 серп. - С. 547-548.*
1498. *Справа мирового договору на засіданнях Малої ради: [Слухалась під головуванням М. С. Грушевського 14.03.1918 р.] // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. - 30 берез. - С. 188-189.*
1499. *Справа скликання Установчих зборів Української народної республіки на Малій раді: [Слухалась при участі М. С. Грушевського 11.04.1918 р.] // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. - 28 квіт. - С. 250-252.*
1500. *"Справа про висилки проф. М. Грушевського" // Укр. історик (Нью-Йорк), 1987. - № 1-4 (93-94). - С. 126-127.*
1501. *Стахів М. Деякі документи про діяльність Грушевського на еміграції // Зап. НТШ (Нью-Йорк), 1978. - Т. 197. - С. 175-220.*
1502. *Стахів М. Деякі матеріали про більшовицький наступ на Грушевського // Зап. НТШ (Нью-Йорк), 1978. - Т. 197. - С. 175-220.*
1503. *Стахів М. Деякі матеріали про світогляд Грушевського // Зап. НТШ (Нью-Йорк), 1978. - Т. 197. - С. 221-236.*
1504. *Стахів М. М. Грушевський як президент УНР // Нар. воля (Скрантон, Па), 1966. Ч. 35-41.*
1505. *Стахів М. Чому М. Грушевський повернувся в 1924 році до Києва: (Жмут фактів і уривок зі спогадів) // Зап. НТШ (Париж), 1978. - Т. 197. - С. 109-147.*
1506. *Стебельська Ар. Київське проповідництво XI-XII ст. у оцінці Михайла Грушевського // Зб. наук. праць канад. НТШ. - Торонто; Онтаріо: Канад. наук. т-во ім. Шевченка, 1993. - Т. XXXIII С. 44-57.*
1507. *Стебун І. Проти ворожих течій в українському літературознавстві: Критика бурж.-націоналіст. концепцій Грушевського та його школи в питаннях історії укр. літ-ри // К., 1947. - 40 с. - (АН УРСР. Бюро наук. пропаганди).*
1508. *Степаненко А. Любив Сестринівку незвичайно... [Про укр. історика М. С. Грушевського] // Панорама (Вінниця), 1996. - 28 верес.*

1509. *Степанишина О.* Останні роки життя Михайла Грушевського // Нові дні (Львів), 1943. Ч. 3. – (Передрук. “Укр. істориком” у 1981 р.).
1510. *Степанишина О.* Останні роки М. Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1981. – № 1-4 (69-72). – С. 174-179.
1511. *Стерчо П.* Видання великої історії України Михайла Грушевського - невідкладне завдання української вільної науки і усього громадянства // Самостійна Україна (Чикаго), 1977. – Ч. 5-6. – С. 15-22.
1512. *Стерчо П.* НТШ і видання “Історії України-Руся” М. С. Грушевського англійською мовою // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 236-250.
1513. *Стех М.* «Світовий пам’ятник» [М.] Грушевському : [Про відкриття в Києві пам’ятника першому Президенту України] // Уряд. кур’єр (К.), 1999. - 2 лют. (№ 9). - С. 4.
1514. *Стещенко Т.* “Мега, зміст, щастя життя...”: [Експозиція до 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського у Музеї історії Києва] // Літ. Україна (К.), 1996. – 3 жовт. – С. 1.
1515. *Стойко В.* З’їзд народів у Києві 1917 року: [М. С. Грушевський в контексті] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1977. – № 3-4(55-56). – С. 14-25.
1516. *Століття Михайла Грушевського* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1966. – № 3-4(11-12). – С. 110-111.
1517. *Стрельський Г.* М. С. Грушевський у вітчизняній історіографії // Шляхи розвитку слов’янських народів. Актуальні проблеми історії: Зб. наук.- метод. праць. – К., 1992. – Вип. 2-3.
1518. *Стрельський Г.* Олександр Шульгін – учений і політик: [М. С. Грушевський в контексті] // Київ. старовина, 1994. – № 3. – С. 80-88.
1519. *Стрельський Г., Трубайчук А.* Михайло Грушевський – його сподвижники й опоненти.- К.: Вид-во «Четверта хвиля», 1996.- 192 с.
1520. *Студинський К.* З побуту на Радянській Україні: [М. С. Грушевський в контексті]. – Львів, 1927. – С. 19-21, 105-111.
1521. *Студинський К.* Наукове товариство ім. Шевченка у Львові (1873-1928): [М. С. Грушевський в контексті] // Зап. НТШ. (Львів), 1929. – Т.СL. – С. IX-XVIII.
1522. *Тарнашинська Л.* «Листування Михайла Грушевського» дозволяє «зазирнути в лабораторію творення історії» : [Про однойм. вид.] // Літ. Україна (К.), 1998.-18 черв (№ 5).- С. 3.
1523. *Тези доповідей та повідомлень науково-теоретичної конференції* [Ів.-Франк. ун-ту], присвяченої 125-річчю від дня народження академіка Михайла Грушевського. Ів.-Франківськ, 1991. – 80, 4 с.
1524. *Арсенич П. І.* М. Грушевський і Гуцульщина.- С. 52-55.
1525. *Будний В.* М. Грушевський – літературний критик.- С. 71-72.

1526. *Бурдулянук В. М.* М. Грушевський і Наукове товариство імені Шевченка.- С. 37-38.
1527. *Вакалюк Я. Ю., Лесюк М. П.* Використання наукової спадщини М. Грушевського у вузівському курсі історії української літературної мови. – С. 78-80.
1528. *Вегеш М. М.* Історичне минуле Закарпаття у працях М. Грушевського.- С. 55-56.
1529. *Гаврилів Б. М.* Історико-краєзнавча тема в наукових дослідженнях М. Грушевського. – С. 48-49.
1530. *Голобуцький П. В., Жлудько Е. М.* Культурно-освітня спадщина М. Грушевського. – С. 62-64.
1531. *Грабовецький В. В.* З літопису життя і науково-громадської та державно-політичної діяльності академіка Михайла Грушевського.- С. 1-3.
1532. *Грабовецький В. В.* Сторінки літопису Прикарпаття в “Ілюстрованій історії України” акад. М. Грушевського. – С. 49-52.
1533. *Грабовецький В. В.* Як писалася багатотомна “Історія України-Руси”, – С. 5-9.
1534. *Грабовецький В. В., Іванцев І. Д.* Вивчення історичної спадщини М. Грушевського в українській діаспорі. – С. 29-31.
1535. *Грабовецький В. В., Крутіна О. В.* М. Грушевський про рідну мову і національну освіту. – С. 64-66.
1536. *Гуржій О. І.* Історія класів-станів на Україні за доби середньовіччя у наукових працях М. Грушевського. – С. 19-20.
1537. *Карпенко О. Ю.* М. Грушевський – видатний державний і громадсько-політичний діяч епохи відродження української нації.- С. 34-36.
1538. *Кіліченко Л. М.* Естетичні принципи осмислення історії в художній прозі М. Грушевського.- 76-78.
1539. *Кіліченко О. І.* Про деякі виховні аспекти творчості М. Грушевського.- С. 78-79.
1540. *Ковальський М. П.* Праці М. Грушевського в галузі археографії та джерелознавства історії України XVI-XVII ст. – С. 22-23.
1541. *Кравець М. М.* Українське козацтво XVI-початку XVII ст. в “Історії України-Руси” М. Грушевського – С. 21-22.
1542. *Любінець І. Я.* М. Грушевський і Галицьке товариство «Учительська громада».- С. 45-47.
1543. *Малик Я. Й.* М. Грушевський і Комітет незалежної України. – С. 42-44.
1544. *Марценюк С. П., Пиріг П. М.* Грушевський про місце та роль Чернігівщини в етногенетичному процесі українського народу. – С. 56-57.
1545. *Марцинюк І. М.* Історико-географічні погляди у концепції української історії М. Грушевського. – С. 31-33.

1546. *Марчук В. В.* Київська Русь і проблема персоніфікації політичних діячів у науковій спадщині Михайла Грушевського. – С. 18-19.
1547. *Нагорняк М. М., Марущенко О. В.* М. Грушевський про культурно-національне відродження України в XIX столітті. – С. 61-62.
1548. *Орахівський І. М.* Праця М. Грушевського “Про старі часи на Україні”. – С. 16-17.
1549. *Паньків М. І.* М. Грушевський – етнограф. – С. 24.
1550. *Петрів Р. В.* М. Грушевський про роль євреїв у розвитку української державності. – С. 25-26.
1551. *Полк В. Т. М.* Грушевський і Галичина. – С. 9-14.
1552. *Полк В. Т. М.* Грушевський - історик літератури і письменник. – С. 74-76.
1553. *Пришляк В. В.* Галицько-наддніпрянські торгівельні зв'язки в «Історії України-Руси» М. Грушевського. – С. 59-60.
1554. *Рега О. С.* Ідеї гуманності і народності у педагогічних поглядах Михайла Грушевського. – С. 68-69.
1555. *Рехтман М. Н.* Життя і діяльність М. Грушевського на Україні у 20-30 р.р. – С. 26-27.
1556. *Сарбей В. Г.* Концептуальна схема “Історії України-Руси” М. Грушевського та її історична доля. – С. 15-16.
1557. *Сарбей В. Г.* Публіцистика М. Грушевського періоду революції 1905-1907 років. – С. 38-40.
1558. *Сворак С. Д., Цепенда І. Є.* Концепція викладання українознавства у вищій школі в працях М. Грушевського. – С. 66-68.
1559. *Сигидин М. В.* Історичне минуле Поділля у науковій спадщині М. Грушевського. – С. 57-59.
1560. *Тарабан В.* Українська держава - найголовніше кредо у науковій і громадсько-політичній діяльності М. Грушевського. – С. 36-37.
1561. *Хрущ В.* Принцип демократизму і народності освіти у працях М. Грушевського. – С. 69. – 70.
1562. *Чучук Є. Г.* Прикарпаття вшановує Михайла Грушевського. – С. 4-5.
1563. *Яковишин В. М. М. С.* Грушевський і партія соціалістів-революціонерів (УПСР). – С. 40-42.
1564. *Яковишин В. М., Дутчак П. В.* Спадщина М. С. Грушевського у сучасній оцінці. – С. 28-29.
1565. **Теперішні українські діячі:** [М. С. Грушевський та І. Франко - організатори літніх університетських курсів з українознавства у Львові] // Розсвіт (Раштат), 1918. – 24 січ. – С. 3.
1566. **Терещенко до Грушевського:** [Про телеграму щодо позички] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 3 черв. – С. 365.
1567. **Тики Ф.** Український історик [акад. М. С. Грушевський] та чехи // Дружно вперед (Пряшів), 1966. – № 10.

1568. *Тимошик М. Книги, які піднімають з колін:* [Вид. наук. праць М. С. Грушевського] // *Голос України* (К.), 1991. – 10 груд. – С. 11.
1569. *Тимошик М. Провертається літературна спадщина:* [Про видання праць М. Грушевського] // *Уряд. кур'єр* (К.), 1996. – 28 верес. – С. 11.
1570. *Тимчасовий склад “У.Ц.Р.”* [М. С. Грушевський – голова УЦР] // *Розсвіт* (Раштат), 1917. – 31 трав. – С. 1.
1571. *Тиндик В. Євген Чикаленко - в Національному музеї історії України:* [М. С. Грушевський в контексті] // *Рада* (К.), 1992. – 26 черв. – С. 3.
1572. *Ткачук А. Симон Петлюра: Політ. портрет:* [М. С. Грушевський в контексті] // *Київ. старовина.* – 1993. – № 1. – С. 39-53.
1573. *Ткачук П. На пам'ятник М. Грушевському* // *Літ. Україна* (К.), 1992. – 13 лют. – С. 1.
1574. *Толочко О. Коли перестала існувати “Київська Русь”?:* Історіогр. доля одного терміну і поняття // *Київ. старовина.* – 1992. – № 6. – С. 7-18.
1575. *Толочко П. П. Академік М. С. Грушевський – видатний український вчений* // *Вістн. АН України* (К.), 1992. – № 1. – С. 6-13.
1576. *Толочко П. П. Видатний історик України і Росії:* [Про М. І. Костомарова. М. С. Грушевський в контексті] // *Київ. старовина.* – 1992. – № 5. – С. 7-14.
1577. *Толочко П. П. Глибинна суть традицій* [М. С. Грушевський в контексті] // *Київ. старовина.* – 1992. – № 1. – С. 3-6.
1578. *Толочко П. П. Перший історик України-Руси* [акад. М. С. Грушевський] // *Київ. старовина.* – 1992. – № 2. – С. 2-9.
1579. *Толочко П. П. Післямова до кн. М. Грушевського “Нарис історії Київської землі від смерті Ярослава до кінця XIV ст.”* – К., 1991. – С. 526-541.
1580. *Том П. Будівничий нації:* До 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського // *Культура і життя* (К.), 1996. – 2 жовт. – С. 1.
1581. *Томашівський С. Наша політика і професор М. Грушевський.* Львів: Ред. “Діла”, 1911. – 42 с.
1582. *Топчибаши А. М. Б. Союз автономістів:* 3 споминів про першу Державну думу в б. Росії: [М. С. Грушевський в контексті] // *Спогади: (Праці Укр. наук. ін-ту).* – Варшава, 1932. – Т. 7. – С. 133-141.
1583. *Трагічне повернення :* [Про першого президента УНР М. Грушевського / Підгот. Б. Рогоза] // *Вісті з України* (К.), 1997. – 27 листоп. (№46). – С. 4.
1584. *ІІІ-й Всеукраїнський військовий з'їзд: Другий день:* [22.10.1917 р. за ст. ст., промова М. С. Грушевського] // *Вільне слово* (Зальцведель), 1917. – 17 груд. – С. 2.
1585. *3-й Універсал Української Центральної Ради:* [М. Грушевський в контексті] // *Літ. Україна* (К.), 1990. – 10 трав. – С. 5.

1586. *Треф'як Я. Михайло Грушевський в Галичині* // Галичина.- 1996.- 2 жовт.- С. 7.
1587. *Тронько П. П. Приреченість школи Грушевського, // Репресоване краєзнавство (20-30-ті роки).* – К.; Хмельницький, 1991. – С. 6-16.
1588. *Тронько П. Т. Українське краєзнавство: Традиції і перспективи: [М. С. Грушевський в контексті] // Голос України (К.), 1991. – 1 черв. – С. 11.*
1589. *Троцинський В. Міжнаціональні аспекти діяльності Центральної Ради: [М. С. Грушевський в контексті] // Трибуна (К.), 1991. – № 4. – С. 26-27.*
1590. *Троцинський В. Фрагменти з діяльності Українського соціологічного інституту: (За матеріалами родинного фонду Грушевських) : [Проект УСІ; Інформ. повідом. УСІ; Лист до В. П. Мазуренка 5.VIII.1921 р., з характеристикою наук. доробку УСІ; Звернення за грошовою допомогою до українців США; Рекл. повідом. УСІ для українців США і Канади // Укр. діаспора. – Чикаго. – 1992. – Ч. 1. – С.98-109.*
1591. *Трубайчук А. Ф. Вірний син свого народу // Патріот Батьківщини (К.), 1991. – 21 груд.*
1592. *Трубайчук А. Ф. Вірний син свого народу : 130 років від дня народж. М. С. Грушевського // Заклик (К), 1996.- № 10/11.- С. 2-9.*
1593. *Трубайчук А. Ф. Вірний син України // Освіта (К.), 1991. – 7 жовт.*
1594. *Трубайчук А. Ф. Долею з народом: До 125-річ. з дня народж. М. С. Грушевського // Почат. школа (К.), 1991. – № 9. – С. 64-70.*
1595. *Трубайчук А. Ф. Наш великий історик : [До 130-літ. М. Грушевського] // Освіта (К.), 1996.- 25 верес. С. 10.*
1596. *Трубайчук А. Ф. Свіість української державності: Нарис політ. біографії М. С. Грушевського // Відродження (К.), 1993. – № 1. – С. 69-71; № 2. – С. 61-64.*
1597. *Хоржевський Р. Паперові гроші України: [М. С. Грушевський в контексті] // Вільне життя (Тернопіль), 1991. – 17 жовт. – С. 3.*
1598. *У Києві: Панахида: [Похорон матері М. С. Грушевського]; Пам'яті В. Б. Антоновича: [Виступи з доповідями М. С. та О. С. Грушевських] // Нова рада (К.), 1918. – № 41. – 24 берез. – С. 2.*
1599. *Україна и переговоры о мире: [Інформація М. С. Грушевського з цього питання на засіданні викон. ком. УЦР] // Неделя (Вена), 1918. – 10 янв. – С. 1.*
1600. *Украинец. Выступление М. С. Грушевского: [На засіданні Укрнауки] // Париж. вестник, 1926. – 27 лют. – С. 2.*
1601. *Україна та конгрес II Інтернаціоналу в Женеві: [В контексті М. С. Грушевський, та ін.] // Укр. прапор (Відень), 1920. – 15 серп. – С.4.*

1602. **Українська Академія наук:** [Кандидатура М. С. Грушевського в члени УАН] // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. 23 черв. – С. 392.
1603. **Українська ідея Михайла Грушевського** // Україна молода (К.), 1996. – 1 жовт. – С. 1.
1604. **Українська Центральна Рада...:** [Текст телеграми-відповіді Гол. викон. ком. за підп. М. С. Грушевського] // Вістн. СВУ (Відень), 1917. 27 трав. – С. 351.
1605. **У[країнське] І[сторичне] Т[овариство] і археографічна комісія Академії наук у Києві:** [В контексті вид. праць акад. М. С. Грушевського] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1990. – № 1-4(104-107). – С. 232-233.
1606. **Український Військовий з'їзд у Києві:** [18.05.1917 р. за н. ст., відкривав проф. М. Грушевський // Вістн. СВУ (Відень) 1917. – 25 черв. – С. 402-403; Те саме // Розсвіт (Зальцведель), 1917. – 21 черв. – С. 1.
1607. **Український список кандидатів в Установчі збори:** [М. Грушевський – перший в списку] // Нова рада (К.), 1917. – № 155. – 6 жовт. – С. 3.
1608. **Українські війська стягуються на Україну:** [Привітання М. С. Грушевського укр. дивізії 22.XI. 1917 р.] // Вільне слово (Зальцведель), 1917. 19 груд. – С. 1.
1609. **Українські часописи про ювілей проф. М. С. Грушевського** // Вістн. СВУ (Відень), 1916. – 3 груд. – С. 788-789.
1610. **Ульянівський В. Асоціація національних академій:** Про долю однієї ідеї М. С. Грушевського // Вісн. АНУ (К.), 1991. – № 1. – С. 72-76.
1611. **Ульянівський В. “З історії релігійної думки на Україні”** [комент.] // Духовна Україна : (Зб. творів). – К.: Либідь, 1994. – С. 545-549.
1612. **Уперше за багато років:** [Відзначення 125-х роковин від дня народж. М. С. Грушевського] // Вечір. Київ, 1991. – 20 листоп. – С. 1.
1613. **Уроки державотворця:** 3 ювіл. вечора М. С. Грушевського // Літ. Україна (К.), 1991. – 28 листоп. – С. 2.
1614. **Урочисте засідання Центральної Української Ради:** [16.07.1917 р. за ст. ст., головував М. С. Грушевський, виступив з промовою] // Вільне слово (Зальцведель), 1917. – 8 черв. – С.3; Те саме // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 12 серп. – С. 517-518.
1615. **Усенко І., Вороненко В. Невторованими стежками:** [Про акад. М. П. Василенка, його стосунки з М. С. Грушевським] // Вечір. Київ, 1989. – 6 трав. – С. 2.
1616. **Ф. Б. Мала Рада:** Засідання 14-го берез. 1918 р.: [Виступ М. С. Грушевського з великою промовою] // Нова рада (К.), 1918. – № 35. – С. 2.
1617. **Ф. Б. Мала Рада:** Засідання 17 берез. Ратифікація мирного договору: [Виступ М. С. Грушевського] // Нова рада (К.), 1918. – № 36. – С. 2.

1618. **Ф. Б. Мала Рада:** 20 берез. Перші роковини Центральної Ради: [Виступ М. С. Грушевського] // Нова рада (К.), 1918. – № 39. – С. 1-2.
1619. **Ф. Б. Оголошення самостійної Української республіки:** Мала Рада. Засідання 11-го січ.: (Текст “Універсала УЦР”): [Виступ М. С. Грушевського] // Нова рада (К.), 1918. – 13 січ. – С.1-2.
1620. **Ф. Б. Смерть Нечуя-Левицького:** [Повідомлення проф. М. Грушевського на засіданні Малої Ради, 2 квіт. 1918 р.] // Нова рада (К.), 1918. – № 48. – 3 квіт. – С. 2.
1621. **Ф. Б. У справі наукової конференції М. Грушевського** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1986. – № 1-2 (89-90). – С. 137-138.
1622. **Ф. Б. Ушанування пам'яті Ів. Франка:** 3 нагоди 10-річ. з дня смерті (1916- 28/V- 1926): [М. С. Грушевський в контексті] // Життя й революція (К.), 1926. – № 6. – С. 94-95.
1623. **Феденко П. Михайло Грушевський в науці і політиці** // Вільна Україна (Нью-Йорк), 1966. – Ч. 52. – С. 1-17.
1624. **Феденко П. На століття Михайла Грушевського** // Культура (Париж), 1967. – № 12 (242). – С. 111-122.
1625. **Федоришин П. М. Грушевський – літературознавець і публіцист** // Укр. літературознавство (К.), 1996.- Вип. 63.- С. 43-48.
1626. **Федорова Л. Музей великого вченого** [акад. М. Грушевського] // Старожитності (К.), 1992. – Ч. 18-19. – С. 8.
1627. **Федуцак І. Учень і соратник Михайла Грушевського:** [Про В. Д. Юркевича] // Київ. старовина. – 1994. – № 1. – С. 83-94.
1628. **Фізер І. До історіософії “Історії української літератури” М. Грушевського** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 249-255.
1629. **Фізер Р. Михайло Грушевський як літературознавець та історик літератури** // Слово (Нью-Йорк), 1968. – Ч. 3. – С. 316-329.
1630. **Франко З. М. Грушевський і Ів. Франко** // Соц. культура (К.), 1989. – № 10. – С. 6-8.
1631. **Франко З. М. Грушевський і Ів. Франко** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 278-292.
1632. **Франко І. Документи і матеріали 1955-1965:** [Листи М. С. Грушевського до І. Франка до 1916 р.]. – К.: Наук. думка, 1966. – 541 с.
1633. **Франко І. Із Наукового товариства імені Шевченка:** [М. С. Грушевський в контексті] // Діло (Львів), 1911. – № 198. – 7 верес. – С. 4.
1634. **Франко І. Причинки до історії України-Руси:** (Крит. уваги до іст. праць проф. М. С. Грушевського). Т. І. – Львів, 1912. – 191 с.
1635. **Франко І. Твори:** Т. 20: Вибрані листи [до М. С. Грушевського]. – К.: Держвидав, 1956. – 809 с.

1636. **Франко-Ключко А. В обороні правди:** [М. С. Грушевський в контексті] // Гомін України (Торонто), 1963. – № 28-47. – 6 лип. – 16 листоп.
1637. **Франко-Ключко А. Іван Франко і його родина:** Спомини: [М. С. Грушевський в контексті] (Торонто), 1956. – 131 с.
1638. **Французька преса про український нарід:** Les Annales des nationalités Bulletins: Numéros consacrés à l'étude de l'Ukraine. Ч. 3-4. // Літ. – наук. вістн. (К.), 1913. – Т. LXIII, кн. V. – С. 379-381.
1639. **Ханас В. Читаємо Грушевського** // Вільне життя (Тернопіль), 1991. – 6 листоп. – С. 4.
1640. **Хацаюк В. Вперше в Україні:** [Відкриття на ВО “Тернопільський комбайн. з-д” алеї нац. відродження: Першим – М. С. Грушевський] // Тернопіль Вечірній, 1992. – 4 лип.. – С. 3.
1641. **Хвиля А. Буржуазно-націоналістична трибуна:** [Про журн. “Україна” за ред. акад. М. С. Грушевського] // Більшовик України (К.), 1931. – № 6. – С. 46-58.
1642. **Хмарський В. М., Блоусова Л. Г. М. С. Грушевський і одеські науковці:** [За матеріалами Держ. архіву Одеської обл.] // Архіви України. – К., 1966. – № 1-3. – С.61-68.
1643. **Хміль І. Чи був український соціалізм?:** [М. С. Грушевський в контексті] // Демокр. Україна (К.), 1992. – 26 листоп. – С. 2-3.
1644. **Хорунжий Ю. Не вмирає душа: Знайомство** [з постатю акад. М. С. Грушевського] // Пост Постум (Львів), 1993. – 11-17 трав. – № 16 (79). – С.13.
1645. **Хохлячов В. Політичний заповіт батька української державності** [акад. М. С. Грушевського] // Вісн. АН України (К.), 1993. – № 9. – С. 48.
1646. **Храмов Ю., Руда С., Кучмаренко В. Перший рік Академії:** [В контексті М. С., О. С. Грушевські та ін.] // Вісн. АН України (К.), 1993. – № 10. – С. 12-31.
1647. **Храмов Ю. та ін. Рання історія Академії наук України. 1918-1921:** [М. Грушевський в контексті]. – К., 1993.*
1648. **Христюк П. Замітки і матеріали до історії української революції:** [М. С. Грушевський в контексті]. – Відень: Укр. соціол. ін-т, 1921-1922. – Т. 4.
1649. **Цях Т. Промовляє історія:** [Інформація про виставку “Україна, історія, час” в м. Тернополі. В експозиції праці М. С. Грушевського та ін.] // Вільне життя (Тернопіль), 1991. – 13 лип. – С. 1.
1650. **Центральна Рада:** (Останнє засідання восьмої сесії): [16.01.1918 р., виступ М. С. Грушевського] // Розсвіт (Раштат), 1918. – 7 лют. – С. 1-2.
1651. **Центральна Рада: 75 років тому:** [В контексті М. С. Грушевський, С. Петлюра та ін.] // Андріївський узвіз (К.), 1991. – № 9 (берез.). – С. 2.
1652. **Циганкова Е. Неодмінний секретар ВУАН:** До 120-річ. від дня народж. А. Ю. Кримського: [М. С. Грушевський в контексті] // Вісн. АН УРСР (К.), 1991. – № 3. – С. 79-89.

1653. Циганкова Е. “... Яку ми позицію займаємо до Грушевського?” // Вісн. НАН України (К.), 1995. – №11-12. – С. 71-74.
1654. Цикора С. **К читателю через полвека**: [Твори акад. М. Грушевського] // Известия (М.), 1988. – 12 февр. – С.6.
1655. Цуркан В. **Проти течії**: [Діяльність М. С. Грушевського] // Літ. Україна (К.), 1988. – 21 січ. – С. 8.
1656. **Чарі Івана Мазепи** [Про укр. гетьмана] / За матеріалами М. С. Грушевського, О. Апанович, В. Смолій та ін.] // Хмельниччина (Хмельницький), 1996. – 12 квіт. – С.2.
1657. **Чередниченко В. “Самостійність” у німецькому нашийнику**: [М. Грушевський в контексті] // Вечір. Київ. – 1989. – 19 січ. – С. 4.
1658. **Черемшинський Остап. Володимир Гнатюк і Агатангел Кримський**: [М. С. Грушевський в контексті] // Вільне життя (Тернопіль), 1991. – 4 черв. – С. 4.
1659. **Черняк С. Празький з'їзд і Закарпатська Україна**: [М. Грушевський в контексті] // Життя й революція (К.), 1926. – № 4. – С. 99-108.
1660. **Черняк С. Наш перший Президент** [акад. М. С. Грушевський] // Кто винуват? (К.), 1991. – № 11. – С. 2.
1661. **Чеський переклад праці проф. Грушевського**: “Про старі часи на Україні”= [Svejdur sbornik praktickych prirucek Prg, 1918. – Ч. 4 / Пер. Ф. С. Фрамба] // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. – 12 трав. – С.296.
1662. **Чи є вихід з лабіринту історії**: [М. С. Грушевський в контексті] // Київ. – 1991. – № 3. – С. 80-83.
1663. **Чижевський Д. Михайло Сергійович Грушевський як дослідник української літератури**: [Передмова] // В кн.: *Грушевський М. С. «Історія української літератури»*. – Нью-Йорк, 1959. – Т.І. – С.І-Х.
1664. **Чикаленко Є. Спогади (1861-1907)**: [М. С. Грушевський в контексті]. – Нью-Йорк: Укр. вільна акад. наук, 1955. – 520 с.
1665. **Чикаленко Є. Щоденник (1907-1917)**: [М. С. Грушевський в контексті]. – Львів: Червона Калина, 1931. – 496 с.
1666. **Чикаленко Є. Щоденники (1918 - 1919)**: [М. С. Грушевський в контексті] // Слово і час (К.), 1993. – № 10. – С. 30-35; № 11. – С. 67-77; № 12. – С. 68-78; 1994. – № 1. – С. 73-82; № 2. – С. 96-100.
1667. **Чировський М. Михайло Грушевський як дослідник українського господарства** // Визвольний шлях (Лондон), 1968. – Кн. XI-XII.
1668. **Чировський М. Михайло Грушевський як дослідник українського господарства** // Зап. НТШ (Нью-Йорк), 1978. – Т. 197. – С. 99-108. [Передрук з журн. Визвольний шлях (Лондон), 1968. – Кн. XI-XII].
1669. **Чижко В. Автор двох тисяч праць** : [Про вченого-історика М. С. Грушевського] // Слобід. край (Харків), 1999.- 23 листоп.

1670. **Чишко В. Видатний історик України:** (До 125-річ. з дня народж. М. С. Грушевського) // Київ. старовина. – 1992. – № 1. – С. 27-29.
1671. **Чишко В. Відновлення історичної справедливості:** [Реабілітація акад. М. С. Грушевського та М. Є. Слабченка] // Вісн. АН України (К.), 1993. – № 2. – С. 54-55.
1672. **Чишко В. Зевс олімпу історичного:** [М. С. Грушевський в контексті] // Высокий замок (Львів), 1991. – 26 сент. – С. 2; Те саме // Зоря Полтавщини, 1991. – 28 верес. – С. 3; Те саме // Правда України (К.), 1991. – 28 сент. – С. 2; Те саме // Робіт. газ. (К.), 1991. – 27 верес. – С. 5; Те саме // Сіл. вісті (К.), 1991. – 28 верес.
1673. **Чмелик Р. Концепція М. Грушевського про походження української сім'ї** // Народознавчі зошити (К.), 1996.- № 1.- С. 53-54.
1674. **Чого прийшли німці на Україну:** [Комент. проф. М. С. Грушевського] // Громад. думка (Вещляр), 1918. – 20 квіт. – С. 2-3; Те саме // Вільне слово (Відень), 1918. – 27 квіт. – С. 1-2.
1675. **Чого я суди повернувся?...**: [Лист М. С. Грушевського до О. І. Буценка: (Комент. і приміт. В. Боєчко)] // Літ. Україна (К.), 1990. – 19 лип. – С.4.
1676. **Чому було припинено діяльність УАН?** : [М. С. Грушевський в контексті] // Вісн. АН України (К.), 1992. – № 7. – С. 84-85.
1677. **Чорний Д. Уроки батька** [М.] Грушевського: [До 130-річ. з дня народж.] // Слобід. край (Харків), 1996. – 28 верес. – С. 2
1678. **Чубатий М. Додаткові спомини про Михайла Грушевського з 1912 - 1914 років** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1975. – № 3-4 (47-48). – С. 78-79.
1679. **Чубатий М. Українська історична наука:** [М. С. Грушевський в контексті]. – Філадельфія: Америка, 1971. – 52 с.
1680. **Шаповал Ю. Академік Сергій Єфремов: Хроніка загибелі:** [М. С. Грушевський в контексті] // Рада (К.), 1992. – 30 жовт. – С. 2.
1681. **Шаповал Ю. Генеральний писар:** [Про П. О. Христюка, М. С. Грушевського та ін.] // Літ. Україна (К.), 1994. – 28 квіт. – С. 7.
1682. **Шаповал Ю. Дмитро Ісаєвич: Повернення в історію:** [Стосунки Д. І. з М. С. Грушевським в контексті] // Літ. Україна (К.), 1997. – 3 квіт. – С. 7.
1683. **Шаповал Ю. Михайло Грушевський «під ковпаком» радянських спецслужб** : За неопубл. арх. ГПУ-НКВД // Вітчизна (К.), 1997.- № 5/6.- С. 114-121.
1684. **Шаповал Ю. Подарунок для Михайла Грушевського** : До 130-річ. Великого Українця : [З архів. матеріалів ГПУ-НКВД] // Час\Time (К.), 1996.-27 верес.- С. 10.
1685. **Шацька Альбіна. Становлення письменника** [М. С. Грушевського] // М. Грушевський Із літературної спадщини. НАН України, УВА у США, УІТ у США, 2000.- С. 119-126.

1686. *Швидько Г. М. С. Грушевський і репресований збірник "Полуднева Україна"* // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 69.
1687. *Шевченко В. Відзначення ювілею М. Грушевського* // Вільна думка (Тернопіль), 1991. – 20-27 жовт. – С.13.
1688. *Шевченко В. Конкурс юних істориків [до 125-річчя від дня народж. М. С. Грушевського]* // Освіта (К.), 1991. – 21 черв. – С. 3.
1689. *Шевченко Ф. П. Пішов далі своїх попередників: [М. С. Грушевський в контексті]* // Друг читача (К.), 1989. – 23 берез. – С. 4.
1690. *Шевченко Ф. П. Чому Михайло Грушевський повернувся на Радянську Україну?* // УДЖ (К.), 1966. – № 11. – С. 13-30.
1691. *Шевченко Ф. П., Смолій В. А. М. С. Грушевський: Краткий очерк жизни и науч. деятельности: [Передмова]* // В кн.: *Грушевський М. С. Очерк истории украинского народа.* – К., 1991. – С. 345-365.
1692. *Шевчук В. Михайло Грушевський* // Молода гвардія (К.), 1988. – 11 листоп. – С. 3.
1693. *Шелепець І., Баха Ю. Невже забудеться: (До 100-річ. з дня народж. М. Грушевського* // Дукла (Пряшів), 1966. – № 4. – С. 56-57.
1694. *Шемчученко Ю. Урочисті збори, присвячені 125-річчю від дня народження М. П. Василенка: [М. С. Грушевський в контексті]* // Рад. право (К.), 1991. – № 8. – С. 92-95.
1695. *Шеремет А. В Києве должен появиться памятник Грушевскому: Каким он будет?* // Киев. ведомости. –1996. – 16 мая. – С.10.
1696. *Шилюк О. "Совість нашої державності"* [М. С. Грушевський]// Буковин. віче (Чернівці), 1996. – 2 жовт. – С. 3.
1697. *Шмалько А. Доля політика : поразка чи перемога : До дня народж. [голови Укр. Центр. Ради] М. С. Грушевського* // Слобід. край (Харків), 2000.- 28 верес.
1698. *Шмельов В. Доля академіка: Фрагменти із щоденника М. Слабченка: [М. С. Грушевський в контексті]* // Київ. старовина, 1992. – № 2. – С. 16-25.
1699. *Шмельов В. Лицар духу: [Про акад. С. Єфремова та його стосунки з М. С. Грушевським]* // Київ. старовина. – 1992. – № 1. – С. 38-51.
1700. *Штена К. Соціологічна теорія релігії Е. Дюркема і школа М. Грушевського* // Зап. Ніжин. ін-ту соціал. виховання. – Ніжин, 1932. – Т. 12. – С. 46-73.
1701. *Штинько В. Він писав і творив історію: Україна врочисто відзначатиме 130-ту річницю від дня народж. М. Грушевського: [Урочистості в м. Холмі, Польща]* // Волинь (Луцьк), 1996. – 1 жовт. – С. 1.
1702. *Шульгин О. Елементи української державності в 1917 р.: [Діяльність УЦР під проводом М. С. Грушевського]* // Тризуб (Париж), 1926. – 16 трав. – С.6-9; 23 трав. – С. 12-16.

1703. *Шульгин О. Михайло Сергійович Грушевський: Як політик і людина: Зб. на пошану Олександра Шульгіна (1889-1960) // Зап. НТШ (Париж; Мюнхен), 1969. – Т. 186. – С. 143-155.*
1704. *Шульгин О. “Се-б-то” и “Геть”:* [Посилання на кн. *Грушевський М. С. “Про старі часи на Україні”, с.110) // Славян. заря (Прага), 1919. – 10 дек. – С. 1-2.*
1705. *Шульгин О. Трагедія Михайла Грушевського і трагедія України // Голос України (К.), 1996. – 13 черв. – С. 12.*
1706. *Щербань Т. О. До історії діяльності Українського наукового товариства (1907-1921):* [М. С. Грушевський – голова УНТ]: [За матеріалами Ін-ту рукописів НБУ ім. В. І. Вернадського] // *Архіви України (К.), 1991. – № 5-6. – С. 35-38.*
1707. *Щербань Т. О. Лицар вільного українства:* [Про В. Б. Антоновича, його стосунки з М. Грушевським] // *Вісн. АН України (К.), 1992. – № 9. – С. 83-91.*
1708. *Щербань Т. О. Фундатори Українського наукового товариства [1907-1921 рр.]:* В. Б. Антонович, М. С. Грушевський та ін. – К.: Знання, 1992. – 47 с.
1709. *Щербань Т. О. Чому було припинено діяльність УАН? :* [М. С. Грушевський в контексті] // *Вісн. АН України (К.), 1992. – № 7. – С. 84-86.*
1710. *“Щоденник” Євгена Чикаленка:* [М. С. Грушевський в контексті] // *Україна (К.), 1992. – № 1. – С. 14-15; № 2. – С. 13-16.*
1711. *Щоденники М. С. Грушевського (1904-1910) /* Публ., передм., комент. Р. Пирога // *Київ. старовина. – 1995. – № 1. – С. 10-30.*
1712. *Шуць О. Й. Березень-листопад 1917 року в житті М. Грушевського-державотворця:* [За матеріалами фондів ЦДАВО] // *Архіви України (К.), 1966. – С. 48-60.*
1713. *Ювілей М. С. Грушевського:* [Передрук з газ. “Киев”, 1910. – №21] // *Было. – Вып. 1 : (Додаток до ч.”Старожитності” (К.), 1991. – Ч. 8. – С. 7.*
1714. *Ювілей акад. М. Грушевського // Укр. прапор (Берлін), 1926. – 15 жовт. – С. 2.*
1715. *Ювілей акад. М. С. Грушевського // Життя й революція (К.), 1926. – № 9. – С. 111-112.*
1716. *Ювілей акад. М. Грушевського:* [Привітання акад. Е. Петрушевича ювіляру] // *Укр. прапор (Берлін), 1926. – 1 жовт. – С. 4.*
1717. *Ювілей академіка М. С. Грушевського: 1866 -1926.: I. Ювіл. засідання; II. Привітання. – К., 1927. – 143 с.*
1718. *Ювілей М. С. Грушевського // Західна Україна (Тернопіль), 1996. – 4 жовт. – С. 2.*
1719. *Ювілей появи в світ зібрання українських пісень Максимовича:* Лист з Києва [2 жовт. 1927 р. акад. М. С. Грушевський відкрив уроч. засідання у великому залі Всенар. б-ки України при УАН, виступив з промовою] // *Укр. вісті (К.), 1927. – 22 жовт. – С. 2.*

1720. **Ювілей проф. М. С. Грушевського** // Укр. наук. зб. (Укр. наук. т-во у Києві) (М.), 1915. – С. 126.
1721. **Ювілей У[країнського] І[сторичного] Т[овариства]:** [в контексті “Грушевськіана”] // Укр. слово (Париж), 1990. – 16 верес. – С. 3.
1722. **Ювілейний рік Михайла Грушевського:** УІТ проголосило Міжнар. рік М. Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк; Торонто; Київ; Львів; Мюнхен), 1995. – Т. XXXII. – №№ 1-2 (124-127). – С. 356.
1723. *Юркова Окс.* **Діяльність науково-дослідницької кафедри історії України М. С. Грушевського (1924-1930 рр.).-** К., 1999, 432 с.
1724. *Юркова Окс.* **Почти все киевские ученики Михаила Грушевского были репрессированы только потому, что были «учениками Грушевского»** // Киев. ведомости.- 1999.- 29 сент. С. 12, 15.
1725. *Юрчишин О.* **Михайло Бойчук і Михайло Грушевський** // Сучасність (К.), 1994. – № 7-8. – С. 140-148.
1726. *Юрчук В. І.* **Національний фактор у заснуванні та перші роки діяльності Академії наук України:** [М. С. Грушевський в контексті] // УІЖ (К.), 1993. – № 11-12. – С. 3-15.
1727. *Яворський М.* **Современные антимарксистские течения в украинской исторической науке:** [М. С. Грушевський в контексті]: Труды первой Всесоюз. конф. историков-марксистов. М., 1930. – С. 426-435.
1728. *Яворський М.* **Дещо про “критичну” критику, про “об’єктивну” історію та ще і про бабусину спідницю:** [М. С. Грушевський в контексті] // Червон. шлях (Харків), 1924. – № 3. – С. 167-182.
1729. *Яворський М.* **Сучасні течії серед української історіографії** // Криза сучасної буржуазної науки та марксизм: Зб. [ст.]. – Харків, 1929. – С. 18-38.
1730. **Як більшовики нищили українську національну культуру:** [Доля М. С. Грушевського та ін.] // Кременецький вістн., 1942. 30 лип. – С. 2.
1731. *Якимович Б.* **Михайло Грушевський: Начерк політ. портрета:** (До 125-річ. з дня народж.) // Рагуша (Львів), 1991. – 14 січ. – С. 4.
1732. *Яковенко Л.* **Грушевского мы уже любим: Осталось его узнать и понять** // Киев. ведомости. – 1996. – 30 сент. – С. 6.
1733. *Яковенко Л.* **Как выглядит Грушевский без глянца?** // Киев. ведомости (К.), 1996. – 28 сент. – С. 12.
1734. *Яковенко Нат.* **Вшанування Грушевського підсвідома спроба захиститися від майбутнього** // День (К.), 1996. – № 21. – 20 листопад. – С. 6.
1735. *Яковенко Нат.* **Історія пізнана і непізнана: Біда не в тому, що ми знову переписуємо свою історію, а в тому, що робимо це безнадійно застарілими взірцями** [М. С. Грушевський в контексті] // День (К.), 1996. – № 3. – 25 верес. – С. 6.

1736. Як “Рада” починалась: [М. С. Грушевський в контексті] // Рада (К.), 1992. – 25 верес. – С. 2.
1737. Яневський Д. Важкий шлях до свободи: [М. С. Грушевський в контексті] // Наука і суспільство(К.), 1991. – № 2. – С. 156-159.
1738. Янковський О., Циганкова Є. “Щоб ... не було й тіні гегемонії”: [Постанова про реорганізацію РАН в АН СРСР та реакція на це О. Шумського й М. Грушевського] // Вісн. АН України (К.), 1992. – № 11. – С. 92-98.
1739. Яримович С. М. С. Грушевський і український фольклор // Укр. слово (К.), 1941. – Ч. 66. – 25 груд.
1740. Ястребов Ф. Національно-фашистська концепція селянської війни 1648 року на Україні: [М. С. Грушевський в контексті] // Зап. Іст.-археол. ін-ту (К.), 1934. – № 1. – С. 57-100.
1741. Яцків Я. Українська Центральна Рада: Іст. значення та уроки [М. С. Грушевський в контексті] // Вісті з України (К.), 1997. – № 4 (1961). – 30 січ. – С. 3.
1742. **Abrégé de l'histoire de l'Ukraine, par Grouchevsky, professeur de l'Université de Lemberg** // Les annales des nationalités: Bulletin de l'Union des Nationalités. 1913.- N-ros 3-4.- p. 125-132.
1743. *Bidlo Jar. Michal Hrushev'skyj.* – Praha: Nakladem Ceske Akademie Ved a Umeni, 1935. – 43 p.*
1744. *Bidnov W. Michael Hruszewski (1866-1934)* // Przegląd Współczesny. – Warszawa, 1935. – Vol. 14. – Nr.153. – P. 134-146.*
1745. *Bilas L. Geschichtsphilosophische und ideologische Voraussetzungen der geschichtlichen und politischen Konzeption M. Hruschevskij* // Jahrbuecher f. Geschichte Osteuropas. – Muenchen, 1956. – Heft 3. – S. 262-292.*
1746. *Boris J. The sovietization of Ukraine 1917-1923.* – Edmonton: The Canad. Inst. of Ukr. Studies, 1980. – 488 p.*
1747. *Borschak E. Mychailo Hrushevs'kyj (1866-1934)* // Le Monde Slave. – Paris, 1935. – Vol. 12. – №1. – p. 12-35.*
1748. *Chubatyi M. The problem of Ukrainian historiography:* Bulletin of the Polish Inst. of Arts and Sciences in America. – New York. – Vol. 2, No. 1. –P. 339-353.*
1749. *Dombrows'kyi O. Bereicherung der Forschungen ueber Frhuegeschichte der Ukraine durch Myckailo Serhiovych Hrushews'kyi* // Наук. записки укр. вільного ун-ту. – Мюнхен, 1959. – № 3. – С.49-56.*
1750. *Doroshenko D. Literature on M. Hrushevs'ky.* // In a Survey on Ukrainian Historiography. New York: The Ukrainian Academy of Arts and Sciences. 1957. – P. 285-286.*
- 1750a. *Doroshenko D. Mychailo Hrushev'skyj* // Casopis Narodniho Musea [Ппара], 1934.- № 108.*

1751. *Doroshenko D. Mychailo Hrushevskiy (1866-1934) // Ost-Europa. – Berlin, 1935. – Nr. 4. – S. 213-216.**
1752. *Doroshenko D. Michael Hruschewskij // Historick Tidskrift. – 1935. – Nr. 1. – P. 67-69.**
1753. *Doroshenko D. Ukrainian historiography since 1914 // The Slavonic review. – London, 1924. – No.7. – P. 233-239.**
1754. *Fedenko P. Na stuecie Mychaly Hruszewskiego // Kultura. – 1967. – Nr. 12(242). – P. 111-122.**
1755. *Fedenko P. Mychailo Hruschewskys Triumph und Tragoedie // Ukraine in Vergangenheit und Gegenwart. – Muenchen, 1967. – T. 14, Nr. 38. – S. 14-16.**
1756. *Fedoronczuk W. Michajlo Hruschewskiy: Padre della storia Ucraina // L'Obsservatore Romano. – Rome, 1966. – Nr. 81.**
1757. *Fedoronczuk W. La soppressione fisica di Michajlo Hruschewskiy // L'Obsservatore Romano. – Rome, 1966. – Nr. 86.**
1758. *Frankiewicz Cz. Poglady historyczne prof. M. Hruszewskiego w kwestji ukraińskiej, w swietle krytyki naukowej. – Lublin, 1916.**
1759. *Graham L. The Soviet Academy of sciences and the Communist party 1927-1932. – Princeton: Princeton University Press, 1967. – 255 p.**
1760. *Grebig H. Oesterreich-ungarn und die ukrainische Action // Jahrbuch f. Geschichte Osteuropas. – Muenchen, 1959. – Vol. 7. – S. 270-296.**
1761. *Hermaize O. Die Ukrainische Geschichtswissenschaften in der UdSSR // Slaviasche Rundschau. – Praque, 1929. – Nr. 1. –S.363-66.**
1762. *Hoetsch O. Michael Hrushevskij // Zeitschrift f. osteuropaeische Geschichte. – Berlin, 1935. – Nr. 9. – S. 161-164.**
1763. *Horak S. Michael Hrushevsky: Portrait of an Historian // Canadian Slavonic Papers. – Ottawa, 1968. – Nr. 10. – P.341-356.**
1764. *Horak S. Michael Hrushevsky: Portrait of a Historian // Укр. історик (Нью-Йорк), 1969. – № 1-3(21-23). – С.171.**
1765. *Horak S. Ukrainian historiography // Slavic review. – New York, 1965. – № 2. – p. 258-272.**
1766. *Hrusjevskij // Svensk Uppslagsbok. – Malmo. – 1949. – Vol. 13. – S. 851-852.**
1767. *Hruschewskij // Brockhaus Enzyklopaedie. – Wiesbaden, 1969. – Bd 8. – S. 704.**
1768. *Hrouchevsky Michal // Larousse du XX-e siècle. – Paris. – 1930. – Vol. 3. – P. 1082.**
1769. *Hrushevskij Michail // Lietuviu Enciklopedija. – Boston Mass., 1956. – Vol. 8. – C. 318-319.**
1770. *Hruschewskij Mychajlo // Schweizer Lexikon. – Zürich, 1947. – Bd. 5. – S. 187.**
1771. *Hrushevskij Michail Sergeevic // Enciclopedia Italiana. – Milano, 1933. – Vol. 18. – C. 576.**
1772. *Hrushevs'ky Michail Sergejevich // McGraw Encyclopedia of Russia and the Soviet Union. – New-York, 1961. – P.235.**

1773. *Hunczak T. The Ukraine, 1917-1921: A Study in Revolution.* – Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1917. – 424 p.*
 1773a. *Joukovsky Arkady. Mykhailo Hrychukivskyi: Sa vie et son oeuvre* // *Joukovsky Arkady. Mykhailo Hrouchevskyi Sa vie et son oeuvre.* Paris, 1997. P.p. 13-24.*
 1773б. *Joukovsky Arkady. Le schéma historique de Mykhailo Hrychukivskyi* // *Joukovsky Arkady. Mykhailo Hrouchevskyi Sa vie et son oeuvre.* Paris, 1997. P.p. 25-28.*
 1773в. *Joukovsky Arkady. Mykhailo Hrouchevskyi et la France* // *Joukovsky Arkady. Mykhailo Hrouchevskyi Sa vie et son oeuvre.* Paris, 1997. P.p. 29-39.*
1774. *Kadlec K. Michael Hrushevs'kyj* // *Slovans'ky Prehled.* – Praha, 1909. – Nr. 11.*
1775. *Kamenetsky I. Hrushevs'kyj and the Central rada: International Politics and Foreign Interventions* // *In The Ukraine, 1917-1920: A Study in Revolution.* – Cambridge, Mass., 1977. – P. 33-60.*
1776. *Kamenetsky I. Hrushevs'kyj and Ukrainian foreign policy, 1917-1918* // *Укр. історик (Нью-Йорк),* 1984. – № 1-4(81-84). – С. 82-104.*
1777. *Kamenetsky I. Hrushevs'kyj's idea of a democratic political system in theory and practice* // *Укр. історик (Нью-Йорк),* 1991-1992. – № 3-4, 1-4(110-115). – С. 333-340.*
1778. *Klid B. W. The struggle over Mykhailo Hrushevs'kyi* // *Canad. Slavonic Papers : Revue canad. des Slavistes.* – March, 1991, Vol. XXXIII, № 1- P. 32-45.*
1779. *Koch H. Dem Andenken Mychailo Hrustvskyj's gewidmet* // *Jahrbuecher f. Kultur und Geschichte der Slaven.* – N. F. – Breslau, 1935. – Bd 11, Heft 1. – S. 11-15.*
1780. *Koch H. Mychailo Hrushevs'kyj: (1866-1934)* // *Ukraine in Vergangenheit und Gegenwart.* – Muenchen, 1966. – T. 13, Heft 37. – S. 151-158.*
1781. *Kolankowski L. Kilka uwag o prof. M. Hruszewskiego historyi Ukrainy-Rusi.* - Lwów, 1913. – 19 s.*
1782. *Kopystianski A. Schemat historii ruskiej w teoretycznym i praktycznym ujęciu prof. M. Hruszewskiego* // *Ziemia Czerwieńska.* – Lwów, 1935. – T. I. – S. 66-75.
1783. *Korduba M. La littérature historique soviéto-ukrainienne: Compte-Rendu 1917-1931.* – Muenchen: Wilhelm Fink Verlag, 1972. – 375 S.*
1784. *Korduba M. M. Hrushevs'kyi als Forscher und Organizer der wissenschaftlichen Arbeit* // *Zeitschrift f. Osteuropaeische Geschichte.* – Berlin, 1935. – T. 9, N.F., Heft 2. – S. 164-173.*
1785. *Korduba M. Michael Hruszewskyj* // *Pion.* – 1934. – Nr. 51. – P. 6. – Reprint of the Warsaw, 1938 Ed.*
1786. *Korduba M. Michael Hruszewskyj jako istoryk* // *Biuletyn Polsko-Ukraiński.* – Warszawa, 1934. – T. 3. – С. 1-4.*
1787. *Korduba M. Michael Hruszewskyj jako istoryk* // *Przegląd Historyczny.* – Warszawa, 1935. – а 12(32). – S. 389-406.*

1788. *Korduba M. Der Ukraine Niedergang und Aufschwung* // Zeitschrift f. Osteuropäische Geschichte. – Berlin, 1932. – T. 6. – S. 36-60, 193-230, 358-385.*
1789. *Kostiuk H. The last days of M. Hrushevs'ky* // *Ukrainian Review*. – Munich, 1957. – Nr. 5. – S. 73-83.*
1790. *Kostiuk H. Stalinist rule in the Ukraine: A study of the Decade of Mass Terror (1929-1933)*. – Munich: Inst. for the Study of USSR., 1960.*
1791. *Krueger F. Mychajlo Hrushevs'kyj - ukrainischer Patriot und Historiker*. – Muenster, 1984. – 245 S.*
1792. *Krupnytskyi B. Die archaographische Taetigkeit M. Hrushevskij's* // *Jahrbuecher f. Kultur und Geschichte der Slaven*, Breslau, 1935. – Bd.XI, Heft III/IV. – S. 611-621.*
1793. *Krupnytskyi B. Critique from the Ukrainian point of view of the traditional division into periods of russian history* // *The Ukrainian Review*. – London. – Vol. 1, No. 1. – P. 5-12.*
1794. *Krupnytskyi B. M. Hruschewskij als Wissenschaftler* // *Beitraege zur Ukrainekunde des Ukr. wissenschaftlichen Inst.* – Berlin, 1935. – Heft 3. – S. 14-28.*
1795. *Krupnytskyi B. Die ukrainische Geschichtswissenschaft in der Sowjetunion 1921-1941* // *Jahrbuch f. die Geschichte Osteuropas*. – Breslau, Winnipeg, 1983. – P. 342-351.*
1796. *Mazon A. Michailo Hrushevskij* // *Revue des Etudes slaves*. – Paris, 1935. – T. 15. – P. 185-187.*
1796a. *Mazon André. Nécrologie* // *Joukovsky Arkady. Mykhailo Hrouchevskiy Sa vie et son oeuvre*. Paris, 1997. P.p. 48-49.
1797. *Mazour A. G. Hrushevs'ky (1866-1934)* // *Mazour A. G.* In modern russian historiography. – 2-nd ed. – Princeton, N.J.: D. Van Nostrand Co., 1958. – P. 158-163.*
1797a. *Messages de félicitations à l'occasion du 60e anniversaire de Mykhailo Hrouchevskiy en 1926* // *Joukovsky Arkady. Mykhailo Hrouchevskiy Sa vie et son oeuvre*. Paris, 1997. P.p. 43-47.
1798. *Milliukov P. Political memoirs 1905-1917* // *Ann Arbor*. – Mich., 1967. – P. 287-309.*
1799. *Neubauer H. Mychajlo Hruschewsky: Erbe und Auftrag zu seinem 50. Todestag* // *Укр. історик (Нью-Йорк)*, 1984. – № 1-4(81-84). – С.21-32.*
1800. *Ohloblyn O. Bibliography* // In *Ukrainian Historiography 1917-1956*. – New York, 1957. – P. 367-372.*
1801. *Ohloblyn O. Michael Hrushevsky: Foremost Ukr. Historian* // *Ukrainian Quarterly*. – New-York, 1966. – T. 12, Nr. 4. – P. 322-333.*
1802. *Palme A. M. Hruschewskij als Persoenlichkeit* // *Betraege zur Ukrainekunde*. – Berlin, 1935. – Heft 3. – S. 5-13.*
1803. *Pap. M. Michael Hrushevsky's scheme of ukrainian history in the context of the study of russian colonialism and imperialism: Russian Empire: Some Aspects of Tsarism and Soviet Colonial Practices*. – Cleveland, Ohio: Inst. for Soviet and East European Studies, John Carrol University, 1985. *

1804. *Pelenski Jar. Soviet ukrainian historiography after world war II // Jahrbuch f. Geschichte Osteuropas. – Muenchen, Vol. 12, po. 3. – P. 375-418.**
1805. *Pelenski Jar. Der ukrainische Nationalgedanke im Lichte der Werke M. Hrushevskyjs und V. Lipinskis: Diss. – Muenchen, 1957. – 238 S.**
1806. *Pipes R. The formation of the Soviet union. – Cambridge. – Mass.: Harvard University Press, 1964. – 335 p.**
1807. *Polonska-Vasilenko N. Two conceptions of the history of Ukraine und Russia. – London, Association of Ukr. of Great Britain, 1968. – 79 p.**
1808. *Presniakov A. E. The formation of the great Russian state. – Chicago, 1970. – 8 p.**
1809. *Prymak T. M. Mykhailo Hrushevs'ky and the politics of national culture: Diss. – Toronto: University of Toronto, 1983. – 488 p. – [Toronto: University of Toronto Press, 1987. – 323 p.].**
1810. *Prymak T. M. Mykhailo Hrushevsky: The Politics of National Culture. – Toronto, 1983. – 488 p. // Укр. історик, 1988. – № 1-4(97-100). – С. 168-187.**
1811. *Primak T. M. Mykhailo Hrushevs'ky: Populist or Statist? // Journal of Ukrainian Studies. – Toronto, 1981. – Nr. 10. – P. 65-78.**
1812. *Prymak T. The post-secondary teaching of ukrainian history in Canada: A Historical Profile // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991. – № 1-2(108-109). – С. 71-81.**
1813. *Reshetar Jar. Ukrainian revolution. 1917-1920. – Princeton: Princeton University Press, 1952. – 363 p.**
1814. *Richthoten B. F. Mychailo Hruschewskyj als Gelehrter // Ukraine in Vergangenheit. – Muenchen, 1967. – T.14, Nr. 38. – S. 20-28.**
1815. *Shulgin A. Mychailo Hrushevsky (1866-1934) // Slavonic and East European Review. – London, 1935. – Vol. 14. – P. 176-181.**
1816. *Shulgin A. Michel Hrouchevski et sa conception de l'histoire de l'Est // Hrushevsky M. Cours d'histoire de l'Ukraine. – Paris, 1959. – P. 233-242.**
1817. *Simpson G. M. Hrushevsky: A Historian of Ukraine // Ukrainian Quarterly. – New-York, 1944. – T. I. – P. 132-139.**
1818. *Sonevyts'kyi L. The view of M. Hrushevs'ky as reflected in his treatment of the history of Ukraine // Зап. НТШ. – Париж, 1982. – T. 202. – С. 263-273.**
1819. *Stachiv M. A. Scientist and social leader as president of a state: Prof. M.Hrushevs'ky, Leader of the Ukr. National Revolution and First President of the Ukr. National Republik // Ukrainian Quarterly. – New-York, 1957. – T. 13. – P. 329-336.**
1820. *Tabouis. Comment je deviens commissaire de la république française en Ukraine // In Spogady : Pracei Ukr. Nauk. Inst. – Warsaw, 1932. – Vol. 7. – p. 142-164.**
1821. *Tillet L. The great friendship: Soviet Historians on Non-Russian Nationalities. – Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1969. – 468 p.**

1822. *Vernadsky G. "Preface" // In a History of Ukraine : By M. Hrushevs'ky. – New Haven: Yale University Press, 1941. – P. V-XIV.**
1823. *Vernadsky V. The first year of the Ukrainian Academy of Sciences: (1918-1919) // Annals of the Ukrainean Academy of Arts and Science in the US. – New York, 1964-1968. – Vol. – 11. – p. 3-31.**
1824. *Wynar L. Die Autobiographie von Mychajlo Hrushevs'kyj aus den Jahren 1906 und 1926 als Quelle zur Erforschung seines Lebens und Schaffens // Jahrbuch der Ukrainekunde. – Muenchen, 1983. – T. 2. – S. 7-51.**
1825. *Wynar L. Hrushevsky Michael: A History of Ukraine. – Hantden, Soonn. – 1970 // Укр. історик (Нью-Йорк), 1971. – № 1-2(29-30). – С.132.**
1826. *Wynar L. Hrushevs'kyj Mykhailo // The Modern Encyclopedia of Russian and Soviet History. – Gulf Breeze, Florida: Academic International Press, 1979. – Vol. 14. – P. 91-93.**
1827. *Wynar L. Mychailo Hrushewskys Ukrainian-Russian confrontation in historiography. – Toronto, 1988. – 66 p.**
1828. *Wynar L. Ukraine: A bibliographic Guide to English-language Publications. – Englewood. – Colorado,– USA : Ukr. Academic Press. A Division of Libraries Unlimited, Inc., 1990. – 406 p.**
1829. *Wynar L. Ukrainian-Russian confrontation in historiography: Michael Hrushevs'ky versus the Traditional Scheme of "RussianHistory" // Укр. історик (Нью-Йорк), 1971. – № 1-2(29-30). – С. 137-138.**
1830. *Wynar L. Ukrainian-Russian confrontation in historiography: Michael Hrushevs'ky versus the Traditional Scheme of Russian History: [Передмова до кн. І. Дзедзеджора "Україна в першій половині XVIII віку": Розвідки і замітки"] // The Ukr. Quarterly. –New-York, 1974. – Vol. 30. – P. 13-25.**
1831. *Wynot E. The impact of Hrushevsky on the history of Russia, Poland and the eastern slavs. – The History Teacher, 1987. – vol. 20, № 3. – P. 349. **

Розділ IV

БІБЛОГРАФІЯ ПРАЦЬ М. С. ГРУШЕВСЬКОГО

(українською та російською мовами).

Хронологічний покажчик

1885

1832. **Бех-Аль - Джугур:** Фантазія Михайла Заволоки // Дело (Львів), 1885. – Ч. 60-68.

1886

1833. **Бідна дівчина:** Оповідання // Степ: Херсон. беллетрист. сб. – Херсон; Спб, 1886. – С. 315-337. – [Підп. М. Заволока]

1888

1834. **Малорусский театр:** [З приводу укр. вистав] // Терские обл. ведомости, 1888.*
1835. Рец. на кн.: *Первольф И. Славяне, их взаимные отношения и связи.* Т. II: Славянская идея в литературе в XVIII в. – Варшава, 1888. – X, 616 с. // Правда (Львів), 1888. – Т. I. – С. 136-142.
1836. Рец. на кн.: *Урсин. Очерки из психологии славянского племени.* Т. I: Славянофилы. – Спб, 1887. – 221 с. // Правда (Львів), 1888. – Т. I. – С. 203-208.

1890

1837. **Южнорусские господарские замки в половине XVI века:** Ист. – стат. очерк // К.: Университ. Изв. – К., 1890. – Т. 2. – С. 1-33.
1838. **Южнорусские господарские замки в половине XVI века:** Ист.-стат. очерк. – К.: Тип. имп. ун-та св. Владимира, 1890. – 33 с.
1839. Рец. на кн.: *Цупкий. Байки.* – Одесса, 1889. – 40 с. // Правда (Львів), 1890. – Ч. II. – С. 168.

1891

1840. **Вольнский вопрос 1077-1102 г.** // Киев. старина. – 1891. – Т. XXXIII. – С. 32-55, 259-272; Те саме; Відб. з журн. “Киев. старина”. – К.: Тип. Г. Т. Корчаков-Новицкого, 1891. – 37 с.

1841. **История Киева – земли от смерти Ярослава до конца XIV столетия:** Извлечено из “Ун-т. Известий” за 1891 г. – № № 3-4, 6-7, 9-10, 12. – [Без изд. реквизитов]. –522 с.+ 1 табл.+ 1 карта.
1842. **История Киевской земли от смерти Ярослава до конца XIV-го столетия:** Опыт исследования: [Соч. удостоенно Золотой медали] // Университ. Изв. (Киев), 1891. –Тт. III, IV, VI, VII, X, XII. – С. 1-522.
1843. **Очерк истории Киевской земли от смерти Ярослава до конца XIV столетия.** – К.: Тип. имп. ун-та св. Владимира, 1891. –520 с.+ 2 карт.
1844. Рец. на пр.: *Antoni J. Opowiadania historyczne: Serya syidma.* – Lwyw, 1891 // Киев. старина. – 1891. –Т. XXXIV. –С. 157-158.
1845. Рец. на пр.: *Finkel L. Okopy swietej trojcy, dwa episydy z dziejyw Polski. We Lwowe, 1889* // Киев. старина. –1891. –Т. XXXIV. – С. 159-160.
1846. Рец. на кн.: **Нові видання Київської Археографічної комісії:** Архив Юго-Зап. России. – 1890. – Ч. V. –Т. II. // Правда (Львів), 1891. – Т. III-IV. – С. 309, 368. – Підп. Хлопець.

1892

1847. **Барская околичная шляхта до XVIII в.:** Этногр. очерк // Киев. старина. –1892. –Т. XXXVI. – С. 260-277.
1848. **Барская околичная шляхта до XVIII в.:** Этногр. очерк. – [Відб. з “Киев. старины”. – К., 1892. – 17 с.].
1849. **Громадський рух на Україні-Руси в XIII віці** // Зап. НТШ (Львів), 1892. – Ч. I. – С. 1-28.
1850. Рец. на кн.: *Ефименко О. Нова розправа про українську шляхту задніпрянську...* // Правда (Львів), 1892. – С. 63, 185. – Підп. Хлопець.

1893

1851. **Архив Юго-Западной России:** Изд. Комис. для разбора древних актов, состоящих при Киевском, Подольском и Волынском генерал-губернаторе. Ч. VIII. Т. I : Материалы для истории местного управления в связи с историей сословной организации: Акты Барского староства XV-XVII вв. – К., 1893. –II, 126, 372 с., табл. – [Акти попереджує розвідка М. С. Грушевського, видрукована у 1894 р. в Київі під заголовком “Барское староство. Ист. очерки”].
1852. **Громадський устрій и быт Киевской земли в периоде домонгольском:** Дещо з наук. студій М. Грушевського / Подав Н. В[ахнянин] // Дело (Львів), 1893. –Ч.109, 110, 112, 113, 115, 116, 118, 121-125, 127, 128.

1853. Для ювілею Івана Котляревського: Desiderata М. Сергієнка // Зап. НТШ (Львів), 1893. – Т. II. – С. 147-161.
1854. Рец. на пр.: Дрібязок з російського письменства // Правда. – Львів. – 1893. – С. 120. – Підп.: Хлопець.
1855. Рец. на пр.: Житецький П. Мысли о народных малорусских думях // Правда (Львів), 1893. – С. 292. – Підп. Хлопець.
1856. Рец. на кн.: Нова критика неославянофільства // Правда (Львів), 1893. – 564 с.

1894

1857. Архив Юго-Западной России: Изд. Комис. для разбора древних актов, состоящих при Киевском, Подольском и Волынском генерал-губернаторе. Ч. VIII. Т. II : Материалы для истории местного управления в связи с историей сословной организации: Акты Барского староства XV-XVII вв. – К., 1894. – 274 с.; Карта юго-восточного Подолья XV-XVIII в. – 497 с. – [Акты попереджує розвідка М. С. Грушевського, видрукована у 1894 р. в Києві під заголовком “Барское староство. Ист. очерки”].
1858. Барское староство: Ист. очерки (XV-XVIII в.). – К.; Тип. имп. ун-та св. Владимира, 1894. – 404 с.+1 карта + 1 табл.
1859. Барское староство: Ист. очерки. – К., 1894. – VI, 310 с. – Статист. сведения о поселениях Барского староства за XVI в. (табл.).
1860. Барское староство: Ист. очерки: Доп. главы к исслед. – К.: Тип. имп. ун-та св. Владимира, 1894. – С.309-388. – Карта юго – вост. Подолья XV-XVIII в.
1861. Віймки з “Жерел до історії України-Руси” // Учитель (Львів), 1894. – Ч. 23-24.
1862. Вступний виклад проф. М. Грушевського з давньої історії Руси, виголошений у Львівському університеті 30-го вересня ц. р. // Дело (Львів), 1894. – Ч. 228-230.
1863. Вступний виклад з давньої історії Руси, виголошений у Львівському університеті 30 вересня 1894 року // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. IV. – С. 140-150.
1864. Запомога письменникам // Зоря, 1894. № 5. – Підп. Хлопець.
1865. Наукова хроніка: [П’ятдесятиліття Київ. археогр. коміс.] // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. III. – С. 211-221.
1866. Новини археологічні // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. III. – С. 230-231.
1867. Наукова хроніка // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. IV. – С. 211-221.
1868. По вопросу об организации управления и суда в Подольской земле в XIV и XV вв.: (Автореферат) // Чтения в ист. об-ве Нестора-летописца. – К., 1894. – Т. VIII. – С. 15-16.
1869. Промова над могилою д-ра Ом. Огоновського // Дело (Львів), 1894. – №. 235.

1870. Рец. на ст.: *Антонович В. Б. Раскопки в стране древлян: Материалы по археологии России. – Изв. имп. археол. комис., № 11: Древности Юго-запад. края. – Спб, 1893 // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. IV. – С. 170-171.*
1871. Рец. на пр.: *Antoni J. Sylwetki i szkice historyczne i literackie. S. IX. – Краків, 1893 // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. IV. – С. 181-182.*
 Рец. на кн.: *Бершадский С. А. О наследовании в выморочных имуществах по литовскому праву. – Спб., 1893; Бершадский С. А. Литовский статут и польская конституция: Ист.-юрид. исслед. – Спб., 1893; Пташицкий С. А. К вопросу об изданиях и комментариях литовского статута. – Спб., 1893; Пташицкий С. А. К истории литовского права после третьего статута. – Спб., 1893; Леонтович Ф. Спорные вопросы по истории русско-литовского права. – Спб., 1893 // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. IV. – С. 172-176.*
1873. Рец. на пр.: *Дашкевич Н. Вопрос о литературном источнике украинской оперы И. П. Котляревского “Москаль-чаривныйк”. – К., 1893 // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. IV. – С. 184-188.*
1874. Рец. на ст.: *Довнар-Запольский М. Мотивы свадебных песен Пинчуков: Этногр. этюд. – Гродна, 1893 // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. IV. – С. 191-192.*
1875. Рец. на кн.: *Латышев В. Scythica et Caucasia et veteribus scriptoribus Graecis et Latinis: I: Известия древних писателей греч. и лат. о Скифии и Кавказе. Т. I. Греческие писатели. Вып. I- Спб, 1893 // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. IV. – С. 169-170. – Собрал и издал с рус. пер.*
1876. Рец. на кн.: *Любавский М. Областное деление и местное управление Литовско-русского государства ко времени издания первого литовского статута: Ист. очерки Москвы. – 1893 // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. IV. – С. 172.*
1877. Рец. на кн.: *Майков Л. К вопросу об “Истории русов”. – Спб., 1893 // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. IV. – С. 188-190.*
1878. Рец. на пр.: *Маковой О. Залісе: Повість. – Чернівці, 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. III. – С. 108-117.*
1879. Рец. на кн.: *Межов В. Русская историческая библиография: Указатель книг и статей по русской и всеобщей истории и вспомогательным наукам. – Т. I-III. – Спб, 1892-1893 // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. III. – С. 229.*
1880. Рец. на кн.: *Мельник К. Каталог коллекции древностей А. Н. Поль: В Катеринославе. Вып. I. – К., 1893 // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. IV. – С. 171-172.*
1881. Рец. на кн.: *Отчет археологической комиссии за 1891. – Спб. 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. IV. – С. 171.*
1882. Рец. на кн.: *Pleszczyński A. Wojarzy międzyrzeccy, studium etnograficzne. – Варшава, 1893 // Зап. НТШ (Львів), 1894. – Т. IV. – С. 229-230.*

1883. **Архів скарбу коронного в Варшаві:** Замітка археогр. // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI. – С.1-4.
1884. **Віймки з жерел до історії України-Руси** // Учитель (Львів), 1895. – Ч. 1-3, 5-9, 11-17.
1885. **Віймки з жерел до історії України-Руси:** До половини XI в. Львів: Наклад, авт. – Друк. НТШ, 1895. – 123 с.
1886. **Дальші розкопки в с. Чехах** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII, кн. III. – С.1.
1887. **Драгоманов М. П.:** Посмертна згадка // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI. – С. 38.
1888. **Дрібничка до генеалогії Шевченка** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. V. – С. 3-4.
1889. **Запись руська 1473 р.** [Данила Дамбоговича] // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. V. – С. 2-3.
1890. **Київський каштелян і козаки** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI. – С. 5-9.
1891. **Надання Оришевському Копистерина та Гайсина** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII. – С. 5-8.
1892. **О некоторых формах шляхетского землевладения в Юго-Западной России:** (Автореферат) // Чтения в ист. об-ве Нестора-летописца (К.), 1895. – Т. IX. – С. 13-14.
1893. **Опись Подільських замків 1491 р.** // Зап. НТШ (К.; Львів), 1895. – Т. VII, кн. III. – С. 1-18.
1894. **Организация старостинского и околичного управления в Барском старостве XVIII в.:** (Автореферат) // Чтения в ист. об-ве Нестора-летописца (К.), 1895. – Т. IX. – С. 34-35.
1895. **Особисте щастя:** Сонні мрії М. Заволоки // Зоря (Львів), 1895. – Ч. 12-13.
1896. **Останні романи Г. Сінкевича :** Два відчиті М. Грушевського у Львів. «Клюбі Русинок» 14(26) і 17(29) черв. 1895 р.- Львів: Друк. НТШ, 1895.- 50 с.
1897. **Передмова:** (До “Етнографічного Збірника”) // Етногр. зб. (Львів), 1895. – Т. I. – С. VII-VIII.
1898. **Похвала В[еликому] кн. Витовту:** Кілька уваг про склад найдавнішого русько-лит. літопису // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII, кн. IV. – С.1-16
1899. **Похоронне поле в с. Чехах:** [Повіт Брідський] // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI. – С. 11-12.
1900. **Примітки до тексту Галицько-волинського літопису** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII, кн. IV. – С. 1-5.
1901. **Про виданне джерел до історії українсько-руської:** Записка до хв. Відділу наук. т-ва ім. Шевченка // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. V. – С. 12-16.
1902. **Слобода Полтава в 1630 р.** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI. – С. 10-11.
1903. **Справозданне з діяльності відділу і секцій Наукового товариства ім. Шевченка у Львові:** За час від Загальних

- зборів до 11 мая 1893, до 31 груд. 1894 р. – Львів: Друк. НТШ, 1895. 16 с.
1904. Статут друкований // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI. – С. 4-5.
1905. Рец. на кн.: **Археологические известия и заметки. 1894** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII. – С. 20-21. – (Наук. хроніка). – [Грушевський М. С.].
1906. Рец. на кн.: **Белов С. А. Русская история до реформы Петра Великого.** – Спб., 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII, кн. IV. – С. 4-9.
1907. Рец. на кн.: **Бертенсон. По югу России.** Вып. I. – Спб. 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII, кн. 4. – С. 63.
1908. Рец. на кн.: **Byzantische Zeitschrift.** Під ред. Крумбахера. – 1894.-III р. // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII. – С. 21-22. – [Наук. хроніка].
1909. Рец. на кн.: **Варшавские университетские известия: 1894** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII. – С. 15-16. – [Наук. хроніка].
1910. Рец. на кн.: **Византийский временник: 1894.** – Кн. 1-3 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII. – С. 2-4. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.].
1911. Рец. на кн.: **Wisła: Miesięcznik geograficzno-etnograficzny.** – Варшава, 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII. – С. 16-17. – [Наук. хроніка].
1912. Рец. на кн.: **Варшавские университетские известия. 1894** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII. – С. 15-16. – [Наук. хроніка].
1913. Рец. на кн.: **Вопрос о сервитутах в Юго-Западном крае.** – Киев, 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII. – С. 49.
1914. Рец. на кн.: **Гринева С. А. Была ли конница у древних руссов.** – К., 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII, кн. III. – С. 8.
1915. Рец. на кн.: **Дневник генерального подскарбия Якова Марковича: [1717-1767].** – К., 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. XII, кн. IV. – С. 33-34.
1916. Рец. на кн.: **Живая старина: 1894** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII. – С. 1-2. – [Грушевський М. С.].
1917. Рец. на кн.: **Журнал Министерства Народного Просвещения: 1894** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII. – С. 11-15. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.].
1918. Рец. на кн.: **Записки императорского харьковского университета: 1894** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII. – С. 1-2. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.].
1919. Рец. на кн. **Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка: 1894** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI. – С. 2. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.].
1920. Рец. на кн.: **Зоря: 1894** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI. – С. 2-3. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.].
1921. Рец. на кн.: **Зотов Р. В. О черниговских князьях по любецкому синодику и о черниговском княжестве в татарское время.** – Спб., 1893 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. V, кн. I. – С. 12-15.

1922. Рец. на пр.: *Иловайский Д.* **Смутное время Московского государства**: Смутное десятилетие рус. истории 1603-1613, окончание истории России при первой династии. – М., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI, кн. II. – С. 25-28.
1923. Рец. на ст.: *Имеретинский Б. Н.* **Дворянство Волынской губернии**: (Журн. Мин. нар. проsv., 1895. – VIII) // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII, кн. III. – С. 42-43.
1924. Рец. на кн.: *Котляревский А. А.* **Сочинения**. Т. IV. – (Сб. отд. рус. яз. и словесности имп. акад. наук, Т. L.) // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII, кн. III. – С. 43-44.
1925. Рец. на кн.: *Коцовський В.* **Історично-літературні заметки до “Слова о полку Игоревом”**. – Львів, 1893 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. V, кн. I. – С. 9-11.
1926. Рец. на кн.: *Миллер В.* **Заметки к былинам**. – [Журн. Мин. нар. проsv., 1895. – III.]; *Миллер В.* **К былинам о Вольге и Микуле**. – [Журн. Мин. нар. проsv., 1894. – XII]; *Миллер В.* **Наблюдение над географическим распространением былин**. – [Журн. мин. нар. проsv., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII, кн. III. – С. 19-21.
1927. Рец. на кн.: *Никитский А. И.* **К вопросу о мерах в древней Руси**. – Спб., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI, кн. II. – С. 5.
1928. Рец. на пр.: **Нововидані пам’ятки давнього письменства руського**: “Слово о погибели Рускыя земля”; “Послание митроп. Клима”; “Слова: “в субботу сыропустную” і “в неделю всех святых”; “Слово о перенесении мощей Бориса и Глеба”; “Слово в великую субботу Кирила Туровського” // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. V. – С. 1-15. – [Наук. хроника].
1929. Рец. на кн.: **Огляд часописей за 1894** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI, кн. II. – С. 1.
1930. Рец. на кн.: **Онежские былины, записанные А. Ф. Гильфердингом**. – 2-е вид. – Спб., 1894. – Т. I. // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI, кн. II. – С. 5-6.
1931. Рец. на кн.: **Отчет императорской Публичной библиотеки за 1891 г.** – Спб., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII, кн. VI. – С. 62-63.
1932. Рец. на кн.: **Очерки, заметки и документы по истории Малороссии Ал. Лазаревского**. – К., 1895. – II // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII, кн. IV. – С. 46-48.
1933. Рец. на кн.: **Памятники древнерусской церковно-учительской литературы**. Вып. I, содержащий поучения Луки Жидяты, м. Иллариона, Феодосия Великого и Кирилла Туровского. – Спб., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI, кн. II. – С. 2-5.
1934. Рец. на кн.: *Партицкий О.* **Старинна історія [Галичини]**. Т. I: Від VII-го віку перед Хр. до р. 110 по Хр. – Львів, 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI. – С. 3-5.
1935. Рец. на кн.: *Петровский Н. Ф.* **Древние арабские дорожники по среднеазиатским местностям, входящим в настоящее**

- время в состав русских владений. – Ташкент, 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII, кн. IV. – С. 3-4.
1936. Рец. на кн.: **Правда**. 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI. – С. 11-12. – [Наук. хроніка].
1937. Рец. на кн.: **Прошение сотников Черниговского полка о казачьих обидах, поданное имп. Елизавете 1744.** – К., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII, кн. IV. – С. 44-45.
1938. Рец. на кн.: **Przewodnik naukowy i literacki**: [Дод. до Gazety Lwowskiej]. 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII. – С. 18. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.]
1939. Рец. на кн.: **Русский филологический вестник**. 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII. – С. 25-26. – [Наук. хроніка].
1940. Рец. на кн.: **Сборник Харьковского историко-филологического общества**. Т. VI: Труды Пед. отд. ист.-фил. об-ва. – Харків, 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI, кн. II. – С. 61-63.
1941. Рец. на кн.: **Сецинский Е. Город Каменец-Подольский: Ист. описание.** – К., 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII, кн. 4. – С. 16-18.
1942. Рец. на кн.: **Собрание государственных грамот и договоров, хранящихся в государственной коллегии иностранных дел.** – М., 1894. – Ч. V // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. V, кн. I. – С. 29.
1943. Рец. на кн.: **Тебеньков М. М. Происхождение Руси: Опыт введения к истории Рус. народа. Ч. I. Древние Россы.** – Тифлис, 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI, кн. II. – С. 1-2.
1944. Рец. на кн.: **Университетские известия** [Київ]: 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII. – С. 1. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.]
1945. Рец. на кн.: **Ученые записки Казанского университета: 1894** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII. – С. 16. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.]
1946. Рец. на кн.: **Ученые записки Юрьевского университета**. 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII. – С. 16. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.]
1947. Рец. на кн.: **Филевич И. И. Польша и польский вопрос.** – М., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII, кн. III. – С. 21.
1948. Рец. на кн.: **Филологическое обозрение**. 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII. – С. 26-27. [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.]
1949. Рец. на ст.: **Харузин Н. К вопросу об ассимиляционной способности русского народа: [Этногр. обозрение]** // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII, кн. IV. – С. 14-16.
1950. Рец. на кн.: **Часопись правнича**. 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VI. – С. 2. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.]
1951. Рец. на кн.: **Чтения в императорском Обществе истории и древностей российских.** – М., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII. – С. 21-22. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.]

1952. Рец. на ст.: *Шахматов А. К вопросу об образовании русских наречий.* – [Рус. филол. вестник, 1894.-IV] // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII, кн. IV. – С. 9-14.
1953. Рец. на ст.: *Щепкин С. Скандинавский обряд погребения с кораблем.* – [Журн. мин. нар. просв., 1894, IX] // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VIII, кн. IV- С. 1-3.
1954. Рец. на кн.: *Этнографическое обозрение.* 1894 Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. VII. – С. 27-28. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С].
1955. Рец. на кн.: *Ястребов В. П. Опыт топографического обозрения древностей Херсонской Губ[ернии].* – Одесса, 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1895. – Т. V, кн. I. – С. 1-3.

1896

1956. *Гончариха* // Зап. НТШ (Львів), 1896.– Т. X.– С. 4-6.
1957. *Два документи з внутрішньої історії вел. кн. Литовського XVI в.* // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIII. – С. 1-10. – Б/п.
1958. *До Болеховщини: Губинське городище* // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. X. – С. 2-3.
1959. *Дозвіл Кор[оля] Жигимонта Митнику Петрашку на передачу с. Крогульця Камінецькому намістнику Григорію 1509 р.* // Зап. НТШ (Львів), 1896. –Т. XI. –С. 1-2 .
1960. *Історія одної ночі: Оповідання Михайла Заволоки* // Зоря (Львів), 1896. – Ч. 7.
1961. *Кілька духовних віршів з Галичини* // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIV. – С. 1-16.
1962. *Кілька київських документів XV-XVI в.* // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XI. С. 1-15.
1963. *Метрика Самбірська: Подобиці з історії відносин релігійних* // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. X. – С.1-8.
1964. *Наукова діяльність товариства ім. Шевченка в р. 1895: Записка до загального збору р. 1986* // Зап. НТШ (Львів), 1986. – Т. X.– С. 5-12.
1965. *Опись Львівського замку р. 1495* // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XII. – С. 1-12.
1966. *Передмова (до “Етнографічного Збірника”)* // Етногр. зб. (Львів), 1896. – Т. II. – С. III-VI.

1967. **Розвідки й матеріали до історії України-Руси: I: Відбитки з “Записок” та “Жерел до історії України-Руси”.** – Львів, 1896. Т. I. – 536, 18, 4, 18, 16, 8 с. – Зміст: 1) Економічний стан селян на Подністров’ю галицкім в половині XVI в. на основі описей коро-лівщини; 2) Нововидані пам’ятники давнього письменства руського: “Слово о погыбили Русскыя земли”, “Послание митроп. Кліма”; Слова: “в суботу сыропустную и в неделю всех святых”, “Слово на перенесение мощей Бориса и Глеба”, “Слово в Великую суботу Кирила Туровского”; 3) Архив скарбу коронного в Варшаві: Замітка археогр.; 4) Опис подільських замків 1494 р.; 5) Похвала в. кн. Витовту, кілька уваг про склад найдавнішої русько-литовської літописи; 6) Примітки до тексту “Галицько-волинської літописи” і Наданне Оришевському Копистирина та Гайсина.
1968. **Секретна місія Українця в Берліні р. 1791** // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. IX, кн. I. – С. 7-9.
1969. Рец. на кн.: *Анучин Д. Н. Амулет из кости человеческого черепа и трепанация черепов в древние времена в России.* – М. – 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIV, кн. VI. – С. 1-2.
1970. Рец. на кн.: *Baye, de. Sépulture du X-e siècle à Kiev.* Париж. 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIV. – С. 2.
1971. Рец. на кн.: **Варшавские университетские известия.** 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIV. – С. 5. [Наук. хроніка].
1972. Рец. на кн.: *Васильчиков А. А. Семейство Разумовских.* Т. V: Приложения к биографии А. М. Раз-ого. – Спб., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1896. Т. XII, кн. IV. – С. 39.
1973. Рец. на кн.: **Византийский временник.** 1894. – Кн. I-III // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIV. – С. 23-24. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.].
1974. Рец. на кн.: *Винклер П. Русская геральдика: История и описание рус. гербов, с изображением всех дворянских гербов, внесенных в общий гербовник всерос. империи.* – Вып. I, 1892. – Вып. II-III. – 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XII, кн. IV. – С. 32-33.
1975. Рец. на ст.: *Владимир, архимандрит. Систематическое описание рукописей московской синодальной [патриаршей] библиотеки: Ч. I: Рукописи греческие.* – М., 1894; Львів, 1905 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. IX, кн. I. – С. 10-11.
1976. Рец. на кн.: *Дитятин И. И. Статьи по истории русского права.* – Спб., 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XI, кн. 3. – С. 12-13.
1977. Рец. на кн.: *Дмитриевский А. Чин пешнаго действия.* – Спб., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XI, кн. III. – С. 24-26.
1978. Рец. на кн.: **Древности: Труды имп. Моск. археол. об-ва.** Т. XV. Вып. I-II. – М., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. X. – С. 3-5.
1979. Рец. на кн.: **Древности: Труды Славян. комис. имп. Моск. археол. об-ва.** Т. I. – М., 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. X. – С. 5-7.

1980. Рец. на кн.: **Записки императорского Русского археологического общества**: Новая сер. Т. VII. Вып. I-II. – Спб., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XI, кн. III. – С. I.
1981. Рец. на кн.: **Zbiyr wiadomości do antrop. Kraj. Akad. Umiej. w Krakowie**. Т. XVIII. – Краків, 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XII, кн. IV. – С. 1-2.
1982. Рец. на кн.: **Зіньківський Т. Писання**. Кн. II / Зред. В. Чайченко. – Львів, 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIII, кн. IV. – С. 27-28.
1983. Рец. на кн.: **Иванов П. А. Исторические судьбы Волынской земли с древнейших времен до конца XIV в.** – Одесса, 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. IX, кн. I. – С. 4-9.
1984. Рец. на кн.: **Известия Историко-филологического института князя Безбородко в Нежине**. – 1894. – Т. XIII // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. IX, кн. I. – С. 49.
1985. Рец. на кн.: **Известия Общества археологии, истории и этнографии**. – [Казань], 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896, Т. XIV. – С. 15. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.].
1986. Рец. на ст.: **Кеппен Ф. П. К истории терпана в России**: [Журн. Мин. нар. просв. 1896. – I]; **Анучин Д. Н. К вопросу о диких лошадях и об их приручении в России**: [Журн. Мин. нар. просв., 1896. VI, VII] // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIII, кн. IV. – С. 1-2.
1987. Рец. на пр.: **Левицкий К. Правда руска**: Памятник законодатний права русского з XI в. – Львів, 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. X. – С. 7-9.
1988. Рец. на кн.: **Леонид, архимандрит. Систематическое описание славяно-русских рукописей собрания графа А. С. Уварова**. – М., 1893. –Т I-IV // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. IX, кн. I. – С. 9-10.
1989. Рец. на кн.: **Леонтович Ф. И. Источники русско-литовского права**. – Варшава, 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. X. – С. 22-25.
1990. Рец. на кн.: **Леонтович Ф. И. Национальный вопрос в древней России**. – Варшава, 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XI, кн. III. – С. 4-6.
1991. Рец. на кн.: **Леонтович Ф. И. Панский двор в Лятовско-русском государстве**. – (Варш. Ун-т Изв., 1895. – V) // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIV. – С. 8-11.
1992. Рец. на кн.: **Летопись Историко-филологического общества при имп. Новороссийском университете**. – Визант. отд-ние, II. – Одесса, 1894. – Т. III-IV. // Зап. НТШ (Львів), 1896. –Т. X. – С. 54-55.
1993. Рец. на кн.: **Лобанов-Ростовский А. Б. Русская родословная книга**. – 2-е изд., 1894. –Т. I, II // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XII, кн. IV. – С. 32.
1994. Рец. на кн.: **Ломиковский В. Я. Словарь малорусской старины**: Сост. в 1808 г. – К., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1896. –Т. XI, кн. III. – С. 34.

1995. Рец. на ст.: *Миллер В. Ф. Былинное предание в Олонецкой губернии.* – [Рус. мысль, 1894. –III]; *Миллер В. Ф. Русская былина, ее слагатели и исполнители.* – [Рус. Мысль, 1895. – IX, X]; *Миллер В. Ф. Отголоски галицко-волинских сказаний в современных былинах.* – [Журн. мин. нар. просв.] // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIII, кн. IV. – С. 6-8.
1996. Рец. на кн.: *Милуков П. Очерки по истории русской культуры.* Ч. I: Население, экономический, государственный и сословный строй. – Спб., 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIII, кн. IV-V. – С. 2-5.
1997. Рец. на кн.: *Михайлов А. А. Общий обзор состава, редакций и литературных источников Толковой Пален.* Варшава, 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XI, кн. III. – С. 11-12.
1998. Рец. на кн.: *Monumenta medii aevi historica res gestas Polonine illustrantia.* Т. XIV: *Continet Codicis epistolarum saeculi decimi quinti;* Т. III. 1392-1501: *Coll. opera A. Lewicki.* – Краків, 1894 // Зап. НТШ. – Львів, 1896. – Т. XI, кн. III. – С. 20-21.
1999. Рец. на кн.: *Monumenta medii aevi historica res gestas Polonine illustrantia.* Т. XV, continent: *Raciones curiae V. Jagiellonis et Hedvigis regum Polonine 1388-1420...* Краків, 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XII, кн. IV. – С. 20-21.
2000. Рец на пр.: *Нові розправи про внутрішній устрій вел. Князівства Литовського: Владимирский-Буданов М. Поместья Литовско-русского государства.* – К., 1889; *Владимирский-Буданов М. Формы крестьянского землевладения в Литве.* – К., 1892; *Владимирский-Буданов М. Крестьянские землевладения в Западной России до пол. XVI в.* – К., 1893; *Любавский М. Областное деление и местное управление Литовско-Русского государства ко времени издания первого литовского статута.* – М., 1893; *Любавский М. К вопросу об удельных князьях и местном управлении в Литовско-Русском государстве.* – Спб., 1894; *Леонтович Ф. И. Очерки истории литовско-русского права: Образование территории Литовского государства.* – 1894; *Леонтович Ф. И. Сословный тип территориально-административного состава Литовского государства и его причины.* – (Журн. Мин. нар. просв., 1895, VI-VII); *Wolff J. Książowie litewsko-ruscy od końca czternastego wieku.* – Варшава, 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. IX, кн. I. – С. 1-32.
2001. Рец. на кн.: *Отчет Московского публичного и Румянцевского музеев за 1892-1894 гг.* – М., 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIV. – С. 39-40.
2002. Рец. на кн.: *Пыпин А. Н. Материалы до биографии А. А. Котляревского.* – Спб., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. IX, кн. I. – С. 37-39.
2003. Рец. на кн. *Prochaska A. O prawdziwości listów Gedymina.* – Краків., 1895; *Prochaska A. Stosunki Krzyżaków z Gedyminem*

- i Łokietkiem. – [Kwartalnik historyczny, 1896. – I] // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. X, кн. II. – С. 15-19.
2004. Рец. на кн.: *Prochaska A. Podole lennem Korony [1352-1430]*. – Краків, 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIII, кн. IV. – С. 8-14.
2005. Рец. на ст.: *Рожков Н. Поводы к началу процесса по русской правде*. – [Журн. Мин. нар. просв., 1895. – IV] // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XII, кн. IV-V. – С. 5.
2006. Рец. на кн.: *Русский филологический вестник*. 1895. – Кн. I-III // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIV. – С. 17. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.]
2007. Рец. на кн.: *Сборник Херсонского земства*. – 1895. – Кн. 1-12 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIII. – С. 23-24. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.]
2008. Рец. на кн.: *Сергеевич В. Лекция и исследования по древней истории Русского права*. – Спб., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. X. – С. 9-11.
2009. Рец. на кн.: *Срезневский И. И. Материалы для словаря древнерусского языка по письменным памятникам*: Т. II. Вып. I. – Спб., 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIV. – С. 4.
2010. Рец. на кн.: *Срезневский И. И. Путевые заметки из славянских земель 1839-1842*. – Спб., 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. X, кн. II. – С. 43.
2011. Рец. на кн.: *Труды Подольского епархиального историко-статистического комитета*. Вып. IV: Ист. сведения о приходах и церквях Подольской епархии. I: Каменецкий уезд, свящ. Е. Сецинского. – Каменец, 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIII, кн. IV. – С. 18-19.
2012. Рец. на кн.: *Українсько-руські драми на цьогорічній конкурсі галицького виділу красового* // Зоря (Львів), 1896. – Ч. 5.
2013. Рец. на кн.: *Ученые записки императорского Московского университета: Отд-ние ист. – филол.* Вып. XX и XXI. – М., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. IX, кн. I. – С. 50.
2014. Рец. на кн.: *Учитель*. – 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. X, кн. II. – С. 9. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.]
2015. Рец. на ст.: *Фаминцын Древнеарийские и древнесемитские элементы в обычаях, обрядах, верованиях и культуре славян*. – (Этногр. обозрение. – 1895, II) // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIV, кн. VI. – С. 28-29.
2016. Рец. на кн.: *Филологические записки*. – 1895. – Кн. I-IV // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIV, кн. VI. – С. 17-18. – [Наук. хроніка].
2017. Рец. на ст.: *Franko I. Z dziejow Synodu Brzeskiego 1596 r.* – [Kwartalnik historyczny, 1895. – I]; *Пересторога: Руський пам'ятник початку XVII в.* – Львів, 1895; *Студинський К. Причинки до історії унії: Крит. замітки на розвідку д-ра І. Франка п. н. "Z dziejow..."* // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XII, кн. IV. – С. 21-30.

2018. Рец. на кн. **Чтения в императорском Обществе истории и древностей российских**: М., 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XIV, кн. VI. – С. 14-15. – [Наук. хроніка]. – [Грушевський М. С.].
2019. Рец. на ст.: *Шумаков С. Акты Литовской метрики о князе А. М. Курбском и его потомках*. – [Книговедение, 1894] // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XII, кн. IV. – С. 16-17.
2020. Рец. на кн.: *Jastrebow V. Rains de nocés rituels en Ukraine*. – Париж, 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1896. – Т. XI, кн. III. – С. 39-40.

1897

2021. **Галицьке боярство XII-XVIII в.**: Відчит М. Грушевського // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XX. – С. 1-20.
2022. **Гетьман Богданко**: Крит. – іст. розвідка // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVI, кн. II. – С.1-18.
2023. **Добиваймося свого університету!**: Передмова до XIX т. “Руської іст. бібліотеки” // Діло (Львів), 1897. – Ч. 145-147; Львів. – 1897. – С. 1-3; Про Гайдамаччину і аналогічні нар. рухи. – Там же, С.157-158.
2024. **Документ 1586 р. Про козацький промисел** // Зап. НТШ (Львів), 1897. –Т. XIX. –С. 8-10.
2025. **Королівський дозвіл на викуп Камінецького староства 1456 р.** // Зап. НТШ (Львів), 1897. –Т. XX. –С. 1-2.
2026. **Лебединцев Петро – Іван Малишевський**: Некролог // Зап. НТШ (Львів), 1897. –Т. XV. –С. 6-8.
2027. **Молотовське срібло** // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XV. – С. 8.
2028. **Описи Перемишльського староства 1494-7 р.** // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XIX. – С. 1-24.
2029. **Передмова до XXIII-го тому “Руської іст. бібліотеки”**. – [Львів, 1897. – С. 1-3]: [Про Гайдамаччину і аналогічні народні рухи]; Там же, с. 157-158.
2030. **Поступова Польща**. [Елізи Ожешкової: Nad Niemnem - Dwa bieguny - Australczyk] : Два відчити М. С. Грушевського, читані в Львів. “Клубі Русинок” весною 1896 р. // Зоря (Львів), 1897. – Ч. 11-13.
2031. **Розвідки і матеріали до історії України-Руси. II**: Відбитки з “Записок наук. т-ва ім.Шевченка”, 1897. – Т. IX-XX. –С. 16, 20, 18, 18, 12, 24, 12, 2, 16, 98, 32, 24. –Зміст: 1) Галицьке боярство XII-XIII в.; 2) Гетьман Богданко: Крит. – іст. розвідка; 3) Кілька київських документів XV-XVI в.; 4) Опись Львівського замку 1495 р.; 5) Описи Перемишльського староства 1494-47 р.; 6) Два документи до внутрішньої історії в. кн. Литовського XVI в.; 7) Дозвіл кор. Жигмунта на передачу с.Крогульця Камінецькому наміснику Григорію; 8) Королівський дозвіл на викуп Камінецького староства 1456 р.; 9) Кілька духовних віршів з Галичини; 10) Сьпіванник з

- початку XVIII в.; 11) Нові розправи про внутрішній устрій в. кн. Литовського; 12) Нові розвідки з давньої історії Руси.
2032. **Сьпівання з початку XVIII в.** / Приладив до друку М. Грушевський // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XV. – С. 1-48; Т. XVII. – С. 49-98.
2033. Рец. на кн.: *Антонович В. Несколько данных о землевладении в южной Украине в XV ст.* – [Киев. старина, 1896. – X] // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVI, кн. II. – С. 6-7.
2034. Рец. на ст.: *Гильченко Н. В. Материалы для антропологии Кавказа. III: Кубанские козаки: Антропол. очерк.* – [Изв. антропол. об-ва любителей естествознания, антропологии и этнографии при Моск. ун-те. Т. XC, вып. II: Труды антропол. отд. – Т. XVIII. – Вып. II] // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVIII, кн. IV. – С. 53-55.
2035. Рец. на ст.: *Gyrski K. Hystoria piechoty polskiej...* – Краків, 1894; *Gyrski K. Historia jazdy polskiej...* – Краків, 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVII, кн. III. – С. 8-9.
2036. Рец. на кн.: *Горяев Н. В. Сравнительный этимологический словарь русского языка.* – Тифлис, 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1897, Т. XV, кн. I. – С. 45-46.
2037. Рец. на кн.: *Д. В. Заметка о городищах-майданах.* 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XIX, кн. V. – С. 1.
2038. Рец. на ст.: *Димитриу А. К вопросу о договорах русских с греками.* – (Визант. Врем. –1895, IV) // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVI, кн. II. – С. 3-4.
2039. Рец. на кн.: *Довнар-Запольский М. Из истории Литовско-Польской борьбы за Волинь: [Договоры 1366 г.].* – К., 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XIX, кн. V. – С. 4-5.
2040. Рец. на кн.: *Древнейший план города Киева 1638 г.* – К., 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XV, кн. I. – С. 14.
2041. Рец. на кн.: **Жіноча бібліотека.** Кн. III: Наша доля: 36. праць різних авторів / Видає Наталя Кобринська. – Львів, 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVII, кн. III. – С. 48-49.
2042. Рец. на кн.: *Записки имп. Новороссийского университета.* – Одесса, 1894-1896. – Т. 61-69 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XV, кн. I. – С. 49-50.
2043. Рец. на кн.: *Źródła dziejowe.* Т. XXII: Polska XVI wieku pod względem geogr. – stat. Т. XI: Ziemie ruskie... dział III. – Варшава, 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVII, кн. III. – С. 9-22.
2044. Рец. на ст.: *Каушпар А. О. Раскопки курганов в окрестностях Симферополя: Произведенные Н. И. Веселовским в 1895.* – (Изв. Таврич. Комис., 1896. – № 24) // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVIII, кн. IV. – С. 1-2.
2045. Рец. на ст.: *Кирпичников А. Н. К литературной истории русских летописных сказаний.* – (Изв. отд. рус. яз. и словесности имп. АН, 1897. – I) // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XIX, кн. V. – С. 3-4.

2046. Рец. на кн.: *Collectanea ex archivo collegii historycznej. Archivum komisji historycznej.* – Краків, 1894. – Т. VII // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVIII, кн. IV. – С. 24.
2047. Рец. на кн.: *Krumbacher K. Geschichte der bysantischen Literatur von Justizian bis zum Ende ostrom. Reiches [527-1453].* – Монахів, 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVIII, кн. IV. – С. 2-3.
2048. Рец. на ст.: *Chanices K. Wśród stepów i jarów.* – (Biblioteka Warszawska, 1894. –IV. –С. 90-110, XI. С.342-383; 1895. – V. – С. 294-322; VI. – С.446-494 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XV, кн. I. – С. 1-2.
2049. Рец. на ст.: **Курган Карагодеушах:** Исслед. А. Лаппо-Данилевского и В. Мальмберга. – (Материалы по археологии России, изд. археол. комис. “Древности Южной России”). – Спб., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XX, кн. VI. – С. 7.
2050. Рец. на пр.: *Leger L. Etudes de mythologie slave.* № I: Peroun et Saint Elfe. – Париж 1895; № 11. Slantovit et les diens en “vit”. – Париж, 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XIX, кн. V. – С. 1-3.
2051. Рец. на ст.: *Лопарев X. Старое свидетельство о положении ризы Богородицы во Влахернах в новом истолковании применительно к нашествию русских на Византию в 860 г.* – (Визант. Временник, 1895. –IV); *Василевский В. Авары, а не русские. Федор, а не Георгий:* Замечания на статью Х. М. Лопарева. – (Визант. временник, 1896. – I) // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVI, кн. II. – С. 2-3.
2052. Рец. на ст.: *Миллер В. Ф. Былины об Иване Гостинном сыне.* – (Журн. Мин. нар. проsv., 1896. IV); – *Миллер В. Ф. К былинам о Соловье Будимировиче.* – (Журн. Мин. нар. проsv., 1895. XI); *Миллер В. Ф. Былина о Батые.* – (Журн. Мин. нар. проsv., 1896. С. 348-372); *Миллер В. Ф. К былинам о Чуриле Пленковиче.* – (Логин, 1895. – С. 286-302) // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVII, кн. III. – С. 6-7.
2053. Рец. на ст.: *Мищенко Ф. Г. Этнография России у Геродота.* – (Журн. Мин. нар. проsv., 1896. У); – *Мищенко Ф. Г. Известия Геродота о внескифских землях России.* – (Журн. Мин. нар. проsv., 1896. –XII) // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XX, кн. VI. – С. 5-6.
2054. Рец. на кн.: *Niederle L. O puvodu Slovanu: Studie ku slovanskvm starozitnostem.* – Прага, 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XX, кн. VI. – С. 1-3.
2055. Рец. на ст.: *Никольский Н. К. Материалы для истории древнерусской духовной литературы.* – (Изв. отд. рус. яз. и словесности АН, 1897. I) // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XIX, кн. V. – С. 4.
2056. Рец.: “Нові розвідки з історії давньої Русь” на ст.: *Самоковцов Д. Я. Исследования по истории русского права.* Вып. II. – М., 1896; *Филевич М. История древней Руси.* Т. I. – Варшава, 1896; *Сергеевич В. Русские юридические древности.* Т. II. – Спб, 1896; *Rawita Gawroński F. Ustrój*

- państwowo-społeczny Rusi w XI i XII w. – Львів, 1896; Голобовский Н. В. История Смоленской земли до начала XV ст. – К., 1895; Данилевич В. Е. Очерк истории Полоцкой земли до конца XIV ст. – К., 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVIII, кн. IV. – С. 1-24.
2057. Рец. на кн.: Павлинов А. М. История русской литературы. – М., 1894 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XX, кн. VI. – С. 12-13.
2058. Рец. на кн.: Падалка Л. По вопросу о времени основания города Полтавы. – К., 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XV, кн. I. – С. 7.
2059. Рец. на кн.: Петухов Е. В. Письма Н. В. Гоголя к Н. Я. Проколовичу [1832-1850]. – К., 1895 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVII, кн. III. – С. 44.
2060. Рец. на кн. Початки козацтва после в[и]дчит[и]в В. А [нтоновича] / Написав Л. Д. – Кн. “Просветы”, 1895. – 12. // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVIII, кн. IV. – С. 16-18.
2061. Рец. на ст.: Prochaska A. Dążenia do unii cerkiewnej za Jagiellų. – (Przegląd powsz., 1896. VI i VII); – Lewicki A. Sprawa unii kościelnej za Jagiellų. – (Kwartalnik historyczny, 1897. I) // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XX, кн. VI. – С. 14-16.
2062. Рец. на кн.: Prochaska A. Przyczynki krytyczne do dziejów unii. – Краків, 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVIII, кн. IV. – С. 6-9.
2063. Рец. на кн.: Rolle M. Z przeszłości: Okręg Rowski. Starostwo Barskie do r. 1774. – Львів, 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XV, кн. I. – С. 8-13.
2064. Рец. на кн.: Srkulj St. Die Entstehung der ältesten russischen sogenannten Nestorchronik mit besonderer Ruecksicht auf Swjatoslav's Zug nach der Balkanhalbinsel. – Пожега, 1896 // Зап. НТШ (Львів), Т. XVII, кн. III. – С. 2-3.
2065. Рец. на ст.: Tomaschek W. Die alten Thraker: Eine ethnologische Untersuchung. – (Sitzungsberichte der Akad. der Wissenschaft in Wien). – Т. CXXVIII, CXXX, CXXXI // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVII, кн. III. – С. 1-2.
2066. Рец. на кн.: Флоринский В. М. Первобытныя славяне по памятникам их доисторической жизни. Т. 1.: Опыт. слав. археологии. Т. I. – Томск, 1894; Т. II, вып. I, 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1897, Т. XX, кн. VI. – С. 3-5.
2067. Рец. на кн.: Хойновский И. А. Краткие археологические сведения о предках славян и Руси и опись древностей, собранных мною. Вып I. – К., 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVI, кн. II. – С. 1-2.
2068. Рец. на ст.: Шахматов А. А. Несколько слов о Нестеровом житии Феодосия. – (Изв. отд. рус. яз. и словесности имп. АН. – Спб, 1896. I) // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XVII, кн. III. – С. 3-4.
2069. Рец. на ст.: Штерн Е. О подделке предметов классической древности на Юге России. – (Журн. Мин. нар. просв., 1896. – XII) // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XX, кн. VI. – С. 35.

2070. Рец. на ст.: *Jablonowski A. Kozaczyzna a legitymizm, dwie legendy polit. – hist. Ukrainy - batoryańska i batoruńska. – (Ateneum, 1896. – VIII): Стороженко А. Свод данных о Яне Орышевском – запорожском гетьмане времен Стефана Батория. – (Киев. старина. I) // Зап. НТШ (Львів), 1897. – Т. XIX, кн. V. – С. 9-11.*

1898

2071. **Анти:** Уривок з історії України-Руси // Зап. НТШ (Львів), 1898, Т. XXI, кн. I. – С. 1-16.
2072. **З татарських “легенд”** Д. Маміна-Сибіряка: 1: Майя. / Пер. М. Грушевського // Літ. – наук. вістн (Львів), 1898, Т. IV. – С. 87-100; 2: Баймаган. – С. 217-229.
2073. **Історія України-Руси.** Т. I: До початку XI віка: а) Колонізація Східної Європи до III в.; б) Східно-словянська колонізація з часів формування Руської держави // Зб. Іст. – філос. секції НТШ (Львів), 1898. – 4, 495, 1 с.+ 2 карти.
2074. **Молотовське срібло:** Археол. замітка // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXV. – С. 1-6.
2075. **Надання магдебургського права містечку Дідову:** [Київщина] // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXV. – С. 3-5.
2076. **Наукова діяльність товариства ім. Шевченка в 1896 і 1897 р.** // Дело (Львів). – 1898. – Ч. 16-17.
2077. **Наукова діяльність товариства ім. Шевченка в 1896 і 1897 р.:** Записка до загального збору р. 1898 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXI. – С. 10-17.
2078. **Неробочий Грицько Кривий:** Волинський образок з поч. XVIII в. – [Писано у 1888 р.] // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1898. – Т. II. С. 1-24.
2079. **Німецька дисертація про Хмельниччину** // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXV, кн. III-IV. – С. 17-18.
2080. **Новини російської літератури:** Л. Толстой, Чехов, Боборикін, Мамін-Сибіряк й ін. “сибіряки”; Потапенко, Микулич, Горький. Ювілей Белінського // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1898. – Т. IV. – С. 134-150.
2081. **Описи Ратенського староства з 1500-1512 р.** // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXVI, кн. IV. – С. 1-40.
2082. **Передмова** [до пр. Шульгіна Я. М. “Нарис Коліївщини на підставі виданих документів 1768 і ближших років].- Львів: Друк. НТШ, 1898.- ІУ, [2], 218 с.
2083. **Переднє слово** [про творчість А. Чехова]: До пер. М. Грушевської оповідання А. Чехова “Мужики” // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1898. – Т. II. – С. 65-67.
2084. **Перші видання “Енеїди” Котляревського** // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1898. – Т. IV, кн. XII. – С. 84-87.
2085. **Печатка м. Константина з Звенигорода** // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXII, кн. II. – С. 1-2.

2086. **Портрет Хмельницького з вид. 1683 р.** – До портрету // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXIII-XXIV, кн. III-IV. – С. 18-20.
2087. **Привіт доктору Івану Франку в 25-літній ювілей літературної діяльності українсько-руські письменники.** – Львів: Друк НТШ, 1898. – ІУ, 240 с.
2088. **Примітки до історії козаччини з приводу книжки “Бесіди про часи козацькі на Україні”.** – Чернівці, 1898 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXII, II. – С. 1-14.
2089. **Розвідки й матеріали до історії України-Руси.** III: Зап. наук. т-ва ім. Шевченка за 1898-1899 р.р. та “Жерел до історії України-Руси”. Т. II. – Львів, 1900. – С. 1, 22, 16, 28, 40, 35, 4, 14, 30. – Зміст: 1) Похоронне поле в с.Чехах: Археол. розвідка; 2) Анти: Уривок з історії України-Руси; 3) Звенигород галицький : Іст-археол. розвідка; 4) Описи Ратенського староства з 1500-1512 рр.; 5) Економічний стан селян у Перемишльським старостві в середині XVI в. на основі описей королівщини; 6) Надання магдебургського права містечку Дідову в Київщині; 7) До історії “руського обряду” в старій Польщі; 8) Примітки до історії козаччини; 9) Хмельницький і Хмельниччина: Іст. ексказ.
2090. **Розвідки й матеріали до історії України-Руси.** IV: Відб. з “Зап. наук. т-ва ім.Шевченка” за 1898-1900 рр. та “Жерел до історії України-Руси”. Т. III. – Львів, 1902. – С. 1, 4, 6, 4, 4, 4, 13, 4, 30, 682, 10, 27. Зміст: I. Статті по археології; 1) Бронзові мечі з Турецького повіту [Галичина]; 2) Молотівське срібло; 3) Печатки з околиць Галича; 4) Печатка з Ступниці під Самбором; 5) Ковтки з уживанню сучасних Кавказців; 6) Огляд праць Н. Кондакова з історії староруської штуки; II: Розвідки й матеріали історичні: 1) Про питання про праводержавне становище київських князів XV в.; 2) Матеріали до історії козацьких рухів 1590-х рр.; 3) До історії “руського обряду” в давній Польщі; 4) Сторінка з історії сільського духовенства [за самбірськими актами XVI в.]; 5) Кілька документів з життя Забужської Руси XVI в.; 6) Економічний стан селян в Сяницьким старостві XVI в. на основі описів королівщини.
2091. **Українсько-руське літературне відродження в історичнім розвою українсько-руського народу:** Відчит проф. Михайла Грушевського на наук. акад., споряженій дня 1-го падолиста 1898 р. на памятку столітніх роковин відродження укр. – руської літератури // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1898. – Т. IV, кн. XII. – С. 75-81.
2092. **Хмельницький і Хмельниччина:** Іст. ексказ // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXIII-XXIV, кн. III-IV. – С. 1-30.
2093. **Як мене спроваджено до Львова:** Лист до хв. редакції “Діло” // Діло (Львів), 1898. – Ч. 137.
2094. **Ясновельможний свят:** Різдвяне оповідання М. Заволоки // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1898. – Т. I. – С. 1-26.

2095. **Ясновельможный сват**: Роджств. рассказ [М. Заволоки]/ [Пер. с укр. Г. Коваленко] // ["Казбек". – Владикавказ, 1898. – Ч. 383].*
2096. Рец. на пр.: *Антонович В. Б.* 1) **Археологическая карта Киевской губернии**: Дод. до т. XV-го Древности Моск. археол. т-ва. – М., 1895. – 2) **К вопросу об уничтожении Ярославова вала**: (Відб. з газ. "Киевское слово"). – К., 1895; 3) **По вопросу об уничтожении Ярославова вала**: (Відб. з "Чтений Киев. ист. об-ва". – Т.IX). – К., 1896; 4) **Описание монет и медалей, хранящихся в нумизматическом музее ун-та св. Владимира**. Вып. I: **Монеты древнего мира**: (Відб. з "Киев. Ун-т. Изв.", 1896). – К., 1896; 5) **Публичные лекции по геологии и истории Киева**: Читанные проф. П. Я. Армашевским и проф. В. Б. Антоновичем в Ист. об-ве Нестора Летописца. – К., 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXV, кн. V. – С. 1-6.
2097. Рец. на кн.: **Варшавские университетские известия (1897); Ученые записки Казанского университета (1897)** // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXVI, кн. VI. – С. 5.
2098. Рец. на кн.: **Vestnik slovanskych starozitnosti...** Кн. I. – Прага, 1898 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXVII, I. – С. 1-3.
2099. Рец. на кн.: **Vestnik slovanskych starozitnosti**. Т. I, кн. 2. – Прага, 1899 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXX, кн. IV. – С. 1-2.
2100. Рец. на ст.: *Истрин В.* **Хронограф Ипатского списка летописи под 1114 годом**. – (Журн. Мин. нар. проsv. – XI) // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXVI, кн. I. – С. 10.
2101. Рец. на кн.: **Киевская старина. 1897**// Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXV, кн. V. – С. 8-9.
2102. Рец. на кн.: *Кобильяньска О.* **Царівна**: Оповідання. – Чернівці, 1896 // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1898. – Т.I. – С.174-180.
2103. Рец. на кн.: **Collectanea ex archivo collegii juridici archivum komisij prawniczej**. Т. V. – Краків, 1897// Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXII, кн. II. – С.26-27.
2104. Рец. на ст.: *Кочубинский А. А.* **История донсторической Литвы**. – (Журн. Мин. нар. проsv., 1897. – I) // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXI, кн. I. – С. 3-4.
2105. Рец. на ст.: *Латышев В. В.* **Scythica et Caucasia et veritibus scriptoribus Graecis et Latinis...** : Изв. древних писателей греч. и лат. о Скифии и Кавказе. Т. I : Греческие писатели. Вып. 2. / Собр. В. В.Латышев. – СПб, 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXV, кн. V. – С. 6.
2106. Рец. на кн.: *Лехницький М.* **Историко-критический очерк о существенном значении и происхождении имени Словяне или Славяне с некоторыми замечаниями относительно волхов, ляхов, полян, дулебов и иных народов по летописи Нестора**. – К. , 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXII, кн. II. – С. 13.

2107. Рец. на ст.: *Лопарев Х. Опыт толкования некоторых мест в памятниках древнерусской письменности.* – (Журн. Мин. нар. проsv., 1897. – VI) // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXII, кн. II. – С. 16-17.
2108. Рец. на кн.: *Ляскоронский В. История Переяславльско́й земли с древнейших времен до половины XIII ст.* – К., 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXII, кн. II. – С. 13-16.
2109. Рец. на кн.: *Materiały antropologiczne – archeologiczne i etnograficzne wydawane staraniem komisji antropologicznej Akademii umiejętności w Krakowie.* Т. II. 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXV, кн. V. – С. 40-41.
2110. Рец. на кн.: *Милюков П. Главные течения русской исторической мысли.* Т. I. – М., 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXV, кн. V. – С. 30-32.
2111. Рец. на кн.: *Милюков П. Очерки по истории русской культуры.* Ч. II: Церковь и школа. – Спб., 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXI, кн. I. – С. 14-17.
2112. Рец. на ст.: *Н. С. К истории малороссийских козаков в конце XVIII и в начале XIX века.* – (Киев. старина, 1897. – IV, VI, X-XII) // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXIII, кн. III-IV. – С. 15-16.
2113. Рец. на кн.: *Нидерле Л. Человечество в доисторические времена...* / Пер. с чеш. Ф. О. Волкова; Под ред. Д. Н. Анучина. – Спб., 1898 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXVI, кн. VI. – С. 1-5.
2114. Рец. на кн.: *Полное собрание русских летописей...* Т. XI: Летописный сборник, именуемый Патриаршею или Никоновскою летописью. – Спб., 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXII, II. – С. 26.
2115. Рец. на ст.: *Potkański K. Kraków przed Piastami.* – Краків, 1898. – (Rozprawu Akademii umiej. wyd. hist. – filoz... Т. XXXV) // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXVI, VI. – С. 6-8.
2116. Рец. на кн.: *Путешествие антиохийского патриарха Макария в Россию.* Вып. II. – [От Днестра до Москвы] / Пер. Г. Муркоса // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXIII-XXIV, кн. III-IV. – С. 12-13.
2117. Рец. на кн.: *Сборник материалов для описания местностей и племен Кавказа.* Т. XXI. – Тифлис, 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXVI, кн. VI. – С. 51.
2118. Рец. на кн.: *Срезневский И. И. Материалы для словаря древнерусского языка по письменным памятникам:* Т. II, вып. II. – Спб., 1898 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXV, кн. V. – С. 14; Вып. III. – Спб., 1900 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XLII, кн. I V. – С. 11.
2119. Рец. на кн.: *Уманец Ф. М. Гетьман Мазепа: Ист. монография.* – Спб., 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXI, кн. I. – С. 20-23.
2120. Рец. на пр.: *Франко І. Для домашнього огнища: Повесть* // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1898. – Т. I. – С. 27-35.

2121. Рец. на кн.: *Франко І. Мій Измарagd: Поезії*. – Львів, 1898; *Чернявський М. Донецькі сонети* // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1898. – Т. II. – С. 173-180.
2122. Рец. на ст.: *Шахматов А. А. Исходная точка летоисчисления “Повести временных лет”*: Хронология древнейших рус. летописных сводов. – (Журн. Мин. нар. просв., 1897. III-IV) // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXI, кн. I. – С. 4-7.
2123. Рец. на ст.: *Шахматов А. А. 1) О начальном Киевском летописном своде. I-III*. – М., 1897; 2) *Киево-печерский Патерик и Печерская летопись*. (Изв. отд. рус. яз. и словесн. АН, 1897. III); 3) *Житие Антония и печерская летопись*. – (Журн. Мин. нар. просв., 1898. – III); *Scepkin Eug. Zur Nestorfrage*. – (Archiv f. sl. Philologic, 1897. T. XIX); *Шахматов А. А. Отзыв о сочинении: Eugen Scepkin. Zur Nestorfrage*. – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН, 1898. – I); *Петров Н. И. Подлинность поучений преподобного Феодосия Печерского о питии и чашах тропарных и о казнях Божих* (ibid., 1897, III); *Абрамович Д. И. 1) К вопросу об источниках Несторова жития преп. Феодосия Печерского* // (ibid. 1898. – I); 2) *Несколько слов в дополнение к исследованию А. А. Шахматова Киево-печерский патерик и Печерская летопись* // (ibid. 1898), II // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXV, V. – С. 8-12.
2124. Рец. на кн.: *Etudes sur l'archéologie de l'Ukraine antérieure à notre ère, par le baron de Baye*. – Париж, 1895 // Зап. НТШ. – Львів, 1898. – Т. XXVII, кн. I. – С. 3-4.
2125. Рец. на ст.: *Яворницький Д. И. Главнейшие моменты из истории запорожского козачества*. – (Рус. мысль, 1897. – I) // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXVI, кн. VI. – С. 25-27.
2126. Рец. на кн.: *Jagic V. Einige Streitfragen*. – Берлін, 1898 // Зап. НТШ (Львів), 1898. – Т. XXVI, кн. VI. – С. 5-6.

1899

2127. **Анти**: Реферат // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI-XXXII, кн. 987, V-VI. – С. 5.
2128. **Васілівський В.**: Некрол. // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXIX, кн. III. – С. 4-5.
2129. **Вулиця Шевченка у Львові** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1900. – Т. X. – С. 200-202.
2130. **Гулак Микола**: Посмертна згадка // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1899. – Т. VIII. – С. 131-135.
2131. **До історії “Руського обряду” в старій Польщі** // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXX, кн. VI. – С. 1-5.
2132. **До питання про правно-державне становище київських князів XV в.**: Дві грамоти вел. кн. Казимира з часів київського князя Олелька // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI, XXXII. – С. 1-4.
2133. **Звенигород Галицький**: Іст. – археол. розвідка // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI-XXXII, кн. V-VI. – С. 1-28.

2134. **Історія України-Руси. Т. II: XI-XIII вв.** // 36. Іст. – філос. секції НТШ. – Львів: Друк. НТШ, 1899. – 4, 403 с. + 5 табл; 2 карт. – Таблиці: а) Загальна генеалогія руських князів; б) Лінія Ізяслава Ярославича; в) Лінія Святослава Ярославича; г) Лінія Всеволода Ярославича; д) Лінія Мстислава Мономаховича; Карті: а) Київщина і Турова Пинщина в XI-XIII в.; б) Чернігівщина й Переяславщина в XI-XIII в.
2135. **Кілька документів з життя Забузької Руси XVI в.** // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXVIII, кн. II. – С. 1-10.
2136. **Листи з-над Полтви:** Лист перший [про партійні відносини галицьких русинів]; Лист другий [про духовенство] // Літ. – наук. вістн. – Львів, 1899. – Т. V. – С. 100-120. – Підпис “Observator”; Лист третій [справа університету] // Літ. – наук. вістн. (Львів). – 1899. – Т. V. – С. 100-120; Т. VI, VII. – С. 100-120; Т. VIII. – С. 84-116.
2137. **Літературна спадщина Альфонса Доде** // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1899. – Т. VII. – С. 179-196.
2138. **Матеріали до історії козацьких рухів 1590-х р.р.** // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI, XXXII, кн. V-VI. – С. 1-30.
2139. **Микола Гулак:** Посмертні згадки // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1899, Т. VIII. – кн. – 12. – С. 131-135.
2140. **Молотовське срібло** // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI-XXXII, кн. V-VI. – С. 3-4.
2141. **Наукове товариство ім. Шевченка і його діяльність в 1898 р.** // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXVII, кн. I. – С. 3-11.
2142. **Нова “пря” про українсько-руську книжну мову** // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1899. – Т. IV. – С. 85-92.
2143. **Передне слово до VII-го тому “Руської історичної бібліотеки”.** – Львів, 1899. – С. 1-2. – [Грушевський М. С.].
2144. **Печатка з Ступниці під Самбором** // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI, XXXII, кн. V-VI. – С. 1-4.
2145. **Посмертні згадки:** А. Скальковський, Е. Кунік, В. Ястребов // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXVII, кн. I. – С. 16-18.
2146. **Похоронне поле в с. Чехах:** Археол. розвідка // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI, XXXII, кн. V-VI. – С. 1-22.
2147. **Похоронне поле в с. Чехах:** Археол. розвідка: Відб. з II-го т. вид. “TeKa konserwatorska”. – [Львів. – Друк. НТШ, 1899]. – 22 с.
2148. **Розвідки й матеріали до історії України-Руси. III** // Зап. наук. т-ва ім. Шевченка за 1898-1899 рр. та “Жерел до історії України-Руси”. – Львів, 1900. – Т. II С. 1, 22, 16, 28, 40, 35, 4, 14, 30. – Зміст: 1) Похоронне поле в с. Чехах: Археол. розвідка; 2) Анти: Уривок з історії України-Руси; 3) Звенигород Галицький: Іст. – археол. розвідка; 4) Описи Ратенського староства з 1500-1512 р.р.; 5) Економічний стан селян у Перемишльським старостві в середині XVI в. на основі описей королівщини; 6) Надання магдебургського права містечку Дідову в Київщині; 7) До історії “руського обряду” в старій Польщі; 8) Примітки до історії козаччини; 9) Хмельницький і Хмельниччина: Іст. ескіз.

2149. **Розвідки й матеріали до історії України-Руси. IV:** Відб. з “Зап. наук. т-ва ім.Шевченка” за 1898-1900 рр. та “Жерел до історії України-Руси”. Т. III. – Львів, 1902. – С. 1, 4, 6, 4, 4, 4, 13, 4, 30, 6, 82, 10, 27. – Зміст: I. Статті по археології; 1) Бронзові мечі з Турецького повіту [Галичина]; 2) Молотівське срібло; 3) Печатки з околиць Галича; 4) Печатка з Ступниці під Самбором; 5) Ковтки з уживанню сучасних Кавказців; 6) Огляд праць Н.Кондакова з історії староруської штуки. – II: Розвідки й матеріали історичні: 1) Про питання про праводержавне становище київських князів XV в.; 2) Матеріали до історії козацьких рухів 1590-х рр.; 3) До історії “руського обряду” в давній Польщі; 4) Сторінка з історії сільського духовенства [за самбірськими актами XVI в.]; 5) Кілька документів з життя Забузької Русі XVI в.; 6) Економічний стан селян в Сянїцькім старостві XVI в. на основі описів королівщини.
2150. **Справа українсько-руського університету у Львові** // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1899. – Т. VIII. – С. 84-116. – [Під. “Observator”].
2151. **Сторінка з історії сільського духовенства по самбірським актам XVI в.** // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI, XXXII. – С. 7.
2152. **Українські жида** // Правда. (Львів), 1899. – Т. X. – С.27-40
2153. **Чи було між руськими племенами плем'я хорватів?** // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI, XXXII, кн. V-VI. – С. 6.
2154. Рец. на ст.: **Дашкевич Н. Еще разыскания и вопросы о Болохове и болоховцах.** – (Ун-т. Изв. – К, 1899) // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXX, кн.IV. – С. 5-7.
2155. Рец. на кн.: **Дневник Якова Марковича.** Т. III. рр. 1730-1734: Дод. до “Киев. старины” 1894-189 рр. // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXVIII, кн.II. – С. 19.
2156. Рец. на кн.: **Древности:** (Труды археол. комис. имп. археол. об-ва. Т. I. Вып. 1-2. – М., 1898) // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXIX, кн.III. – С. 40.
2157. Рец. на кн.: **К истории исправления книг в Болгарии в XVI в.** / Исслед. П.А.Сырку. Т. I. Вып. I. – Спб., 1899 // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXX, кн. IV. – С. 10.
2158. Рец. на кн.: **Кокорудз I. Взаємини між староруськими законодавчими пам'ятниками:** (Справоздання дирекції ц.к. акад. гімназії у Львові за рік шкільний 1897/1898, 1898) // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXIX, кн.III. – С. 7-8.
2159. Рец. на ст.: **Кулаковський Ю. К истории Готской епархии [в Крыму] в VIII веке.** – (Журн. Мин. нар. проsv., 1898. II) // Зап. НТШ. – Львів, 1899. – Т. XXVIII, кн. II. – С. 2.
2160. Рец. на ст.: **Кулаковський Ю. Христианство у Алан.** – (Визант. Временник, 1898. – I-II) // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXVIII, кн. II. – С. 3.
2161. Рец. на кн.: **L'anthropologie...** Т.V-IX. – Париж, 1894-1898 // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXIX, кн. III. – С. 1-2.

2162. Рец. на кн.: *Леонтович Ф. И. Арийские основы общественного быта древних славян.* – Варшава, 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXX, кн. IV. – С. 2-3.
2163. Рец. на кн.: *Loewe R. Die Reste der Gervanen am Schwarzen Meere: Eine ethnologische Untersuchung.* – Halle, 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXVIII, кн. II. – С. 1-2.
2164. Рец. на кн.: *Мошков В. А. Скифы и их соплеменники фракийцы: Следы этих народов в наше время.* – Варшава, 1896 // Зап. НТШ. – Львів, 1899. – Т. XXX, кн. IV. – С. 3.
2165. Рец. на кн.: *Niederle L. Zur Frage ueber die Ursprung der Slaven: Ein Nachtrag zu meiner Schrift "O povodu Slovano".* – Прага, 1899 // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXVII, кн. I. – С. 3.
2166. Рец. на кн.: *Савваитов П. Описание старинных русских утварей, одежд, оружия, ратных доспехов и конского прибора в азбучном порядке расположения.* – Спб., 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXX, кн. IV. – С. 8-9.
2167. Рец. на ст.: *Срезневский В. И. Из первых лет литературно-научной деятельности И. И. Срезневского (Журн. Мин. нар. просв., 1898. – I) // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXVII, кн. I. – С. 33-34.*
2168. Рец. на кн.: *Summa regum Romaeorrorholicarum: Греки и Русь.* – Спб., 1898 // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXVII, кн. I. – С. 9-10.
2169. Рец. на кн.: *Schlumberger G. L'europе byzantine а la fin du dixieme siacle.* – Париж, 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXVII, кн. I. – С. 7-9.
2170. Рец. на кн.: *Университетские известия [Київ]. 1898; Записки Харьковского университета.* – 1898 // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXX, кн. I. – С. 7-9.

1900

2171. *Бронзові мечі з Турецького повіту [Галичина]* // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIII, кн. I. – С. 1-4.
2172. *Дикарев Митрофан: Некрол.* // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1900. – Т. IX. – С. 73.
2173. *Дикарев Митрофан: [Некрол. звістка]* // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIII, кн. I. – С. 5-6.
2174. *Дотеперішній розвій Наукового товариства ім. Шевченка // Хроніка НТШ.* (Львів), 1900. – Ч. 1. – С. 3-19.
2175. *Друга руська артистична вистава у Львові* // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1900. – Т. XII, кн. X. – С. 50-54.
2176. *Західна Русь в XI-XIII віках: [Карта, відб. з III-го т. "Історії України-Руси".* – Львів, 1900].
2177. *Історія України-Руси.* Т. III: До року 1340 // 36. іст. – філос. секції НТШ. Т. III, IV. – Львів, 1900. – 2, 700 с. + карта : Західна Русь в XI-XIII в.

2178. **Кобринська Наталія** // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1900. – Т. IX. – С. 1-23.
2179. **Ковтки “київського типу” у сучасних Кавказців** // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXVII, кн. V. – С. 1-4.
2180. **Лашкар'єв Петро**: [Некролог] // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIII, кн. I. – С. 4-5.
2181. **Наукове товариство ім. Шевченка** // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1900. – Т. IX. – С. 184-200.
2182. **Наші товариства**: I. Наукове товариство ім. Шевченка // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1900. – Т. IX, кн. 1. – С. 184-200.
2183. **Переднє слово** // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXV, XXXVI, кн. III, IV. – С. 24-25.
2184. **Переднє слово до VIII-го тому “Руської історичної бібліотеки”**: [Матеріали про церковні відносини України-Руси XVI-XVIII в.в.]. – Львів, 1900. – С. III-V.
2185. **Переднє слово**: [Про Франсуа Копе щодо перекладів Марії Грушевської] // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1900. – Т. XII. – С. 338.
2186. **Печатки з околиць Галича** // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXVIII, кн. VI. – С. 1-4.
2187. **Розвідки й матеріали до історії України-Руси**. IV: Відб. з “Зап. наук. т-ва ім. Шевченка” за 1898-1900 рр. та “Жерел до історії України-Руси”. Т. III. Львів, 1902. – С. 1, 4, 6, 4, 4, 4, 13, 4, 30, 6, 82, 10, 27. Зміст: I. Статті по археології; 1) Бронзові мечі з Турецького повіту [Галичина]; 2) Молотівське срібло; 3) Печатки з околиць Галича; 4) Печатка з Ступниці під Самбором; 5) Ковтки з уживанню сучасних Кавказців; 6) Огляд праць Н. Кондакова з історії староруської штуки; II: Розвідки й матеріали історичні: 1) До питання про праводержавне становище київських князів XV в.; 2) Матеріали до історії козацьких рухів 1590-х рр.; 3) До історії “руського обряду” в давній Польщі; 4) Сторінка з історії сільського духовенства [за самбірськими актами XVI в.]; 5) Кілька документів з життя Забужської Русі XVI в.; 6) Економічний стан селян в Сяницькім старостві XVI в. на основі описів королівщини.
2188. **Руліковський Е. – В. Луцкевич**: Некрол. // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXVIII, кн. VI. – С. 3-4.
2189. **Сторінка з історії українсько-руського сільського духовенства** [за самбірськими актами XVI в.] // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIV, кн. II. – С. 1-82.
2190. Рец. на кн.: **Археологическая летопись Южной России**. Т. I / Сост. под ред. Н. Ф. Беляшевского. – К., 1899 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXVII, кн. V. – С. 1-2.
2191. Рец. на кн.: **Vestnik slovanských starozitností...** Кн. III. – Прага, 1899 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XLII, кн. IV. – С. 1-2.
2192. Рец. на кн.: **Византийский Временник**: 1898. – Кн. I-III // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIII, кн. I. – С. 39.

2193. Рец. на кн.: *Герцберг Г. Ф. История Византии* / Пер., примеч. и прил. П. В. Безобразова. – М., 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXVII, кн. V. – С. 2.
2194. Рец. на кн.: *Древности*: (Труды археол. комис. имп. археол. об-ва. – 1899. – Т. I., Вып. 3) // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIII, кн. I. – С. 41-42.
2195. Рец. на кн.: *Иловайский Д. И. Исторические сочинения*. Ч. II: 1859-1897. – М., 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXVIII, кн. VI. – С. 4-5.
2196. Рец. на кн.: *Истрин В. Хронографы в русской литературе*. – (Визант. Временник, 1898. I); *А. А. Шахматов Пахомій Логофет и хронограф*. – Журн. Мин. нар. просв., 1899. I; *А. А. Шахматов Путешествия М. Г. Мисюря Мунехина на Восток и хронограф редакции 1512 г.* – Изв. Спб АН, 1899. – I // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIV, кн. II. – С. 11-12.
2197. Рец. на кн.: *Кавелин К. Д. Собрание сочинений*. Т. I. – Спб., 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIV, кн. II. – С. 5.
2198. Рец. на кн.: *Книга для чтения по истории средних веков*. Т. I - III. / Под ред. проф. П. Г. Виноградова. – М., 1896-1899 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXVII, кн. V. – С. 7.
2199. Рец. на ст.: *Коробка Н. Весенняя игра песня "Воротарь" и песни о князе Романе*. – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. Спб АН, 1899. – II) // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXVIII, кн. VI. – С. 5.
2200. Рец. на ст.: *Лященко А. О молении Даниила Заточника*: [Из "Jahresbericht der Reformierten Kirchenschule"]. – Спб., 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIV, кн. II. – С. 10-11.
2201. Рец. на кн.: *Памятники славяно-русской письменности*. Т. I: Великия Миней Четии, нояб., дня 1-12. – Спб, 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIV, кн. II. – С. 12.
2202. Рец. на кн.: *Приходская библиотека*: Киев, его святыни и памятники / Сост. Н. И. Петров. – Спб., 1896 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIII, кн. I. – С. 6-7.
2203. Рец. на ст.: *Рожков И. А. Очерки юридического быта по Русской Правде*. – (Журн. Мин. нар. просв., 1897. – XI-XII) // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIV, кн. II. – С. 6-7.
2204. Рец. на ст.: *Ростовцев М. Н. Римские гарнизоны на Таврическом полуострове*. – (Журн. Мин. нар. просв., 1900. – III) // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXVIII, кн. VI. – С. 4.
2205. Рец. на кн.: *Русская история с древнейших времен до смутного времени*: Сб. статей. Вып. I: М. – 1898 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXVII, кн. V. – С. 8-10.
2206. Рец. на кн.: *Русская словесность с XI по XIX столетия включительно*: Библиогр. указ. произведений рус. словесности. Ч. I. Русская словесность с XI по XVIII вв. / Сост. А. В. Мезиер / Спб, 1899 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXVIII, кн. VI. – С. 6.
2207. Рец. на кн.: *Русские летописи*. I-III: 1) Летописец патр. Никифора; 2) Летописец Переяславля Суздальского; 3)

- Хроника русская [Летописец вкратце] проф. И. Даниловича. По рукописи, принадлежащей Н. П. Никифорову / С предисл. С. Белокурова. – М., 1898 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIII, кн. I. – С. 5.
2208. Рец. на кн.: **Русский филологический вестник**. Т. 39-40 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIII, кн. I. – С. 43-44.
2209. Рец. на кн.: **Сергеевич В. Лекции и исследования по древней истории русского права**. – Спб., 1899 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIII, кн. I. – С. 7.
2210. Рец. на ст.: **Сергеевич В. К. Русская Правда и ее списки**. – (Журн. Мин. нар. просв., 1899. – I) // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIV, кн. II. – С. 6.
2211. Рец. на пр.: **Staroveke zpravy o zemepisuvychodni Evropy sezretelem na zeme slovansky...** / Podava L.Niederle. – Прага, 1899 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIII, кн. I. – С. 1-2.
2212. Рец. на кн.: **Указатель к первым восьми томам полного собрания русских летописей, изданных Археографической комиссией**. Отд. I. Указатель лиц. Т. II: (К - Ф). – Спб., 1898 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXVIII, кн. VI. – С. 7.
2213. Рец. на пр.: **O źródłach heraldyki ruskiej** / Skreślił F. Piekosiński. – (Rozprawy Akad. umiejęt. / wydział hist.-fil. XXXVIII) // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XLI, кн. III. – С. 4-5.
2214. Рец. на кн.: **Церковно-археологические очерки: Исслед. и рефераты** / П. Лашкарева. – К., 1898 // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIII, кн. I. – С. 6.
2215. Рец. на ст.: **Шахматов А. А. Древнейшие редакции Повести временных лет**. – (Журн. Мин. нар. просв., 1897) // Зап. НТШ (Львів), 1900, Т. XXXIV, кн. II. – С. 7-8.
2216. Рец. на ст.: **Эйнгорн В. О. Отставка А. Л. Ордина-Нащокина и его отношение к малороссийскому вопросу**. – (Журн. Мин. нар. просв., 1897. – XI) // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXIII, кн. I. – С. 11-12.
2217. Рец. на ст.: **Яцимирский А. И. Новые данные о хождении архиепископа Антония в Царьград**. – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН, 1899. I.) // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXVII, кн. V. – С. 14-15.

1901

2218. **Бех-Аль-Джугур: Оповідання**. – Львів, Вид. укр.-руської видав. спілки, 1901. – 26 с. – (Літ.-наук. 6-ка. Ч. 6).
2219. **Votum separatatum проф. Грушевського против... Верифікації протоколу з дня 16 липня** // Дело. – Львів, 1901. – Ч. 260-261.
2220. **В справі музея при Науковому товаристві ім. Шевченка: Відозва до ш. земляків** // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XLIII, кн. V. – С. 1-3.
2221. **Друга вистава образів Ів. Труша** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1901. – Т. XV. – С. 108-111.

2222. **Згадка про покійного проф. д-ра Ізидора Шараневича** // Дело (Львів), 1901. – Ч. 262.
2223. **Кониський Олександр**: Нар. 18(30)1836 – Пом. 29/XI (11/XII) 1900 // Хроніка укр. – руського НТШ у Львові (Львів), 1901. – Вип. I. – Ч. 5. – С. 21-29.
2224. **Лист кор[оля] Стефана Баторія до Калги з р. 1577** Зап. НТШ (Львів), – Т. XLIV, кн. VI. – С.1-2.
2225. **Лист проф. Грушевського до декана Твардовського...** // Дело (Львів), 1901. – Ч. 260-261.
2226. **На порозі століття**: Присвячено перемишльській укр.-руській громаді. Публ. відчит, читаний в Перемишлі 2[15] січ. 1901 р. // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1901. – Т. XIII. – С. 77-87.
2227. **Пам'яті Олександра Кониського** // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XXXIX, кн. I. – С. 1-14.
2228. **Переднє слово до ХХІ т. “Руської історичної бібліотеки”**: [Про укр. селянство] // Руська іст. б-ка. – Львів, 1901. – Т.ХХІ. – С. I-II.
2229. **Промова на загальних зборах Наукового товариства ім. Шевченка** [25 берез. 1901 р.] // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1901. – Т. XIV. – С. 174-178.
2230. **Симонів [Номис] Мятвій**: [Некрол.] // Зап. НТШ (Львів), 1901.– Т. XL, кн. II. – С. 8-9.
2231. **Хмельницький і Хмельниччина**: Іст. екскіз // Літ.-наук. вістн. Ч. I: // Львів: Вид. Укр.-руської видав. спілки, 1901. – 63 с. – [Передрук із ЗНТШ. – Т. XXIII-XXIV].
2232. **Хмельницький і Хмельниччина**: Іст. екскіз. Львів: Друк. НТШ, 1901. – 63 с.
2233. **Хмельниччина в розцвіті (1648 - 1650)**: Іст. екскіз. Львів: Друк. НТШ, 1901. – 63 с.
2234. **Хронологія подій Галицько-Волинського літопису** // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XLI, кн. III. – С. 1-72.
2235. **Хронологія подій Галицько-Волинського літопису**. – Львів: Друк. НТШ, 1901. – 72 с. – (Відб. з XLI т. “Записок НТШ”).
2236. **Ясновельможний сват**: Оповідання. – Харків, 1901. – 32 с.
2237. Рец. на пр.: **Азбукин М. Очерк литературной борьбы представителей христианства с остатками язычества в русском народе [XI-XIV в.в.]**. – (Рус. филол. вестн. – Т. 35, С. 37-39) // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XL, кн. II. – С. 2.
2238. Рец. на кн.: **Археологическая летопись Южной России. Т. II**. / Сост. под ред. Н. Ф. Беляшевского. – К., 1900 // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XLII, кн. IV. – С. 1-2.
2239. Рец. на кн.: **Бельченко Г. П. Поучения блаженного Феодосия, игумена печерского, о казнях Божих**. – (Летопись Ист. – филол. – об-ва при Новорос. ун-те., 1900. – VIII) // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XLI, кн. II. – С. 3.
2240. Рец. на кн.: **Византийский временник. 1899** // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XXXIX, кн. III. – С. 65.
2241. Рец. на ст.: **Голубовский П. В. Опыт приурочения древнерусской проповеди “Слово о князях” к**

- определенной хронологической дате. – М., 1899; *Голубовский П. В. Служба святым мученикам Борису и Глебу в Иваницкой минее 1547-1579 гг.* – К., 1901 // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XLIII, кн. V. – С. 3-5.
2242. Рец. на кн.: *Гусов В. М. К вопросу о редакциях Моления Даниила Заточника.* – Одесса., 1899 // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XLI, кн. III. – С. 3-4.
2243. Рец. на ст.: *Заболотский П. Легендарный и апокрифический элемент в хождении игум. Даниила.* – (Рус. филол. вестн., 1899. – Т. 41-42) // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XLII, кн. IV. – С. 10-11.
2244. Рец. на кн.: *Загоскин Н. П. История права русского народа: Лекции и исслед. по истории рус. права. Т. I: Введение.* – Казань, 1899 // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XXXIX, кн. I. – С. 2-3.
2245. Рец. на кн.: *Известия Таврической ученой архивной комиссии. Ч. 30.* – Симферополь, 1899 // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XLIII, кн. V. – С. 39-40.
2246. Рец. на кн.: *Исторический вестник. 1901* // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. L, кн. VI. – С. 6-7.
2247. Рец. на ст.: *Каллаш В. Несколько догадок и соображений по поводу “Слова о полку Игореве”.* – (Юбил. сб. В. Ф. Миллера. 1900) // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XL, кн. II. – С. 3-5.
2248. Рец. на ст.: *Карнеев А. К вопросу о взаимных отношениях Толковой Пален и Златой Матицы.* – (Журн. Мин. нар. просьв., 1900. – II) // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XL, кн. II. – С. 5.
2249. Рец. на кн.: *Каталог украинских древностей коллекции В. В. Тарновского.* – К., 1898 // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XL, кн. II. – С. 1-2.
2250. Рец. на кн.: *Обзор истории русского права проф. М. Ф. Владимирского-Буданова.*-3-е изд. – К., 1900 // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XXXIX, кн. I. – С. 3-5.
2251. Рец. на пр.: *Огляд праць Н. Кондакова з історії староруської штуки* // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XL, кн. II. – С. 1-13.
2252. Рец. на ст.: *Рожков Н. Политические партии в великом Новгороде XII-XV веков.* – (Журн. Мин. нар. просьв., 1901. – Кн. – VI) // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XLIV, кн. VI. – С. 4-5.
2253. Рец. на пр.: *Rozprawę Akademii umiejętności: Wydział filologiczny. T. XXV-XXXII [II ser. T. X-XVII].* – Краків, 1897-1901 // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XLIII, кн. V. – С. 40.
2254. Рец. на ст.: *Сергеевич В. И. Древности русского землевладения.* – (Журн. мин. нар. просьв., 1900. – IX-X) // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XXXIX, кн. I. – С. 6-8.
2255. Рец. на кн.: *Сочинения Константина Багрянородного: “О фемах” [Dethematibus] и “О народах” [De administranto imperio].* – М., 1899 // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XLII, кн. IV. – С. 6-7.

2256. Рец. на кн.: *Тимофеев А. Г. История телесных наказаний в русском праве.* – СПб., 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XXXIX, кн. I. – С. 8-9.
2257. Рец. на кн.: *Труды Владимирской архивной комиссии.* Кн. I: Владимир (На Клязме), 1899 // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XXXIX, кн. I. – С. 29.
2258. Рец. на кн.: *Труды Подольского епархиального историко-статистического комитета.* Вып. IX: Церкви и приходы Подольской епархии. – Камінець. 1901 // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XLII, кн. IV. – С. 48-49.
2259. Рец. на кн.: *Учебник церковного права.* – Ярославль, 1898 // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XXXIX, кн. I. – С. 5-6.
2260. Рец. на кн.: *Ханенко Б. Н., Ханенко В. И. Древности Приднепровья...* Вып. I-III. – К., 1899-1900 // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XLII, кн. IV. – С. 2-4.
2261. Рец. на пр.: *Szaraniewicz. I. Smentarzyska przedhistoryczne we wsiach Czechach i Wysocki, w powiecie Brodzkim.* – Львів, 1898. – [відб. з II т. Teka konserwatorska, 1900]; *Hadaczek K. Z badań archeologicznych w dorzeczu Bugu* [Teка konserwatorska, 1990. – II]; *Hadaczek K. Grabarka niesłuchowska* [Teка konserwatorska, 1900. – II]; *Przybyslawski W. Dwa złote skarby w Michalkowie* [Teка konserwatorska, 1990. – II] // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XLI II, кн. IV. – С. 1-3.
2262. Рец. на кн.: *Шахматов А. Начальный летописный свод и его источники.* – (Юбил. сб. В. Ф. Миллера, 1900) // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XL, кн. II. – С. 2-3.
2263. Рец. на ст.: *Шляков Н. В. О поучении Владимира Мономаха.* – (Журн. Мин. нар. просв., 1900. – V-VII) // Зап. НТШ (Львів), 1901. – Т. XLI, кн. I. – С. 2-3.

1902

2264. *Андрієвський Олексій:* Некролог. замітка. [Підп. М. Грушевський] // Зап. НТШ (Львів), т. XLIX, 1902. – С. 5-8.
2265. *В справі “Академічного дому”* // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1902. – Т. XX. – С. 51-54.
2266. *Два селянські контракти купна-продажа з початку XVI в.* // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. L, кн. VI. – С. 1-6.
2267. *До некрологу Остапа Терлецького* // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. L, кн. VI. – С. 13-15.
2268. *Іродіяда (Флобера Г.) / Пер. М. Грушевського з дод. ст. про Г. Флобера.* – Львів: Вид. укр.-руської видав. спілки, 1902. – Ч. 36. – 70, 2 с. – (Літ. – наук. б-ка).
2269. *Кілька заміток до “Чуда св. Климента, папи римського”* // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLIX, кн. V. – С. 1-4.
2270. *Монах ворожитом* // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVI, кн. I. – С. 1-2.

2271. **Наукова хроніка:** Київські мініатюри при Трірській Псалтири // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLIX, кн. V. – С. 1-11.
2272. **Пам'яті Олександра Лазаревського** // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVII, кн. III. – С. 1-10.
2273. **Передне слово до XXII т. “Руської історичної бібліотеки”:** [Про становище селян у XVI-XVIII вв.] // Руська іст. біб-ка. – Львів, 1902. – Т. XXII. – С. I-II.
2274. **Причинки до історії роду Бибельських, зібрані арциєпискупом Яном Прохніцким /** Подав Ар. Крижановський // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVIII, кн. IV С. 1-12.
2275. **Рильський Тадей:** Некрол. згадка // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. L, кн. VI. – С. 12-13.
2276. **Розвідки й матеріали до історії України-Руси. IV:** Відб. з “Зап. наук.т-ва ім. Шевченка” за 1898-1900 рр. та “Жерел до історії України-Руси”. – Львів, 1902. – Т. III. – С. 1, 4, 6, 4, 4, 4, 13, 4, 30, 6, 82, 10, 27. Зміст: I. Статті по археології; 1) Бронзові мечі з Турецького повіту [Галичина]; 2) Молотівське срібло; 3) Печатки з околиць Галича; 4) Печатка з Ступниці під Самбором; 5) Ковтки з уживанню сучасних Кавказців; 6) Огляд праць Н. Кондакова з історії староруської штуки. II: Розвідки й матеріали історичні: 1) Про питання про праводержавне становище київських князів XV в.; 2) Матеріали до історії козацьких рухів 1590-х рр.; 3) До історії “руського обряду” в давній Польщі; 4) Сторінка з історії сільського духовенства [за самбірськими актами XVI в.]; 5) Кілька документів з життя Забужської Русі XVI в.; 6) Економічний стан селян в Сяніцькім старостві XVI в. на основі описів королівщини.
2277. **Сухомлінов Мих. - Ів. Жданов:** Некролог. згадка // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLV, кн. I. – С. 14-16.
2278. **Терлецький Остап д-р.:** Некрол. замітка // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVIII, кн. IV. – С. 12-15.
2279. **Чи маємо автентичні грамоти кн. Львова? :** Крит.-іст. розвідка // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLV, кн. I. – С. 1-22.
2280. **Шараневич Ізидор:** Некролог // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLV, кн. I. – С. 12-14.
2281. **Що зробити з “академічним фондом”** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1902. – Т. XX. – С. 51-52.
2282. **Ясновельможний свят:** Різдвяне оповідання. - Харків, 1902.- 40 с.
2283. Рец. на кн.: **Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie...** Т. XVII. – Львів, 1901 // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVI, кн. II. – С. 18-21.
2284. Рец. на кн.: **Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie...** Т. XVIII. – Львів, 1903 // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. LXXVI, кн. II. – С. 194-195.

2285. Рец. на кн.: *Барвінський Б. З'їзд галицького князя Даниля з угорським королем Белею IV в Прешбурзі 1250 р.* – Львів. – 1901 // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. L, кн. IV. – С. 12-13.
2286. Рец. на кн.: *Голубинский Е. История русской церкви...: Период второй - московский. I-я пол. тома.* – М., 1900 // Зап. НТШ (Львів),. – Т. XLVI, кн. II. – С. 16-18.
2287. Рец. на кн.: *Demetrykiewicz W. Neolityczne groby szkieletów tak zw. siedzących [Hockergraber] w Przemyskiem i Krakowskiem.* – [Materiały antropol.-archeol. i etnograf., 1898. III]; *Demetrykiewicz W. Poszukiwania archeologiczne w powiecie Trembowelskim* /– [Mat. antrop. – archeol. i etnograf., 1900. IV] // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVIII, кн. IV. – С. 2-4.
2288. Рец. на кн.: *Жукович П. Сеймовая борьба православного западно-русского дворянства с церковной унией [до 1609 г.].* – Спб., 1901 // Зап. НТШ. – Львів, 1902. – Т. XLIX, кн. V. – С. 24-25.
2289. Рец. на кн. *Журнал Министерства народного просвещения...*, 1901. – Тт. 327-332 // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVI, кн. IV; С. 2; Т. L, кн. VI. – С. 4-5.
2290. Рец. на ст.: *Кедров Н. С. Древнерусские братства.* – (Рус. Архив. 1901. – II) // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLIX, кн. V. – С. 23-24. – [Наук. хроніка].
2291. Рец. на пр.: *Kętrzyński S. Kazimierz Odnowiciel [1034-1058].* – [Rozprawy wydz. hist.-fil., XXXVIII] // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVII, кн. III. – С. 4-5.
2292. Рец. на пр.: *Kochanowski J. Kazimierz Wielki, zarys żywota i panowania.* – Warszawa, 1899; *Kochanowski J. K. Witold Wielki książę litewski, studium historyczne.* – Львів, 1900 // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. L, кн. VI. – С. 13-14.
2293. Рец. на ст.: *Кулаковский Ю. Нововизантийский трактат по военному делу.* – (Визант. временник. 1900) // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLV, кн. I. – С. 3.
2294. Рец. на пр.: *Kutrzeba St. Sądy ziemskie i grodzkie w wiekach średnich.* – [Rozprawy wydz. hist.-fil., т. XL, XLII] // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVII, кн. III. – С. 7-10.
2295. Рец. на ст.: *Линниченко И. А., Хвойко В. В. Сосуды со знаками из находок на площадках трипольской культуры; И. А. Линниченко, В. В. Хвойко Находка орнаментированных костей мамонта; И. А. Линниченко О новейших раскопках г-на Хвойка.* – (Зап. Одес. іст. т-ва, 1901. XXIII) // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLV, кн. V. – С. 1-2.
2296. Рец. на кн.: *Любавский М. Литовско-Русский сейм: Опыт по истории учреждения в связи с внутренним строем и внешнею историею государства.* – М., 1901 // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVII, кн. III. – С. 10-12.
2297. Рец. на кн.: *Лященко А. Заметка о сочинениях Феодосия, писателя XII века.* – Спб., 1900 // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVII, кн. III. – С. 5-6.

2298. Рец. на кн.: **Материалы для истории экономического, юридического и общественного быта Старой Малороссии, издаваемые под ред. Н. И. Василенка.** Вып. I : Генеральное следствие о маестностях Нежинского полка 1729-1730 гг. – Чернигов, 1909 // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVIII, кн. IV. – С. 19-20.
2299. Рец. на ст.: **Мелиоранский Пл. Турецкие элементы в языке “Слово о полку Игореве”.** – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН, 1902. II) // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLIX, кн. V. – С. 13.
2300. Рец. на кн.: **Панков А. А. Братства:** Очерк истории зап.-рус. православных братств. Сергеева лавра, 1900 // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLIX, кн. V. – С. 20-23.
2301. Рец. на пр.: **Piekosiński F. Sądownictwo w Polsce wieków średnich.** – Краків, 1898 // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. L, кн. VI. – С. 15.
2302. Рец. на пр.: **Prochaska A. Geneza i rozwój parlamentaryzmu za pierwszych Jagiellonów.** – Краків, 1898; **Piekosiński F. Wiece, sejmiki, sejmy i przywileje ziemskie w Polsce wieków średnich.** – Краків, 1900; **Prochaska A. W obronie społeczeństwa, studyum z dziejów Władysława Warneńczyka.** – [Kwartalnik historyczny, 1901] // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLV, кн. I. – С. 4-7.
2303. Рец. на пр.: **Prochaska A. Lenna i Maństwa na Rusi i na Podolu.** – Краків, 1901 // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVI, кн. II. – С. 21-23.
2304. Рец. на кн.: **Русская старина** [тт. 105-108] // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. L, кн. VI. – С. 6.
2305. Рец. на кн.: **Русский архив** [рік 38, 1901] // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVI, кн. II. – С. 6. – [Наук. хроніка].
2306. Рец. на ст.: **Саккети Л. Главные моменты в развитии русского православного духовного пения.** – (Журн. Мин. нар. проsv., 1901. – VIII) // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. L, кн. VI. – С. 27.
2307. Рец. на ст.: **Свенцицкий И. С. Начало философии в русской литературе XI-XVI вв.** – (Науч. – лит. сб. Галицко-русской матицы. – I) // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVIII, кн. IV. – С. 6.
2308. Рец. на ст.: **Свистун Ф. И. Галичина могила.** – (Науч.-лит. сб. Галицко-русской матицы. I) // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVIII. – Кн. IV. – С. 4-5.
2309. Рец. на кн.: **Семенюк Й. (Марко Черемшина) Карби, новеллі з гуцульського життя.** – Чернівці, 1901 // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1902. – Т. XIX. – С. 128-134.
2310. Рец. на кн.: **Scithyca et Caucasica e veteribus scriptoribus Graecis et Latinis** // Изв. древних писателей греч. и лат. о Скифии и Кавказе. Т. I. Вып 3. / Собр. и изд. с рус. пер. В. В. Латышев. – Спб., 1900 // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVI, кн. II. – С. I.

2311. Рец. на кн.: **Список населенных мест Киевской губернии.** – Изд. Киев. губ. стат. ком. – К., 1900 // Зап. НТШ (Львів), 1902.– Т. XLVII, кн. III. – С. 39.
2312. Рец. на кн.: **Statut Litewski drugiej redakcyi [1566]...** Archiwum Komisji Prawniczej, t. VII]. – Krakow, 1900; **Piekosiński F. Statut Litewski, Część I.** – [Rozprawy Akademii Umiejętności, wydz. histor.-filoz. – Krakow, 1900. – Т. XXXIX // Зап. НТШ (Львів), 1902, – Т. L, кн. VI. – С. 15-20.
2313. Рец. на пр.: **Talko-Hryncewicz J. Przyczynki do poznania świata kurhanowego Ukrainy.** – [Mat. antrop.-archeol. i etnograf., 1900, IV // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVIII, кн. IV. – С. 1-2.
2314. Рец. на пр.: **TeKa konserwatorska grona konserwatorów Galicyi Zachodniej.** Т. 1. – Краків, 1900 // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVIII, кн. IV. – С. 8-9.
2315. Рец. на кн. **Ученые записки Казанского университета (1900, 1901)** // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVI, кн. II. – С. 5.
2316. Рец. на ст.: **Харлампович К. В. К вопросу о просвещении на Руси в домонгольский период...** – (Науч.-лит. сб. Галицко-русской матицы. I) // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. LVIII, кн. IV. – С. 5.
2317. Рец. на кн.: **Чтения в обществе истории и древностей, 1901** // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. L, кн. VI. – С. 5-6.
2318. Рец. на кн.: **Шахматов А. Древнеболгарская энциклопедия X века.** – (Визант. временник, 1900) // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLV, кн. I. – С. 3-4.
2319. Рец. на ст.: **Штерн Э. Р. Новый эпиграфический материал, найденный на Юге России; Штерн Э. Р. О последних раскопках в Аккермане; Кочубинский А. А. Тура (Турас), Белгород и Аккерман и его новая липидарная надпись от 1454 г.** – (Зап. Одес. об-ва истории. – Т. XXIII) // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. XLVI, кн. II. – С. 5-6.
2320. Рец. на ст.: **Штукенберг А. А. Материалы для научения медного [бронзового] века восточной полосы европейской России.** – (Изв. об-ва археологии, истории и этнографии. – Т. XVIII. Вып. 4, 1901) // Зап. НТШ (Львів), 1902. – Т. LI, кн. 1. – С. 1.

1903

2321. **Варіанти до “Богданової могили” Шевченка** // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LIV, кн. IV. – С. 5-6.
2322. **До справи хронологічного зв'язку в Галицько-волинському літопису: Кілька заміток до статті Б. Барвінського** // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LII, кн. II. – С. 1-5.
2323. **Економічне становище селян в Львівському старостві в середині XVI віку: На основі описей королівщин.** – [Відб. з “Жерел до Історії України-Руси”. – Т. VII]. – Львів, 1903. – 32 с.

2324. **Історія України-Руси.** Т. IV: XIV-XVI вв.: Відносини політичні. – Львів. – Друк НТШ, 1903. – 532 с.
2325. **Історія України-Руси.** Т. IV: XIV-XVI вв.: Відносини політичні. – Львів. – Накл. НТШ, 1903). – 523 с. – (Зб. іст.-філос. секції НТШ).
2326. **Кілька грамот Володислава Опольського** // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LI, кн. I. – С. 1-8.
2327. **Кілька документів до історії сільського духовенства в Галичині XVII-XVIII вв.** // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LI, кн. I. – С. 1-12.
2328. **Козаки в 1470-х рр.** // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LVI, кн. VI. – С. 1-6.
2329. **Литвинова-Бартош П.:** Некрол. // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LXII, кн. VI. – С. 3.
2330. **Незаплачене київське подимне** // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LIII, кн. III. – С. 1-2.
2331. **Некрасов Микола** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1903. – Т. XXI. – С. 106-113.
2332. **Пам'яті Олексія Маркевича** // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LV, кн. V. – С. 1-14.
2333. **Пам'яті Олексія Маркевича:** У Львові. – 4 (17) IX, 1903. – (Без друк. реквізитів).
2334. **Передмова** [до зб. "Розвідки про міста і мішанство на Україні-Руси в XV-XVIII в.].- Львів: Друк. НТШ, 1903.
2335. Рец. на пр.: *Abraham W. Biskupstwa łacińskie w Moldawii w wieku XIV i XV.* – [Kwartalnik historyczny, 1902. – II // Зап. НТШ (Львів), 1903, – Т. LII, кн. II. – С. 11-12.
2336. Рец. на кн.: *Археологическая летопись Южной России / Сост. под ред. Н. Ф. Беляшевского.* 1901. – Т. III. – Львів, 1901 // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LIII, кн. III. – С. 3-4.
2337. Рец. на кн.: *Архиератикон Киевской митрополии с половины XIV ст., по списку с конца XVI ст. / Описал и изьяснил А. С. Петрушевич.* – Львов, 1901 // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LVI, кн. IV. – С. 11-13.
2338. Рец. на кн.: *Babirecki J. Mapa Rzeczypospolitej Polskiej z przydaniem kart oryentacyjnych trzech podziałów, Ks. Warszawskiego i Okręgu wolnego miasta Krakowa,* Wydanie trzecie poprawione, – Краків // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LIV, кн. IV. – С. 56-57.
2339. Рец. на ст.: *Браун Ф. Фрианд и Шимон, сыновья варяжского князя Африкана.* – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. Спб, АН, 1902. I) // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LV, кн. V. – С. 10.
2340. Рец. на кн.: *Вахевич Б. А. Западно - русская летопись по списку Румянцевского музея.* – Одесса, 1903 // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LI, кн. I. – С. 28-29.
2341. Рец. на ст.: *Вейнберг Р. Славяне и их физическая эволюция.* – (Мир Божий, 1903. – IX) // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LV, кн. V. – С. 3-4.

2342. Рец. на кн.: **Вестник Европы**. 1902 // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LVI, кн. VI. – С. 13.
2343. Рец. на кн.: **Вестник языковедения, словесности, людознания древности словенских** = Vestnik slovanske filologie a starozitnosti / Vyddavaji L. Niederle, F. Pastnek, J. Polivka, J. Zubatu. – Прага, 1901 // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LIII, кн. III. – С. 1-3.
2344. Рец. на кн.: **Воротников А. И. Анна Ярославна - королева Франции (1051-1060)**. – М., 1901 // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LV, кн. V. – С. 5.
2345. Рец. на кн.: **Gloger Z.: Geografia historyczna dawnej Polski**. – Wyd. II, popr. – Краків, 1903 // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LIV, кн. IV. – С. 55-56.
2346. Рец. на ст.: **Дашкевич Н. И. Рыцарство на Руси - в жизни и поэзии**. – (Чтения Київ. ист. об-ва Нестора-Летописца. – Т. XV, XVII) // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LII, кн. II. – С. 10-11.
2347. Рец. на пр.: **En nouvelle Russie, souvenirs d' une mission / par le baron de Baye**. – Париж, 1900; **Une visite gavrontzy près Poltava [1902] / par le baron de Baye**. – Париж, 1903 // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LIV, кн. IV. – С. 61-62.
2348. Рец. на кн.: **Записки императорского Харьковского университета**. 1902 // Зап. НТШ (Львів), 1903, Т. LVI, кн. VI. – С. 1-2.
2349. Рец. на ст.: **Kossina G. Die indogermanische Frage archaologisch beantwortet**. – (Zeitschrift f. Ethnologie, 1902) // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LVI, кн. VI. – С. 2.
2350. Рец. на кн.: **Исторический вестник**. 1902 // Зап. НТШ (Львів), 1903. Т. LVI, кн. VI. – С. 24.
2351. Рец. на кн.: **Максимейко Н.А. Сеймы Литовско-Русского государства до Люблинской унии 1569 г.** – Харьков, 1902 // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LII, кн. II. – С. 12-13.
2352. Рец. на кн.: **Much. M. Die Heimat der indogermanen im Lichte der urchichtlichen Forschungen**. – Berlin, 1902 // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LVI, кн. VI. – С. 1.
2353. Рец. на ст.: **Некрасов Н. Заметка о двух статьях в договоре Игоря с греками 945 года**. – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. АН, 1902. – III) // Зап. НТШ (Львів), 1903, Т. LV, кн. V. – С. 4-5.
2354. Рец. на кн.: **Палеографические снимки с русских рукописей XII-XVII веков / Изд. Спб археол. ин-том под ред. А. И. Соболевского**. – Спб, 1901 // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LI, кн. I. – С. 14.
2355. Рец. на ст.: **Покровский К. Кометы в русских летописях**. – (Мир Божий, 1903. – IV) // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LV, кн. V. – С. 9.
2356. Рец. на кн.: **Русская словесность с XI по XIX столетия включительно: Библиограф. указ. произведений рус. словесности: Ч. II. Рус. словесность с XVIII-XIX ст.** / Сост. А. В. Мезиер. – Спб, 1902 // Зап. НТШ (Львів), 1903, Т. LIV, кн. IV. – С. 59-60.

2357. Рец. на кн.: **Русская старина**. 1902 // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LVI, кн. VI. – С. 24.
2358. Рец. на ст.: **Смирнов И. Н. Значение Урало-алтайских племен в образовании истории русской народности**. – (Вестн. и б-ка само-образования, 1903. – Ч.34-35) // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LV, кн. V. – С. 4.
2359. Рец. на кн.: **Стешенко И. Иван Петрович Котляревский: Ист.-лит. очерк**. – (Науч. обозрение. 1901); **Стешенко И. Иван Петрович Котляревский, автор украинской “Энеиды”**. – К., 1902 // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LI, кн. I. – С. 50-55.
2360. Рец. на кн.: **Университетские известия [Київ] (рік XLII, книжок 12)** // Зап. НТШ (Львів), 1903, Т. LVI, кн. VI. – С. 1.
2361. Рец. на кн.: **Ученые записки Казанского университета**. 1902 // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LVI, кн. VI. – С. 22. – (Наук.хроніка).
2362. Рец. на кн.: **Хвойко В. В. Каменный век среднего Приднепровья**. – М., 1901 // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LIII, кн. III. – С. 4-5.
2363. Рец. на пр.: **Czermak W. Sprawa gównopouprawienia schizmatyków i katolików na Litwie [1432-1563 r.]**. [Rozprawy wydz. hist.-filoz., 1903. – Т. XLIV] // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LIII, кн. III. – С. 18-20.
2364. Рец. на кн.: **Чтения в императорском Обществе истории и древностей российских [тт. 201-204]** // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LVI, кн. VI. – С. 23. (Наук. хроніка).
2365. Рец. на кн.: **Шахматов А. А. О супрасльском списке Западно-Русской летописи**. – Спб., 1901 // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LI, кн. I. – С. 28.
2366. Рец. на ст.: **Якубовский И. В. Земские привилегии великого княжества Литовского**. Ч. I. – (Журн. Мин. нар. проsv., 1903. IV) // Зап. НТШ (Львів), 1903. – Т. LIV, кн. IV. – С. 13.

1904

2367. **Гуцульська вистава: [З портр. М. Шкрибляка]** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1904. – Т. XXVII. – С. 49-51.
2368. **Етнографічні категорії й культурно-археологічні типи в сучасних студіях Східної Європи** // Статті по славяноведенню (Спб), 1904. – № 1.*
2369. **Етнографічні категорії й культурно-археологічні типи в сучасних студіях Східної Європи: (Окр. відб. зі зб. “Статті по славяноведенню” (Спб), 1904. – 10 с.)**. – Спб. – Тип. имп. АН, 1904. – 9 с.
2370. **Еще о грамотах кн. Льва Галицкого: По поводу ст. проф. Линниченко** // Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН (Спб), 1904. – Т. IX. – С. 268-283.
2371. **Звичайна схема “Русскої” історії й справа раціонального укладу історії східного словянства** // Статті по славяноведенню (Спб), 1904. – № 1.*

2372. Звичайна схема “Русской” історії й справа раціонального укладу історії східного словянства. – Окр. відб. зі зб. “Статьи по славяноведению” (Спб), 1904. – 7 с.
2373. **Історія України-Руси.** Т. 1. До початку XI віку: [Колонізація Східної Європи перед III в. по Хр.; Східно-Словянська колонізація з часів формування руської держави]. – 2-ге вид., розшир. – Львів.: Накл. авт.: Друк НТШ, 1904. – 3, 628 с. + 2 карти.
2374. “Козаки” в Галичині 1605 р. // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LXI, кн. VI. – С. 1-2.
2375. Львовское ученое общество им. Шевченко и его вклады в изучение Южной Руси // Журн. Мин. нар. просв. (Спб), 1904, кн. 3. – С. 117-148.
2376. Львовское ученое общество им. Шевченко и его вклады в изучение Южной Руси: Окр. відб. зі Журн. Мин. нар. просв. Кн. 3(Спб), 1904. – 32 с.
2377. **Матеріали до історії Коліївщини:** I. Василянські записки й листи про Коліївщину / Подав А. Крижановський // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LVII, кн. I. – С. 1-24.
2378. **Начало украинского козачества:** [Розд. з кн. “Очерки истории украинского народа”] // Вестн. и б-ка самообразования, 1904. – Ч. 29.*
2379. **Оповідання.** – К.: Вік. – 3 друк. П. Барського, 1904. – VI+147 с., 1 іл. Зі змісту:
2380. **Бехь-аль-Джугур.**
2381. **Бидна дівчина.**
2382. **История одной ночи.**
2383. **Неробочый Грицько Крывый. Волынский образокъ зъ початку XVIII вѣку.**
2384. **Ясновельможный сват.**
2385. **Очерк истории украинского народа.** – Спб., 1904. – 8, 380 с. + карта.
2386. **Пипін Олександр:** Некролог // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LXII, кн. VI. – С. 4-5.
2387. **Спірні питання староруської етнографії.** // Сборник по славяноведению. – Спб.: Тип. имп. АН, 1904.; Також відбиток. – 17 с.
2388. **Тадеуш Любомірський:** (Некрол.) // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LXXXIV, кн. IV. – С. 145-150.
2389. **Украинское козачество в первой половине XVII века:** [Розд. з кн. “Очерки истории украинского народа”] // Вестн. и б-ка самообразования. – 1904. – Ч. 33.
2390. **Українсько-руські наукові курси** // Літ.-наук.вістн. (Львів), 1904. – Т. XXVII. – С. 102-113.
2391. **Хмельниччина:** [Розд. з кн. “Очерки истории украинского народа”] // Вестн. и б-ка самообразования. – 1904. – Ч. 35-36.
2392. **Чехов Антон:** 2[15].VII. 1904 // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1904. – Т. XXVII. – С. 114-117.

2393. Рец. на кн.: **Археологическая летопись Южной России:** Журн., посвящ. южнорус. старине. – К., 1903 // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LXII, кн. VI. – С. 1.
2394. Рец. на ст.: **Atlas historyczny Rzeczypospolitej Polskiej:** Sub auspiciis Academiae Scientiarum Cracoviensis. Epoka przełomu z wieku XVI-go na XVII-sty. – Dział II-gi, “Ziemie Ruskie” Rzeczypospolitej / Dział opracowany przez A. Jabłonowskiego. – Варшава; Відень, 1889-1904 // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LXII, кн. VI. – С. 16-17.
2395. Рец. на кн.: **Византийский временник.** 1897 // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. XXVI, кн. VI. – С. 12.
2396. Рец. на кн.: *Witzernitz M. Was wissen wir von den Indogermanen.* – [Монахів], 1903 // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LIX, кн. III. – С. 2-3.
2397. Рец. на кн.: *Gozdawa M. Obszar dawnego powiatu Kamienieckiego.* – (Wisła, 1902) // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LVII, кн. I. – С. 21.
2398. Рец. на кн.: **Гельдья стінна карта Австро-Угорщини для шкіль народних /** Улож. А. Е. Зайберг., перелож. О. Попович // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LXI, кн. V. – С. 35.
2399. Рец. на ст.: *Hirt F. Über Wolga-Hunnen und Hiung-nu.* – (Sitzungsberichte der philolog.-phil. Classe der Akademie der Wissenschaft zu Muenchen, 1899. – II); *Иностранцев К. А. Хунь-Ну и Гунны:* Библиогр. обзор теорий о происхождении народа Хунь-ну китайских летописей, о происхождении европейских гуннов и о взаимных отношениях этих двух народов. – (Живая старина, 1900) // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LVIII, кн. II. – С. 3-4.
2400. Рец. на кн.: *Westbery F. Die Fragmente des Toparcha Gothicus [Anonymus Tauricus] aus dem 10. Jahrhundert.* – Спб., 1901 // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LX, кн. IV. – С. 9-10.
2401. Рец. на кн.: *Довнар-Запольский М. Государственное хозяйство вел. кн. Литовского при Ягеллонах.* Т. I. – К., 1900 // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LXI, кн. V. – С. 18-19.
2402. Рец. на кн.: *Ефименко А. Литовско-русские данники и их дани.* – (Журн. Мин. нар. проsv., 1903. – II) // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LXII, кн. VI. – С. 8-9.
2403. Рец. на ст.: *Z łote skarby michalkowskie /* Opracował K. Nadaczek. – Краків, 1904 // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LXII, кн. VI. С. 2.
2404. Рец. на кн.: **Известия Ал-Бекри и других авторов о Руси и славянах.** Ч.2. / [Разыскания А. Куника]. – Спб., 1903; *Westberg F. Beitrage zur Klarung orientalischer Quellen ueber Osteuropa.* 1900. – [Изв. Петербург. акад. Сер. V. – Т. XI за 1899 г.]; Коммент. на зап. Ибрагима ибн-Якуба о славянах. – Спб., 1903 // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LX. – 1904, кн. IV. – С. 7-9.
2405. Рец. на пр.: *Jorga N. Relatiile comerciale ale terilor noastra cu Lembergul, regeste si documenta din Archivele Orasului*

- Lemberg.** – Букарешт, 1900; *Studio istorice asupra Chilieo si Cetatio Albe*, Букарешт, 1900 // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LXI, кн. V. – С. 17-18.
2406. Рец. на пр.: **Kutrzeba S. Handel Krakowa w wiekach średnich na tie stosunków handlowych Polski** [Rozprawy wyd. histor. filoz., т. XLIV]; **Kutrzeba St. Handel Polski ze Wschodem w wiekach średnich.** – Kraków, 1903; **Akta odnoszące się do stosunków handlowych Polski z Węgrami, głównie z archiwum Koszyckiego z lat 1354-1505.** – [Archiwum komisji historycznej. – IX] // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LXI, кн. V. – С. 16-17.
2407. Рец. на ст.: **Ламанский В. И. Славянское житие св. Кирилла как религиозно-эпическое произведение и как исторический источник:** Крит. заметки. – (Журн. Мин. нар. просв., 1903. – IV-VI, XII; 1904. – I) // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LVIII, кн. II. – С. 6-7.
2408. Рец. на ст.: **Максимейко Н. А. Русская правда и Литовско-русское право** (Сб., посвящ. М. Ф. Владимирскому-Буданову); **Ясинский М. Н. Закупы русской правды и памятников Западно-русского права** (Сб., посвящ. М. Ф. Владимирскому-Буданову) // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LXII, кн. VI. – С. 9-11.
2409. Рец. на ст.: **Никольский Н. К. Материалы для истории древнерусской духовной письменности; Соболевский А. И. Мучение св. Вита в древнем церковно-славянском переводе.** – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. АН, 1902. I.) // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LVIII, кн. II. – С. 7.
2410. Рец. на пр.: **Potkański K. Kraków przed Piastami.** – [Rocznik krakowski. Т. 1]; **Potkański K. Granice biskupstwa krakowskiego.** – [Rocznik krakowski. Т. IV]; **Potkański K. Przywilej z 1086 r.** – [Kwartalnik historyczny, 1903]; **Abraham W. Początek biskupstwa i kapituły katedralnej w Krakowie.** – [Rocznik krakowski, IV] // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LIX, кн. III. – С. 6-8.
2411. Рец. на кн.: **Reallexicon der indogermanischen Altertums-kunde: Grundzüge einer Kultur- und Völkergeschichte Alteuropas von O. Schraeder.** – [Штрадсбург], 1901 // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LIX, кн. III. – С. 1.
2412. Рец. на пр.: **Rozprawy Akademii umiejętności, wydział filologiczny.** – Т. XXXIII, XXXIX. – Краків, 1901-1904; **Rozprawy Akademii umiejętności, wydział historyczno-filozoficzny,** Т. 45-46. – Kraków, 1903, 1904 // Зап. НТШ. – Львів, 1904. – Т. LXI, кн. V. – С. 37-38.
2413. Рец. на ст.: **Святловский В. В. Очерки по экономической истории древней Руси.** – (Всемир. вестн. 1903. – III-V, X) // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LXII, кн. VI. – С. 8.
2414. Рец. на ст.: **Сизов В. И. Курганы Смоленской губернии.** Вып. I: Гнездовский могильник близ Смоленска: (Материалы по археологии России, изд. имп. археол. комис. – Спб., 1902) // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LXI, кн. V. – С. 1-2.

2415. Рец. на ст.: *Смирнов И. Очерк культурной истории южных славян*. Вып. I. Введение: Развитие материальной культуры. – Казань, 1900. – [Видб. з Учен. зап. Казан. ун-та, 1899-1900; Дальші частини в “Ученых записках”, 1900. – Кн. IV-IX; 1902. – Кн. II, IV; 1903, кн. IV, VII // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LVIII, II. – С. 4-5.
2416. Рец. на ст.: *Спицын А. А. Обзорение некоторых губерний и областей России в археологическом отношении*. – (Труды отд. рус. и славян. археологии. – Кн. I-II, IV; Зап. рус. археол. о-ва. – Т. VIII-IX); – *Спицын А. А. Расселение древнерусских племен по археологическим данным*. – (Журн. Мин. нар. проств., 1899. – VIII); *Шахматов А. А. К вопросу об образовании русских наречий и русских народностей*. – (Журн. Мин. нар. проств., 1899. – IV) // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LVII, кн. I. – С. 2-4.
2417. Рец. на ст.: *Срезневский И. И. Чтения о древних русских летописях*. – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. АН, 1903. – I) // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LXII, кн. VI. – С. 5-6.
2418. Рец. на ст.: *Халанский М. Г. К истории поэтических сказаний об Олеге Вещем*. – (Журн. Мин. нар. проств., 1902. – VIII); *Халанский М. Г. Материалы и заметки к истории древнерусского героического эпоса*. – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. АН, 1903. – II); *Халанский М. Г. Hias von Reussen und illia Muromec* (Archiv f. slavische Philologie. – XXV) // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LIX, кн. III. – С. 15-16.
2419. Рец. на ст.: *Szaraniewicz Is. Der grosse prahistorische Graeberfeld zu Czechy; Broder Bezierk, in Galizien*. – (Mitteilungen der k.k. Central-Commis. f. Erforschung der Denkmaele, 1901) // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LXI, кн. V. – С. 1.
2420. Рец. на ст.: *Шахматов А. Общерусские летописные своды XIV и XV веков*. – (Журн. Мин. нар. проств., 1900. IX-X; 1901. – XI) // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LIX, кн. III. – С. 16-19.
2421. Рец. на ст.: *Шахматов А. Симеоновская летопись XVI в. и Троицкая начала XV в.* – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. АН, 1900. – II); *Шахматов А. Ермолинская летопись и Ростовский владычный свод* (ibid. 1903. – IV); *Шахмаов А. Иоасафорская летопись*. – (Журн. Мин. нар. проств., 1904. – V); *Лихачев Н. И. “Палеографическое значение бумажных водяных знаков”*: Крит. отзыв А. А. Шахматова. – Спб, 1900 // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LIX, кн. III. – С. 19.
2422. Рец. на ст.: *Шушманов И. Д. Критичень пръглед на въпроса за происхода на Пробалгариять отъ езиково гледище и этимологиять на името “Българинъ”*. – (Сб. за народни умовторения, наука и книжина. Кн. XVI-XVII) // Зап. НТШ (Львів), 1904. – Т. LVIII, кн. II. – С. 4.
2423. Рец. на ст.: *Ясинский М. Счисление суточного времени в Западной России и в Польше в XVI – XVII вв.* – (Чтения в ист. об-ве Нестора. Т. XVI, кн. IV) // Зап. НТШ (Львів), 1904. Т. LVII, кн. I. – С. 21-22.

2424. **Академічний дім** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1905. – Т. XXXII, кн. XII. – С. 177-178.
2425. **Аристарх Крижановський**: Некролог // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVIII, кн. VI. – С. 8-9.
2426. **Вільгельм Онкен**: Некролог // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1905. – Т. XXXI, кн. X. – С. 275.
2427. **Володимир Лесевич – Іван Рудченко**: Некрол. замітка // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVIII, кн. VI. – С. 2-8.
2428. **В справі руських шкіл і руського театру** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1905. – Т. XXIX, кн. III. – С. 211-220.
2429. **Данило Мордовець**: (Некрол. замітка) // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVI, кн. IV. – С. 6-8.
2430. **Знесене указу 1876 р.** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1905. – Т. XXXI, кн. VIII. – С. 200-201.
2431. **Історія України-Руси**. Т. II : XI - XIII вік. – 2-ге вид., розшир. – Львів: Накл. авт. – Друк НТШ, 1905. – 4, 632 с.
2432. **Історія України-Руси**. Т. III : До року 1340. – 2-ге вид., розшир. – Львів: Наклад. авт. – Друк НТШ, 1905. – 586 с.
2433. **Історія України-Руси**. Т. V: Суспільно-політичний і церковний устрій і відносини в українсько-руських землях XV - XVI в. – Львів: Накл. авт. – Друк НТШ, 1905. – 687 с.
2434. **Іще до “Чуда св. Климента папи римського”** // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXIV, кн. IV. – С. 1-3.
2435. **Конституційне питання і українство в Росії** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1905. – Т. XXX, кн. VI. – С. 245-258.
2436. **К польсько-українским отношениям Галиции** // Киев. старина. – 1905. – Кн. VII-III. – С. 174-233.
2437. **К польсько-українским отношениям Галиции**: I-IV. – К.: Перв. Киев. артель печат. дела, 1905. – 112 с.
2438. **“Люди в пенегах”** // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXV, кн. III. – С. 1-4.
2439. **Матеріали до історії Коліївщини**: IV. Оповідання очевидця про смерть Гонти // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXXIX, кн. V. – С. 94-96.
2440. **Матеріали до історії суспільно-політичних і економічних відносин Західної України**. Сер. перша (1361-1530). – Ч. 1-43; Ч. 44-80 // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXIII, кн. I. – V I, 46 с.; Т. LXIV, кн. II. – С. 47-94.
2441. **Меморіал Петербургської академії в справі свободи української мови в Росії** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1905. – Т. XXX, кн. V. – С. 160-163.
2442. **Не даймо ся!..** // Літ.-наук. вістн. – Львів, 1905. – Т. XXXI, кн. VII. – С. 90-92.
2443. **Одвертий лист до гр [ско]-кат[атолицьких] ординаріатів і духовенства** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1905. – Т. LXVIII, кн. VI. – С. 189-192.

2444. **Одвертий лист до п. Т. Флоринського** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1905. – Т. XXX, кн. V. – С.70-71.
2445. **Розвідки й матеріали історії України-Руси [конволют]:** Відб. із “Записок НТШ”, рр. 1901-1904 і “Жерел до історії України”. Т. VII. – Львів: Друк. НТШ, 1905. – 72, 22, 12, , 6, 32, 8, 10 с.
2446. **Святе Письмо** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1905. – Т. XXXI, кн. VII. – Хроніка. – С. 96.
2447. **Св. Письмо на українській мові** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1905. – Т. XXXI, кн. VIII. – С. 201.
2448. **Українство і питання дня в Росії** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1905. – Т. XXX, кн. IV. – С.1-10.
2449. **Фрази і факти** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1905. – Т. XXX, кн. IV. – С. 132-137.
2450. **Що ж дал?:** (В справі руських гімназій) // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1905. – Т. XXIX, кн. I. – С. 1-5.
2451. Рец. на пр.: *Abraham W. Powstanie organizacji Kościoła łacińskiego na Rusi.* Т. I. – Львів, 1904. – 418 с. // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXIV, кн. II. – С.23.
2452. Рец. на пр.: *Abraham W. Udział Polski w Soborze Pizańskim 1409.* – (Rozprawy wydz hist.-fil. Т. XLVII. – С. 125-157) // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVIII, кн. VI. – С. 15-16.
2453. Рец. на пр.: *Bogdan I. Despre cnejii romanii.* – Annele Academie. Ser. II. memoriile Sect. istorice, 1902-1904. – Т. XXVI. – С. 12-44 // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXV, кн. III. – С. 12-13.
2454. 2501. Рец. на пр.: *Bogdan I. Über die rumaenische Knesen:* (Archiv f. Slav. Philologie. XXV. – S. 522-543; XXVI. – S.100-114) // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXV, кн. III. – С. 12-13.
2455. Рец. на кн.: *Бунин А. И. Где находились города Липецк и Ворголь, а также другие места, упоминаемые в Летописях под 1283-1284 гг.* – (Труды XI археол. съезда. II. С. 66-71) // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXIV, кн. II. – С. 22.
2456. Рец. на кн.: *Wojciechowski T. Szkice historyczne jedynastego wieku.* – Краків, 1904. – 346 с., табл. // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. XLIV, кн. II. – С. 24.
2457. Рец. на кн.: **В память двадцатипятилетия С.-Петербургского археологического института (1878-1903):** Палеогр. снимки с рус. грамот преимущественно XVI в. – Спб., 1903 // Зап. НТШ. – Львів, 1905. – Т. LXV, кн. III. – С. 13-14.
2458. Рец. на кн.: *Гильтебрандт П. А. Старинные описи Литовской метрики.* Вып. I-й.-194, II с. – (Летопись занятий Археогр. – комис., 1903. – Т. XI) // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXV, кн. III. – С. 29.
2459. Рец. на ст.: *Голубовский П. В. Где находились существовавшие в домонгольский период города: Ворголь, Зврыгый, Оргушь, Сновск, Унежь, Хоробот.* – (Журн. Мин.

- нар. проsv., 1908. – V. – С. III-135) // Зап. НТШ (Львiв), 1905. – Т. LXIV, кн. II. – С. 22.
2460. Рец. на кн.: *Горленко В. Отблески: Заметки по словесности и искусству.* – Спб., 236, IV с. // Зап. НТШ (Львiв), 1905. – Т. LXIV, кн. I. – С. 51.
2461. Рец. на ст.: *Данилевич В. Е. Донецкое городище и город Донецк: Ист.-археол. очерк.* – (Археол. летопись Юж.России, – 1904. – IV. – С.183-197) // Зап. НТШ (Львiв), 1905. – Т. LXIV, кн. II. – С. 22.
2462. Рец. на кн.: *Demetrykiewicz W. Groby wykute w skalach Galicji Wschodniej, pod wzgledem archeologicznym.* – (Materiały antropol.-archeol. i etnolog. – Т. VI. – С.51-91+VI табл.) // Зап. НТШ. – Львiв, 1905. – Т. LXV, кн. III. – С. I.
2463. Рец. на ст.: *Довнар-Запольский М. В. Крестьянская реформа в Литовско-Русском государстве в половине XVI века.* – (Журн. Мин. нар. проsv., 1905. – № III-IV. – С. 135-187; 221-277) // Зап. НТШ (Львiв), 1905. – Т. LXV, кн. III. – С. 30.
2464. Рец. на ст.: *Заболотский П. К вопросу об иноземных источниках “Начальной летописи”.* – (Рус. филол. вестн., 1901. – С. 1-32) // Зап. НТШ (Львiв), 1905. – Т. LXVIII, кн. VI. – С. 11-12.
2465. Рец. на кн.: *Иловайский Д. Вторая дополнительная полемика по вопросам варяго-русскому и болгаро-гуннскому.* – М., 1902. – 106 с. // Зап. НТШ (Львiв), 1905. – Т. LXIII, кн. I. – С. 6.
2466. Рец. на ст.: *Kaindl, R-f. Studien zu den ungarischen Geschichtsquellen. I-XVI.* – (Archiv f. oesterreichische Geschichte. – 1895-1902. – Тт. 81, 82, 84, 85, 88, 91) // Зап. НТШ (Львiв), 1905. – Т. LXIV, кн. II. – С. 24-25.
2467. Рец. на кн. *Ключевский В. Курс русской истории проф. В. Ключевского. Ч. I.* – М., 1904. – 456, 4 с. // Зап. НТШ (Львiв), 1905. – Т. LXVII, кн. V. – С. 4-5.
2468. Рец. на пр.: *Kutrzeba S. Starostowie, ich poczatkі i rozwój do końca XIV w.* – (Rozprawy wydz. hist.-fil., 1903. – Т. XLVI. – С. 231-348) // Зап. НТШ (Львiв), 1905. – Т. LXIII, кн. I. – С. 13-14.
2469. Рец. на кн.: *Ланно И. П. Великое княжество Литовское за время от заключения Люблинской унии до смерти Стефана Батория (1569-1586): Опыт исслед. полит. обществ. строя. Т. I.* – Спб., 1901. – XVI, 781 с. – (Зап. ист. филос. – фак. Спб Ун-та. – Т. LXI) // Зап. НТШ (Львiв), 1905. – Т. LXIV, кн. II. – С. 27.
2470. Рец. на кн.: *Леонтович Ф. И. История русского права. Вып. I: Литература предмета.* – Варшава, 1902. – 597, LXVII с. // Зап. НТШ (Львiв), 1905. – Т. LXVI, кн. IV. – С. 19.
2471. Рец. на ст.: *Лесевич В. Евгений Павлович Гребенка. Опыт характеристики.* – (Рус. мысль, 1904. – I. – С. 131-156) // Зап. НТШ (Львiв), 1905. – Т. LXIII, кн. I. – С. 29.

2472. Рец. на кн. **Литовская метрика**. Т.1. – (Рус. ист. б-ка. – Т. XX). – Спб, 1903. – VII, 50, 1566 с колюмн., 258 с.+5 табл., IV ст. // Зап. НТШ. – Львів, 1905. – Т. LXV, кн. III. – С.28-29.
2473. Рец. на ст.: **Ляскоронский В. Г. О местоположении летописного города Родни**. – (Журн. Мин. нар. просв., 1904. – IV. – С. 323-334) // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXIV, кн. II. – С. 22-23.
2474. Рец. на ст.: **Никольский Н. К вопросу об источниках летописного сказания о св. Владимире**. – (Христиан. чтение. 1902. – VII) // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVIII, кн. VI. – С. 11-12.
2475. Рец. на кн.: **Павлов А. С. Курс церковного права**. – (Сергиева Лавра, 1902. – 2, 539, VI с.) // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVI, кн. IV. – С. 21.
2476. Рец. на ст.: **Павлов-Сильванский Н. И. Символизм в древнерусском праве**. – (Журн. Мин. нар. просв., 1905. VI. – С. 339-365) // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVIII, кн. VI. – С. 8-9.
2477. Рец. на кн.: **Палеографические снимки с русских грамот преимущественно XVI века: В память 25-летия Спб археол. ин-та (1878-1903)**. – Спб, 1903 // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXV, кн. III. – С. 13-14
2478. Рец. на ст.: **Петров Н. Один из предшественников Ив. Петр. Котляревского в украинской литературе XVIII века Афанасий Кирилович Лобысевич**. – (Статьи по славяноведению. – I. – С.57-63) // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVI, IV. – С. 32-33.
2479. Рец. на кн.: **Полное собрание русских летописей: Т. XIII. Первая половина**. – Спб, 1904. – У, 302 с. // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVII, V. – Львів. – 1905. – С. 11-12.
2480. Рец. на кн.: **Радзивилловская или кенигсбергская летопись: Т. I : Фотомеханическое воспроизведение рукописи. Т. II : Статьи о тексте и миниатюрах рукописи**. – (Изд. О-ва любителей древней письменности. Ч. СХVIII). Спб, 1902. – Т. I нумер.; Т. II. – 127 с. // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVII, кн. V. – С.8-10.
2481. Рец. на кн.: **Рожков Н. Город и деревня в русской истории; (Краткий очерк экон. истории России)**. – Спб, 1902. – 84 с. // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVII, кн. V. – С. 4-8.
2482. Рец. на кн.: **Рожков Н. Обзор русской истории с социологической точки зрения. Ч. I: Киевская Русь (с конца У1 до конца XII века)**. – Спб, 1903. – 173 с. // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVII, кн. V. – С. 4-8.
2483. Рец. на пр.: **Rundstein Sz. Ludność wieśniacza Ziemi Halickiej w wieku XV**. – (Studia nad historią prawa polskiego. Т. II, zesz 2). – Львів, 1903. – С. 47 // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXIII, кн. I. – С. 15.
2484. Рец. на кн.: **Русская правда в четырех изданиях / Изд. В.Сергеевич**. – Спб, 1904. – 51 с. // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVI, кн. IV. – С. 20-21.

2485. Рец. на кн.: **Русско-еврейский архив: Документы и материалы для истории евреев в России.** Т. III: Документы по истории пол. и литов. евреев (1364-1569). – Спб, 1903. – VIII, 260, XVII с. // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXIII, кн. 1. – С. 15-16.
2486. Рец. на пр.: *Samolewicz J. Sąd wyższy prawa niemieckiego na zamku Sanockim 1425-1553.* (Studia nad historią prawa polskiego. Т. II, zesz. 1). – Львів. 1903. – С. 53 // Зап. НТШ (Львів), – Т. LXVI, кн. IV. – С. 26.
2487. Рец. на кн.: *Сергеевич В. Древности русского права.* Т. III. Спб, 1903. – 12, 496 с. // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXIII, кн. I. – С. 12-13.
2488. Рец. на кн.: *Сергеевич В. И. Лекции и исследования по древней истории русского права.* – Спб, 1903. – VIII, 664 с. // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVI, кн. IV. – С. 19-20.
2489. Рец. на ст.: *Сизов В. И. Миниатюры кенигсбергской летописи:* Археол. этюд. – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп.АН, 1905. – 50 с. + 2 табл.) // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVII, кн. V. – С. 8-10.
2490. Рец. на кн.: *Срезневский В. И. Материалы для словаря древнерусского языка по письменным источникам.* Т. III, вып. I. – Спб, 1903. С. 1-512 // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVI, кн. IV. – С. 25.
2491. Рец. на ст.: *Тельберг Г. Несколько замечаний о между-княжеских сменах в древней Руси.* – (Журн. Мин. нар. просв., 1905. – VI. – С. 232-238) // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVIII, кн. VI. – С. 9.
2492. Рец. на ст.: *Троицкий Н. И. Село городище, Кашир[ского] Уезда] Тульской Губ[ернии] – древний город Лопастня и монастырь св. Николая Чудотворца, четырех церквей.* – (Труды XI археол. съезда. – I. – С.126-136) // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXIV, кн. II. – С. 22.
2493. Рец. на кн.: *Шахматов А. А. О так называемой Ростовской летописи.* – М., 1904. – 172 с. – (Видб. з “Чтеній Об-ва истории и древностей”) // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVII, кн. V. – С. 10-11.
2494. Рец. на кн.: *Шахматов А. А. Толковая Палея и русская летопись.* – Спб, 1904. – 74 с. // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVIII, кн. VI. – С. 11-12.
2495. Рец. на ст. *Якубовский И. В. Земские привилеи великого княжества Литовского.* Ч. II. Крит. разбор текстов обл. привилеев. – (Журн. Мин. нар. просв., 1903. – VI. – С. 245-303) // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXIII, кн. 1. – С. 14-15.
2496. Рец. на кн.: *Яцимирский А. И. Григорий Цамблак, очерк его жизни, административной и книжной деятельности.* – Спб, 1904. – 501 с. + 14 табл. // Зап. НТШ (Львів), 1905. – Т. LXVIII, кн. VI. – С. 14-15.

2497. **Аграрне питання** // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXV, кн. VII. – С. 147-151.
2498. **Вопрос дня** // Укр. вестник (Спб), 1906. – № 2. – С. 75-82.
2499. **Встревоженный муравейник** // Укр. вестник (Спб), 1906. – № 6. – С. 331-341.
2500. **Вступне слово** // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXIX, кн. I. – С. 5-6.
2501. **Галичина і Україна** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXVI, кн. XII. – С. 489-496.
2502. **Ганебній пам'яті** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXIV, кн. VI. – С. 570-571.
2503. **Движение политической и общественной украинской мысли в XIX ст.** // Укр. вестник (Спб), 1906. – № 9. – С. 633-644.
2504. **До біографії митрополита Онисифора Дівочки** // Львів, 1906. – 5 с. – [Відб. із “ЗНТШ”. – Львів, 1906. – Т. LXXIV, кн. VI.*
2505. **До біографії Митрополита Онисифора Дівочки** Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXIV. – кн. VI. – С. 5-9.
2506. **До наших читачів в Галичині** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXIV, кн. XII. – С. V-VII.
2507. **Дорогою віків** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXIII, кн. II. – С. 244-245.
2508. **Единство или распадение** // Укр. вестник (Спб), 1906. – № 3. – С. 139-151.
2509. **Зав'язане Статистичної комісії Наукового товариства ім. Шевченка** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1906. – Т. XXXV, кн. VIII. – С. 308-310с
2510. **З біжучої хвилі: Статті й замітки на теми дня 1905-6 рр.** – К.: Друк. С. В. Кульженка, 1906. – 127 с. Зі змісту:
2511. **Українство і питання дня в Росії.**- С. 5-15.
2512. **Конституційне питання і українство в Росії.**- С. 16-32.
2513. **На руїнах.**- С. 33-4.
2514. **Дорогою віків.**- С. 44-45.
2515. **Перші кроки.**- С. 46-53.
2516. **“Самоотвержение малоросіян”.**- С. 54-61.
2517. **Польсько-українські мотиви .**- С. 62-73.
2518. **Новий кордон.**- С. 74-78.
2519. **У українських послів. Російської Думи.**- С.79-84.
2520. **З Державної Думи: З вражень і помічень.**- С. 85-92.
2521. **Дума і національне питання.**- С. 93-99.
2522. **Аграрне питання.**- С. 100-105.
2523. **Після думи.**- С. 106-111.
2524. **Перша річниця російської конституції.**- С. 112-116.
2525. **Галичина і Україна.**- 117-126.
2526. **З біжучої хвилі** // Громад. думка (К.), 1906. – Ч. 6. – 6 сч.
2527. **З біжучої хвилі** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXIII, кн. I. – С. 143-151; Кн. II. – С. 338-344.

2528. **З біжучої хвилі** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXVI, кн. X. – С. 145-149.
2529. **З біжучої хвилі: Аграрне питання** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXV, кн. VII. – С. 147-151.
2530. **З біжучої хвилі: Галичина і Україна** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXVI, кн. XII. – С. 489-496.
2531. **З біжучої хвилі: Новий кордон** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXIV, кн. V. – С. 380-383.
2532. **З біжучої хвилі: Перша річниця російської конституції** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXVI, кн. XI. – С. 327-331.
2533. **З біжучої хвилі: Після Думи** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXV, кн. VIII. – С. 330-334.
2534. **З біжучої хвилі: Польсько-українські мотиви** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXIV, кн. IV. – С. 166-175.
2535. **З біжучої хвилі: Російська Дума і національне питання** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXIV, кн. VI. – С. 588-593.
2536. **З біжучої хвилі: “Самоотверженіє малороссиян”** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXIII, кн. III. – С. 558-564.
2537. **З Державної Думи** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXV, кн. VII. – С. 95-102.
2538. **З облоги Белза в 1352 р.** // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXIII, кн. V. – С. 158-159.
2539. **Історія України-Руси: Т. V. Ч. II.** – Львів: Вид. НТШ, 1906. – 4 н/н., (386-687) с. – (Зб. іст.-філос. секції НТШ. – Т. IX).
2540. **Коли сфабрикована грамота Любарта луцькій катедрі?: Крит. замітка** // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXX, кн. II. – С. 71-72.
2541. **Кінець гетто** // Укр. вестник (Спб), 1906. – № 7. – С. 395-398.
2542. **Лист Володимирської громади з 1324 р.:** (Факсиміле-листу і печатки) // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXII, кн. IV. – С. 5-8 + 1 табл.
2543. **Матеріали до історії суспільно-політичних й економічних відносин Західньої України. Ч. I.** – Львів: Накл. НТШ, 1906. – XVI+181 с. – (Археогр. коміс. НТШ).
2544. **Матеріали до історії суспільно-політичних і економічних відносин Західньої України... Сер. друга: (Ч.81-132).** – (Р.р. 1531-1574) // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXIX, кн. I. – С. 84-166.
2545. **“На другой день”** // Укр. вестник (Спб), 1906. – № 11. – С. 743-748.
2546. **На Украине** // Укр. вестник (Спб), 1906. – №3. – С. 123-132; № 4. – С. 238-250; № 5. – С. 301-311; № 6. – С. 376-386. – Підп. Spektor.
2547. **Национальные моменты в аграрном вопросе** // Страна. – 1906. № 154.
2548. **Национальный вопрос и автономия** // Укр. вестник (Спб), 1906. – № 1. – 21 мая. – С.8-17.
2549. **Наши требования** // Укр. вестник (Спб), 1906. – № 5. – С. 267-273.

2550. **Одна з українських колекцій** // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXI, кн. III. – С. 158-160.
2551. **О зрелости и незрелости** // Укр. вестник (Спб), 1906. – № 4. – С. 203-208.
2552. **Очерк истории украинского народа**. – 2-изд. доп. – Спб: Тип. об-ва “Обществ. польза”, 1906. – VIII, 2 н/н., 512 с. + 2 карт.
2553. **Передне слово** // *Свенціцький І.* Опис рукописів народного дому з колекції А.Петрушевича. Львів, 1906. – Ч. I. – С. V-VII.
2554. **Позорной памяти** // Укр. вестник (Спб), 1906. – № 1. – С. 39-41.
2555. **Портрет Шевченка роботи Ф. Красицького** // Літ. – наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXVI, кн. X. – С. 166.
2556. **Програма Української демократично-радикальної партії: [Коротка передмова до програми]** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXIV, кн. IV. – С.194.
2557. **Роже поле** // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXVII, кн. III. – С. 171-173.
2558. **Розбурхане мурависько: [Пер. з “Укр. весника, Ч.6”]** // Громад. голос (Львів), 1906. – Ч. 51. – 31 лип.; Ч. 52. – 3 серп.; Ч. 53. – 17 серп.
2559. **Російська Дума і національне питання** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXIV, кн. VI. – 588. –594.
2560. **Украинский Пьемонт** // Укр. вестник (Спб), 1906. – № 2.
2561. **Украинство в России, его запросы и нужды: (Гл. из кн.“Очерки истории украинского народа”)**. – Спб.: Изд. “Обществ. польза”, 1906. – У, 48 с.
2562. **У українських послів Російської Думи** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906, Т. XXXIV, кн. VI. – С. 540-545.
2563. **Українські кафедри** // Громад. думка (Львів), 1906, № 23. – С.1-2.
2564. **Ювілей Вол[одимира] Антоновича** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXIV, кн. V. – С. 402.
2565. Рец. на пр.: **Автономные монеты Галицкой Руси XIV и XV ст.** – К., 1905. 19 с. + 1 табл. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXI, кн. III. – С. 202-203.
2566. Рец. на пр.: **Айналов Д. В. Очерки и заметки по истории древнерусского искусства.** I: Два примечания к слову Даниила Заточника; II: О дарах русским князям и послам в Византии; III: О некоторых сериях миниатюр Радзивилловской летописи. – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. – Спб АН, 1908. – I. – С. 352-365; II. – К., 1905. – 19 с. + 1 табл. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXI, кн. III. – С. 202-203.
2567. Рец. на пр.: **Balzer O. Historia ustroju Polski: Przegląd wykładów uniwersyteckich.** – Kraków, 1905. – 33 с. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXII, кн. IV. – С. 210-211.
2568. Рец. на пр.: **Balzer O. Verfassungsgeschichte Polens.** – (Bulletin, inter. de L’Academie: 1905, XII, с. 97-137) // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXII, кн. IV. – С. 210-211.

2569. Рец. на кн.: *Власьев Г. А. Потомство Рюрика: Материал для сост. родословий. Т. I: Князя Черниговские. Ч. I.* – Спб., 1906. – VII, 667, 8 с. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXIII, кн. V. – С. 192-193.
2570. Рец. на кн.: *Власьев Г. А. Родословные таблицы: Прил. к I-й ч. I-го т. кн. "Потомство Рюрика".* – Спб., 1906. – 12 табл. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXIII, кн. V. – С. 192-193.
2571. Рец. на кн.: *Гетц Л. К. Памятники древнерусского канонического права... Kirchenrechtliche und kulturgeschichtliche Denkmäler Altrusslands nebst Geschichte des russischen Kirchenrechtes.* – Штуттгарт: Enke, 1905. – 18, 19 Heft, X, 403 с. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXI, кн. III. – С. 198-199.
2572. Рец. на пр.: *Górski P. W. Powiat Mohylowski w gubernii Podolskiej: Opis geograficzno-historyczny wszystkich miast, miasteczek, wsi, przysiółków, hutorow, słowem zaludnionych miejscowości w tym powiecie, z dodaniem odpowiednich dokumentów.* – Kraków, 1903. – 346 с. + карта // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXII, кн. IV. – С. 208-210.
2573. Рец. на пр.: *Gruszewski B. Sądownictwo Królewskie w pierwszej połowie rządów Zygmunta Starego.* – Львів, 1906. – 124 с. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXIII, кн. V. – С. 205.
2574. Рец. на кн.: *Довнар-Запольский М. Очерки по организации западнорусского крестьянства в XVI веке.* – К., 1905. – VI, 307, 168 с. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXX, кн. II. – С. 200-201.
2575. Рец. на кн.: *Ивакин И. М. Князь Владимир Мономах и его поучение. Ч. I: Поучение детям: Письмо к Олегу и отрывки.* – М., 1901. – 326 с. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXIII, кн. I. – С. 15-16.
2576. Рец. на кн.: *Капретников С. Вольнская губерния: Геогр.-ист. очерк.* – Ковель, 1905. – 90 с.+ карта // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXIV, кн. VI. – С. 232.
2577. Рец. на кн.: *Czubek J. Pisma polityczne z czasów pierwszego bezkrólewia.* – Kraków, 1906. – XXXVII, 765 с. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXIII, кн. V. – С. 205.
2578. Рец. на кн.: *Малинин В. Старец Елеазарова монастыря Филофей и его послания: Ист.-лит. исслед.* – К., 1901. – VIII, 768, 105, 144 с. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXIX, кн. I. – С. 192-193.
2579. Рец. на кн.: *Малиновский И. Рада великого княжества Литовского в связи с боярской думой древней Руси. Ч. I: Боярская дума древней России.* – Томск, 1903. – IV, 200 с.; Ч. II: Рада Великого княжества Литовского. – Томск, 1904. – IV, 132 с. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXIX, кн. I. – С. 193-194.
2580. Рец. на кн.: *Маркевич Г. И. Выбранное начало в духовенстве в древнерусской преимущественно Юго-Западной церкви до реформы Петра.* – Полтава, 1905. – 131 с. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXX, кн. II. – С. 199-200.

2581. Рец. на кн.: *Норець. Граматика: (Укр. буквар).* – К., 1906. – 48 с. // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXVI, кн. X. – С. 165-166.
2582. Рец. на кн.: *Описание мира от бытия и летописей собран от различных летописцев: Славян. пер. хроники Семеона Метафраста и Логофета с доп.* – СПб., 1905. – XVI, 241 с. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. XXIII, кн. V. – С. 191-192.
2583. Рец. на кн.: *Polska XIV wieku pod względem geograf.-statyst.* Т. VII: *Część 11-ga, Ziemie Ruskie-Ruś / Czerwona opisana przez A. Jabłonowskiego.* – (Źródła dziejowe. Т. XVIII, część II). – Варшава, 1903. – III, V, 491, 33 с. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXX, кн. II. – С. 202-204.
2584. Рец. на пр.: *Pulaski K. Ród Kierdejęw podolskich: Monografia historyczno-geneologiczna.* – (Szkiecy i poszukiwania histor. III. – С. 169-194) // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXII, кн. IV. – С. 207-208.
2585. Рец. на пр.: *Pulaski K. Stare osady w ziemi Kamienieckiej, dziedziczące na nich rody podolskiej szlachty historycznej.* – (Szkiecy i poszukiwania histor. III. – С. 1-168) // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXII, кн. IV. – С. 207-208.
2586. Рец. на ст.: *Святловский В. В. Замечательная эпоха древнерусской жизни: Очерк.* – (Всемир. вестн., 1904. – V. – С. 14-341) // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXI, кн. III. – С. 197-198.
2587. Рец. на ст.: *Соболевский А. И. Древняя переделка начальной летописи.* – (Журн. Мин. нар. проsv., 1905. – Т. III. – С. 100-105) // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXIX, кн. I. – С. 189-190.
2588. Рец. на ст.: *Уманець Ф. М. Князь Константин – Васильий Острожский.* – (Рус. арх., 1904. – IV. – С. 625-634) // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXI, кн. III. – С. 203-204.
2589. Рец. на пр.: *Finkel L. Bibliografia historii Polskiej / Wspólnie z H. Sawczyńskim i członkami kółka historycznego uczniów Uniwersytetu.* – Lwów, 1904-1906. – С. III, zes. I-III. – XLVIII, 1143-2150 с. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXXIV, кн. VI. – С. 240-241.
2590. Рец. на ст.: *Франко І. Святий Климент у Корсуні: Причинки до історії старохристиянської легенди* // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXV, кн. VII. – С. 174-175.
2591. Рец. на кн.: *Чикаленко Є. Розмова про мову.* – К., 1907. – 15 с. // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXIX, кн. VII. – С. 158.
2592. Рец. на пр.: *Szelagowski A. O Szląsk i Polska wobec powstania czeskiego.* – Lwów, 1904. – LVIII, 423 с. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXX, кн. II. – С. 211-212.
2593. Рец. на пр.: *Szelagowski A. Pieniądz i przewrót cen w XVI i XVII wieku w Polsce.* – Lwów, 1902. – XII, 317 с. // Зап. НТШ. – Львів, 1906. – Т. LXX, кн. II. – С. 209-211.
2594. Рец. на пр.: *Szelagowski A. Walka o Bałtyk.* – Lwów, 1904. – XI, 400 с. // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXX, кн. II. – С. 211-212.

2595. Рец. на кн.: **Шершень**: Укр. тижневик сатир.-гуморист. // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1906. – Т. XXXIII, кн. III. – С. 596-597.
2596. Рец. на кн.: *Щербаківський Д. Фундушева запись князя Любарта луцкой церкви Іоанна Богослова 1322 р.* // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXX, кн. II. – С. 71-72.
2597. Рец. на ст.: *Щербина А. Д. Литературная история русских сказаний о Флорентийской унии.* – (Летопись ист. – филол. о-ва при Новорос. у-те. – Т.Х. – С. 138-186) // Зап. НТШ (Львів), 1906. – Т. LXIX, кн. I. – С. 192-193.

1907

2598. **Богдан Бучинський**: Посмертна згадка // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXVIII, кн. IV. – С. 176-178.
2599. **Богданові роковини** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1907. – Т. XXXIX, кн. VIII-IX. – С. 207-212.
2600. **Відносини в Холмщині**: Відвертий лист до греко.-катол. ординаріятів і духовенства // Руслан (Львів), 1907. – № 224. [5/18-X] і № 225 [6/19-X].
2601. **Вопрос об українских кафедрах и нужды украинской науки.** – Спб.: Тип. об-ва “Обществ. польза”, 1907. – 48 с.
2602. **Вороги “Русского народа”** // Рада (К.), 1907. – № 34. – С. 1.
2603. **Вражіння оптиміста** // Рада (К.), 1907. – № 40. – С. 1. – Підп. “Оптиміст”.
2604. **Гадяцькі постуляти й гетьман Виговський**: Лист проф. М. Грушевського до т-ва “Сокил” у Львові в справі святкування ювілею Гадяцького трактату // Світ (Львів), 1907. – С. 142.
2605. **Геть з рутенством!** // Руслан (Львів), 1907. – № 131.
2606. **Геть з рутенством!** // Діло (Львів), 1907. – Ч. 1298. – 22 черв. – С. 1-2.
2607. **Движение политической и общественной украинской мысли в XIX столетии.** – Спб. – Тип. об-ва “Обществ. польза.”, 1907. – 15 с.
2608. **До наших читачів в Росії** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1907. – Т. XXXVII, кн. 1. – С. 1-6.
2609. **До справоздання з другого засідання Українського наукового товариства в Києві** // Рада (Львів), 1907. – № 223. – С.3.
2610. **Единство или распадение России?** – Спб., 1907. – 15 с.
2611. **Економічний і соціальний перелом XV-XVII вв.:** (Студії з екон. історії України) // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1907. – Т. XXXVIII-XL, кн. V. – С. 225-237; кн. – VI. – С. 414-428; кн. VII. – С. 43-61; кн. VIII; IX. – С. 265-283; кн. X. – С. 24-38.
2612. **За український маслак:** (В справі Холмщини). – К.: Друк. – П. Барського, 1907. – 20 с.; XII л.
2613. **Злобна напасть** // Діло (Львів), 1907. – Ч. 246. – 14 листоп.

2614. **Значіне Галичини для українства** // Діло (Львів), 1907. – Ч. 95. – 13 трав.
2615. **Из польско-украинских отношений Галиции: Несколько илл. к вопр.: автономия обл. или нац.-территор.** – 2-е изд. – СПб, 1907. – 74 с.
2616. **Історія України-Руси.** Т. IV: XIV – XVI вв. Відносини політ. 2-е вид., розшир. – Київ; Львів: Накл. авт. – Друк. П. Барського, 1907. – 538, 3 с.
2617. **Історія України-Руси.** Т. VI: Ч. I: Жите економічне, культурне, національне XIV-XVII вв. – Київ; Львів: Накл. авт. – Друк. П. Барського, 1907. – 640 с.
2618. **Історія України-Руси.** Т. VI: Ч. II: Жите економічне, культурне, національне XIV-XVII вв. – Київ; Львів: Накл. НТШ, 1907. – 2 н/н., (236-667) с. – (36. іст.-філос. секції НТШ. Т. XI)
2619. **Крашаночка** // Рада (К.), 1907. – № 95.
2620. **Літературно-науковий вістник у новій фазі** // Діло (Львів), 1907. – Ч. 16. – 20 січ.
2621. **Маленьке бажання** // Рада (К.), 1907. – № 5. – С.3.
2622. **На спомин Миколи Костомарова: (Помер 7 квіт. 1885 р.)** // Рада (К.), 1907. – № 82. – С. 1-2.
2623. **На українські теми: Грім - та не з тучі...** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1907. – Т. XXXIX, кн. VIII-IX. – С. 385-391.
2624. **На українські теми: Гріхи наші** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1907. – Т. XXXVIII, кн. V. – С. 324-330.
2625. **На українські теми: Конєць ругенству** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), – Т. XL, кн. X. – С. 135-147.
2626. **На українські теми: Крячуть ворони** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1907. – Т. XXXVII, кн. II. – С. 318-329.
2627. **На українські теми: О любви к отечеству и нар. гордости** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1907. – Т. XXVII, кн. III. – С. 497-505; Т. XXXVIII, кн. IV. – С. 111-124.
2628. **На українські теми: При кінці року** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1907. – Т. XXXVII, кн. I. – С. 145-154.
2629. **Национальный вопрос и автономия.** – СПб.: Тип. “Обществ. польза”, 1907. – 15 с.
2630. **Наша газета** // Рада (К.), 1907. – № 1. – С. 1-2.
2631. **Нова Дума й українці** // Рада (К.), 1907. – №38. – С.1-2.
2632. **Освобождение России и украинский вопрос: Статьи и заметки.** – СПб, 1907. – VIII, 291, 3 непол. с. **Зі змісту:**
2633. **Против течения.** – С. 1-5.
2634. **“На другой день”**. – С. 6-11.
2635. **Украинский вопрос.** – С.12-41.
2636. **Движение политической и общественной украинской мысли в XX столетии.** – С. 42-54.
2637. **Единство или распадение [России]?** – С. 55-67.
2638. **Национальный вопрос и автономия.** – С. 68-80.
2639. **О зрелости и незрелости.** – С. 81-85.
2640. **Наша требования.** – С. 86-92.
2641. **Фразы и факты.** – С. 93-100.

2642. **Равною мерою.** – С. 101-104.
2643. **К злобе дня.** – С. 104-106.
2644. **Невероятно:** [Про укр. друк]. – С. 107-111.
2645. **Позорной памяти:** [Про заборону укр. друку]. – С. 112-114.
2646. **Украинский Пьемонт.** – С. 115-120.
2647. **На конституционные темы.** – С. 121-131.
2648. **Вопрос дня (Аграрные перспективы).** – С. 132-140.
2649. **Национальные моменты в аграрном вопросе.** – С. 141-145.
2650. **Конец гетто!** – С. 146-148.
2651. **Вопрос об украинских кафедрах и нужды украинской науки.** – С. 149-194.
2652. **Из польско-украинских отношений Галиции:** Несколько илл. к вопросу: автономия областная или национально-территориальная. – С. 195-264.
2653. **Встревоженный муравейник:** [Про польск.-укр. стосунках]. – С. 265-277.
2654. **За украинскую кость:** (Вопрос о Холмщине). – С. 278-291.
2655. **Памяти Никандра Молчановського** // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXV, кн. I. – С. 5-13.
2656. **Памяти Никандра Молчановського:** (Відб. із “Зап. НТШ”. – Т. LXXV). – Львів., 1907. – 9 с.
2657. **Петро Голубовський:** (Некрол.) // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXVI, кн. II. – С. 159-162.
2658. **Поверненє Холмщини** // Руслан (Львів), 1907. – Ч. 212. – С. 1.
2659. **Польський законопроект автономії й українці** // Діло (Львів), 1907. – Ч. 91. – 8 трав.
2660. **Польський законопроект автономії й українці** // Рада (К.), 1907. – Ч. 94. – 21 квіт.
2661. **Pro domo** [до польск.-укр. відносин в Росії] // Рада. – К., 1907. – № 35. – С. 1.
2662. **Про мову** // Рада (К.), 1907. – № 6, 8, 31, 51, 59, 83, 89.
2663. **Про старі часи на Україні.** – Спб.: Тип. “Благотворит. об-ва изд. общеполез. и дешевых книг, № 51”, 1907. – 176 с.
2664. **Про старі часи на Україні:** Коротка історія України. – Спб.: Тип. п.ф. “Електро-Типографія” Н. Стойковой, 1907. – 275 с.
2665. **Про українську мову й українську справу:** Статті й замітки. – К.: Друк. П. Барського, 1907. – 21 с.
2666. **Справа українських катедр і наші наукові потреби** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1907. – Т. XXXVII, кн. I. – С. 42-57; кн. II. – С. 213-220; кн. – III. – С. 408-418.
2667. **Справа українських катедр і наші наукові потреби:** (Передрук з “Літ.-наук. вістн.”). – К.: Друк. П. Барського, 1907. – 33 с., 3 л.
2668. **Студії з економічної історії України** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1907. – Т. XXXVIII, кн. V. – С. 225-236; кн. VI. – С. 414-

- 427; Т. XXXIX, кн. VIII-IX. – С. 265.-282; Т. XL, кн. X. – С. 24-37.
2669. **Український вiпрос.** – Спб: Тип. об-ва "Обществ. польза", 1907. – 32 с.
2670. **Український Пьемонт** // *Грушевский М. С.* Национальный вiпрос и автономия. – Спб: Тип. "Обществ. польза", 1907. – 15с.
2671. **Чи не спроможемось?** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1907. – Т. XL, кн. XII. – С. 418-425.
2672. **Шевченків день** // Рада (К.), 1907. № 47. – С. 1.
2673. Рец. на кн.: **Архив Юго-Западной России** Ч. VII. Т. III: Акты о заселении Южной России. XVI-XVIII вв. – К. – 1905. LXXXI, 317, 140, 596, 66, III с. // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXVIII, кн. IV. – С. 212-215.
2674. Рец. на пр.: *Bruekner A.* **Próbki najnowszej krytyki historycznej.** – (Przegląd historyczny, 1905. – S. 24-35) // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXVII, кн. III. – С. 206-207.
2675. Рец. на кн.: **Hansisches Urkundebuch:** Herausgegeben vom Verein f. hansische Geschichte. Band IX / bearbeitet von W. Stein. – Липськ, 1903. 43, 751 с. // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXVIII, кн. IV. – С. 207-208.
2676. Рец. на пр.: *Giedroys Fr.* **"Casus notabilis"**. – (Przegląd historyczny, 1905. – I. – С. 142-143) Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXVI, кн. II. – С. 213.
2677. Рец. на пр.: *Gumplowicz M.* **Borys Kolomanowicz, Królewicz Węgierski (1105-1158).** – (Przegląd historyczny, 1906. – I. – С. 5-19) // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXVI, кн. II. – С. 192-193.
2678. Рец. на ст.: *Жукович П. Н.* **Брестский собор 1591 года:** (По новооткрытой грамоте, содержащей деяния его). – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. СПб АН, 1907. – II. – С. 45-71) // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXX, кн. VI. – С. 219-220.
2679. Рец. на кн.: **Zbory i Senatorowie protestanscy w Dawnej Rzeczypospolitej** / Opracował H. W. – Варшава, 1905. – 139 с. // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXIX, кн. V. – С. 222-223.
2680. Рец. на пр.: *Kolomanowicz B.* **Królewicz Węgierski (1105-1158). Z teki pozgonnej Maximiliana Gumplowicza.** – (Przegląd historyczny, 1906. – S. 5-19) // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXVI, кн. II. – С. 192-193.
2681. Рец. на кн.: **Corpus Juris Polonici:** Selectionis primae priwilegia, statuta, constitutiones, edicta, decreta, mandata regnum Poloniae Spectantia comprehendentis volumen tertium, annos 1505-1522 continens, typis mandabit, adnotationibus instruxit O. Balzer. – Краків, 1906. – XLII, 796 с. // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXVIII, кн. IV. – С. 208-209.
2682. Рец. на кн.: **Liv-Est und kurlaendischen Urkundenbuch.** Bd 2 / Herausgegeben von L. Arbusow. – Рига; Москва, 1905. – 20, 759 с. // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXVIII, кн. IV. – С. 208.
2683. Рец. на кн.: **Liv-Est und kurlaendischen Urkundenbuch.** Erste Abteilung. Bd. 11 / Herausgegeben von Ph. Schwartz. – Рига;

- Москва, 1905. – XXIV, 783 S. // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXVIII, кн. III. – С. 213-214.
2684. Рец. на кн.: *Лотоцкий А. И. На повороте.* – Спб., 1907. – 67 с. // Зап. НТШ. – Львів, 1907. – Т. LXXIX, кн. V. – С. 224-225.
2685. Рец. на кн.: *Ляскоронский В. Г. Русские походы в степи в удельноветочное время и поход кн. Витовта на татар в 1399 г.* – (Журн. Мин. нар. проsv., 1907. – III-V. – С. 1-37; 273-312; 1-45; і особно) // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXX, кн. VI. – С. 210-212.
2686. Рец. на кн.: *Мельгунов П. П. Очерки по истории русской торговли IX-XVIII вв.* – М., 1905. – 279 с. // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXIX, кн. V. – С. 212.
2687. Рец. на пр.: *Papee Fr. Polska i Litwa na przełomie wieków średnich.* Т. I: Ostatnie dwunastolecie Kazimierza Jagiellonczyka. – Краків, 1903. – 423 с. + карт. // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXIX, кн. IX. – С. 218-220.
2688. Рец. на пр.: *Prochaska A. Unia Kalmarska i Jagiellońska.* – (Przegląd polski, 1904. – XI. – С. 193-212) // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXVI, кн. II. – С. 193-194.
2689. Рец. на пр.: *Prochaska A. Urywki z dziejów XIV wieku.* – (Kwartalnik historyczny, 1904. – С.210-219) // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXVI, кн. II. – С. 193.
2690. Рец. на кн.: *Пташицкий С. Л. Иван Федоров:* Изд. Острожской библии в связи с новыми данными о последних годах его жизни. – Спб., 1903. – 20 с. // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXX, кн. VI. – С. 220.
2691. Рец. на пр.: *Radziwiński Z. L. Monografia XX. Sanguszków oraz innych potomków Lubarta Fedora Olgerdowicza x. gateńskiego.* Т. I. – Львів, 1906. – XI, 535 с. // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXIX, кн. V. – С. 216-218.
2692. Рец. на ст.: *Rauers F. Zur Geschichte der alten Handelsstrassen in Deutschland: Versuch einer quellenmassigen Übersichtskarte.* – (Petermanns Mitteilungen, 1906, – С.49-59 + карт.) // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXV, кн. I. – С. 168-169.
2693. Рец. на ст.: *Розов В. А. Значение грамот XIV и XV веков для истории малорусского языка.* – К., 1907. – 20 с. – (Відб. з “Унив. изв.” киевских) // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXVIII, кн. IV. – С. 206-207.
2694. Рец. на кн.: *Франко І. Лис Микита / 3 нім. перероб. 4-е вид.* – Львів. – Накл. Укр.-руської. вид. спілки, 1909. – 144 с. // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1907. – Т. XLVII, кн. VII. – С. 377-378.
2695. Рец. на кн.: *Шевченко Т. Кобзарь.* – Спб.: Вид. “Об-ва им. Т. Г. Шевченка для вспомоществования нуждающ. уроженцам в учеб. заведениях Спб та “благотворит. об-ва. изд. общеполез. и дешевых книг”. – Спб, 1907. – XVI, 636 с. // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1907. – Т. XXXVII, кн. II. – С. 368.
2696. Рец. на ст.: *Ясинский М. Н. “Село” и “вервь” Русской Правды:* (Відб. з Киев. “Университ. изв.”). – К., 1906. – С. 23 // Зап. НТШ (Львів), 1907. – Т. LXXVI, кн. II. – С. 191-192.

1908

2697. **Антракт** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLI, кн. I.-С. 116-121.
2698. **Господарство польського магната на Задніпров'ю перед Хмельниччиною** // Зап. Укр. наук. т-ва у Києві (К.), 1908. – Кн. I. – С. 25-43.
2699. **Господарство польського магната на Задніпров'ю перед Хмельниччиною:** [Відб. із Зап.УНТ у Києві. – К., 1908. – 18 с.].
2700. **До наших читачів** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1907. – Т. CXI, кн. XI. – С. 177-188; 1908. – Т. XLIV, кн. XI. – С. 225-228.
2701. **З українського життя: Ще про конституціоналізм зах.-європ. виробу і конституціоналізм “рус. права”.** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLIV, кн. XI. – С. 414-424.
2702. **Кінець польської інтриги** // Діло (Львів), 1908, – Ч. 131. – 13 черв.
2703. **Кінець “польської інтриги”** // Киев. мысль, 1908. – Ч. 136.
2704. **Кров** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLII, кн. V. – С. 380-385.
2705. **Кров:** Стаття // Діло (Львів), 1908. – Ч. 142. – С. 1-2.
2706. **Микола Дашкевич: 1852 - 20/1-1908: (Некрол.)** // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXI, кн. I. – С. 145-150.
2707. **На українські теми: Не пора** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLIII, кн. VII. – С. 130-140.
2708. **На українські теми: Українство і всеслов'янство** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLII, кн. VI. – С. 540-547.
2709. **На українські теми: Ще одна повість про те, як посварився Іван Іванович з Іваном Никифоричем** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. LXI, кн. I. – С. 188-193.
2710. **На українські теми: Ще про культуру і критику** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLIV, кн. X. – С. 121-136.
2711. **Недуга д-ра Івана Франка.** З.ІУ.1908, за ст. ст. // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLII, кн. V. – С. 405-406.
2712. **Пам'яті Володимира Антоновича** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLII, кн. IV. – С. 20-21.
2713. **Пам'яті Володимира Антоновича** // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. XLII, кн. II. – С. 7-9.
2714. **Пам'ятник Шевченку** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLII, кн. V. – С. 208-211.
2715. **По світу: З подорожніх вражінь** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLII, кн. IV. – С. 48-56; кн. V. – С. 234-244; Т. XLIV, кн. X. – С. 11-31; кн. XI. – С. 302-319; кн. – XII.-С.480-491; 1909. – Т. – XLV, кн. I. – С.16-31; кн. – II. – С. 304-319; кн. – III. – С.515-532; Т. XLVI, кн. IV. – С. 48-56; кн. V. – С. 234-244.
2716. **Початки Січі** // Січ: Альманах в пам'ять 40-х роковин оснування т-ва “Січ” у Відні. – Львів, 1908. – С. 3-5.
2717. **Українське наукове товариство в Києві і його наукове видавництво** // Зап. Укр. наук. т-ва у Києві (К.), 1908. – кн. I. – С. 3-15.

2718. **Час не жде** // Діло (Львів), 1908. – Ч.280. – 12 груд.
2719. **Ювілей Льва Толстого** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLIII, кн. IX. – С. 535-537.
2720. Рец. на кн.: **Болеслав-Юрий П. Князь всей Малой Руси**: Сб. материалов и исслед. / Сообщ. О. Гонсировский, А. А.Куник, А. С. Лаппо-Данилевский и др. – СПб.: Имп. АН, 1907. – V, IV, 335 с. + 10 фототип. табл. // Журн. Мин. нар. просв. – Новая сер. – Спб., 1908. – Ч. XVII. – С. 193-203. – Те саме // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXII, кн. II. – С. 216-219.
2721. Рец. на кн.: **Етнографічний збірник**. Т. XXII. – Галицько-руські народні приповідки / Зібр., упоряд. і пояснив Ів. Франко. – Львів: Вид. Етнограф. коміс. НТШ ім. Шевченка, 1907. – 300 с. // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLI, кн. III. – С. 646.
2722. Рец. на кн.: **Етнографічний збірник**. Т. XXIV. – Львів, 1908 // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLIV, кн. XI. – С. 439.
2723. Рец. на ст.: **Иванов Е. Херсонес Таврический и его историческая судьба**. – (Вестн. Европы, 1907. – Кн. IX. – С. 59-109; Кн. X. – С. 556-611; Кн. XI. – С. 217-252) // Зап. НТШ. – Львів, 1908. – Т. LXXXIII, кн. III. – С. 200-201.
2724. Рец. на ст.: **Копач І. Знання філософії на Русі**: (Крит. замітки). – Діло, 1908. – Ч. 84 // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXIII, кн. III. – С. 208-211.
2725. Рец. на кн.: **Лазаревский А. М. Малороссийские посполитые крестьяне (1648-1783 гг.)**: Ист.-юрид. очерк. – К., 1908. – XII, 108 с. // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXIV, кн. IV. – С. 225.
2726. Рец. на ст.: **Лотоцкий А. И. Демократическая литература**: (Сто лет развития новой укр. лит.). – Рус. мысль. – 1907. – С. 1-25 // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLI, кн. I. – С. 238.
2727. Рец. на ст.: **Ляскоронский В. Г. К вопросу о битве кн. Витовта с татарами**. – (Журн. Мин. нар. просв., 1908. – VII. – С. 70-77 + карт.) // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXV, кн. V. – С. 199-200.
2728. Рец. на ст.: **Макаренко А. Канун по сибирским селениям**. – (Живая старина, 1907. – Кн. 64. – С. 181-199) // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXI, кн. III. – С. 228-229.
2729. Рец. на кн.: **Материалы для словаря днеперусского языка по письменным памятникам**. – Труды И. И. Срезневского. Т. III. Вып. II. – Спб, 1906. – С. 513-1055 // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXVI, кн. V-VI. – С. 223.
2730. Рец. на кн.: **Mitteilungen der K. K. Zentralkommission fuer Erforschung und Erhaltung der Kunst u. h. Denkmaele**. – V. B., Aemtlliche Beilage, 1906. // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXIII, кн. III. – С. 233-234.
2731. Рец. на кн.: **Полное собрание летописей**: Изд. по высочайшему повелению имп. археогр. комис. Т. II: Ипатьевская летопись. – 2-е изд. – Спб, 1908. – 16, 938 стб., 87, IV с. // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXV, кн. V. – С. 196-198.

2732. Рец. на кн.: **Полное собрание русских летописей**. Т. XVII. – Спб, 1907. – XIV стб., 616, 617-652 с. // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXVI, кн. VI. – С. 225.
2733. Рец. на ст.: **Сергпутовский А. К. Очерки Белоруссии**. I-IV. – (Живая старина, 1907. – Кн. 63-64. – С. 149-152, 207-214) // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXIV, кн. IV. – С. 229.
2734. Рец. на кн.: **Старицкий М. П. Поезія**. 1861-1904. – К., 1908. – IV, 471, V с. // Літ. – наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLI, кн. III. – С. 646-647.
2735. Рец. на ст.: **Стороженко А. О. О существовавших в г. Киеве римско-католических храмов**. – (Ерапос: Сб. в честь Н.П.Дашкевича. – С. 242-253) // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXII, кн. II. – С. 215-216.
2736. Рец. на ст.: **Ткаченко-Петренко Е. Думы в изданиях и исследованиях**. – (Украина, 1907. – Кн. VII) // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXI, кн. I. – С.190-191.
2737. Рец. на ст.: **Франко І. Галицько-руські народні приповідки**: Етногр. збірник. – Т. XXII. – Львів: Вид. Етногр. коміс. НТШ., 1907. – 300 с. // Літ. – наук. вістн. (Київ; Львів), 1908. – Т. XLI, кн. III. – С. 646.
2738. Рец. на ст.: **Франко І. Галицько-руські приповідки**: Етногр. збірник. Т. XXIV. – Львів: Вид. Етногр. коміс. НТШ, 1908 // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLIV, кн. IX. – С. 439.
2739. Рец. на ст.: **Халанский М. Малорусская дума про Байду**. – (Сб. ист. филол. о-ва, состоящего при Харьк. ун-те. – Харьков, 1908. – Т. XV. – С. 205-219 // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXVI, кн. VI. – С. 228.
2740. Рец. на ст.: **Щеткин В. Резное деревянное тязло XIII века**. – (Сб. статей, посвящ. В. И. Ламанскому, 1908. – С. 786-792 + 3 табл.) // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXV, кн. V. – С. 198-199.
2741. Рец. на ст.: **Шурат В. Аби баламутство не ширилося**: (Відповідь д-ру І. Копачу). – (Діло, 1908. – Ч.89-90) // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXIII, кн. III. – С. 208-211.
2742. Рец. на ст.: **Яковлев А. Намісники, державці і старости господарського замку Черкаського XV і XVI в.в.** – (Україна, 1907. – Кн. IX. – С. 340-354) // Зап. НТШ (Львів), 1908. – Т. LXXXI, кн. I. – С. 185.

1909

2743. **Автонович [Володимир], основні ідеї його творчості і діяльності** // Зап. Укр. наук. т-ва у Києві (К.), 1909. – Кн. III. – С. 5-14.
2744. **Байда-Вишневецький в поезії й історії** // Зап. Укр. наук. т-ва у Києві. – К., 1909. – Т. LXXXIX, кн. III. – С. 108-139.
2745. **Байда-Вишневецький в поезії й історії**: Відб. із “Зап. Укр. наук. т-ва у Києві” (К.): Друк 1-ої Київ. друк. спілки, 1909. – 32 с.

2746. **Венеція: (3 подорож. вражінь) // Лучаковський К. Взорн поезій і прози для 5-ї кляси шкіл середніх. – 2-е вид. – Львів, 1909. – С. 356-366.**
2747. **В єднанні сила // Село (К.), 1909. – № 2. – 10 жовт. – С. 1-2.**
2748. **Виговський і Мазепа // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1909. – Т. XLVI, кн. VI. – С. 417-428.**
2749. **Відорванє України від Польщі // Нар. голос (Чернівці), 1909-1910. – № 44. – С. 5-6.**
2750. **Володимир Антонович, основні ідеї його творчості і діяльності // Зап. УНТ у Києві (К.), 1909. – Кн. III. – С.5-14.**
2751. **Володимир Антонович, основні ідеї його творчості і діяльності. – [Відб. із “Зап. УНТ у Києві”. – Кн. III] // К., 1909. – 12 с.**
2752. **Володимир Винниченко // Село (К.), 1909. – №3. – 17 верес. – С. 6-7.**
2753. **В сорок восьми роковини Шевченка // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1909. – Т. XLV, кн. IV. – С. 3-6.**
2754. **Галицький сойм // Село (К.), 1909. – № 3. – 12 листоп. – С. 3-5.**
2755. **Гетьман Петро Дорошенко // Село (К.), 1909. – №12. – 19 листоп. – С. 5-6.**
2756. **Гетьман Петро Сагайдачний // Село (К.), 1909. – № 17. – 24 груд. – С. 5-6.**
2757. **Гетьман Петро Сагайдачний // Нар. голос (Чернівці), 1909-1910. – № 7. – С. 7-9.**
2758. **Гетьманованє Мазепи і знесенє Гетьманщини // Нар. голос (Чернівці), 1909-1910. – № 62. – С. 4-6.**
2759. **До наших читачів // Село (К.), 1909. – № 1. – 3 верес. – С. 1-2.**
2760. **До портрета Мазепи // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. ХСІІ, кн. VI. – С. 246-248.**
2761. **До рецензії д. Липинського // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1909. – Т. XLIII, кн. VIII. – С. 318-323.**
2762. **Дума про Ганжу Авдибера гетьмана запорожського // Село (К.), 1909. – №5. – 1 жовт. – С. 4-5.**
2763. **Закон про свободу віри // Село (К.), 1909. – 22 жовт. – №. 8. – С. 1-2.**
2764. **Законопроект про ученнє українською мовою // Село (К.), 1909. – № 10. – 5 листоп. – С. 1-2.**
2765. **Злука України з Московщиною // Нар. голос (Чернівці), 1909-1910. – № 50. – С. 5-6.**
2766. **З Хмельниччини // Нар. голос (Чернівці), 1909-1910. – № 8. – С. 4-5. – [Передрук з київського “Села”].**
2767. **З Хмельниччини // Село (К.), 1909. – № 4. – 24 верес. – С. 4.**
2768. **Іван Франко // Село (К.), 1909. – № 2. – 10 верес. – С. 4-5.**
2769. **Історія України-Руси. Т. УП: Козацькі часи до р. 1625. Київ; Львів: Друк. П. Барського. – 1909. – 624 с.**
2770. **Історія України-Руси. Т. VII: Козацькі часи до р. 1625. Київ; Львів, 1909. – X, 624, 4 нен. с. – (36. іст.-філос. секції НТШ у Львові. – Т. XII-XIII).**

2771. **Князь Константин Острозький** // Село (К.), 1909. – №16. – 17 груд. – С. 4-5.
2772. **Козаччина**: [З “Короткої Історії України”] // Нар. голос (Чернівці), 1909-1910. – № 20. – С. 8-9.
2773. **Колішня освіта і теперішня темнота** // Село (К.), 1909. – № 5. – 1 жовт. – С. 1-2.
2774. **Микола Лисенко** // Село (К.), 1909. – № 14. – 3 груд. – С. 5.
2775. **Найдавніша культура українсько-руських племен** // *Лучаковський К.* Взори поезій і прози для п'ятої класи шкіл середніх. – 2-е вид. – Львів, 1909. – С. 394-401.
2776. **На свята** // Село (К.), 1909. – № 17. – 24 груд. – С. 2.
2777. **На українські теми**: Видавнича криза // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLVIII, кн. X. – С.108-117.
2778. **На українські теми**: Два роки галицької політики // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1909. – Т. XLVII, кн. VIII. – С. 340-355.
2779. **На українські теми**: На новий рік // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів),. – Т. XLV, кн. I. – С. 115-126.
2780. **На українські теми**: “Малі діла” // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1909. – Т. XLVIII, кн. XI. – С. 333-341.
2781. **Наша школа** // Наша школа. – 1909. – Ч. I-III. – С. 1-5.
2782. **Наше видавництво** // Студії з поля суспільних наук і статистики. Т. I. – Львів, 1909. – Т. XLV. – С.VII-X.
2783. **Наші люде з карпатських сторін** // Село (К.), 1909. – № 7. – С. 4.
2784. **Не порозумнішали** // Село (К.),1909. – №16. – 17 груд. – С. 1-2.
2785. **Ніч**: Оповідання // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1909. – Т. XLVI, кн. V. – С. 288-291.
2786. **Палення трунів** // Село (К.), 1909. – № 9. – 29 жовт. – С. 7.
2787. **Пам'ятник Шевченку** // Село (К.), 1909. – № 1.-3 верес. – С. 5-8.
2788. **Передмова** [до тому, присвяч. Мазепі] // Зап. НТШ (Львів),1909. – Т. XCII, кн. VI. – С. 1.
2789. **Передмова до “Три листа Вол. Антоновича до Антонія Мйодушевського”** // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. LXXXIX, кн. III. – С. 144-151.
2790. **Перші війни козаків з панами та Державою Польською** // Нар. голос (Чернівці), 1909-1910. – № 25. – С. 6*.
2791. **Предок** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1909. – Т. XLVIII, кн. V. – С. 302-307.
2792. **Про батька козацького Богдана Хмельницького.** – К.: Друк. першої кнів. друк. спілки, 1909. – 96 с.
2793. **Про батька козацького Богдана Хмельницького.** – К., 1909. – 96 с. [Попул. б-ка “Лан”, № 4].
2794. **Про врожай** // Село (К.), 1909. – № 5. – 1 жовт. – С. 3.
2795. **Про права жінок** // Село (К.), 1909. – № 12. – 19 листоп. – С. 4.
2796. **Про робітничі товариства** // Село (К.), 1909. – № 11. – 12 листоп. – С. 1-2.
2797. **Про робочі спілки** // Село (К.), 1909. – № 6. – 8 жовт. – С. 1-2.
2798. **Просвітні товариства і гуртки** // Село (К.), 1909. – №. 7. – 15 жовт. – 1-2.

2799. **Робітничі товариства** // Село (К.), 1909. – № 3. –17 верес.–С. 1-2.
2800. **Січ запорізька** // Село (К.), 1909. – № 2. – 17 верес. – С. 4-5.
2801. **Столітє Фінляндії** // Село (К.), 1909. – № 2. – 10 верес. – С. 3.
2802. **Тіснота товариствам** // Село (К.), 1909. – №15. –10 груд. – С. 1-2.
2803. **Убожіє край** // Село (К.), 1909. – №14. – 3 груд. – С.1-2.
2804. **Україна: [Геогр. нарис]** // Село (К.), 1909. – № 6. – 8 жовт. – С. 5-7.
2805. **Україна, Білорусь, Литва** // Діло (Львів), 1909. – Ч. 29.
2806. **Українське письменство** // Село (К.), 1909. –№ 12. –19 листоп. – С. 1-2.
2807. **Холмщина: [Головні моменти в історії її приналежності]** // Діло (Львів), 1909. – Ч. 107.
2808. **Шведсько-український союз 1708 р.** // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. ХСІІ, кн. VI. – С. 7-20. – (Число присвячено подіям 1708-1709 р.р.).
2809. **Шведсько-український союз 1708 р.:** [Відб. із ЗНТШ. – Львів. – 1909. – 14 с.].
2810. **Школьна мова** // Село (К.), 1909. – № 4. – 24 верес. – С. 1-2.
2811. **Ще про врожай** // Село (К.), 1909. – № 9. – 29 жовт. – С. 1-2.
2812. **Що діялося на Україні по смерті Хмельницького** // Нар. голос (Чернівці), 1909-1910. – № 51. – С. 7-8.
2813. **Ювілей Миколи Гоголя** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1909. – Т. XL, кн. III. – С. 606-610.
2814. **Як польські пани хотіли запанувати над козаками** // Нар. голос (Чернівці), 1909-1910. – № 22. – С 6-7.
2815. Рец. на пр.: **Азбукин М. Очерк литературной борьбы представителей христианства с остатками язычества в русском народе (XI-XIV вв.)**. – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. Спб АН, 1908. – I. – С. 352-365; II. С. 290-323 // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. ХС, кн. IV. – С. 219-220.
2816. Рец. на кн.: **Айналов Д. В. Очерки и заметки по истории древнерусского искусства. I : Два примечения к слову Даниила Заточника; II : О дарах русским князям и послам в Византии; III : О некоторых сериях миниатюр Радзивилловской летописим.** – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. Спб АН, 1908. – I. – С. 352-365; II. – С. 290-323 // Зап. НТШ (Львів), 1909. Т. ХС, кн. IV. – С. 219-220.
2817. Рец. на кн.: **Wiadomości numizmatyczne – archeologiczne. 1908** // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. ХСІ, кн. V. – С. 192.
2818. Рец. на кн.: **Herman H. Die Indogermanen, ihre Verbreitung, ihre Urheimat und ihre Kultur: 1-II.** Strassburg, 1905. –771 S.+ 4 Kart. // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. ХСІ, кн. V. – С. 204-205.
2819. Рец. на кн.: **Голубовский П. Интересный юридический случай конца XI в.** – К., 1907. –10 с. // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. LXXXIX, кн. III. – С. 185.

2820. Рец. на ст.: *Дашкевич Н.* Смена вековых традиций в отношении народов Запада к русским: (Сб. статей, посвящ. В. И. Ламанскому: II. – С.1377-1415) // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. ХС, кн. IV. – С. 217-219.
2821. Рец. на ст.: *Жукович П. Н.* Новые материалы для начальной истории сеймовой борьбы с церковной унией. – (Христиан. чтение, 1908. – VI) // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. LXXXVII, кн. I. – С. 182-185.
2822. Рец. на ст.: *Жукович П. Н.* Первое вмешательство западно-русских козаков в сеймовую борьбу с церковной унией. – (Христиан. чтения, 1907. – I-III) // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. LXXXVII, кн. I. – С. 182-185.
2823. Рец. на ст.: *Жукович П. Н.* Первый польский сейм после убийства Иосафата Кунцевича. – (Христиан. чтения, 1908. – I, III) // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. LXXXVII, кн. I. – С. 182-185.
2824. Рец. на ст.: *Жукович П. Н.* Перед козацким разгромом: (Варш. сейм 1625 г.). – (Христиан. чтения. – 1908. – VIII-IX) // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. LXXXII, кн. I. – С. 182-185.
2825. Рец. на кн.: *Жукович П. Н.* Сеймовая борьба православного западно-русского дворянства с церковной унией (с 1609 г.): Вып. I-IV. – СПб, 1903 - 1908. – V, 148 с.; IV, 121 с.; VIII, 203 с.; V, 173 с. // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. LXXXVII, кн. I. – С. 182-185.
2826. Рец. на ст.: *Жукович П. Н.* Убийство Иосафата Кунцевича (Христиан. чтения, 1907. – IX) // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. LXXXVII, кн. I. – С. 182-185.
2827. Рец. на кн.: *Иконников В. С.* Опыт русской историографии. Т. II. – Кн. 1, 2. – К., 1908. – X, 1955, XXXII, V, IX, 113, XXIX, XI с. // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. LXXXVIII, кн. II. – С. 200-204.
2828. Рец. на ст.: *Иностранцев К. А.* О древнеиранских погребениях, обычаях и постройках. – СПб, 1908. – 27 с. – (Журн. Мин. нар. просв.) // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. LXXXVIII, кн. V. – С. 199.
2829. Рец. на кн.: *Историческая карта Черниговской губернии до 1300 г.* – (Труды XIII археол. съезда. – Т. 1-50 с.+ карт.) // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. ХСІ, кн. V. – С. 211.
2830. Рец. на кн.: *Книга для чтения по русской истории, составленная при участии профессоров и преподавателей.* Т. I. – М., 1904. – VII, 639 с. + 3 карт. // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. LXVII, кн. V. – С. 7-8.
2831. Рец. на кн.: *Meyer E. Geschichte der Altertums.* – Zw. Auflage: T.I, ч. I, II. – Штуттгард, 1907-1909. – 250, XXVIII, 894 с. // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. ХСІ, кн. V. – С. 207-208.
2832. Рец. на ст.: *Петров Н.* О новооткрытой киевской монете XIV века. – Харьков, 1908. – 8 с. - (Из XVIII т. Харк. іст.-філол. т-ва) // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. LXXXIX, кн. III. – С. 185-186.

2833. Рец. на ст.: *Романов Б. А. Смердїй конь и смерд: (По "Летописи" и "Рус. Правде")*. – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. Спб АН, 1908. – III. – С. 18-35) // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. LXXXIX, кн. III. – С. 184-185.
2834. Рец. на ст.: *Стороженко А. В. Из переписки Запорожья XVI в. с польскими вельможами*. – (Чтения киевские. – Т. XIX. – С.67-72) // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. LXXXIX, кн. III. – С. 190.
2835. Рец. на ст.: *Стороженко А. В. Новые подробности к биографии запорожского гетьмана Яна Орышевского*. – (Чтения киевские. – Т. XIX. – С. 73-80) // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. LXXXIX, кн. III. – С.190.
2836. Рец. на кн.: *Шахматов А. А. Разыскания о древнейших русских летописных сводах*. – Спб, 1908. – 20, 687 с. (С XX т. Летописи археогр. комис.) // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. LXXXVIII, кн. II. – С. 200-202.
2837. Рец. на ст.: *Schraeder O. Sprachvergleichung und Urgeschichte: Linguistisch-historische Beitrage zur Erforschung des indogermanischen Altertums. T. I-III*. – Jena, 1906. – 235, 259, XII с. // Зап. НТШ (Львів), 1909. – Т. XCI, кн. V. – С. 205-207.

1910

2838. **Аскольдова могила** // Село (К.), 1910. – №21. – 27 трав. – С. 4.
2839. **Болди** // Село (К.), 1910. – № 13. – 4 берез. – С. 6.
2840. **Важна справа** // Село (К.), 1910. – № 38. – 23 верес. – С. 3-4.
2841. **Василь Доманицький** // Літ.-наук. вістн. – Київ; Львів, 1910. – Т. LI, кн. IX. – С. 541-543.
2842. **Великдень** // Село (К.), 1910. – № 16. – 15 квіт. – С. 2.
2843. **Великородні з'їзди** // Село (К.), 1910. – №18. – 6 трав. – С. 1-2.
2844. **Вол[одимир] Антонович** // Село (К.), 1910. – № 10. – 1 січ. – С. 4-5.
2845. **Володимир і Ярослав: Християнство на Україні** // *Штойнаровський С.* Руська читанка для і-ї кл. шкіл середніх. – Чернівці, 1910. – С. 24-29.
2846. **В російськїм диліжансі** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. I II, кн. X. – С. 84-90.
2847. **Георгій Кониський** // Село (К.), 1910., №12.-18 берез. – С. 3-4.
2848. **До питання про розселення вятчїв:** Кілька заміток з приводу новїших праць // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. XCVIII, кн. VI. – С. 5-9.
2849. **Ера фїнансово-економїчна** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. XLIX, кн. III. – С. 592.603.
2850. **Забгато свят** // Село (К.), 1910. – № 2. – 7 січ. – С.1-2.
2851. **За рїдну школу** // Дїло (Львів), 1910. – Ч. 117. – 28 трав. – С. 1.
2852. **За український університет** // Село (К.), 1910. – №11. – 11 берез. – С. 1-2.
2853. **З кїнцем року** // Село (К.), 1910. – № 50. – 20 груд. – С. 2-3.

2854. **З новорічних думок** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. XLIX, кн. I. – С. 43-56.
2855. **Іван Нечуй-Левицький** // Село (К.), 1910. – № 45. – 11 листоп. – С. 4.
2856. **Інородці** // Село (К.), 1910. – № 10. – 4 берез. – С. 1-2.
2857. **Київ** // Село (К.), 1910. – № 4. – 21 січ. – С. 4-5.
2858. **Князь Роман** // Село (К.), 1910. – № 40. – 7 жовт. – С. 10-11.
2859. **Лопушанський “Святовид”** // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСІІІ, кн. VI. – С. 147-148.
2860. **Луцьк** // Село (К.), 1910. – № 41. – 14 жовт. – С. 5.
2861. **Львів** // Село (К.), 1910. – № 19. – 13 трав. – С. 5-6.
2862. **Маленька жертва** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. LII, кн. XII. – С. 523-533.
2863. **Манджурська справа** // Село (К.), 1910. – № 5. – 28 січ. – С. 2.
2864. **Марко Кропивницький** // Село (К.), 1910. – № 16. – 15 квіт. – С. 15.
2865. **Микола Костомаров** // Село (К.), 1910. – № 16. – 16 квіт. – С. 10.
2866. **Мова українська і руська** // Село (К.), 1910. – № 15. – 8 квіт. – С. 1-2.
2867. **Над свіжою могилою** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. LI, кн. VII. – С. 157-159.
2868. **На новий рік** // Село (К.), 1910. – № 1. – 1 січ. – С. 2.
2869. **На українські теми: В великий четвер** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. L, кн. V. – С. 337-342.
2870. **На українські теми: В російським диліжансі** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. LI, кн. X. – С. 84-90.
2871. **На українські теми: Гимн вдячності** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. L, кн. IV. – С. 46-51.
2872. **На українські теми: Ера фінансово-економічна** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. XLIX, кн. III. – С. 592-603.
2873. **На українські теми: З новорічних думок** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. XLIX, кн. I. – С. 43-56.
2874. **На українські теми: Маленька жертва** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. LII, кн. XII. – С. 523-533.
2875. **На українські теми: На виборах** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), – Т. LV, кн. IX. – С. 390-398.
2876. **На українські теми: Похорони унії** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910, Т. LI, кн. VIII. – С. 289-298.
2877. **На українські теми: Слово на малодушних** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. XLIX, кн. II. – С. 330-334.
2878. **Невідклична справа: За укр. ун-т у Львові: (36. ст. в університ. справі).** – Львів, 1910. – С. 7-11.
2879. **Об'єднуються** // Село (К.), 1910. – № 6. – 4 лют. – С. 1-2.
2880. **Олегова могила** // Село. – К., 1910. – № 17. – 29 квіт. – С. 5.
2881. **Олександр Кистяківський** // Село (К.), 1910. – № 50. – 20 груд. – С. 6-7.
2882. **Олександр Кониський** // Село (К.), 1910. – № 47. – 25 листоп. – С. 5.
2883. **Осип Бодяньський** // Село (К.), 1910. – № 37. – 16 верес. – С. 3.

2884. **Павло Полуботок** // Село (К.), 1910. – № 36. – 9 верес. – С. 4-5.
2885. **Пам'ятник Шевченку** // Нар. календар “Село” на 1910 рік. – К., 1910. – С. 21-23.
2886. **Пантелеймон Куліш** // Село (К.), 1910. – 20 трав. – № 20. – С. 4-5.
2887. **Пенати** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. LI, кн. IX. – С. 412-432.
2888. **Перемишль** // Село (К.), 1910. – № 30. – 29 лип. – С. 5-6.
2889. **Похорони унії** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. LI, кн. VIII. – С. 289-298.
2890. **Промовили** [про укр. мову та школу] // Село (К.), 1910. – № 7. – 11 лют. – С. 1-2.
2891. **Про наш край і народ** // Шпойнаровський С. Руска читанка для 1-ї класи шкіл середніх. – 2-е вид. – Чернівці, 1910. – С. 8-12.
2892. **Проти п'янства** // Село (К.), 1910. – № 3. – 14 січ. – С. 1-2.
2893. **Ржищів** // Село (К.), 1910. – № 23. – 10 черв. – С. 5.
2894. **Розуміють** // Село (К.), 1910. – № 8. – 17 лют. – С. 1-2.
2895. **Російська академія наук про українську мову** // Село (К.), 1910. – № 14. – С. 1-2.
2896. **Російські порядки на Україні** // Нар. голос (Чернівці), 1909-1910. – № 65. – С. 6-7.
2897. **Селяне мистці** [до портрета Миколи Шкрябляка] // Село (К.), 1910. – № 13. – 25 берез. – С. 8.
2898. **Слова на малодушних** // Рада (К.), 1910. – № 44. – Ч. 2-3.
2899. **Смерть Толстого** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. LII, кн. XII. – С. 467-469.
2900. **Сучасне українське студентство в Галичині** // Молода Україна. – 1910. – № 2. – Підп.: Мих. Заволока.
2901. **Торішний урожай** // Село (К.), 1910. – № 4. – 21 січ. – С. 1-2.
2902. **Українці** // Форми національного движенья в современных государствах. – Спб.: Об-во “Обществ. польза”, 1910. – С. 15-177, 307-333.
2903. **Українська історіографія і Микола Костомаров** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. L, кн. V. – С. 209-225.
2904. **Українське свято** // Село (К.), 1910. – № 9. – 25 лют. – С. 1-2.
2905. **Українські свята і українські будні** // Село (К.), 1910. – № 13. – 25 берез. – С. 2.
2906. **Хмельниччина: [Із “Короткої Історії України”]** // Союз (Нью-Йорк), 1910. – № 20.
2907. **Хмельниччина** // Нар. голос (Чернівці), 1909-1910. – № 40. – С. 7-8
2908. **Церква св. Василя в Овручу** // Село (К.), 1910. – №. 31. – 5 серп. – С. 5.
2909. **Чернигів** // Село (К.), 1910. – № 25. – С. 5-6.
2910. **Шкільна справа в Галичині** // Село (К.), 1910. – № 1. – 1 січ. – С. 5-6.
2911. **Ще до портрета Мазепи** // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. XCIV, кн. II. – С. 162.

2912. **Ще до реформи “Просвіти”** // Діло (Львів), 1910. – Ч. 139. – С. 1-2.
2913. **Як живеться газетам в Росії** // Село (К.), 1910. – № 3. – 14 січ. – С. 4.
2914. Рец. на кн.: *Браун Ф. Шведская руническая надпись, найденная на о. Березань.* – (Изв. имп. археол. комис., 1907. – Т. XXIII. – С.65-75) // Зап. НТШ (Львів), 1910.-Т. ХСІІІ, кн. I. – С. 173-174.
2915. Рец. на кн.: *Васильевский В. Г. Труды, изданные Императорской Академией наук.* Т. I, II. – Спб, 1908. – VIII, 401 с.; 1909. –295 с. // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСVІ, кн. IV. – С. 162-163.
2916. Рец. на кн.: *Вестберг Ф. Ф. К анализу восточных источников о Восточной Европе.* – (Журн. Мин. нар. проsv., 1908. – II. – С. 364-412; III. С.1-52. // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСІІІ, кн. I. – С. 177-178.
2917. Рец. на кн.: *Hirt H. Untersuchungen zur indogermanischen Altertumskunde.* – (Indogerm. Forschungen, 1908. – Т. XXI. – S.55-95) // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. XLVІІ, кн. V. – С. 190-191.
2918. Рец. на ст.: *Городцов В. А. Древнее население Рязанской губернии: (По поводу статьи А. А.Шахматова).* – Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. Спб АН, 1908 // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСVІІІ, кн. VI. – С. 5-9.
2919. Рец. на кн.: *Жукович П. Н. О неизданных сочинениях Иосафата Кунцевича.* – Спб, - 1910. – 33 с. – (Изв. Акад. наук, 1909.– Т. III) // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСІV, кн. II. – С. 202-203.
2920. Рец. на ст.: *Жукович П. Н. Протестация митрополита Юва Борейкаго и других западнорусских иерархов.* – Спб, 1909. – 19 с. – (Сб. по славяноведению. III т.) // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСІV, кн. II. – С. 203-204.
2921. Рец. на ст.: *Истрин В. Греческий оригинал болгарского перевода хроники Георгия Амартола.* – (Визатн. временник, 1907. – Т. XIII. – С. 36-57) // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСІІІ, кн. I. – С. 202.
2922. Рец. на кн.: *Ковалевский М. Социология.* Т. II: Генетическая социология или учение об исходных моментах в развитии семьи, рода, собственности, политической власти и психической деятельности. – Спб, 1910. – 296 с. // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. XLVІІ, кн. V. – С. 189-190.
2923. Рец. на кн.: *Кондаков Н. П. Изображения русской княжеской семьи в миниатюрах XI века.* – Спб, 1906. – 123, 2 + 6 табл. // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСV, кн. III. – С. 196-198.
2924. Рец. на кн.: *Латышев В. В. Pontica: Изборник научных и критических статей по истории, археологии, географии и эпиграфии Скифии, Кавказа и греческих колоний на побережьях Черного моря.* – Спб, 1909. 430 с. + 4 табл. // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСІV, кн. II. – С. 196.

2925. Рец. на кн.: *Marquart S. J. Osteuropaeische und ostasiatische Streitzuege*: Etnologische und historische topographische Studien zur Geschichte des 9. und 10. Jahrhundert (ca. 840-940). – Липськ, 1903. – L, 557 с.) // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСІІІ, кн. I. – С. 175-178.
2926. Рец. на кн.: *Marquart S. J. Untersuchungen zur Geschichte von Eran*. Т. II. – Липськ, 1907. – 259 с. – (Philologus Supplementband. – X) // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСІV, кн. II. – С. 196-197.
2927. Рец. на пр.: *Meringer R. Woeter und Sachen: I-V*. (Indogerm. Forschungen. – Т. XVI-XIX, XXI) // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. СLІІІ, кн. I. – С. 171.
2928. Рец. на кн.: *Погодин А. Н. Записки Императорского Географического общества*. – Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН, 1908 // Зап. НТШ (Львів), 1910, Т. XLVІІІ, кн. VI. – С. 5-9.
2929. Рец. на кн.: *Rahm K. Etnografische Beitragee zur germanisch-slawiaschen Altertumskunde*: Germanische Altertumer aus der slawisch-finischen Urheimat: Erstes Buch – Die altslawische Wohnung. – Zw. Abteilung, zw. Teil. – Braunschweig, 1910. – X, 431, 2 с. // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСІІІ, кн. I. – С. 170-171.
2930. Рец. на ст.: *Смирнов Я. И. Рисунки Киева 1651 года по копиям их конца XVIII века*. – (Труды XIII археол. съезда. Т. II. – С. 196-512 +XIV табл.) // Зап. НТШ. – Львів, 1910. – Т. ХСV, кн. III. – С. 199-200.
2931. Рец. на ст.: *Султанов Н. В. Останки якутского острога и некоторые другие памятники деревянного зодчества в Сибири*. – (Изв. имп. археол. комис. – Вып. XXIV. – Спб, 1907. – С. 154 + 18 табл.) // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСV, кн. III. – С. 2 00.
2932. Рец. на ст.: *Taubler E. Zur Geschichte der Alanen*. – Klio, 1909. – С. 14-28 // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСІІІ, кн. I. – С. 179.
2933. Рец. на пр.: *Шахматов А. А. Южные поселения вятичей*: (Відб. з “Изв. Акад. наук”). – Спб, 1907 // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. XLVІІІ, кн. VI. – С. 5-9.
2934. Рец. на ст.: *Stern E. Die griechische Kolonisation an der Nordkuste des Schwarzen Meeres im Lichte archaeologischer Forschung*. – Klio, 1909. – С. 139-152 // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСІІІ, кн. I. – С. 171-172.
2935. Рец. на пр.: *Якобий П. И. Вятичи Орловской губернии*. – (Зап. имп. геогр. об-ва по отд-нию этнографии. – Т. XXXII). – Спб, 1907 // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. XLVІІІ, кн. VI. – С. 5-9.

1911

2936. *Біжниця з Зомербергу* // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1911. – Т. LVІ, кн. X. – С. 75-89. – [Підп. М. З.[аволока].
2937. *Великдень* // Союз (Нью-Йорк), 1911. – № 16. – С. 1.
2938. *Два ювілеї* // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1911. – Т. LІІІ, кн. III. – С. 449-453.

2939. **До наших читачів** // Село (К.), 1911. – № 9. – 24 лют. – С. 2-3.
2940. **З новим роком** // Село (К.), 1911. – № 1. – 1 січ. – С. 2.
2941. **З похорону** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1911. – Т. LIII, кн. I. – С. 99-104.
2942. **Ліюстрована історія України.** – Київ; Львів: Друк. С. В. Кульженка, 1911. – 555 с.
2943. **Киевская Русь.** Т. I. Введение: Территория и население в эпоху образования государства. Извлеч. из 2-го укр. изд. Спб.: Тип. имп. училища глухонемых (М. Аленовой), 1911. – 487 с.
2944. **Комета** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1911. – Т. LIV, кн. I. – С. 284-295.
2945. **Леонтович Ф. – В. Ключевський - Д. Самоквасов:** Некрол. замітки // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. CV, кн. V. – С. 168-174
2946. **Мстиславова церква в Володимирі Волинським** // Село (К.), 1911. – № 5. – 27 січ. – С. 5.
2947. **На українські теми: В словян. обіймах** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1911. – Т. LVI, кн. XII. – С.394-409.
2948. **На українські теми: Замість новорічної** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1911. – Т. L III, кн. I. – С. 57-66.
2949. **На українські теми: Іще про наше культурне життя** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1911. – Т. LIII, кн. II. – С. 392-403.
2950. **На українські теми: Недоцінюване** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1911.–Т. – LV, кн. VIIVIII. – С. 81-88.
2951. **На українські теми: Фабрикація сепаратизма** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1911. – Т. LVI, кн. IV. – С.128-134
2952. **Наша політика:** 3б. ст. – Львів: Друк. НТШ, 1911. – 119 с.
- Зі змісту:**
2953. **Під нинішню хвилю.** – С. 5-16.
2954. **Два роки галицької політики.** – С. 17-39.
2955. **Реальна політика на галицьким ґрунті.** – С. 40-57.
2956. **Малі діла.** – С. 58-70.
2957. **Ера фінансова.** – С. 71-88.
2958. **З нашого культурного.** – С. 89-106.
2959. **На виборах.** – С. 107-119.
2960. **Нові конструкції початків слов'янського і українсько-руського життя: Крит. замітки: Пайскерова теорія одвічного словян. поневолення і викликана нею дискусія** // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. CIII, кн. III. – С. 5-27.
2961. **Очерк истории украинского народа.** – 3-е изд., доп. – К., 1911. – 4 н/н., 468 с. +I карт.
2962. **Пам'яті Павла Житецького** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1911. – Т. LIV, кн. IV.- С. 14-16.
2963. **Передмова до [кн.] “Записки Гендльовіка про банатських запорожців”** // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. CI, кн. I. – С. 134.
2964. **Призабута справа: [УАН]** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1911. – Т. LVI, кн. XI. – С. 285-289.
2965. **Сергесвич В. І.: Посмертна згадка** // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. CI, кн. I. – С. 141-143.

2966. **Хмельницький і Хмельниччина.** 2-с вид. – Львів. – 1911. *
2967. Рец. на пр.: *Бертье-Делагард А. Л. К истории христианства в Крыму – Мнимое тысячелетие.* – Одесса, 1909. – 113 с. – (Зап. Одес. об-ва истории и древностей. – Т. XXVIII) // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. CIV, кн. IV. – С. 207.
2968. Рец. на кн.: **Картины церковной жизни Черниговской епархии из IX-вековой ее истории.** – К., 1911. – 207 с. // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. CVI, кн. VI. – С. 201-202.
2969. Рец. на пр.: *Корш Ф. Владимировы Боги.* – (Сб. Харьк. ист.-филол. – об-ва. – XVIII. – С. 51-58) // Зап. НТШ. – Львів, 1911. – Т. CV, кн. V. – С. 211.
2970. Рец. на кн.: *Крыжановский Е. М. Русское Забужье: (Холмщина и Подляшье): Сб. статей.* – СПб, 1911. – XLVI, 434, IV с. // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. CII, кн. II. – С. 203-204.
2971. Рец. на пр.: *Kutschera H. Die Chasaren: Historische Studie von Hugo Freiherrn von Kutschera: Ein Nachlass.* – Відень, 1910. 271 с. // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. CII, кн. II. – С. 192-194.
2972. Рец. на пр.: *Лонгинов А. В. Каркинит, Калослимень, г. Успе и р. Понд.* – (Зап. Одеські. – Т. XXVIII. – С.191-199) // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т.СIII, кн. III. – С. 223.
2973. Рец. на пр.: *Миллер А. А. Раскопки в районе древнего Танаиса.* – (Изв. археол. комис., 1910. – Т. XXXV. – С.86-130) // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. CIII, кн. III. – С. 210-211.
2974. Рец. на пр.: **Отчет о раскопках на острове Березани летом 1909 года.** – (Зап. Отд-ния общ. истории и древностей. Т. XXVIII. – С. 39-48) // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. CIV, кн. IV. – С. 201-202.
2975. Рец. на пр.: *Пападимитриу С. Д. Древние сведения об острове Березани.* – (Зап. Отдния общей истории и древностей. – Т. XXVIII. – С. 97-112) // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. CIV, кн. IV. – С. 201-202.
2976. Рец. на пр.: **Повесть временных лет по Лаврентиевскому списку.** – СПб: Изд. импер. археогр. комис., 1910. – XVI, 274, 24 с. // Зап. НТШ. – Львів, 1911. – Т. CIII, кн. III. – С. 223.
2977. Рец. на пр.: *Погодин А. Лингвистические и исторические заметки о богах Владимира Великого.* – (Зб. на честь акад. Соболевського. – С.78-96) // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. CV, кн. V. – С. 211.
2978. Рец. на кн.: **Полное собрание летописей.** Т. XX: I половина: Львовская летопись. Т. XX. Ч. I. – СПб, 1910. – IV, 418 с. // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. CIII, кн. III. – С. 218-219.
2979. Рец. на кн.: **Полное собрание русских летописей.** Изд. имп. археол. комис. – Т. XI: Первая половина. – СПб, 1910. – I, 154 с. // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. CIV, кн. IV. – С. 207-208.
2980. Рец. на кн.: **Полное собрание русских летописей.** Т. XXI: I-я половина. – СПб, 1908. – VII, 342 с. // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. CIV, кн. IV. – С. 207-208.

2981. Рец. на кн.: *Рудницький С. Коротка географія України*. Ч. 5-7. – К., 1910. – 152 с. // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1910. – Т. LII, кн. X. – С. 195-196.
2982. Рец. на пр.: *Русское Забужье: (Холмщина и Подляшье)*: Сб. статей Е. М. Крыжановского // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. СII, кн. II. – С. 203-204.
2983. Рец. на пр.: *Шестаков С. П. Очерки по истории Херсонеса в VI-X веках по р. хр.* – (Памятники христиан. Херсонеса. – Вып. III). – М., 1908. – 142 с. // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. СII, кн. II. – С. 194-195.
2984. Рец. на пр.: *Штерн Э.Р. Краткий отчет о раскопках на о. Березань в 1908 г.* – (Зап. отд. общ. истории и древностей. – Т. XXVIII. – С.39-48) // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. CIV, кн. IV. – С. 201-202.
2985. Рец. на кн.: *Штерн Э. К вопросу об эллинистической керамике = Ein Beitrag zur hellenistischen Keramik.* – (Зап. Одеські. – XXVII. С. 158-190) // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. СIII, кн. III. – С. 217.
2986. Рец. на пр.: *Wilke G. Spiral-Maeander Keramik und Gefaessmalerei Hellenen und Thraker: Darstellung über frueh und vorgeschichtliche Kultur, Kunst u. Voelkerentwicklung.* – Вірцбург, 1910. – 84 с. // Зап. НТШ (Львів), 1911. – Т. СIII, кн. III. – С. 217.

1912

2987. Від редакції // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1912. – Т. LVII, кн. IV. – С. 3.
2988. *Возлюбленникови муз і грацій: [про М. Лисенка]* // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1912. – Т. LX, кн. XII. – С. 401-402є
2989. *В столітні роковини Герцена* // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1912. – Т. LVII, кн. IV. – С. 19-26.
2990. *До читальників* // Засів (К.), 1912. – № 21. – С.185.
2991. *З новим роком* // Засів (К.), 1912. – № 1. – С.1.
2992. *Ілюстрована історія України* // К.; Львів, 1912. – 556 с.
2993. *Ілюстрована історія України*. Сема тисяча. [2-е вид., доп. і перероб.]. – К.; Львів: Друк. С. В. Кульженка, 1912. – 528 с.
2994. *Культурно-національний рух на Україні в XVI-XVII віці.* – К.; Львів. – 1912. – 248 с.
2995. *На українські теми: Відлучення Холмщини* // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1912. – Т. LIX, кн. VII-VIII. – С. 3-12.
2996. *На українські теми. “Мазепинство” і “Богданівство”* // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1912. – Т. LVII, кн. I. – С.94-102.
2997. *Новое знамя националистов* // Укр. жизнь (М.), 1912. – № 2. – С. 16-21.
2998. *Один з жіжінців: [І. О. Затиркевич]* // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. СІХ, кн. III. – С. 123-135.
2999. *Памяти Євгена Голубінського* // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. СVІІІ, кн. II. – С.140-145.

3000. **Памяти Якова Шульгіна** // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CVII, кн. I. – С. 5.
3001. **Про українську мову і українську школу.** – К.: Друк. Київ. другої спілки, 1912. – 63 с.
3002. **Про українську мову і українську школу.** – К.: Друк. Київ. другої спілки, 1912. – 32 с.
3003. **Столітні роковини Герцена** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1912. – Т. LVIII, кн. I. – С. 19-26.
3004. **Сучасна вірша про неволю Вишневецького** // Зап. Укр. наук. т-ва у Києві (К.), 1912. – Кн. X. – С. 14-19.
3005. **Украина и украинство** // Укр. жизнь (М.), 1912. – № 1. – С. 11-28.
3006. **Уроки балканской войны** // Укр. жизнь (М.), 1912. – № 3. – С. 61-67.
3007. **Чорна згряя** // Засів (К.), 1912. – № 12. – С. 17-18.
3008. **Шевченко і українська минувшина** // Засів (К.), 1912. – № 8. – С. 68-69.
3009. Рец. на кн.: **Архив Юго-Западной России.** Т. VI: Акты о землевладении в Юго-Запад. России: XV-XVIII вв. – К.: Изд. комис. по разбору древ. актов, 1911. – 435, 48, XXIV с. // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CVII, кн. I. – С. 176.
3010. Рец. на пр.: **Барвинский В. Новый литературный памятник времен Мазепы.** – Харків, 1912. – 8 с. // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CVII, кн. I. – С. 184.
3011. Рец. на пр.: **Batowski Z. Norblin:** (Nauka i sztuka wyd. Towarz. paucz. szkół. wyższych. – XII). – Львів, 1911. – 219 с. // Зап. НТШ. – Львів, 1912. – Т. CVII, кн. I. – С. 167-168.
3012. Рец. на пр.: **Бертъе-Делагард А. Как Владимир осаждал Корсунь.** – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН, 1910. – Т. I. – С. 241-307) // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CVII, кн. III. – С. 178-181.
3013. Рец. на ст.: **Джиджора І. Економічна політика російського правительства супроти України в 1710-1730 рр.** – (Відб. із “Зап. НТШ”. – Львів, 1911. – С. 143) // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1912. – Т. LVII, кн. V. – С. 391-392.
3014. Рец. на пр.: **Chmiel A. Źródła do historii sztuki i cywilizacji w Polsce.** Т. I. – Краків: (Wydawn. Komis. do badania historii sztuki w Polsce Akademii Umiejętności), 1911. – IV, 3786 с. // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CVII, кн. I. – С. 177.
3015. Рец. на пр.: **Каманин И. М. Документы эпохи Богдана Хмельницкого, 1656 и 1657 гг.:** Извлеч. из Глав. Моск. архива МИД.– К., 1911. – С. 25-120 // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CVII, кн. I. – С. 176.
3016. Рец. на кн.: **Клепатский П. Г. Очерки по истории Киевской земли.** Т. I: Литовский период. – Одесса, 1912. – XLIII, 599 с. // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CVII, кн. I. – С. 175.
3017. Рец. на пр.: **Корф. С. А. Древлянский Князь Маль.** – (Журн. Мин. нар. просв., 1912. – Т. II. – С.332-342) // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CVIII, кн. I. – С. 181-183.

3018. Рец. на пр.: *Korzon T. Dzieje wojen i wojskowości w Polsce*. Т. I-III. – Краків, 1912. – VII, 387, 532, 456 с. // // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CVII, кн. I. – С. 176.
3019. Рец. на пр.: *Миллер В. Ф. К вопросу о возрасте и козачестве Илья Муромца*. – (Журн. Мин. нар. просв., 1912. – Т. II. – С.182-183) // // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CXI, кн. V. – С. 182-183.
3020. Рец. на пр.: *Niderle L. Slovanske starozitnosti: Oddil Kulturni. Zivot starych Slovanu: Zaklady Kulturnjch starozitnosti slovanskyh. Dilu I. svazek I*. – Прага, 1911. – 389 с. // // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CVII, кн. I. – С. 175.
3021. Рец. на пр.: *Новицкий Я. П. Описание границ и городов бывшей Азовской губернии: (Левобережная часть нынешней Екатеринославской): (1775-1783)*. – Александровск, 1910. – 38 с. // // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CVII, кн. I. – С. 178.
3022. Рец. на кн: *Памятники сношений Московского государства с Польско-Литовским государством*. Т. IV: 1598-1608. – (Сб. имп. рус. ист. о-ва. – Т.137). – М., 1912. – XIX, 808 с. // // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CXI, кн. V. – С. 184-186.
3023. Рец. на кн.: *Пархоменко В. Древнерусская княгиня святая равноапостольная Ольга: (Вопрос о крещении ея)*. – К., 1911. – 26 с. // // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CXI, кн. V. – С. 181-182.
3024. Рец. на кн.: *Пархоменко В. Очерк истории Переяславско-Бориспольской епархии (1733-1785 гг.) В связи с общим ходом малороссийской жизни того времени: Опыт церк.-ист. исслед. – 2-е изд., перераб. С прил. новых материалов*. – Полтава, 1910. – V, 182, XXXIII с. // // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CVII, кн. I. – С. 178.
3025. Рец. на кн.: *Петров Н. И. Очерки по истории украинской литературы XVII и XVIII веков: Киев. искусств. лит. XVII-XVIII в.в., преимущественно драм.* – К., 1911. – IV, 532 с. // // Зап. НТШ (Львів), – Т. CVII, кн. I. – С. 184.
3026. Рец. на ст.: *Рожнецкий С. К истории Киева и Днепра в былевом эпосе*. – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН, 1911.– Т. I. – С. 28-76 // // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CX, кн. IV. – С. 207.
3027. Рец. на кн.: *Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России: Вып. I*. – К.: Издан. комис. для разбора древних актов, состоящих при Киев., Подол. и Волын. генерал-губернаторе, 1911. – 24, 120, 171, 37 с. // // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CVII, кн. I. – С. 176.
3028. Рец. на пр.: *Сыромятников С. Древлянский князь и варяжский вопрос*. – (Журн. Мин. нар. просв., 1912. – Т. VII. – С.120-139) // // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CXII, кн. VI.–С. 203.
3029. Рец. на пр.: *Scriptores Rerum Polonicarum*. Т. XXI: *Continet diaria et acta comitorium Poloniae, anni 1591-1592*. – (Dyaryusze i acta sejmowe z roku 1591-1592. – Краків, 1911. – XXX, 457 с.) // // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. CX, кн. IV. – С. 209-210.

3030. Рец. на пр.: *Srkulj S. Drei Fragen aus der Taufe des heiligen Vladimir*. – (Archiv f. Sl.Phil. – Т. XXIX. – С. 246-287) // // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. СІХ, кн. III. – С.178-181.
3031. Рец.на пр.: *Талько-Гринцевич Ю. Д. Опыт физической характеристики восточных славян*. – (Статьи по славяноведению. Вып. III. – С. 1-134) // // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. СХ, кн. IV. – С. 201-202.
3032. Рец. на пр.: *Халанский М. Отношение былин об Илье Муромце к сказаниям об Олеге Вещем*. – (Журн. Мин. нар. проsv., 1911. – Т. ІХ. – С. 40-62) // // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. СVII, кн. I. – С. 171.
3033. Рец. на пр.: *Чечулин Н. Гравированные портреты Нестора Летописца*. – (Сб. статей, посвящ. С. Ф .Платонову) //// Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. СХІ, кн. V. – С. 179.
3034. Рец. на пр.: *Шахматов А. Корсунская легенда о крещении Владимира*. – (Сб. в честь В. И. Ламанского. Ч. II. – С. 1029-1183) // // Зап. НТШ (Львів), 1912. – Т. СІХ, кн. III. – С. 178-181.

1913

3035. **В балканськiм антракті** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1913. – Т. LXI, кн. I. – С. 95-106.
3036. **Від комісії** // Жерела до історії України-Руси. Т. XXII. – Київ; Львів, 1913. – С. V-VI.
3037. **Відродини Літературно-наукового вістника** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1913. – Т. LXII, кн. I. – С. 3-4.
3038. **Глиньскій М. Л.** // Энцикл. словарь т-ва “Братья А. и И. Гранат и К-о”. – 7-е изд. соверш. перераб. – Спб , 1913. – Т. XV. – С. 148-151.
3039. **Гонта** // Энцикл. словарь т-ва “Братья А. и И. Гранат и К-о”. – 7- е изд., соверш. перераб. – Спб, 1913. – Т. XV. – С. 430-432.
3040. **Завдання дня** // Укр. студент (Спб), 1913. – № I. – С. 8-10.
3041. **З промови на полтавськiм святі** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1913. – Т. LXIV, кн. XII. – С. 423-424.
3042. **Иллюстрированная история украинского народа**: Беспл. прил. к журн. “Вестник Знания”. – Спб.: Тип. об-ва “Екатеринофское Печатное Дело”, 1913. – 336 с.
3043. **Иллюстрированная история Украины** / Авториз. пер. со 2-го укр. изд. – Спб.: Просвещение, 1913. – 536 с. + 387 рис.
3044. **История украинского казачества**: До соединения с Московким государством. Т. I: До начала XVII в. (Извлеч. из VII т. “Исторії України-Руси”). – К.: Тип. 1-ой Киев. артели. печат. дела, 1913. – 408 с.
3045. **Іван Філевич**: Некрол. замітка // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХІХ, кн. II. – С. 159-161.
3046. **Ілюстрована історія України**. Десята тисяча. – К.; Львів.: Друк. “С.В.Кульженка”, 1913. – 528 с.

3047. **Історія України-Руси.** Т. 1 :До початку XI в. – 3-є вид., доп. – К.: Друк. першої спілки, 1913. – 8, 648 с.
3048. **Історія України-Руси.** Т. VIII. Ч.1.: Роки 1626 - 1638. – К.; Львів: Друк. 1-ої Київ. друк. спілки, 1913. – 315 с.
3049. **На национальные темы** // Рус. богатство, 1913. – № 1. – С. 225-243. – [Також окрем. відбит. с типогр. паг.].
3050. **На новом пути:** (По поводу думских выступлений по укр. вопросу) // Укр. жизнь (М.), 1913. – № 7-8. – С. 5-14.
3051. **На українські теми:** Батьки і діти // Літ. – наук. вістн. – Київ; Львів, 1913. – Т. LXII, кн. III. – С. 434-441.
3052. **На українські теми:** По кошмарі // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1913. – Т. LXIV, кн. XI. – С. 268-271.
3053. **На українські теми:** Українська дебата Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1913. – Т. LXIII, кн. VII-VIII. – С. 153-161.
3054. **Останні випуски праці проф. Жуковича про релігійні відносини XVII в.** // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХІІІ, кн. I. – С. 160-167.
3055. **Останні томи “Архива Юго-Западной России”** // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХV, кн. III. – С. 177-182.
3056. **Пам’яті Лесі Українки :** Вступ. слово, сказане на засіданні Укр. наук. т-ва, присвяч. Лесі Українки Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1913. – Т. LXIV, кн. X. – С. 10-11.
3057. **Пам’яті Миколи Лисенка:** Промова, сказана на засіданні Укр. наук. т-ва, присвяч. пам’яті Лисенка, 3(16) груд. 1912 р. // Зап. УНТ у Києві (К.), 1913, кн. XI. – С. 5-12.
3058. **Пам’яті Якова Шульгина:** [Відб. з ЗНТШ. Т. CVII] // Львів, 1913. – 5 с.
3059. **Перед осінніми зборами академічної молоді** // Шляхи (Львів), 1913. – Ч. 8-9. – С. 97-99.
3060. **Після балканської війни** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1913. – Т. LXIII, кн. IX. – С. 321-332.
3061. **Про старі часи на Україні:** Коротка історія України // Праця (Прудентополіс). Рік I. – 1913. – Ч.ч. 5, 8, 10, 12, 14, 1*6, 18, 21.
3062. **Про старі часи на Україні** // Праця (Прудентополіс): Рік II, 1913. – Ч. I.
3063. **Про українську мову й українську школу.** – 2-е вид. – К.: Відродження, 1913. – 35, 1 с.
3064. **Сороколітній подвиг** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1913. – Т. L XIII, кн. IX. – С. 258-259.
3065. **Справі ювілейних видань, присвячених Шевченкові й його добі:** В [Від відділу НТШ] // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХIV, кн. II. – С. 234.
3066. **Студенческая молодежь и украинское возрождение** // Укр. жизнь (М.), 1913. – № 4. – С. 75-77.
3067. **Сумний Великдень:** [Про М. Коцюбинського] // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1913. – Т. LXIII, кн. V. – С. 194-198.
3068. **Сумний Великдень:** [На смерть І. Франка] // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1913. – Т. LXIII, кн. V. – С. 194-198.
3069. **У святої Софії** // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1913. – Т. LXIII, кн. IV. – С. 3-18.

3070. Рец. на кн.: **Архив Юго-Западной России**. Т. III. Ч. II. Київ, 1910; Ч. III. Т. III-IV. – К., 1907-1911 // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХV, кн. V. – С. 177-182.
3071. Рец. на кн.: **Архив Юго-Западной России** Т. III. Ч. II. Постановления провинциальных сеймиков в 1698-1726 г.г. – Киев, 1910 // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХV, кн. III. – С. 178.
3072. Рец. на кн.: **Архив Юго-Западной России**: Т. III Ч. VIII.: Акты о брачном праве и семейном быте в XVI-XVII в.в. – Киев, 1909 // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХV, кн. III. – С. 178-180.
3073. Рец. на кн.: **Архив Юго-Западной России** Т. IV. Ч. VIII. Акты о землевладении XV-XVIII в.в. – Киев, 1907 // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХV, кн. III. – С. 180-181.
3074. Рец. на кн.: **Архив Юго-Западной России**: Т. V. Ч. VIII.: Акты об укр. администрации XVI-XVII в.в. – Киев, 1907 // Зап. НТШ (Львів), 1913. Т. СХV, кн. III. – С. 181-182.
3075. Рец. на пр.: *Владимирский-Буданов М. Ф.* Заставное владение. – (Архив Юго-Зап. России. Ч. VIII. – Т. VI) // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХV, кн. III. – С. 181.
3076. Рец. на пр.: *Владимирский-Буданов М. Ф.* Церковные имущества... // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХV, кн. III. – С. 180-181.
3077. Рец. на пр.: *Довнар-Запольский М.* Украинские староства в I-ой половине XVI в. – (Архив Юго-Запад. России. Ч. VIII. – Т. V) // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХV, кн. III. – С. 181-182.
3078. Рец. на пр.: *Жукович П.* Материалы по истории Киевского и Львовского соборов 1629 года. – Спб, 1911. – (Зап. АН по ист.-филол. отд.-нию. – Т. VIII. – №15) // Зап. НТШ (Львів), 1913. – СХIII, кн. I. – С. 160-167.
3079. Рец. на кн.: *Жукович П. Н.* Сеймовая борьба православного западно-русского дворянства с церковной унией (с 1609 г.). Вып. V: (1625-1629). – Спб, 1910; Вып. VI (1629-1632). – Спб, 1912 // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХII, кн. I. – С. 160-167.
3080. Рец. на кн.: *Кордт В.* Материалы по истории русской картографии. Вып. II: Карты всей России и запад. ее обл. до конца XVII в. – К., 1910. – 31 с.+ XLV табл. // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХIV, кн. II. – С. 207-208.
3081. Рец. на пр.: *Левицкий О.* Очерки семейного быта в Юго-Западной Руси в XVI-XVII в.в. – (Архив Юго-Запад. России. – Ч. VIII. – Т. III) // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХV, кн. III. – С. 179-180.
3082. Рец. на пр.: *Мякотин В.* Очерки социальной истории Малороссии. I: Восстание Б. Хмельницкого и его последствия. – (Рус. богатство, 1912. – VIII-X, XII) // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХVI, кн. IV. – С. 227-228.
3083. Рец. на пр.: *Niderle L.* Slované starozitnosti. Oddíl Kulturní: Život starých Slované, dílu I svazek 2. – Прага, 1912. – С. 390-900. // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХVI, кн. IV. – С. 222.

3084. Рец. на пр.: *Приселков М. Д. Афон в начальной истории Киево-Печерского монастыря.* – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН, 1912. – Т. III. – С. 186-197) // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХІІІ, кн. I. – С. 178.
3085. Рец. на пр.: *Приселков М. Митрополит Илларион, в схиме Никон, как борец за независимую русскую церковь.* – (Сб. статей, посвящ. С. Ф. Платонову, 1911. – С. 188-202) // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХІІІ, кн. I. – С. 178.
3086. Рец. на пр.: *Соколов Б. М. Непра река в русском эпосе: (Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН., 1912. – Т. III. – С. 198-214) // Зап. НТШ (Львів), 1913. – Т. СХІV, кн. II. – С. 216.*

1914

3087. *До історії Остриянинової еміграції: Постриження вдови Остриянина в Москві* // Зап. Укр. наук. т-ва у Києві (К.), 1914. – Кн. XIII. – С. 45-48.
3088. *Запорожье и Запорожская Сечь* // Энцикл. словарь т-ва "Братья А. и И. Гранат и К-о". – 7-е изд., соверш. и перераб. – Спб, 1914. – Т. XX. – С. 519-531.
3089. *История украинского козачества: До соединения с Моск. государством. Т. II: Первые десятилетия XVII в.* – (Извл. из VII-го т. "Історії України-Руси"). – К.: Тип. 1-ой Киев. артели печат. дела, 1914. – 476 с.
3090. *История украинского народа* // Украинский народ в его прошлом и настоящем. Т. I. – Спб, 1914. – С. 38-380.
3091. *Історія Хмельниччини / Списана С. Мужилівським в лют. 1649 р.* // Україна (К.), 1914. – Кн. – П. – С. 29-39.
3092. *Константин Михальчук: Некролог* // Україна (К.), 1914. – Кн. II. – С. 5-6.
3093. *На балканському антракті* // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1914. – Т. LXVI, кн. VII. – С. 95-106.
3094. *На українські теми: Нова хвиля* // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1914. – Т. LXV, кн. I. – С. 22-31.
3095. *На українські теми: Сіяє вітра* // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), Львів, 1914. – Т. LXV, кн. IV. – С. 24-31.
3096. *Новые лозунги* // Укр. жизнь (М.), 1914. – № 1. – С. 5-10.
3097. *Новий хозарський текст про війни Олега* // Україна (К.), 1914. – Кн. IV. – С. 5-10.
3098. *Пам'яті Володимира Лозинського* // Укр. етногр. зб. Т. I. – К, 1914. С. 1-11.
3099. *Про старі часи на Україні* // Праці (Прудентополіс). Ч. III, 1914. – 22 сч.
3100. *Развитие украинских изучений в XIX в. и раскрытие в них основных вопросов украиноведения* // Украинский народ в его прошлом и настоящем. Т. I. – Спб, 1914. – С. 1-37.
3101. *Український рух на Схід: Розселення за моск. границею до 1648 р.* // Україна (К.), 1914. – Кн. I. – С. 20-53.
3102. *Шевченкове століття* // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1914. – Т. LXV, кн. II. – С. 212-215.

3103. Рец. на пр.: *Lozinski Wladyslaw. Zycie polskie w dawnich wiekach*: Wyd. trzecie, illustrowane, przejrzone i uzupełnione we Lwowie, 1912. – 259 с. + 114 іл. // Україна (К.), 1914. – Кн. 3. – С. 84-85.
3104. Рец. на кн.: *Нольде Б. Автономія України: 3 іст. погляду.* – Львів, 1912. – 54 с. // Україна (К.), 1914. – Кн. 2. – С. 100-104.
3105. Рец. на кн.: *Нольде Б. С. Очерки русского государственного права.* – Спб, 1911. – 544 с. // Україна (К.), 1914. – Кн.2. – С. 100-104.
3106. Рец. на кн.: *Пархоменко В. Начало христианства Руси: Очерк по истории Руси IX-X вв.* – Полтава, 1913. – VII, 191 с. // Україна (К.), 1914. – Кн. I. – С.112-120.
3107. Рец. на пр.: *Приселков М. Д. Очерки по церковно-политической истории Киевской Руси X-XII в.в.* – Спб, 1913. VII, 191 с. // Україна (К.), 1914. – Кн. I. – С. 112-120; Те саме // Голос минувшого (М.), 1914. – № I. – С. 307-311.
3108. Рец. на кн.: *Яценко А. Теория федерализма: Опыт синтетической теории права и государства.* – Юрьев, 1912. – 841 с. // Україна (К.), 1914. – Кн. 2. – С. 100-104.

1915

3109. **Ветхий прах** // Укр. жизнь (М.),1915. – № 10. – С.85-92.
3110. **Ветхий прах** // Речь. – 1915. – № 281. – 1 окт.
3111. **Живуча сила** // Вістн. СВУ (Відень), 1915. – Ч.41-42. – С. 1-3.
3112. **Ліюстрована історія України.** – К.,1915. – [Передр. з р.1912].
3113. **Короткий нарис української історії.** – Царгород, 1915. – С. 13-33. (Турец. мовою).
3114. **Короткий огляд української історії** // Україна, Росія й Туреччина: Зб. статей (турец. мовою). – Царгород, 1915.
3115. **На распутьї** // Укр. жизнь (М.),1915. – №10. – С. 5-9.
3116. **Нові гіпотези з історії староруського права** // Укр. наук. зб. (М), 1915. – С. 20.
3117. **Матеріали до історії Кирило-Мефодіївського братства: Признання Кирило-Мефодіївців** // Зб. пам'яті Тараса Шевченка (1814-1914). – К., 1915. – С. 99-256.
3118. **Матеріали до історії Кирило-Мефодіївського братства: Признання Кирило-Мефодіївців.** – [Київ], 1915. – 156, 1 н/н.с. – [Відб. із “Зб. пам'яті Тараса Шевченка”]. – На с. 3-8: “Передне слово”. – [М. Грушевського].
3119. **Переднє слово** // Матеріали до історії Кирило-Мефодіївського братства: Признання Кирило-Мефодіївців. – К. – 1915. – С. 1-6.
3120. **Як жив український народ: Коротка історія України.** – 2-е вид. – Царгород: Друк. Союзу визволення України, 1915. – 107 с. + 1 карт.
3121. Рец. на кн.: *Донские дела. Кн. IV: (Рус. ист.б-ка. Т. XXIX).* – Спб, 1913. – 50, 1013 с. // Укр. наук. зб. (М), 1915. – С. 101-103.

3122. **Вступне слово** // Заборона українського слова в Росії: Реф. Петербурзької АН в справі знесення заборони укр. слова. – Скреттон. Па, 1916. – С.3-7.
3123. **Історія України-Руси**. Т. VIII. Ч. 2. Роки 1639-1648. – К., 1916. – С. 316-514.
3124. **Как понимать** // Укр. жизнь (М.), 1916. – № 4-5. – С. 7-10.
3125. **Над свіжою могилою** // Літ. – наук. вістн. (К.), 1916. – Т. LXIX, кн. II-III. – С. 113-115.
3126. **Независимая Польша и автономная Галиция** // Укр. жизнь (М.), 1916. – № 12. – С. 63-73.
3127. **Несколько слов об украинстве** // Речь, 1916. – № 156.
3128. **Новійша література в історії В[еликого] кн. Литовського**: Крит. огляд // Укр. наук. зб. (М), 1916. – Вип. II. – С. 21-29.
3129. **Новый год** // Укр. жизнь (М.), 1916. – № 31. – С. 5-9.
3130. **Предок**: Авториз. пер. с укр. // Вестн. Европы (Спб), 1916. – № 7. – С. 219-225.
3131. **Предок**: Авториз. пер. с укр. // Вестн. Европы (Спб), 1916. – № 7. – С. 219-225. – Відб. з журн. “Вестн. Европы”.
3132. **Проголошення польської самостійності** // Промінь (М.), 1916. – № 1. – С.11-12.
3133. **Про старі часи на Україні**: Коротка історія України. – Скреттон. Па: Вид. просвіт. коміс. руського нар. союзу., 1916. – 144 с. + 1 карт.
3134. **Розширення автономії Галичини: Смерть ціс. Франца-Йосифа** // Промінь (М.), 1916. – № 2-4. – С. 16-20.
3135. **Роковини 20-7 падолиста 1917 року** // Літ. – наук. вістн. (К.), 1916. – Т. LXXII, кн. X-XI. – С. 4-6.
3136. **Светлой памяти Ивана Франка** // Укр. жизнь (М.), 1916. – № 6. – С. 12-13.
3137. **Украинство и российская пресса** // Укр. жизнь (М.), 1916. – № 9. – С. 7-15.
3138. **Українство як самостійне й природне явище** // Вістн. СБУ (Відень), 1916. – 30 лип. – С. 489-491.
3139. **Український Пьемонт** // Вістн. СБУ (Відень), 1916. – 3 груд. – С. 787-788.
3140. Рец. на ст.: *Гребеняк В. Сліди скитської культури в Галичині*. – Львів, 1914. – (Відб. із “Зап. НТШ”) // Шляхи (Львів), 1916. – верес.-жовт. – III. – Ч. 19-22. – С. 695-696.
3141. Рец. на пр.: *Kolankowski L. Zygmunt August Wielki Książę Litwy do roku 1548*. – Львів, 1913. – 419 с. + 13 табл. // Укр. наук. зб. (М.), 1916. – Вип. II. – С. 36-39.
3142. Рец. на пр.: *Kutrzeba S. Historia ustroju Polski w zarysie*. – Lwów, 1914. – X, 241 s. // Укр. наук. зб. (М.), 1916. – Вип. II. – С. 26-28.
3143. Рец. на кн.: *Лукомский Г. К. Галиция в ее старине: Очерк по истории архитектуры XVII-XVIII в.в.* – Спб, 1915; *Верецагин В.*

- А. Старый Львов. – Спб, 1915; Трубников А. Прогулка по Львову. – Спб, 1915 // Голос минувшего, 1916. – № 9. – С. 289.
3144. Рец. на кн.: *Любавский М. Очерк истории Литовско-Русского государства до Люблинской унии включительно.* – М.: Изд. Моск. о-ва истории и древностей, 1910 // Укр. наук. зб. (М.), 1916. – Вип. II. – С. 22-28.
3145. Рец. на кн.: *Мартович Л. Забобон: Світлотіні галицького життя // Літ.-наук. вістн. (К.), 1916. – Т. LXXI, кн. IX. – С. 224-228.*
3146. Рец. на кн.: *Розвага: Ілюстрований календар на 1916 і 1917 рік: Пам'ятна книжка полонених українців.* – Фрайштадт, 1916. – 328 с. // Шляхи (Львів), 1916. – № 19-22. – С. 696.
3147. Рец. на кн.: *Тіандр К. Датско-русские исследования.* Вып. III. – Петроград, 1915. – 204 с. // Укр. наук. зб. (М.), 1916. – Вип. II. С. 110-112.
3148. Рец. на кн.: *Успенский Ф. И. История Византийской империи.* Т. I. – Спб: Изд. Брокгауз-Ефрон. – 6/року вид. – XIV, 872 с. // Укр. наук. зб. (М.), 1916. – Вип. 2. – С. 132-136.
3149. Рец. на пр.: *Finkel L. Elekcyu Zygmunta i sprawy dynastyi Jagiellońskiej i unji Polsko-Litewskiej.* – Kraków, 1910. – 296 с. // Укр. наук. зб. (М.), 1916. – Вип. II. С. 32-36.
3150. Рец. на пр.: *Jakubowski Jan. Studia nad stosunkami narodowościowymi na Litwie przed Unią Lubelską.* – Warszawa, 1913. – 184 с. // Укр. наук. зб. (М.), 1916. – Вип. II. – С. 28-32.

1917

3151. **Важна хвиля** // Нар. воля (К.), 1917. – № 123.
3152. **“Велика, Мала і Біла Русь”** // Україна (К.), 1917. – Кн. – I, 2. – С. 7-19.
3153. **Велика хвиля** // Вільна Україна (К.), 1917. – С. 3-5.
3154. **Велика хвиля** // Нова рада (К.), 1917. – № 1.
3155. **Велика хвиля** // Шляхи (Львів), 1917. – № 5-8. – С. 379-380.
3156. **Вихрест Олександр** // Промінь (М.), 1917. – № 5-6. – С. 18-20.
3157. **Вихрест Олександр: Оповідання** // Укр. слово (Львів), 1917. – № 222. – 4 жовт.
3158. **Від голови Центральної Ради проф. М. Грушевського** Нар. воля (К.), 1917. – № 24. – С. 2.
3159. **Від голови Центральної Української Ради проф. М. Грушевського** // Нар. воля (К.), 1917. – № 29. – С. 2-3.
3160. **Від проф. М. Грушевського: [Відповідь Оберучеву]** // Нова рада (К.), 1917. – № 58. – С. 2.
3161. **Від редакції** // Україна (К.), 1917. – Кн. 1-2. – С. 5-6.
3162. **Відродини Літературно-наукового вістника** // Літ.-наук. вістн. (К.), 1917. – Т. LXII, кн. I. – С. 3-4.
3163. **Від слова до діла!** // Нова рада (К.), 1917. – № 5. – 31 берез.
3164. **Від слова до діла!** // Вільна Україна (К.), 1917. – С. 7-10.

3165. **Вільна Україна:** (Статті проф. М. Грушевського в “Новій раді”. Ч. 1-15); Шляхи (Львів), 1917. – № 5-8. – С. 379-385. Зі змісту:
3166. **Велика хвиля.**
 3167. **Повороту нема.**
 3168. **Народностям України.**
 3169. **Чи Україна тільки для українців?**
3170. **Вороття немає:** [Фрагмент статті М. С. Грушевського з газ. “Нова Рада”] // Розсвіт (Раштат), 1917. – 9. – трав. – С. 1.
3171. **Весвітня історія в короткім огляді.** Ч. I. – Пг.: Друк. “Науч. дело”, 1917. – 223 с.
3172. **Весвітня історія в короткім огляді.** Ч. I. – 2-е вид. – [К.], 1917. – 168 с.
3173. **Весвітня історія в короткім огляді.** Ч. II. – К.: Друк. акц. т-ва “П. Барський в Києві”, 1917. – 223 с.
3174. **Весвітня історія в короткім огляді.** Ч. III. – К.: Друк. акц. т-ва “П. Барський в Києві”, 1917. – 168 с.
3175. **В сімдесяті роковини Кирило-Мефодіївської справи** // Літ.-наук. вістн. (К.), 1917. – Т.LXII, кн. I. – С. 8-13.
3176. **Звідки пішло українство і до чого воно йде.** – К., 1917. – 15 с. – [Вид. авт].
3177. **З політичного життя старої України:** Розвідки, статті, промови. – К.: Друк. акц. т-ва “П. Барський”, 1917. – 126 с., II л. Зі змісту:
3178. **Громадський рух на Україні-Руси в XIII віці.** – С. 3- 30.
3179. **Галицьке боярство XII-XIII в.** – С. 31-49.
3180. **Хмельницький і Хмельниччина.** – С. 50-77.
3181. **250 літ.** – С. 78-83.
3182. **Богданові роковини.** – С. 84-88.
3183. **Виговський і Мазепа.** – С. 89-101.
3184. **Шведсько-український союз 1708 р.** – С. 102-116.
3185. **“Мазепинство” і “Богданівство”.** – С. 117-126.
3186. **З старого і нового** // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – Ч. 24. – С. 369-370.
3187. **З старого і нового** // Нова рада (К.), 1917. – Ч. 2.
3188. **З старого і нового** // Укр. слово (Львів), 1917. – Ч.124.
3189. **Ллюстрована історія України.** – 4-е вид. – К., 1917. – 544 с. з мал.
3190. **Мусимо взяти за розум** // Изв. Херсон. уезд. земства. – Херсон., 1917. – Ч. 41.
3191. **На всеукраїнський з’їзд** // Нова рада (К.), 1917. – Ч. 3.
3192. **Народам України** // Нова рада (К.), 1917. – Ч. 6.
3193. **Народностям України** // Збірка “Вільна Україна”. – 1917. – С. 10-12.

3194. **Народністю України** // Шляхи (Львів), 1917. – Ч.5-8. – С. 382-384.
3195. **На Свят-вечір** // Промінь (М.), 1917. № 5-6. – С. 21-22.
3196. **На страшний суд** // Промінь (М.), 1917. – № 3-4. – С.15.
3197. **На Українським національнім з'їзді:** 6-8 квіт. // Вільна Україна (К.), 1917. – С. 14-16.
3198. **“На Україну іде походом вороже військо”:** Промова проф. М. Грушевського на Всеукр. з'їзді Рад робіт., селян. і солдат. депутатів // Діло (Львів), 1917. – Ч.307.
3199. **Переяславська умова України з Московією 1654 року:** (Статті й тексти). – 2-е вид. – К., 1917. – 64 с.
3200. **Перспективи нового життя** // Промінь (М.), 1917. – № 1-2. – С. 16-19.
3201. **Повороту немає** // Вільне слово (Відень), 1917. – 16 трав. – С. 2.
3202. **Повороту немає** // Вільна Україна (К.), 1917. – С. 5-7.
3203. **Повороту немає** // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – Ч. 20. – С. 305.
3204. **Повороту немає** // Нова рада (К.), 1917. – Ч 4.
3205. **Повороту немає** // Шляхи (Львів), 1917. – Ч. 5-8. – С. 381-382.
3206. **По з'їзді** // Нова рада (К.), 1917. – Ч.13-14.
3207. **Проект Української Конституції** // Нар. воля (К.), 1917. – № 154.
3208. **Промова проф. Грушевського [на з'їзді народів у Києві]** // Укр. слово (Львів), 1917. – Ч. 248. – С. 1.
3209. **Про старі часи на Україні:** Коротка історія України: (Для першого початку). – 2-е вид. , [з дод., без мал.]. – К., 1917. – 162, II с.
3210. **Про старі часи на Україні :** Коротка історія України: (Для першого початку). – 3-є вид. – К., 1917. – VI, 7, 160 с.
3211. **Про старі часи на Україні.** Коротка історія України: (Для першого початку). – 4-е вид. – К., 1917. – IV, 5, 160 с.
3212. **Про українську школу.** – 2-е вид. – К.: Друк. словянська, 1917. – 61 с., 4 с.
3213. **Про українську мову й українську школу.** – 3-є вид. – К., 1917. – 61, 1 нен. с.
3214. **Проф. Грушевський про акт 5 падоляста** // Укр. слово. – Львів, 1917. – Ч. 191-192. – [Передрук з “Проміня” (М.), 1916. – № 2-4. – С. 16-20].
3215. **Речь М. С. Грушевского от имени украинских организаций [10.09.1917 р. на з'їзді народів у Києві]** // Свободный союз (К.), 1917. – № 1. – С. 29-32.
3216. **Свободный союз** // Свободный союз (К.), 1917. – № 1. – С. 1-2.
3217. **Середні віки Європи.** – К., 1917. – 150, 2 н/н. с.
3218. **Сполучення України з Московщиною в новішій літературі:** Крит. замітки // Україна (К.), 1917. – Кн. 3-4. – С. 91-108.
3219. **Тимчасовий Український уряд** // Нар. воля (К.), 1917. – № 5.

3220. **Тимчасовий Український уряд** // Нар. воля (К.), 1917. – Ч.40. – С.1-2.
3221. **Україна і Росія: Переговори в справі нового ладу.** (Продовження брошури: “Українська Центр. Рада і її універсали перший і другий). – К., 1917. – 16 с.
3222. **Україна окремішня** // Літ. – наук. вістн. (К.), 1917. – Т. LXXII, кн. I. – С. 10-19.
3223. **Українська Центральна Рада й її універсали: Перший і другий.** – 2-е вид., доп. – К., 1917. – 16 с.; Те ж. – 3-є вид. – К., 1917. – 16 с.; Те саме. – К.: Друк. “П. Барський”, 1917. – 16 с.
3224. **Український герб** // Нар. воля (К.), 1917. – №153.
3225. **Хмельницький в Переяславі: Іст. образи.** – К., 1917. – 79, 1 н/н. с.
3226. **Хто такі українці і чого вони хочуть.** К., 1917. – 15 с. – Те саме – 2-е вид. – К., 1917. – 16 с.
3227. **Час пробил** // Свободный союз (К.), 1917. – № 2. – С. 1.
3228. **Чергова справа** // Промінь (М.), 1917. – № 3-4. – С. 21-24.
3229. **Чергова справа** // Укр. слово (Львів), 1917. – Ч.197, 198.
3230. **Чи вяснюється?** // Нар. воля (К.), 1917. – № 46.
3231. **Чи Україна тільки для українців** // Вільна Україна. – К., 1917. – С. 13-14; Те саме // Нова рада (К.) – 1917. – Ч.15; Те саме. – Шляхи (Львів), 1917. – Ч. 5-8. – С. 384-385.
3232. **Що воно?** // Нар. воля (К.), 1917. № 27.*
3233. **Якої автономії і федерації хоче Україна.** – Відень: СВУ, 1917. – 22 с.; Те саме. – 2-е вид. – К., 1917. – 16 с.; Те саме. – 3-є вид. – К., 1917. – 16 с.; Те саме. – 4-е вид. – К., 1917. – 16 с.
3234. **Якої автономії і федерації хоче Україна: Чого хочуть українці?; Що таке автономія?; Національно-територіальна автономія; Яка користь з такої автономії?; Федеративний устрій; Федеральна Російська республіка; Автономія України** // Вістн. СВУ (Відень), 1917. – 7 жовт. – С. 642-645; 14 жовт. – С. 661-664.
3235. **Ярослав Осмомисл.** – К., 1917. – 77, 2 н/н.с.
3236. **Рец. на пр.: Розенфельд И. Б. Присоединение Малороссии к России: (1654-1693): Ист.-юрид. очерк.** – Пг, 1915. – 191 с. // Україна. – К, 1917. – Кн. 3-4. – С.92-108.

1918

3237. **В огні і бурі** // Літ. – наук. вістн. (К.), 1918. – Т. LXIX, кн. I. – С. 109-110.
3238. **В роковини Кирило-Мефодіївської справи** // Вільне життя (Одеса), 1918. – № 22.
3239. **Всесвітня історія в короткім огляді: Ч. II.** – 2-е вид. – К.: Друк. акц. т-ва “П. Барський у Київі”, 1918. – 160 с.; Те саме. – К.: б/в, 1918]. – 176 с.; Те само. Ч. III: Віки XVII і XVIII. – К.: Друк. – акц. т-ва. “П. Барський в Київі”, 1918. – 143 с.; Те саме. – Ч. IV. – К.: Друк. акц. т-ва “П. Барський у Київі”, 1918. – 167 с., 2 л.

3240. **Всесвітня історія в короткім огляді: Ч. V: Про заєвропейські краї в останніх століттях.** – К.: Друк. акц. т-ва “П. Барський у Києві”, 1918 . – 165 с.
3241. **Всесвітня історія в короткім огляді: Ч. VI: Європа в другій половині XIX в.** – К.: Друк. акц. т-ва “П. Барський у Києві”, 1918. – 160 с.
3242. **В сімдесяті роковини Кирило-Мефодіївської справи // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918.** – 10 берез. – С.138-140.
3243. **З старих карток: Оповідання.** – К.: Друк. акц. т-ва “П. Барський у Києві”, 1918. – 95 с., III л.
3244. **Ілюстрована історія України.** – [К.], 1918.-566, 1 с.; Те саме. – [К.], 1918.– 567 с.; Те ж. – [К.], 1918. – 575, I с.; Те саме. – 5-е вид. – К., 1918. – 576 с
3245. **Метеор // Літ. – наук. вістн. (К.), 1918.** – Т. LXXIII, кн. II. – С. 140-143.
3246. **На порозі нової України: Гадки і мрії.** – К.: Друк. акц. т-ва “П. Барський у Києві”, 1918. – 120 с. **Зі змісту:**
3247. **На переломі.- С. 9-13.**
3248. **Наша західна орієнтація.- С. 13-16.**
3249. **Орієнтація чорноморська.- С. 16-19.**
3250. **Нові перспективи.- С. 19-25.**
3251. **Культура краси і культура життя.- С. 25-31.**
3252. **Велика Україна.- С. 31-35.**
3253. **Підстави великої України: Село; Місто.- С. 36-44.**
3254. **Державність.- С. 44-48.**
3255. **Армія.- С. 48-50.**
3256. **Нація.- С. 50-54.**
3257. **Історія і її соціально-виховне значення.- С. 55-70.**
3258. **Самостійна Україна. Велике Різдво.- С. 71-72.**
3259. **Великий обов’язок.- С. 72-73.**
3260. **Українська самостійність і її історична необхідність.- С.74-76.**
3261. **Очищення вогнем.- С. 76-79.**
3262. **В огні і бурі.- С. 80-81.**
3263. **Мир землі нашій! – С. 82-83.**
3264. **Повероту не буде.- С. 83-84.**
3265. **Промова під Центральною Радою на похороні січовиків студенського куреня 19 березня.- С. 85.**
3266. **Установчі збори чи Парламент? – С. 86-88.**
3267. **Стара історія.- С. 90-93.**
3268. **Український герб.- С. 94-99.**
3269. **Про монетну українську одиницю.- С. 99-104.**
3270. **Новий поділ України.- С. 104-109.**
3271. **Новий час.- С. 109-111.**
3272. **За Холмшину.- С. 111-114.**
3273. **Промова в Ц[ентральній] Раді 19-го березня 1918 р. при ратифікації мирового договору.- С. 114-120.**

3274. **Очищення вогнем** // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. – 24 берез. – С. 169-170.
3275. **Очищенє огнем** // Нар. воля (К.), 1918. – Ч. 20; Те саме // Укр. слово. Львів., 1918. – Ч. 64.
3276. **Павло Полуботок** // Укр. слово (Львів.), 1918. – № 3. – С. 1-2.
3277. **Пам'яті Федора Вовка**: [Помер 29.06.1918 р.] // Україна (К.), 1918. – Кн. 1-2. – С. 5-10.
3278. **Переяславська умова України з Москвою 1654 року**: Статті й тексти. – К.: Друк. акц. т-ва “П. Барський у Києві, 1918. – 63 с.
3279. **По шкоді** // Літ. – наук. вістн. (К.), 1918. – Т. LXXII, кн. XII. – С. 233-243.
3280. **Промова голови Ц[ентральної] Р[ади] проф. Грушевського на засіданні Ц.[ентр.] Ради 19 березня 1918 р. при ратифікації мирового договору** // Нар. воля (К.), 1918. – Ч. 33. – С. 2-3.
3281. **Промова Грушевського [20.XI.1917 р. перед оголошенням універсалу Центр. Ради]** // Укр. слово (Львів), 1918. – Ч. 291.
3282. **Промова проф. М. Грушевського на з'їзді соц.-революціонерів** // Укр. слово (Львів), 1918. – Ч. 18. С. 2.
3283. **Про старі часи на Україні**: Коротка історія України: (Для першого початку). – 4-е вид. – К.: Друк. УЦР, 1918. – 160 с.
3284. **Роковини Української Центральної Ради**: Промова голови М. Грушевського // Укр. слово (Львів), 1918. – Ч. 70. – С. 2.
3285. **Стара історія** // Вістн. ПЛЖ. – Відень, 1918. – Ч. 18. – С. 268-269.
3286. **Стара історія** // Діло (Львів), 1918. – Ч. 02. – С. 1-2.
3287. **Стара історія** // Нар. воля (К.), 1918. – Ч. 59.
3288. **Старинна історія**: Греко-римський світ. – [К.], 1918. – 159 с.
3289. **Студії з економічної історії України**. Екон. і соціал. перелом XV-XVII в.в.: Господарство пол. магната на Задніпров'ю. – К.: Друк. УЦР, 1918. – 95 с., 1 л.
3290. **Svb dïvo**: Оповідання, начерки, замітки. – К.: Друк. акц. т-ва “П. Барський у Києві”, 1918. – 111 с. **Зі змісту**:
3291. **Ніч**.- С. 5-10.
3292. **Предок**.- С. 11-20.
3293. **Пенати**.- С. 21-38.
3294. **З похорону**.- С. 39-47.
3295. **Тестомент**.- С. 48-86.
3296. **Комета**.- С. 87-104.
3297. **На горах**.- С. 105-111.
3298. **Тризуб - український герб** // Тризуб. – Нью-Йорк, 1970. – № 57. – січ.-лют. – С. 23. – (Передрук з ч. «Нар. воля» (К.), 61918. – січ.).
3299. **Українська гривня** // Вістн. СВУ (Відень), 1918. – 7 квіт. – С. 211-212.
3300. **Українська самостійність і її історична необхідність** // Нар. воля (К.), 1918. – № 21.

3301. **Українська самостійність і її історична необхідність** // Вістн. СВУ (Відень), 1918. – 24 берез. – С. 170-171; Те саме. – Вільне слово (Відень), 1918. – 10 квіт. – С. 1-2; Те саме. – Розсвіт (Рашгат), 1918. – 1 квіт. – С.1.
3302. **Українська самостійність і її історична необхідність** // Укр. слово (Львів), 1918. - № 58 (858).
3303. **Український державний герб** // Нар. воля (К.),1918. – Ч. 19.
3304. **Хмельницький в Переяславі: Іст. образи.** – К., 1918. – 80 с.
3305. **Як творилась Українська Держава: Рос. революція і визволення України** // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1918. – №№ 34, 35,36. – С. 493-494, 506-508; №37. – С. 516-518; № 39. – С. 530-534; № 40. – С. 540-542.
3306. **Ярослав Осмомисл: Іст. образи: [Драма].** – К., 1918. – 77, 2 с.

1919

3307. **Від редакції** [Грушевський М. С.] // Літ. – наук. вістн. (К.), 1919. – Кн. I. – С. 3-4.
3308. **Відродження Української республіки** // Громада (К.), 1919. – № 1. – С. 2-3.
3309. **До українців в Америці** // Америка (Філадельфія), 1919. – Ч. 130; Те саме // Канад. українець. – 1919, Вінніпег [Лист з Праги 23.XI.1919 р.]. – Ч. 55; Те саме // Свобода (Джерсі-Сіті), 1919. Ч. 116, 129У; Те саме. – Укр. прапор (Відень), 1919. – Ч.30.
3310. **Історія України: Прилажена до програми вищих почат.шкіл і низших класів шкіл середніх.** – Кам'янець на Поділлю: Накл. Вид. відділу Поділ. губ. нар. управи. – 1919. – 272 с.
3311. **Культурно-національний рух на Україні в XVI-XVII віці.** – 2-е вид. – [Відень]: Дніпросоюз, 1919. – 2 н/н., 248 с.
3312. **Лист від М. Грушевського: [Фрагмент листа на адресу віче м. Чікаго]** // Шлях, 1919. – 3 груд. – С. 4.
3313. **Лист від М. Грушевського [у відповідь на записки до Америки]** // Свобода (Джерсі Сіті), 1919. – Ч.130, 152. – С.2.
3314. **Лист від професора Мих. Грушевського до Мирослава Січинського** // Нар. воля (Скентон,Па), 1919. – Ч. 135. – С. 3.
3315. **Новий період історії України** // Нове життя (Олифант. Па), 1919.
3316. **Об'єднання України Наддніпрянської і Надністрянської** // Громада (К.), 1919. – № 2-3. – С.4.
3317. **Привіт** // Нове життя (Станіслав), 1919. – Ч. 88.
3318. **Про батька козацького Богдана Хмельницького** // Свобода (Джерсі Сіті), 1919. – Чч. 90, 93, 96 і далі.
3319. **Про старі часи на Україні: Коротка історія України. (Для першого початку)** // Відень. [На обгортці “Київ”]. [Дніпросоюз]. Вид. 6-е, 1919. – 119 с.
3320. **Про старі часи на Україні: Коротка історія України: (Для першого початку).** 5-е вид. – К., 1919. – IV, 160 с.

3321. **Професор Грушевський до американських українців:** [Лист у відповідь на запрошення приїхати до Америки] // Америка (Філадельфія), 1919. – Ч.128. – С.2.
3322. **Про Холмську та Бесарабську справу:** Промова на засіданні Центр. Ради 15.03. [1918 р.] при ратифікації мирового договору // Вістн. ПЛЖ (Відень), 1919. – 31 берез. – С. 186-187.
3323. **Світова війна і революція:** Українська Народна Республіка // Свобода (Джерсі Сіті), 1919. – Ч. 113. – С. 3.
3324. **Що говорить професор Грушевський про зраду:** (Виїмок із листа проф. Грушевського до “Свободи”, писаного з Женеві 30.XI.1919 р.) // Америка (Філадельфія), 1919. – Ч. 151.
3325. Рец. на кн.: *Квітка-Основьяненко Г. Твори* / Під ред., з приміт., біогр. та іст.-літ. начерк. В. Бойка. – К.: Криниця, 1918 // Літ.-наук. вістн. (К.), 1919. – Т. LXXIII, кн. I. – С. 125-126.
3326. Рец. на кн.: *Яцьків М. Танець тіней:* Світлини галицького життя: Роман з рідного побуту. Ч. I-II : 1916-1917.) // Літ.-наук. вістн. (К.), 1919. – Т. LXXIII, кн. III. – С. 298-312.

1920

3327. **Віра в себе самих** // Америка (Філадельфія), 1920.– № 1. – С. 1.
3328. **В першій делегації Укр[аїнської] парт[ії] соц[іалістів] - рев[олюціонерів]** // Борітеся-Поборете (Відень), 1920. – № 3. – листоп. – С. 47-60.
3329. **Всесвітня історія:** Приладжена до програми вищих почат. шкіл і низших клас шкіл середніх. – К.: Друк. J. N. Vernay. Wien. – 1920. – 202 с.
3330. **Всесвітня історія в короткім огляді.** Ч. 2-а. – К.: Друк. J. N. Vernay. Wien. – 1920. – 270 с.
3331. **В справі Українського соціологічного інституту** // Вперед (Львів), 1920. – № 87. – С. 2; Те само. – На переломі (Відень), 1920. – № 3. – С. 11-12; Те само. – Вперед (Скрептон), 1920. – № 42. – С. 2.
3332. **Горе України:** Лист до американских українців [Женева, 18.03.1920 р.] // Америка (Філадельфія), 1920. – Ч. 44. – С. 2; Те само // Канадець (Едмонтон), 1920. – Ч. 18. – С. 5; Те само // Канад. Фермер (Вінніпег), 1920. – Ч. 17. – С. 4.
3333. **Драгоманов в політичнім і національнім розвитку українства** // Борітеся-Поборете (Відень), 1920. – № 5. – груд. – С. 1-15.
3334. **Життєва сила народу** // Ілюстр. тижневик. – Нью-Йорк, 1920. – Р.ІІ, ч. 3. – С. 4-5.
3335. **Життя М. Грушевського від вибуху війни:** (Автобіографія) // Нар. воля (Скрептон, Па), 1920. – Ч. 52. – С. 2; Те само. – Укр. голос (Вінніпег), 1920.
3336. **Історія України.** Підручник для середніх і вищих почат. шкіл. – 1-е вид. – Київ; Відень: Дніпросоюз, 1920. – 216 с.
3337. **Культурна криза на Україні** // Нар. воля (Скрентон, Па), 1920. – Ч. 113. – С. 2; Те само // Нар. слово (Пітсбург. Па), 1920. – Ч. 40. – С.2.

3338. **Лист до американських українців** [з Женеви. 16.12.1919 р.] // Свобода (Джерсі Сіті), 1920. – Ч. 3. – С. 2.
3339. **Лист до канадійських українців** // Канад. українець. – Вінніпег, 1920. – Ч.4. – С. 2.
3340. **Ліквідація комітету незалежної України** // Укр. голос (Вінніпег), 1920. – Ч. 42. – С. 13.
3341. **Між Москвою і Варшавою** // Борітеся-Поборете (Відень), 1920. – № 2. – жовт. – С. 1-18; Те саме // Канад. українець (Вінніпег), 1920. – Ч. 66. – С. 4; Те саме // Нар. воля (Скредтон. Па), 1920. – Ч. 98. – С. 2.
3342. **Мова українська і московська** // Православний календар на р. 1911. – Чернівці, 1911. – С. 72-75.
3343. **Мова українська та московська** // Товариш імігранта. Календар укр. робіт. союзу на рік 1921. – Скредтон, Па, 1920. – С. 141-142. – [Передрук з “Села”, 1910. № 15].
3344. **Морські походи козаків** // Крушельницький А. Українська читанка для 2-ї класи середніх шкіл. – 2-е вид. / Зладив І.Копач. – Львів, 1920. – С. 217-223.
3345. **На село** // Борітеся-Поборете (Відень), 1920. – № 4. – груд. – С. 1-21.
3346. **Новий період історії України** // Нове життя (Олифант, Па), 1920. – Ч. 1. – (Кінець).
3347. **Політика російських совітів проти України** // Нар. слово (Пітсбург, Па), 1920. – Ч.35. – С.3.
3348. **Політичний стан України** // Воля (Відень), 1920. – Т.ІІІ. – № 10-11. – С. 445-447.
3349. **Роковини української незалежності** // Нове життя (Олифант), 1920. – Ч. 3; Те саме. – Свобода (Джерсі Сіті), 1920. – Ч.11.
3350. **Татарський погром України** // Крушельницький А. Українська читанка для 2-ї класи середніх шкіл. 2-е вид. / Зладив І.Копач. – Львів, 1920. – С. 208-213.
3351. **Україна, Польща й Росія** // Нова доба (Відень), 1920. – 26 черв. – С. 2-3.
3352. **Українська партія соціалістів-революціонерів та її завдання** // Борітеся-Поборете (Відень), 1920. – № 1. – верес. – С. 1-54.
3353. **Шевченко, як проповідник соціальної революції** // Борітеся-Поборете (Відень), 1920. – №1. – верес. – С. 52-54; Те саме // Нар. слово (Пітсбург), 1920. – Ч. 47. – С. 2.
3354. **Як допомогти старому красву у видавництвах** // Америка (Філадельфія), 1920. – Ч.16. – С. 2; Те саме // Канад. Українець (Вінніпег), 1920. – Ч.14. – С. 3; Те саме // Свобода (Джерсі Сіті), 1920. – Ч. 12. – С. 2.

1921

3355. **Відкритий лист голові Ради Народних Комісарів УСРР Х. Г. Раковському** // Борітеся-Поборете (Відень), 1921. – № 10. – жовт. – груд. – С. 1-8.

3356. В першій делегації Української партії соціал-революціонерів // Борітеся-Поборете (Відень), 1921. – №7. – лют.-берез. – С. 28-55.
3357. До В[ельми] поважних товаришів М. В. Левицького, Пов[новаженого] пред[ставника] УСРР Ю. В. Новаковського, Гол[ови] торг[ової] місії Д. Е. Кудрі, пред[ставника] Вукоспілки в Празі // Борітеся-Поборете (Відень), 1921. – № 10. – жовт.-груд. – С. 28-30.
3358. [Дописка до поклику Української Академічної громади в Празі] // Нар. воля (Скрентон, Па), 1921. – Ч. 28. – С. 2.
3359. До редакції “Вперед” у Львові // Борітеся-Поборете (Відень), 1921. – № 10. – жовт.-груд. – С. 30-31.
3360. Занепад українського життя в XV і XVI віках // Дніпро (Трентон; Нью Джерсі), 1921. – Ч. 7. – С. 4.
3361. Ілюстрована історія України. – Київ, Відень. – 1921. – 576 с.
3362. Історія України: Прилажена до програми вищих почат. шкіл і нижших клас шкіл середніх. – Київ; Відень: Дніпросоюз, 1921. – 216 с.
3363. Лист від проф. М. Грушевського // Свобода (Джерсі Сіті), 1921. – Ч. 94. – С.2.
3364. Лист до Українського музичного товариства “Запороже” в Ньюарку [Нью-Йорку] // Свобода (Джерсі Сіті), 1921. – Ч.180. – С. 4.
3365. Лист М. Грушевського // Нар. воля (Скрентон), 1921. – Ч. 46. – С. 2.
3366. Лист проф. М. С. Грушевського: [Спростування, видруковане в № 202 журн. “Вперед” щодо поїздки на Україну з укр. соціалістами-революціонерами] // Укр. слово (Париж), 1921. – 24 листоп. – С. 6.
3367. Листи до молоді // Наш стяг (Відень), серп. 1921. – С. 15-28.
3368. Пам'яті Паризької комуни // Борітеся-Поборете (Відень), 1921. – № 8. – квіт.-черв. С. – 1-8.
3369. Подяка і просьба: [Лист до амер. українців з датою: Відень, 20 берез. 1921 р.] // Америка (Філадельфія, Па), 1921. – Ч. 45. – С. 2.
3370. Початки громадянства: (Генетична соціологія) – [Wien]: Inst. f. Sociologique Ukrainien, 1921. – 328 S.
3371. Українські стародруки // Книга / Під ред. Д. Антоновича. – Відень; Київ, 1921. – Кн. I. – груд. – С. 2-4.

1922

3372. Богданові роковини // Крушельницький А. Вибір з українського народнього письменства. – Київ; Відень; Львів, 1922. – Т. II. – С. 398-402.
3373. Ворота Італії // Крушельницький А. Сьома читанка. – Київ; Відень; Львів, 1922. – С. 319-323.
3374. Галицьке відродження і 1848 рік // Свобода (Джерсі Сіті), 1922. – Ч. 296. – С. 3.

3375. **Гетьман Петро Сагайдачний:** (З нагоди 300-ліття смерти) // Письмо з Просвіти (Львів), 1922. – Ч. 17-18. – С. 139-140.
3376. **До шановних земляків Америки** // Америка (Філадельфія), Па, 1922. – Ч.49. – С. 2.
3377. **З недавнього минулого:** (Селянство в революції) // Письмо з Просвіти (Львів), 1922. – Ч. 7-8.
3378. **З початків [починів] українського соціалістичного руху:** А. Драгоманів і женеvський соц. гурток. – Відень: Укр. соціол. ін-т, 1922. – 212 с.
3379. **Історія України-Руси.** Т.VIII. Ч. I.: Від Куруківщини до Кумейщини: Роки 1626-1638. 2-е вид., авт. – Київ; Львів, 1922. – 355 с.
3380. **Історія України-Руси.** Т.VIII. Ч. II: Початки Хмельниччини (1638-1648). – 2-е вид., авт. – Київ; Відень, 1922. – 224 с.
3381. **Історія України-Руси.** Т. VIII: Ч. III. Хмельниччина в розквіті (1648-1650). – 2-е вид., повт. – Київ; Відень, 1922. – 288 с.
3382. **На новий рік** // Письмо з Просвіти (Львів), 1922. – Ч. 5-6. – С. 37-38.
3383. **Острог – осередок освіти на Україні** // Крушельницький А. П'ята читанка. – Київ; Відень; Львів: Чайка, 1922. – С. 387-398.
3384. **Острозька академія** // Крушельницький А. Вибір з українського народного письменства. Т. II. – Київ; Відень; Львів, 1922.– С. 387-398.
3385. **Початки відродження в Західній Україні** // Свобода (Джерсі Сіті), 1922. – Ч. 277. – С. 3.
3386. **Початки Січи** // Крушельницький А. Сьома читанка. – Київ; Відень; Львів: Чайка, 1922. – С. 329-330.
3387. **Татарський погром України** // Крушельницький А. П'ята читанка. – Київ; Відень; Львів, 1922. – С. 320-323.
3388. **Як козаки лагодяться в морський похід** // Крушельницький А. П'ята читанка. – Київ; Відень; Львів, 1922. – С. 325-328.
3389. **Ярослав Мудрий** // Укр. читанка для I-ї класи середніх шкіл. – 2-е вид. Зладив І.Копач. Львів, 1922. – С. 42-44.

1923

3390. **Вступна стаття** // *Олесь О.* “Вибір поезій”: 1903-1923). – Прага, б/р. вид. – С. IV-XVI.
3391. **До шан[овних]. Земляків Америки** // Громад. голос (Львів), 1923. – Ч.17-18.
3392. **З великої України** // Громад. голос (Львів), 1923. – Ч. 25.
3393. **Історія української літератури.** Т. 1. – Київ; Львів: Друк. НТШ, 1923. – 360 с.
3394. **Історія української літератури.** Т. II. – Київ; Львів: Друк НТШ, 1923. – 360 с.
3395. **Історія української літератури.** Т. III. – Київ; Львів: Друк. НТШ, 1923. – 295 с.
3396. **Панської України не збудувати!** // Громад. голос (Львів), 1923. – Ч. 41. – С. 1-4.

3397. **Пекуча справа** // Америка (Філадельфія, Па), 1923. – Ч. 133. – С. 2.
3398. **Перемога Хмельницького коло Жовтих вод і Корсуня** // Календар “Канад. фермера” на 1923 р. – Вінніпег, 1923. – С. 83-85.
3399. **Подкарпатська Русь в давнину** // *Бирчак В.* Руська читанка для III класу гімназійних і горожанських шкіл. – Прага, 1923. – С. 60-62.

1924

3400. **Від редакції** // Україна (К.), 1924. – С. 5-6; № 4, кн. 1-2. – С. 189-191.
3401. **Грецькі колонії на Україні** // *Крушельницький А.* Восьма читанка. – Київ; Відень; Львів, 1924. – С. 367-369.
3402. **Заслужені для української науки і українознавства діячі, що померли в рр. 1918-1923** / Зладив акад. М. Грушевський при ближчій участі акад. С. Єфремова і співробітників ВУАН // Україна (К.), 1924. – Кн.3. – С. 180-191.
3403. **Звіт Науково-дослідної катедри історії України про роботу в квітні-вересні 1924 р.** // Репресоване краєзнавство. – К.; Хмельницький, 1991. – С. 387-338.
3404. **Інтерв'ю** [акад. М. С. Грушевського кореспонденту газ.] // «Пролет. правда» (К.) – 1924. – 9 верес.
3405. **Могила Володимира Великого** // Стара Україна (Львів), 1924. – Ч. VI. – С. 82.
3406. **Передмова** // *Грушевська К.* З примітивної культури: Розвідки і доповіді... – К, 1924. – С.3-16.
3407. **Поезія Олесь: Передм. до видання** // *Олесь О.* Вибір поезій. – Прага, 1924. – С. I-XVI.
3408. **Проект організації Науково-дослідної катедри історії України в Києві, розроблений академіком ВУАН М. С. Грушевським 11.IV.1924 р.** // Репресоване краєзнавство. – К.; Хмельницький, 1991. – С. 384-385.
3409. **Протестанські громади на Україні** // Віра та знання (Торонто), лют.-берез. 1924. – Ч. 9-10. – С. 44-48.
3410. **П'ятдесят літ “Исторических песен малорусского народа” Антоновича і Драгоманова** // Україна (К.), 1924. – Т. 1-2. – С. 97-09.
3411. **“Українське Наукове товариство у Києві” та Історична секція при Всеукраїнській Академії наук в рр. 1914-1924** // Україна (К.), 1924. – № 4. – С.180-188.
3412. Рец. на пр.: *Debidour A. Histoire diplomatique de l'Europe depuis le congrès de Berlin jusqu'à nos jours, par...* I-II. – (Bibliothèque d'histoire contemporaine). – Paris, 1916-1918, – XII, 359, 379 р. // Україна (К.), 1924. – Кн. 3. – С. 176-177.
3413. Рец. на кн.: *Кащенко А.* Великий луг запорізький. – Катеринослав, 1917. – 112 с. // Україна (К.), 1924. – Кн. 4. – С. 163-165.

3414. Рец. на кн.: *Levy-Bruehl L. Das Denken der Naturvoelker*: In deutscher Uebersetzung herausgegeben und eingeleitet von Dr. W. Jerusalem. – Wien; Leipzig.: W. Braumueller, 1921. – XIII, 352 S. // Україна (К.), 1924. – Кн. 1-2. – С.145-153.
3415. Рец. на пр.: *Levy-Bruehl L. La mentalité primitive*: (Bibliothèque de philosophie contemporaine – Travaux de L'Année Sociologique). – Paris: F. Alcan. 1922. – III, 537 p. // Україна (К.), 1924. – Кн. I-II. – С. 145-153.
3416. Рец. на кн.: *Миллер В. Очерки русской народной словесности*. Т. III: Былины и исторические песни. – М.-Л: Госиздат, 1924. – IV, 351 с. // Україна (К.), 1924. – Кн. 3. – С.155-162.
3417. Рец. на пр.: *Niederle L. Manuel de l'antiquité slave*. Т. I: L'histoire. – Paris: Librairie E.Champion, 1923. – (Collection de manuels publiés par l'Institut d'études Slaves. I). – VIII, 246 p. // Україна (К.), 1924. – Кн. 1-2. – С. 180-184.
3418. Рец. на пр.: *Rawita Gawroński: Sprawy i rzeczy ukraińskie*: Materiały do dziejów kozaczyny i hajdamaczyny. – Lwów, 1914. – VIII, 218 s. // Україна (К.), 1924. – Кн. III. – С. 94-95.
3419. Рец. на кн.: *Сперанский М. Русская народная словесность повествовательного характера*. – М., 1917. – VI, 474 с. // Україна (К.), 1924. – Кн. 3. – С. 160-162.
3420. Рец. на пр.: *Thurnwald R. Zum gegenwaertigen Stande der Volkerpsychologie*. – (Koehln. Vierteljahrshefte. IV, 1924. – Heft 1-2.) // Україна (К.), 1924. – Кн. 4. – С. 145-153.

1925

3421. **Береження і дослідження побутового і фольклорного матеріалу, як відповідальне державне завдання** // Україна (К.), 1925. – Кн. 5. – С. 4-14.
3422. **Від редакції** // Україна (К.), 1925. – Кн.4. – С. 3-4.
3423. **Впливи чеського національного руху XIV-XV в.в. в українськiм життi і творчостi, як проблема дослiду**: Кiлька замiток і дезидерат // Зап. НТШ (Львiв), 1925. – Т. CXLI-CXLII. – С. 1-13.
3424. **Впливи чеського національного руху XIV-XV в.в. в українськiм життi і творчостi, як проблема дослiду**: Кiлька замiток і дезидерат. (Вiдб.). – Львiв: Друк. НТШ, 1925. – С. 13.
3425. **Всеукраїнська Академія наук** // Зап. НТШ (Львiв), 1925. – № S. – С. 212.
3426. **В шістдесят чвертi Шевченкові роковини** // Зап. НТШ (Львiв), 1925. – Кн. 1-2. – С. 3-5.
3427. **До управилення українського правопису** // Зап. НТШ (Львiв), 1925. – Кн. 5. – С. 189-191.
3428. **До чого змушувано українців з кінцем XVI століття** // Календар “Українського хлібороба” на 1926 р. – Уніон на Вікторії, 1925. – С. 89-90.

3429. **Заслужені для української науки і українознавства діячі, що померли в р.р. 1918-1925** // Зап. НТШ (Львів), 1925. – Кн. 6. – С. 175-186.
3430. **Зі звіту про роботу Науково-дослідної катедри історії України в Києві за період від 1 січня до 1 липня 1925 р.** // Репресоване краєзнавство. – К.; Хмельницький, 1991. – С.397-400.
3431. **З історії релігійної думки на Україні.** – Львів: Друк. НТШ, 1925. – 160 с.
3432. **З історії релігійної думки на Україні.** – Львів, 1925. – 4 н/н., 160 с. – (Ukr. Sociological Inst.).
3433. **Історія української літератури. Т. IV: Усна творчість пізніх княжих і переходових віків XIII-XVII.** – К.: ДБУ. – УАН, 1925. – 692 с.
3434. **Костомаров і новітня Україна: В сорокові роковини** // Зап. НТШ (Львів), 1925. – Кн. 3. – С. 3-20.
3435. **Науково-дослідча катедра історії України в Києві, в академічному році 1924/5** // Україна (К.), 1925. – № 5. – С. 172-174.
3436. **Передмова** // УАН: “Праці іст. секції” // Зап. іст.-філол. відділу УАН. – К., 1925. – Кн. VI. – С. III-IV.
3437. Рец. на кн.: *Wundt W. Volkerpsychologie: Eine Untersuchung des Entwicklungsgesetze von Sprache, Mythos und Sitte. Bd. VII, VIII, IX, X: 1917-1920* // Україна (К.), 1925. – Кн. I-2. – С. 179-190.
3438. Рец. на кн.: *Folklore in the old testament: Studies in Comparative Religion, Legends and Law by Sir J. G. Fraser, in three volumes.* – London: Macmillan, 1919. – Т. I. – XXV, 560 p.; Т. II. – XXI, 571 p.; Т. III. – XVIII, 556 p. // Україна (К.), 1925. – Кн.5. – С. 144-147.
3439. Рец. на ст.: *Лященко А. Былина о Соловье Будимировиче и сага о Гаральде.* – (Sertum bibliologicum в честь проф. А. И. Маленна). – Пг., 1922. – С. 94-136 // Україна (К.), 1925. – Кн. I-II. – С. 191-192.
3440. Рец. [Підп. Бузук П., Грушевський М. С.] на пр.: *Niderle L. Slovanske starozitnosti, 1924* // Україна (К.), 1925. – Кн. 6 (15). – С. 130-138.
3441. Рец. на кн.: **Початки книгопечатання на землях України в пам'ять 350-ліття першої друкованої книжки на Україні у Львові 1573-4 р., із 560 зразками друку і прикрас давньої книги України замислом, трудом і заходами Іларіона Свенціцького, накладом наукової фундації галицького митрополіта Андрея Шептицького.** – У.С.В.В. – “Національний музей” у Львові: В печатні монастиря сина св. Василя, у жовт. 1924 р. – XXII, 86, 304 н/н. табл. // Україна (К.), 1925. – Кн. 3. – С.165-166.
3442. Рец. на пр.: *Rostowtzeff M. Iranians and Greeks in soueth Russia.* – Oxford, at the Clarendon Press, 1922. – XVI, 160 p. // Україна (К.), 1925. – Кн. 4. – С. 151-158.

3443. Рец. на пр.: *Rostowtzeff M. Les origines de la Russie: Revue des études slaves*, 1922. – P. 5-18 // Україна (К.), 1925. – Кн. 4. – С. 151-158.
3444. Рец. на пр.: *Ростовцев М. Скифия и Босфор: Крит. обозрение памятников лит. и археол. (Рос. Акад. истории материальной культуры)*, 1925. – VIII, 623 с. // Україна (К.), 1925. – Кн. 4. – С. 151-158.
3445. Рец. на кн.: *Ростовцев М. Эллинизм и иранство на Юге России: Общий очерк.* – Пг.: Огни, 1918. – VII, 190 с. // Україна (К.), 1925. – Кн. 4. С. 151-158.
3446. Рец. на ст.: *The slavonic review.* – A. Survey of the slavonic peoples, their History, Economics, Philology and Literature, 1924. – Vol. II, № 6. March, 1924. – 465-672 p.; Vol. III. № 7. June 1924. – VII, 240 p.; Vol. III. № 8. Decem. 1924, p. XV, 241, 480 // Україна. – К., 1925. – Кн. 4. – С. 178-179.

1926

3447. **Автобіографія:** Друк. як рукопис. – К., 1926. – 31 с.
3448. **Акад. Володимир Гнатюк:** (1871-1926) // Україна (К.), 1926. – № 6. – С. 182-190.
3449. **Акад. Микола Федотович Біляшівський:** (Некролог) // Україна (К.), 1926. – Кн. 2-3. – С. 237-239.
3450. **Апостолові праці** // Україна (К.), 1926. – Кн. 6. – С. 3-20.
3451. **Виступ акад. М. С. Грушевського** // Пролет. правда (К.) – 1926. – № 23 (1333). – 30 січ. – С. 3.
3452. **Відродження французької соціологічної школи** // Первісне громадянство та його пережитки на Україні: Наук. щорічник. – К., 1926. – Вип. 1-2. – С. 112-117.
3453. **В правописній справі** // Україна (К.), 1926. – № 5. – С. 191.
3454. **Вступне слово** // Первісне громадянство та його пережитки на Україні: Наук. щорічник. – К., 1926. – Вип. 1-2. – С. III-VIII.
3455. **До управлїнення українського правопису** // Літ.-наук. вістн. (Львів), 1926. – Кн. 2. – С. 272-276.
3456. **Іван Коссак:** (Некрол.) // Україна (К.), 1926. – № 6. – С. 190-191.
3457. **Історикові Київa** // Нові студії з історії Київa Володимира Івановича Щербини : Вид. УАН в пошану 50-ліття його літ.-наук. діяльності. – К., 1926. – 166 с. – (ВУАН. Зб. іст.-філол. відділу, № 4).
3458. **Історична секція Української академії наук в 1925 р.** // Україна (К.), 1926. – № 1. – С. 160-162. – [М. Грушевський].
3459. **Історія української літератури. Т. V :** Культурні і літературні течії на Україні в XV-XVI в.в. і перше відродження (1580-1610 р.р.). Вип. 1. – К.: ДВУ, 1926. – 208 с.
3460. **Місія Драгоманова** // Україна (К.), 1926. – № 2-3. – С. 3-28.
3461. **Науково-дослідча катедра історії України в Києві:** // Студії з історії України: Наук.-досл. катедра історії України в Києві / За голов. ред. М.С.Грушевський. – К., 1926. – Т. I. – XVIII. – 178 с.

3462. **Передмова** // Київ та його околиця в історії і пам'ятках. – К., 1926. – С. VII-X.
3463. **Перспективи і вимоги української науки: (Київ. сесія “Україна”)** // Україна (К.), 1926. – № 1. – С. 3-15.
3464. **Порайонне історичне дослідження України і обслідування київського вузла** // Київ та його околиця в історії і пам'ятках”. – К., 1926. – С. 1-24.
3465. **Шевченкові роковини** // Нар. воля (Скрентон), 1926. – Ч. 26. – С. 3.
3466. Рец. на пр.: *Dobrowolski K. Pierwsze sekty religijne w Polsce: 1925.* – (Reformacja w Polsce, rocznik, 1924. – Nr. 11-12, s. 160-202 // Україна (К.), 1926. – Кн. I. – С. 139.
3467. Рец. на кн.: **Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка у Львові: Т. СXXXVIII-CXL** // Україна (К.), 1926. – Кн.4. – С.155-159.
3468. Рец. на кн.: *Заславский Д. Михаил Петрович Драгоманов: Крит.-биограф. очерк.* – К.: Соробкоп., 1924. – 172 с. // Україна (К.), 1926. – Кн. 2-3. – С. 218-221.
3469. Рец. на кн.: **Праці Історично-філософичної секції.** – Львів, 1925. – Т. IV. – 275 с. // Україна (К.), 1926. – Кн. 4. – С. 155-159.
3470. Рец. на ст.: *Сперанский М. К истории взаимоотношений русской и югославянских литератур.* – (Изв. отд. рус. яз. имп. АН, 1921. – Т. XXIV; 1923. – С.143-206 // Україна (К.), 1926. – Кн. 5. – С. 164-165.
3471. Рец. на кн.: *Тихтаев К. М. Сравнительная история развития человеческого существа и общественных форм.* I-II. – Л.: ГИЗ, 1924. – 371, 366 с. // Первісне громадянство та його пережитки на Україні: Наук. щорічник. Вип. I.-II. – К., 1926. – С.126-127.
3472. Рец. на кн.: **Хроніка Наукового товариства ім. Шевченка у Львові за роки 1923-1925:** Ч. 67-68. – Львів, 1926. – 176 с. // Україна (К.), 1926. – Кн. 4. – С.155-159.
3473. Рец. на пр.: *Czeshire H. T. The great tartar invasion of Europa* // Україна (К.), 1926. – Кн. 4. – С. 141-142.
3474. Рец. на кн.: **Ювілейний збірник Наукового товариства ім. Шевченка у Львові в п'ятидесятиліття основания: 1873-1923.** – Зап. НТШ. – Т.СXXXVIII-CXL: Праці Іст.-філол. секції. – IV, 235 с. // Україна (К.), 1926. – Кн. 4. – С.155-159.
3475. Рец. на кн.: *Яцимирский А. Библиографический обзор апокрифов в южнославянской и русской письменности: (Списки памятников).* Вып I: Апокрифы ветхозаветные. – Изд. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН. – Пг., 1921. – VIII,– 273 с. // Україна (К.), 1926. – Кн. I. – С. 138.

1927

3476. **В тридцяті роковини Куліша:** Соціал.-традиційні підоснови Кулішевої творчості // Україна (К.), 1927. – № 1-2. – С. 9-38.

3477. **Данило Щербаківський:** (Некролог) // Україна (К.), 1927. – № 3. – С. 212-215.
3478. **Історія української літератури.** Т. V: Культурна і літературна течія на Україні в XV-XVI вв. і перше відродження (1580-1610рр.). Вип. 2. – К.: ДВУ, 1927. – 204, 1. с.
3479. **Кілька слів про його** [Лазаревського О. М.] **наукову спадщину та її дослідження** // Україна (К.), 1927. – № 4. – С. 3-17.
3480. **“Малоросійськія песни” Максимовича і століття української наукової праці** // Україна (К.), 1927. – № 6. – С. 1-13.
3481. **Невиконане побажання Марко Вовчок** // Україна (К.), 1927. – № 3. – С. 143-144.
3482. **Передмова** [до “Бібліогр. огляду наук.-дослід. і наук.-видав. руху Рад. України в 1926 р.”] // Україна (К.), 1927. – № 3. – С. 145-146.
3483. **Передне слово** // Укр. археогр. збірник. Т. II. – К., 1927. – С. III.
3484. **Попереднє слово** // За сто літ: Матеріали з громад. і культ. життя України XIX і поч. XX ст. – К., 1927. – Кн. I. – С. III-VI.
3485. **Предок** // Досвітні огні: Збірник. – С. 320-328.
3486. **Проф. Грушевський про напрямки української політики** // Ілюстрований Укр. нац. календар на рік 1928. – Перемишль: Укр. голос, 1927.
3487. Рец. на пр.: **Eisenmann L. The imperial idea in the history of Europe** // The Slavonic Review // Україна (К.), 1927. – № 1-2. – С. 196-197.
3488. Рец. на кн.: **Иванов Й. Богомилски книги и легенди.** – Софія, 1925. – IV, 338 с. // Україна (К.), 1927. – Кн. 6. – С. 154-155.
3489. Рец. на пр.: **Cronia Ar. Bogomilismo.** – (L'Europe Orientale, 1926. – Т. XII. – р. 606-630) // Україна (К.), 1927. – № 5. – С. 155-156.
3490. Рец. на пр.: **Lednicki V. Existe-t-il un patrimoine commun d'études slaves?** – [Le Monde Slave, revue mensuelle, décembre 1926, p. 411-431] // Україна (К.), 1927. – Кн. № 3. – С. 172-174.
3491. Рец. на пр.: **Łoś Jan. Początki pismennictwa polskiego** (Przegląd zabytków językowych). – 2-e wyd. popr. – Lwów; Warszawa; Kraków: Wyd. Zakładu Nar. im. Ossolińskich, 1922. – XVI, 5.44 s. // Україна (К.), 1927. – № 1-2. – С. 198-200.
3492. Рец. на пр.: **Panaitescu P.P. L'influence de l'oeuvre de Pierre Mogilla archevêque de Kiev dans les principautés roumaines: Extrait des “Mélanges L'Ecole Roumaine en France”** (V. 1926). – Paris, 1926. – 98 p. // Україна (К.), 1927. – № 4. – С. 191-192.
3493. Рец. на ст.: **Die Religion der Ostslawen.** 1922 // Первісне громадянство та його пережитки на Україні: Наук. щорічник Вип. I-II. – К., 1927. – С. 134-137.
3494. Рец. на кн.: **Этнографический отдел Государственного русского музея: Материалы по этнографии.** Т. 3. Вып. 1. – К.: ДВУ, 1927. – 208 с.

3495. Рец. на пр.: *Jensen A. Ukrainarna.* – Stockholm: P.A. Noretadt Soeners Foerlag, 1921. – 131 s. // Україна (К.), 1927. – Кн. 2-3. – С. 221-222.

1928

3496. **Вступне слово:** Сказане на початку засідання головою іст. секції акад. М. С. Грушевським // Україна (К.), 1928. – № 2. – С. 3-5.
3497. **З публіцистичних писань Костомарова** // Наук.-публіцистичні і полемічні писання Костомарова. – К., 1928. – С. III-XXI.
3498. **З соціально-національних концепцій Антоновича** // Україна (К.), 1928. – № 5. – С. 3-16.
3499. **Лист академіка ВУАН М. Грушевського до президії Укрнауки НКО УСРР з пропозиціями щодо реорганізації Науково-дослідної катедри історії України в Києві 22.XI.1928 р.** // Репресоване краєзнавство. – Київ; Хмельницький, 1991. – С. 430-431.
3500. **Лист академіка ВУАН М. Грушевського до президії Укрнауки НКО УСРР про утворення Інституту первісної культури і народної творчості 27.VII.1928 р.** // Репресоване краєзнавство. – К.; Хмельницький, 1991. – С. 428-429.
3501. **Науково-дослідча катедра історії України в Києві** // Україна (К.), – № 4.
3502. **Передмова** // Чернігів і Північне Лівобережжя. – К.: ДВУ, 1928. – С. V-VIII.
3503. **Передмова** [До кн.: Науково-дослідчий і науково-видавничий рух Рад. України в 1927 році. : Бібліогр. огляд] // Україна (К.), 1928. – № 3. – С. 101-102.
3504. **Під зорями:** Оповідання, начерки, замітки, іст. образи. – К.: Рух, [1928]. – 557 с. **Зі змісту:**
3505. **Як я був колись белетристом.** - С. 5-18.
3506. **Бель-аль-Джугур.** - С. 21-38.
3507. **Бідна дівчина.** - С. 39-58.
3508. **Неробочий Грицько Кривий.** - С. 58-89.
3509. **Особисте щастя.** - С. 90-116.
3510. **Історія однієї ночі.** - С. 117-144.
3511. **Ясновельможний сват.** - С. 145-176.
3512. **Ніч.** - С. 183.
3513. **Предок.** - С. 184-193.
3514. **Пенати.** - С. 193-210.
3515. **З похорону.** - С. 211-220.
3516. **Тестамент.** - С. 221-260.
3517. **Комета.** - С. 261-278.
3518. **На горах.** - С. 279-288.

3519. У святої Софії.- С. 289-314.
3520. Історія сеньйори Занети Альберічо з Венеції.- С. 315-337.
3521. Біжниця з Зомербергу.- С. 338-360.
3522. Як ми зустрічали новий рік.- С. 361-367.
3523. Розмова з Кривоносом.- С. 368-376.
3524. Вихрест Олександр.- С. 377-390.
3525. Хмельницький в Переяславі.- С. 391-468.
3526. Ярослав Осмомисл.- С. 487-752.
3527. Під прапором всеукраїнської національної єдності // Пролет. правда (К.) 1928. – № 275(2187). – 27 листоп.
3528. Постриження й інші обряди, відправлявані над дітьми й підлітками // Первісне громадянство та його пережитки на Україні: Наук. щорічник. Вип. 1-2. – К., 1928. – С. 83-86.
3529. Сто літ українського народництва // Первісне громадянство та його пережитки на Україні: Наук. щорічник. Вип. 1-3. – К., 1928. – С. 4-8.
3530. Техніка і умілість палеолітичної доби в нахідках Мізійського селища // Чернігів і Північне Лівобережжя. – К., 1928. – С. 17-35.
3531. Три академії // Київські збірники історії й археології, побуту й мистецтва. Зб. 1. – К.: ДВУ, 1930. – 401 с.
3532. Чернігів і Сіверщина в українській історії: Кілька спостережень, здогадів і побажань // Чернігів і Північне Лівобережжя. – К., 1928. – С. 101-117.
3533. Рец. на кн: *Szinnyei J. Die Herkunft der Ungarn, ihre Sprache und Urkultur*: Ungarische Bibliothek f. das Ungarische Institut an der Universitaet Berlin. – Zw. verbesserte Auflage. Erste Reihe. – S. 1923. – Berlin: W. de Gruyter. – 50 S. // Україна (К.), 1928. – Кн. 3. – С. 135-136.
3534. Рец. на кн.: *Histoire et historiens depuis cinquante ans*: (Bibliothèque de la Revue Historique). – Paris: F.Alcan. I-II, 1927-1928. – XVIII, 758 с. // Україна (К.), 1928. – Кн. 6. – С.165-166.
3535. Рец. на кн.: *Записки Київського інституту народної освіти*. Т. I. – К. – 1926. – 146 с.; Т. II. – 1927. – 216 с. // Україна (К.), 1928. – Кн. I. – С. 161-162.
3536. Рец. на кн.: *Перфекций Е. Ю. Русские летописные своды и их взаимоотношения*. – Братислава, 1922. – 101 с. – (Spisy filosoficke fakulty university v Bratislave) // Україна (К.), 1928. – Кн. 2. – С. 133-134.
3537. Рец. на пр.: *Perfekij E. Socialne-hospodarske pomery Podkarpatske Rusi ve stoleti XIII-XV*. – Bratislava, 1924. – 148 с.+ карт. // Україна (К.), 1928. – Кн. 3. – С. 136-137.

1929

3538. **Велике діло:** (Доповідь на уроч. засіданні іст. секції УАН 25.XI.1928: "В двадцятиліття заснування Укр. наук. т-ва у Києві та його вид-тва") // Україна (К.), січ.-лют. 1929. – С. 3-9.
3539. **Гнат Павлович Житецький:** (Некрол.) // Україна (К.), 1929. – берез.-квіт. – № 33. – С. 176-177.
3540. **Діяльність Історичної секції ВУАН 1928/1929 рр.** // Україна (К.), 1929. – липень-грудень. *
3541. **Звідомлення з участі в квітневій сесії Академії наук СРСР** // Вісті ВУАН (К.), 1929. – № 5-6. – С. 20-23.
3542. **З нагоди 150-ої книги "Записок"** // Зап. НТШ (Львів), 1929. – Т. CL. – С. V-УІІ.
3543. **Історія України-Руси.** Т. ІХ. Перша половина: (Хмельниччина на роки 1650 - 1653). – К.: Держвидав України, 1929. – 601 с.
3544. **Передне слово** // Український архів. Т. 1. – К.: Археогр. комісія ВУАН. – 1929. *
3545. **Про потребу утворення Інституту української історії в складі Академії наук СРСР:** (Доповідна записка) // Україна (К.), 1929. – трав.-черв. – № 34. – С. 171-172.
3546. **У Всесоюзній Академії наук:** Звідомлення акад. М. Грушевського [на засіданні Ради ВУАН, 13 трав. 1929 р.] // Україна (К.), 1929. – трав.-черв. – С. 167-171.

1930

3547. **Велика утрата:** Памяті акад. П. А. Тутківського // Україна (К.), 1930. – № 7-8. – С. 3-7.
3548. **Етнографічне діло Костомарова** // Зап. УНТ в Києві (К.).- Т. 35. – К., 1930. – С. ІХ-XXIV.
3549. **З приводу листування Б. Хмельницького з Отоманською Портою** // Україна (К.), 1930. – № 7-8. С. 3-7.
3550. **Незвісний епізод з життя Дорошенка** // Зап. НТШ (Львів), 1930. – С. 237-241.
3551. **Передмова до кн. І. Джеджора "Україна в першій половині XVIII віку":** Розвідки і замітки // Зап. УНТ в Києві (К.), 1930. – Т. 36. – С. III-VIII.
3552. **Початкові сторінки слов'янського письменства** // Україна (К.), 1930. – № 39. – січ.-лют. – С. 3-31.
3553. **Східнослов'янські народності та їх дослідження:** З приводу книги "Russische (ostslavische) Volkskunde" von D. Zelepін // Первісне громадянство та його пережитки на Україні: Наук. щорічник. Вип. 3. – К.: ДВУ, 1930. – 168 с.
3554. **Ювілей львівських "Записок" і постуляту Української Академії наук** // Україна (К.), 1930. – № 3-4. – С. 3-8.
3555. **Рец. на кн.: Вовк Г. Бібліографія праць Хведора Вовка (1847-1918):** Укр. бібліографія, 1929 // Первісне громадянство та його

- пережитки на Україні: Наук. щорічник. Вип. 2. – К., 1930. – С. 140.
3556. Рец. на пр.: *Возняк М. Три статейки з полемічного письменства*: (Зап. НТШ. – 1930. – Т. ХС) // Україна (К.), 1930. – Кн. 43. – С. 131-132.
3557. Рец. на кн.: **Das geistige Leben der Ukraine in Vergangenheit und Gegenwart**: (Deutschum und Ausland: Studien zum Auslandsdeutschum und zur Auslandkultur). – Muenster in Westfalen, 1930. – VI, 219 S. // Україна (К.), 1930. – № 9. С. 122-127.
3558. Рец. на пр.: *Гординський Я. Акад. К. Студинський як дослідник літератури XVI і XVII ст.* – (ЗНТШ. Т. ХСІХ : Ювіл. зб. на пошану акад. К. Студинського. Т. II. – С. 94) // Україна (К.), 1930. – № 9. – С. 131-134.
3559. Рец. на пр.: *Копержинський К. З історії публіцистики XVII в.* (ЗНТШ. Т. ХСІХ. – Ювіл. зб. на пошану акад. К. Студинського. Т. I, 1930. – С. 81-96) // Україна (К.), 1930. – № 9. – С. 131-134.
3560. Рец. на ст.: *Орешников А. В. Классификация древнейших русских монет по родовым знакам.* – (Изв. АН СССР: 9 отд. гуманит. наук) // Україна (К.), 1930. – № 41. – С. 173-174.
3561. Рец. на пр.: *Ceskou minulosti: Prace Zacu V. Novotneho.* – Praha: J. Laichter, 1929. – 292 с. // Україна (К.), 1930. – № 1-2. – С. 189.
3562. Рец. на кн.: **Pfitzner Grossfuerst Witold von Zitanen als Staatsmann von Josef Pfitzner**: (Schriften d. Philosophischen Fakultet der heutschen Universitaet in Prag). – Bruehm, 1930 // Україна (К.), 1930. – Кн. 41. – С. 181-182.
3563. Рец. на пр.: *Jirasek J. Rusko a my. Studie vztahu ceskoslovenskoruskych od pocatku 19 století do roku 1867.* Vesmir; Praha, 1929. – 367 с. // Україна (К.), 1930. – № 7-8. – С. 173.
3564. Рец. на пр.: *Stuba F., Bohac A., Kadlec K., Tvrdy J. Zemepisny obraz, statistika, ustavni a filosofie slovanstaa.* – (Slovane, Kulturny obraz Slovanskeho Sveta. Dil III: Vesmir; Praha, 1929. – С. 310) // Україна (К.), 1930. – № 3-4. – С. 180-181.

1931

3565. **Історія України-Руси.** Т. ІХ. Перша половина: (Хмельниччина на роки 1650 - 1653). – К.: Прометей, 1931. – 609-1596 с. – (ВУАН).
3566. **Історія України-Руси.** Т. ІХ. Друга половина: (Хмельниччина. Роки 1654-1657). – К.: Прометей, 1931. – 631 с. – (ВУАН).
3567. **О так называемой “Львовской летописи” (1498-1648) и ее предполагаемом авторе** // Изв. АН СССР: Отд-ние общест. наук. – М., 1931. – Т. 5. – С. 560-589.
3568. **Три академії** // Київські збірники історії й археології, побуту і мистецтва. Вид. Акад. коміс. історії Києва. Зб. 1. – К., 1931. – С. 2-14.

1937

3569. **Історія України-Руси.** Т. X : (Роки 1657-1658). – К.: Вид-во АН УРСР, 1937. – 393 с.

1 9 4 8

3570. **Під прапором всеукраїнської національної єдності // Укр. вісті.** – Нью-Йорк. Ульм, 1948. – № 275(2187). – 28 листоп. – (Передрук із “Пролет. правда” (К.), 1928. – № 275(2187). – 27 листоп.).

1954 – 1958

3571. **Історія України-Руси.** Тт. 1-10 : (В 11-ти кн.). – Нью-Йорк: Книгоспілка, 1954-1958.

1959 – 1960

3572. **Історія української літератури.** Т. 1. – Нью-Йорк: Книгоспілка, 1959-1960. – 360 с.; Т. II, III. – Нью-Йорк: Книгоспілка, 1959-1960. – 295 с.; Т. IV: Усна творчість пізніх княжих і переходових віків XIII-XVIII. – Нью-Йорк: Книгоспілка, 1959-1960. – 689 с.; Т.V. Культурні і літературні течії на Україні в XV-XVI в.в. і перше відродження (1580-1610 рр.). – Нью-Йорк: Книгоспілка, 1959-1960. – 515 с.

3573. **Вибрані праці /** (Зібр. і упоряд. М. Галій). – Нью-Йорк: Голов. Управа ОУРДП в США, 1960. – 264 с., іл. – (Видано з нагоди 25-річчя з дня смерті М. С. Грушевського (1934-1959).

1 9 6 2

3574. **Історії релігійної думки на Україні.** – 2-е вид., удоск. / В ред. Д. Куликовського. – Вінніпег: Укр. еванг. об'єднання в Пн. Америці, 1962. – 160 с.

1 9 6 5

3575. **Автобіографія.** – Торонто: Ukr. Canad. University, 1965. – 10 с.

1 9 6 6

3576. **“Автобіографія Михайла Грушевського, 1914-1919” // Укр. історик.** – Нью-Йорк, 1966. – № 1-2(9-10). – С. 98-101.

3577. **Очерк истории Киевской земли от смерти Ярослава до конца XIV столетия.** – Ann Arbor, Mich. University: Microfilms, 1966. – (Видано як фотокопію).

1 9 6 7

3578. **Ілюстрована історія України.** – Нью-Йорк.: Вид.-во Чарторійських, 1967. – 575 с.
3579. **Про батька козацького Богдана Хмельницького.** – Нью-Йорк: Накл. М. Січинського, 1918. – Ann Arbor, Mich. University: Microfilms, 1967. – (Видано як фотокопію).

1972

3580. **Віямки з «Жерел до історії України-Руси»:** До половини XI в. – Ann Arbor, Mich. University: Microfilms, 1972. – 122 р.

1975

3581. **Лист проф. М. Грушевського до канадських українців:** (Женева, 16 груд. – 1918 р.) // Укр. історик. – Нью-Йорк, 1975. – № 3-4(47-48). – С. 73-77.
3582. **Про старі часи на Україні:** Коротка історія України для першого початку. – 6-е вид. – Відень, 1919.: Ann Arbor, Mich. Хетох University: Microfilms, 1975. – (Видано як фотокопію).

1980

3583. **Як я був колись белетристом** // Укр. історик. – Нью-Йорк, 1980. – № 1-4 (65-68). – С. 89-94

1981

3584. **Автобіографія Михайла Грушевського з 1926 року** / (Ред. Л. Винар). – Нью-Йорк; Мюнхен; Торонто: УПТ, 1981. – 47 с. – (Сер. “Грушевськіана”, Ч. 2).

1983

3585. **Три академії** // Укр. історик. – Нью-Йорк. – 1983. – № 2-4(78-80). – С. 135-148.

1984

3586. **В огні і бурі** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 228-229.
3587. **Володимир Антонович:** Основні ідеї його творчості і діяльності // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 193-199.
3588. **В сімдесяті роковини Кирило-Мефодіївської справи** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – №1-4 (81-84). – С. 219-224.
3589. **З соціально-національних концепцій Антоновича** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 218-220.

3590. **Костомаров і новітня Україна: В сорокові роковини** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 171-186.
3591. **“Малоросійськія песни” Максимовича і століття української наукової праці** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 132-147.
3592. **Очищення вогнем** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 224-227.
3593. **Пам’яті Володимира Антоновича** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4(81-84). – С. 191-192.
3594. **П’ятдесят літ “Исторических песен малороссийского народа” Антоновича и Драгоманова** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – №1-4 (81-84). – С. 171-186.
3595. **Як мене спроваджено до Львова** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (81-84). – С. 230-235.

1985

3596. **Володимир Боніфатійович Антонович, 1834-1908.** – Нью-Йорк: Укр. іст. т-во, 1985. – 64 с. (Сер. “Грушевськіана”. – Ч. 3. / Ред. Л. Винар).

1988

3597. **Роковини 20/7 листопада 1917...** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1988. – № 1-4(97-100). – С.165-167.
3598. **Спомини: Передмова Ф. П. Шевченка / (Підгот. тексту і приміт. С. І. Білоконя)** // Київ. – 1988. – № 9. – С. 115-149; № 10. – С. 131-138; № 11. – С. 120-137; №12. – С. 116-139; 1989. № 8. – С. 103-154; № 9. – С. 108-149; № 10. – С. 122-158. – №11. – С. 113-155.

1989

3599. **Байда-Вишневецький в поезії й історії / Вступ. стаття, опрацювання тексту й приміт. М. Котляра** // Наука і суспільство (К.), 1989. – № 4. – С. 54-61.
3600. **Історія України-Руси** // К., 1989. – № 12. – С.125-146.
3601. **Історія української козаччини** // Вітчизна (К.), 1989. – № 1. – С. 173-203; № 2. – С.167-193; № 3. – С. – 183-203; № 4. – С. 171-194; № 5. – С. 160-183; № 6. – С. 171-202; № 7. – С. 187-199; № 8. – С. 153-175; № 9. – С. 191-204; № 10. – С. 187-205.
3602. **Культурно-національний рух на Україні в XVI-XVII віках** // Жовтень (Львів), 1989. – № 2. – С. 98-108; № 3. – С.101-116; № 4. – С. 86-102.
3603. **Неробочий Грицько Кривий: Волин. образок з почат. XVIII в.** // Предок: Укр. новелістика кінця XIX – поч. XX ст.: Оповідання. Новели. Фрагментні форми: (екскізи, етюди, нариси, образки, поезії в прозі). – К., 1989. – С. 294-318.
3604. **Розвиток українських досліджень у XIX ст. і вияви в них основних питань українознавства** // Укр. історик (Нью-Йорк),

1989. – №1-3(101-103). – С.82-91; № 4 104). – С.60-68; 1990. – № 1-4 (104-107). – С. 28-44.

3605. **Спомини** / Підгот. тексту і комент. С.Білоконя // Київ, 1989. – № 8. – С. 103-154; № 9. – С. 108-149; № 10. – С. 122-158; №11. – С. 113-155.

1990

3606. **Люстрована історія України**: [Репр. відтворення вид. 1913 р.] / (Відп. за вип. С. Ю. Вольнянський). – К.: Ред.-вид. група “Золоті ворота”, філія СП “Лісінвест”, журн. “Радуга.-1990. – 524 с.
3607. **Люстрована історія України**: [Репр. відтворення вид. 1913 р.]. – К.: Харк. філія спільного рад.-амер. підприємства “Інформейшн компютер стерпрайз” та журн. “Радуга”. – 1990. – 524 с.
3608. **Люстрована історія України з додатком нового періоду історії України за роки від 1914 до 1919.** – Нью-Йорк: Вид-во шкільної ради, 1990. – 558 с.
3609. **Люстрована історія України з додатком нового періоду історії України за роки від 1914 до 1919.** – Нью-Йорк: Накл. Ради оборони і допомоги Україні. Укр. конгрес. ком. Америки, 1990. – 558 с.
3610. **Люстрована історія України**: [Уривки з одноймен. кн. / 3 передм. ред.] // Молодь України. – К., 1990. – 7, 9, 15, 18, 212, 25, 26, 28 серп., 1, 4, 6, 9, 13, 18, 28 верес.; 19 жовт.
3611. **Історія України**: Приладжена до програм вищих почат. шкіл і нижших клас шкіл середніх // Рад. освіта. – К., 1990. – № 69, 72, 74-79, 84-85, 88, 93-94, 99, 103.
3612. **Історія України**: Україна до заснування Київської держави // Рад. освіта. – К. – 1990. – 28 серп. ... Продовж. 11, 21 груд.; 1991. – 15, 18, 28 січ.
3613. **Історія України-Руси** // Київ (К.), 1990. – № 1. – С. 145-171; № 2. – С. 150-175; № 3. – 140-157; № 4. – С. 127-158; № 5. – С. 147-166; № 6. – С. 129-150; № 7. – С. 115-156; № 10. – С. 134-149; № 11. – С. 135-156; № 12. – С. 125-138.
3614. **Історія української козаччини** // Вітчизна (К.), 1990. – № 2. – С. 183-202; № 4. – С. 187-205; № 6. – С. 173-199; Т. II: Роки 1626-1638. – № 8. – С. 169-191; № 10. – С. 181-196; № 11. – С. 169-190.
3615. **Очерк истории украинского народа** / (Сост. Ф. П. Шевченко, В. А. Смолет; Примеч. В. А. Рычки, А. И. Гуржия). – К.: Лыбидь, 1990. – 398 с. – (Сер.“Памятники ист. мысли Украины”).
3616. **Предок**: Із белетристичної спадщини: [За вид. “Під зорями”. – Х.: Рух, 1928]. – (Упоряд., післяслово та приміт. С. І. Білоконя). – К.: Веселка, 1990. – 247 с.: Іл. **Зі змісту**:
3617. **Як я був колись белетристом.**- С. 5-14.
3618. **Бех-аль-Джугур.**- С. 15.
3619. **Бідна дівчина.**- С. 16-50.

3620. **Неробочий Грицько Кривий.**- С. 51-80.
 3621. **Ясновельможний сват.**- С. 81-112.
 3622. **Ніч.**- С. 113-118.
 3623. **Предок.**- С. 119-127.
 3624. **З похорону.**- С. 128-136.
 3625. **Тестамент.**- С. 137-176.
 3626. **На горах.**- С. 177-184.
 3627. **У святої Софії.**- С. 185-210.
 3628. **Розмова з Кривоносом.**- 211-218.
 3629. **Вихрест Олександр.**- С. 219-229.
 3630. **Як ми зустрічали Новий рік.**- С. 230-236.

3631. **“Чого я сюди вернувся?...”:** Невідомий лист М. С. Грушевського... до секретаря ВУЦВК Буценка / [Комент. В. Боечко] // Літ. Україна (К.), 1990. – 19 лип. – С. 4.

1991

3632. **Або згинуть, або жити:** [З “Автобіографії” Михайла Грушевського] // Голос України (К.), 1991. – 22 листоп. – С. 2.
 3633. **Автобіографія 1926 р.:** (Михайло Грушевський: до 125-річчя від дня народження) // Архіви України (К.), 1991. – № 1. – С. 15-29.
 3634. **Велика, Мала і Біла Русь** // УДЖ (К.), 1991. – № 2. – С. 77-85.
 3635. **Вивід прав України:** (М.Грушевський, І.Франко, М. Костомаров та ін.). – Львів: МП “Слово”, 1991. – 128 с.
 3636. **Вільна Україна:** [Передр. з часопису “Нова Рада”, № 1. – 15-25 берез.; 15 квіт. 1987 р.] // Наука і суспільство (К.), 1991. – № 9. – С. 22-29.
 3637. **Ганебний пам’яті** // Ратуша (Львів), 1991. – 3-4 черв. – С. 4-5.
 3638. **Ганебний пам’яті:** [З історії України] // Україна (К.), 1991. – № 23. – 38-39.
 3639. **До справи східних границь України:** [Рукопис зберігається в ЦДАЖР, ф. 1, оп. 2. – спр. 2318. – арк. 23-25] // Ратуша (Львів), 1991. – 29-30 лип. – С. 4-5.
 3640. **Звичайна схема “Руської” історії й справа раціонального укладу історії східного слов’янства** // Пам’ятки України (К.), 1991. – № 3. – С. 4-7.
 3641. **Звичайна схема “Руської” історії й справа раціонального укладу історії східного слов’янства** // Літ. Україна (К.), 1991. – 30 трав. – С. 1, 7
 3642. **Звідки пішло українство і до чого воно йде** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 125-129.
 3643. **З історії фавулістики XVIII ст.** // Україна (К.), 1991-1992. – № 3-4, 1-4(110-115). – С. 125-129.
 3644. **Глюстрована історія України:** Доба козацька // Вісн. АН УРСР (К.), 1991. – № 2. – С. 38-59; № 7. – С. 76-94; № 8. – С. 68-89; № 9. – С. 31-51.

3645. **Історія України:** Приладжена до програм вищих почат. шкіл і низших клас шкіл середніх / [Упоряд. А. Ф. Трубайчук]. – К.: Либідь., 1991. – 228 с.
3646. **Історія України:** Приладжена до програм вищих почат. шкіл і низших клас шкіл середніх // Рад. освіта (К.), 1990. – № 69, 72, 74-79, 84-85, 88, 93-94, 99, 103; Освіта (К.), 1991. – №№ 3 4-5, 8, 10, 15, 20-22, 25-26, 31, 33, 37-38.
3647. **Історія України:** Україна до заснування Київської держави // Рад. освіта (К.), 1991. – 15, 18, 28 січ.
3648. **Історія України-Руси:** В 11 т., 12 кн. Т. 1: До початку XI віка / (Голова редколегії П. С. Сохань). – К.: Наук. думка, 1991. – 648 с. (Сер. “Пам’ятки іст. думки України”).
3649. **Історія України-Руси** // Київ (К.), 1991. – № 1. – С.121-138; № 2. – С. 141-152; № 3. – С. 107-132; №4. – С.121-142; № 5. – С. 141-148; № 6. – С.133. – 152; № 7. – С. 137-151; № 8. – С. 127-142; № 9. – С. 123-134.; № 10. – С. 127-136; № 11. – С. 139-152; № 12. – С. 91-117.
3650. **Історія української козаччини** // Вітчизна (К.), 1991. – № 1. – С. 163-180; № 3. – С. 161-180; № 5. – С. 181-201; № 8. – С.181-192. – № 10. – С. 183-194.
3651. **Ми прагнемо цілковитої згоди:** Невідомий лист М. С. Грушевського / [Комент. Р. Я. Пирого] // Культура і життя (К.), 1991. – 16 берез. – С.6.
3652. **На порозі нової України:** Гадки і мрії: [Фототип. передрук вид. 1918 р.] / (Передмова І. Р. Юхновського). – К.: Наук. думка, 1991. – 128 с.
3653. **Нарис історії Київської землі від смерті Ярослава до кінця XIV сторіччя** / (Післямова П. П. Толочка). – К.: Наук. думка, 1991. – 541 с. – (Пам’ятки іст. думки України).
3654. **Новий період історії України:** За роки від 1914 до 1919 // Літ. Україна (К.), 1991. – 1 серп. – С. 7; 8 серп. – С. 7; 15 серп. – С. 7; 22 серп. – С. 7; 29 серп. – С. 7; 5 верес. – С. 7; 12 верес. – С. 7. – 19 верес. – С. 7. – 26 верес. – С. 7. – 3 жовт. – С. 7.
3655. **Очерк истории украинского народа.** – 2-е изд. / Сост. и биогр. очерк Ф. П. Шевченко, В. А. Смолия; Примеч. В. А. Рычки, А. И. Гуржия. – 2-е изд. – К.: Лыбидь, 1991. – 400 с. – (Памятники ист. мысли Украины).
3656. **Пересування культурно-національного центру на схід козаччини, як чергова рушійна сила національного українського активу** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 70-81.
3657. **Позорной памяти:** (Фрагмент з “Укр. вестника”. – Спб, 1906. №1) // Было: до журн. “Старожитності” (К.), 1991. – Вып. 2. – С. 9.
3658. **Про батька козацького Богдана Хмельницького:** [Передрук з амер. газ. “Свобода”. Перший пожиттєвий передрук цієї наук. роботи] / (Вступ. ст. М. Литвина) // Тернопіль вечірній, 1991. – 25 берез. – С. 7-8; 1 квіт. – С. 7-8; 8 квіт. – С. 7-8; 15 квіт. – С. 7-8.; 22 квіт. – С. 7-8; 29 квіт. – С. 7-8; 6 трав. – С.7-8; 13 трав. –

- С. 7-8; 20 трав. – С. 7-8. – 27 трав. – С. 7-8; 3 черв. – С. 7-8; 10 черв. 7-8.
3659. **Про старі часи на Україні:** Коротка історія України: (Для першого початку). – К.: “Обереги”, 1991. – 100 с.
3660. **Про старі часи на Україні:** Коротка історія України // Почат. Школа (К.), 1991. – № 5. – С. 53-66; № 6. – С. 62-70; № 7. – С. 60-67; № 8. – С. 57-67; № 9. – С. 70-79.
3661. **Про українську історіографію XVIII ст.** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4(110-115). – С. 116-124.
3662. **Про українську мову і українську школу:** [Уривок з 2-го вид. кн. М. Грушевського “Про українську школу і українську мову, (1913): Скорочено // Освіта (К.), 1991. – 4 січ.
3663. **Про українську мову і українську школу /** [Передмова Я. Гояна]. – К.: Веселка. – 1991. – 46 с. – (Українське відродження). **Зі змісту:**
3664. **Шкільна мова.** - С. 15-16.
3665. **Законопроект про учення уукраїнською мовою.** - С. 16-18.
3666. **Українське письменство.** - С. 18.
3667. **Не порозумнійшали.** - С. 20-22.
3668. **Не дозволяти!** - С. 23-23.
3669. **Колишня освіта і теперешня темнота.** - С. 23-25.
3670. **Шкільна справа в Галичині.** - С. 25-27.
3671. **За український університет.** - С. 2729.
3672. **Промовили.** - С. 29-30.
3673. **За слова і букви.** - С. 30-33.
3674. **Великдень.** - С. 33-34.
3675. **Російська Академія наук про українську мову.** - 34-37.
3676. **Мова українська і руська.** - С. 37-39.
3677. **Мова панська і мужицька.** - С. 39-41.
3678. **Розуміють.** - С. 41-43.
3679. **Інородці.** - С. 43-45.
3680. **Розвідки про церковні відносини на Україні-Руси: XVI-XVIII в.в.** / (Співавт. О. Левицький). – Меморіал, 1991. – 154 с.
3681. **Самовидець руїни та його пізніші відображення** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 82-115.
3682. **Самозречення малоросіян /** [Комент. проф. Л. Решодька] // Голос України (К.), 1991. – 27 груд. – С.12-13.
3683. **Степ і море в історії України** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4, 1-4 (110-115). – С. 54-68.
3684. **Три академії** // Вісн. АН УРСР (К.), 1991. – №11. – С. 89-99.
3685. **Угорська Україна: На іст. карті краю** // Новини Закарпаття (Ужгород), 1991. – 14 верес. – С. 9.
3686. **Україна, Польща и Россия:** [Вступ. ст. Я. Й. Малика] // Львов. правда, 1991. – 19 янв.
3687. **Україна окремішня /** (Комент. О. Романчука) // Дзвін (Львів), 1991. – № 4. – С. 86-90.

3688. **Українська Центральна Рада й її універсали: Перший і другий** // Книжник (К.), 1991. – № 4. – С. 1-16. – (Вкладка).
3689. **Хотинська кампанія:** [Уривок з “Історії українського козацтва” М. Грушевського. Т. 1. – К., 1908. – С.470-476] // Буковина, 1991. – 28 верес. – С. 1.
3690. **Хто такі українці і чого вони хочуть** / [Укл., авт. передмови і комент. О. Л. Копиленко]. – К.: Знання, 1991. – 240 с.
3691. **Як жив український народ:** Коротка історія України: [Репр. відтворення вид. 1915 р.]. – К.; Укрвузполіграф; Орбіта, 1991. – 108 с.+ карт.
3692. **Як ми зустрічали новий рік:** (Уривок із споминів І. Галайчука) // Однокласник (К.), 1991. – № 2. – С.4-5.
3693. **Якої автономії і федерації хоче Україна** / [Передмова К. Лукеринко] // Родослав (К.), 1991. – №15(20), серп. – С. 4-5.
3694. **“Як соціаліст до соціаліста”:** Лист М. С. Грушевського до Х. Раковського / [Комент. Р. Я. Пирого] // Культура і життя (К.), 1991. – 6 трав. – С. 6.

1992

3695. **Великий українець:** Матеріали з життя й діяльності М. С. Грушевського / Упоряд. та підгот. текстів та фотоматеріалів, комент. та приміт. А. П. Демиденка. – К.: Веселка, 1992. – 541 с. **Зі змісту:**
3696. **«Самоотверженіє малороссіянь».**- С. 9-18.
3697. **Про українську мову й українську справу.**- С. 18-42.
3698. **Шведсько-український союз 1708 р.**- С. 42-57.
3699. **На українські теми. Видавничя криза.**- С. 57-61.
3700. **Хто такі українці і чого вони хочуть.**- С. 61-76.
3701. **Звідки пішло українство і до чого воно йде.**- С. 76-95.
3702. **Вільна Україна.**- С. 95-114.
3703. **На порозі нової України.**- С. 114-133.
3704. **Універсали Української Центральної Ради.**- С. 133-179.
3705. **Автобіографія, 1906 р.**- С. 197-214.
3706. **Автобіографія, 1914-1919 р.**- С. 214-220.
3707. **Автобіографія, 1926 р.**- С. 220-240.
3708. **Листи М. Грушевського до І. Франка.**- С. 224-261.
3709. **Лист М. Грушевського до канадських українців.**- С. 261-268.
3710. **Лист М. Грушевського до секретаря ЦК КП(б)У В. С. Косіора.**- С. 268-275.
3711. **Лист М. Грушевського до секретаря голови Ради народних комісарів УСРР Х. Г. Раковського.**- С. 275-287;
3712. **Лист М. Грушевського до секретаря ВУЦВК О. І. Буценка.**- С. 287-292.

3713. Лист М. Грушевського до Т. Починка.- С. 292-297.
3714. Лист М. Грушевського до М. Возняка.- 298-313.
3715. Віймки з джерел до історії України-Руси // Вісн. АНУ (К.), 1992. – № 5. – 44-61; № 6. – С. 49-74; № 7. – С. 68-83; № 8. – С. 60-77; № 9. – С. 62-82.
3716. Вікопмна дата: [50-річ. замаху на Олександра ІІ] / (Вступ. слово, підготовка тексту, приміт. С.Кіржаєва) // Старожитності (К.), 1992. – Ч. 18-19. – С. 9-13.
3717. З історії релігійної думки на Україні. – К.: Освіта, 1992. – 192 с.
3718. З публіцистичних писань Костомарова // УДЖ (К.), 1992. – №4. – С. 113-132.
3719. Ілюстрована історія України: [Репр. перевид. 1921 р.] (Передмова В. А. Смоля, П. С. Соханя. – С. 5-25). – К.: Наук. думка, 1992. – 543 с., іл., порт. (Сер.“Пам’ятки іст. думки України”).
3720. Ілюстрована історія України / (Відп. за вип. С. Ю. Волнянський): Репр. перевид. 1913 р. – К.: Радуга; Золоті ворота, 1992. – 524 с.
3721. Історія України / Упоряд. В. Г. Сарбей. – К.: Освіта, 1992. – 271 с.
3722. Історія України: Приладжена до програм вищих почат. шкіл і нищих класів шкіл середніх. – 2-ге вид. стереотип / Упоряд. А. Ф. Трубайчук // К.: Либідь, 1992. – 228 с.
3723. Історія України-Руси: В 11-ти т. 12 кн.: Т. 2: XI-XIII віки. – К.: Наук. думка. – 1992. – 633 с.
3724. Історія України-Руси // Київ (К.), 1992. – № 1. – С. 154-157; № 2-3. – С. 134-142; № 4. – С. 133-145; № 7. – С. 138-148; № 8. – С. 149-158; 1992. – № № 9-12.
3725. Історія української козаччини. Т. ІІ: 1626-1638. Війни 1637-1638 рр. // Вітчизна (К.), 1992. – №1. – С. 187-197; № 5-6. – С. 169-181; № 12. – С. 135-146.
3726. На порозі нової України: Статті і джерельні матеріали / Ред. і вступ. ст. Л.Винара. – Нью-Йорк; Львів; Київ; Торонто; Мюнхен: УІТ, 1992. – 278 с. **Зі змісту:**
3727. На переломі.- С. 5-9.
3728. Кінець московської орієнтації.- С. 10-13.
3729. Наша західна орієнтація.- С. 14-17.
3730. Орієнтація чорноморська.- С. 18-20.
3731. Нові перспективи.- С. 21-27.
3732. Культура краси і культура життя. – С. 28-33.
3733. Велика Україна.- С. 34-38.
3734. Підстави Великої України.- С. 39.
3735. Село.- С. 39-41.
3736. Місто. – С. 41-46.
3737. Державність. – С. 47-49.
3738. Армія. – С. 50-52.
3739. Нація. – С. 53-58.

3740. Самостійна Україна. Велике Різдво.- С. 59-60.
3741. Великий обов'язок. – С. 61-62.
3742. Українська самостійність і її історична необхідність.- С.63-65.
3743. Очищення вогнем.- С. 67-70.
3744. В огні і бурі.- С. 70-71.
3745. Мир землі нашій! – С. 72-74.
3746. Повороту не буде. – С. 74-76.
3747. Промова [під Центральною Радою] на похороні січовиків [студенського куреня 19 березня].- С. 76.
3748. Установчі Збори чи Парламент? – С. 77-79.
3749. «Святі права».- С. 80-82.
3750. Стара історія. – С. 83-88.
3751. Український герб. – С. 89-93.
3752. Про монетну українську одиницю. – С. 94-99.
3753. Новий поділ України. - С. 99-103.
3754. Новий час. – С. 104-107.
3755. За Холмщину. – С. 107-109.
3756. Промова в [Центральній] Раді 19-го березня 1918 р. при ратифікації мирного договору. – С. 110-118.
3757. Історія і її соціально-виховне значення. – С. 119-133.
3758. Від редактора [розділу «Вільна Україна»].- С. 134.
3759. Народностям України.- С. 135-137.
3760. Чи Україна тільки для українців?- С. 138-140.
3761. Велика хвиля.- С. 141-143.
3762. Повороту нема.- С. 144-146.
3763. Роковини 20/7 листопада 1917.- С. 147-149.
3764. Промова на засіданні Центральної Ради з 17 грудня.- С. 150-155.
3765. Засідання Малої Ради в перші роковини Української Центральної Ради.- С. 155-159.
3766. Від редактора [до розділу «Державне будівництво Української Центральної Ради»].- С. 160.
3767. Російська революція і визволення України.- С. 161-163.
3768. Боротьба за автономність України і федеративний лад.- С. 164-167.
3769. Українська Народна Республіка.- С. 168-171.
3770. Україна самостійна.- С. 172-177.
3771. Київське повстання.- С. 178-182.
3772. Війна за незалежність.- С. 183-192.
3773. Слово М. Грушевського до української маніфестації в Києві, 19 евітня 1917 року.- С. 195.
3774. Звернення М. Грушевського до українських педагогів.- С. 196.
3775. Перший Універсал Української Центральної Ради.- С. 197.
3776. Другий Універсал Української Центральної Ради.- С.А. 204.

3777. Третій Універсал Української Центральної Ради.- С. 208-210.
3778. Четвертий Універсал Української Центральної Ради.- С. 215-217.
3779. Закон про національну-персональну автономію.- С. 223-224.
3780. Земельний закон Української Центитральної Ради.- С. 225-229.
3781. Конституція Української народної Республіки.- С. 230-240.
3782. **Новий період історії України:** За роки від 1914 до 1919 / (Упоряд. А. Ф. Трубайчук). – К.: Либідь, 1992. – 43 с.
3783. **Нові перспективи:** [Розд. з кн. “На порозі нової України”, 1918] // Політика і час (К.), 1992. – № 11-12. – С. 73-76.
3784. **Перспективи і вимоги української науки:** (Київська сесія Укрнауки) / [Підготував до друку І. Гирич] // Укр. археогр. щорічник. – Нова сер. (К.), 1992. – Вип. 1(Т.4). – С. 19-31.
3785. **Спомини:** [На дод. до “Споминів” М. С. Грушевського, видр. в журн. “Київ” у 1988-1989 рр.] // Київ (К.), 1992. – № 2. – С.109-125; № 3. – С. 130-142.
3786. **Хто такі українці і чого вони хочуть:** (Великі укр. матеріали з життя та діяльності М. С. Грушевського). – К., 1992. – 64 с.
3787. **Шведсько-український союз 1708 р.** // Великий українець: Матеріали з життя й діяльності М. С. Грушевського. – К., 1992. – С. 42-57.
3788. **Як жив український народ:** Для середніх шкіл вищих / [Вступ. слово В. Шевчука; Худож. оформлення Ю. Кудя]. – К.: Веселка, 1992. – 112 с. – (Укр. відродження).
3789. **Як мене спроваджено до Львова:** (Лист до хв. редакції “Діла”) // Київ (К.), 1992. – № 3. – С. 139-142.

1993

3790. **Ілюстрована історія України** [за вид. 1921 р.] // АН України, Ін-т укр. археографії, Ін-т історії України; Вступ. ст. В. П. Смолія, П. С. Соханя. – К.: Наук. думка, 1992 (sic!). – 544 с. – (Сер. “Пам’ятки іст. думки України”).
3791. **Історія України:** Приладжена до програм вищих почат. шкіл і нижніх класів шкіл середніх / [Упоряд. А. Ф. Трубайчук]. – К.: Варта. – 1993. – 249 с.
3792. **Історія України-Руся.** В 11-ти т., 12 кн.: Т. 3: До року 1340. / (Голова редколегії П. С. Сохань). – К.: Наук. думка, 1993. – 586 с. – (Сер. “Пам’ятки іст. думки України”).
3793. **Історія України-Руся:** В 11-ти т., 12 кн.: Т.4. XIV-XVI віки: Відносини політичні / (Голова редколегії П. С. Сохань). – К.: Наук. думка, 1993. – 544 с. – (Сер. “Пам’ятки іст. думки України”).

3794. **Історія України-Руси** // Київ (К.), 1993. – № 1. – С. 147-152; № 2. – С. 153-158; № 3. – С. 145-156; № 4-5. – С. 131-145; № 6. – С. 117-137; № 7. – С. 137-148; № 8. – С. 133-139; № 9. – С. 139-150; № 10. – С. 141-150; № 11. – С. 149-155; № 12. – С. 113-146.
3795. **Історія української літератури**: В 6-ти т., 9 кн. – К.: Либідь, 1993. – Т. I. – 392 с. – (Сер. “Літ. пам’ятки України”).
3796. **Історія української літератури**: В 6-ти т., 9 кн. – К.: Либідь, 1993. – Т. II. – 232 с. (Сер. “Літ. пам’ятки України”).
3797. **Історія української літератури**: В 6-ти т., 9 кн. – К.: Либідь, 1993. – Т. III. – 285 с. (Сер. “Літ. пам’ятки України”).
3798. **На порозі нової України**: Гадки і мрії першого президента УНР / (Комент. В. Хохлакова) // Вісн. АНУ (К.), 1993. – № 9. – С. 47-73.
3799. **Нові перспективи**: Розділ з кн. “На порозі Нової України” // Літ. Україна (К.), 1993. – 21 січ. – С. 2.
3800. **Про батька козацького Богдана Хмельницького**. – Дніпропетровськ: Січ, 1993. – 54 с.
3801. **Сумний Великдень**: [Спогади про життєвий і творчий шлях М. М. Коцюбинського] // Деснян. правда (Чернігів) 1993. – 24 квіт.
3802. **Україна самостійна**: [Розділ з кн. “Ілюстрована історія України” з дод. Нового періоду історії України за роки від 1914 до 1919 // Волинь (Луцьк), 1993. – 21 січ.
3803. **Український П’ємонт**: [Центр. об’єднання] // Трибуна (К.), 1993. – № 5. – С. 26-27.
3804. **Шкільна мова**: [Уривок з кн. “Про українську мову та українську школу”] // Відродження (К.), 1993. – № 1. – С. 71.
3805. **Щоденники (1883-1889)** / Публікація та приміт. Л. Зашкільняка // Київ. старовина. – 1993. – № 3. – С. 28-35; № 4. – С. 12-19; № 5. – С. 13-24.
- 1994**
3806. **Вільна Україна** // Михайло Грушевський. Зерна.- (Львів-Цвікау-Париж), 1994.- Число 1.- С. 51-59.
3807. **Духовна Україна**: Збірка творів / [Упоряд. та додат. І. Гирича та ін.]. – К.: Либідь, 1994. – 560 с. – (Серія “Пам’ятки іст. думки України”). **Зі змісту**:
3808. **З історії релігійної думки на Україні**.- С. 5-136.
3809. **Культурно-національний рух на Україні**.- С. 136-256.
3810. **Історія України-Руси (витяги)**.- С. 256-513.
3811. **До біографії митрополита Онисифора Дівочки**.- С. 517-521.
3812. **З соціально-національних концепцій Антоновича** // Укр. історик (Нью-Йорк), 1994. – № 1-4 (81-84). – С. 200-218.
3813. **Історія України**: Приладжена до програм вищих почат. шкіл і нижчих класів шкіл середніх / Упоряд. А. Ф. Трубайчук. – К.: К. М. Academia, 1994. – 249 с.

3814. **Історія України-Руси:** В 11-ти т., 12 кн.: Т. 1: До початку XI віку / (Голова редколегії П.С. Сохань). – К.: Наук. думка, 1994. – 648 с. – (Сер. “Пам’ятки іст. думки України”).
3815. **Історія України-Руси:** В 11-ти т., 12 кн. Т. 5. Суспільно-політичний і церковний устрій в укр.-руських землях XIV-XVII в.в. / (Голова редколегії П. С. Сохань). – К.: Наук. думка, 1994. – 687 с. – (Сер. “Пам’ятки іст. думки України”).
3816. **Історія України-Руси** // Київ (К.) 1994. – № 1. – С. 113-128; № 2. – С. 141-155; № 3-4. – С. 147-155; № 5-6. – С. 139-155; № 7. – С. 153-164; № 8. – С. 135-164; № 10. – С. 135-152; №11-12. – С. 117-142.
3817. **Історія української літератури:** В 6-ти, т., 9 кн. – К.: Либідь, 1994. – Т. 4, кн. 1: Усна творчість пізніх княжих і переходових віків XIII-XVII. – 332 с. – (Літ. пам’ятки України).
3818. **Історія української літератури:** В 6-ти т., 9 кн. – К.: Либідь, 1994. – Т. 4, кн. 2: Усна творчість пізніх княжих і переходових віків XIII-XVII. – 316 с. – (Літ. пам’ятки України).
3819. **Развитие украинских изучений в XIX в. и раскрытие в них основных вопросов украинноведения** // Вісн. НАН України (К.) 1994. – № 9-10. – С. 71-100.

1995

3820. **Зайві сумніви:** [Ст. написана на смерть О. Русова в листоп. 1915 р.] // Старожитності (К.) 1995. – № 1-2 (68-69). – С. 8.
3821. **Історія України-Руси:** В 11-ти т., 12 кн.: Т. IV: Жите економічне, культурне, національне XIV-XVII віків / (Голова редколегії П. С. Сохань). – К.: Наук. думка, 1995. – 686 с. – (Сер. “Пам’ятки іст. думки України”).
3822. **Історія України-Руси:** В 11-ти т., 12 кн.: Т.VII: Козацькі часи до року 1625-1955 / (Голова редколегії П.С. Сохань). – К.: Наук. думка, 1995. – 624 с. – (Сер. “Пам’ятки іст. думки України”).
3823. **Історія України-Руси:** В 11-ти т., 12 кн.: Т.VIII: Роки 1626-1650 / (Голова редколегії П.С. Сохань). – К.: Наук. думка, 1995. – 856 с. (Сер. “Пам’ятки іст. думки України”).
3824. **Історія України-Руси** // Київ (К.), 1995.-№ 1, С.154-166; № 2-3. – С. 134-142; № 4-5. – С. 154-167; № 6. – С. 149-161; № 7-8. – С. 147-157; № 9-10. – С. 148-167; № 11-12. – С. 157-167. – (Продовж., поч. у 1992 р.).
3825. **Історія української літератури.** – К.: “Обереги”, 1995. – 199 с. – (НАН України, Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка).
3826. **Історія української літератури:** В 6-ти т., 9 кн. – К.: Либідь, 1995. – Т. 5, кн. 1: Культурні і літературні течії на Україні в XV-XVI в.в. і перше відродження (1580-1610). – 254 с. – (Літ. пам’ятки України).
3827. **Історія української літератури:** В 6-ти т., 9 кн. – К.: Либідь, 1995. – Т. 5, кн.2: Культурні і літературні течії на Україні в XV-XVI в.в. і перше відродження (1580-1610). – 351 с. – (Літ. пам’ятки України).

3828. **Історія української літератури:** В 6-ти т., 9 кн. / [Підгот. О. Мішанич; Відп. ред. О. Прицак]. – К.: Обереги, 1995. – Т. 6 // – 708 с. – (Київ. б-ка давнього укр. письменства).

1996

3829. **Барське староство:** Іст. нариси. (XV-XVIII ст.) / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів, 1996. – 624 с. – (Пам'ятки іст. думки України).
3830. **Береження і дослідження побутового і фольклорного матеріалу як відповідальне державне завдання** // Нар. творчість та етнографія.- К., 1996.- № 4.- С. 42-52.
3831. **Вибрані поезії:** [За 1882-1902 рр.] // Пам'ять століть (К.), 1996. – № 3. – листоп.-груд. – С. 54-60. **Зі змісту:**
3832. **“Пройшов пост великий, пройшов і великдень...”**.- С. 54.
3833. **“О если б вырваться я мог из жизни этой...”**.- С. 54.
3834. **«Дайте свету, дайте жизни...»**.- С. 54.
3835. **«Когда я вижу как бедняк страдает...»**.- С. 55.
3836. **«Над шумящей водой...»**.- С. 55.
3837. **«Тарасе мій добрий, мій батьку єдиний...»**.- С. 55.
3838. **«Ой горе людське, горе всесвітнє...»**.- С. 55-56.
3839. **«На лану слав'янським скрізь чвари та бучи...»**.- С. 56-57.
3840. **«Була колись Україна...»**.- С. 57.
3841. **«Не весело на Україні...»**.- С. 57.
3842. **«Я малорос, моя страна...»**.- С. 57-58.
3843. **«Межи суперечками людськими...»**.- С. 58.
3844. **«Не вповай на ласку панську...»**.- С. 58.
3845. **“Киньмо, браття, ми дольні яруги...”** [Псалм].- С. 58.
3846. **“Скоро вмру я, навряд по мені...”**.- С. 58.
3847. **“Тільки того б бажав би...”**.- С. 58-60.
3848. **“Струна співа!...”**.- С. 60.
3849. **“І знов мене самотність огорнула...”**.- С. 60.
3850. **Всесвітня історія в короткім огляді:** У 6-ти ч. / (Ред. О. Рибалко). – К.: Вид-во «Українознавство», 1996. – Ч. 1. – 284 с. – (Б-ка журн. “Пам'ятки України”. – Кн. 27).
3851. **Всесвітня історія в короткім огляді:** У 6-ти ч. / (Ред. О. Рибалко). – К.: Вид-во «Українознавство», 1996. – Ч. 2. – 283 с. – (Б-ка журн. “Пам'ятки України”. – Кн. 28).
3852. **Всесвітня історія в короткім огляді:** У 6-ти ч. / (Ред. О. Рибалко). – К.: Вид-во «Українознавство», 1996. – Ч. 3. – 237 с. – (Б-ка журн. “Пам'ятки України”. – Кн. 29).
3853. **Ілюстрировання історія України** / Сост. И. Брояк. – Репр. изд. – К.: Левада, 1996. – 696 с., ил. – Прил.: Древние письменна об Украине и Руси, очерк ее новейшей истории, докум., универсалы. Конституция 1710 г.

3854. **Історія України-Руси:** В 11-ти т., 12 кн.: Т. IX-1: Роки 1650-1654 / (Голова редколегії П. С. Сохань). – К.: Наук. думка, 1996. – 869, 5 с. – (Сер. "Пам'ятки іст. думки України").
3855. **Історія української літератури:** В 6-ти т., 9 кн. Т. 6, кн. 2. Література і культурно-національний рух першої половини ХУІ ст. – К., 1996.- 276 с. – (Київ. 6-ка давнього укр. письменства).
3856. **Культура краси і культура життя:** [Про формування екон. бази Укр. держави: 3 наук. спадщини вченого] // Подолія (Вінниця), 1996. – 24 верес.
3857. **"Не маю іншого інтереса більшого, як добро свого народу"** / Перед., публ. та приміт. Л. Зашкільняка // Пам'ять століть (К.), 1996. – № 2. – верес.-жовт. – С. 71-87.
3858. **Остання кутя: Різдвяна мрія** [Комент. А. Шацької] // Укр. історик. – Нью-Йорк, Торонто, Київ, Львів, Мюнхен, 1996,- № 1-4(128-131). – С. 238-250.
3859. **"Перед усім признання нашої незалежності":** Невідомий лист М. Грушевського / Передмова Р. Пирого // Літ. Україна (К.), 1996. – 19 верес. – С. 3.
3860. **Хто українці?** [3 наук. спадщини вченого] // Подолія (Вінниця), 1996. – 26 верес.

1997

3861. **Біля джерел національно-культурного відродження України :** (Етнопсихологічні та соціологічні традиційні підоснови Кулішової творчості) // Нар. творч. та етнографія (К.), 1997.- № 4.- С. 8-28.
3862. **Історія України-Руси:** В 11-ти т., 12 кн.: Т. IX-2: Роки 1654-1657 / (Голова редколегії П. С. Сохань). – К.: Наук. думка, 1997. – 870 с. – (Сер. "Пам'ятки іст. думки України").
3863. **Иллюстрированная история Украины.**- К.: МПП «Левада», 2997.- 695 с.
3864. **Листування Михайла Грушевського /** Г. Бурлака (упоряд), Л. Винар (ред.)- НАН України.- К.; Нью-Йорк, 1997.- 399 с. (Епістолярні джерела грушевськознавства. Т. 1): **Зі змісту:**
3865. **Листи до Івана Нечуй-Левицького.**- С. 27-49.
3866. **Листи до Дмитра Марковича.**- С. 50-52.
3867. **Листи до Олександра Кониського.**- С. 53-71.
3868. **Листи до Івана Белея.**- С. 72-75.
3869. **Листи до Івана Франка.**- С. 76-102.
3870. **Листи до різних установ.**- С. 103-108.
3871. **Листи до Осипа Маковея.**- С. 109-132.
3872. **Лист до Кесаря Білиловського.**- С. 133-136.
3873. **Листи до Івана Пулюя.**- С. 137-140.
3874. **Листи до Сергія Єфремова.**- С. 141-194.
3875. **Листи до декана Львівського університету Твардовського.**- С. 195-198.
3876. **Лист до Костя Панківського.**- С. 199-201.

3877. Лист до Теофіла Грушкевича.- С. 202.
 3878. Листи до Василя Доманицького.- С. 203-212.
 3879. Листи до Ольги Кобляницької.- С. 213-217.
 3880. Лист до Івана Джиджори.- С. 218-220.
 3881. Листи до Олександра Кандиби (Олеся).- С. 221-269.
 3882. Листи до Олекси Назаріва.- С. 270-272.
 3883. Лист до Михайла Лобача-Жученка.- С. 273-274.
 3884. Лист до Панаса Рудченка (Мирного).- С. 275-276.
 3885. Листи до Іржі Полівки.- 277-284.
3886. Щоденник (1888-1894 рр.) / Підг. до вид., перед. слово, упоряд., комент. та післямова Л. Зашкільняк.- К., 1997.- 260 с.

1998

3887. Історія України-Руси: В 11-ти т., 12 кн.: Т. X: Роки 1657-1658 / (Голова редколегії П. С. Сохань). – К.: Наук. думка, 1998. – 393 с. – (Сер. "Пам'ятки іст. думки України").
3888. Суспільно-політичний і церковний устрій і відносини в українсько-руських землях ХІУ-ХУІІ віків.- _____ 1998.- 687 с.

1999

3889. Як жив український народ: Для серед. та старшого шкіль. віку.- К.: Веселка, 1999.- 109 с.

2000

3890. Із літературної спадщини [М. С. Грушевського] / Упоряд. Г. Бурлака та інші.- НАН України, УВА у США, УІТ у США.- К.: АТ «Книга»; Нью-Йорк. Б/в, 2000.- 411 с.

Зі змісту: Поезії:

3891. Бідолога.- С. 35.
 3892. "В воду чисту, добру гіркої отрути..."- С. 105.
 3893. Весною.- С. 41.
 3894. Вечер в пансіоне.- С. 47.
 3895. «В младенчестве меня судьба не баловала».- С. 36.
 3896. «Восстань, восстань вновь из гроба, мой милый...».- С. 60.
 3897. «Время придет и рабы встрепенутся...».- С. 64.
 3898. В уединении.- С. 56.
 3899. "Гей прощай мій рідний край..."- С. 66.

3900. Гля повісті. Гол[ова] V (“І моя таки черга приспіла...”).- С. 107.
3901. Горе.- С. 72.
3902. «Дайте свету, дайте жизни...».- С. 70;
3903. “Далеко ти, та я живу тобою...”.- С. 112.
3904. “В воду чисту, добру гіркої отрути...”.- С. 105.
3905. Весною.- С. 41.
3906. Вечер в пансіоне. – С. 47.
3907. «В младенчестве меня судьба не баловала».- С. 36.
3908. «Восстань, восстань вновь из гроба, мой милый...».- С. 60.
3909. «Время придет и рабы встрепенутся...».- С. 64.
3910. В уединении.- С. 56.
3911. «В чисту воду, добру гіркої отрути...».- С. 105.
3912. “Гей прощай мій рідний край...”.- С. 66-67.
3913. Гля повісті. Гол[ова] V (“І моя таки черга приспіла...”).- С. 107.
3914. Горе.- С. 72.
3915. «Дайте свету, дайте жизни...».- С. 70.
3916. “Далеко ти, та я живу тобою...”.- С. 112.
3917. «Добре тому, в кого верце...».- С. 98.
3918. Дорога в зимнюю ночь.- С. 41.
3919. «Дороги наши раз сошлись...».- С. 57.
3920. До Тараса.- С. 74.
3921. Дума («Буває година...»)- С. 51.
3922. Думка («Зовсім я хлопець молодий...»)- С. 83.
3923. Дума про військо Игорева.- С. 89-91.
3924. Дух Нового года.- С. 39.
3925. «Зачем мне не дала судьба таланта...».- С. 40.
3926. З давнини.- С. 107.
3927. «Знову ніч зорями сяє...».- С. 99.
3928. «Ідеш, брате, на Україну...».- С. 96.
3929. “І знов мене самотність огорнула...”.- С. 115.
- 3930.
3931. «Когда я вижу как бедняк страдает...».- С. 37.
3932. Козак.- С. 48.
3933. «Коли я вперший глянув раз...».- С. 109.
3934. Ласточка.- С. 62.
3935. Летний полдень в степи.- С. 65.
3936. [Лист до О. П. Марковської].- С. 104.
3937. Літнього півдня.- С. 80.
3938. «Люблю тебе, Україно...».- С. 106.
3939. “Межі сперечками людськими...”.- С. 107.
3940. «Меж тіми очима без ліку...».- С. 101.
3941. “Мені приснилося, немов би я заснув...”.- С. 113.
3942. “Минають дні, минають ночі...”.- С. 66.
3943. Миньона. – С. 35.
3944. “Між зорями. Між сьвітами...”.- С. 111.
3945. “Мов ті хмари серед неба”.- С. 107.
3946. Моя лира.- С. 58.

3947. «На гидру золота, насилия и зла...».- С. 92.
 3948. «Не мав козак долі на Україні...».- С. 93.
 3949. «Не вповай на ласку панську...».- С. 108.
 3950. “Не журись! За зимою весна...”.- С. 110.
 3951. «Нет, славы не хочу, что слава – миф пустой...».- С. 68.
 3952. “Не хтів би жити я, та що вже раз живу...”.- С. 114.
 3953. «О дайте жизнь мне, еще я молод...».- С. 40.
 3954. “Од моря, от хвиль його синіх...”.- С. 105.
 3955. “О если б вырваться я мог из жизни этой...».- С. 38.
 3956. «Ой не п’сця вино, і не ісця піріг...».- С. 102-103.
 3957. «Ой про тебе, добродію...».- С. 97.
 3958. «Ой скільки вже часу – кидають Україну...».- С. 100.
 3959. «Осенний хмурый вечер был...».- С. 65.
 3960. Певец (из Гете).- С. 61.
 3961. Пісня.- С. 79.
 3962. Пісня старого музики.- С. 80-81.
 3963. «Плакалися струни, звенючи під ручкою твосою...».- С. 99.
 3964. Поезд в степи.- С. 63.
 3965. «Порадь мені старий батько...».- С. 95.
 3966. Призрак.- С. 59.
 3967. Прожитое.- С. 52.
 3968. Прощальный день.- С. 53-55.
 3969. Псальми.- С. 108.
 3970. «Разбиты кумиры...».- С. 38.
 3971. «Рік минає, труна до мене ближче...».- С. 82.
 3972. Розмова під кущем цитиновим.- С. 84-85.
 3973. Романтичний заповіт.- С. 83.
 3974. Свдьба.- С. 52.
 3975. “Скоро вмру я, навряд по мені...”.- С. 109.
 3976. Слаба дівчина.- С. 74.
 3977. Слав’янски брати.- С. 73.
 3978. Сльози.- С. 94.
 3979. «Смутно средь тиши угрюмой...».- С. 64.
 3980. Снег.- С. 69.
 3981. Совет.- С. 68.
 3982. Співайте, гуляйтеся, діти!- С. 78.
 3983. “Співи мої сумни – йдете ви меж люде...”.- С. 105.
 3984. Стара башта.- С. 75-77.
 3985. Степ.- С. 64.
 3986. “Струна сьпіва! З ударом кожним смика...”.- С. 112.
 3987. Сумний вечір.- С. 93.
 3988. «Твердый и жесткий тянется к верху пырей...».- С. 64.
 3989. «Ти спиш еще тепереньки певне...».- С. 100.
 3990. «Тихо, тихо слившись вместе...».- С. 63.
 3991. “Тільки того б бажав би...”.- С. 109.
 3992. Тогда и теперь.- С. 70.
 3993. Туча и звезды.- С. 68.

3994. Україна. – С. 48.
 3995. «Уныло брожу я, светом белесым облитый...».- С. 86-87.
 3996. Філозоф та слухачі.- С. 88.
 3997. «Цілий вік у праці неустанний...».- С. 113.
 3998. «Ця слава для тебе, Тарасе, найлучче...».- С. 92.
 3999. «Часом мені шкода – жаль бере химерна...».- С. 104.
 4000. Чернець.- С. 94.
 4001. «Чи лягаю я пізно, чи то рано встаю...».- С. 101.
 4002. «Что я, поет или писака жалкий?...».- С. 62.
 4003. Щедрый вечер.- С. 86.
 4004. «Я все люблю в тобі – твій усміх непорочний...».- С. 110.
 4005. «Як до тебе йти збираюсь, із тобою розмовляти...».- С. 102;.
 4006. «Я летів до тебе, серденько дівчино...».- С. 102.
 4007. «Я малорос, моя страна...».- С. 70.
 4008. «Я молод годами, чуть стала губа...».- С. 37.

Сценарій:

4009. «Запорожці» (1708/9). – С. 326-405.

Щоденникові записи

4010. «29 апреля 1883 г.».- С. 59;
 4011. «17 января 1883 г.».- С. 41;
 4012. «По поводу романов Шпильгагена...».- С. 42-43;
 4013. «Перечитавши свои заметки».- С. 44;
 4014. «1 января 1883 г.».- С. 39;
 4015. Сарданапал Байрон.- С. 58;
4016. Малороссия в своей словесности: (конспект рецензии М. Драгоманова).- С. 45-46;
 4017. Історія України-Руси: В 11-ти т., 12 кн.: Т. XI: Показчик імен / М. М. Капраль, Я. О. Федорук (уклад.) / (Голова редколегії П. С. Сохань). – К.: Наук. думка, 2000. – 520 с. – (Сер. "Пам'ятки іст. думки України").

Розділ V.

БІБЛЮГРАФІЯ ПРАЦЬ М. С. ГРУШЕВСЬКОГО ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ

Хронологічний покажчик

1899

4018. **Die Anten:** Referat // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI, XXXII. – С. 14-15.
4019. **Ein Beitrag zur Geschichte der Dorfgeistlichkeit aus den Samborer Akten des XVI Jahrh.:** Referat // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI, XXXII. – С. 19-20.
4020. **Beitraege zur Geschichte der Kosakenaufstande von Jahr 1595-1596:** Referat // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI, XXXII. – С. 20.
4021. **Ein Bleisiegel aus Stupnica bei Sambor in Galizien** // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI, XXXII. – С. 13.
4022. **Gab es unter den ukrainischen Volksstammen einen Volkstamm der Chorvaten?:** Referat // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI, XXXII. – С. 15-16.
4023. **Das Graberfeld von Cechy** [Bez. Brody, Galizien]: Referat // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXX, XXXII. – С. 11-12.
4024. **Der Silberfund von Molotiv:** Referat // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI, XXXII. – С. 13-14.
4025. **Zur Frage ueber die Staatsrechtliche Stellung der Kiever Fuersten des IX Jahrhundert** // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI, XXXII. – С. 17.
4026. **Zvenigorod bei Lemburg** [Bez. Bibrka]: Referat // Зап. НТШ (Львів), 1899. – Т. XXXI, XXXII. – С. 12-13.

1900

4027. **Die bisherige Entwicklung der Schewtschenko-Gesellschaft der Wissenschaften** // Die Chronik der S.- G. d. W. – Lemburg, 1900. – Nr. 1. – S. 3-23.*
4028. **Vorwort** // Зап. НТШ (Львів), 1900. – Т. XXXV і XXXVI. – С. 5-6.

1904

4029. **Ein interessanter Jahrestag:** Ein geschichtlicher Rueckblick [250 років воз'єднання України з Москвою] // Ruthenische Revue. – Wien, 1904. – S. 11-16.*

1906

4030. **Geschichte der ukrainischen (ruthenischen) Volkes.** Bd. I: Urgeschichte des Landes und des Volkes Anfänge des Kiewer Staates / Autorisierte Uebersetzung aus der zw. ukrainischen Aufgabe. – Leipzig: Rommissionsverlag B. G. Teubner,–1906. – XVIII, 754 S. *
4031. **Die Kleinrussen!** // Die Russen ueber Rusland / Ein Sammelwerk herausgegeben von J. Melnik. – Frankfurt a. M., 1906. – S.616-639.*

1909

4032. **Ukraine, Weissrusland, Litauen** // Ukrainische Rundschau. – Wien, 1909. – № 2. – S. 49-53.*
4033. **Wyhowski i Mazepa** // Przegląd Krajowy. – [K.], 1909. – № 5 (4-16 лип.). С. 4-7,*

1912

4034. **Sojusz Szwedsko-Ukraiński w r. 1708** // Z dziejów Ukrainy: Księga pamiątkowa. – Kijów, 1912. – S. 639-651.*
4035. **Szlachta ukraińska na przełomie XVI i XVII wieku** // Z dziejów Ukrainy: Księga pamiątkowa. – Kijów, 1912. – Str.1-46.*

1913

4036. **Abrégé de l'histoire de l'Ukraine** // Les annales des nationalités: Bulletin de l'Union des Nationalités. 1913.- № 3-4.- P.p. 125-132.
4037. **Les revendications des Ukrainiens de Russie** // Les annales des nationalités: Bulletin de l'Union des Nationalités. 1913.- № 3-4.- Pp. 146-149.

1914

4038. **Пръгледь на украинската история** // Воля. – Софія. – 1914. – Ч. 550-553.*
4039. **Пръгледь на украинската история** // Съюзъ за Освобождане на Украйна. – Софія, 1914. – 12 с.+ карта Украіни.*
4040. **Le problème de l'Ukraine et son évolution historique** // La Revue politique internationale. – Lausanne, 1914. – № 11-12. – p.p. 289-328.*
4041. **Ein Ueberblick der Geschichte der Ukraina.** – Wien: Verlag des Bundes zur Befreiung der Ukraina. – 1914. – 16 S.*

1915

4042. **The historical evolution of the ukrainian problem** / Translated with the kind permission of the Editor of «La Revue politique internationale» by G. Raffalovich. – London, 1915/ – 58, I un/n. p. – English ed. published for S.V.U.*
4043. **The Ukrainian revival** // From «An Outline to the History of the Ukrainian Nation». – Petrograd, 1904; «Ukraine's Claim to Freedom An Appeal for Justice on behalf of thirty five Millions». – New-York, 1915. – P. 28-40.*
4044. **Die Ukrainische Frage in historischer Entwicklung** // Wien. – 1915. – 52 S.*

1916

4045. **Geschichte der Ukraine**. Teil I: Verlag des Bundes zur Befreiung der Ukraine. – Lemberg, 1916. – VIII, 224.*
4046. **Die nationale Wiedergeburt der ukrainischen Nation** // Ukrainisches Korrespondenz-Blatt.–Wien, 1916. – № 26. – S. 1-3.*

1918

4047. **Die Randgebiete der Ukraina** // Ukrainisches Korrespondenz. – Wien, 1918. – № 12-13. – 6 April. – S. 1-2.*
4048. **Le problème agraire en Ukraine et la loi agraire de la Centralna Rada (le 18 janvier 1918)**. Prague, 1920.
4049. **Ukrajina a ukrajinci** // Z ukrajinstiny pectvi: [Svejdiv Sbornik praktickych prirucek sv. XXIV. – Rocnik, 1918. – Cislo 4].*

1919

4050. **A propos du centenaire du nouveau théâtre ukrainien** // L'Europe Orientale. – Paris, 1919. – № 6, . – 16 nov. P.p.168-171.*
4051. **Centenary of the new ukrainian theatre** // Eastern Europe. – Paris, 1919. – Nr. 4. – P. 97-100.*
4052. **Le centenaire d'un grand ukrainien** // L'Europe Orientale. – Paris, 1919. – № 8. – P.p. 232-234.*
4053. **Le congrès des peuples allogénés de Russie** // L'Europe Orientale. – Paris, 1919. – № 5. – 1 nov. – P.p. 129-135.*
4054. **Congress of the allogonian peoples of Russia** // Eastern Europe. – Paris, 1919. – № 5. – P. p. 129-135.*
4055. **Encore un pays libre** // L'Europe Orientale. – Paris, 1919. – Nr.1. – 1 sept. – P.p. 11-13.*
4056. **L'héritage maudit** // L'Europe Orientale. – Paris, 1919.– Nr.7.–1 décembre. – P.p. 97-99.*
4057. **La lutte sociale et politique en Ukraine. 1917 – 1918 – 1919**. Prague, 1919.
4058. **Qui pacifiera l'Europe orientale?** [Hrouchevski M] // L'Europe Orientale. – Paris, 1919. – № 1. – 1 sept. – P.p. 193-196.*
4059. **Still another country liberated!** // Eastern Europe. – Paris, 1919. – №.1. – P.p. 11-13.*

4060. **Still another country liberated!** // The Ukraine. – London, 1919. – Nr.18. – P. 2.*
4061. **Ukrajina a Rusko** // Sbirka informacnich s casovych pojednani o ucrajinske otazce. – Kyjiv; Praha, 1919. – C.10-11.*
4062. **Who will pacify eastern Europe?** // Eastern Europe. – Paris, 1919. – Nr. 7. – P. 193-196.*

1920

4063. **Abrégé de l'histoire de l'Ukraine.** – [Prague], 1920. – YI, I, 253, I. p. – (Institut sociologique ukrainien).*
4064. **For Galicia!**: Appeal to the world democracy. – Geneva, 1920. – 14, 1 p. – Delegation of the Ukrainian Socialistic revolutionary party.*
4065. **La lutte sociale et politique en Ukraine: 1917 - 1919.** – [Prague], 1920. – 42, 1 p. – Délégation du parti socialiste-révolutionnaire ukrainien. *
4066. **Pour la Galicie!**: Appel à la démocratie mondiale. – Genève, 1920. – p. 15. – Délégation du parti socialiste-révolutionnaire ukrainien. (Ha c. 3-9 вміщено: Appel de la délégation du parti socialiste-révolutionnaire ukrainien aux partis socialistes).*
4067. **Le problème agraire en Ukraine et la loi agraire du Centralna Rada** (le 18 Janvier, 1918). – Prague, 1920. – p. 16 – [Délégation du parti Socialiste-révolutionnaire ukrainien].*
4068. **Der Ukraine und das Oesteuropäische Problem** // Der Sozialist: Unabhaendige sozialdemokratische Wochenschrift. – Berlin, 1920. – Nr. 28. – S. 544-551; Nr. 29-30. – S. 571-580.
4069. **Ukrajina, Polsko a Rusko** // Pravo Lidu. – Praha, 1920. – № 139. – C.2-3.*
4070. **Die ukrainische Frage in ihrer historischen Entwicklung** // Berlin, 1920. – №№ 28. S.544-551; 29-30. S. 571-580.*

1921

4071. **Anthologie de la littérature ukrainienne jusqu'au milieu du XIX-e siècle:** Avec un avant-propos de M.A.Meilet... / [Зладжено К. і М. Грушевськими]. – Paris; Genève; Prague, 1921. – XX, 4, 14, 2 p. – Inst. Sociologique ukrainien.– [Ha c. VI-XXI ст. М.Н[ruschevski]: «La littérature ukrainienne, son nom, son développement, ses époques».*
4072. **La littérature ukrainienne, son nom, son développement ukrainien jusqu'au milieu du XIX-e siècle.** – Prague, 1921. – P.p. VI-XXI. *

1922

4073. **Resumo de ukraine historio** / Esperatigis O. Kuzjma. – Kolomea-Stanislawovo, 1922. – 18 p., 1 karte. – (Biblioteko de Ukraina Stelo. № 1).*

1941

4074. **A history of Ukraine** / Ed. by O. J. Frederiksen... preface by G. Vernadsky: New Haven, Yale university press. – London: H.Milford, Oxford university, 1941. – [629 p.].*

1942

4075. **A history of Ukraine** / Ed. by O.J. Frederiksen... preface by G. Vernadsky: New Haven, Yale university press. – London: H.Milford, Oxford university, 1942. – [629 p.].*

1943

4076. **A history of Ukraine** / Ed. by O.J. Frederiksen... preface by G. Vernadsky: New Haven, Yale university press.-London: H.Milford, Oxford university, 1943. – [629 p.].*

1959

4077. **Cours d'histoire de l'Ukraine** / Red. par A.Choulguine. – Paris: Première impr. Ukr. en France, 1959. – (Previous ed. published in 1920 under title: Abrégé de l'histoire de l'Ukraine).*

1965

4078. **The traditional scheme of "Russian" history and the problem of a national organisation of the history of the East slavs** / Ed. by A. Gregorovich. – Winnipeg: Published for Ukr. – Canad. University Students Union by the Ukr. Free Academy of Sciences, 1965.*

1966

4079. **The traditional scheme of "Russian" history and the problem of a national organisation of the history of the ast slavs** /Ed. by A. Gregorovich]. – Winnipeg: Published for Ukr. - Canad. University Students Union by the Ukr. Free Academy of sciences, 1966.*

1970

4080. **A history of Ukraine** / Ed. by O. J. Frederiksen... Preface by G. Vernadsky. – [Hamden, Conn.]: Archon Books / Published for the Ukr. National Assosiation: 1970 [1941]. – [629 p.].*

1975

4081. **Kievskaja Rus'**. T. I: Ann Arbor, Mich. Xerox University. – Microfilms, 1975. – (Видано як фотокопію)

1997

4082. **Mykhailo Hrouchevskiy Sa vie et son oeuvre**. Recueil présenté par Arkady Joukovsky. Paris. 1997. **Зi змісту:**
4083. **Le schéma traditionnel de l'histoire «russe» et le problème d'une formulation de l'histoire des Slaves orientaux.**- p. 53-60.
4084. **La révolution. Proclamation de la République ukrainienne.**- p. 61-79.
4085. **La lutte sociale et politique en Ukraine. 1917-1918-1919.**- p. 80-102.
4086. **La littérature ukrainienne, son nom, son développement, ses époques.**- p. 103-115.
4087. **Principaux événements par ordre chronologique. Listes des princes et des hetmans de Ukraine.**- p. 116-127.
4088. **Encone un pays libéré.**- p. 131-132.
4089. **L'Héritage maudit.**- p. 133-135.
4090. **Le Congrès des Peuples allogènes de Russie.**- p. 136-141.
4091. **Qui pacifiera l'Europe orientale.**- p. 142-144.
4092. **Le Centenaire d'un grand Ukrainien.**- p. 145-147.

Розділ VI.

АЛФАВІТНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ М. С. ГРУШЕВСЬКОГО:

Монографії, статті

4093. **Аграрне питання.** (п. 2497, 2522, 2529).
4094. **Академічний дім.** (п. 2424).
4095. **Антракт.** (п. 2697).
4096. **Апостолові праці.** (п. 3450).
4097. **Армія.** (п. 3256, 3739).
4098. **Архів скарбу коронного в Варшаві: Замітка археогр.** (п. 1883).
4099. **Аскольдова могила.** (п. 2838).
4100. **Барская околичная шляхта до XVIII в.: Етногр. очерк** (п. 1847, 1848).
4101. **Барське староство: Іст. нариси. (XV-XVIII ст.)/** (п. 3766, 3830) [**Барское староство: Ист. очерки (XV-XVIII в.)**]. (п. 1858-1860).
4102. **Батьки і діти.** (п. 3051).
4103. **Береження і дослідження побутового і фольклорного матеріалу як відповідальне державне завдання.** (п. 3421, 3831).
4104. **Біля джерел національно-культурного відродження України :** (Етнопсихологічні та соціологічні традиційні підоснови Кулішової творчості). (п. 3780, 3862).
4105. **Боротьба за автономність України і федеративний лад.** (п. 3769).
4106. **Бронзові мечі з Турецького повіту [Галичина].** (п. 2171);
4107. **Важна справа.** (п. 2840).
4108. **Важна хвиля.** (п. 3151).
4109. **В балканськім антракті.** (п. 3035).
4110. **В великий четвер.** (п. 2869).
4111. **“Велика, Мала і Біла Русь”.** (п. 3152, 3635).
4112. **Велика Україна.** (п. 3252, 3734).
4113. **Велика хвиля [Важна хвиля].** (п. 3151, 3153-3155, 3166, 3762).
4114. **Великдень.** (п. 2842, 2937, 3675).
4115. **Велике різдво.** (п. 2698).
4116. **Великий обов’язок.** (п. 3259, 3742).
4117. **Великородні з’їзди.** (п. 2843).
4118. **Венеція: (З подорож. вражінь).** (п. 2773).
4119. **Ветхий прах.** (п. 3109, 3110).
4120. **В єднанні сила.** (п. 2747).

4121. **Вивід прав України:** (М.Грушевський, І.Франко, М. Костомаров та ін.). (п. 3636).
4122. **Виймки з “Жерел до історії України-Руси”.** (п. 1861, 1884, 1885, 3580, 3716).
4123. **Відлучення Холмщини.** (п. 2995).
4124. **Відносини в Холмщині:** Відвертий лист до греко.-катол. ординаріятів і духовенства. (п. 2600).
4125. **Відорване України від Польщі.** (п. 2749).
4126. **Від проф. М. Грушевського:** [Відповідь Оберучеву]. (п. 3160).
4127. **Відродження французької соціологічної школи.** (п. 3452).
4128. **Відродження Української республіки.** (п. 3308).
4129. **Від слова до діла!** (п. 3163, 3164).
4130. **Війна за незалежність.** (п. 3773).
4131. **Вікопомна дата:** [50-річчя замаху на Олександра II]. (п. 3717).
4132. **Вільна Україна:** [Статті проф. М. Грушевського 1. Велика хвиля; 2. Повороту нема; 3. Народностям України; 4. Чи Україна тільки для українців?]. (п. 3193, 3194, 3637, 3703, 3747, 3807).
4133. **Віра в себе самих.** (п. 3327).
4134. **В огні і бурі.** (п. 3237, 3262, 3586, 3745).
4135. **Возлюбленникови муз і грацій:** [про М. Лисенка]. (п. 2988).
4136. **Волынский вопрос 1077-1102 г.** (п. 1840).
4137. **Вопрос дня** (Аграрные перспективы). (п. 2498, 2650, 2648).
4138. **Вопрос об украинских кафедрах и нужды украинской науки.** (п. 2601, 2651).
4139. **Вороги “Русского народа”.** (п. 2602).
4140. **Ворота Італії.** (п. 3373).
4141. **В пам'ять двадцятипятилетия С.-Петербургского археологического института (1878-1903):** Палеогр. снимки с рус. грамот преимущественно XVI в. (п. 2507).
4142. **В першій делегації Української партії соціал-революціонерів.** (п. 3328, 3356).
4143. **Впливи чеського національного руху XIV-XV в.в. в українськiм життi і творчості, як проблема дослiду:** Кілька заміток і дезидерат. (п. 3423, 3424).
4144. **В правописній справі.** (п. 3453).
4145. **Вражіння оптиміста.** Підп. “Оптиміст”. (п. 2603).
4146. **В роковини Кирило-Мефодіївської справи.** (п.3238).
4147. **В російськiм диліжансі.** (п. 2846, 2870).
4148. **Всесвітня історія:** Приладжена до програми вищих почат. шкіл і низших клас шкіл середніх. (п. 3354).
4149. **Всесвітня історія в короткiм огляді.** Ч. I-УІ. (п. 3171-3174, 3239-3241, 3329-3330, 3851-3853).
4150. **Всеукраїнська Академія наук.** (п. 3425).

4151. В сімдесяті роковини Кирило-Мефодіївської справи [В роковини Кирило-Мефодіївської справи]. (п. 3175, 3242, 3267, 3588).
4152. В словянських обіймах. (п. 2947).
4153. В справі “Академічного дому”. (п. 2265).
4154. В справі музею при Науковому товаристві ім. Шевченка: Відозва до ш. Земляків. (п. 2220).
4155. В справі руських шкіл і руського театру (п. 2428).
4156. В справі Українського соціологічного інституту. (п. 3331).
4157. В столітні роковини Герцена. (п. 2989, 3030).
4158. Встрешоженний муравейник: [Про польск.-укр. стосунках]. (п. 2499, 2653).
4159. Галицьке боярство XII-XVIII в.: Відчит М. Грушевського. (п. 2021, 3179).
4160. Галицьке відродження і 1848 рік. (п. 3374).
4161. Галицький сойм. (п. 2754).
4162. Ганебній памя’ті. (п. 2502, 3638, 3639, 3650).
4163. Галичина і Україна. (п. 2501, 2525, 2530).
4164. Гельбля стінна карта Австро-Угорщини для шкіл народних / Улож. А. Е. Зайберг., перелож. О. Попович. (п. 2424).
4165. Геть з рутенством! (п. 2605, 2606).
4166. Гимн вдячності. (п. 2871).
4167. Господарство польського магната на Задніпров’ю перед Хмельниччиною. (п. 2698, 2699).
4168. Грецькі колонії на Україні. (п. 3401).
4169. Грім - та не з тучі... (п. 2623).
4170. Гріхи наші. (п. 2624).
4171. Громадський рух на Україні-Руси в XIII віці. (п. 1849, 3178).
4172. Громадский устрой и быт Киевской земли в периоде домонгольском: Дещо з наук. студії М. Грушевського / Подав Н. В[ахнянин]. (п. 1852).
4173. Гуцульська вистава: [З портр. М. Шкрибляка]. (п. 2367);
4174. Дальші розкопки в с. Чехах. (п. 1886).
4175. Два документи з внутрішньої історії вел. кн. Литовського XVI в. (п. 1957).
4176. Два роки галицької політики. (п. 2778, 2954).
4177. Два селянські контракти купна-продажа з початку XVI в. (п. 2266).
4178. Два ювілеї. (п. 2938).
4179. Движение политической и общественной украинской мысли в XIX ст. (п. 2503, 2607, 2636).
4180. 250 літ. (п. 3181).
4181. Державність. (п. 3254, 3738).
4182. Діяльність Історичної секції ВУАН 1928/1929 рр. (п. 3540).
4183. Добиваймося свого університету!: Передмова до XIX т. “Руської іст. бібліотеки”. (п. 2023).

4184. До Болоховщини: Губинське городище. (п. 1958).
4185. Дозвіл Кор[оля] Жигимонта Митнику Петрашку на передачу с. Крогульця Камінецькому намістнику Григорю 1509 р. (п. 1959).
4186. До історії Остриянинової еміграції: Постриження вдови Остриянина в Москві. (п. 3087).
4187. До історії “Руського обряду” в старій Польщі. (п. 2131).
4188. Документ 1586 р. Про козацький промисел. (п. 2024).
4189. [Дописка до поклику Української Академічної громади в Празі]. (п. 3358).
4190. До питання про правно-державне становище київських князів XV в.: Дві грамоти вел. кн. Казимира з часів київ. князя Олелька. (п. 2132).
4191. До питання про розселення вятчичів: Кілька заміток з приводу новітших праць; (п. 2848).
4192. До рецензії д. Липинського. (п. 2761).
4193. Дорогою віків. (п. 2507, 2514).
4194. До справи східних границь України. (п. 3640).
4195. До справи хронологічного зв'язку в Галицько-волинському літопису: Кілька заміток до статті Б. Барвінського (п. 2322).
4196. До справоздання з другого засідання Українського наукового товариства в Києві. (п. 2609).
4197. Дотеперішній розвій Наукового товариства ім. Шевченка. (п. 2174).
4198. До управління українського правопису. (п. 3427, 3455).
4199. До чого змушувано українців з кінцем XVI століття. (п. 3428).
4200. Драгоманов в політичній і національній розвизку українства. (п. 3333).
4201. Друга вистава образів Ів. Труша. (п. 2221).
4202. Друга руська артистична вистава у Львові. (п. 2175).
4203. Дума і національне питання. (п. 2521).
4204. Единство или распадение [России]? (п. 2508, 2610, 2637);
4205. Економічне становище селян в Львівському старостві в середині XVI віку: На основі описей королівщин. (п. 2323).
4206. Економічний і соціальний перелом XV-XVII вв.: (Студії з екон. історії України). (п. 2611).
4207. Ера фінансова. (п. 2957).
4208. Ера фінансово-економічна. (п. 2849, 2872).
4209. Етнографічне діло Костомарова. (п. 3548).
4210. Етнографічні категорії й культурно-археологічні типи в сучасних студіях східної Європи. (п. 2368, 2369).
4211. Еше о грамотах кн. Льва Галицького: По поводу ст. проф. Линниченко. (п. 2370).
4212. Живуча сила. (п. 3111).
4213. Життєва сила народу. (п. 3334).
4214. Забагато свят. (п. 2850).

4215. Завдання дня. (п. 3040).
4216. Зав'язанє Статистичної комісії Наукового товариства ім. Шевченка; (п. 2509).
4217. Зайві сумніви: [Ст. написана на смерть О. Русова в листоп. 1915 р.]. (п. 3821).
4218. Закон про національну-персональну автономію. (п. 3780).
4219. Закон про свободу віри. (п. 2763).
4220. Законопроект про ученє українською мовою. (п. 2764, 3666).
4221. Замість новорічної. (п. 2948).
4222. Запад українського життя в XV і XVI віках. (п. 3360).
4223. Запись руська 1473 р. [Данила Дамбоговича]. (п. 1889).
4224. Запомога письменникам. Підп. Хлопець. (п. 1864).
4225. Запорожє и Запорожская Сечь. (п. 3088).
4226. За рідну школу. (п. 2851).
4227. Засідання Малої Ради в перші роковини Української Центральної Ради. (п. 3766).
4228. За слова і букви. (п. 3674).
4229. Заслужені для української науки і українознавства діячі, що померли в рр. 1918-1923. (п. 3402).
4230. Заслужені для української науки і українознавства діячі, що померли в р.р. 1918-1925. (п. 3429).
4231. За український маслак [За украинскую кость]: (В справі Холмщини). (п. 2612, 2654).
4232. За український університет. (п. 2852, 3672).
4233. Західна Русь в XI-XIII віках: [Карта, відб. з III-го т. "Історії України-Руси"]. (п. 2176).
4234. За Холмщину. (п. 3272, 3756).
4235. З бжучої хвилі: Статті й замітки на теми дня 1905-6 рр. (п. 2509).
4236. З великої України. (п. 3392).
4237. Звичайна схема "Русскої" історії й справа раціонального укладу історії східного словянства. (п. 2371, 2372, 3641, 3642).
4238. Звідки пішло українство і до чого воно йде. (п. 3176, 3643, 3702).
4239. Звідомлення з участі в квітневій сесії Академії наук СРСР. (п. 3541).
4240. Звіт Науково-дослідної катедри історії України про роботу в квітні-вересні 1924 р. (п. 3403).
4241. З Державної Думи: З вражень і помічень. (п. 2520, 2537);
4242. Земельний закон Української Центральної Ради. (п. 3781).
4243. Зі звігу про роботу Науково-дослідної катедри історії України в Києві за період від 1 січня до 1 липня 1925 р. (п. 3430).
4244. З історії релігійної думки на Україні. (п. 3431, 3432, 3574, 3718, 3809).
4245. З історії фабулістики XVIII ст. (п. 3644)

4246. З кінцем року. (п. 2853).
4247. Злобна напасть. (п. 2613).
4248. Злука України з Московщиною. (п. 2765).
4249. Значіне Галичини для українства. (п. 2614).
4250. З нашого культурного. (п. 2958).
4251. З недавнього минулого: (Селянство в революції). (п. 3377).
4252. Знесене указу 1876 р. (п. 2430).
4253. З новим [1911] роком. (п. 2940).
4254. З новим [1912] роком. (п. 2991).
4255. З новорічних думок. (п. 2854, 2873).
4256. З облоги Белза в 1352 р. (п. 2538).
4257. З політичного життя старої України: Розвідки, статті, промови. (п. 3177).
4258. З похорону. (п. 2941).
4259. З початків [починів] українського соціалістичного руху: М. Драгоманів і женевський соц. гурток. (п. 3378).
4260. З приводу листування Б. Хмельницького з Отоманською Портою. (п. 3549).
4261. З старого і нового. (п. 3186-3188).
4262. З українського життя: Ще про конституціоналізм зах.-європ. виробу і конституціоналізм "рус. права". (п. 2728);
4263. З Хмельниччини. (п. 2766, 2767).
4264. Из польско-украинских отношений Галиции: Несколько илл. к вопр.: автономия обл. или нац.-территориальная. (2615, 2652).
4265. Иллюстрирование истории Украины. (п. 3772, 3782, 3854, 3863).
4266. Иллюстрированная история украинского народа (п. 3042).
4267. История Киевской земли от смерти Ярослава до конца XIV-го столетия: Опыт исследования: [Соч. удостоино Золотой медали]. (пп. 1841-1843).
4268. История украинского народа. (п. 3090).
4269. Ілюстрована історія України. (п. 2942, 2992, 2993, 3046, 3112, 3189, 3244, 3361, 3578, 3606-3610, 3645, 3720, 3721, 3731, 3743, 3791, 3803).
4270. Інородці. (п. 2856, 3680).
4271. Історична секція Української академії наук в 1925 р. (п. 3458).
4272. Історія і її соціально-виховне значення. (п. 3257).
4273. Історії релігійної думки на Україні. (п. 3599, 3804).
4274. Історія України: Прилажена до програми вищих почат.шкіл і низших класів шкіл середніх. (п. 3310, 3336, 3362, 3611, 3612, 3646-3648, 3722, 3723, 3732, 3750, 3792, 3814).
4275. Історія України-Руси. В 11 т., 12 кн. :
4276. Т.І: До початку XI віка: [Колонізація Східної Європи перед III в. по Хр.; Східно-Слов'янська колонізація з часів формування руської

- держави] (п. 2073, 2373, 3047, 3571, 3649, 3751, 3815);
4277. Т. II: XI-XIII вв. (п. 2134, 2431, 3571, 3724);
4278. Т. III: До року 1340 (п. 2177, 2432, 3571, 3733, 3793);
4279. Т. IV: XIV-XVI вв.: Відносини політичні (п. 2324, 2325, 2616, 3571, 3734, 3758, 3794, 3822);
4280. Т. V: Суспільно-політичний і церковний устрій і відносини в українсько-руських землях XV - XVI в. (п. 2433, 2539, 3571, 3752, 3816);
4281. Т. УІ : Ч. I-II : Жите економічне, культурне, національне XIV-XVII вв. (п. 2617, 2618, 3571);
4282. Т. УІІ: Козацькі часи до р. 1625 (п. 2769, 2770, 3571, 3759, 3823);
4283. Т. УІІІ. Ч.1: Від Куруківщини до Кумейщини: Роки 1626-1638; Ч. II: Початки Хмельниччини; (1638-1648); Ч. III. Хмельниччина в розквіті (1648-1650) (п. 3048, 3123, 3379-3381, 3571, 3760, 3824);
4284. Т. ІХ: Перша половина: (Хмельниччина на роки 1650 - 1653). (п. 3543, 3565, 3571, 3773, 3855); Друга половина: (Хмельниччина. Роки 1654-1657). (п. 3566, 3781, 3863);
4285. Т. Х : (Роки 1657-1658). (п. 3569, 3571, 3784, 3888);
4286. Т. ХІ. Показчик імен. (п. 4018);
4287. Окремі томи, розділи, фрагменти. (п. 3044, 3600, 3601, 3613, 3614, 3639, 3650, 3662, 3725, 3735, 3753, 3761, 3795, 3811, 3817, 3825); **Історія української козащини. [Історії українського козацтва. Т. І]** (п. 3089, 3684, 3651, 3690);
4288. Т. II: 1626-1638. Війни 1637-1638 рр. (п. 3626, 3639, 3651, 3690, 3726);
4289. **Історія української літератури. В I-му т.** (п. 3826).
4290. **Історія української літератури. В 6-ти т., 9 кн. :**
4291. Т. I-III : (п. 3396-3395, 3736, 3796-3698);
4292. Т. IV: Усна творчість пізніх княжих і переходових віків XIII-XVII. (п. 3433, 3737, 3754, 3755, 3818, 3819);
4293. Т. V, кн. 1 : Культурні і літературні течії на Україні в XV-XVI в.в. і перше відродження (1580-1610 р.р.). (п. 3459, 3478, 3738, 3763, 3764, 3827);
4294. Т. V, кн. 2: Культурні і літературні течії на Україні в XV-XVI в.в. і перше відродження (1580-1610 р.р.). (п. 3828);
4295. Т. УІ., кн. 1: Література і культурно-національний рух першої половини ХVІ ст. (п. 3764, 3774, 3829);
4296. Т. 6, кн. 2: Література і культурно-національний рух першої половини ХVІ ст. (п. 3856);
4297. Окремі томи: (п. 3762);

4298. **Історія Хмельниччини** / Списана С. Мужилівським в лют. 1649 р. (п. 3091).
4299. **Іще до “Чуда св. Климента папи римського”**. (п. 2434).
4300. **Іще про наше культурне життя**. (п. 2949).
4301. **Как понимать**. (п. 3124).
4302. **К злобе дня**, (п. 2643).
4303. **Киевская Русь. Т. I. Введение: Территория и население в эпоху образования государства**. (п. 2943).
4304. **Київське повстання**. (3772).
4305. **Київський каштелян і козаки**. (п. 1890).
4306. **Кілька грамот Володислава Опольського**. (п. 2326).
4307. **Кілька документів до історії сільського духовенства в Галичині XVII-XVIII вв.** (п. 2327).
4308. **Кілька документів з життя Забузької Русі XVI в.** (п. 2135).
4309. **Кілька духовних віршів з Галичини**. (п. 1961).
4310. **Кілька заміток до “Чуда св. Климента, папи римського”**. (п. 2269).
4311. **Кілька київських документів XV-XVI в.** (п. 1962).
4312. **Кінець московської орієнтації**. (п. 3729).
4313. **Кінець польської інтриги [Кінець “польської інтриги”]**. (п. 2702, 2703).
4314. **Ковтки “київського типу” у сучасних Кавказців**. (п. 2179).
4315. **“Козаки” в Галичині 1605 р.** (п. 2374).
4316. **Козаки в 1470-х рр.** (п. 2328).
4317. **Коли сфабрикована грамота Любарта луцької катедрі?: Крит. замітка**. (п. 2540).
4318. **Колишня освіта і теперішня темнота**. (п. 2773, 3670).
4319. **Кінець гетто**. (п. 2541, 2650).
4320. **Кінець рутенству**. (п. 2625).
4321. **Конституційне питання і українство в Росії**. (п. 2435, 2538).
4322. **Конституція Української народної Республіки**. (п. 3782).
4323. **Королівський дозвіл на викуп Камінецького староства 1456 р.** (п. 2025).
4324. **Коротка історія України**. (п. 2690).
4325. **Короткий нарис української історії**. (п. 3113).
4326. **Короткий огляд української історії // Україна, Росія й Туреччина: 36 статей (турец. м.)**. (п. 3114).
4327. **К польско-українським отношениям Галиции**. (п. 2436, 2437).
4328. **Кров**. (п. 2704, 2705).
4329. **Крячуть ворони**. (п. 2626).
4330. **Культура краси і культура життя: [Про формування екон. бази Укр. держави]**. (п. 3251, 3733, 3857).
4331. **Культурна криза на Україні**. (п. 3337).
4332. **Культурно-національний рух на Україні в XVI-XVII віці**. (п. 2994, 3311, 3602, 3810).

4333. Лист Володимирської громади з 1324 р.: (Факсиміле-листу і печатки). (п. 2542).
4334. Лист кор[оля] Стефана Батория до Калги з р. 1577. (п. 2224).
4335. Листи з-над Полтви: Лист перший [про партійні відносини галицьких русинів] ; Лист другий [про духовенство]. Лист третій [справа університету]. Підпис "Observator". (п. 2136).
4336. Ліквідація комітету незалежної України. (п. 3340).
4337. Літературна спадщина Альфонса Доде. (п. 2137).
4338. Лопушанський "Святовид". (п. 2859).
4339. "Люди в пенезах". (п. 2438).
4340. Львовское ученое общество им. Шевченко и его вклады в изучение Южной Руси. (п. 2375, 2376).
4341. "Мазепинство" і "Богданівство". (п. 2996, 3185).
4342. Маленька жертва. (п. 2862, 2874).
4343. Маленьке бажання. (п. 2621).
4344. "Малі діла". (п. 2780, 2956).
4345. "Малоросійськія песни" Максимовича і століття української наукової праці. (п. 3480, 3591).
4346. Малорусский театр: [З приводу укр. вистав]. (п. 1834).
4347. Манджурська справа. (п. 2863).
4348. Матеріали до історії Кирило-Мефодіївського братства: Признання Кирило-Мефодіївців. (п. 3117, 3118).
4349. Матеріали до історії козацьких рухів 1590-х р.р. (п. 2138).
4350. Матеріали до історії Коліївщини: I. Василянські записки й листи про Коліївщину / Подав А. Крижановський. (п. 2377).
4351. Матеріали до історії Коліївщини: IV. Оповідання очевидця про смерть Гонти. (п. 2439).
4352. Матеріали до історії суспільно-політичних і економічних відносин Західної України:
4353. Сер. перша Ч. 1-80 (Рр. 1361-1530) (п. 2440, 2542).
4354. Сер. друга: Ч. 81-132 (Рр. 1531-1574) (п. 2544).
4355. Меморіал Петербургської академії в справі свободи української мови в Росії. (п. 2441).
4356. Метеор. (п. 3245).
4357. Метрика Самбірська: Подобиці з історії відносин релігійних. (п. 1963).
4358. Мир землі нашій! (п. 3263, 3746).
4359. Між Москвою і Варшавою. (п. 3340).
4360. Мусимо взяти за розум. (п. 3215).
4361. Мова панська і мужицька. (п. 3678).
4362. Мова українська і московська. (п. 336, 3342, 3343).
4363. Мова українська і руська. (п. 2866, 3677).
4364. Молотовське срібло: Археол. замітка. (п. 2027, 2074, 2140).
4365. Монах ворожбитом. (п. 2270).
4366. Морські походи козаків. (п. 3344).

4367. Мстиславова церква в Володимирі Волинським. (п. 2946).
4368. Мусимо взяти за розум. (п. 3190).
4369. На виборах. (п. 2875, 2959).
4370. На балканських антракті. (п. 3093).
4371. На всеукраїнський з'їзд. (п. 3191).
4372. Надання магдебургського права містечку Дідову: [Київщина]. (2075).
4373. Надання Оришевському Копистерина та Гайсіна. (п. 1891).
4374. "На другой день". (п. 2545, 2634).
4375. На новий [1922] рік. (п. 3408).
4376. Над свіжою могилою. (п. 2867, 3125).
4377. На село. (п. 3345).
4378. Найдавніша культура українсько-руських племен. (п. 2775).
4379. На конституционные темы. (п. 2647).
4380. На национальные темы. (п. 3049).
4381. На новий [1909] рік. (п. 2779).
4382. На новий [1910] рік. (п. 2868).
4383. На новий [1910] рік. (п. 3382).
4384. На новом пути: (По поводу думских выступлений по укр. вопросу). (п. 3050).
4385. На переломі. (п. 3247, 3728).
4386. На порозі нової України: Гадки і мрії. (п. 3246, 3653, 3704, 3722, 3724, 3739, 3740, 3784, 3799, 3800).
4387. На порозі століття: Присвячено перемишльській укр.-руській громаді. Публ. відчит, читаний в Перемишлі 2[15] січ. 1901 р. (п. 2226, 3664).
4388. На распутья. (п. 3115).
4389. Нарис історії Київської землі від смерті Ярослава до кінця XIV сторіччя. (п. 3654).
4390. Народностям України [Народам України]. (п. 3168, 3192, 3193, 3219, 3760).
4391. На руїнах. (п. 2513).
4392. На свята. (п. 2776).
4393. На Свят-вечір. (п. 3195).
4394. На страшний суд. (п. 3196).
4395. Наукова діяльність товариства ім. Шевченка в р. 1895: Записка до загального збору р. 1986. (п. 1964).
4396. Наукова діяльність товариства ім. Шевченка в 1896 і 1897 р. (п. 2107).
4397. Наукова діяльність товариства ім. Шевченка в 1896 і 1897 р.: Записка до загального збору р. 1898. (п. 2076, 2077).
4398. Наукова хроніка: [П'ятдесятиліття Київ. археогр. коміс.]. (п. 1865).
4399. Наукова хроніка. (1867).
4400. Наукова хроніка: Київські мініатюри при Трірській Псалтири. (п. 2271).

4401. Наукове товариство ім. Шевченка. (п. 2181).
4402. Наукове товариство ім. Шевченка і його діяльність в 1898 р. (п. 2131).
4403. Науково-дослідча катедра історії України в Києві, в академічному році 1924/5. (п. 3435).
4404. Науково-дослідча катедра історії України в Києві. (п.3461, 3501).
4405. На Українне (Підп. Spektator). (п. 2546).
4406. На Українським національним з'їзді: 6-8 квіт. (п. 3197).
4407. Национальные моменты в аграрном вопросе. (п. 2547, 2649).
4408. Национальный вопрос и автономия. (п. 2548, 2629, 2638).
4409. Нація. (п. 3255, 3540).
4410. Наша західна орієнтація. (п. 3248, 3730).
4411. Наша політика: 36. статей. (п. 2979).
4412. Наша школа. (п. 2781).
4413. Наши требования. (п. 2549, 2640).
4414. Наші люде з карпатських сторін. (п. 2783).
4415. Наші товариства: I. Наукове товариство ім. Шевченка. (п. 2182).
4416. Невиконане побажання Марко Вовчок. (п. 3481).
4417. Невідклична справа: За укр. ун-т у Львові. (п. 2878).
4418. Не даймо ся!.. (п. 2442).
4419. Недоцінюване. (п. 2950).
4420. Недуга д-ра Івана Франка: 3.ІУ.1908, за ст. ст. (п. 2711).
4421. Независимая Польша и автономная Галиция. (п. 3126);
4422. Незаплачене київське подимне. (п. 2330).
4423. Незвісний епізод з життя Дорошенка. (п. 3550).
4424. Некрасов Микола. (п. 2331).
4425. "Не маю іншого інтереса більшого, як добро свого народу". (п. 3776, 3858).
4426. Не дозволяти! (п. 3669).
4427. Не пора. (п. 2707).
4428. Не порозумнішали. (п. 2784, 3668).
4429. Несколько слов об украинстве. (п. 3127).
4430. Німецька дисертація про Хмельниччину. (п. 2078).
4431. Нова Дума й українці. (п. 2631).
4432. Нова "пря" про українсько-руську книжну мову. (п. 2142).
4433. Нова хвиля. (п. 3094).
4434. Новий кордон. (п. 2518, 2531).
4435. Новий період історії України: За роки від 1914 до 1919. (п. 3315, 3346, 3655, 3783, 3803).
4436. Новий поділ України. (п. 3270, 3754).
4437. Новий хозарський текст про війни Олега. (п. 3097).
4438. Новий час. (п. 3271, 3755).
4439. Новини археологічні. (п. 1866).

4440. **Новини російської літератури:** Л.Толстой, Чехов, Боборикін, Мамін-Сибіряк й ін. “сибіряки”; Потапенко, Микулич, Горький. Ювілей Белінського. (п. 2080).
4441. **Нові гіпотези з історії староруського права.** (п. 3116).
4442. **Новітша література в історії В[еликого] кн. Литовського:** Крит. огляд. (п. 3128).
4443. **Нові конструкції початків слов'янського і українсько-руського життя:** Крит. замітки: Пайскерова теорія одвічного словян. поневолення і викликана нею дискусія. (п. 2960).
4444. **Нові перспективи.** (п. 3250, 3732).
4445. **Новое знамя националистов.** (п. 2997).
4446. **Новые лозунги.** (п. 3096).
4447. **Новый [1916] год.** (п. 3129).
4448. **Об'єднання України Наддніпрянської і Надністрянської.** (п. 3316).
4449. **Об'єднуються.** (п. 2879).
4450. **Одна з українських колекцій.** (п. 2550).
4451. **О зрелости и незрелости.** (п. 2551, 2639).
4452. **О любви к отечеству и народной гордости.** (п. 2627).
4453. **О некоторых формах шляхетского землевладения в Юго-Западной России:** (Автореферат). (п. 1892).
4454. **Описи Перемишльського староства 1494-7 р.** (п. 2028).
4455. **Описи Ратенського староства з 1500-1512 р.** (п. 2081).
4456. **Опись Львівського замку р. 1495.** (п. 1965).
4457. **Опись Подільських замків 1491 р.** (п. 1893).
4458. **Организация старостинского и околичного управления в Барском старостве XVIII в.:** (Автореферат). (п. 1894).
4459. **Орієнтація чорноморська.** (п. 3249, 3731).
4460. **Освобождение России и украинский вопрос** [36. публікацій]. (п. 2632).
4461. **Останні випуски праці проф. Жуковича про релігійні відносини XVII в.** (п. 3054).
4462. **Останні романи Г. Сінкевича :** Два відчита М. Грушевського у Львів. «Клобі Русинок» 14(26) і 17(29) черв. 1895 р. (п. 1896).
4463. **Останні томи “Архива Юго-Западной России”.** (п. 3055).
4464. **Острозька академія.** (п. 3484).
4465. **О так называемой “Львовской летописи” (1498-1648) и ее предполагаемом авторе.** (п. 3568).
4466. **Очерк истории Киевской земли от смерти Ярослава до конца XIV столетия.** (п. 3577).
4467. **Очерк истории украинского народа.** (п. 2385, 2552, 2961, 3615, 3656).
4468. **Очищення вогнем.** (п. 3261, 3274, 3275, 3592, 3744).
4469. **Палення трупів.** (п. 2786).
4470. **Пам'яті Паризької комуни.** (п. 3368).
4471. **Панської України не збудувати!** (п. 3396).
4472. **Пекуча справа.** (п. 3397).

4473. Пенати. (п. 2887).
4474. Перед осінніми зборами академічної молоді. (п. 3059).
4475. Пересування культурно-національного центру на схід козащини, як чергова рушійна сила національного українського активу. (п. 3657).
4476. Переяславська умова України з Москвою 1654 року: (Статті й тексти). (п. 3199, 3278).
4477. Перспективи і вимоги української науки: (Київ. сесія "Укрнауки") (п. 3463, 3725, 3785).
4478. Перспективи нового життя. (п. 3200).
4479. Перша річниця російської конституції. (п. 2524, 2532).
4480. Перші війни козаків з панами та Державою Польською. (п. 2790).
4481. Перші кроки. (п. 2515).
4482. Печатки з околиць Галича. (п. 2186).
4483. Печатка з Ступниці під Самбором. (п. 2144).
4484. Печатка м. Константина з Звенигорода. (п. 2085).
4485. Печатки з околиць Галича. (п. 2217).
4486. Під зорями: Оповідання, начерки, замітки, іст. образи. (п. 3529).
4487. Під нинішню хвилю. (п. 2953).
4488. Під прапором всеукраїнської національної єдності. (п. 3527, 3570).
4489. Підстави великої України: Село; Місто. (п. 3253, 3735-3737).
4490. Після балканської війни. (п. 3060).
4491. Після Думи. (п. 2523, 2533).
4492. Поверненє Холмщини. (п. 2658).
4493. По вопросу об организации управления и суда в Подольской земле в XIV и XV вв.: [Автореферат]. (п. 1868).
4494. Повороту немає [не має]. (п. 3167, 3201-3205, 3264, 3748, 3763).
4495. Подкарпатська Русь в давнину. (п. 3399).
4496. По з'їзді. (п. 3206).
4497. Позорной памяти. (п. 2554, 2645, 3658).
4498. По кошмарі. (п. 3052).
4499. Політика російських совітів проти України. (п. 3347).
4500. Політичний стан України. (п. 3348).
4501. Польський законопроект автономії й українці. (п. 2659, 2660).
4502. Польсько-українські мотиви. (п. 2517, 2534).
4503. Порайонне історичне дослідження України і обслідування київського вузла. (п. 3464).
4504. Портрет Хмельницького з вид. 1683 р. – До портрету. (п. 2086).
4505. Постриження й інші обряди, відправляювані над дітьми й підлітками. (п. 3528).
4506. Поступова Польша. [Елізи Ожешкової: Nad Niemnem - Dwa bieguny - Australczyk] : Два відчити М. С. Грушев-

- ського, читані в Львів. "Клубі Русинок" весною 1896 р. (п. 2030).
4507. **Похвала В[еликому] кн. Витовту:** Кілька уваг про склад найдавнішого русько-лит. літопису. (п. 1898).
4508. **Похорони унії.** (п. 2876, 2889).
4509. **Похоронне поле в с. Чехах** [Повіт Брідський]: Археол. розвідка. (п. 1899, 2146, 2147).
4510. **Початки відродження в Західній Україні.** (п. 3385).
4511. **Початки громадянства: (Генетична соціологія).** (п. 3370);
4512. **Початки Січи.** (п. 2716, 3386).
4513. **Початкові сторінки слов'янського письменства.** (п. 3552).
4514. **По шкоді.** (п. 3279).
4515. **Привіт.** (п. 3317).
4516. **Призабута справа:** [про УАН]. (п. 2994).
4517. **При кінці року.** (п. 2628).
4518. **Примітки до тексту Галицько-волинського літопису.** (п. 1900).
4519. **Причинки до історії роду Бибельських, зібрані арцибіскупом Яном Прохніцким / Подав Ар. Крижановський.** (п. 2274).
4520. **Про врожай.** (п. 2794);
4521. **Про Гайдамаччину і аналогічні народні рухи.** (п. 2078, 2084).
4522. **Проголошення польської самостійності.** (п. 3132).
4523. **Програма Української демократично-радикальної партії:** [Коротка передмова до програми]. (п. 2556).
4524. **Pro domo** [до польськ.-укр. відносин у Росії]; (п. 2661).
4525. **Проект організації Науково-дослідної катедри історії України в Києві, розроблений академіком ВУАН М. С. Грушевським 11.IV.1924 р.** (п. 3408).
4526. **Проект Української Конституції.** (п. 3207).
4527. **Промовили** [про укр. мову та школу]. (п. 2890, 3673).
4528. **Про мову.** (п. 2662).
4529. **Про монетну українську одиницю.** (п. 3269, 3753).
4530. **Про наш край і народ.** (п. 2891).
4531. **Про потребу утворення Інституту української історії в складі Академії наук СРСР: (Доповідна записка).** (п. 3545).
4532. **Про права жінок.** (п. 2795).
4533. **Про робітничі товариства.** (п. 2796).
4534. **Про робочі спілки.** (п. 2797).
4535. **Просвітні товариства і гуртки.** (п. 2798).
4536. **Про старі часи на Україні:** Коротка історія України: (Для першого початку). (п. 2663, 2664, 3061, 3062, 3099, 3133, 3209-3211, 3283, 3319, 3320, 3582, 3660, 3661).
4537. **Протестанські громади на Україні.** (п. 3409).
4538. **Против течення.** (п. 2633).
4539. **Проти п'янства.** (п. 2892).
4540. **Про українську історіографію XVIII ст.** (п. 3662).

4541. Про українську мову й українську справу: Статті й замітки. (п. 2665, 3698).
4542. Про українську мову і українську школу. (п. 3001, 3002, 3063, 3213, 3673, 3674, 3745).
4543. Про українську школу. (п. 3212).
4544. Проф. Грушевський про акт 5 падолиста. (3214).
4545. Проф. Грушевський про напрямки української політики. (п. 3486).
4546. Про Холмську та Бесарабську справу: Промова на засіданні Центр. Ради 15.03. [1918 р.] при ратифікації мирового договору. (п. 3322).
4547. Равною мерою. (п. 2642).
4548. Развитие украинских изучений в XIX в. и раскрытие в них основных вопросов украиноведения. (п. 3100, 3756, 3820).
4549. Реальна політика на галицькім ґрунті. (п. 2955).
4550. Робітничі товариства. (п. 2799).
4551. Рожне поле. (п. 2557).
4552. Розбурхане мурависько. (п. 2558).
4553. Розвиток українських досліджень у XIX ст. і вияви в них основних питань українознавства. (п. 3604).
4554. Розвідки про церковні відносини на Україні-Руси: XVI-XVIII в.в. / (Співавт. О. Левицький). (п. 3681).
4555. Розуміють. (п. 2894, 3679).
4556. Розширення автономії Галичини: Смерть ціс. Франца-Йосифа. (п. 3134).
4557. Роковини 20-7 падолиста 1917 року. (п. 3135, 3597, 3765).
4558. Роковини української незалежності. (п. 3349).
4559. Російська Дума і національне питання. (п. 2535, 2585).
4560. Розуміють. (п. 2921).
4561. Російська академія наук про українську мову. (п. 2895, 3676).
4562. Російська Дума і національне питання. (п. 2559).
4563. Російська революція і визволення України. (п. 3768).
4564. Російські порядки на Україні. (п. 2896).
4565. Самовидець руїни та його пізніші відображення. (п. 3682).
4566. Самозречення малоросіян. (п. 3683).
4567. "Самоотвержение малороссіян". (п. 2516, 2536, 3697).
4568. Самостійна Україна. Велике Різдво. (п. 3258, 3741).
4569. Світова війна і революція: Українська Народна Республіка. (п. 3323).
4570. Свободный союз. (п. 3216).
4571. Святе Письмо. (п. 2446).
4572. Св. Письмо на українській мові. (п. 2447).
4573. «Святі права». (п. 3750).
4574. Секретна місія Українця в Берліні р. 1791. (п. 1968).
4575. Селяне мистці [до портрета Миколи Шкрябляка]. (п. 2897).

4576. **Середні віки Європи.** (п. 3217).
4577. **Січ запорізька.** (п. 2800).
4578. **Сіяння вітра.** (п. 3095).
4579. **Слово на малодушних.** (п. 2877, 2898).
4580. **Смерть Толстого.** (п. 2899).
4581. **Сороколітній подвиг.** (п. 3044).
4582. **Спірні питання староруської етнографії.** (п. 2387).
4583. **Сполучення України з Московщиною в новішій літературі:** Крит. замітки. (п. 3218).
4584. **Справа українських катедр і наші наукові потреби.** (п. 2666, 2667).
4585. **Справа українсько-руського університету у Львові** [Під. "Observator"]. (п. 2150).
4586. **Справозданне з діяльності відділу і секцій Наукового товариства ім. Шевченка у Львові:** За час від Загальних зборів до 11 мая 1893, до 31 груд. 1894 р. (п. 1903).
4587. **Стара історія.** (п. 3267, 3285-3287, 3751).
4588. **Старинна історія: Греко-римський світ.** (п. 3288).
4589. **Статут друкований.** (п. 1904).
4590. **Степ і море в історії України.** (п. 3684).
4591. **Столітє Фінляндії.** (п. 2801).
4592. **Столітні роковини Герцена.** (п. 3003).
4593. **Сто літ українського народництва.** (п. 3529).
4594. **Сторінка з історії сільського духовенства по самбірським актам XVI в.** (п. 2151, 2189).
4595. **Студенческая молодежь и украинское возрождение.** (п. 3066).
4596. **Студії з економічної історії України. Екон. і соціал. перелом XV-XVII в.в.:** Господарство пол. магната на Задніпров'ю. (п. 2668, 2964, 3289).
4597. **Svb dıvo: Оповідання, начерки, замітки.** (3290).
4598. **Суспільно-політичний і церковний устрій і відносини в українсько-руських землях XIУ-XVII віків.** (п. 3785, 3889).
4599. **Сучасна вірша про неволю Вишневецького.** (п. 3004).
4600. **Сучасне українське студентство в Галичині.** (п. 2900).
4601. **Східнословянські народності та їх дослідження:** З приводу книги "Russische (ostslavische) Volkskunde" von D. Zelenin. (п. 3543).
4602. **Сьпіванник з початку XVIII в. / Приладив до друку М. Грушевський.** (п. 2032).
4603. **Татарський погром України.** (п. 3350, 3387).
4604. **Техніка і умлість палеолітичної доби в нахідках Мізинського селища.** (п. 3530).
4605. **Тимчасовий Український уряд.** (п. 3219, 3420).
4606. **Тісняга товариствам.** (п. 2802).
4607. **Торішний урожай.** (п. 2901).
4608. **Три академії.** (п. 3531, 3568, 3585, 3685).
4609. **Тризуб - український герб.** (п. 3298).
4610. **Убожіє край.** (п. 2803).

4611. Угорська Україна: На іст. карті краю. (п. 3686)є
4612. Україна и украинство. (п. 3005).
4613. Украина, Польша и Россия. (п. 3351, 3687).
4614. Украинский вопрос. (п. 2635, 2669).
4615. Украинство и российская пресса. (п. 3137).
4616. Украинцы. (п. 2902).
4617. Україна: [Геогр. нарис]. (п. 2804).
4618. Україна, Білорусь, Литва. (п. 2805).
4619. Україна і Росія: Переговори в справі нового ладу. (Продовження брошури: "Українська Центр. Рада і її універсали перший і другий). (п. 3221).
4620. Україна окремішня. (п. 3222, 3688).
4621. Україна, Польща й Росія. (п. 3376).
4622. Україна самостійна. (п. 3771).
4623. Українство і всеслов'янство. (п. 2708).
4624. Українство і питання дня в Росії. (п. 2448, 2512, 2609).
4625. Українство як самостійне й природне явище. (п. 3138).
4626. Українська гривня. (п. 3299).
4627. Українська дебата. (п. 3053).
4628. Українська Народна Республіка. (п. 3770).
4629. Українська партія соціалістів-революціонерів та її завдання. (п. 3352).
4630. Українська самостійність і її історична необхідність. (п. 3260, 3300-3302, 3743).
4631. Українська Центральна Рада й її універсали: Перший і другий. (п. 3223, 3689).
4632. "Українське Наукове товариство у Києві" та Історична секція при Всеукраїнській Академії наук в р.р. 1914-1924. (п. 3411).
4633. Українське письменство. (п. 2806, 3667).
4634. Українське свято. (п. 2904).
4635. Український герб. (п. 3224, 3268, 3752).
4636. Український державний герб. (п. 3303).
4637. Український П'ємонт [Украинский П'ємонт]. (п. 2560, 2646, 2670, 3139, 3744, 3804).
4638. Український рух на Схід: Розселення за моск. границею до 1648 р. (п. 3101).
4639. Українські жиди. (п. 2152).
4640. Українські кафедри. (п. 2563).
4641. Українські свята і українські будні. (п. 2905).
4642. Українсько-руські наукові курси. (п. 2390).
4643. Універсали Української Центральної Ради. (п. 3705, 3776-3779).
4644. Уроки балканской войны. (п. 3006).
4645. У святої Софії. (п. 3069).
4646. Установчі збори чи Парламент? (п. 3266, 3749).
4647. У українських послів Російської Думи. (п. 2519, 2562).
4648. Фабрикація сепаратизма. (п. 2951).
4649. Фрази і факти. (п. 2449, 2641).

4650. Хмельниччина в розцвіті (1648 - 1650): Іст. екскіз. (п. 2233).
4651. Холмщина: [Головні моменти в історії її приналежності]. (п. 2807).
4652. Хронологія подій Галицько-Волинського літопису. (п. 2234, 2235).
4653. Хто такі українці і чого вони хочуть [Хто українці?]. (п. 3226, 3686, 3691, 3701, 3726, 3787, 3861).
4654. Церква св. Василя в Овручу. (п. 2908).
4655. Час не жде. (п. 2718).
4656. Час пробил. (п. 3227).
4657. Чергова справа. (п. 3228, 3229).
4658. Чи було між руськими племенами плем'я хорватів? (п. 2153).
4659. Чи маємо автентичні грамоти кн. Львова? : Крит.-іст. розвідка. (п. 2279).
4660. Чи не спроможемось? (п. 2671).
4661. Чи виясняється? (п. 3255).
4662. Чи Україна тільки для українців? (п. 3131, 3256, 3761);
4663. Чорна зграя. (п. 3007).
4664. Шведсько-український союз 1708 р. (п. 2808, 2809, 3184, 3698, 3788).
4665. Шкільна справа в Галичині. (п. 2910, 3671).
4666. Шкільна мова. (п. 2810, 3665, 3805).
4667. Ще до реформи "Просвіти". (п. 2912).
4668. Ще одна повість про те, як посварився Іван Іванович з Іваном Никифоричем. (п. 2709).
4669. Ще про врожай. (п. 2811).
4670. Ще про конституціоналізм західно-європейського виробу і конституціоналізм "руського права". (п. 2701).
4671. Ще про культуру і критику. (п. 2710).
4672. Що воно? (п. 3232).
4673. Що діялося на Україні по смерті Хмельницького? (п. 2812).
4674. Що ж далі?: [В справі руських гімназій]. (п. 2450).
4675. Що зробити з "академічним фондом". (п. 2281).
4676. Ювілей Льва Толстого. (п. 2719).
4677. Южнорусские господарские замки в половине XVI века: Іст. – стат. очерк. (п. 1837, 1838).
4678. Як жив український народ: Коротка історія України [Для середніх шкіл вищих]. (п. 3120, 3692, 3729, 3789, 3891).
4679. Як козаки лагодяться в морський похід. (п. 3388).
4680. Якої автономії і федерації хоче Україна: Чого хочуть українці?; Що таке автономія?; Національно-територіальна автономія; Яка користь з такої автономії?; Федеративний устрій; Федеральна Російська республіка; Автономія України. (п. 3233, 3234, 3694).
4681. Як польські пани хотіли запанувати над козаками. (п. 2814).

4682. **Як творилась Українська Держава:** Рос. революція і визволення України. (п. 3305).

БІОГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ, ЩОДЕННИКОВІ ЗАПИСИ

4683. **Автобіографія** [1906 р.]: Друк. як рукопис. (п. 3447, 3575, 3633, 3706).
4684. **“Автобіографія Михайла Грушевського, 1914-1919”.** (п. 3576, 3707).
4685. **Автобіографія Михайла Грушевського з 1926 року.** (п. 3584, 3634, 3708).
4686. **Votum separatum проф. Грушевського против... Верифікації протоколу з дня 16 липня.** (п. 2219).
4687. **«29 апреля 1883 г.».** (п. 4011).
4688. **Життя М. Грушевського від вибуху війни: (Автобіографія).** (п. 3335).
4689. **Малороссия в своей словесности** (конспект рецензии М. Драгоманова). (п. 4017).
4690. **«1 января 1883 г.».** (п. 4015).
4691. **«Перечитавши свои заметки».** (п. 4014).
4692. **«По поводу романов Шпильгагена...».** (п. 4013).
4693. **«17 января 1883 г.».** (п. 4012).
4694. **Сарданапал Байрон.** (п. 4016).
4695. **Спомини.** (п. 3598, 3605, 3726, 3786).
4696. **Щоденники (1883-1889).** (п. 3806, 3887).
4697. **Як мене спроваджено до Львова:** Лист до хв. редакції “Діло” (п. 2093, 3595, 3730, 3790).
4698. **Як я був колись белетристом.** (п. 3505, 3583, 3617, 3998).

ІСТОРИЧНІ ПЕРСОНАЛІЇ УКРАЇНИ

4699. **Байда-Вишневецький в поезії й історії.** (п. 2744, 2745, 3599).
4700. **Богданові роковини [Хмельницький].** (п. 2599, 3182, 3372).
4701. **Вяговський і Мазепа.** (п. 2748, 3183).
4702. **Вол[одимир] Антонович.** (п. 2844).
4703. **[Володимир], Антонович основні ідеї його творчості і діяльності.** (п. 27432770, 2750, 2751, 3587).
4704. **Володимир Боніфатійович Антонович, 1834-1908.** (п. 3596).
4705. **Володимир Винниченко.** (п. 2752).
4706. **Володимир і Ярослав: Християнство на Україні.** (п. 2845).
4707. **В тридцяті роковини Куліша: Соціал.-традиційні підоснови Кулішевої творчості.** (п. 3476).

4708. **Гадяцькі постуляти й гетьман Виговський:** Лист проф. М. Грушевського до т-ва “Сокіл” у Львові в справі святкування ювілею Гадяцького трактату. (п. 2604).
4709. **Георгій Кониський.** (п. 2847).
4710. **Гетьман Богданко:** Крит. – іст. розвідка. (п. 2022).
4711. **Гетьман Петро Дорошенко.** (п. 2755).
4712. **Гетьман Петро Сагайдачний:** (3 нагоди 300-літ. смерті). (п. 2756, 2757, 3375).
4713. **Гетьманованє Мазепи і знесенє Гетьманщини.** (п. 2758);
4714. **Глинский М. Л.** (п. 3038).
4715. **Гонта.** (п. 3039).
4716. **Для ювілею Івана Котляревського:** Desiderata М. Сергієнка. (п. 1853).
4717. **До біографії митрополита Онисифора Дівочки.** (п. 2504, 2505, 3812).
4718. **До портрета Мазепи.** (п. 2760).
4719. **Драгоманов в політичнім і національнім розвитку українства.** (п. 3333).
4720. **Друга вистава образів Ів. Труша.** (п. 2221).
4721. **Дума про Ганжу Андібера гетьмана запорожського.** (п. 2762).
4722. **Етнографічне діло Костомарова.** (п. 3548).
4723. **З початків [починів] українського соціалістичного руху:** М. Драгоманів і женевський соц. гурток. (п. 3378).
4724. **З приводу листування Б. Хмельницького з Отоманською Портою.** (п. 3549).
4725. **З публіцистичних писань Костомарова.** (п. 3497, 3719);
4726. **З соціально-національних концепцій Антоновича.** (п. 3498, 3589, 3749, 3813).
4727. **Іван Нечуй-Левицький.** (п. 2855).
4728. **Іван Франко.** (п. 2768).
4729. **Історикові Київа // [Володимир Іванович Щербина].** (п. 3457).
4730. **Кілька слів про його [Лазаревського О. М.] наукову спадщину та її дослідження.** (п. 3479).
4731. **Князь Константин Острозький.** (п. 2771).
4732. **Князь Роман.** (п. 2858).
4733. **Кобринська Наталія.** (п. 2178).
4734. **Костомаров і новітня Україна: В сорокові роковини.** (п. 3434, 3590).
4735. **Марко Кропивницький.** (п. 2864).
4736. **Микола Костомаров.** (п. 2865).
4737. **Микола Лисенко.** (п. 2774).
4738. **Місія Драгоманова.** (п. 3460).
4739. **Могила Володимира Великого.** (п. 3405).
4740. **На спомин Миколи Костомарова: (Помер 7 квіт. 1885 р.).** (п. 2622).
4741. **Невиконане побажання Марко Вовчок.** (п. 3481).
4742. **Недуга д-ра Івана Франка: 3.ІУ.1908, за ст. ст.** (п. 2711).
4743. **Незвісний епізод з життя Дорошенка.** (п. 3550).

4744. Один з ніжинців: [І. О. Затиркевич]. (п. 2998).
 4745. Олегова могила. (п. 2880).
 4746. Олександр Кистяківський. (п. 2881).
 4747. Олександр Кониський. (п. 2882).
 4748. Осип Бодяньський. (п. 2883).
 4749. Павло Полуботок. (п. 2884, 3276).
 4750. Пам'яті Володимира Антоновича. (п. 3593).
 4751. Пантелеймон Куліш. (п. 2886).
 4752. Перемога Хмельницького коло Жовтих вод і Корсуня. (п. 3398).
 4753. Поезія Олеса. (п. 3407).
 4754. Привіт доктору Івану Франку в 25-літній ювілей літературної діяльності українсько-руські письменники. (п. 2087).
 4755. Про батька козацького Богдана Хмельницького. (п. 2792, 2793, 3318, 3579, 3659, 3741, 3801).
 4756. П'ятдесят літ "Исторических песен малорусского народа" Антоновича і Драгоманова. (п. 3410, 3594).
 4757. Сумний Великдень: [Спогади про життєвий і творчий шлях М. М. Коцюбинського]. (п. 3094, 3742, 3802).
 4758. Українська історіографія і Микола Костомаров. (п. 2903).
 4759. Хмельницький в Переяславі: Іст. образи. (п. 3225, 3304).
 4760. Хмельницький і Хмельниччина: Іст. екскурз. (п. 2092, 2231, 2232, 2966, 3180).
 4761. Ще до портрета Мазепи. (п. 2911).
 4762. Ювілей Вол[одимира] Антоновича. (п. 2564).
 4763. Ювілей Миколи Гоголя. (п. 2813).
 4764. Ярослав Мудрий. (п. 3389).

НЕКРОЛОГИ, ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

4765. Андрієвський Олексій [Підп. М. Грушевський]. (п. 2264).
 4766. Антонович Володимир. (п. 2712, 2713).
 4767. Біляшівський Микола Федотович. (п. 3449).
 4768. Бучинський Богдан. (п. 2598).
 4769. Васілевський В. (п. 2128).
 4770. Вовк Федір. (п. 3277).
 4771. Гнатюк Володимир. (п. 3448).
 4772. Голубинський Євген. (п. 2999).
 4773. Голубовський Петро. (п. 2657).
 4774. Гулак Микола. (п. 2130, 2139).
 4775. Дашкевич Микола. (п. 2706).
 4776. Дикарев Митрофан. (п. 2172, 2173).
 4777. Доманицький Василь. (п. 2841).
 4778. Драгоманов М. П. (п. 1887).
 4779. Житецький Павло. (п. 2962).
 4780. Житецький Гнат Павлович. (п. 3539).
 4781. Кониський Олександр. (п. 2223, 2227).

4782. **Коссяк Іван.** (п. 3455).
 4783. **Коцюбинський М.** (п. 3067).
 4784. **Крижановський Аристарх.** (п. 2425).
 4785. **Лазаревський Олександр.** (п. 2272).
 4786. **Лашкар'єв Петро.** (п. 2180).
 4787. **Лебединцев Петро – Іван Малишевський.** (п. 2026).
 4788. **Леонтович Ф. – В. Ключевський – Д. Самоквасов.** (п. 2945).
 4789. **Лесевич Володимир – Рудченко Іван.** (п. 2427).
 4790. **Леся Українка:** [Вступ. слово, сказане на засіданні Укр. наук. т-ва, присвяч. Лесі Українці]. (п. 3056).
 4791. **Лисенко Микола:** [Промова, сказана на засіданні Укр. наук. т-ва, присвяч. пам'яті Лисенка, 3(16) груд. 1912 р.]. (п. 3057).
 4792. **Литвинова-Бартош П.** (п. 2329).
 4793. **Лозинський Володимир.** (п. 3097).
 4794. **Любомірський Тадеуш.** (п. 2388).
 4795. **Маркевич Олексій.** (п. 2332, 2333).
 4796. **Михальчук Константин.** (п. 3092).
 4797. **Молчановський Никандр.** (п. 2655, 2656).
 4798. **Мордовець Данило.** (п. 2429).
 4799. **Онкен Вільгельм.** (п. 2426).
 4800. **Огоновський Ом.** [промова над могилою]. (п. 1869).
 4801. **Піпін Олександр.** (п. 2386).
 4802. **Рильський Тадей.** (п. 2275).
 4803. **Руліковський Е. – В. Лушкевич.** (п. 2188).
 4804. **Сергесвич В. І.** (п. 2965).
 4805. **Симонів [Номис] Матвій.** (п. 2230).
 4806. **Скальковський А., Кунік Е., Ястребов В.** (п. 2145).
 4807. **Сухомлінов Мих. – Жданов Ів.** (п. 2277).
 4808. **Терлецький Остап.** (п. 2267, 2278).
 4809. **Тутківського П. А.** (п. 3547).
 4810. **Філевич Іван.** (п. 3045).
 4811. **Франко Іван.** (п. 3164, 3068, 3036).
 4812. **Чехов Антон.** (п. 2392).
 4813. **Шараневич Ізидор.** (п. 2280).
 4814. **Шульгін Яков.** (п. 3000, 3086, 3058).
 4815. **Щербаківський Данило.** (п. 3477).

ВИДАВНИЧА СПРАВА, ПЕРЕДМОВИ

4816. **Видавнича криза.** (п. 2777, 3700).
 4817. **Від комісії** [Передмова до т. XXII «Жерела до історії України-Руси»]. (п. 3036).
 4818. **Від редакції** [журн. Літ-наук. вістн., 1912 р.]. (п. 2987).
 4819. **Від редакції** [журн. Літ-наук. вістн., 1919 р.]. (п. 3307).
 4820. **Від редакції** [журн. «Україна», 1914 р.]. (п. 3114).
 4821. **Від редакції** [журн. «Україна», 1917 р.]. (п. 3161).
 4822. **Від редакції** [журн. «Україна», 1924 р.]. (п. 3400).
 4823. **Від редакції** [журн. «Україна», 1925 р.]. (п. 3422).

4824. **Відродини Літературно-наукового вісника.** (п. 3037, 3162).
4825. **Вступна стаття** [до кн. *Олесь О.* “Вибір поезій”: 1903-1923)]. (п. 3390).
4826. **Вступне слово** [до кн. 1, т. LXIX «Зап. НТШ. – (Львів, 1906)]. (п. 2500).
4827. **Вступне слово** [до пр. “Заборона українського слова в Росії: Реф. Петербурзької АН в справі знесення заборони укр. слова»]. (п. 3122).
4828. **Вступне слово** [до кн. «Первісне громадянство та його пережитки на Україні»]. (п. 3454).
4829. **До наших читачів** [Літ.-наук. вістн.]. (п. 2700).
4830. **До наших читачів** [газ. «Село», 1909 р.]. (2759).
4831. **До наших читачів** [газ. «Село», 1910 р.]. (п. 2386).
4832. **До наших читачів** [газ. «Село», 1911 р.]. (п. 2939).
4833. **До наших читачів в Росії.** (п. 2608).
4834. **До читальників** [журн. «Засів»]. (п. 2990).
4835. **З нагоди 150-ої книги “Записок”.** (п. 3542).
4836. **«Літературно-науковий вістник» у новій фазі.** (п. 2620).
4837. **Наша газета.** (п. 2630).
4838. **Наше видавництво.** (п. 2782).
4839. **Невероятно:** [Про укр. друк]. (п. 2644).
4840. **Передмова:** [до “Бібліогр. огляду наук.-дослід. і наук.-видав. руху Рад. України в 1926 р.”]. (п. 3482).
4841. **Передмова:** [до “Етнографічного Збірника”.- Львів, 1895. – Т. I]. (п. 1866).
4842. **Передмова** [до “Етнографічного Збірника”.- Львів, 1896. – Т. II]. (п. 1997).
4843. **Передмова** [до зб. “Розвідки про міста і міщанство на Україні-Руси в ХУ-ХУІІІ в.]. (п. 2334).
4844. **Передмова до** [кн.] “Записки Гендльовіка про банатських запорожців”. (п. 2963).
4845. **Передмова** [до пр. *Шульгін Я. М.* “Нарис Коліївщини на підставі виданих документів 1768 і ближших років”]. (п. 2082).
4846. **Передмова до ХХІІІ-го тому “Руської іст. бібліотеки”.** – [Львів, 1897. – С. 1-3]. (п. 2029).
4847. **Передмова** [до тому, присвяч. Мазепі]. (п. 2788).
4848. **Передмова** [до кн. *Грушевська К.* З примітивної культури: Розвідки і доповіді...]. (п. 3406).
4849. **Передмова до кн. І. Джеджора “Україна в першій половині ХVІІІ віку”:** Розвідки і замітки. (п. 3551).
4850. **Передмова** [до кн. “Київ та його околиця в історії і пам’ятках»]. (п. 3462).
4851. **Передмова** [до кн. “Чернігів і Північне Лівобережжя»]. (п. 3502).
4852. **Передмова** [до кн.: «Науково-дослідчий і науково-видавничий рух Рад. України в 1927 році. : Бібліогр. огляд»]. (п. 3503).
4853. **Передмова** [до кн. “Праці іст. секції”. УАН]. (п. 3436).

4854. **Передмова** до “Три листа Вол. Антоновича до Антонія Мйодушевського”. (п. 2789).
4855. **Переднє слово**. (п. 2183).
4856. **Переднє слово** [до кн. «За сто літ: Матеріали з громад. і культ. життя України XIX і поч. XX ст.»]. (п. 3484).
4857. **Переднє слово** [до кн. “Матеріали до історії Кирило-Мефодіївського братства: Признання Кирило-Мефодіївців»]. (п. 3119).
4858. **Переднє слово** [до кн. *Свенціцький І.* Опис рукописів народного дому з колекції А.Петрушевича]. (п. 2553).
4859. **Переднє слово** [до кн. «Укр. археогр. збірник». Т. II.]. (п. 3483).
4860. **Переднє слово** [до кн. «Український архів». Т.1]. (п. 3544).
4861. **Переднє слово** [до оповідання А. Чехова “Мужики”. Перекл. М.Грушевської”]. (п. 2083).
4862. **Переднє слово**: [про Франсуа Копе щодо перекладів М. Грушевської]. (п. 2185).
4863. **Переднє слово до VII-го тому “Руської історичної бібліотеки”**. – Львів, 1899 [Грушевський М. С.]. (п. 2143).
4864. **Переднє слово до VIII-го тому “Руської історичної бібліотеки”**: [Матеріали про церковні відносини України-Руси XVI-XVIII в.в.]. (п. 2184).
4865. **Переднє слово до XXI т. “Руської історичної бібліотеки”**: [Про укр. селянство]. (п. 2228).
4866. **Переднє слово до XXII т. “Руської історичної бібліотеки”**: [Про становище селян у XVI-XVIII вв.]. (п. 2273).
4867. **Перші видання “Енеїди” Котляревського**. (п. 2084).
4868. **Попереднє слово** [До зб. “За сто літ: Матеріали з громад. і культ. життя України XIX і поч. XX ст.”]. (п. 3509).
4869. **Примітки до історії козащини з приводу книжки “Бесіди про часи козацькі на Україні”**. – [Чернівці, 1898]. (п. 2088).
4870. **Про видання джерел до історії українсько-руської**: Записка до хв. Відділу наук. т-ва ім. Шевченка. (п. 1901).
4871. **Справі ювілейних видань, присвячених Шевченкові й його добі**. (п. 3065).
4872. **Українське наукове товариство в Києві і його наукове видавництво**. (п. 2717).
4873. **Українські стародруки**. (п. 3371).
4874. **Ювілей львівських “Записок” і постуляту Української Академії наук**. (п. 3554).
4875. **Як живеться газетам в Росії**. (п. 2913).
4876. **Як помогти старому красву у видавництвах**. (п. 3354).

ВІДЧИТИ, ВИСТУПИ, ДОПОВІДІ,
ЗВЕРНЕННЯ, ІНТЕРВ'Ю

4877. **Велике діло:** (Доповідь на уроч. засіданні іст. секції УАН 25.XI.1928: "В двадцятиліття заснування Укр. наук. т-ва у Києві та його видавництва"). (п. 3538).
4878. **Виступ акад. М. С. Грушевського.** (п. 3451).
4879. **Від голови Центральної Української Ради проф. М. Грушевського.** (п. 3158, 3159).
4880. **Вступне слово:** Сказане на початку засідання головою іст. секції акад. М. С. Грушевським. (п. 3496).
4881. **Вступний виклад з давньої історії Руси, виголошений у Львівському університеті 30 вересня 1894 року.** (п. 1862, 1863).
4882. **До редакції "Вперед" у Львові.** (п. 3359).
4883. **До українців в Америці.** (п. 3309).
4884. **Звернення М. Грушевського до українських педагогів.** (п. 3776).
4885. **У Всесоюзній Академії наук:** Звідомлення акад. М. Грушевського [на засіданні Ради ВУАН, 13 трав. 1929 р.]. (п. 3546).
4886. **З промови на полтавським святі.** (п. 3031).
4887. **Інтерв'ю** [М. С. Грушевського коресп. газ. «Пролет. правда», 1924 р.]. (п. 3404).
4888. **"На Україну іде походом вороже військо":** Промова проф. М. Грушевського на Всеукр. з'їзді Рад робітничих, селянських і солдатських депутатів. (п. 3198).
4889. **Промова в Ц[ентральній] Раді 19-го березня 1918 р. При ратифікації мирного договору.** (п. 3273, 3757).
4890. **Промова голови Ц[ентральної] Р[ади] проф. Грушевського на засіданні Ц[ентр.] Ради 19 березня 1918 р. при ратифікації мирного договору.** (п. 3280).
4891. **Промова Грушевського [20.XI.1917 р. перед оголошенням універсалу Центр. Ради].** (п. 3281).
4892. **Промова на загальних зборах Наукового товариства ім. Шевченка [25 берез. 1901 р.].** (п. 2229).
4893. **Промова на засіданні Центральної Ради з 17 грудня.** (п. 3765).
4894. **Промова проф. Грушевського [на з'їзді народів у Києві].** (п. 3208).
4895. **Промова проф. М. Грушевського на з'їзді соц[іалістів]-рево-люціонерів.** (п. 3282).
4896. **Промова під Центральною Радою на похороні січовиків студентського куреня 19 березня.** (п. 3265, 3748).
4897. **Речь М. С. Грушевского от имени украинских организаций [10.09.1917 р. на з'їзді народів у Києві].** (п. 3215).

4898. **Роковини Української Центральної Ради:** Промова голови М. Грушевського. (п. 3284).
4899. **Слово М. Грушевського до української маніфестації в Києві, 19 квітня 1917 року.** (п. 3774).
4900. **Українсько-руське літературне відродження в історичнім розвою українсько-руського народу:** Відчит проф. Михайла Грушевського на наук. акад., споряжений дня 1-го падолиста 1898 р. на памятку столітніх роковин відродження укр. – руської літератури. (п.2091).

ЛИСТУВАННЯ

4901. **Відкритий лист голові Ради Народних Комісарів УСРР Х. Г. Раковському.** (п. 3355).
4902. **Горе України:** Лист до американских українців [Женева, 18.03.1920 р.]. (п. 3332).
4903. **До В[ельми] поважних товаришів М. В. Левицького, Пов[новаженого] пред[ставника] УСРР Ю. В. Новаковського, Гол[ови] торг[ової] місії Д. Е. Кудрі, пред[ставника] Вукоспілки в Празі.** (п. 3356).
4904. **До шановних земляків Америки.** (п. 3376, 3391).
4905. **Лист академіка ВУАН М. Грушевського до президії Укрнауки НКО УСРР з пропозиціями щодо реорганізації Науково-дослідної катедри історії України в Києві 22.XI.1928 р.** (п. 3499).
4906. **Лист академіка ВУАН М. Грушевського до президії Укрнауки НКО УСРР про утворення Інституту первісної культури і народної творчості 27.VII.1928 р.** (п. 3500).
4907. **Лист від М. Грушевського:** [Фрагмент листа на адресу віче м. Чикаго]. (п. 3337).
4908. **Лист від М. Грушевського [у відповідь на записини до Америки]** (п. 3338).
4909. **Лист від професора Мих. Грушевського до Мирослава Січинського.** (п. 3339).
4910. **Лист від проф. М. Грушевського.** (п. 3363).
4911. **Лист Володимирської громади з 1324 р.:** (Факсиміле-листу і печатки). (п. 2568).
4912. **Лист до американських українців [з Женеви. 16.12.1919 р.].** (п. 3338).
4913. **Лист до Івана Джиджори.** (п. 3881).
4914. **Лист до канадійських українців.** (п. 3339, 3364).
4915. **Лист до Кесаря Білиловського.** (п. 3873).
4916. **Лист до Костя Панківського.** (п. 3877).
4917. **Лист до Михайла Лобача-Жученка.** (п. 3884).
4918. **Лист до Панаса Рудченка (Мирного).** (п. 3885).
4919. **Лист до Теофіла Грушкевича.** (п. 3878).
4920. **Лист до Українського музичного товариства “Запороже” в Ньюарку [Нью-Йорку].** (п. 3364).
4921. **Лист М. Грушевського.** (п. 3365).

4922. Лист М. Грушевського до секретаря ВУЦВК О. І. Буценка. (п. 3643, 3713).
4923. Лист М. Грушевського до секретаря голови Ради народних комісарів УСРР Х. Г. Раковського.
4924. (п. 3695, 3712).
4925. Лист М. Грушевського до канадських українців. (п. 3707).
4926. Лист М. Грушевського до секретаря ЦК КП(б)У В. С. Косіора. (п. 3711).
4927. Лист М. Грушевського до Т. Починка. (п. 3714).
4928. Лист М. Грушевського до М. Возняка. (п. 3715).
4929. Лист проф. Грушевського до декана Твардовського... (п. 2225).
4930. Лист проф. М. Грушевського до канадських українців: (Женева, 16 груд. – 1918 р.). (п. 3581, 3710).
4931. Лист проф. М. С. Грушевського: [Спростування, видруковане в № 202 журн. “Вперед” щодо поїздки на Україну з укр. соціалістами-революціонерами]. (п. 3366).
4932. Листи до Василя Доманицького. (п. 3879).
4933. Листи до декана Львівського університету Тврдовського. (п. 3876).
4934. Листи до Дмитра Марковича. (п. 3867).
4935. Листи до Івана Белея. (п. 3869).
4936. Листи до Івана Нечуй-Левицького. (п. 3866).
4937. Листи до Івана Пулюя. (п. 3874).
4938. Листи до Івана Франка. (п. 3870).
4939. Листи до Іржі Полівки. (п. 3886).
4940. Листи до молоді. (п. 3367).
4941. Листи до Олександра Кавдиби (Олеся). (п. 3882).
4942. Листи до Олександра Кониського. (п. 3868).
4943. Листи до Олекси Назарйва. (п. 3883).
4944. Листи до Ольги Кобилянської. (п. 3880).
4945. Листи до Осипа Маковея. (п. 3872).
4946. Листи до різних установ. (п. 3871).
4947. Листи до Сергія Єфремова. (п. 3875).
4948. Листи М. Грушевського до І. Франка. (п. 3704).
4949. Ми прагнемо цілковитої згоди: Невідомий лист М. С. Грушевського. (п. 3652).
4950. Одвертий лист до гр [еко]-кат[атолицьких] ординаріятів і духовенства. (п. 2443).
4951. Одвертий лист до п. Т. Флоринського. (п. 2444).
4952. “Перед усім признання нашої незалежності”: Невідомий лист М. Грушевського. (п. 3778, 3860).
4953. Подяка і просьба: [Лист до амер. українців з датою: Відень, 20 берез. 1921 р.]. (п. 3369).
4954. “Чого я сюди вернувся?...”: Невідомий лист М. С. Грушевського... до секретаря ВУЦВК Буценка. (п. 3632).
4955. Що говорить професор Грушевський про зраду: (Виймок із листа проф. Грушевського до “Свободи”, писаного з Женеви 30.XI.1919 р. (п. 3324).

ШЕВЧЕНКІАНА

- 4956. **Варіанти до “Богданової могили” Шевченка.** (п. 2333).
- 4957. **В сорок восьми роковини Шевченка.** (п. 2753).
- 4958. **В шістдесят четверті Шевченкові роковини.** (п. 3426).
- 4959. **Вулиця Шевченка у Львові.** (п. 2129).
- 4960. **Дрібничка до генеалогії Шевченка.** (п. 1888, 1919).
- 4961. **Пам’ятник Шевченку.** (п. 2714, 2787, 2885).
- 4962. **Портрет Шевченка роботи Ф. Красицького.** (п. 2555).
- 4963. **Справі ювілейних видань, присвячених Шевченкові й його добі: В [Від відділу НТШ].** (п. 3065).
- 4964. **Шевченків день.** (п. 2672).
- 4965. **Шевченкове століття.** (п. 3102).
- 4966. **Шевченкові роковини.** (п. 3465).
- 4967. **Шевченко і українська минувшина.** (п. 3008).
- 4968. **Шевченко, як проповідник соціальної революції.** (п. 3353).

КРАЄЗНАВСТВО

- 4969. **Болди.** (п. 2839).
- 4970. **Звенигород Галицький: Іст. – археол. розвідка.** (п. 2133).
- 4971. **Київ.** (п. 2857).
- 4972. **Луцьк.** (п. 2860).
- 4973. **Львів.** (п. 2861).
- 4974. **Острог – осередок освіти на Україні.** (п. 3383).
- 4975. **Перемишль.** (п. 2888).
- 4976. **Ржишів.** (п. 2893, 2920).
- 4977. **Слобода Полтава в 1630 р.** (п. 1902).
- 4978. **Чернігів.** (2909).
- 4979. **Чернігів і Сіверщина в українській історії: Кілька спостережень, здогадів і побажань.** (п. 3532).

ЛІТЕРАТУРНІ ПРАЦІ:

І. Проза

- 4980. **Бех - Аль - Джугур: Фантазія [оповідання] Михайла Заволоки.** (п. 1832, 2218, 2380, 3506, 3618).
- 4981. **Бідна дівчина: Оповідання [Підп. М. Заволока].** (п. 1833, 2350, 3507, 3619).
- 4982. **Біжниця з Зомербергу [Підп. М. З[аволока].** (п. 2936, 3521).
- 4983. **Венеція: (З подорожніх вражень).** (п. 2744).
- 4984. **Вихрест Олександр: Оповідання.** (п. 3156, 3157, 3524, 3629, 3723).

4985. **Гончариха.** (п. 1956).
 4986. **Днинка.** (п. 4005).
 4987. **З похорону.** (п. 2968, 3294, 3515, 3624).
 4988. **З старих карток:** Оповідання. (п. 3243).
 4989. **Історія одної ночі:** Оповідання Михайла Заволоки. (п. 1960, 2383, 3510).
 4990. **Історія сеньйора Занети Альберічо з Венеції.** (п. 3520);
 4991. **Комета.** (п. 2944, 3296, 3517).
 4992. **Крашаночка.** (п. 2619).
 4993. **Мілйон.** (п. 4011).
 4994. **На горах.** (п. 3297, 3526, 3626).
 4995. **Неробочий Грицько Кривий:** Волинський образок з поч. XVIII в. (п. 2078, 2382, 3508, 3603, 3620).
 4996. **Ніч:** Оповідання. (п. 2785, 3291, 3512, 3622).
 4997. **Німий свідок.** (п. 4000).
 4998. **На цвинтарі.** (п. 4008).
 4999. **«Недалеко великого гостинця зі Львова до Галича...».** (п. 4012).
 5000. **Оповідання:** [Бехь-аль-Джугур, Бидна дивчына, Неробочий Грицько Кривий. Волинський образок зь початку XVIII вкю, История одной ночи, Ясновельможный сват]. (п. 2379).
 5001. **Обиште щастя:** Сонні мрії М. Заволоки. (п. 1895, 3509).
 5002. **Остання кутя:** Різдвяна мрія. (п. 3759, 4001).
 5003. **Пан.** (п. 4010);
 5004. **По світу:** З подорожніх вражінь. (п. 2715).
 5005. **Пенати.** (п. 3293, 3514).
 5006. **Подорож на Ай-Петрі.** (п. 4007).
 5007. **Предок.** (п. 2791, 3292, 3485, 3513, 3623, 3631).
 5008. **Розмова з Кривоносом.** (п. 3523, 3628).
 5009. **Романтична історія.** (п. 4009).
 5010. **Св[ятий] Петро у турмі.** (п. 4004).
 5011. **Современные мученики** (Водяной разговор). (п. 3999).
 5012. **Старий терен.** (п. 4006).
 5013. **Тестомент.** (п. 3295, 3516, 3625).
 5014. **Унтер-офіцер Трохим Скавучак.** (п. 4003).
 5015. **У святої Софії.** (п. 3519, 3627).
 5016. **Хмельницький в Переяславі.** (п. 3525).
 5017. **Чужі й свої.** (п. 4002).
 5018. **Як ми зустрічали Новий рік.** (п. 3522, 3630, 3688, 3693).
 5019. **Як я був колись белетристом** (п. 3530, 3608).
 5020. **Ярослав Осмомисл.** (п. 3235, 3306, 3526)
 5021. **Ясновельможний сват:** Різдвяне оповідання М. Заволоки. (п. 2094, 2095, 2267, 2236, 2282, 3511, 3621).

2. Поезія

5022. **Бідолога.** (п. 3892).
 5023. **«Була колись Україна...».- С. 57;** (п. 3841).
 5024. **“В воду чисту, добру гіркої отрути...”.** (п. 3974).

5025. **Весною.** (п. 3903).
5026. **Вечер в пансіоне.** (п. 3904).
5027. «**В младенчестве меня судьба не баловала.**» (п. 3894).
5028. «**Восстань, восстань вновь из гроба, мой милый...**» (п. 3915).
5029. «**Время придет и рабы встрепенутся...**» (п. 3922).
5030. **В уединении.** (п. 3911).
5031. «**Гей прощай мій рідний край...**» (п. 3928).
5032. **Гля повісті. Гол[ова] V** («**І моя таки черга приспіла...**»).
5033. (п. 3979).
5034. **Горе.** (п. 3936).
5035. «**Дайте свету, дайте жизни...**» (п. 3835, 3933).
5036. «**Далеко ти, та я живу тобою...**» (п. 3990).
5037. «**Добре тому, в кого верце...**» (п. 3962).
5038. «**Була колись Україна...**» (п. 3841).
5039. «**В воду чисту, добру гіркої отрути...**» (п. 3974).
5040. **Весною.** (п. 3903).
5041. **Вечер в пансіоне.** (п. 3904).
5042. «**В младенчестве меня судьба не баловала.**» (п. 3894);
5043. «**Восстань, восстань вновь из гроба, мой милый...**» (п. 3915).
5044. «**Время придет и рабы встрепенутся...**» (п. 3922).
5045. **В уединении.** (п. 3911).
5046. «**Гей прощай мій рідний край...**» (п. 3928).
5047. **Гля повісті. Гол[ова] V** («**І моя таки черга приспіла...**»).
5048. (п. 3979),
5049. **Горе.** (п. 3936).
5050. «**Дайте свету, дайте жизни...**» (п. 3835, 3933).
5051. «**Далеко ти, та я живу тобою...**» (п. 3990).
5052. «**Добре тому, в кого верце...**» (п. 3962).
5053. «**І знов мене самотність огорнула...**» (п. 3850).
5054. «**Киньмо, браття, ми дольні яруги...**» [Псалм]. (п. 3836).
5055. «**Когда я вижу как бедняк страдает...**» (п. 3836).
5056. «**Межі сперечками людськими...**» (п. 3844, 3980).
5057. «**Меж тіми очима без ліку...**» (п. 3968).
5058. «**Мені приснилося, немов би я заснув...**» (п. 3993).
5059. «**Минають дні, минають ночі...**» (п. 3927).
5060. **Миньона.** (п. 3893).
5061. «**Між зорями. Між сьвітами...**» (п. 3989).
5062. «**Мов ті хмари серед неба**» (п. 3978).
5063. **Моя лира.** (п. 3913).
5064. «**На гидру золота, насилія и зла...**» (п. 3954).
5065. «**Над шумящей водой...**» (п. 3837).
5066. «**На лану слав'янським скрізь чвари та бучи...**» (п. 3840).
5067. «**Не мав козак долі на Україні...**» (п. 3955).
5068. «**Не весело на Україні...**» (п. 3842).
5069. «**Не вповай на ласку панську...**» (п. 3845, 3982).
5070. «**Не журись! За зимою весна...**» (п. 3987).
5071. «**Нет, славы не хочу, что слава – миф пустой...**»

- (п. 3931).
5072. “Не хтів би жити я, та що вже раз живу...”. (п. 3994).
5073. «О дайте жизнь мне, еще я молод...». (п. 3900).
5074. “Од моря, от хвиль його синіх...”. (п. 3076).
5075. “О если б вырваться я мог из жизни этой...». (п. 3834, 3898).
5076. «Ой горе людське, горе всесвітнє...». (п. 3839).
5077. «Ой не п’єшця винооо, і не їсця пиріг...». (п. 3971).
5078. «Ой про тебе, добродію...». (п. 3961).
5079. «Ой скільки вже часу – кидають Україну...». (п. 3966).
5080. «Осенний хмурый вечер был...». (п. 3925).
5081. Певец (із Гете). (п. 3916).
5082. Пісня. (п. 3942).
5083. Пісня старого музики. (п. 3944).
5084. «Плакалися струни, звенючи під ручкою твосою...». (п. 3963).
5085. Поезд в степи. (п. 3920).
5086. «Порадь мені старий батько...». (п. 3959).
5087. Призрак. (п. 3914).
5088. Прожитое. (п. 3909).
5089. “Проїшов пост великий, пройшов і великдень...”. (п. 3833).
5090. Прощальный день. (п. 3910).
5091. Псалми. (п. 3983).
5092. «Разбиты кумиры...». (п. 3897).
5093. «Рік минув, труна до мене ближче...». (п. 3945).
5094. Розмова під кушем цитроновим. (п. 3948).
5095. Романтичний заповіт. (п. 3946).
5096. Свдьба. (п. 3908).
5097. «Скоро вму я, навряд по мені...” (п. 3847, 3984).
5098. Слаба дівчина. (п. 3939).
5099. Славянски брати. (п. 3937).
5100. Сльози. (п. 3957).
5101. «Смутно средь тиши угрюмой...». (п. 3924).
5102. Снег. (п. 3932).
5103. Сонет. (п. 3930).
5104. Співайте, гуляйтеся, діти! (п. 3941).
5105. “Співи мої сумни – йдете ви меж люде...”. (п. 3975).
5106. Стара башта. (п. 3940).
5107. Степ. (п. 3921).
5108. “Струна сьпіва! З ударом кождим смика...”. (п. 3849, 3991).
5109. Сумний вечір. (п. 3956).
5110. «Тарасе мій добрий, мій батьку єдиний...». (п. 3838).
5111. «Твердый и жесткий тянется кверху пырей...». (п. 3823).
5112. «Ти спиш єще тепереньки певне...». (п. 3965).
5113. «Тихо, тихо слившысь вместе...». (п. 3919).
5114. “Тільки того б бажав би...” (п. 3848, 3985).
5115. Тогда и теперь. (п. 3934).

5116. Туча и звезды. (п. 3929).
 5117. Україна. (п. 3906).
 5118. «Уныло брожу я, светом белесым облитый...». (п. 3950).
 5119. Филозоф та слухачі. (п. 3951).
 5120. “Цілий вік у праці неустанній...”. (п. 3992).
 5121. “Часом мені шкода – жаль бере химерна...”. (п. 3973).
 5122. Чернець. (п. 3958).
 5123. «Чи лягаю я пізно, чи то рано встаю...». (п. 3967).
 5124. «Что я, поет или писака жалкий?...». (п. 3917).
 5125. Щедрый вечер. (п. 3949).
 5126. “Я все люблю в тобі – твій усміх непорочний...”. (п. 3988).
 5127. «Як до тебе йти збираюсь, із тобою розмовляти...». (п. 3969).
 5128. «Я летів до тебе, серденько дівчино...». (п. 3970).
 5129. «Я малорос, моя страна...». (п. 3843, 3935).
 5130. «Я молод годами, чуть стала губа...». (п. 3896).

3. Сценарій

5131. «Запорожці» (1708/9). (п. 4011).

П Е Р Е К Л А Д И

5132. 3 татарських “легенд” Д. Маміна-Сибіряка: 1: Майя. / Пер. М. Грушевського. (п. 2072).
 5133. **Иллюстрированная история украинского народа.** Авториз. пер. со 2-го укр. изд. (п. 3043).
 5134. **Іродіяда** [Флобера Г.] / Пер. М. Грушевського з дод. ст. про Г. Флобера. (п. 2268, 2323).
 5135. **Предок:** Авториз. пер. с укр. (п. 3130, 3131).

Р Е Ц Е Н З І Ї

на праці, розвідки, часописи тощо

5136. **Автономные монеты Галицкой Руси XIV и XV ст.** – К., 1905. 19 с. + 1 табл. (п. 2565).
 5137. **Азбукин М. Очерк литературной борьбы представителей христианства с остатками язычества в русском народе [XI-XIV в.в.]**. – [Рус. филол. вестн. – Т. 35, С. 37-39]. (п. 2237).
 5138. **Азбукин М. Очерк литературной борьбы представителей христианства с остатками язычества в русском народе (XI-XIV в.в.)**. – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. Спб АН, 1908. – I. – С. 352-365; II. С. 290-323]. (п. 2815).
 5139. **Айналов Д. В. Очерки и заметки по истории древнерусского искусства.** 1: Два примечания к слову Даниила Заточника; II: О дарах русским князьям и послам в Византии; III: О некоторых сериях миниатюр Радзивилловской летописи. – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. –

- Спб АН, 1908. – I. – С. 352-365; II. – К., 1905. – 19 с. + 1 табл.]. (п. 2566, 2816).
5140. **Антонович В. Б.** 1) **Археологическая карта Киевской губернии:** Дод. до т. XV-го Древностей Моск. археол. т-ва. – М., 1895. – 2) **К вопросу об уничтожении Ярославова вала:** (Відб. з газ. “Киевское слово”). – К., 1895; 3) **По вопросу об уничтожении Ярославова вала:** (Відб. з “Чтений Киев. ист. об-ва”. – Т.IX). – К., 1896; 4) **Описание монет и медалей, хранящихся в нумизматическом музее ун-та св. Владимира.** Вып. I: **Монеты древнего мира:** (Відб. з “Киев. Ун-т. Изв.”, 1896). – К., 1896; 5) **Публичные лекции по геологии и истории Киева:** Читанные проф. П. Я. Армашевским и проф. В. Б. Антоновичем в Ист. об-ве Нестора Летописца. – К., 1897. (п. 2096).
5141. **Антонович В.** **Несколько данных о землевладении в южной Украине в XV ст.** – [Киев. старина, 1896. – X]. (п. 2933).
5142. **Антонович В. Б.** **Раскопки в стране древлян:** Материалы по археологии России. – Изв. имп. археол. комис., № 11: Древности Юго-запад. края. – Спб, 1893. (п. 1870).
5143. **Анучин Д. Н.** **Амулет из кости человеческого черепа и трепанация черепов в древние времена в России.** – М. – 1895. (п. 1969).
5144. **Археологическая летопись Южной России.** Т. I / Сост. под ред. Н. Ф. Беляшевского. – К., 1899. (п. 2190).
5145. **Археологическая летопись Южной России.** Т. II. / Сост. под ред. Н. Ф. Беляшевского. – К., 1900. (п. 2238).
5146. **Археологическая летопись Южной России /** Сост. под ред. Н. Ф. Беляшевского. 1901. – Т.III. – Львів, 1901. (п. 2336).
5147. **Археологическая летопись Южной России:** Журн., посвящ. южнорус. старине. – К., 1903. (п. 2393).
5148. **Археологические известия и заметки.** 1894. (п. 1905);
5149. **Архив Юго-Западной России.** Т. III, Ч. II. – Київ, 1910; Ч. III. Т. III-IV. – К., 1907-1911. (п. 3070).
5150. **Архив Юго-Западной России** Т. III, Ч. II.. **Постановления провинциальных сеймиков в 1698-1726 г.г.** – Киев, 1910. (п. 3071).
5151. **Архив Юго-Западной России** Т. III: Ч. VII.: **Акты о заселении Южной России. XVI-XVIII вв.** – К. – 1905. LXXXI, 317, 140, 596, 66, III с. (2673).
5152. **Архив Юго-Западной России:** Т. III: Ч. VIII.: **Акты о брачном праве и семейном быте в XVI-XVII в.в.** – Киев, 1909. (п. 3072).
5153. **Архив Юго-Западной России** Т. IV: Ч.VIII : **Акты о землевладении XV-XVIII в.в.** – Киев, 1907. (п. 3073).
5154. **Архив Юго-Западной России:** Т. V: Ч. VIII : **Акты об укр. администрации XVI-XVII в.в.** – Киев, 1907. (п. 3074).

5155. **Архив Юго-Западной России.** Т. VI: Акты о землевладении в Юго-Запад. России: XV-XVIII вв. – К.: Изд. комис. по разбору древ. актов, 1911. – 435, 48, XXIV с. (п. 3009).
5156. **Архиератикон Киевской митрополии с половины XIV ст., по списку с конца XVI ст.** / Описал и изъяснил А. С. Петрушевич. – Львов, 1901. (п. 2337).
5157. **Барвінський Б.** З'їзд галицького князя Данила з угорським королем Белею IV в Прешбурзі 1250 р. – Львів. – 1901. (п. 2285).
5158. **Барвинский В.** Новый литературный памятник времен Мазепы. – Харків, 1912. – 8 с. (п. 3010).
5159. **Белов С. А.** Русская история до реформы Петра Великого. – Спб., 1895. (п. 1906).
5160. **Бельченко Г. П.** Поучения блаженного Феодосия, игумена печерского, о казнях Божих. – [Летопись Ист. – филол. – об-ва при Новорос. ун-те., 1900. – VIII]. (п. 2239).
5161. **Бертенсон.** По югу России. Вып. I. – Спб. 1894. (п. 1907).
5162. **Бертье-Делагард А.** Как Владимир осаждал Корсунь. – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН, 1910. – Т. I. – С. 241-307]. (п. 3012).
5163. **Бертье-Делагард А. Л.** К истории христианства в Крыму – Мнимое тысячелетие. – Одесса, 1909. – 113 с. – [Зап. Одес. об-ва истории и древностей. – Т. XXVIII]. (п. 2967).
5164. **Бершадский С. А.** О наследовании в выморочных имуществ -вах по литовскому праву. – Спб., 1893; **Бершадский С. А.** Литовский статут и польская конституция: Ист.-юр. исслед. – Спб., 1893; **Пташицкий С. А.** К вопросу об изданиях и комментариях литовского статута. – Спб., 1893; **Пташицкий С. А.** К истории литовского права после третьего статута. – Спб., 1893; **Леонтович Ф.** Спорные вопросы по истории русско-литовского права. – Спб., 1893. (п. 1871).
5165. **Болеслав-Юрий П.** Князь всей Малой Руси: Сб. материалов и исслед. / Сообщ. О. Гонсировский, А. А. Куник, А. С. Лаппо-Данилевский и др. – Спб.: Имп. АН, 1907. – V, IV, 335 с. + 10 фототип. табл. (п. 2720).
5166. **Браун Ф.** Фрианд и Шимон, сыновья варяжского князя Африкана. – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. Спб, АН, 1902. П]. (п. 2339).
5167. **Браун Ф.** Шведская руничная надпись, найденная на о. Березань. – [Изв. имп. археол. комис., 1907. –Т. XXIII. – С.65-75]. (п. 2914).
5168. **Бунин А. И.** Где находились города Липецк и Ворголь, а также другие места, упоминаемые в Летописях под 1283-1284 гг. – [Труды XI археол. съезда. II. С. 66-71]. (п. 2455).
5169. **Варшавские университетские известия:** 1894. (п. 1909, 1912).
5170. **Варшавские университетские известия:** 1895. (п. 1971).

5171. **Варшавские университетские известия:** (1897); **Ученые записки Казанского университета** (1897). (п. 2097).
5172. *Васильевский В. Г.* **Труды, изданные Императорской Академией наук.** Т. I, II. – Спб, 1908. – VIII, 401 с.; 1909. – 295 с. (п. 2915).
5173. *Васильчиков А. А.* **Семейство Разумовских.** Т. V: Приложения к биографии А. М. Раз-ого. – Спб., 1894. (п. 1972).
5174. *Вахевич Б. А.* **Западно - русская летопись по списку Румянцевского музея.** – Одесса, 1903. (п. 2340).
5175. *Вейнберг Р.* **Славяне и их физическая эволюция.** – [Мир Божий, 1903. – IX]. (п. 2341).
5176. *Вестберг Ф. Ф.* **К анализу восточных источников о Восточной Европе.** – [Журн. Мин. нар. просв., 1908. – II. – С. 364-412; III. С.1-52]. (п. 2916).
5177. **Вестник Европы.** 1902. (п. 2342).
5178. **Вестник языковедения, словесности, людознания древности словенских** = Vestnik slovanske filologie a starozitnosti / Vyddavaji L. Niederle, F. Pastmek, J. Polivka, J. Zubatu. – Прага, 1901. (п. 2343).
5179. **Византийский временник.** 1894. – Кн. I-III [Грушевский М. С.]. (п. 1910, 1973).
5180. **Византийский временник.** 1898. – Кн. I-III. (п. 2192).
5181. **Византийский временник.** 1899. (п. 2240).
5182. **Византийский временник.** 1897. (п. 2395).
5183. *Винклер П.* **Русская геральдика: История и описание рус. гербов, с изображением всех дворянских гербов, внесенных в общий гербовник всерос. империи.** – Вып. I, 1892. – Вып. II-III. –1894. (п. 1974).
5184. *Владимир, архимандрит.* **Систематическое описание рукописей московской синодальной [патриаршей] библиотеки:** Ч. I: Рукописи греческие. – М., 1894; Львів, 1905. (п. 1975).
5185. *Владимирский-Буданов М. Ф.* **Заставное владение.** – Архив Юго-Зап. России. Ч. VIII. – Т. VI. (п. 3075).
5186. *Владимирский-Буданов М. Ф.* **Церковные имущества...** (п. 3076).
5187. *Власьев Г. А.* **Потомство Рюрика: Материал для сост. родословий.** Т. I: Князя Черниговские. Ч. I. – Спб. , 1906. – VII, 667, 8 с. (п. 2569).
5188. *Власьев Г. А.* **Родословные таблицы:** Прил. к I-й ч. I-го т. кн. "Потомство Рюрика". – Спб., 1906. – 12 табл. (п. 2570).
5189. *Вовк Г.* **Бібліографія праць Хведора Вовка (1847-1918):** Укр. бібліографія, 1929. (п. 3555).
5190. *Возняк М.* **Три статейки з полемічного письменства:** [Зап. НТШ. – 1930. – Т. XC]. (п. 3556).
5191. **Вопрос о сервитутах в Юго-Западном крае.** – Киев, 1894. (п. 1913).
5192. *Воротников А. И.* **Анна Ярославна - королева Франции (1051-1060).** – М., 1901. (п. 2344).

5193. **В память двадцатипятилетия С.-Петербургского археологического института (1878-1903):** Палеогр. снимки с рус. грамот преимущественно XVI в. – Спб., 1903. (п. 2457).
5194. **Гельцля стіння карта Австро-Угорщини для шкіл народних /** Улож. А. Е. Зайберг., перелож. О. Попович. (п. 2398).
5195. *Герцберг Г. Ф. История Византии /* Пер., примеч. и прил. П. В. Безобразова. – М., 1897. (п. 2193).
5196. *Гецц Л. К. Памятники древнерусского канонического права... Kirchenrechtliche und kulturgeschichtliche Denkmaeler Altrusslands nebst Geschichte des russischen Kirchenrechtes.* – Штуттгарт: Enke, 1905. –18 , 19 Heft, X, 403 с. (п. 2571).
5197. *Гильтебрандт П. А. Старинные описи Литовской метрики.* Вып. I-й.-194, II с. – [Летопись занятий Археогр. – комис., 1903. – Т. XI]. (п. 2458).
5198. *Гильченко Н. В. Материалы для антропологии Кавказа.* III: Кубанские козаки: Антропол. очерк. – [Изв. антропол. об-ва любителей естествознания, антропологии и этнографии при Моск. ун-те. Т. XC, вып. II: Труды антропол. отд. – Т. XVIII. – Вып. II]. (п. 2034).
5199. *Голубинский Е. История русской церкви.: Период второй - московский.* I-я пол. тома. – М., 1900. (п. 2286).
5200. *Голубовский П. В. Где находились существовавшие в домонгольский период города: Ворголь, Зврыгтый, Оргушь, Сновск, Унежь, Хоробот.* – [Журн. Мин. нар. просв., 1908. – V. – С. III-135]. (п. 2459).
5201. *Голубовский П. Интересный юридический случай конца XI в.* – К., 1907. –10 с. (п. 2819).
5202. *Голубовский П. В. Опыт приурочения древнерусской проповеди “Слово о князях” к определенной хронологической дате.* – М., 1899; *Голубовский П. В. Служба святым мученикам Борису и Глебу в Иваницкой минее 1547-1579 гг.* – К., 1901. (п. 2241).
5203. *Гординский Я. Акад. К. Студинський як дослідник літератури XVI і XVII ст.* – [ЗНТШ. Т. XCIX : Ювіл. зб. на пошану акад. К. Студинського. Т. II. – С. 94]. (п. 3558).
5204. *Горленко В. Отблески: Заметки по словесности и искусству.* – Спб., 236, IV с. (п. 2460).
5205. *Городцов В. А. Древнее население Рязанской губернии: (По поводу статьи А. А.Шахматова).* – Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. Спб АН, 1908. (п.2918).
5206. *Горяев Н. В. Сравнительный этимологический словарь русского языка.* –Тифлис, 1896. (п. 2036).
5207. *Гребеняк В. Сліди скитської культури в Галичині.* – Львів, 1914. (п. 3140).
5208. *Гринев С. А. Была ли конница у древних руссов.* – К., 1895. (п. 1914).

5209. *Гусов В. М.* К вопросу о редакциях Моления Данила Заточника. – Одесса., 1899. (п. 2242).
5210. *Д. В.* Заметка о городищах-майданах. 1896. (п. 2037).
5211. *Данилевич В. Е.* Донецкое городище и город Донецк: Ист.-археол. очерк. – [Археол. летопись Юж.России, – 1904. – IV. – С.183-197]. (п. 2461).
5212. *Дашкевич Н.* Вопрос о литературном источнике украинской оперы *И. П. Котляревского* “Москаль-чаривныйк”. – К., 1893. (п. 1873).
5213. *Дашкевич Н.* Еще разыскания и вопросы о Болохове и болоховцах. – [Ун-т. изв. – К., 1899]. (п. 2154).
5214. *Дашкевич Н. И.* Рыцарство на Руси - в жизни и поэзии. – [Чтения Кийв. ист. об-ва Нестора-Летописца. – Т. XV, XVII]. (п. 2346).
5215. *Дашкевич Н.* Смена вековых традиций в отношениях народов Запада к русским: (Сб. статей, посвящ. В. И. Ламанскому: II. – С.1377-1415). (п. 2820).
5216. *Джиджора І.* Економічна політика російського правительства супроти України в 1710-1730 рр. – [Відб. із “Зап. НТШ”. – Львів, 1911. – С. 143]. (п. 3013).
5217. *Димитриу А. К.* К вопросу о договорах русских с греками. – [Визант. временник. –1895, IУ]. (п. 2038).
5218. *Дитятин И. И.* Статьи по истории русского права. – Спб., 1896. (п. 1976).
5219. *Дмитриевский А.* Чин пешнаго действия. – Спб., 1894. (п. 1977).
5220. *Дневник генерального подскарбия Якова Марковича:* [1717-1767]. – К., 1895. (п. 1915).
5221. *Дневник Якова Марковича.* Т. III. рр. 1730-1734: Дод. до “Киев. старины” 1894-189 рр. (п. 2155).
5222. *Довнар-Запольский М.* Государственное хозяйство вел. кн. Литовского при Ягеллонах. Т. I. – К., 1900. (п. 2401).
5223. *Довнар-Запольский М.* Из истории Литовско-Польской борьбы за Волынь: [Договоры 1366 г.]. –К., 1896. (п. 2039).
5224. *Довнар-Запольский М. В.* Крестьянская реформа в Литовско-Русском государстве в половине XVI века. – [Журн. Мин. нар. просв., 1905. – № III-IV. – С. 135-187; 221-277]. (п. 2463).
5225. *Довнар-Запольский М.* Мотивы свадебных песен Пинчуков: Этногр. этюд. – Гродна, 1893. (п. 1874).
5226. *Довнар-Запольский М.* Очерки по организации западнорусского крестьянства в XVI веке. – К., 1905. – VI, 307, 168 с. (п. 2574).
5227. *Довнар-Запольский М.* Украинские староства в I-ой половине XVI в. – Архив Юго-Запад. России. Ч.VIII. – Т.V. (п. 3077).
5228. *Донские дела.* Кн. IV: [Рус. ист.б-ка. Т. XXIX). – СПб, 1913. – 50, 1013 с.]. (п. 3121).

5229. **Древнейший план города Киева 1638 г.** – К., 1896. (п. 2040).
5230. **Древности:** [Труды имп. Моск. археол. об-ва. Т. XV. Вып. I-II. – М., 1894]. (п. 1978).
5231. **Древности:** Труды Славян. комис. имп. Моск. археол. об-ва. Т. I. – М., 1895. (п. 1979).
5232. **Древности:** [Труды археол. комис. имп. археол. об-ва. Т. I. Вып. 1-2. – М., 1898]. (п. 2156).
5233. **Древности:** [Труды археол. комис. имп. археол. об-ва. – 1899. – Т. I., Вып. 3]. (п. 2194).
5234. **Дрібязок з російського письменства.** Підп.: Хлопець. (п. 1854).
5235. **Ефименко А.** Литовско-русские данники и их дани. – [Журн. Мин. нар. просв., 1903. – II]. (п. 2402).
5236. **Ефименко О.** Нова розправа про українську шляхту задніпрянську... (п. 1850).
5237. **Етнографічний збірник.** Т. XXII. – Галицько-руські народні приповідки / Зібр., упоряд. і пояснив Ів. Франко. – Львів: Вид. Етнограф. комис. НТШ ім. Шевченка, 1907. – 300 с. (п. 2721).
5238. **Етнографічний збірник.** Т. XXIX. – Львів, 1908. (п. 2722).
5239. **Живая старина:** 1894. [Грушевський М. С.]. (п. 1916).
5240. **Житецький П.** Мысли о народных малорусских думях. Підп. Хлопець. (п. 1855).
5241. **Жіноча бібліотека.** Кн. III: Наша доля: Зб. праць різних авторів / Видає Наталія Кобринська. – Львів, 1896. (п. 2041).
5242. **Жукович П. Н.** Брестский собор 1591 года: (По новооткрытой грамоте, содержащей деяния его). – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. СПб АН, 1907. – II. – С. 45-71]. (п. 2678).
5243. **Жукович П.** Материалы по истории Киевского и Львовского соборов 1629 года. – Спб, 1911. – [Зап. АН по ист.-филол. отд.-нию. – Т. VIII. – №15]. (п. 3078).
5244. **Жукович П. Н.** Новые материалы для начальной истории сеймовой борьбы с церковной унией. – [Христиан. чтение, 1908. – VI]. (п. 2821).
5245. **Жукович П. Н.** О неизданных сочинениях Иосафата Кунцевича. – Спб, - 1910. – 33 с. – [Изв. Акад. наук, 1909. – Т. III]. (п. 2919).
5246. Рец. на ст.: **Жукович П. Н.** Протестация митрополита Юва Борецкого и других западнорусских иерархов. – Спб, 1909. – 19 с. – [Сб. по славяноведению. III т.]. (п. 2920).
5247. **Жукович П. Н.** Первое вмешательство западно-русских козаков в сеймовую борьбу с церковной унией. – [Христиан. чтения, 1907. – I-III]. (п. 2822).
5248. **Жукович П. Н.** Первый польский сейм после убийства Иосафата Кунцевича. – [Христиан. чтения, 1908. – I, III]. (п. 2823).

5249. Жукович П. Н. **Перед козацким разгромом:** (Варш. сейм 1625 г.). – [Христиан. чтения. – 1908. – VIII-IX]. (п. 2824).
5250. Жукович П. **Сеймовая борьба православного западно-русского дворянства с церковной унией** [до 1609 г.]. – Спб., 1901, (п. 2288).
5251. Жукович П. Н. **Сеймовая борьба православного западно-русского дворянства с церковной унией** (с 1609 г.): Вып. I-IV. – СПб, 1903 - 1908. – V, 148 с.; IV, 121 с.; VIII, 203 с.; V, 173 с. (п. 2825).
5252. Жукович П. Н. **Сеймовая борьба православного западно-русского дворянства с церковной унией** (с 1609 г.). Вып. V: (1625-1629). – Спб, 1910; Вып. VI (1629-1632). – Спб, 1912. (п. 3079).
5253. Жукович П. Н. **Убийство Иосафата Кунцевича** [Христиан. чтения, 1907. – IX]. (п. 286).
5254. **Журнал Министерства Народного Просвещения: 1894** [Грушевський М. С.]. (п. 1917).
5255. **Журнал Министерства народного просвещения., 1901.** – Тт. 327-332. (п. 2289).
5256. **Заболотский П. К вопросу об иноземных источниках “Начальной летописи”.** – [Рус. филол. вестн., 1901. – С. 1-32]. (п. 2464).
5257. **Заболотский П. Легендарный и апокрифический элемент в хождении игум. Даниила.** – [Рус. филол. вестн., 1899. – Т. 41-42]. (п. 2243).
5258. **Загоскин Н. П. История права русского народа: Лекции и исслед. по истории рус. права. Т. I: Введение.** – Казань, 1899. (п. 2244).
5259. **Записки императорского Новороссийского университета.** – Одесса, 1894-1896. –Т. 61-69. (п. 2042).
5260. **Записки императорского Русского археологического общества: Новая сер. Т. VII. Вып. I-II.** – Спб., 1894. (п. 1980).
5261. **Записки императорского Харьковского университета: 1894** [Грушевський М. С.]. (п. 1918).
5262. **Записки императорского Харьковского университета. 1902.** (п. 2348).
5263. **Записки Київського інституту народної освіти. Т. I. – К. – 1926. – 146 с.; Т. II. – 1927. – 216 с. (п. 3535).**
5264. **Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка: 1894** [Грушевський М. С.]. (п. 1919).
5265. **Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка у Львові: Т. CXXXVIII-CXL.** (п. 3467).
5266. **Заславский Д. Михайл Петрович Драгоманов: Крит.-биогр. очерк.** – К.: Соробкоп., 1924. – 172 с. (п. 3468).
5267. **Зиньківський Т. Писання. Кн. II / Зред. В. Чайченко.** – Львів, 1896. (п. 1982).
5268. **Зоря: 1894** [Грушевський М. С.]. (п. 1920).

5269. *Зотов Р. В.* О черниговских князьях по любецкому синодику и о черниговском княжестве в татарское время. – Спб., 1893. (п. 1921).
5270. *Ивакин И. М.* Князь Владимир Мономах и его поучение. Ч. I: Поучение детям: Письмо к Олегу и отрывки. – М., 1901. – 326 с. (п. 2571).
5271. *Иванов Е.* Херсонес Таврический и его историческая судьба. – [Вестн. Европы, 1907. – Кн. IX. – С. 59-109; Кн. X. – С. 556-611; Кн. XI. – С. 217-252]. (п. 2723).
5272. *Иванов Й.* Богомилски книги и легенди. – Софія, 1925. – IV, 338 с. (п. 3488).
5273. *Иванов П. А.* Исторические судьбы Волынской земли с древнейших времен до конца XIV в. – Одесса, 1895. (п. 1983).
5274. **Известия Ал-Бекри и других авторов о Руси и славянах. Ч.2.** / [Разыскания А. Куника]. – Спб., 1903; Westberg F. **Beitrage zur Klarung orientalischer Quellen ueber Osteuropa.** 1900. – [Изв. Петербург. акад. Сер. V. – Т. XI за 1899 г.]; Коммент. на зап. Ибрагимма ибн-Якуба о славянах. – Спб., 1903. (п. 2404).
5275. **Известия Историко-филологического института князя Безбородко в Нежине.** – 1894. – Т. XIII. (п. 1984).
5276. **Известия Общества археологии, истории и этнографии.** – [Казань], 1895. (п. 1985).
5277. **Известия Таврической ученой архивной комиссии.** Ч. 30. – Симферополь, 1899. (п. 2245).
5278. *Иконников В. С.* Опыт русской историографии. Т. II. – Кн. I, 2. – К., 1908. – X, 1955, XXXII, V, IX, 113, XXIX, XI с. (п. 2854).
5279. *Иловайский Д.* Вторая дополнительная полемика по вопросам варяго-русскому и болгаро-гуннскому. – М., 1902. – 106 с. (п. 2465).
5280. *Иловайский Д. И.* Исторические сочинения. Ч. II: 1859-1897. – М., 1897. (п. 2195).
5281. *Иловайский Д.* Смутное время Московского государства: Смутное десятилетие рус. истории 1603-1613, окончание истории России при первой династии. – М., 1894. (п. 1922).
5282. *Имеретинский Б. Н.* Дворянство Волынской губернии: (Журн. Мин. нар. просв., 1895. – VIII). (п. 1923).
5283. *Иностранцев К. А.* О древнеиранских погребениях, обычаях и постройках. – Спб, 1908. – 27 с. – [Журн. Мин. нар. просв.]. (п. 2855).
5284. **Историческая карта Черниговской губернии до 1300 г.** – [Труды XIII археол. съезда. – Т. 1-50 с.+ карт.]. (п. 2829);
5285. **Исторический вестник.** 1901. (п. 2246).
5286. **Исторический вестник.** 1902. (п. 2350).
5287. *Истрин В.* Греческий оригинал болгарского перевода хроники Георгия Амартола. – [Визант. временник, 1907. – Т. XIII. – С. 36-57]. (п. 2921).

5288. *Истрин В. Хронограф Ипатского списка летописи под 1114 годом.* – [Журн. Мин. нар. проsv. – XI]. (п. 2100).
5289. *Истрин В. Хронографы в русской литературе.* – (Визант. Временник, 1898. I); *Шахматов А. А. Пахомий Логофет и хронограф.* – Журн. Мин. нар. проsv., 1899. I; *Шахматов А. А. Путешествия М. Г. Мисюря Мунехина на Восток и хронограф редакции 1512 г.* – Изв. Спб АН, 1899. – I. (п. 2196).
5290. *Кавелин К. Д. Собрание сочинений.* Т. I. – Спб., 1897. (п. 2197).
5291. *Каманин И. М. Документы эпохи Богдана Хмельницкого, 1656 и 1657 гг.:* Извлеч. из Глав. Моск. архива МИД.– К., 1911. – С. 25-120. (п. 3015).
5292. *Каллаш В. Несколько догадок и соображений по поводу “Слова о полку Игореве”.* – [Обил. сб. В. Ф. Миллера. 1900]. (п.2247).
5293. *Капретников С. Волынская губерния: Геогр.-ист. очерк.* – Ковель, 1905. – 90 с.+ карта. (п. 2576).
5294. *Карнеев А. К вопросу о взаимных отношениях Толковой Палей и Златой Матицы.* – [Журн. Мин. нар. проsv., 1900. – II]. (п. 2248).
5295. *Картины церковной жизни Черниговской епархии из IX-вековой ее истории.* – К., 1911. -207 с. (п. 2968).
5296. *Каталог украинских древностей коллекции В. В. Тарновского.* – К., 1898. (п. 2249).
5297. *Кашипар А. О. Раскопки курганов в окрестностях Симферополя: Произведенные Н. И. Веселовским в 1895.* – [Изв. Таврич. Комис., 1896. – № 24]. (п. 2044).
5298. *Кащенко А. Великий луг запорізьський.* – Катеринослав, 1917. – 112 с. (п. 3413).
5299. *Квітка-Основаєнко Г. Твори / Під ред., з приміт., біогр. та іст.-літ. начерк. В. Бойка.* – К.: Криниця, 1918. (п. 3325);
5300. *Кедров Н. С. Древнерусские братства.* – [Рус. Архив. 1901. – II]. (п. 2290).
5301. *Кеппен Ф. П. К истории терпана в России:* [Журн. Мин. нар. проsv. 1896. – I]; *Анучин Д. Н. К вопросу о диких лошадях и об их приручении в России:* [Журн. Мин. нар. проsv., 1896. VI, VII]. (п. 1986).
5302. *Киевская старина: 1897.* (п. 2101).
5303. *Кирпичников А. Н. К литературной истории русских летописных сказаний.* – [Изв. отд. рус. яз. и словесности имп. АН, 1897. – I]. (п. 2045).
5304. *К истории исправления книг в Болгарии в XVI в. / Исслед. П.А.Сырку. Т.1. Вып.1.* – Спб., 1899. (п. 2157).
5305. *Клепатский П. Г. Очерки по истории Киевской земли. Т. I: Литовский период.* – Одесса, 1912. – XLIII, 599 с. (п. 3016).
5306. *Ключевский В. Курс русской истории проф. В. Ключевского. Ч. I.* – М., 1904. – 456, 4 с. (п. 2467).

5307. **Книга для чтения по истории средних веков.** Т. I - III. / Под ред. проф. П. Г. Виноградова. – М., 1896-1899. (п. 2198).
5308. **Книга для чтения по русской истории, составленная при участии профессоров и преподавателей.** Т. I. – М., 1904. – VII, 639 с. + 3 карт. (п. 2830).
5309. **Кобилянська О. Царівна:** Оповідання. – [Чернівці, 1896]. (п. 2102).
5310. **Ковалевский М. Социология.** Т. II: Генетическая социология или учение об исходных моментах в развитии семьи, рода, собственности, политической власти и психической деятельности. – СПб, 1910. – 296 с. (п. 2922).
5311. **Кокорудз І. Взаємини між староруськими законодавчими пам'ятниками:** (Справоздання дирекції ц. к. акад. гімназії у Львові за рік шкільний 1897/1898, 1898). (п. 2158).
5312. **Кондаков Н. П. Изображения русской княжеской семьи в миниатюрах XI века.** – СПб, 1906. – 123, 2 + 6 табл. (п. 2923).
5313. **Копач І. Знання філософії на Русі:** (Крит. замітки). – Діло, 1908. – Ч. 84. (п. 2724).
5314. **Копержинський К. З історії публіцистики XVII в.** [ЗНТШ. Т. ХСІХ. – Ювіл. зб. на пошану акад. К.Студинського. Т. I, 1930. – С. 81-96]. (п. 3559).
5315. **Кордт В. Материалы по истории русской картографии.** Вып. II: Карты всей России и запад. ее обл. до конца XVII в. – К., 1910. – 31 с.+ XLV табл. (п. 3080).
5316. **Коробка Н. Весенняя игра песни “Воротарь” и песни о князе Романе.** – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. СПб АН, 1899. – III]. (п. 2199).
5317. **Корф. С. А. Древлянский Князь Маль.** – [Журн. Мин. нар. просв., 1912. – Т. II. – С.332-342]. (п. 3017).
5318. **Корш Ф. Владимировы Боги.** – [Сб. Харьк. ист.-филол. – об-ва. – XVIII. – С. 51-58]. (п. 2969).
5319. **Котляревский А. А. Сочинения.** Т. IV. – [Сб. отд. рус. яз. и словесности имп. акад. наук, Т. L.]. (п. 1924).
5320. **Коцовський В. Історично-літературні заметки до “Слова о полку Ігоревом”.** – Львів, 1893. (п. 1925).
5321. **Кочубинский А. А. История донисторической Литвы.** – [Журн. Мин. нар. просв., 1897. – I]. (п. 2104).
5322. **Крыжановский Е. М. Русское Забужье:** (Холмщина и Подляшье): Сб. статей. – СПб, 1911. – XLVI, 434, IV с. (п. 2970).
5323. **Кулаковський Ю. К истории Готской епархии [в Крыму] в VIII веке.** – [Журн. Мин. нар. просв., 1898. II]. (п. 2159).
5324. **Кулаковський Ю. Новоизданный византийский трактат по военному делу.** – [Визант. временник. 1900]. (п. 2293).
5325. **Кулаковский Ю. Христианство у Алан.** – [Визант. Временник, 1898. – I-II]. (п. 2160).

5326. **Курган Карагодеушах**: Исслед. А. Лаппо-Данилевского и В. Мальмберга. – [Материалы по археологии России, изд. археол. комис. “Древности Южной России”. – Спб., 1894]. (п. 2149).
5327. **Лазаревский А. М. Малороссийские посполитые крестьяне (1648-1783 гг.)**: Ист.-юрид. очерк. – К., 1908. – XII, 108 с. (п. 2725).
5328. **Ламанский В. И. Славянское житие св. Кирилла как религиозно-эпическое произведение и как исторический источник**: Крит. заметки. – [Журн. Мин. нар. проsv., 1903. – IV-VI, XII; 1904. – I]. (п. 2407).
5329. **Лаппо И. П. Великое княжество Литовское за время от заключения Люблинской унии до смерти Стефана Батория (1569-1586)**: Опыт исслед. полит. обществ. строя. Т. I. – Спб., 1901. – XVI, 781 с. – [Зап. ист. филос. – фак. Спб Ун-та. – Т. LXI]. (п. 2469).
5330. **Латышев В. В. Pontica**: Изборник научных и критических статей по истории, археологии, географии и эпиграфии Скифии, Кавказа и греческих колоний на побережьях Черного моря. – Спб, 1909. 430 с. + 4 табл. (п. 2924).
5331. **Латышев В. Scythica et Caucasia et veteribus scriptoribus Graecis et Latinis: I** : Известия древних писателей греч. и лат. о Скифии и Кавказе. Т. I. Греческие писатели. Вып. I- Спб, 1893. (п. 1875).
5332. **Латышев В. В. Scythica et Caucasia et veteribus scriptoribus Graecis et Latinis...** : Изв. древних писателей греч. и лат. о Скифии и Кавказе. Т. I : Греческие писатели. Вып. 2. / Собр. В. В.Латышев. – СПб, 1896. (п. 2105).
5333. **Левицкий О. Очерки семейного быта в Юго-Западной Руси в XVI-XVII в.в.** – [Архив Юго-Запад. России. – Ч.VIII. – Т.III]. (п. 3081).
5334. **Левицкий К. Правда руска**: Памятник законодатний права руского з XI в. – Львів, 1895. (п. 1987).
5335. **Леонид, архимандрит. Систематическое описание славяно-российских рукописей собрания графа А. С. Уварова.** – М., 1893. –Т I-IV. (п. 1988).
5336. **Леонтович Ф. И. Арийские основы общественного быта древних славян.** – Варшава, 1897. (п. 2162).
5337. **Леонтович Ф. И. История русского права.** Вып. I: Литература предмета. – Варшава, 1902. – 597, LXVII с. (п. 2470).
5338. **Леонтович Ф. И. Источники русско-литовского права.** – Варшава, 1894. (п. 1989).
5339. **Леонтович Ф. И. Национальный вопрос в древней России.** – Варшава, 1895. (п. 1990).
5340. **Леонтович Ф. И. Панский двор в Литовско-русском государстве.** – [Варш. ун-т изв., 1895. – V]. (п. 1991).
Лесевич В. Евгений Павлович Гребенка. Опыт характеристики. – [Рус. мысль, 1904. – I. – С. 131-156]. (п. 2471).

5341. **Летопись Историко-филологического общества при имп. Новороссийском университете.** – Визант. отд-ние, II. – Одесса, 1894. – Т. III-IV. (п. 1992).
5342. **Лехницкий М. Историко-критический очерк о существенном значении и происхождении имени Словяне или Славяне с некоторыми замечаниями относительно волхов, ляхов, полян, дулебов и иных народов по летописи Нестора.** – К., 1896. (п. 2106).
5343. **Линниченко И. А., Хвойко В. В. Сосуды со знаками из находок на площадках трипольской культуры; И. Линниченко, В. В. Хвойко Находка орнаментированных костей мамонта; И. Линниченко О новейших раскопках г-на Хвойка.** – [Зап. Одес. ист. т-ва, 1901. XXIII]. (п. 2295).
5344. **Литовская метрика. Т.1.** – [Рус. ист. б-ка. – Т. XX. – СПб, 1903. – VII, 50, 1566 с. колумн., 258 с.+5 табл., IV ст.]. (п. 2472).
5345. **Лобанов-Ростовский А. Б. Русская родословная книга.** – 2-е изд., 1894. –Т. I, II. (п. 1993).
5346. **Ломиковский В. Я. Словарь малорусской старины: Сост. в 1808 г.** – К., 1894. (п. 1994).
5347. **Лонгинов А. В. Каркинит, Калослимень, г. Успе и р. Понд.** – [Зап. Одеські. – Т. XXVIII. – С.191-199]. (п. 2972).
5348. **Лопарев Х. Опыт толкования некоторых мест в памятниках древнерусской письменности.** – [Журн. Мин. нар. проsv., 1897. – VI]. (п. 2107).
5349. **Лопарев Х. Старое свидетельство о положении ризы Богородицы во Влахернах в новом истолковании применительно к нашествию русских на Византию в 860 г.** – [Визант. Временник, 1895. –IV]; **Василевский В. Авары, а не русские. Федор, а не Георгий: Замечания на статью Х. М. Лопарева.** – [Визант. временник, 1896. – I]. (п. 2051).
5350. **Лотоцкий А. И. Демократическая литература: (Сто лет развития новой укр. лит.).** – Рус. мысль. – 1907. – С. 1-25. (п. 2726).
5351. **Лотоцкий А. И. На повороте.** – СПб., 1907. – 67 с. (п. 2684).
5352. **Лукомский Г. К. Галиция в ее старине: Очерк по истории архитектуры XVII-XVIII в.в.** – СПб, 1915; **Верецагин В. А. Старый Львов.** – СПб, 1915; **Трубников А. Прогулка по Львову.** – СПб, 1915. (п. 3143).
5353. **Любавский М. Литовско-Русский сейм: Опыт по истории учреждения в связи с внутренним строем и внешнею историею государства.** – М., 1901. (п. 2296).
5354. **Любавский М. Областное деление и местное управление Литовско-русского государства ко времени издания первого литовского статута: Ист. очерки Москвы.** – 1893. (п. 1876).

5355. *Любавский М.* Очерк истории Литовско-Русского государства до Люблинской унии включительно. – М.: Изд. Моск. о-ва истории и древностей, 1910. (п. 3144).
5356. *Ляскоронский В.* История Переяславльской земли с древнейших времен до половины XIII ст. – К., 1897. (п. 2108).
5357. *Ляскоронский В. Г.* К вопросу о битве кн. Витовта с татарами. – [Журн. Мин. нар. просв., 1908. – VII. – С. 70-77 + карт.]. (п. 2727).
5358. *Ляскоронский В. Г.* О местоположении летописного города Родни. – [Журн. Мин. нар. просв., 1904. – IV. – С. 323-334]. (п. 2473).
5359. *Ляскоронский В. Г.* Русские походы в степи в удельновечевое время и поход кн. Витовта на татар в 1399 г. – [Журн. Мин. нар. просв., 1907. – III-V. – С. 1-37; 273-312; 1-45; і особно], (п. 2685).
5360. *Лященко А.* Былина о Соловье Будимировиче и сага о Гаральде. – (Sertum bibliologicum в честь проф. А. И. Малина). – Пг., 1922. – С. 94-136. (п. 3439).
5361. *Лященко А.* Заметка о сочинениях Феодосия, писателя XII века. – Спб., 1900. (п. 2297).
5362. *Лященко А.* О молении Даниила Заточника: [Из "Jahresbericht der Reformierten Kirchenschule"]. – Спб., 1896. (п. 2200).
5363. *Майков Л.* К вопросу об "Истории русов". – Спб., 1893. (п. 1977).
5364. *Макаренко А.* Канун по сибирским селениям. – [Живая старина, 1907. – Кн. 64. – С. 181-199]. (п. 2728).
5365. *Маковой О.* Залісе: Повість. – Чернівці, 1897. (п. 1878).
5366. *Максимейко Н. А.* Сеймы Литовско-Русского государства до Люблинской унии 1569 г. – Харьков, 1902. (п. 2351).
5367. *Максимейко Н. А.* Русская правда и Литовско-русское право [Сб., посвящ. М. Ф. Владимирскому-Буданову]; *Ясинский М. Н.* Закупы русской правды и памятников Западно-русского права [Сб., посвящ. М. Ф. Владимирскому-Буданову. (п. 2408).
5368. *Малинин В.* Старец Елеазарова монастыря Филофей и его послания: Ист.-лит. исслед. – К., 1901. – VIII, 768, 105, 144 с. (п. 2578).
5369. *Малиновский И.* Рада великого княжества Литовского в связи с боярской думой древней Руси. Ч. I: Боярская дума древней России. – Томск, 1903. – IV, 200 с.; Ч. II: Рада Великого княжества Литовского. – Томск, 1904. – IV, 132 с. (п. 2579).
5370. *Маркевич Г. И.* Выбранное начало в духовенстве в древнерусской преимущественно Юго-Западной церкви до реформы Петра. – Полтава, 1905. – 131 с. (п. 2580);
5371. *Мартович Л.* Забобон: Світлотіні галицького життя. (п. 3145).

5372. **Материалы для истории экономического, юридического и общественного быта Старой Малороссии, издаваемые под ред. Н. И. Василенка.** Вып. I : Генеральное следствие о маестностях Нежинского полка 1729-1730 гг. – Чернигов, 1909. (п. 2298).
5373. **Материалы для словаря дневерусского языка по письменным памятникам.** – Труды И. И. Срезневского. Т. III. Вып. II. – СПб, 1906. – С. 513-1055. (п. 2729).
5374. **Межов В. Русская историческая библиография:** Указатель книг и статей по русской и всеобщей истории и вспомогательным наукам. – Т. I-III. – СПб, 1892-1893. (п. 1879).
5375. **Мелиоранский Пл. Турецкие элементы в языке “Слово о полку Игореве”.** – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН, 1902. II]. (п. 2299).
5376. **Мельгунов П. П. Очерки по истории русской торговли IX-XVIII в.в.** – М., 1905. – 279 с. (2686).
5377. **Мельник К. Каталог коллекции древностей А. Н. Поль:** В Катеринославе. Вып. I. – К., 1893. (п. 1880);
5378. **Миллер А. А. Раскопки в районе древнего Танаиса.** – [Изв. археол. комис., 1910. – Т. XXXV. – С.86-130]. (п. 2973).
5379. **Миллер В. Ф. Былинное предание в Олонецкой губернии.** – [Рус. мысль, 1894. –III]; **Миллер В. Ф. Русская былина, ее слагатели и исполнители.** – [Рус. Мысль, 1895. – IX, X]; **Миллер В. Ф. Отголоски галицко-вольских сказаний в современных былинах.** – [Журн. мин. нар. просв.]. (п. 1995).
5380. **Миллер В. Ф. Былины об Иване Гостинном сыне.** – [Журн. Мин. нар. просв., 1896. IV]; – **Миллер В. Ф. К былинне о Соловье Будимировиче.** – [Журн. Мин. нар. просв., 1895. XI]; **Миллер В. Ф. Былина о Батые.** – [Журн. Мин. нар. просв., 1896. С. 348-372]; **Миллер В. Ф. К былинам о Чуриле Пленковиче.** – [Логин, 1895. – С. 286-302]. (п. 2152).
5381. **Миллер В. Заметки к былинам.** – [Журн. Мин. нар. просв., 1895. – III.]; **Миллер В. К былинам о Вольге и Микуле.** – [Журн. Мин. нар. просв., 1894. – XII]; **Миллер В. Наблюдение над географическим распространением былин.** – [Журн. мин. нар. просв., 1894. (п. 1926).
5382. **Миллер В. Ф. К вопросу о возрасте и козачестве Ильи Муромца.** – [Журн. Мин. нар. просв., 1912. – Т. II. – С.182-183]. (п. 3019).
5383. **Миллер В. Очерки русской народной словесности.** Т. III: Былины и исторические песни. – М.-Л : Госиздат, 1924. – IV, 351 с. (п. 3416).
5384. **Миллюков П. Главные течения русской исторической мысли.** Т. I. – М., 1897. (п. 2110).

5385. *Миллюков П. Очерки по истории русской культуры. Ч. I: Население, экономический, государственный и сословный строй.* – Спб., 1896. (п. 1996).
5386. *Миллюков П. Очерки по истории русской культуры. Ч. II: Церковь и школа.* – Спб, 1897. (п. 2111).
5387. *Михайлов А. А. Общий обзор состава, редакций и литературных источников Толковой Палеи.* Варшава, 1895. (п. 1997).
5388. *Мищенко Ф. Г. Этнография России у Геродота.* – [Журн. Мин. нар. проsv., 1896. У]; - Мищенко Ф. Г. *Известия Геродота о внескифских землях России.* – [Журн. Мин. нар. проsv., 1896. –XII]. (п. 2053).
5389. *Мошков В. А. Скифы и их соплеменники фракийцы: Следы этих народов в наше время.* – Варшава, 1896. (п. 2164).
5390. *Мякотин В. Очерки социальной истории Малороссии. I: Восстание Б. Хмельницкого и его последствия.* – [Рус. богатство, 1912. – VIII-X, XII]. (п.3082).
5391. *Н.С. К истории малороссийских козаков в конце ХVIII и в начале XIX века.* – [Киев. старина, 1897. – IV, VI, X-XII]. (п.2112).
5392. *Некрасов Н. Заметка о двух статьях в договоре Игоря с греками 945 года.* – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. АН, 1902. – III]. (п. 2353).
5393. *Нидерле Л. Человечество в доисторические времена... / Пер. с чеш. Ф. О. Волкова ; Под ред. Д. Н. Анучина.* – Спб., 1898. (п. 2113).
5394. *Никитский А. И. К вопросу о мерах в древней Руси.* – Спб., 1894. (п. 1927).
5395. *Никольский Н. К вопросу об источниках летописного сказания о св. Владимире.* – [Христиан. чтение. 1902. – VII]. (п. 2474).
5396. *Никольский Н. К. Материалы для истории древнерусской духовной литературы.* – [Изв. отд. рус. яз. и словесности АН, 1897. I]. (п. 2055).
5397. *Никольский Н. К. Материалы для истории древнерусской духовной письменности; Соболевский А. И. Мучение св. Вита в древнем церковно-славянском переводе.* – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. АН, 1902. I.]. (п. 2409).
5398. *Нова критика неославянофільства.* (1856).
5399. *Новицкий Я. П. Описание границ и городов бывшей Азовской губернии: (Левобережная часть нынешней Екатеринославской): (1775-1783).* – Александровск, 1910. – 38 с. (п. 3021).
5400. *Нові видання Київської Археографічної комісії: Архів Юго-Зап. Росії.* – 1890. – Ч. V. –Т. II. Підп. Хлопець. (п. 1846).
5401. *Нові розвідки з історії давньої Русі".* Рец. на ст.: *Самоквасов Д. Я.* Исследования по истории русского права.

- Вып. II. – М., 1896; *Филевич М.* История древней Руси. Т. I. – Варшава, 1896; *Сергеевич В.* Русские юридические древности. Т. II. – СПб, 1896; *Rawita Gawroński F.* Ustrój państwowo-społeczny Rusi w XI i XII w. – Львів, 1896; *Голобовский Н. В.* История Смоленской земли до начала XV ст. – К., 1895; *Данилевич В. Е.* Очерк истории Полоцкой земли до конца XIV ст. – К., 1897. (п. 2056).
5402. **Нововидані пам'ятки давнього письменства руського:** “Слово о погибели Руския земля”; “Послание митроп. Клима”; “Слова : “в субботу сыропустную” і “в неделю всех святых””; “Слово о перенесении мощей Бориса и Глеба”; “Слово в великую субботу Кирила Туровського”. (п. 1928).
5403. **Нові розправи про внутрішній устрій вел. Князівства Литовського:** *Владимирский-Буданов М.* Поместья Литовско-русского государства. – К., 1889; *Владимирский-Буданов М.* Формы крестьянского землевладения в Литве. – К., 1892; *Владимирский-Буданов М.* Крестьянские землевладения в Западной России до пол. XVI в. – К., 1893; *Любавский М.* Областное деление и местное управление Литовско-Русского государства ко времени издания первого литовского статута. – М., 1893; *Любавский М.* К вопросу об удельных князьях и местном управлении в Литовско-Русском государстве. – СПб., 1894; *Леонтович Ф. И.* Очерки истории литовско-русского права: Образование территории Литовского государства. – 1894; *Леонтович Ф. И.* Сословный тип территориально-административного состава Литовского государства и его причины. – (Журн. Мин. нар. проsv., 1895, VI-VII) // *Wolff J.* Kniazowie litewsko-ruscy od końca czternastego wieku. – Варшава, 1895. (п. 2000).
5404. *Нольде Б.* Автономія України: 3 іст. погляду. – Львів, 1912. – 54 с. (п. 3104).
5405. *Нольде Б. С.* Очерки русского государственного права. – СПб, 1911. – 544 с. (п. 3105).
5406. *Норець.* Граматика: (Укр. буквар). – К., 1906. – 48 с. (п. 2581).
5407. Обзор истории русского права проф. *М. Ф. Владимирского-Буданова.* -3-е изд. – К., 1900. (п. 2250).
5408. **Огляд праць Н. Кондакова з історії староруської штуки.** (п. 2251).
5409. **Огляд часописей за 1894.** (п. 1929).
5410. **Онежские былины, записанные А. Ф. Гильфердингом.** – 2-е вид. – СПб, 1894. – Т. I. (п. 1930).
5411. **Описание мира от бытия и летошников собран от различных летописцев:** Славян. пер. хроники Семеона Метафраста и Логофета с доп. – СПб., 1905. – XVI, 241 с. (п. 2582).
5412. *Орешиников А. В.* Классификация древнейших русских монет по родовым знакам. – [Изв. АН СССР: 9 отд. гуманит. Наук]. (п. 3560).

5413. **Отчет археологической комиссии за 1891.** – Спб. 1894. (п. 1881).
5414. **Отчет императорской Публичной библиотеки за 1891 г.** – Спб., 1894. (п. 1931).
5415. **Отчет о раскопках на острове Березани летом 1909 года.** – [Зап. Отд-ния общ. истории и древностей. Т. XXVIII. – С. 39-48] (п. 2974).
5416. **Отчет Московского публичного и Румянцевского музеев за 1892-1894 гг.** – М., 1895. (п. 2001).
5417. **Очерки, заметки и документы по истории Малороссии Ал. Лазаревского.** – К., 1895. – II. (п. 1932).
5418. **Павлинов А. М. История русской литературы.** – М., 1894. (п. 2057).
5419. **Павлов А. С. Курс церковного права.** – [Сергиева Лавра, 1902. – 2, 539, VI с.]. (п. 2475).
5420. **Павлов-Сильванский Н. И. Символизм в древнерусском праве.** – [Журн. Мин. нар. просв., 1905. VI. – С. 339-365]. (п. 2576).
5421. **Падалка Л. По вопросу о времени основания города Полтавы.** – К., 1896. (п. 2058).
5422. **Палеографические снимки с русских грамот преимущественно XVI века: В память 25-летия Спб археол. ин-та (1878-1903).** – Спб, 1903. (п. 2577).
5423. **Палеографические снимки с русских рукописей XII-XVII веков / Изд. Спб археол. ин-том под ред. А. И. Соболевского.** – Спб, 1901. (п. 2354).
5424. **Памятники древнерусской церковно-учительской литературы.** Вып. I, содержащий поучения Луки Жидяты, м. Иллариона, Феодосия Великого и Кирилла Туровского. – Спб., 1894. (п. 1933).
5425. **Памятники славяно-русской письменности.** Т. I: Великия Минеи Четии, нояб., дня 1-12. – Спб, 1897. (п. 2201).
5426. **Памятники сношений Московского государства с Польско-Литовским государством.** Т. IV: 1598-1608. – (Сб. имп. рус. ист. о-ва. – Т.137). – М., 1912. – XIX, 808 с. (п. 3022).
5427. **Пападимитриу С. Д. Древние сведения об острове Березани.** – [Зап. Отд-ния общей истории и древностей. – Т. XXVIII. – С. 97-112]. (п. 2975).
5428. **Папков А. А. Братства: Очерк истории зап.-рус. православных братств.** Сергеева лавра, 1900. (п. 2300).
5429. **Партицкий О. Старинна історія [Галичини].** Т. I: Від VII-го віку перед Хр. до р. 110 по Хр. – Львів, 1894. (п. 1934).
5430. **Пархоменко В. Древнерусская княгиня святая равноапостольная Ольга: (Вопрос о крещении ея).** – К., 1911. – 26 с. (п. 3023).
5431. **Пархоменко В. Начало христианства Руси: Очерк по истории Руси IX-X вв.** – Полтава, 1913. – VII, 191 с. (п. 3106).

5432. *Пархоменко В.* **Очерк истории Переяславско-Бориспольской епархии (1733-1785 гг.)** В связи с общим ходом малороссийской жизни того времени: Опыт церк.-ист. исслед. – 2-е изд., перераб. С прил. новых материалов. – Полтава, 1910. – V, 182, XXXIII с. (п. 3024).
5433. *Первольф И.* **Славяне, их взаимные отношения и связи.** Т. II: Славянская идея в литературе в XVIII в. – Варшава, 1888. – X, 616 с. (п.1835).
5434. *Перфецкий Е. Ю.* **Русские летописные своды и их взаимоотношения.** – Братислава, 1922. – 101 с. – (Spisy filosofickej fakulty university v Bratislave). (п. 3536).
5435. *Петров Н.* **Один из предшественников Ив. Петр. Котляревского в украинской литературе XVIII века Афанасий Кирилович Лобысевич.** – [Статьи по славяноведению. – I. – С.57-63]. (п. 2478).
5436. *Петров Н.* **О новооткрытой киевской монете XIV века.** – Харьков, 1908. – 8 с. – [Из XVIII т. Харк. ист.-филол. т-ва]. (п. 2832).
5437. *Петров Н. И.* **Очерки по истории украинской литературы XVII и XVIII веков:** Киев. искусств. лит. XVII-XVIII в.в., преимущественно драм. – К., 1911. – IV, 532 с. (п. 3025).
5438. *Петровский Н. Ф.* **Древние арабские дорожники по среднеазиатским местностям, входящим в настоящее время в состав русских владений.** – Ташкент, 1894. (п. 1935).
5439. *Петухов Е. В.* **Письма Н. В. Гоголя к Н. Я. Прокоповичу [1832-1850].** – К., 1895. (п. 2059).
5440. **Повесть временных лет по Лаврентьевскому списку.** – Спб: Изд. импер. археогр. комис., 1910. – XVI, 274, 24 с. (п. 2976).
5441. *Погодин А. Н.* **Записки императорского Географического общества.** – Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН, 1908. (п. 2928).
5442. *Погодин А.* **Лингвистические и исторические заметки о бogaх Владимира Великого.** – [36. на честь акад. Соболевського. – С.78-96]. (п. 2977).
5443. *Покровский К.* **Кометы в русских летописях.** – [Мир Божий, 1903. – IV]. (п. 2355).
5444. **Полное собрание русских летописей...** Т. XI: Летописный сборник, именуемый Патриаршею или Никоновскою летописью. – Спб., 1897. (п. 2114).
5445. **Полное собрание летописей:** Изд. по высочайшему повелению имп. археогр. комис. Т. II: Ипатьевская летопись. – 2-е изд. – Спб, 1908. – 16, 938 стб., 87, IV с. (п. 2731).
5446. **Полное собрание летописей.** Т. XX: I половина: Львовская летопись. Т. XX. Ч. I. – Спб, 1910. – IV, 418 с. (п. 2978).

5447. Полное собрание русских летописей: Т. XIII. Первая половина. – СПб, 1904. – У, 302 с. (п. 2479).
5448. Полное собрание русских летописей. Т. XVII. – СПб, 1907. – XIV стб., 616, 617-652 с. (п. 2732).
5449. Полное собрание русских летописей. Изд. имп. археол. комис. – Т. XI: Первая половина. – СПб, 1910. – 1, 154 с. (п. 2979).
5450. Полное собрание русских летописей. Т. XXI: I-я половина. – СПб, 1908. – VII, 342 с. (п. 2980).
5451. Початки книгопечатання на землях України в пам'ять 350-ліття першої друкованої книжки на Україні у Львові 1573-4 р., із 560 зразками друку і прикрас давньої книги України замислом, трудом і заходами Іларіона Свенціцького, накладом наукової фундації галицького митрополіта Андрея Шептицького. – У.С.В.В. – “Національний музей” у Львові: В печатні монастиря сина св. Василя, у жовт. 1924 р. – XXII, 86, 304 н/н. табл. (п. 3441).
5452. Початки козацтва после в[і]дчит[і]в В. А [нтоновича] / Написав Л. Д. – Кн. “Просветы”, 1895. – 12. (п. 2060).
5453. Правда: 1894. (п. 1936).
5454. Праці Історично-філософичної секції [НТШ]. – Львів, 1925. – Т. IV. – 275 с. (п. 3469).
5455. Приселков М. Д. Афон в начальной истории Киево-Печерского монастыря. – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН, 1912. –Т. III. – С.186-197]. (п. 3084).
5456. Приселков М. Митрополит Илларион, в схиеме Никон, как борец за независимую русскую церковь. – [Сб. статей, посвящ. С. Ф. Платонову, 1911. – С. 188-202]. (п. 3085).
5457. Приселков М. Д. Очерки по церковно-политической истории Киевской Руси X-XII в.в. – СПб, 1913. VII, 191 с. (п. 3107).
5458. Приходская библиотека: Киев, его святыни и памятники / Сост. Н. И. Петров. – СПб., 1896. (п. 2202).
5459. Прошение сотников Черниговского полка о казачьих обихах, поданное имп. Елизавете 1744. – К., 1894. (п. 1937).
5460. Пташицкий С. Л. Иван Федоров: Изд. Острожской библии в связи с новыми данными о последних годах его жизни. – СПб., 1903. – 20 с. (п. 2690).
5461. Путешествие антиохийского патриарха Макария в Россию. Вып. II. – [От Днестра до Москвы] / Пер. Г. Муркоса. (п. 2116).
5462. Пытин А. Н. Материалы до биографии А. А. Котляревского. – СПб., 1894. (п. 2002).
5463. Радзивилловская или кенигсбергская летопись: Т. I : Фотомеханическое воспроизведение рукописи. Т. II : Статьи о тексте и миниатюрах рукописи. – [Изд. О-ва

- любителей древней письменности. Ч. СХVIII. Спб, 1902. – Т. I нумер.; Т. II. – 127 с.]. (п. 2480).
5464. *Рожков И. А. Очерки юридического быта по Русской Правде.* – [Журн. Мин. нар. просв., 1897. – XI-XII]. (п. 2203).
5465. *Рожков Н. Город и деревня в русской истории;* [Краткий очерк экон. истории России]. – Спб, 1902. – 84 с. (п. 2481).
5466. *Рожков Н. Обзор русской истории с социологической точки зрения.* Ч. I: Киевская Русь (с конца У I до конца XII века). – Спб, 1903. – 173 с. (п. 2482).
5467. *Рожков Н. Поводы к началу процесса по русской правде.* – [Журн. Мин. нар. просв., 1895. – IV]. (п. 2005).
5468. *Рожков Н. Политические партии в великом Новгороде XII-XV веков.* – [Журн. Мин. нар. просв., 1901. – Кн. – VI] (п. 2252).
5469. *Рожнецкий С. К истории Киева и Днепра в былевом эпосе.* – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН, 1911. – Т. I. – С. 28-76]. (п. 3025).
5470. *Розвага: Люстрований календар на 1916 і 1917 рік: Пам'ятна книжка полонених українців.* – Фрайштадт, 1916. – 328 с. (п. 3146).
5471. *Розенфельд И. Б. Присоединение Малороссии к России: (1654-1693):* Ист.-юрид. очерк. – Пг, 1915. – 191 с. (п. 3236).
5472. *Розов В. А. Значение грамот XIV и XV веков для истории малорусского языка.* – К., 1907. – 20 с. – [Відб. з “Университ. изв.” Київ]. (п. 2693).
5473. *Романов Б. А. Смердїй конь и смерд: (По “Летописи” и “Рус. Правде”).* – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. Спб АН, 1908. – III. – С. 18-35]. (п. 2833).
5474. *Ростовцев М. Н. Римские гарнизоны на Таврическом полуострове.* – [Журн. Мин. нар. просв., 1900. – III]. (п. 2204).
5475. *Ростовцев М. Скифия и Босфор: Крит. обозрение памятников лит. и археол. (Рос. Акад. истории материальной культуры),* 1925. – VIII, 623 с. (п. 3444).
5476. *Ростовцев М. Эллиństwo и иранство на Юге России: Общий очерк.* – Пг.: Огни, 1918. – VII, 190 с. (п. 3445).
5477. *Рудницкий С. Коротка географія України.* Ч. 5-7. – К., 1910. – 152 с. (п. 2981).
5478. *Русская история с древнейших времен до смутного времени:* Сб. статей. Вып. I: М. – 1898. (п. 2205).
5479. *Русская правда в четырех изданиях /* Изд. В.Сергеевич. – Спб, 1904. – 51 с. (п. 2484).
5480. *Русская словесность с XI по XIX столетия включительно:* Библиогр. указ. произведений рус. словесности. Ч. I. Русская словесность с XI по XVIII вв. / Сост. А. В. Мезнер / Спб, 1899. (п. 2206).
5481. *Русская словесность с XI по XIX столетия включительно:* Библиограф. указ. произведений рус.

- словесности: Ч. II. Рус. словесность с XVIII-XIX ст. / Сост. А. В. Мезиер. – Спб, 1902. (п. 2356).
5482. **Русская старина** [тт. 105-108]. (п. 2304).
5483. **Русская старина**. 1902. (п. 2357).
5484. **Русские летописи**. I-III: 1) Летописец патр. Никифора; 2) Летописец Переяславля Суздальского; 3) Хроника русская [Летописец вкратце] проф. И. Даниловича. По рукописи, принадлежащей Н. П. Никифорову / С предисл. С. Белокурова. – М., 1898. (п. 2207).
5485. **Русский архив** [рік 38, 1901]. (п. 2305).
5486. **Русский филологический вестник**. 1894. (п. 1939).
5487. **Русский филологический вестник**. 1895. – Кн. I-III. (п. 2006).
5488. **Русский филологический вестник**. Т. 39-40. (п. 2208).
5489. **Русско-еврейский архив: Документы и материалы для истории евреев в России**. Т. III: Документы по истории пол. и литов. евреев (1364-1569). – Спб, 1903. – VIII, 260, XVII с. (п. 2485).
5490. **Русское Забужье: (Холмщина и Подлясье): Сб. статей Е. М. Крыжановского**. (п. 2982).
5491. **Савваитов П. Описание старинных русских утварей, одежд, оружия, ратных доспехов и конского прибора в азбучном порядке расположения**. – Спб., 1896. (п. 2166);
5492. **Саккети Л. Главные моменты в развитии русского православного духовного пения**. – [Журн. Мин. нар. проsv., 1901. – VIII]. (п. 2306).
5493. **Сборник материалов для описания местностей и племен Кавказа**. Т. XXI. – Тифлис, 1896. (п. 2117).
5494. **Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России: Вып. I. – К.: Издан. комис. для разбора древних актов, состоящих при Киев., Подол. и Волын. генерал-губернаторе, 1911. – 24, 120, 171, 37 с. (п. 3027).**
5495. **Сборник Харьковского историко-филологического общества**. Т. VI: Труды Пед. отд. ист.-фил. об-ва. – Харків, 1894. (п. 1940).
5496. **Сборник Херсонского земства**. –1895. –Кн. 1-12 Грушевський М. С.]. (п. 2007).
5497. **Свенцицкий И. С. Начало философии в русской литературе XI-XVI вв.** – [Науч. – лит. сб. Галицко-русской матицы. – I]. (п. 2307).
5498. **Свистун Ф. И. Галичина могила**. – [Науч.-лит. сб. Галицко-русской матицы. I]. (п. 2308).
5499. **Святловский В. В. Замечательная эпоха древнерусской жизни: Очерк**. – [Всемир. вестн., 1904. – V. – С.14-34]. (п. 2586).
5500. **Святловский В. В. Очерки по экономической истории древней Руси**. – [Всемир. вестн. 1903. – III-V, X]. (п. 2413).
5501. **Семенюк Й. [Марко Черемшина] Карби, новеллі з гуцульського життя**. – Чернівці, 1901.-141 с. (п. 2309).

5502. *Сергеевич В. И.* Древности русского землевладения. – [Журн. мин. нар. просв., 1900. – IX-X]. (п. 2254).
5503. *Сергеевич В.* Древности русского права. Т. III. Спб, 1903. – 12, 496 с. (п. 2487).
5504. *Сергеевич В.* Лекции и исследования по древней истории Русского права. – Спб., 1894. (п. 2008).
5505. *Сергеевич В.* Лекции и исследования по древней истории русского права. – Спб., 1899. (п. 2209).
5506. *Сергеевич В. И.* Лекции и исследования по древней истории русского права. – Спб, 1903. – VIII, 664 с. (п. 2488).
5507. *Сергеевич В. К.* Русская Правда и ее списки. – [Журн. Мин. нар. просв., 1899. – I]. (п. 2210).
5508. *Сержутовский А. К.* Очерки Белоруссии. I-IV. – [Живая старина, 1907. – Кн. 63-64. – С. 149-152, 207-214]. (п. 2733).
5509. *Сецинский Е.* Город Каменец-Подольский: Ист. описание. – К., 1895. (п. 1941).
5510. *Сизов В. И.* Курганы Смоленской губернии. Вып. I: Гнездовский могильник близ Смоленска: [Материалы по археологии России, изд. имп. археол. комис. – Спб., 1902]. (п. 2414).
5511. *Сизов В. И.* Миниатюры кенигсбергской летописи: Археол. этюд. – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп.АН, 1905. – 50 с. + 2 табл.]. (п. 2489).
5512. *Смирнов И. Н.* Значение Урало-алтайских племен в образовании истории русской народности. – [Вестн. и б-ка самообразования, 1903. – Ч.34-35]. (п. 2358).
5513. *Смирнов И.* Очерк культурной истории южных славян. Вып. I. Введение: Развитие материальной культуры. – Казань, 1900. – [Видб. з Учен. зап. Казан. ун-та, 1899-1900; Дальші частини в “Ученых записках”, 1900. – Кн. IV-IX; 1902. – Кн. II, IV; 1903, кн. IV, VII. (п. 2415).
5514. *Смирнов Я. И.* Рисунки Киева 1651 года по копиям их конца XVIII века. – [Труды XIII археол. съезда. Т. II. – С. 196-512 +XIV табл.]. (п. 2930).
5515. *Соболевский А. И.* Древняя переделка начальной летописи. – [Журн. Мин. нар. просв., 1905. – Т. III. – С. 100-105]. (п. 2587).
5516. *Собрание государственных грамот и договоров, хранящихся в государственной коллегии иностранных дел.* – М., 1894. – Ч. V. (п. 1942).
5517. *Соколов Б. М.* Непра река в русском эпосе: [Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН., 1912. – Т. III. – С. 198-214]. (п. 3087).
5518. *Сочинения Константина Багрянородного: “О фемах” [Dethematibus] и “О народах” [De administranto imperio].* – М., 1899. (п. 2255).

5519. *Сперанский М. К истории взаимоотношений русской и югославянских литератур.* – (Изв. отд. рус. яз. имп. АН, 1921. – Т. XXIV; 1923. – С. 143-206. (п. 3470).
5520. *Сперанский М. Русская народная словесность повествовательного характера.* – М., 1917. – VI, 474 с. (п. 3419).
5521. **Список населенных мест Киевской губернии.** – Изд. Киев. губ. стат. ком. – К., 1900. (п. 2311).
5522. *Спицын А. А. Обзорение некоторых губерний и областей России в археологическом отношении.* – [Труды отд. рус. и славян. археологии. – Кн. I-II, IV; Зап. рус. археол. о-ва. – Т. VIII-IX]; – *Спицын А. А. Расселение древнерусских племен по археологическим данным.* – [Журн. Мин. нар. просв., 1899. – VIII]; *Шахматов А. А. К вопросу об образовании русских наречий и русских народностей.* – [Журн. Мин. нар. просв., 1899. – IV]. (п. 2416).
5523. *Срезневский В. И. Из первых лет литературно-научной деятельности И. И. Срезневского* [Журн. Мин. нар. просв., 1898. – П]. (п. 2167).
5524. *Срезневский В. И. Материалы для словаря древнерусского языка по письменным источникам.* Т. III, вып. I. – СПб., 1903. С. 1-512. (п. 2490).
5525. *Срезневский И. И. Материалы для словаря древнерусского языка по письменным памятникам:* Т. II. Вып. I. – СПб., 1895. (п. 2009).
5526. *Срезневский И. И. Материалы для словаря древнерусского языка по письменным памятникам:* Т. II, вып. II. – СПб., 1898; Вып. III. – СПб., 1900. (п. 2118).
5527. *Срезневский И. И. Путевые заметки из славянских земель 1839-1842.* – СПб., 1895. (п. 2010).
5528. *Срезневский И. И. Чтения о древних русских летописях.* – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. АН, 1903. – П]. (п. 2417).
5529. *Старицкий М. П. Поезії. 1861-1904.* – К., 1908. – IV, 471, V с. (п. 2734).
5530. *Стешенко И. Иван Петрович Котляревский:* Ист.-лит. очерк. – [Науч. обозрение. 1901]; *Стешенко И. Иван Петрович Котляревский, автор украинской “Энеиды”.* – К., 1902. (п. 2359).
5531. *Стороженко А. В. Из переписки Запорожья XVI в. с польскими вельможами.* – [Чтения киевские. – Т. XIX. – С. 67-72]. (2834).
5532. *Стороженко А. В. Новые подробности к биографии запорожского гетьмана Яна Орышевского.* – [Чтения киевские. – Т. XIX. – С. 73-80]. (п. 2835).
5533. *Стороженко А. О. О существовавших в г. Киеве римско-католических храмов.* – [Eranos: Сб. в честь Н.П. Дашкевича. – С. 242-253]. (п. 2735).
5534. *Султанов Н. В. Останки якутского острога и некоторые другие памятники деревянного зодчества в Сибири.* –

- [Изв. имп. археол. комис. – Вып. XXIV. – Спб, 1907. – С. 154 + 18 табл.]. (п. 2931).
5535. *Сыромятников С.* Древлянский князь и варяжский вопрос. – [урн. Мин. нар. просв., 1912. – Т. VII. – С.120-139]. (п. 3028).
5536. *Талько-Гринцевич Ю. Д.* Опыт физической характеристики восточных славян. – [Статьи по славяноведению. Вып. III. – С. 1-134]. (п. 3031).
5537. *Тихтарев К. М.* Сравнительная история развития человеческого существа и общественных форм. I-II. – Л.: ГИЗ, 1924. – 371, 366 с. (п. 3471).
5538. *Тебеньков М. М.* Происхождение Руси: Опыт введения к истории Рус. народа. Ч. I. Древние Россы. – Тифлис, 1894. (п. 1943).
5539. *Тельберг Г.* Несколько замечаний о междукняжеских сменах в древней Руси. – [Журн. Мин. нар. просв., 1905. – VI. – С. 232-238]. (п. 2491).
5540. *Тимофеев А. Г.* История телесных наказаний в русском праве. – СПб., 1897. (п. 2256).
5541. *Тяндр К.* Датско-русские исследования. Вып. III. – Петроград, 1915. – 204 с. (п. 3147).
5542. *Ткаченко-Петренко Е.* Думы в изданиях и исследованиях. – [Украина, 1907. – Кн. VII]. (п. 2736).
5543. *Троицкий Н. И.* Село городище, Кашир[ского] У[езда] Тульской Губ[ернии] – древний город Лопастия и монастырь св. Николая Чудотворца, четырех церквей. – [Труды XI археол. съезда. – I. – С.126-136]. (п. 2492).
5544. *Труды Владимирской архивной комиссии.* Кн. I: Владимир (На Клязме), 1899. (п. 2257).
5545. *Труды Подольского епархиального историко-статистического комитета.* Вып. IV: Ист. сведения о приходах и церквях Подольской епархии. I: Каменецкий уезд, свящ. Е.Сецинского. – Каменець, 1895. (п. 2011).
5546. *Труды Подольского епархиального историко-статистического комитета.* Вып. IX: Церкви и приходы Подольской епархии. – Камінець. 1901. (п. 2258).
5547. *Указатель к первым восьми томам полного собрания русских летописей, изданных Археографической комиссией.* Отд. I. Указатель лиц. Т. II: (К - Ф). – Спб., 1898. (п. 2212).
5548. *Українсько-руські драми на цьогорічнім конкурсі галицького виділу красвого.* (п. 2012).
5549. *Уманец Ф. М.* Гетьман Мазепа: Ист. монография. – Спб., 1897. (п. 2119).
5550. *Уманець Ф. М.* Князь Константин – Василий Острожский. – (Рус. арх., 1904. – IV. – С. 625-634). (п. 2588).
5551. *Университетские известия [Київ]: 1894 [Грушевський М. С.].* (п. 1944).

5552. **Университетские известия** [Київ]: 1898; Записки Харьковского университета. – 1898. (п. 2170).
5553. **Университетские известия** [Київ, рік XLII, книжок 12)]. (п. 2360).
5554. *Урсин*. Очерки из психологии славянского племени. Т. 1: Славянофилы. – СПб, 1887. – 221 с. (п. 1836).
5555. *Успенский Ф. И.* История Византийской империи. Т. I. – СПб: Изд. Брокгауз-Ефрон. – б/року вид. – XIV, 872 с. (п. 3148).
5556. **Учебник церковного права.** – Ярославль, 1898. (п. 2259).
5557. **Ученые записки императорского Московского университета:** Отд-ние ист.-филол. Вып. XX и XXI. – М., 1894. (п. 2013).
5558. **Ученые записки Казанского университета:** 1894 [Грушевський М. С.]. (п. 1945).
5559. **Ученые записки Казанского университета (1900, 1901).** (п. 2315).
5560. **Ученые записки Казанского университета.** 1902. (п. 2361).
5561. **Ученые записки Юрьевского университета.** 1894 [Грушевський М. С.]. (п. 1946).
5562. **Учитель.** – 1895 [Грушевський М. С.]. (п. 2014).
5563. *Фаминцын*. Древнеарийские и древнесемитские элементы в обычаях, обрядах, верованиях и культуре славян. – [Этногр. обозрение. – 1895, II]. (п. 2015).
5564. *Филевич И. И.* Польша и польский вопрос. – М, 1894. (п. 1947).
5565. **Филологические записки.** – 1895. – Кн. I-IV. (п. 2016).
5566. **Филологическое обозрение:** 1894 [Грушевський М. С.]. (п. 1948).
5567. *Флоринский В. М.* Первобытные славяне по памятникам их доисторической жизни. Т. 1.: Опыт. слав. археологии. Т. I. – Томск, 1894; Т. II, вып. I, 1896. (п. 2066).
5568. *Франко І.* Галицько-руські народні приповідки: Етногр. збірник. – Т. XXII. – Львів: Вид. Етногр. коміс. НТШ., 1907. – 300 с. (п. 2737).
5569. *Франко І.* Галицько-руські приповідки: Етногр. збірник. Т. XXIV. – Львів: Вид. Етногр. коміс. НТШ, 1908. (п. 2738).
5570. *Франко І.* Для домашнього огнища: Повесть. (п. 2120).
5571. *Франко І.* Лис Микита / З нім. перероб. 4-е вид. – Львів. – Накл. Укр.-руської. вид. спілки, 1909. – 144 с. (п. 2694).
5572. *Франко І.* Мій Изумрад: Поезії. – Львів, 1898; *Чернявський М.* Донецькі сонети. (п. 2121).
5573. *Франко І.* Святий Климент у Корсуні: Причинок до історії старохристиянської легенди. (п. 2590).
5574. *Халанский М. Г.* К истории поэтических сказаний об Олеге Вешем. – [Журн. Мин. нар. просв., 1902. – VIII]; *Халанский М. Г.* Материалы и заметки к истории древнерусского героического эпоса. – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. АН, 1903. – II]; *Халанский М. Г.* Pias von Reussen

- und illia Muromec** [Archiv f. slavische Philologie. – XXV]. (п. 2418).
5575. **Халанский М.** Малорусская дума про Байду. – [Сб. ист. филол. о-ва, состоящего при Харьк. ун-те. – Харьков, 1908. – Т. XV. – С. 205-219]. (п. 2739).
5576. **Халанский М.** Отношение былин об Илье Муромце к сказаниям об Олеге Вещем. – [Журн. Мин. нар. прось., 1911. – Т. IX. – С. 40-62]. (п. 3032).
5577. **Ханенко Б. Н., Ханенко В. И.** Древности Приднепровья... Вып. I-III. – К., 1899-1900. (п. 2260).
5578. **Харламович К. В.** К вопросу о просвещении на Руси в домонгольский период... – [Науч.-лит. сб. Галицко-русской матицы. П]. (п. 2316).
5579. **Харузин Н.** К вопросу об ассимиляционной способности русского народа: [Этногр. обозрение]. (п. 1949).
5580. **Хвойко В. В.** Каменный век среднего Приднепровья. – М., 1901. (п. 2362).
5581. **Хойновский И. А.** Краткие археологические сведения о предках славян и Руси и опись древностей, собранных мною. Вып I. – К., 1896. (п. 2067).
5582. **Хроніка Наукового товариства ім. Шевченка у Львові за роки 1923-1925:** Ч. 67-68. – Львів, 1926. – 176 с. (п. 3472).
5583. **Церковно-археологические очерки:** Исслед. и рефераты / П. Лашкарева. – К., 1898. (п. 2214).
5584. **Цуткий. Байки.** – Одесса, 1889. – 40 с. (п. 1839).
5585. **Часопись правнича:** 1894 [Грушевський М. С.]. (п. 1950).
5586. **Чечулин Н.** Гравированные портреты Нестора Летописца. – (Сб. статей, посвящ. С. Ф. Платонову). (п. 3033).
5587. **Чикаленко С.** Розмова про мову. – К., 1907. – 15 с. (п. 2591).
5588. **Чтения в императорском Обществе истории и древностей российских.** – М., 1894 [Грушевський М. С.]. (п. 1951).
5589. **Чтения в императорском Обществе истории и древностей российских:** М., 1895 [Грушевський М. С.]. (п. 2018).
5590. **Чтения в императорском Обществе истории и древностей российских** [тт. 201-204]. (п. 2364).
5591. **Чтения в обществе истории и древностей, 1901.** (п. 2317).
5592. **Шахматов А.** Древнеболгарская энциклопедия X века.- [Визант. временник, 1900]. (п. 2318).
5593. **Шахматов А. А.** Древнейшие редакции Повести временных лет. – [Журн. Мин. нар. прось., 1897]. (п. 2215).

5594. *Шахматов А. А.* Исходная точка летоисчисления “Повести временных лет”: Хронология древнейших рус. летописных сводов. – [Журн. Мин. нар. просв., 1897. III-IV]. (п. 2122).
5595. *Шахматов А.* К вопросу об образовании русских наречий. – [Рус. филол. вестник, 1894.-IV]. (п. 1952).
5596. *Шахматов А.* Корсунская легенда о крещении Владимира. – (Сб. в честь В. И. Ламанского. Ч. II. – С. 1029-1183); (п. 3034).
5597. *Шахматов А.* Начальный летописный свод и его источники. – (Юбил. сб. В. Ф. Миллера, 1900). (п. 2262).
5598. *Шахматов А. А.* Несколько слов о Нестеровом житии Феодосия. – [Изв. отд. рус. яз. и словесности имп. АН. – Спб, 1896. I]. (п. 2068).
5599. *Шахматов А.* Общерусские летописные своды XIV и XV веков. – [Журн. Мин. нар. просв., 1900. IX-X; 1901. – XI], (п. 2420).
5600. *Шахматов А. А.* 1) О начальном Киевском летописном своде. I-III. – М., 1897; 2) Киево-печерский Патерик и Печерская летопись. (Изв. отд. рус. яз. и словесн. АН, 1897. III); 3) Житие Антония и печерская летопись. – (Журн. Мин. нар. просв., 1898. – III); *Scerkin Eug. Zur Nestorfrage.* – (Archiv f. sl. Philologie, 1897. T.XIX); *Шахматов А. А. Отзыв о сочинении: Eugen Scerkin. Zur Nestorfrage.* – (Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН, 1898. – I); *Петров Н. И. Подлинность поучений преподобного Феодосия Печерского о питии и чашах тропарных и о казнях Божих* (ibid., 1897, III); *Абрамович Д. И. 1) К вопросу об источниках Несторова жития преп. Феодосия Печерского //* (ibid. 1898. – I); 2) Несколько слов в дополнение к исследованию *А. А. Шахматова Киево-печерский патерик и Печерская летопись //* (ibid. 1898), II. (п. 2123).
5601. *Шахматов А. А.* О супрасльском списке Западно-Русской летописи. – Спб., 1901. (п. 2365).
5602. *Шахматов А. А.* О так называемой Ростовской летописи. – М., 1904. – 172 с. (п. 2493).
5603. *Шахматов А. А.* Разыскания о древнейших русских летописных сводах. – Спб, 1908. – 20, 687 с. [С XX т. Летописи археогр. комис.]. (п. 2836).
5604. *Шахматов А.* Симеоновская летопись XVI в. и Троицкая начала XV в. – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. АН, 1900. – II]; *Шахматов А.* Ермолинская летопись и Ростовский владычный свод [ibid. 1903. – IV]; *Шахматов А.* Иоасафорская летопись. – [Журн. Мин. нар. просв., 1904. – V]; *Лихачев Н. И.* “Палеографическое значение бумажных водяных знаков”: Крит. отзыв *А. А. Шахматова.* – Спб, 1900. (п. 2421).
5605. *Шахматов А. А.* Толковая Палея и русская летопись. – Спб, 1904. – 74 с. (п. 2494).

5606. *Шахматов А. А. Южные поселения вятичей*: [Відб. з “Изв. Акад. наук”. – Спб, 1907]; (п. 2933).
5607. *Шевченко Т. Кобзарь*. – Спб.: Вид. “Об-ва им. Т. Г. Шевченка для вспомоществования нуждающ. уроженцам в учеб. заведениях Спб та “Благотворит. о-ва. изд. общеплез. и дешевых книг”. – Спб, 1907. – XVI, 636 с. (п. 2695).
5608. *Шершень*: Укр. тижневик сатир.-гуморист. (п. 2590).
5609. *Шестаков С. П. Очерки по истории Херсонеса в VI-X веках по р. хр.* – [Памятники христиан. Херсонеса. – Вып. III]. – М., 1908. – 142 с. (п. 2983).
5610. *Шишманов И. Д. Критичень пръглед на въпроса за происхождения на Пробалгарить отъ езиково гледище и этимологитъ на ямето “Българинъ”*. – [Сб. за народни умотворения, наука и книжина. Кн. XVI-XVII]. (п. 2422).
5611. *Шляков Н. В. О поучении Владимира Мономаха*. – [Журн. Мин. нар. просв., 1900. – V-VII]. (п. 2263).
5612. *Штерн Э. К вопросу об эллинистической керамике = Ein Beitrag zur hellenistischen Keramik*. – [Зап. Одеські. – XXVII. С. 158-190]. (п. 2985).
5613. *Штерн Э. Р. Краткий отчет о раскопках на о. Березань в 1908 г.* – [Зап. отд. общ. истории и древностей. – Т. XXVIII. – С. 39-48]. (п. 2984).
5614. *Штерн Э. Р. Новый эпиграфический материал, найденный на Юге России; Штерн Э. Р. О последних раскопках в Аккермане; Кочубинский А. А. Тура [Турас], Белгород и Аккерман и его новая липидарная надпись от 1454 г.* – [Зап. Одес. об-ва истории. – Т. XXIII]. (п. 2319).
5615. *Штерн Е. О подделке предметов классической древности на Юге России*. – [Журн. Мин. нар. просв., 1896. – XII]. (п. 2169).
5616. *Штукенберг А. А. Материалы для научения медного [бронзового] века восточной полосы европейской России*. – [Изв. об-ва археологии, истории и этнографии. – Т. XVIII. Вып. 4, 1901]. (п. 2320).
5617. *Шумаков С. Акты Литовской метрики о князе А. М. Курбском и его потомках*. – [Книговедение, 1894]. (п. 2019).
5618. *Щепкин В. Резное деревянное тябло XIII века*. – [Сб. ст., посвящ. В. И. Ламанскому, 1908. – С. 786-792 + 3 табл.]. (п. 2740).
5619. *Щепкин С. Скандинавский обряд погребения с кораблем*. – [Журн. мин. нар. просв., 1894, IX]. (п. 1953).
5620. *Щербаківський Д. Фундушевая запись князя Любарта луцкой церкви Иоанна Богослова 1322 р.* (п. 2596).
5621. *Щербина А. Д. Литературная история русских сказаний о Флорентийской унии*. – [Летопись ист. – филол. о-ва при Новорос. у-те. – Т. X. – С. 138-186]. (п. 2597).

5622. *Щурат В. Аби баламутство не ширилося:* (Відповідь дру І. Копачу). – [Діло, 1908. – Ч.89-90]. (п. 2741).
5623. *Эйнгорн В. О. Отставка А. Л. Ордина-Нащокина и его отношение к малороссийскому вопросу.* – [Журн. Мин. нар. просв., 1897. – XI]. (п. 2216).
5624. *Этнографический отдел Государственного русского музея: Материалы по этнографии.* Т. 3. Вып. 1. (п. 3494).
5625. *Этнографическое обозрение.* 1894 [Грушевський М. С]. (п. 1954).
5626. *Ювілейний збірник Наукового товариства ім. Шевченка у Львові в пятидесятилліття основання: 1873-1923.* – Зап. НТШ. – Т.СXXXVIII-CXL: Праці Іст.-філол. секції. – IV, 235 с. (п. 3474).
5627. *Яворницкий Д. И. Главнейшие моменты из истории запорожского козачества.* – [Рус. мысль, 1897. – I]. (п. 2125).
5628. *Якобий П. И. Вятчи Орловской губернии.* – [Зап. имп. геогр. об-ва по отд-нию этнографии. – Т. XXXII. – Слб, 1907]. (п. 2935).
5629. *Яковлев А. Намісники, державці і старости господарського замку Черкаського XV і XVI в.в.* – [Україна, 1907. – Кн. IX. – С. 340-354]. (п. 2742).
5630. *Якубовский И. В. Земские привилеи великого княжества Литовского.* Ч. I. – [Журн. Мин. нар. просв., 1903. IV]. (п. 2366).
5631. *Якубовский И. В. Земские привилеи великого княжества Литовского.* Ч. II. Крит. разбор текстов обл. привилеев. – [Журн. Мин. нар. просв., 1903. – VI. – С. 245-303]. (п. 2495).
5632. *Ясинский М. Н. “Село” и “вервь” Русской Правды:* (Відб. з Киев. “Университ. изв.”). – К., 1906. – С. 23. (п. 2696).
5633. *Ясинский М. Счисление суточного времени в Западной России и в Польше в XVI – XVII вв.* – [Чтения в ист. об-ве Нестора. Т. XVI, кн.IV]. (п. 2423).
5634. *Ястребов В. П. Опыт топографического обозрения древностей Херсонской Губ[ернии].* – Одесса, 1894. (п. 1955).
5635. *Яцимирский А. Библиографический обзор апокрифов в южнославянской и русской письменности:* (Списки памятников). Вып I: Апокрифы ветхозаветные. – Изд. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН. – Пг., 1921. – VIII,– 273 с. (п. 3475).
5636. *Яцимирский А. И. Григорий Цамблак, очерк его жизни, административной и книжной деятельности.* – Слб, 1904. – 501 с. + 14 табл. (п. 2496).
5637. *Яцимирский А. И. Новые данные о хождении архиепископа Антония в Царьград.* – [Изв. отд. рус. яз. и словесн. имп. АН, 1899. I.]. (п. 2217).
5638. *Яцьків М. Танець тіней: Світлини галицького життя:* Роман з рідного побуту. Ч. I-II : 1916-1917. (п. 3326).

5639. *Яценко А. Теория федерализма: Опыт синтетической теории права и государства.* – Юрьев, 1912. – 841 с. (п. 3108).
5640. *Abraham W. Biskupstwa łacińskie w Moldawii w wieku XIV i XV.* – [Kwartalnik historyczny, 1902. – II]. (п. 2335).
5641. *Abraham W. Powstanie organizacyi Kościoła łacińskiego na Rusi.* Т. I. – Львів, 1904. – 418 с. (п. 2477).
5642. *Abraham W. Udział Polski w Soborze Pizańskim 1409.* – [Rozprawy wydz hist.-fil. Т. XLVII. – С. 125-157]. (п. 2452).
5643. *Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie...* Т. XVII. – Львів, 1901. (п. 2283).
5644. *Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie...* Т. XVIII. – Львів, 1903, (п. 2284).
5645. *Antoni J. Opowiadania historyczne: Serya syidma.* – Lwyw, 1891, (п. 1844).
5646. *Antoni J. Sylwetki i szkice historyczne i literackie.* S. IX. – Краків, 1893. (п. 1871).
5647. *Atlas historyczny Rzeczypospolitej Polskiej: Sub auspicio Academiae Scientiarum Cracoviensis. Epoka przełomu z wieku XVI-go na XVII-sty.* – Dział II-gi, “Ziemie Ruskie” Rzeczypospolitej / Dział opracowany przez A. Jabłonowskiego. – [Варшава; Відень, 1889-1904]. (п. 2394).
5648. *Babirecki J. Mapa Rzeczypospolitej Polskiej z przydaniem kart orientacyjnych trzech podziałów, Ks. Warszawskiego i Okręgu wolnego miasta Krakowa,* Wydanie trzecie poprawione, – Krakow. (п. 2338).
5649. *Balzer O. Historia ustroju Polski: Przegląd wykładów uniwersyteckich.* – Kraków, 1905. – 33 с. (п. 2567).
5650. *Balzer O. Verfassungsgeschichte Polens.* – [Bulletin, inter. de L'Academie: 1905, XII, с. 97-137]. (п. 2568).
5651. *Batowski Z. Norblin:* [Nauka i sztuka wyd. Towarz. naucz. szkół. wyższych. – XII]. – Львів, 1911. – 219 с.] (п. 3011).
5652. *Baye, de. Sépulture du X-e siècle à Kiev.* [Париж. 1896]. (п. 1970).
5653. *Bogdan I. Despre cnejii romani.* – Annele Academie. Ser. II. memoriile Sect. istorice, 1902-1904. – Т. XXVI. – С. 12-44. (п. 2453).
5654. *Bogdan I. Ueber die rumaenische Knesen:* [Archiv f. Slav. Philologie. XXV. – S. 522-543; XXVI. – S.100-114]. (п. 2454).
5655. *Brückner A. Próbki najnowszej krytyki historycznej.* – [Przegląd historyczny, 1905. – S. 24-35]. (2674).
5656. *Byzantische Zeitschrift.* [Під ред. Крумбахера]. – 1894.-III р. (п. 1907).
5657. *Ceskou minulosti: Prace Zacu V. Novotneho.* – Praha: J. Laichter, 1929. – 292 с. (п. 3561).

5658. *Chanicec K. Wśród stepów i jarów.* – [Biblioteka Warszawska, 1894. –IV. –C. 90-110, XI. C.342-383; 1895. – V. – C. 294-322; VI. – C.446-494]. (n. 2048).
5659. *Chmiel A. Źródła do historii sztuki i cywilizacji w Polsce.* T. I. – Kpakiw: [Wydawn. Komis. do badania historii sztuki w Polsce Akademii Umiejętności, 1911. – IV, 3786 c.]. (n. 3014).
5660. *Collectanea ex archivo collegii historycznej. Archivum komisji historycznej.* – [Kpakiw, 1894. – T. VII]. (n. 2046).
5661. *Collectanea ex archivo collegii iuridici. Archivum komisji prawniczej.* T. V. – [Kpakiw, 1897]. (n. 2103).
5662. *Corpus Juris Polonici: Selectionis primae privilegia, statuta, constitutiones, edicta, decreta, mandata regnum Poloniae Spectantia comprehendentis volumen tertium, annos 1505-1522 continens, typis mandabit, adnotationibus instruxit O. Balzer.* – Kpakiw, 1906. – XLII, 796 c. (n. 2681).
5663. *Cronia Ar. Bogomilismo.* – [L'Europe Orientale, 1926. – T. XII. – p. 606-630]. (n. 3489).
5664. *Czermak W. Sprawa równouprawnienia schizmatyków i katolików na Litwie [1432-1563 r.].* [Rozprawy wydz. hist.-filoz., 1903. – T. XLIV]. (n. 2363).
5665. *Czeshire H. T. The great tartar invasion of Europa.* (n. 3473).
5666. *Czubek J. Pisma polityczne z czasów pierwszego bezkrólewia.* – Kraków, 1906. – XXXVII, 765 c. (n. 2577).
5667. *Debidour A. Histoire diplomatique de l'Europe depuis le congrès de Berlin jusqu'à nos jours, par... I-II.* – (Bibliothèque d'histoire contemporaine). – Paris, 1916-1918, – XII, 359, 379 p. (n. 3412).
5668. *Demetrykiewicz W. Groby wykute w skałach Galicji Wschodniej, pod względem archeologicznym.* – [Materiały antropol.-archeol. i etnol. – T. VI. – C.51-91+VI табл.]. (n. 2462).
5669. *Demetrykiewicz W. Neolityczne groby szkieletów tak zw. siedzących [Hockergraeber] w Przemyskiem i Krakowskiem.* – [Materiały antropol.-archeol. i etnograf., 1898. III]; *Demetrykiewicz W. Poszukiwania archeologiczne w powiecie Trembowskiem* / – [Mat. antrop. – archeol. i etnograf., 1900. IV]. (n. 2287).
5670. *Dobrowolski K. Pierwsze sekty religijne w Polsce: 1925.* – (Reformacja w Polsce, rocznik, 1924. – Nr. 11-12, s. 160-202. (n. 3466).
5671. *Eisenmann L. The imperial idea in the history of Europe.* (n. 3487);
5672. *En nouvelle Russie, souvenirs d' une mission / par le baron de Baye.* – Paris, 1900; *Une visite Gavrontzy près Poltava [1902] / par le baron de Baye.* – Paris, 1903. (n. 2347).
5673. *Études sur l'archéologie de l'Ukraine antérieure à notre ère, par le baron de Baye.* – [Париж, 1895]. (n. 2124).
5674. *Finkel L. Bibliografia historii Polskiej / Wspólnie z H. Sawczyńskim i członkami kółka historycznego uczniów*

- Uniwersytetu. – Lwów, 1904-1906. – C. III, zesz. I-III. – XLVIII, 1143-2150 c. (п. 2589).
5675. *Finkel L. Elekcyja Zygmunta i sprawy dynasty Jagiellońskiej i unji Polsko-Litewskiej.* – Kraków, 1910. – 296 c. (п. 3149).
5676. *Finkel L. Okopy świętej trójcy, dwa episydy z dziejów Polski. We Lwowe, 1889.* (п. 1845).
5677. *Folklore in the old testament: Studies in Comparative Religion, Legends and Law* by Sir J. G. Fraser, in three volumes. – London: Macmillan, 1919. – T. I. – XXV, 560 p.; T. II. – XXI, 571 p.; T. III. – XVIII, 556 p. (п. 3438).
5678. *Franko I. Z dziejów Synodu Brzeskiego 1596 r.* – [Kwartalnik historyczny, 1895. – I]; *Пересторога: Руський пам'ятник початку XVII в.* – Львів, 1895; *Студинський К. Причинки до історії унії:* Крит. замітки на розвідку д-ра *I. Франка* п. н. “*Z dziejów...*” (п. 2017).
5679. *Das geistige Leben der Ukraine in Vergangenheit und Gegenwart:* [Deutschum und Ausland: Studien zum Auslandsdeutschum und zur Auslandkultur]. – Münster in Westfalen, 1930. – VI, 219 S. (п. 3557).
5680. *Giedroys Fr. “Causus notabilis”.* – [Przegląd historyczny, 1905. – I. – C. 142-143]. (п. 2676).
5681. *Gloger Z. Geografia historyczna dawnej Polski.* – Wyd. II, popr. – Krakow, 1903. (п. 2345).
5682. *Górski P. W. Powiat Mohylowski w gubernii Podolskiej:* Opis geograficzno-historyczny wszystkich miast, miasteczek, wsi, przysiołków, hutorow, słowem zaludnionych miejscowości w tym powiecie, z dodaniem odpowiednich dokumentów. – Kraków, 1903. – 346 c. + карта. (п. 2572).
5683. *Gozdawa M. Obszar dawnego powiatu Kamienieckiego.* – Wisła, 1902. (п. 2397).
5684. *Gruszewski B. Sądownictwo Królewskie w pierwszej połowie rządów Zygmunta Starego.* – Lwow, 1906. – 124 c. (п. 2573).
5685. *Gumplowicz M. Borys Kolomanowicz, Królewicz Węgierski (1105-1158).* – [Przegląd historyczny, 1906. – I. – C. 5-19]. (2677).
5686. *Gyrski K. Hystoria piechoty polskiej...* – [Краків, 1894]. *Gyrski K. Hystoria jazdy polskiej...* – [Краків, 1894]. (п. 2035).
5687. *Hansisches Urkundebuch:* Herausgegeben vom Verein f. hansische Geschichte. Band IX / bearbeitet von W. Stein. – [Липськ], 1903. 43, 751 c. (2675).
5688. *Herman H. Die Indogermanen, ihre Verbreitung, ihre Urheimat und ihre Kultur:* I-II. Strassburg, 1905. – 771 S. + 4 Kart. (п. 2818).
5689. *Hirt F. Ueber Wolga-Hunnen und Hiung-nu.* – (Sitzungsberichte der philolog.-phil. Classe der Akademie der Wissenschaft zu Muenchen, 1899. – II); *Иностранцев К. А. Хунь-Ну и Гунны:* Библиогр. обзор теорий о

- происхождении народа Хунь-ну китайских летописей, о происхождении европейских гуннов и о взаимных отношениях этих двух народов. – [Живая старина, 1900]. (п. 2399).
5690. *Hirt H. Untersuchungen zur indogermanischen Altertumskunde.* – [Indogerm. Forschungen, 1908. – Т. XXI. – S.55-95]. (п. 2917).
5691. *Histoire et historiens depuis cinquante ans:* (Bibliothèque de la Revue Historique). – Paris: F.Alcan. I-II, 1927-1928. – XVIII, 758 с. (п. 3534).
5692. *Jablonowski A. Kozaczyzna a legitymizm, dwie legendy polit.* – hist. Ukrainy - batoryńska i baturyńska. – [Ateneum, 1896. – VIII]: *Стороженко А. Свод данных о Яне Орышевском – запорожском гетьмане времен Стефана Батория.* – [Киев. старина. I]. (п. 2070).
5693. *Jagic V. Einige Streitfragen.* – [Берлин, 1898]. (п. 2126).
5694. *Jakubowski Jan. Studia nad stosunkami narodowościowymi na Litwie przed Unią Lubelską.* – Warszawa, 1913. – 184 с. (п. 3150).
5695. *Jastrebow V. Pains de nocés rituels en Ukraine.* – [Париж, 1895]. (п. 2020).
5696. *Jensen A. Ucrainarna.* – Stockholm: P.A. Noretedt Soeners Foerlag, 1921. – 131 s. (3495).
5697. *Jirasek J. Rusko a my.* Studie vztahu ceskoslovensko-ruských od počátku 19 století do roku 1867. Vesmir; Praha, 1929. – 367 с. (п. 3563).
5698. *Jorga N. Relatiile comerciale ale terilor noastra cu Lembergul, regeste si documenta din Archivele Orasului Lemberg.* – Букарешт, 1900; Studio istorice asupra Chiliei si Cetatii Albe, Букарешт, 1900. (п. 2405).
5699. *Kaindl, R-f. Studien zu den ungarischen Geschichtsquellen. I-XVI.* – [Archiv f. oesterreichische Geschichte. – 1895-1902. – Тт. 81, 82, 84, 85, 88, 91]. (п. 2466).
5700. *Kętrzyński S. Kazimierz Odnowiciel [1034-1058].* – [Rozprawy wydz. hist.-fil., XXXVIII]. (п. 2291).
5701. *Kochanowski J. Kazimierz Wielki, zarys żywota i panowania.* – Warszawa, 1899; *Kochanowski J. K. Witold Wielki książę litewski, studium historyczne.* – Lwow, 1900. (п. 2292).
5702. *Kolomanowicz B. Królewicz Węgierski (1105-1158). Z teki pozgonnej Maximiliana Gumpłowicza.* – [Przegląd historyczny, 1906. – S. 5-19]. (п. 2680).
5703. *Kolankowski L. Zygmunt August Wielki Książę Litwy do roku 1548.* – Львів, 1913. – 419 с. + 13 табл. (п. 3141).
5704. *Korzon T. Dzieje wojen i wojskowości w Polsce. Т. I-III.* – Краків, 1912. – VII, 387, 532, 456 с. (п. 3018).
5705. *Kossina G. Die indogermanische Frage archaologisch beantwortet.* – [Zeitschrift f. Ethnologie, 1902]. (п. 2349).
5706. *Kossina G. Die indogermanische Frage archaologisch beantwortet.* – [Zeitschrift f. Ethnologie, 1902]. (п. 2180).

5707. *Krumbacher K. Geschichte der bysantischen Literatur von Justizian bis zum Ende ostrom. Reiches [527-1453].* – [Монахiv, 1897]. (п. 2047).
5708. *Kutschera H. Die Chasaren: Historische Studie von Hugo Freiherrn von Kutschera: Ein Nachlass.* – [Вiдень, 1910. 271 c.]. (п. 2971).
5709. *Kutrzeba S. Handel Krakowa w wiekach średnich na tle stosunków handlowych Polski [Rozprawy wydz. histor. filoz., т. XLIV]; Kutrzeba St. Handel Polski ze Wschodem w wiekach średnich.* – Kraków, 1903; *Akta odnoszące się do stosunków handlowych Polski z Węgrami, głównie z archiwum Koszyckiego z lat 1354-1505.* – [Archiwum komisji historycznej. – IX]. (п. 2407).
5710. *Kutrzeba S. Historia ustroju Polski w zarysie.* – Lwów, 1914. – X, 241 s. (п. 3142).
5711. *Kutrzeba St. Sądy ziemskie i grodzkie w wiekach średnich.* – [Rozprawy wydz. hist.-fil., т. XL, XLII]. (п. 2294).
5712. *Kutrzeba S. Starostowie, ich początki i rozwój do końca XIV w.* – [Rozprawy wydz. hist.-fil., 1903. – Т. XLVI. – С. 231-348]. (п. 2468).
5713. *L'anthropologie... T.V-IX.* – Paris, 1894-1898. (п. 2161);
5714. *Lednicki V. Existe-t-il un patrimoine commun d'études slaves?* – [Le Monde Slave, revue mensuelle, décembre 1926, p. 411-431]. (п. 3490).
5715. *Leger L. Etudes de mythologie slave. № I: Peroun et Saint Elfe.* – [Париж 1895]; № 11. Slantovit et les diens en "vit". – [Париж, 1896]. (п. 2050).
5716. *Levy-Bruehl L. Das Denken der Naturvolker: In deutscher Uebersetzung herausgegeben und eingeleitet von Dr. W. Jerusalem.* – Wien; Leipzig.: W. Braumueller, 1921. – XIII, 352 S. (п. 3414).
5717. *Levy-Bruehl L. La mentalité primitive: (Bibliothèque de philosophie contemporaine – Travaux de L'Anneée Sociologique).* – Paris: F. Alcan. 1922. – III, 537 p. (п. 3415).
5718. *Liv-Est und kurlaendischen Urkundenbuch. Bd 2 / Herausgegeben von L.Arbusow.* – [Рига; Москва, 1905. – 20, 759 S.] // Зап. НТШ. – Львів, 1907. – Т. LXXVIII, кн. IV. – С. 208. (п. 2682).
5719. *Liv-Est und kurlaendischen Urkundenbuch. Erste Abteilung. Bd. 11 / Herausgegeben von Ph. Schwartz.* – [Рига; Москва, 1905. – XXIV, 783 S.] // Зап. НТШ. – Львів, 1907. – Т. LXXVIII, кн. III. – С. 213-214. (п. 2683).
5720. *Loewe R. Die Reste der Gervanen am Schwarzen Meere: Eine ethnologische Untersuchung.* – Halle, 1896. (п. 2163).
5721. *Loś Jan. Początki pismennictwa polskiego [Przegląd zabytków językowych. – 2-e wyd. popr. – Lwów; Warszawa; Kraków: Wyd. Zakładu Nar. im. Ossolińskich, 1922. – XVI, 5.44 s.].* (п. 3491).

5722. *Lozinski Wladyslaw. Zycie polskie w dawnich wiekach*: Wyd. trzecie, illustrowane, przejrane i uzupehnione we Lwowie, 1912. – 259 c. + 114 il. (п. 3103).
5723. *Marquart S. J. Osteuropaeische und ostasiatische Streitzuege*: Etnologische und historische topographische Studien zur Geschichte des 9. und 10. Jahrhundert (ca. 840-940). – {Липськ, 1903. – L, 557 c.}. (п. 2925).
5724. *Marquart S. J. Untersuchungen zur Geschichte von Eran*. T. II. – Липськ, 1907. – 259 c. – [Philologus Supplementband. – X]. (п. 2926).
5725. **Materiały antropologiczno – archeologiczne i etnograficzne wydawane staraniem komisji antropologicznej Akademii umiejętności w Krakowie**. T. II. 1897. (п. 2109).
5726. *Meyer E. Geschichte der Altertums*. – Zw. Auflage: T.I, ч. I, II. – Stuttgart, 1907-1909. – 250, XXVIII, 894 S. (п. 2831).
5727. *Meringer R. Woerter und Sachen*: I-V. [Indogerm. Forschungen. – T. XVI-XIX, XXI]. (п. 2927).
5728. **Mitteilungen der K. K. Zentralkommission für Erforschung und Erhaltung der Kunst u. h. Denkmäle**. – V. B., Ämtliche Beilage, 1906. (п. 2730).
5729. **Monumenta medii aevi historica res gestas Polonine illustrantia**. T. XIV: Continet Codicis epistolarum saeculi decimi quinti; T. III. 1392-1501: Coll. opera A. Lewicki. – [Краків, 1894]. (п. 1998).
5730. **Monumenta medii aevi historica res gestas Polonine illustrantia**. T. XV, continet: Raciones curiae V. Jagiellonis et Hedvigis regum Polonine 1388-1420... [Краків, 1896]. (п. 1999).
5731. *Much. M. Die Heimat der indogermanen im Lichte der urgeschichtlichen Forschungen*. – Berlin, 1902. (п. 2352).
5732. *Niederle L. Manuel de l'antiquité slave*. T. I: L'histoire. – Paris: Librairie E.Champion, 1923. – (Collection de manuels publiés par l'Institut d'études Slaves. I). – VIII, 246 p. (п. 3417).
5733. *Niederle L. O puvodu Slovanu*: Studie ku slovanskvm starozitnostem. – [Ппара, 1896]. (п. 2054).
5734. *Niederle L. Slovanske starozitnosti*: Oddil Kulturni. Zivot starych Slovanu: Zaklady Kulturnjch starozitnosti slovanskych. Dilu I. svazek I. – Ппара, 1911. – 389 c. (п. 3020).
5735. *Niederle L. Slovanske starozitnosti*. Oddil Kulturni: Zivot starych Slovanu, dilu I svazek 2. – Praha, 1912. – C. 390-900. (п. 3083).
5736. *Niderle L. Slovanske starozitnosti*, 1924. [Підп. Бузук П., Грушевський М. С.]. (п. 3440).
5737. *Niederle L. Zur Frage ueber die Ursprung der Slaven*: Ein Nachtrag zu meiner Schrift "O puvodu Slovano". – Prag, 1899. (п. 2165).
5738. **O źródłach heraldyki ruskiej / Skreślił F. Piekosiński**. – (Rozprawy Akad. umiejętн / wydział hist.-fil. XXXVIII) –

- (Rozprawy Akad. umiejętności / wydział hist.-fil. XXXVIII). (n. 2213).
5739. *Panaitescu P.P.* **L'influence de l'oeuvre de Pierre Mogilla archevêque de Kiev dans les principautés roumaines:** Extrait des "Mélanges L'Ecole Roumaine en France" (V. 1926). – Paris, 1926. – 98 p. (n. 3492).
5740. *Papee Fr.* **Polska i Litwa na przełomie wieków średnich.** T. I: Ostatnie dwunastolecie Kazimierza Jagiellonczyka. – [Kpakiб, 1903. – 423 c. + kapra]. (n. 2687).
5741. *Perfekij E.* **Socialne-hospodarske pomery Podkarpatske Rusi ve století XIII-XV.** – Bratislava, 1924. – 148 c.+ kapr. (n. 3537).
5742. **Pfitzner Grossfuerst Witold von Zitanen als Staatsmann von Josef Pfitzner:** [Schriften d. Philosophischen Fakultät der heutigen Universität in Prag]. – Brühm, 1930. (n. 3562);
5743. *Piekosiński F.* **Sądownictwo w Polsce wieków średnich.** – Kpakiб, 1898. (n. 2301).
5744. *Pleszczysniki A.* **Bojarzy międzyrzeccy, studium etnograficzne.** – BapшaBa, 1893. (n. 1882).
5745. **Polska XIV wieku pod względem geograf.-statyst.** T. VII: Część 11-ga, Ziemia Ruskie-Ruś / Czerwona opisana przez A. Jabłonowskiego. – [Źródła dziejowe. T. XVIII, część II. – Warszawa, 1903. – III, V, 491, 33 c.]. (n. 2583).
5746. *Potkański K.* **Kraków przed Piastami.** – [Rozprawy Akademii umiej. wydz. hist. – filoz... T. XXXV.- Krakow, 1898]. (n. 2115).
5747. *Potkański K.* **Kraków przed Piastami.** – [Rocznik krakowski. T. 1]; *Potkański K.* **Granice biskupstwa krakowskiego.** – [Rocznik krakowski. T. IV]; *Potkański K.* **Przywilej z 1086 r.** – [Kwartalnik historyczny, 1903]; *Abraham W.* **Początek biskupstwa i kapituły katedralnej w Krakowie.** – [Rocznik krakowski, IV]. (n. 2410).
5748. *Prochaska A.* **Dążenia do unii cerkiewnej za Jagielly.** – [Przegląd powsz., 1896. VI i VII]; – *Lewicki A.* **Sprawa unii kościelnej za Jagielly.** – [Kwartalnik historyczny, 1897. I]. (n. 2061).
5749. *Prochaska A.* **Geneza i rozwój parlamentaryzmu za pierwszych Jagiellonów.** – Kpakiб, 1898; *Piekosiński F.* **Wiece, sejmiki, sejmy i przywileje ziemskie w Polsce wieków średnich.** – Kpakiб, 1900; *Prochaska A.* **W obronie społeczeństwa, studium z dziejów Władysława Warneńczyka.** – [Kwartalnik historyczny, 1901]. (n. 2302).
5750. *Prochaska A.* **Lenna i Maństwa na Rusi i na Podolu.** – Krakow, 1901. (n. 2303).
5751. *Prochaska A.* **O prawdziwości listów Gedymina.** – Krakow, 1895; *Prochaska A.* **Stosunki Krzyżaków z Gedyminem i Łokietkiem.** – [Kwartalnik historyczny, 1896. – I]. (n. 2003).
5752. *Prochaska A.* **Podole lennem Korony [1352-1430].** – [Kpakiб, 1895]. (n. 2004).

5753. *Prochaska A. Przyczynki krytyczne do dziejów unii.* – [Kpaxib, 1896]. (n. 2062).
5754. *Prochaska A. Unia Kalmarska i Jagiellońska.* – [Przegląd polski, 1904. – XI. – C. 193-212] // Зап. НТШ. – Львів, 1907. – Т. LXXVI, кн. II. – С. 193-194. (n. 2688).
5755. *Prochaska A. Urywki z dziejów XIV wieku.* – [Kwartalnik historyczny, 1904. – C.210-219]. (n. 2689).
5756. **Przewodnik naukowy i literacki:** [Дод. до Gazety Lwowskiej]. 1894. (n. 1938).
5757. *Pułaski K. Ród Kierdejów podolskich:* Monografia historyczno-geneologiczna. – [Szkice i poszukiwania histor. III. – C. 169-194]. (n. 2584).
5758. *Pułaski K. Stare osady w ziemi Kamienieckiej, dziedziczące na nich rody podolskiej szlachty historycznej.* – [Szkice i poszukiwania histor. III, – C. 1-168]. (n. 2585).
5759. *Radziwiński Z. L. Monografia XX. Sanguszków oraz innych potomków Lubarta Fedora Olgerdowicza x. rateńskiego. T. I.* – Львів, 1906. – XI, 535 c. (n. 2691).
5760. *Rahmm K. Etnografische Beitræge zur germanisch-slawiaschen Alterturskunde:* Germanische Altertumer aus der slawisch-finischen Urheimat: Erstes Buch – Die altslawische Wohnung. – Zw. Abteilung, zw. Teil. – Braunschweig, 1910. – X, 431, 2 c. (n. 2929).
5761. *Rauers F. Zur Geschichte der alten Handelsstrassen in Deutschland:* Versuch einer quellenmassigen Uebersichtskarte. – [Petermanns Mitteilungen, 1906, – C.49-59 + kapr.]. (n. 2692).
5762. *Rawita Gawroński: Sprawy i rzeczy ukraińskie:* Materiały do dziejów kozaczyny i hajdamaczyny. – Lwów, 1914. – VIII, 218 s. (n. 3418).
5763. *Reallexicon der indogermanischen Alterturskunde:* Grundzüge einer Kultur- und Völkergeschichte Alteuropas von O. Schröder. – Илрпачыпр, 1901. (n. 2411).
5764. **Die Religion der Ostslawen.** 1922. (n. 3493).
5765. *Rolle M. Z przeszłości:* Okręg Rowski. Starostwo Barskie do r. 1774. – [Львів, 1896]. (n. 2063).
5766. *Rostowtzeff M. Iranians and Greeks in soueth Russia.* – Oxford, at the Clarendon Press, 1922. – XVI, 160 p. (n. 3442).
5767. *Rostowtzeff M. Les origines de la Russie:* Revue des études slaves, 1922. – P. 5-18. (n. 3443).
5768. **Rozprawy Akademii umiejętności:** Wydział filologiczny. T. XXV-XXXII [II cep. T. X-XVII]. – Krakow, 1897-1901. (n. 2253).
5769. **Rozprawy Akademii umiejętności:** Wydział filologiczny. – T. XXXIII, XXXIX. – Krakow, 1901-1904; Rozprawy Akademii umiejętności, wydział historyczno-filozoficzny, T. 45-46. – Kraków, 1903, 1904. (n. 2412).
5770. *Rundstein Sz. Ludność wieśniacza Ziemi Halickiej w wieku XV.* – [Studia nad historią prawa polskiego. T. II, zeszyt 2. – Lwów, 1903. – C. 47]. (n. 2483).

5771. *Samolewicz J. Sąd wyższy prawa niemieckiego na zamku Sanockim 1425-1553.* [Studia nad historią prawa polskiego. T. II, zes. 1. – Lwow. 1903. – C. 53]. (п. 2486).
5772. *Schlumberger G. L'Europe byzantine a la fin du dixieme siecle.* – Paris, 1896. (п. 2169).
5773. *Schröder O. Sprachvergleichung und Urgeschichte: Linguistisch-historische Beitrage zur Erforschung des indogermanischen Altertums. T. I-III.* – Jena, 1906. – 235, 259, XII c. (п. 2837).
5774. *Scithyca et Caucasia e veteribus scriptoribus Graecis et Latinis // Изв. древних писателей греч. и лат. о Скифии и Кавказе. Т. I. Вып 3. / Собр. и изд. с рус. пер. В. В. Латышев.* – Спб., 1900. (п. 2310).
5775. *Scriptores Rerum Polonicarum. T. XXI: Continet diaria et acta comitiorum Poloniae, anni 1591-1592.* – [Dyaryusze i acta sejmowe z roku 1591-1592. – Краків, 1911. – XXX, 457 c.]. (п. 3029).
5776. *The slavonic review.* – A. Survey of the slavonic peoples, their History, Economics, Philology and Literature, 1924. – Vol. II, № 6. March, 1924. – 465-672 p.; Vol. III. № 7. June 1924. – VII, 240 p.; Vol. III. № 8. Decem. 1924, p. XV, 241, 480. (п. 3446).
5777. *Srkulj St. Die Entstehung der aeltesten russischen sogenannten Nestorchronik mit besonderem Ruecksicht auf Swjatoslav's Zug nach der Balkanhalbinsel.* – [Пожера, 1896]. (п. 2064).
5778. *Srkulj S. Drei Fragen aus der Taufe des heiligen Vladimir.* – [Archiv f. Sl.Phil. – T. XXIX. – S. 246-287]. (п. 3030).
5779. *Staroveke zpravy o zemepisuvychodni Evropy sezretelem na zeme slovansky...* / Podava L.Niederle. – Praha, 1899. (п. 2211).
5780. *Statut Litewski drugiej redakcyi [1566]...* Archiwum Komisji Prawniczej, t. VII]. – Krakow, 1900; *Piekosiński F. Statut Litewski, Część I.* – [Rozprawy Akademii Umiejętności, wyd. histor.-filoz. – Krakow, 1900. – T. XXXIX]. (п. 2312).
5781. *Stern E. Die griechische Kolonisation an der Nordkuste des Schwarzen Meeres im Lichte archaeologischer Forschung.* – Klio, 1909. – C. 139-152. (п. 2934).
5782. *Stuba F., Bohac A., Kadlec K., Tvrđy J. Zemepisny obraz, statistika, ustavni a filosofie slovanstaa.* – [Slovane, Kulturny obraz Slovanskeho Sveta. Dil III: Vesmir, Praha, 1929. – C.310]. (п. 3564).
5783. *Summa rerum Romaeorrhosicarum: Греки и Русь.* – Спб., 1898. (п. 2168).
5784. *Szaraniewicz. I. Cmentarzyska przedhistoryczne we wsiach Czechach i Wysocku, w powiecie Brodzkim.* – [Львів, 1898]. – [відб. з II т. Тека konserwatorska, 1900]; *Hadaczek K. Z badań archeologicznych w dorzeczu Bugu* [Teка konserwatorska, 1990. – II]; *Hadaczek K. Grabarka*

- niesluchowska** [Tekka konserwatorska, 1900. – II]; *Przybysławski W. Dwa złote skarby w Michałkowie* [Tekka konserwatorska, 1900. – II]. (n. 2261).
5785. *Szaraniewicz Is. Der grosse prahistorische Graeberfeld zu Czechy*: Broder Bezierk, in Galizien. – [Mitteilungen der k.k. Central-Commis. f. Erforschung der Denkmäle, 1901]. (n. 2419).
5786. *Szelagowski A. O Szląsk i Polska wobec powstania czeskiego*. – Lwów, 1904. – LVIII, 423 c. (n. 2592).
5787. *Szelagowski A. Pieniądz i przewrót cen w XVI i XVII wieku w Polsce*. – Lwów, 1902. – XII, 317 c. (n. 2593);
5788. *Szelagowski A. Walka o Bałtyk*. – Lwów, 1904. – XI, 400 c. (n. 2594).
5789. *Szinnyei J. Die Herkunft der Ungarn, ihre Sprache und Urkultur*: Ungarische Bibliothek f. das Ungarische Institut an der Universitaet Berlin. – Zw. verbesserte Auflage. Erste Reihe. – S. 1923. – Berlin: W. de Gruyter. – 50 S. (n. 3533).
5790. *Talko-Hryncewicz J. Przyczyunki do poznania świata kurhanowego Ukrainy*. – [Mat. antrop.-archeol. i etnograf., 1900, IV. (n. 2313)].
5791. *Taubler E. Zur Geschichte der Alanen*. – Klio, 1909. – C. 14-28. (n. 2932).
5792. *Teka konserwatorska grona konserwatorów Galicyi Zachodniej*. T. 1. – [Kpakiw, 1900]. (n. 2314).
5793. *Thurnwald R. Zum gegenwaertigen Stande der Volkerpsychologie*. – (Koehln. Vierteljahrshefte. IV, 1924. – Heft 1-2.). (n. 3420).
5794. *Tomaschek W. Die alten Thraker*: Eine ethnologische Untersuchung. – [Sitzungsberichte der Akad. der Wissenschaft in Wien. – T. CXXVIII, CXXX, CXXXI]. (n. 2065).
5795. *Vestnik slovanskyh starozitnosti...* [T. 1, кн. I. – Prague, 1898]. (n. 2098).
5796. *Vestnik slovanskyh starozitnosti...* T. I, кн. 2. – Prague, 1899. (n. 2099).
5797. *Vestnik slovanskyh starozitnosti...* T. I, кн. 3. – Prague, 1899. (n. 2191).
5798. *Westbery F. Die Fragmente des Toparcha Gothicus* [Anonymus Tauricus] aus dem 10. Jahrhundert. – СПб., 1901. (n. 2400).
5799. *Wiadomości numizmatyczno – archeologiczne*. 1908. (n. 2817).
5800. *Wilke G. Spiral-Macander Keramik und Gefaessmalerei Hellenen und Thraker*: Darstellung über früh und vorgeschichtliche Kultur, Kunst u. Voelkerentwicklung. – [Bipуbypr, 1910. – 84 c.]. (n. 2986).
5801. *Wisla*: Miesięcznik geograficzno-etnograficzny. – Варшава, 1894. (n. 1911).
5802. *Witzernitz M. Was wissen wir von den Indogermanen*. – [Монахив, 1903]. (n. 2396).

5803. *Wojciechowski T. Szkice historyczne jedynastego wieku.* – Kраків, 1904. – 346 с., табл. (п. 2456).
5804. *Wundt W. Volkerpsychologie: Eine Untersuchung des Entwicklungsgesetze von Sprache, Mythos und Sitte.* Bd. VII, VIII, IX, X: 1917-1920. (п. 3437).
5805. *Zbiyr wiadomości do antrop. Kraj. Akad. Umiej. w Krakowie.* T. XVIII. – Kраків, 1895. (п. 1981).
5806. *Zbory i Senatorowie protestanscy w Dawnej Rzeczypospolitej / Opracował H. W.* – Баршава, 1905. – 139 с. (п. 2679).
5807. *Z łote skarby michalkowskie / Opracował K. Hadaczek.* – Kраків, 1904. (п. 2403).
5808. *Źródła dziejowe.* T. XXII: Polska XVI wieku pod względem geogr. – stat. T. XI: Ziemie ruskie... dział III. – [Баршава, 1897]. (п. 2043).

Розділ VII.

КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ, ЩО ВИЙШЛИ
ЗА РЕДАКЦІЄЮ М. ГРУШЕВСЬКОГО

5809. **Борітєся - Поборєте:** Офіційний нерегулярний закордонний орган укр. партії соціалістів-революціонерів в екзилі, створений і редагований М. С. Грушевським та ін. – Відень, 1920-1922 рр., № 1-7.
5810. **Вісті з Української Центральної Ради:** Щомісячник Комітету УЦР на чолі з М. С. Грушевським. Видавався у Києві протягом 1917 р., №№ 1-12.
5811. **Етнографічні писання Костомарова:** Зібрані заходом Акад. коміс. укр. історіографії / Ред. М. Грушевський. – К.: ДВУ. – 1930. – XXIV. – 353 с. – (ВУАН. Іст. секція. Зап. кол. укр. наук. т-ва у Києві. – Т.35).
5812. **Жерела до історії України-Руси:** Описи королівщин в землях руських XVI віку. Вид. під ред. М. Грушевського. Т. I: Люстрації земель Галицької й Перемишльської. – Львів, 1895. – VIII, 53, 301, I с. – Люстраціям передує “Передмова” та “Економічний стан селян Подністров’ю галицьким в половині XVI в. на основі описей королівщини” М. С. Грушевського.
5813. **Жерела до історії України-Руси:** Описи королівщин в землях руських XVI віку / Вид. під ред. М. Грушевського. Т. II: Люстрації земель Перемиської і Сяноцької. – Львів, 1896. – VI, 35, 314 с. – Люстраціям передує “Передмова та “Економічний стан селян в Перемишльськiм старостві в середині XVI в. на основі описей королівщини” М. С. Грушевського.
5814. **Жерела до історії України-Руси:** Описи королівщин в землях руських XVI в. / Вид. під ред. М. Грушевського. Т. III: Люстрації земель Холмської, Белзької і Львівської. – Львів, 1900. – II, 27, 585 с. – Люстраціям передує “Передмова” та “Економічний стан селян в Сяницькiм старостві в середині XVI в. на основі описей королівщини” М. С. Грушевського.
5815. **Жерела до історії України-Руси:** Описи королівщин в землях руських XVI віку / Вид. під ред. М. Грушевського. Т. IV: Люстрація 1570 р. – Львів. – 1903. – II, 32, 362, I с. Люстраціям передує “Передмова” та “Економічне становище селян в Львівськiм старостві в середині XVI віку на основі описей королівщин” М. С. Грушевського.
5816. **Жерела до історії України-Руси:** Матеріали до історії української козаччини, видані під заг. ред. М. Грушевського. – Т. VIII: Документи по рік 1631 / Зібрав і видав І. Крип’якевич. – Львів: Накл. НТШ, 1908. – XI, 46, 407 с. – Переднє слово до “Матеріалів” М. Грушевського. – С. V-VIII.

5817. **Жерела до історії України-Руси.** Т.ХІІ: Матеріали до історії укр. козаччини, вид. під заг. ред. М. Грушевського. – Львів: Накл. НТШ, 1911. – VI, 2, 545 с.
5818. **Записки Історично-філологічного відділу Української Академії наук.** Кн.6: Праці історичної секції / Голов. ред. М. Грушевський. – К.: ДВУ, 1925. – XII, 262 с. – “Передмова” та “Звідомлення про працю іст. секції за рр. 1919-1924” М. С. Грушевського; Кн. 11: Праці історичної секції / Ред. М. Грушевський і О. Грушевський. – К.: ДВУ, 1927. – XIV. – 340 с.; Кн. 17; Праці історичної секції / Ред. М. Грушевський і О. Грушевський. – К.: ДВУ, 1928. – XXXVI. – 350 с.; Кн. 20: Праці історичної секції / Ред. М. Грушевський і О. Грушевський. – К.: ДВУ, 1928. – XLIV. – 354 с.; Кн. 24: Праці історичної секції / Ред. М. Грушевський і О. Грушевський. – К.: ДВУ, 1929. – 398 с. – “Сулиминне військо в 1654 р.” М. Грушевського; Кн. 26: Праці історичної секції / Ред. М. Грушевський і О. Грушевський. – К.: ДВУ, 1931. – 416 с.
5819. **Записки Наукового товариства ім. Шевченка:** Видання присвяч. науці і письменству укр. – руського народу / Ред. протягом 1892-1913 рр. М. С. Грушевський. – Видавалися у Львові з різною періодичністю, № № 1-110.
5820. **Записки Українського наукового товариства:** Видання Укр. наук. т-ва у Києві. Видавалися нерегулярно у Києві та Москві у 1907-1914 р.р. Видано №№ 1-17. Фундаторами ЗУНТ були М.С.Грушевський, В. Перетц та ін. З 1924 р. “Записки” видавалися М.С. Грушевським під назвою “Україна”.
5821. **За сто літ:** Матеріали з громад. та літ. життя України ХІХ і поч. ХХ ст. / За ред. М. Грушевського. – К.: Держвидав, 1927. – Кн. І. – 295 с. – (Зап. кол. іст. секції УНТ у Києві. – Іст. секція УАН. – Т. ХХІV; Т. 2). – К., 1928. – 320 с. – (Зап. кол. іст. секції УНТ у Києві. – Т. ХХV, кн. 3). – К., 1928. – 326 с.; Т.3.– К., 1928. – 326 с. – (Зап. кол. іст. секції УНТ у Києві. – Т. ХХІХ.); Кн. 4. – 1929. – С. 321. – (Зап. кол. іст. секції УНТ у Києві. – Т. ХХХ); Т. 5. – Харків; Київ, 1930. – 313 с. – (Зап. кол. іст. секції УНТ у Києві. – Т. ХХХІ); Т. 6. – Харків; Київ- 1930. – 330 с. – (Зап. кол. УНТ у Києві. – Т. ХХХVІІІ).
5822. **Київ та його околиця в історії і пам’ятках** / Під ред. М. Грушевського. – К.: Київ-друк., 1929. – X, [2], 475, 1 с.
5823. **Київські збірники історії, археології, побуту й мистецтва:** Видає Акад. коміс. історії Києва. Зб. І-й. Під заг. ред. М. Грушевського. – К.: П’ята друк. УПП-ДВОУ, 1930. – 370 с. – (“Три академії” М. Грушевського).
5824. **Костомаров Микола...:** Наук.-публіцистичні і полемічні писання Костомарова. Зібрані заходом Акад. коміс. укр. історіографії / За ред. М. Грушевського. – [Харків]: ДВУ. – Київ-друк, 1928. – ХХІІ, 2, 316 с.
5825. **Літературно-науковий вістник:** Щомісячник / Засновник і ред. М. С. Грушевський протягом 1897-1919. Видавався у Львові (1898-1906 р.р.) і Києві (1907-1914 рр. та 1917-1919 р.р.).

5826. **Науковий збірник** (за роки 1924-1929): Зап. УНТ у Києві. Ред. М. С. Грушевський. – К.: ДВУ. – (ВУАН. Іст. секція. 36. іст.-філол. відділу, № 26).
5827. **Студії з історії України**: Наук.-дослід. катедри історії України у Києві. Т.1 / Ред. М.Грушевський. – К.: ДВУ, 1926. – XVIII. – 178 с.; Т.2: Виданий на пошану акад М. С. Грушевського з нагоди шістдесятої річниці життя та сорокових роковин наук. діяльності.-К.: ДВУ, 1929. – LXVIII, 130 с.; Т. 3. – К.: ДВУ, 1930. – IX, 234 с.
5828. **Студії з поля суспільних наук і статистики** / Видає Статистична комісія НТШ.- Львів: Друк. НТШ, 1909.
5829. **Украинский народ в его прошлом и настоящем** / Под ред. М. С. Грушевского и др. – Спб: Тип. об-ва “Обществ. польза”, 1914. – 360 с.
5830. **Україна**: Наук. трьохмісячний [згодом двомісячний] журн. українознавства. Орган іст. секції ВУАН / Під заг. ред. М. С. Грушевського. – К.: ДВУ, 1924-1929. – Кн. 1-38.
5831. **Хроніка Наукового товариства ім. Шевченка**: Бюлетень. – Видавався у Львові щомісяця протягом 1900-1914 р.р., №№ 1-57.
5832. **Чернігів і Північне Лівобережжя**: Огляди, розвідки, матеріали / Ред. М. Грушевський. – К.: ДВУ, 1928. – XII, 532 с., іл.

РЕЦЕНЗІЇ НА ПРАЦІ М. ГРУШЕВСЬКОГО

5833. Антонович В. Отзыв о диссертации магистранта М. С. Грушевского “Барское староство”, представленной в историко-филологический факультет для приобретения степени магистра русской истории // Университ. Изв. – Киев, 1913. – Т. VI. – С. 5-7.
5834. Білокінь С. Рецензія О. Білецького на шостий том “Історії української літератури” // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 3-4(110-115). – С. 256-264.
5835. Рец. на кн.: Грушевский М. Очерки истории украинского народа. – Спб, 1905 // Весть [Весы]. – М., 1905. – май. – № 5. – С. 56-57.
5836. Василенко М. Рец. на кн.: Грушевський М. Історія України-Руси. Т. VIII. Ч. I. – Київ; Львів, 1913. – 315 с. // Україна (К.), 1914. – Кн. 3. – С. 82-84.
5837. В[ишар] Л. Рец. на кн.: Michael Hrushevsky. The history of Ukraine. – Hamden: Сггп. Archon Books, 1970. – 629 p. // Укр. історик (Нью-Йорк), 1971. – № 1-2(29-30). – С. 132.
5838. Вороний М. Рец. на кн. Грушевський М. С. Про українську мову і українську школу. – 1912 // Літ. – наук. вістн. (К.; Львів), 1912. – Т. LIX. – С. 231.
5839. Г., П. Рец. на кн.: Грушевский М. Очерк истории Киевской земли. – 1891 // Киев. старина. – 1892. – сент. – С. 430-438.
5840. Г., П. Рец. на кн.: Грушевский М. Южно-русские господарские замки // Киев. старина. – 1890. – август. – С. 333-334.
5841. Гнатюк В. Рец. на кн.: Грушевський М. Звичайна схема “русской” історії // Літ. – наук. вістн. (К.; Львів), [1904]. – Т. XXIX. – С. 142-143.
5842. Грушевський О. Рец. на кн.: Грушевський М. Студії з економічної історії. – 1918 // Літ. – наук. вістн. (К.; Львів), 1918. – Т. LXXII. – С. 141.
5843. Джиджора І. Рец. на кн.: Грушевський М. С. З біжучої хвилі: Статті й замітки на теми дня 1905-6 рр. – К., 1907. – 126 с. // Літ. – наук. вістн. (К.; Львів), 1908. – Т. XLII, кн. IV. – С. 195-196.
5844. Джиджора І. Рец. на кн.: Грушевський М. С. Национальный вопрос и автономия. – Спб, 1907. – 15 с.; Украинский вопрос. – Спб, 1907. – 32 с.; Единство или распадение России? – Спб, 1907. – 15 с.; Из польско-украинских отношений в Галиции... – Спб, 1907. – 74 с.; Движение политической и общественной украинской мысли в XIX столетии. – Спб, 1907. – С. 15 с.; Вопрос об украинских кафедрах и нужды украинской науки. – Спб, 1907. – 48 с.; // Літ. – наук. вістн. (К.; Львів), 1907. – Т. XXXIX, кн. VIII-IX. – С. 451-452.
5845. Д[оманицький] В. Рец. на кн.: Грушевський М. С. Про старі часи на Україні: Коротка історія України. – Спб: Вид. “Благотв. о-ва изд. общеплез. и дешевых книг”, 1907. – I, 176 с. // Україна (К.), 1907. – Т. II. – С. 99-102.

5846. [Д[оманицький] В. Рец. на кн.: Грушевський М. Про старі часи на Україні. 1907 // Україна (К.), 1907. – квіт. – С. 99-102.
5847. [Д[оманицький] В. Рец. на кн.: Грушевський М. Спірні питання. – 1904 // Киев. старина. – 1905. – март. – С. 198-200.
5848. Доманицький В. Рец. на кн.: Грушевський М. С. Історія України-Русі. – Т. 1-3. – 1897-1900 // Киев. старина. – 1902. – дек. – С. 186-193.
5849. Доманицький В. Рец. на кн.: Грушевський М. С. Історія України-Русі. – Т. 4. – 1903 // Киев. старина. – 1903. – дек. – С. 163-171.
5850. Дорошенко В. Рец. на ст.: Грушевський М. С. Виготовський і Мазепа. – (Літ.-наук.-вістн. – Київ; Львів, 1909. – Т. IV. – С. 417-428) // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСІV, кн. II. – С. 208-209.
5851. [Дорошенко В.] Рец. на ст.: Грушевський М. С. В сорок восьмі роковини Шевченка. – (Літ.-наук.-вістн. – Київ; Львів, 1909, кн. IV. – С. 3-6) // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСІІІ, кн. I. – С. 203.
5852. Дорошенко В. Рец. на кн.: Грушевський М. С. Культурно-національний рух на Україні в XVI - XVII віці. – Київ; Львів, 1912. – 248 с. // Укр. жизнь (М.), 1912. – № 9. – С. 106-109.
5853. Дорошенко В. Рец. на кн.: Грушевський М. С. Культурно-національний рух на Україні в XVI - XVII віці. – Київ; Львів, 1912. – 248 с. // Літ.-наук.-вістн. (К; Львів), 1912. – Т. LVIII, кн. V. – С. 296-298.
5854. [Дорошенко В.] Рец. на ст.: Грушевський М. С. На українські теми. – (Літ.-наук. вістн. – Київ; Львів, 1909. – Т. ХСV, кн. I. – С. 115-126; Т. ХСVІІ, кн. VIII. – С. 340-355; Т. ХСVІІІ, кн. X. 108-117, кн. XI. 333-341) // Зап. НТШ (Львів), 1910, Т. ХСV, кн. III. – С. 241-242.
5855. Дорошенко В. Рец. на ст.: Грушевський М. С. Наша школа. – (Наша школа, 1909. – I-II. – С. 1-5) // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСVІ, кн. IV. – С. 227.
5856. [Дорошенко В.] Рец. на ст.: Грушевський М. С. Реальна політика на галицькій ґрунті. – (Літ.-наук. вістн. – Київ; Львів, 1909. – Т. ХСVІІ, кн. IX. – С. 555-565) // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСV, кн. III. – С. 241-242.
5857. [Дорошенко В.] Рец. на ст.: Грушевський М. С. Холмщина: (Головні моменти в історії її приналежності) // Діло. – Львів, 1909. – Ч. 107 // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСІV, кн. II. – С. 202.
5858. [Дорошенко В.] Рец. на ст.: Грушевський М. С. Ювілей Миколи Гоголя. – (Літ.-наук. вістн. – Київ; Львів, 1909. – Т. ХСV, кн. III. – С. 606-610) // Зап. НТШ (Львів), 1910. – Т. ХСІІІ, кн. I. – С. 203.
5859. [Дорошенко] Д. Рец. на кн.: Грушевський М. С. Иллюстрированная история Украины: Авторизир. пер. со 2-го укр. изд. – Спб: Просвещение, 1913. – 536 с. – 387 рис. // Укр. жизнь (М.), 1912. – № 12. – С. 189-119.
5860. Дорошенко Д. Рец. на кн.: Грушевський М. Освобождение России и Украинский вопрос. – Спб, 1907 // Україна (К.), 1907. – июль-авг. – С. 253-257. – [Підп.: М. Ж.].

5861. *Дорошенко Д.* Рец. на кн.: *Грушевский М. Очерки истории украинского народа.* – 1904 // *Вестн. воспитания*, 1905. – Кн.1. – С. 25-31.
5862. *Д[орошен]ко Д.* Рец. на кн.: *Грушевский М. С. Очерк истории украинского народа.* – 2-е изд. – 1906 // *Вестн. воспитания*, 1906. – Кн. 3. – С. 37-39.
5863. *Д[орошен]ко Д.* Рец. на кн.: *Грушевский М. С. Очерк и стории украинского народа.* – 2-е изд. – 1906 // *Рідний край*, 1906. – № 3. – Ч. 36.
5864. *Д[орошен]ко Д.* Рец. на кн.: *Грушевский М. С. Очерк истории украинского народа.* – 2-е изд. – 1906 // *Укр. вестник.-Спб*, 1906. – № 3. – С. 195-196.
5865. *Дорошенко Д.* Рец. на кн.: *Грушевський М. С. Ілюстрована історія України.* – Київ; Львів, 1911. – 556 с. // *Укр. жизнь. (М.)*, 1912. – № 1. – С. 128-131.
5866. *Дорошенко Д.* Рец. на кн.: *Грушевський М. С. Ілюстрована історія України.* – 1921 // *Хлібороб. Україна (Відень)*, 1921. – 36. V-VI. – С. 216-217.
5867. *Дорошенко Д.* Рец. на кн.: *Грушевський М. С. Ілюстрована історія України.* – 1921 // *Літ.-наук.-вістн. (Львів)*, 1922. – Т. LXXVI. – С. 278-280.
5868. *Дорошенко Д.* Рец. на кн.: *Грушевський М. С. Історія України-Русь. Т. VIII. – Част. I.* – Київ; Львів, 1913. – 315 с. // *Літ.-наук.-вістн. (К.; Львів)*, 1913. – Т. LXIV, кн. XI. – С. 375-377.
5869. *Д[орошен]ко Д.* Рец. на кн.: *Грушевський М. С. Культурно-національний рух на Україні в XVI-XVII віці.* – Київ; Львів, 1912. – 248 с. // *Укр. жизнь (М.)*, 1912. – № 9. – С. 106-108.
5870. *Д[орошен]ко Д.* Рец. на кн.: *Грушевський М. С. Про українську мову і українську школу.* – К., 1912. – 64 с. // *Укр. жизнь (М.)*, 1912. – № 7-8. – С. 138-140.
5871. *Другий том української енциклопедії.* – [Рец. на кн.: “Украинский народ в его прошлом и настоящем” / Под ред. М. С. Грушевского и др. – Пг. – [1916] // *Вістн. СВУ (Відень)*, 1916. – 20 серп. – С. 550-551.
5872. *Залізняк М.* Рец. на кн.: *М. Грушевський Ілюстрована історія України.* – 1911 // *Літ.-наук.-вістн. (К.; Львів)*, 1911. – Т. LIV. – С. – 534-536.
5873. *Залізняк М.* Рец. на кн.: *М. Грушевський Історія України-Русь. Т. VI: Життє економічне, культурне, національне XIV-XVII віків.* – Київ; Львів, 1907. – 670 с. // *Літ.-наук.-вістн. (К.; Львів)*, 1908. – Т. XLIII, кн. IX. – С. 582-585.
5874. *Залізняк М.* Рец. на кн.: *М. Грушевський Історія України-Русь. Т. VII: (Історія української козащини).* – Київ; Львів, 1909. – 638 с. // *Літ.-наук.-вістн. (К.; Львів)*, 1909. – Т. XLVIII, кн. X. – С. 200-221.
5875. *Залізняк М.* Рец. на кн.: *М. Грушевський. Наша політика.* – Львів, 1911. – 119 с. // *Літ.-наук.-вістн. (К.; Львів)*, 1911. – Т. LVI, кн. XI. – С. 381-383.
5876. *Ікс.* Рец. на кн.: *Грушевський М. Единство или распадение России* // *Україна (К.)*, 1907. – июль-авг. – С. 250-253.

5877. *Ис.* Рец. на ст.: *Грушевський М. Национальний вопрос и автономия.* – Спб, 1907. – 15 с. – Его же: *Единство и распадение России.* – СПб // Україна (К.), 1907. – Т. III, кн. I-II. – С. 250-253.
5878. *Крип'якевич І.* Рец. на кн.: *Жерела до історії України-Руси. Т. XII: Матеріали до історії укр. козащини, видані під заг. ред. М. Грушевського; Т. V: Акти до Хмельниччини (1648-1657 р.) / Зібрав М. Кордуба.* – Львів, 1911. – 544, VIII с. // *Літ.-наук.-вістн. (К.; Львів), 1912.* – Т. LVII, кн. III. – С. 582-583.
5879. *Лукич Л.* Рец. на кн.: *М. Грушевський Про батька козацького Богдана Хмельницького.* – К.: Лан, 1909. – 630-633, 93 с. + 10 іл. // *Літ.-наук.-вістн. (К.; Львів), 1909.* – Т. XLVIII. – С. 630-633.
5880. *М[олчановский] Н.* Рец. на кн.: *Грушевський М. Барское староство* // *Киев. старина.* – 1895. – март. – С. 103-112.
5881. *М[олчановский] Н.* Рец. на кн.: *Грушевський М. Віймки з жерел...* // *Киев. старина.* – 1895. – дек. – С. 122-123.
5882. *Наріжний С.* Рец. на кн.: *Грушевський М. Історія України-Русі.* – Т. IX. – Ч. I. – 1928 // *Літ.-наук.-вістн. (Львів), 1931.* – Т. CVII. – С. 1029-1031.
5883. *Новенко М.* Рец. на кн.: *М. Грушевський Преяславська умова України з Московією 1654 р.: Статті й тексти.* – *Літ.-наук.-вістн.* – Київ; Львів, Т. XLVIII, кн. XII. – С. 4.; *М. Грушевський Українська Центральна Рада й її універсали: Перший і Другий.* – 2-е вид., доп. – К., 1917- 16 с. // *Літ.-наук.-вістн. (К.; Львів), 1917.* – Т. LXVII, кн. VII-IX. – С. 344-345.
5884. *Новицький В.* Рец. на кн.: *Грушевський М. Чернігів і Сіверщина в українській історії: Чернігів і Північне Лівобережжя 1928 р.* // *Україна (К.), 1930.* – Кн. 42. – С. 146-147.
5885. *Петець В.* Рец. на кн.: *Грушевський М. Історія української літератури. Ч. I.* – Київ; Львів 1923. – (Т. I. – 360 с.; Т. II. – 231 с.; Т. III. – 295 с.) // *Україна (К.), 1925.* – Кн. IV. – С. 158-163.
5886. *Пичета В.* Рец. на кн.: *Грушевський М. Історія України-Руси. Т. VIII. Ч. I.* – Київ; Львів, 1913 // *Укр. жизнь. (М.), 1914.* – № 3. – С. 128-130.
5887. *Порш Н.* Рец. на кн.: *Грушевський М. С. Наша політика.* – Львів, 1911. – 119 с. // *Укр. жизнь. (М.), 1912.* – № 4. – С. 104-106.
5888. *Прокопович В.* Рец. на кн.: *Грушевський М. С. Якої ми хочемо автономії.* – 1917 // *Літ.-наук.-вістн. (К.; Львів), 1917.* – Т. LXVII. – С. 155-156.
5889. *Рец. на кн. Грушевський М. С. Барское староство: Ист. очерки.* – Киев, 1894. – VI, 308 с. + I табл.; *Дополнительные главы к исследованию “Барское староство”: Ист. очерки.* – Киев, 1894. – С. 309-400 + I карт. // *Зап. НТШ (Львів), 1895.* – Т. VI, кн. II. – С. 23-25.
5890. *Рец. на кн.: Грушевський М. Всесвітня історія в короткім огляді. Ч. I.* – Пг, 1917 // *Розсвіт (Рашгат), 1917.* – 11 жовт. – С. 4.

5891. *Рец. на кн.: Грушевський М. Ілюстрована історія України.* – Нью-Йорк, 1967 // Укр. історик (Нью-Йорк), 1967. – №1-2 (13-14). – С. 125.
5892. *Рец. на кн.: Грушевський М. Історія України-Руси. Т. I* // Лгіт.-наук.-вістн. (К.; Львів), 1904. – Т. XXVII. – С. 60-61.
5893. *Рец. на кн.: Грушевський М. Історія України-Русі. Т. V. – Ч. 2* // Лгіт.-наук.-вістн. (К.; Львів), 1906. – Т. XXXIV. – С. 403.
5894. *Рец. на кн.: Грушевський М. Історія України-Руси. Т. VIII. Ч. II.* – К., 1916. – С. 315-414 // Вістн. СВУ (Відень), 1916. – 10 груд. – С. 808.
5895. *Рец. на кн.: Грушевський М. Історія України-Руси. Т. VIII. Ч. III.* – 2-е вид. – 1922 // Лгіт.-наук.-вістн. (Львів), 1924. – Т. LXXXVI. – С. 80-81.
5896. *Рец. на кн.: Грушевський М. Історія України-Руси. Т. IX.: Перша половина Хмельниччини (роки 1650-1653).* – К.: ДБУ, 1929 // Прапор марксизму (К.), 1929. – № 1. – С. 138-148.
5897. *Рец. на кн.: Грушевський М. С. Освобождение России и Украинский вопрос: Статьи и заметки.* – Спб, 1907. – 291 с. // Україна (К.), 1907. – Т. III, кн. I-II. – С. 253-257.
5898. *Рец. на кн.: Грушевський М. Як жив український парід: Коротка історія України. 2-е вид.* – Царгород, 1915. – 107 с. / Вістн. СВУ (Відень), 1915. – 5 серп. – С. 20.
5899. *Рец. на кн.: Hrushewskyj M. Die ukrainische Frage in historischer Entwicklung.* – Wien, 1915. – 52 S. // Вістн. СВУ (Відень), 1915. – 15 серп. – С. 20.
5900. *Ріпецький С.* Рец. на кн.: **Збірник вибраних праць Михайла Грушевського.** – 1960 // Вільна Україна (Львів), 1961. – Ч. 30. – С. 61-62.
5901. *Сумцов М.* Рец. на кн.: *Грушевський М. С. Початки громадянства: (Генетична соціологія).* – Відень, 1921. – 328 с. // Україна (К.), 1925. – Кн. 3. – С. 153-155.
5902. *Томашівський С.* Рец. на кн.: *Грушевський М. С. Очерк истории украинского народа.* – 1904 // Лгіт.-наук.-вістн. (К.; Львів), 1905. – Т. XXIX. – С. 43-53.
5903. *Т[омашівський] С.* Рец. на кн.: *Грушевський М. С. Очерк истории украинского народа.* – 2-е изд. – 1906 // Лгіт.-наук.-вістн. (К.; Львів), 1906. – Т. XXXV. – С. 172-173.
5904. *Франко І.* Рец. на кн.: *Грушевський М. Geschichte des ukrainischen Volkes* // Лгіт.-наук.-вістн. (К.; Львів), 1906. – Т. XXXIII. – С. 595.
5905. *Ф[ранко] І.* Рец. на кн.: *Грушевський М. Украинство в России.* – 1906 // Лгіт.-наук.-вістн. (К.; Львів), 1906. – Т. XXXV. – С. 175-177.
5906. *Ціпківець. “Брехня”.* – Рец. на пр.: *Грушевський М. Лист до клясово несвідомої української інтелігенції.* – [Нова доба. – Відень, 1920. – Ч. 13-14] // Воля (Відень), 1920. – лип. – Ч. 3. – С. 100-102.
5907. *Ш.* Рец. на кн.: *Грушевський М. Оповідання.* – 1904 // Киев. старина. – 1905. – фебр. – С. 121-127.
5908. *Шумелда Я.* Рец. на кн.: *Грушевський М. С. Володимир Боніфатійович Антонович. 1834-1903-1984: У 150-ліття з дня*

- народж. – Нью-Йорк; Мюнхен; Торонто, 1985. – 64 с. // Укр. історик (Нью-Йорк), 1986. – № 3-4 (91-92). – С. 148-150.
5909. Я. Б. Рец. на кн.: *Грушевський М. Оповідання*. – К.: Вік, 1904 // Киев. старина. – Дек. 1904. – С.181-183.
5910. *Gajecy G.* Рец. на кн.: **Ukrainian-russian confrontation in historiography: M.Hrushevsky versus the Traditional Scheme of "Russian History"**, 1971. – V.30. – No. 1 // Укр. історик (Нью-Йорк), 1976. – № 1-4(49-52). – С. 149.

РЕЦЕНЗІЇ НА ПРАЦІ ПРО М. ГРУШЕВСЬКОГО

5911. *Андрусяк Н.* Рец. на кн.: *Винар Л. Михайло Грушевський і Наукове товариство ім. Тараса Шевченка. 1892 - 1930.* - Мюнхен: УТГ; Дніпрова Хвиля, 1970. - 110 с.+ 3 табл., іл. // Укр. історик (Нью-Йорк), 1971. - № 1-2 (29-30). - С.121-122.
5912. *Антонович М.* Рец. на кн.: *Винар Л. Автобіографія Михайла Грушевського з 1928 року.* - Нью-Йорк; Мюнхен; Торонто, 1981. - 48 с. // Укр. історик (Нью-Йорк), 1986. - № 1-2 (89-90). - С. 130-131.
5913. *В[инар]. Л.* Рец. на кн.: *Биковський Л. Василь Кузів і Михайло Грушевський: Взаємовідносини. 1921-1927.* - Вінніпег, 1968. - 19 с. // Укр. історик (Нью-Йорк), 1969. - № 1-3(21-23). - С.170.
5914. *Винар Л.* Рец. на кн.: *Биковський Л. Книгарні-бібліотеки-академія: Спомини (1918-1922).* - Мюнхен; Денвар. - УТГ; Дніпрова Хвиля, 1972. - 152 с. // Укр. історик (Нью-Йорк), 1971. - № 3-4 (31-32). - С. 133-134.
5915. *В[инар]. Л.* Рец. на кн.: *Видатні радянські історики.* - К.: Рад. школа, 1969. - 245 с. // Укр. історик (Нью-Йорк), 1970. - № 4(28). - С.124.
5916. *Винар Л.* Рец. на кн.: *Володимир Винниченко: Щоденник. 1911-1920.* - Т. 1. - Нью-Йорк, 1980. - 499 с.] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1982. - 1-2(73-74). - С.103-105.
5917. *В[инар].* Рец. на кн.: *Horak S. Michel Hrushevsky Portrait of an historian.* - (Canadian Slavonic Papers. - Vol. X. - № 3. - pp. 341-356) // Укр. історик (Нью-Йорк), 1969. - № 1-3(21-23). - С.171.
5918. *В[инар]. Л.* Рец. на ст.: *К Гуслистий Про буржуазно-націоналістичні перекручення у дослідженнях етногенезу українського народу.* - Нар. творчість та етнологія. - К., 1970. - Ч. I. - С. 41-51. - [В контексті М. С. Грушевський] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1971. - № 1-2 (29-30). - С.129-130.
5919. *Л. В[инар].* Рец. на кн.: *Костюк Г. Винниченко та його доба.* - Нью-Йорк УОАН, 1980. - 283 с. - [В контексті М. С. Грушевський] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1982. - № 1-2 (73-74). - С. 124.
5920. *В[инар]. Л.* Рец. на кн.: *Осадькаї Є. По похилій плющині: Зап. журналіста і дипломата Ч. II.* - Мюнхен; Дніпрова Хвиля, 1969. - 262 с. // Укр. історик (Нью-Йорк), 1970. - № 4(28). - С. 126.
5921. *Винар Л.* Рец. на кн.: *Петлюра С. Статті, листи, документи. Т. 2.* - Нью-Йорк: УВАН в США; Париж - 6-ка ім. С. Петлюри, 1979. - 627 с. // Укр. історик (Нью-Йорк), 1979. - № 1-4 (61-64). - С. 145-148.
5922. *В[инар]. Л.* Рец. на кн.: *Чубатий М. Українська історична наука, її розвиток та досягнення.* - Філадельфія: Америка, 1971. - 52 с. // Укр. історик (Нью-Йорк), 1971. - № 3-4(31-32). - С. 135-136.
5923. *В[инар]. Л.* Рец. на ст.: *Шевченко В. Чому Михайло Грушевський повернувся на Радянську Україну? // УДЖ (К.), 1966. - № 11. - С. 13-30 // Укр. історик (Нью-Йорк), 1967. - № 1-2 (13-14). - С. 124.*
5924. *Дамбровський О.* Рец. на кн.: *Пріцак О. Чому кафедри українознавства в Гарварді?: Вибір статей на теми нашої культурної політики (1967-*

- 1973). – Фонд катедр українознавства. – Кембрідж, Массачузет, Нью-орк, 1973. – 188, XXXVI с. – [В контексті М. С. Грушевський] // Укр. історик (Нью-Йорк), – №1-2 (45-46). – С. 144-147.
5925. *Дубровський В.* Рец. на ст.: *Рубач М. А. Грушевський Михайл Сергеевич.* – Советская историческая энциклопедия. Т. 4. – М., 1963 // Укр. історик (Нью-Йорк), 1966. – № 1-2 (9-10). – С. 107-111).
5926. *Ждан М.* Рец. на кн.: *Дядиченка В. А., Лось Ф. Є., Сарбей В. Г. Розвиток історичної науки в Українській РСР.* – К.: Наук. думка, 1970. – 80 с. [В контексті М. С. Грушевський] // Укр. історик (Нью-Йорк), 1971. – № 1-2 (29-30). – С.109-113.
5927. *Жученко М.* Рец. на журн.: “Україна”. Наук. трьохмісячник українознавства. – К.: УНТ, 1914, кн. – I-а. – С.156; Кн. 2-га. – С. 155. // Літ.-наук. вістн. (К.; Львів), 1914. – Т. LXV, кн.V. – С. 374-379.
5928. *Клид В.* Рец. на кн.: *Prutak T. M. Hrushevsky Michailo: The Politics of National Culture.* – Toronto, 1987 // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991. – № 1-2 (108-109). – С. 192-184.
5929. *Копюбинська Н. Б.* Рец. на кн.: *Пилипенко Б. Нові печери.* – Ювіл. зб. на пошану акад. М. С. Грушевського // Зап. Всеукр. археол. ком-ту. Т. 1. – К. – ВУАН, 1930. – 359 с.
5930. *Кузьменко С.* Рец. на кн.: *Копиленко О. “Українська ідея” М. Грушевського: Історія і сучасність.* – К.: Либідь, 1991. – 184 с. // Робіт. газета (К.), 1991. – 30 жовт. – С. 4.
5931. *Онопріснюк В. М. С. Грушевський та Українська Академія наук.* – Рец. на кн.: *Пиріг Р. Я. “Життя Михайла Грушевського: Останнє десятиліття (1924-1934).* – К., 1993. – 200 с. // Вісн. НАНУ (К.), 1994. – № 3. – С. 106-108.
5932. Рец. на кн.: *Михайло Грушевський: У 110-ті роковини народження. 1866-1976* // Зап. НТШ, 1978. – Т. СХСVII. – 236 с. // Укр. історик (Нью-Йорк), 1982. – № 1-2 (73-74). – С. 122.
5933. Рец. на кн.: *Пиріг Р. Я. Життя Михайла Грушевського: Останнє десятиліття (1924 - 1934 р.р.).* – К., 1993. – 200 с. // Літ. Україна (К.), 1993. – 21 жовт. – С. 1.
5934. *Сакада Л. Д.* Рец. на кн. *Винар Л. Михайло Грушевський: Історик і будівничий нації: (Статті і матеріали) / Упоряд., вступ ст. І. Гирича.* – К., 1995. – 304 с. + іл. // УДЖ (К.), 1996. – № 5. – С. 149-153.
5935. *Сарбей В. Г.* Рец. на кн.: *Великий українець: Матеріали з життя й діяльності М. С. Грушевського / Упоряд. і підготовка текстів та фотомат., комент. та приміт. А. П. Демиденка.* – К.: Веселка, 1992. – 551 с. // УДЖ (К.), 1993. – № 10. – С. 138-142.
5936. *Ситник О. М.* Рец. на кн.: *Винар Л. Михайло Грушевський: Укр.-рос. конфронтація в історіографії.* – Торонто; Нью-Йорк; Мюнхен, 1988. – 66 с. // УДЖ (К.), 1992. – № 6. – С. 143-144.
5937. *Ситник О. М.* Рец. на кн.: *Винар Л. Силуети епох: Дмитро Вишневецький, Михайло Грушевський: Іст. розвідки.* – Дрогобич: Відродження, 1992. – 184 с. // Укр. історик (Нью-Йорк), 1993. – №1-4(116-119). – С.213-215.

5938. *Толочко О. П.* **Коли ж приїде ревізор?...** Рец. на пр. *Том П. Будівничий нації: До 130-річчя від дня народ. М. С. Грушевського // Культура і життя (К.)*, 1996. – 2 жовт. – С. 1.
5939. *Шарварок О.* **Красномовна книга документів.** Рец. на кн. *Пристайко В., Шаповал Ю.* “Михайло Грушевський і ГПУ-НКВД: Трагічне десятиліття. 1924-1934”. – К.: Україна, 1996. – 330, V с. – (НАН України, СБУ; УІТ). // *Вісті з України (К.)*, 1997. – № 5 (1962). – 6 лют. – С. 2.
5940. *Шумелда Я.* Рец. на кн.: *Wynar L.* **Mychailo Hruschewsky: Bibliographische Quellen. 1886-1984.** – Мьнchen: Ukr. Freie Universitdt, 1984. – 68 S. // *Укр. історик (Нью-Йорк)*, 1986. – № 1-2 (89-90). – С. 128-130.
5941. *Шумелда Я.* Рец. на кн.: *Wynar L.* **Michailo Hruschewsky /1866-1934/: Bibliographic Sources.** – New-York; Toronto: Ukr. Hist. Assoc, 1985. – XVIII, 203 p. // *Укр. історик (Нью-Йорк)*, 1986. – № 3-4(91-92). – С. 151-153.

ПЕРЕЛІК ПРИСВЯЧЕНИХ М. С. ГРУШЕВСЬКОМУ
НАУКОВИХ ФОРУМІВ ТА ВИГОЛОШЕНИХ
НА НИХ ДОПОВІДЕЙ
(за програмами)

Форум Союзу Українського студентського товариства в Канаді на тему “Українська історична конференція”.
Торонто. – 30 жовт. – 1965 р.

5942. *Григорович А.* Михайло Грушевський - людина і міт // Укр. історик (Нью-Йорк), 1965. – № 3-4 (7-8). – С. 109.

Спільне засідання Українського історичного товариства та детройської групи УВАН. Детройт, 7 трав. 1966 р.

5943. *Винар Л.* Молоді роки М. Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1967. – №3-4(15-16). – С. 145.

XV наукова конференція. Торонто, 9-10 жовт. 1966 р.

5944. *Будурович Б. М.* Грушевський в оцінці західно-європейських й американських істориків // Укр. історик (Нью-Йорк), 1966. – №3-4(11-12). – С.115.

Засідання Спільки Українських журналістів. Мюнхен (ФРН), 21 жовт. – 1966 р.

5945. *Феденко П.* Михайло Грушевський - історик і політик // Укр. історик (Нью-Йорк), 1966. – № 3-4(11-12). – С. 111.

Спільне засідання Українського історичного товариства та детройського осередка НТШ. Детройт, 12 листоп. – 1966 р.

5946. *Винар Л.* Життєвий шлях М. Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1967. – № 3-4 (15-16). – С. 145.

Засідання Німецько-Українського товариства. Мюнхен (ФРН). – 19 листоп. 1966 р.

5947. *Ріхтгофен Болько фон* Грушевський як науковець // Укр. історик (Нью-Йорк), 1966. – №3-4(11-12). – С. НТШ та УІТ. Нью-Йорк (США), 18 груд. – 1966 р. 111.

Спільне засідання Історичної секції УВАН.

5948. *Оглоблин О.* Михайло Грушевський на тлі доби // Укр. історик (Нью-Йорк), 1966. – № 3-4(11-12). – С. 111.

З'їзд Американської Асоціації для поширення Словянських студій і конференція Українського історичного товариства. Дейтройт (США), 25-27 берез. – 1971.

5949. *Wynar L.* Ukrainian-russian confrontation in historiography. Michael Hrushevsky versus traditional scheme in russian history // Коротке резюме видруковано в Укр. історик (Нью-Йорк), 1971. – № 1-2 (29-30). – С.137-138.

Наукова конференція, присвячена 50-літтю смерті академіка Михайла Грушевського. Торонто, 9 черв. – 1984 р.

5950. *Антонович М.* Зв'язки М. Грушевського з О. Кониським. // Укр. історик (Нью-Йорк), 1985. – № 1-4(85-88). – С. 247-248.
5951. *Винар Л.* Грушевськознавство – важлива ділянка українознавства. // Укр. історик (Нью-Йорк), 1985. – № 1-4(85-88). – С. 247-248. № 3743
5952. *Домбровський О.* Інтерпретація М. Грушевського історичного процесу на землях України // Укр. історик (Нью-Йорк), 1985. – №1-4 (85-88). – С. 247-248.
5953. *Мацьків Т.* Оцінка М. Грушевським гетьманства Івана Мазани // Укр. історик (Нью-Йорк), 1985.– №1-4(85-88). – С.247-248.

Наукова конференція, присвячена 50-літнім роковинам смерті акад. М. Грушевського. США. – Огайо, 8 груд. 1984 р.

5954. *Винар Л.* Лише М. Грушевський в історії України // Укр. історик (Нью-Йорк), 1985. – № 1-4(85-88). – С.247-248.
5955. *Домбровський О.* Етногенеза й рання історія України в наслідженні М. Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1985. – № 1-4(85-88). – С.247-248.
5956. *Кульчицький Ю.* Українська тематика та історія М. Грушевського в американських підручниках // Укр. історик (Нью-Йорк), 1985. – № 1-4(85-88). – С.247-248.

Наукова конференція, присвячена 50-літтю смерті акад. М. Грушевського. Мюнхен, 8 груд. – 1984 р.

5957. *Винар Л.* Михайло Грушевський і державницький напрям в українській історіографії // Укр. історик (Нью-Йорк), 1985. – № 1-4(85-88). – С.247-248.

5958. Жуковський А. Михайло Грушевський і журнал "Україна" // Укр. історик (Нью-Йорк), 1985. – № 1-4(85-88). – С. 247-248.
5959. Людерман Е. Михайло Грушевський в советській історіографії після 1956 року // Укр. історик (Нью-Йорк), 1984. – № 1-4 (85-88). – С. 247-248.
5960. Мацьків Т. Гетьман Мазепа в оцінці Грушевського // Укр. історик (Нью-Йорк), 1985. – №1-4(85-88). – С.247-248.
5961. Нойбавен Г. М. Грушевський в історичній перспективі часу // Укр. історик (Нью-Йорк), 1985. – № 1-4 (85-88). – С. 247-248.

Наукова конференція, присвячена 50-літнім роковинам смерті акад. М. Грушевського. Парма (США), 8 груд. 1984 р.

5962. Винар Л. Місце М. Грушевського в історії України // Укр. історик (Нью-Йорк), 1985. – №1-4(85-88). – С.247-248.

Всеукраїнська ювілейна конференція "Михайло Грушевський в історії України" в Америці // Укр. історик (Нью-Йорк), 1990. – № 1-2(108-109). – 217-221.

Наукова сесія пам'яті М. Грушевського. Варшава, 23-25 жовт. 1991 р. // Укр. слово (Париж). – 1991. – 8 груд. – С.5.

Всеукраїнська наукова ювілейна конференція "Михайло Грушевський в історії України" в Америці // Укр. історик (Нью-Йорк), 1991-1992. – № 1-2(108-109). – С. 217-221.

Міжнародна ювілейна конференція «Михайло Грушевський і Львівська історична школа» (Львів, 24-25 жовт. 1994 р.), присвячена 125-й річниці від дня народження М. С. Грушевського. (Аналіт. розпис матеріалів форуму)

Засідання "круглого столу" української мови Конгресової бібліотеки. [США. Вашингтон], 6 квіт. – 1995 р.

5963. Сисин Ф. "Проект перекладу Грушевського" // Бюл. Канад. ін-ту укр. студій. – Торонто, осінь 1995. – С. 44.

Наукова конференція, присвячена 130-річчю від дня народження М. Грушевського, на конгресі наукових товариств Канади. Вінніпег, 2 червня 1996 р.

5964. Винар Л. Роль Михайла Грушевського в історії України і наші завдання.
5965. Грабовецький Б. Реалізація Михайла Грушевського – історика в М. Грушевського – політика.

5966. *Чопик Д. Б.* Народницький погляд на українську літературу XIX ст. академіка Олександра Грушевського.
- Міжнародна наукова конференція “Михайло Грушевський – історик, політик, громадянин”, присвячена 130-річчю від дня народження. Київ, 24-25 верес. 1996 р.**
5967. *Апанович О.* До історії заснування Української Академії наук (М. Грушевський – В. Вернадський – М. Василенко).
5968. *Білокінь С.* Видання “Споминів” М. Грушевського: Проблеми і завдання.
5969. *Будзинський О.* Родинна садиба Михайла Грушевського у Києві.
5970. *Бурлака Г.* Листування М. Грушевського з українськими літераторами.
5971. *Бутич І.* Грушевський і сучасна археографія.
5972. *Верба І.* Родинний “клан” Грушевських й Історична секція ВУАН.
5973. *Верстюк В.* Михайло Грушевський і доба Української Центральної Ради: Відоме і невідоме.
5974. *Винар Л.* Михайло Грушевський в українській і світовій історії.
5975. *Вірменич Я.* Концепція історичного районознавства у науковій спадщині М. Грушевського.
5976. *Гирич І.* Історіографія ХХ ст. М. Грушевський
5977. *Грицак Я.* Історіософічна концепція м. Грушевського.
5978. *Дашкевич Я. М.* Грушевський - представник народницького та державницького напрямку української історичної науки?
5979. *Жулинський М.* Розвиток української літератури в загальній історичній схемі М. Грушевського.
5980. *Зашикільняк Л.* Гімناзичні та університетські щоденники М. Грушевського – унікальне джерело для вивчення біографії вченого.
5981. *Зленко Д.* Дослідження М. Грушевським проблем соціально-економічного розвитку України.
5982. *Ісасвич Я.* Чи народницька концепція М. Грушевського дійсно є кроком назад у порівнянні з державницькою.
5983. *Кіржаєв С. М.* Грушевський і Археографічна комісія ВУАН.
5984. *Коваленко О. М.* Грушевський і Чернігівщина.
5985. *Копиленко О.* Сто днів Української Центральної Ради: Ідеї та реальність.
5986. *Крикун М.* До історії написання магістерської дисертації М. Грушевського “Барське староство”.
5987. *Кухар В.* Грушевський в політичному житті Львова 90-х р.р. ХХ ст.
5988. *Кучеренко М.* Родовод Михайла Грушевського.
5989. *Левченко В.* 1890 – Фахове визнання та вибір долі.
5990. *Ляхоцький В.* Листи І. Огієнка до М. Грушевського як джерело до біографічних досліджень.

5991. *Майборода Р. М.* Грушевський і видання описів королівщини в “Жерелах до історії України-Руси”.
5992. *Майборода Р. М.* Грушевський і програма видання ілюстрацій королівщини українських земель.
5993. *Малик Я.* Остання слідча справа М. Грушевського.
5994. *Маркитан Л. М.* Грушевський у кінофотодокументах.
5995. *Матяш І.* Український соціологічний інститут М. Грушевського: Програма діяльності і виконавці.
5996. *Наулко В.* Листування М. Грушевського з Ф. Вовком.
5997. *Панькова С.* Внесок учнів М. Грушевського в розвиток історичної науки та їх долі.
5998. *Пасько І.* Грушевський у листуванні з петербуржцями.
5999. *Пеленський Я.* Суспільно-політичні ідеї М. Грушевського.
6000. *Пиріг Р.* До питання про федералістичні погляди М. Грушевського на поч. 20-х рр. XX ст.
6001. *Радзивілл О. М.* Грушевський і російські професори київського університету (М. Грушевський і В. Іконніков).
6002. *Реснит О.* Соціально-економічна програма М. Грушевського в українській революції.
6003. *Ричка В.* Звичайна схема “Руської історії”... М. Грушевського і шляхи розвитку української історіографії.
6004. *Рубльов О.* 1924 рік у житті М. Грушевського.
6005. *Сакада Л.* Роль Українського історичного товариства у “поверненні” М. С. Грушевського в Україну.
6006. *Сарбей В.* Пам’яткознавчі ініціативи академіка М. Грушевського.
6007. *Сварник Г.* Творчі зв’язки академіка ВУАН М. Грушевського з галицькими вченими (за матеріалами листування М. Грушевського та К. Студинського).
6008. *Сергійчук В.* Михайло Грушевський про козацтво.
6009. *Сидоренко О.* Національне відродження к. XVI – поч. XVII ст. в працях М. Грушевського.
6010. *Смолій В.* Невтомний організатор наукового життя.
6011. *Сохань П.* Творча спадщина Михайла Грушевського і сучасність.
6012. *Тодійчук О.* Розгортання громадського життя у Наддніпрянщині (М. Грушевський і Є. Чикаленко).
6013. *Ульяновський В.* Релігійно-церковна візія нової України М. С. Грушевського.
6014. *Федорова Л.* Пам’ятні місця, пов’язані з життям та діяльністю М. Грушевського у Києві та їх висвітлення у “Зводі пам’яток історії та культури”, том “Київ”.
6015. *Шаповал Ю.* Невідомі сторінки біографії Михайла Грушевського у світлі тасмних документів ГПУ-НКВД.
6016. *Шевченко В.* Михайло Грушевський та ідея української державності.
6017. *Юркова О.* Основні напрями діяльності Науково-дослідної кафедри історії України Михайла Грушевського (1924-1930 р.р.).

6018. *Яковенко Н.* Державницький та народницький напрям української історіографії і Михайло Грушевський.
6019. *Ясь О.* Поняття “школа” і проблеми інтерпретації історичної школи Михайла Грушевського.

Конференція «Концепції Східної Європи: до 100-річчя кафедри Михайла Грушевського у Львівському університеті» (Під час роботи III Міжнародного конгресу українознавців (Харків 27-28 серп. 1996 р.). (Аналіт. розпис матеріалів форуму)

Наукова ювілейна конференція “Велика Волинь в науковій діяльності М. Грушевського”. Острог, 28 верес. 1996 р.

6020. *Крикун М.* Магістерська дисертація М. Грушевського.
6021. *Ковальський М.* Історія Волині в багатотомній праці М. Грушевського “Історія України-Руси”.
6022. *Степанков В.* Події початкового етапу національної революції (1648 - перша пол. 1649) у висвітленні М. Грушевського.
6023. *Костиця М.* Законотворча діяльність Центральної Ради в Житомирі в 1918 р.
6024. *Атаманенко А.* Вивчення М. Грушевським аграрної історії Волині XVI – першої пол. XVII стол.
6025. *Кулаковський П. М.* Грушевський як дослідник Волинської (руської) метрики.
6026. *Ткачук А. М. С.* Грушевський про П. Сагайдачного як державного діяча України тощо.

Ювілейна наукова конференція для відзначення 130-ліття народження Михайла Грушевського. Париж. 15 жовт. 1996 р.

6027. *Кочубей Ю.* Михайло Грушевський – державний і політичний діяч.
6028. *Жуковський А.* Михайло Грушевський і Франція.
6029. *Коптілов В.* Михайло Грушевський як літературознавець.

Ювілейна конференція “Михайло Грушевський – історик, суспільно-політичний діяч, державотворець”. Нью-Йорк, 27 жовтня 1996 р.

6030. *Щербак Ю.* Михайло Грушевський і сучасна державність України.
6031. *Антонович М.* Михайло Грушевський у недрукованому листуванні з петербурзьких архівів тощо.

Сесія, присв'ячена М. Грушевському, на 28-му науковому з'їзді Американської славистичної асоціації . Бостон, 16 листоп. 1996 р.

6032. *Клід Б.* Схема М. Грушевського східноєвропейської історії в дискусії між північними і південними дослідниками.
6033. *Сидоренко О.* Українська історіографія в постколоніальній добі.

Міжнародна конференція “Роль М.Грушевського у відродженні української національної самосвідомості”.
Будапешт, 6-7 грудня. 1996 р.

6034. *Піріг Р.* Сучасне грушевськознавство: Доробки і перспективи.
6035. *Косик В.* Схема історії України М. Грушевського й сучасність.
6036. *Білокін С.* “Спомини” Грушевського – проблеми вивчення.
6037. *Гапак П.* Грушевський у Словаччині.
6038. *Гирич І.* Суспільна тематика в епістолярній спадщині М. Грушевського.
6039. *Сергійчук В.* Михайло Грушевський і українство Петрограду.
6040. *Ульянівський В.* Історико-церковна проблематика в житті й творчості М. Грушевського.
6041. *Шаповал Ю.* Невідомі документи ОГПУ-НКВД про життя і діяльність М. Грушевського в 1924-1934 р.р.
6042. *Яровий В.* Концепція української державності в наукових доробках М. Грушевського, 1908-1918 тощо.

Ювілейний вечір, присвячений 130-річчю від дня народження М. Грушевського. Торонто, 14 грудня 1996 р.

6043. *Грабовецький Б.* Реалізація М. Грушевського-історика в М. Грушевського-політика.
6044. *Григорович А.* Спогади про організацію святкування 100-річчя від дня народження М. Грушевського в Канаді.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

I. Монографічні праці, збірники тощо

6045. **Великий українець**: Матеріали з життя й діяльності М. С. Грушевського / Упоряд. та підгот. текстів та фотоматеріалів, комент. та приміт. А. П. Демиденка. – К.: Веселка, 1992. – 541 с.
6046. *Винар Л.* **Михайло Грушевський історик і будівничий нації**. Нью-Йорк; К.; Торонто, 1995.- с. 303.
6047. *Грушевський М. С.* **З біжучої хвили**: Статі й замітки на теми дня 1905-1906 рр. – К.: Друк. С.В.Кульженка, 1906. – 127 с.
6048. *Грушевський М. С.* **З політичного життя старої України**: Розвідки, статті, промови. – К.: Друк. акц. т-ва “П.Барський”, 1917. – 26, 1 с.
6049. *Грушевський М. С.* **На порозі нової України**: Гадки і мрії. – К.: Друк. акц. т-ва “П. Барський у Києві”, 1918. – 120 с.
6050. *Грушевський М. С.* **Наша політика**: 36. ст. – Львів: Друк. НТШ, 1911. – 119 с.
6051. *Грушевський М. С.* **Освобождение России и украинский вопрос**: Статьи и заметки. – СПб., 1907. – VIII, 291, 3 непол. с.
6052. *Грушевський М. С.* **Під зорями**: Оповідання, начерки, замітки, іст. образи. – К.: Рух, [1928]. – 557 с.
6053. *Грушевський М. С.* **Хто такі українці і чого вони хочуть**. – К.: Знання, 1991. – 240 с.
6054. **Додатки**. I: Документи і матеріали. – // *Сохань П.С., Ульяновський В. І., Кіржасєв С. М.* **М. С. Грушевський і Academia**: Ідея, змагання, діяльність. – К., 1993. – С. 195-317.
6055. **Михайло Грушевський** : (До 130-ї річниці від дня народж.): Збірка матеріалів.- Херсон, 1996.- 43 с.
6056. **Михайло Грушевський**: 36. наук. праць і матеріалів. Міжнар. ювіл. конф., присвяч. 125-й річниці від дня народження М. Грушевського / Ред. О.Купчинський. – Львів, 1994. – 487 с. – (Наук. Т-во ім. Т. Шевченка у Львові. – Сер. “Праці сесій, конф., симпоз., круглих столів НТШ у Львові. – Т. 3).
6057. **Михайло Грушевський і Західна Україна**: Доповіді і повідом. наук. конф. / Львів. ун-тет ім. І.Франка та ін. – (Львів, 26-28 жовт. 1994 р.) / А.Карась (відповід. ред.) та ін.; Львів. – Світ, 1995. – 352 с. – До 100-річ. від початку діяльності М. Грушевського у ЛДУ.
6058. **Михайло Грушевський і Львівська історична школа**: Матеріали конф. / НАНУ. Ін-т укр. археограф. та джерелознавства ім.М.Грушевського. Львів. відділення та ін. Львів, 24-25 жовт. 1994 р. – Нью-Йорк; Львів, 1995. – 256 с. – (Львів. іст. праці. Матеріали засідань і конф. – Вип. 1).

6059. **Михайло Грушевський і сучасність** : Матеріали міжнар. наук. конф., присвяч. 130-річ. від дня народж. М. С. Грушевського. К., 1998.- С. 85 с.
6060. **Михайло Грушевський і українська історична наука** : Матеріали наук. конф., присвяч. Мих. Грушевському: Львів, 24-25 жовт. 1994 р.; Харків, 25 серп. 1996 р.; Львів, 29 верес. 1966 р.- Львів, 1999.
6061. **Михайло Грушевський – погляд із сьогодення**: Наук. зап. ТДПІ. Серія: Історія. Вип. У: (За матеріалами Міжнарод. наук. конф., присвяч. 130-річ. від дня народж. М.С.Грушевського). Тернопіль, 1997.- 280 с.
6062. **Спадщина Великого Українця** : Наук.-метод. зб. матеріалів конф., присвяч. 130-й річниці ювілею М. С. Грушевського та п'ятій річниці незалежності України.- Ужгород, 1997.- 104 с.

2. Періодичні видання

Америка (*Філадельфія*)
 Андріївський узвіз (*Київ*)
 Армія України (*Київ*)
 Архіви України (*Київ*)
 Архітектура України (*Київ*)
 Березіль (*Київ*)
 Білшовик України (*Київ*)
 Буковина (*Чернівці*)
 Буковинське віче (*Чернівці*)
 Бюлетень Канадського інституту українських студій (*Торонто*)
 Весть [Весь] (*Москва*)
 Вечірній Київ (*Київ*)
 Визвольний шлях (*Лондон*)
 Високий замок (*Львів*)
 Високий замок (*Львів*)
 Відродження (*Відень*)
 Відродження (*Київ*)
 Вільна думка (*Австралія*)
 Вільна Україна (*Нью-Йорк*)
 Вільне життя (*Тернопіль*)
 Вільне слово (*Відень*)
 Вільне слово (*Дрогобич*)
 Вільне слово (*Зальцведель*)
 Віра й культура (*Вінніпег*)
 Віра і наука (*Коломия*)
 Віра та знання (*Торонто*)
 Вісник (*Львів*)
 Вісник Академії наук України (*Київ*)
 Вісник Академії наук УРСР (*Київ*)
 Вісник Міжнародної Асоціації українців (*Київ*)
 Вісті Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету (*Київ*)

Вісті Всеукраїнської Академії наук (*Київ*)
 Вісті ВУЦВК і ХГВК: Додаток «Література»
 Наука. Мистецтво"(*Харків*)
 Вісник Кривбасу (*Кривий Різ*)
 Вісті У. Т. Г. І. (*Падебради*)
 Вінниччина (*Вінниця*)
 Вістник політики, літератури і життя (*Відень*)
 Вістник Союзу Визволення України (*Відень*)
 Вісті з України (*Київ*)
 Вітчизна(*Київ*)
 Віче(*Київ*)
 Волинь (*Луцьк*)
 Воля (*Відень*)
 Воля (*Софія*)
 Вперед (*Львів*)
 Вперед (*Скредтон*)
 Всесвіт (*Київ*)
 Всеукраїнський громадський релігійний збірник (*Майнц*)
 Галичина (*Львів*)
 Голос Полтавщини (*Полтава*)
 Голос України (*Київ*)
 Государство и право (*Київ*)
 Громада (*Київ*)
 Громадська думка (*Вецляр*)
 Громадський голос (*Львів*)
 Гомін України (*Торонто*)
 Дьло (*Львів*)
 Демократична Україна (*Київ*)
 День (*Київ*)
 Деснянська правда (*Чернігів*)
 Дзвін (*Львів*)
 Діло (*Львів*)
 Днепр вечерний (*Дніпропетровськ*)

Дніпро (*Трентон, Нью-Джерсі*)
 Дніпрова хвиля (*Кременчук*)
 Донеччина (*Донецьк*)
 Друг читача (*Київ*)
 Дружно вперед (*Пряшів*)
 Життя і знання (*Львів*)
 Життя й революція (*Київ*)
 Жовтень (*Львів*)
 Журналіст України (*Київ*)
 За вільну Україну (*Львів*)
 Закарпатська правда (*Ужгород*)
 Записки Історично-археологічного інституту (*Київ*)
 Записки Наукового Товариства ім. Шевченка (*Львів*)
 Записки Наукового Товариства ім. Шевченка (*Нью-Йорк*)
 Запорізька правда (*Запоріжжя*)
 За свободу (*Варшава*)
 Західна Україна (*Тернопіль*)
 Зеркало неділі (*Київ*)
 Знамя комунізму (*Одеса*)
 Зоря (*Львів*)
 Зоря Полтавщини (*Полтава*)
 Зустрічі (*Варшава*)
 Известия (*Москва*)
 Известия Академії наук СРСР:
 Отделение общественных наук (*Москва*)
 Індустріальне Запоріжжя (*Запоріжжя*)
 Ілострований тижневик (*Нью-Йорк*)
 Канадець (*Едмонтон*)
 Канадський фермер (*Вінніпег*)
 Канадський Українець (*Вінніпег*)
 Киевские ведомости (*Київ*)
 Київська правда (*Київ*)
 Київська старовина (*Київ*)
 Київський вісник (*Київ*)
 Кіровоградська правда (*Кіровоград*)
 Книжковий світ (*Київ*)
 Книжник (*Київ*)
 Комуніст України (*Київ*)
 Костопольські вісті (*Костополь*)
 Краківські вісті (*Краків*)
 Кременецький вісник (*Кременець*)
 Кто виноват? (*Київ*)
 Культура (*Париж*)
 Культура і життя (*Київ*)
 Листи до приятелів (*Нью-Йорк*)
 Літературна Україна (*Київ*)
 Літературно-науковий вісник (*Ганновер; Київ*)
 Літературно-науковий вісник (*Львів*)
 Літературно-науковий вісник (*Київ; Львів*)
 Літературно-науковий вісник (*Нью-Йорк*)
 Літературознавство (*Київ*)
 Літопис Червоної Калини (*Львів*)
 Луцький замок (*Луцьк*)
 Людина і світ (*Київ*)
 Львовская правда (*Львів*)
 Мовознавство (*Київ*)
 Молода Галичина (*Львів*)
 Молода гвардія (*Київ*)
 Молодий буковинець (*Чернівці*)
 Молодь України (*Київ*)
 Музика (*Київ*)
 Наддніпрянська правда (*Херсон*)
 На зустріч (*Львів*)
 Накануне (*Берлін*)
 На переломі (*Відень*)
 Народна воля (*Київ*)
 Народна воля (*Скрантон*)
 Народна газета (*Київ*)
 Народне слово (*Кіровоград*)
 Народне слово (*Пітсбург, Па*)
 Наука і культура:
 Україна. Щорічник (*Київ*)
 Наука і суспільство (*Київ*)
 Наукові записки Львівського університету (*Львів*)
 Наукові записки Українського Вільного університету (*Мюнхен*)
 Національна трибуна (*Нью-Йорк*)
 На чужині (*Мюнхен*)
 Наш клич (*Буенос-Айрес*)
 Наш стг (*Відень*)
 Наша культура (*Варшава*)
 Наше життя (*Аугсбург*)
 Наше життя (*Філадельфія*)
 Наше слово (*Варшава*)
 Неділя (*Відень*)
 Независимость (*Київ*)
 Нова генерація (*Київ*)
 Нова громада (*Київ*)
 Нова доба (*Відень*)
 Нова зоря (*Чикаго*)
 Нова рада (*Київ*)

- Нове життя (*Олифант. Па*)
 Нове життя (*Станіслав*)
 Новий час (*Львів*)
 Новий шлях (*Торонто*)
 Новини Закарпаття (*Ужгород*)
 Нові дні (*Львів*)
 Нові дні (*Торонто*)
 Овид (*Чикаго*)
 Освіта (*Київ*)
 Пам'ять століть (*Київ*)
 Парижский вестник (*Париж*)
 Патріот Батьківщини (*Київ*)
 Письмо з Провітня (*Львів*)
 Поділля (*Вінниця*)
 Політика і час (*Київ*)
 Пост Постум (*Львів*)
 Початкова школа (*Київ*)
 Правда (*Львів*)
 Правда України (*Київ*)
 Правова держава (*Київ*)
 Прапор марксизму (*Київ*)
 Пролетарская правда (*Київ*)
 Профспілкува газета (*Київ*)
 Рада (*Київ*)
 Радянська жінка (*Київ*)
 Радянська Україна (*Київ*)
 Радянське Поділля (*К.-Подільський*)
 Радянське право (*Київ*)
 Ратуша (*Львів*)
 Рідна школа (*Київ*)
 Робітнича газета (*Київ*)
 Родовід (*Київ*)
 Родослав (*Київ*)
 Розбудова держави (*Київ*)
 Розвіт (*Раштат*)
 Руль (*Берлін*)
 Руслан (*Львів*)
 Самостійна Україна (*Чикаго*)
 Світ (*Львів*)
 Свобода (*Джерсі-Сіті*)
 Свобода (*Нью-Джерсі*)
 Сільські вісті (*Київ*)
 Славянская заря (*Прага*)
 Слобідський край (*Харків*)
 Слово (*Нью-Йорк*)
 Слово (*Одеса*)
 Слово і час (*Київ*)
 Соборна Україна (*Париж*)
 Соціалістична культура (*Київ*)
 Стара Україна (*Львів*)
 Старожитності (*Київ*)
 Сучасна Україна (*Мюнхен*)
 Сучасність (*Київ*)
 Сучасність (*Мюнхен*)
 Тернопіль вечірній (*Тернопіль*)
 Трибуна (*Київ*)
 Тризуб (*Париж*)
 Украинская жизнь (*Москва*)
 Украинский вестник (*Сиб*)
 Україна (*Київ*)
 Україна в минулому (*Львів*)
 Україна молода (*Київ*)
 Українська думка (*Лондон*)
 Українська літературна газета (*Мюнхен*)
 Українська мова і література в школі (*Київ*)
 Українська нива (*Варшава*)
 Українська трибуна (*Мюнхен*)
 Українське козацтво (*Торонто*)
 Українське слово (*Київ*)
 Українське слово (*Париж*)
 Український археографічний щорічник: Нова серія (*Київ*)
 Український голос (*Вінніпег*)
 Український збірник (*Мюнхен*)
 Український історик (*Нью-Йорк*)
 Український історичний журнал (*Київ*)
 Український прапор (*Відень*)
 Український прапор (*Берлін*)
 Український самостійник (*Мюнхен*)
 Українські вісті (*Детроїт*)
 Українські вісті (*Київ*)
 Українські вісті (*Нью-Ульм*)
 Українські вісті (*Париж*)
 Университетские известия (*Київ*)
 Урядовий кур'єр (*Київ*)
 Учитель (*Львів*)
 Філософська і соціологічна думка (*Київ*)
 Хмельницьк вечірній (*Хмельницький*)
 Хмельниччина (*Хмельницький*)
 Хліборобська Україна (*Відень*)
 Хрещатик (*Київ*)
 Хроніка україно-руського НТШ у Львові (*Львів*)
 Часопис Народного Музею (*Прага*)
 Червоний шлях (*Харків*)
 Черкаський край (*Черкаси*)
 Чорноморські новини (*Одеса*)
 Шлях (*Берлін*)
 Шлях перемоги (*Мюнхен*)
 Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Science in the US (*N.-York*)
 Beitrage zur Ukrainekunde (*Berlin*)
 Beitrage zur Ukrainekunde des Ukrainischen Wissenschaftlichen

Institut (Berlin)
Bulletin of the Polish Institute of
Arts and Sciences in America
(N.- York)
Biuletyn Polsko-Ukraiński
(Warszawa)
Canadian Slavonic Papers
(Ottawa)
L'Europe Orientale (Paris)
Jahrbuecher f. Geschichte
Osteuropas (Muenchen)
Jahrbuecher f. Kultur und
Geschichte
der Slaven (Berlin)
Journal of Ukrainian Studies
(Toronto)
Le Monde Slave (Paris)
L'Observatore Romano (Rome)
Ost-Europa (Berlin)
Pravo Lidu (Praha)
Praci Ukrainskogo Naukovoho
Institutu (Warszawa)
Przegląd Historyczny
(Warszawa)

Przegląd Krajowy (Kuië)
Przegląd Współczesny
(Warszawa)
La Revue politique
internationale (Lausanne)
Ruthenische Revue (Wien)
Slaviasche Rundschau (Praque)
Slavic review (N.-York)
Slavonic and East European
Review (London)
The Slavonic review (London)
Slovans'ky Prehled (Praha)
The Ukraine (London)
Ukrainian Quarterly (N.-York)
The Ukrainian Review (London)
Ukrainian Review (Munich)
Ukrainische Rundschau (Wien)
Ukrainisches Korrespondenz-
Blatt (Wien)
Zeitschrift f. Osteuropäische
Geschichte (Berlin)
Ziemia Czerwieńska (Lwów)

Розділ XII

ДОВІДКОВО-ПОШУКОВИЙ АППАРАТ

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

до розд. "Література про життя і діяльність"

- Абліцов В. 41-43,
Абросимова Світ. 1032
Айхгорн фон 1373
Альчук М. 851
Андрієвський Д. 52, 53,
Андрусяк М. 54-57,
Андрусяк Тарас 852
Антоненко-Давидович Б. 59
Антонович Вол. 331, 361, 498, 632,
722, 1127, 1331, 1439, 1440, 1598,
1707, 1708
Антонович Дм. 1098
Антонович М. 60-69, 165, 319,
Апанович Олена 1222, 1656
Аркушна О. 853
Арсенич П. 71, 72, 777, 1524
Атаманенко А. 1033
Афоніна А. 73
Бабій Б. М. 624
Багалій Д. І. 2, 74-76, 510-512, 738,
1155, 1331
Баженов Л. В. 77
Балика, Д. 36
Бандрівський М. 778
Баран С. 78
Баран З. 854
Баран О. 1034
Бараневич Л. 79
Баранович О. І. 1087
Барвінський О. 80, 81, 1131
Бассараба В. 82
Батенко Т. 855
Баха Ю. 1693
Бачинський Ю. 83
Бебик В. 84
Безпалко 86
Белоусенко А. (Лотошкий О.) 87
Бережний О. 88
Березинець В. 856
Бесараб В. 89
Белая О. 90, 91
Белоусова Л. Г. 1642
Биковський Л. 92-94,
Биконя С. 762
Биленко О. 95, 96
Бистряков О. В. 9
Білас Л. 97
Біленко В. 98
Білецький Л. 99
Білецький О. 113
Білий В. 100
Білик І. 101
Білодід О. 102
Білокінь С. І. 103-117,
Білокопитов М. 118
Богоніс П. 857
Боечко В. Д. 119, 120, 1675
Бойко І. 121
Бойчук Мих. 1725
Бондаренко М. 122, 123
Бора Б. 124
Борисенко І. (Гирич І.) 125
Борисов В. 126
Борійчук Л. 858
Бортняк Нат. 127, 1007, 1035
Боруцький С. 859
Боруш К.
Боршак И. Див. Боршак І.
Боршак І. 129-132,
Боряк Г. 133, 134
Ботушанський В. 135, 136
Бочковський О. І. 137
Брайчевський М. 138, 139, 1036
Брехуненко В. 140
Будний В. 1525
Будорович Б. 143
Бузина О. 144, 145
Булат Т. 146, 1037
Бурдін В. 860
Бурдуланюк В. М. 1526
Буревої К. 147
Бурлака Гал. 33, 148-152, 212,
Бурнатович О. 153
Буценко О. І. 119, 1675
Бурчак Л. 154
Бутич І. 779
Вакалюк Я. Ю. 1527
Варда С. 155
Василевський П. 156
Василенко В. 320
Василенко Мик. 826
Василенко М. П. 157, 158, 280, 319,
1269, 1615,

1694
 Василенко Н. Див. Василенко М. П.
 Васько Л. 159
 Васькович Г. 160, 161
 Ващеба О. 861
 Вегеш М. М. 162, 1478, 1528
 Верба І. 181, 1038, 1039
 Веремчук А. П. 183
 Верига В. 184
 Верменич Я. В. 185
 Вернадський В. І. 186, 187, 332,
 1494, 1823
 Верстюк В. 188-192, 1429,
 Ветухів М. О. 193
 Виговський І. С. (укр. гетьмен)
 141, 1208
 Вигодованець Н. І. 1479
 Видрін Д. 195, 196
 Винар Б. 197
 Винар Л. 7, 8, 10, 32, 39, 40, 149,
 198-257, 780, 974,
 1008, 1042-1046, 1062, 1332, 1824-
 1830
 Винари (брати) 388
 Винниченко Вол. 153, 258, 363, 503,
 610, 772,
 1262,
 Вислук Л. 259
 Висоцька П. Ю. 9
 Витанович І. 261
 Вишневецький Д. (укр. гетьман)
 238,
 Вірлич Август 827
 Вісьтак О. 862
 Вовк Ф. К. 957, 1420
 Водотика С. Г. 271-274, 688, 828
 Возняк М. 276, 277
 Войнаренко 1495
 Волинець С. 278
 Волошин М. 450, 451
 Ворожко Т. 279
 Вороненко В. В. 157, 280, 1615
 Вороний М. К. 281
 Врублевський В. 21, 285, 286,
 Гаврилешко М. Ю. 1480
 Гаврилів Б. М. 1529
 Гаврилук І. 298
 Гавур М. 32
 Гаєвський С. Ю. 299
 Гаєвський О. 300
 Гайдар Ю. 301
 Галант І. В. 302
 Галій М. 303-305
 Галушко К. Ю. 975
 Гамалій Г. 11
 Гамрецький Ю. М. 306
 Гапак П. 307
 Гарасимчук В. 308, 309
 Гаркавий О. 310
 Гей В. 311
 Гелей С. 863
 Герасим Я. 864
 Герасимчук Вас. 312а, 326, 1026,
 1083
 Геращенко М. 313
 Герич Ю. 314, 315
 Гермайзе О. Ю. 271, 273, 316-318,
 1761
 Гершок Д. 865
 Гирич І. Б. 5, 233, 319-343, 470, 589,
 781, 1009, 1047, 1474
 Гісцова Л. 344, 345,
 Глушко С. В. 346
 Гнатюк В. 347-349, 423, 1658
 Гнатюк М. 350, 351, 866, 920
 Голобуцький П. В. 352, 1530
 Головенко О. 354
 Голомб Л. Г. 1481
 Голубко В. 867
 Горбань М. 355
 Горбатюк В. Т. 356, 357
 Горват Л. В. 162, 358
 Горєлов М. 359
 Горинь В. 360, 868
 Горленко В. 361
 Горький М. 1400
 Гоцуляк Вік. 1010
 Гоян Ярема 362
 Грабовецький В. В. 1531-1535
 Грановський Б. В. 12
 Григорев Н. І. 365
 Гренджа-Донський В. 364
 Гречко І. 870
 Грибоєдов С. В. 976
 Григанська С. В. 977
 Григоріів Н. 365, 366
 Гриневич Л. 1248
 Гринів Олег 869
 Гринник М. 500
 Гришак Яр. 367, 368, 1011, 1012,
 1049
 Грушевська Катерина 568, 669, 737,
 741, 742, 766, 1233
 1270, 1411,
 Грушевська Марія 568, 1270, 1598
 Грушевська-Шамрай Ганна 108
 Грушевський О. С. 383-386, 1229,
 1598
 Грушевський С. Ф. 585
 Грушевські (родина) 344, 419, 799,
 1232
 Грушецький Д. 388
 Гузар О. 782
 Гуз А. М. 978
 Гумецька Ася 389
 Гунчак Т. 390
 Гуньовський І. М. 391
 Гуржій О. І. 1461, 1536
 Гусев В. 392, 393
 Гусь Б. 871

Гуцуляк В. В. 394, 395, 1048
 Дальний М. 396
 Данилюк Д. 397,
 Дашкевич Ярослав 332, 398-408,
 784, 1013, 1014, 1049
 1050,
 Демиденко А. П. 164, 166
 Демченко Вол. 829
 Денисюк Ів. 872
 Десятникова І. 413
 Дзензелівський Й. 414
 Джиджора Іван 936, 1020, 1301
 Дзира Я. 415
 Дзюба І. 416, 1051, 1384
 Дзюба О. І, 417
 Дідун Н. В. 979
 Добржанський О. 800
 Добровольський Л. 420
 Домбровська Д. 425
 Домбровський О. 426-436, 784,
 1015, 1052, 1749
 Донцов Дмитро 359,
 Дорошенко В. 13, 36, 438-451, 1131,
 Дорошенко Д. І. 306, 452-458, 507,
 1131, 1496,
 1750-1753
 Дорошенко Ю. О. 980
 Досталь М. Ю. 459
 Драгоманов М. 518, 949, 1192,
 1418,
 Древалю Ю. 465
 Дрожжин В. П. 981
 Дубровський В. 467-469
 Дудко Ф. 471
 Дутчак П. В. 1564
 Дюркем Е. 1700
 Енгельс Фр. 1371
 Ефимовський Е. 472-474
 Ефремов С. Дяв. Єфремов С. І.
 Євдокименко О. А. 9
 Єремів М. 478
 Єфремов С. І. 14, 62, 320, 336, 341,
 475, 479-481, 574, 1047, 1101, 1335,
 1430, 1680, 1699
 Ждан М. 482
 Жежера В. 483,
 Жлудько Е. 352, 1530
 Жуковський А. 485-487, 785, 1053,
 1773а,
 1773б, 1773в
 Жуковський О. 503
 Жулинський М. Г. 488-494, 786,
 Жученко М. 495
 Завадович Т. 496
 Задніпровський О. 497
 Задорожний В. С. 1482
 Заїкін В. 498
 Залеська-Онишкевич Л. 787
 Залізняк Л. 830
 Замлинський В. 501
 Замша І. 502, 504-517
 Заруба В. 788
 Затонський В. П. 521, 522, 1316
 Захлопана Н. 873
 Зашкільняк Л. 523, 524, 874, 875,
 1016, 1017, 1054
 Заяць А. 789
 Зеленецький О. 533
 Земикевич Я. Ф. 705
 Зеркал С. 534
 Зінкевич Л. М. 867
 Зінько Теодор 799, 876
 Зленко Г. 541
 Злупко С. 790, 877
 Злупко Т. С. 542,
 Зозуля Я. 544, 545
 Иконников В. 550
 Іванишев М. Д. 979
 Іванцев І. Д. 1533
 Івах Я. М. 878
 Івченко В. 552
 Івченко Л. 553
 Ільєнко І. 554, 555
 Ільницький А. 556,
 Ільницький М. 791, 879
 Дмитро Ісаєвич 1682
 Ісаєвич Я. Д. 880
 Ісаїв П. 563
 Йолтуховський М. 567
 Каганович Лазар 682
 Калакура Я. С. 982
 Калинович І.
 Калитовська М. 568
 Кальницький М. 569, 570
 Камінська С., 571
 Камінський М. 792
 Кампо В. 793
 Капелюшний В. П. 999
 Капраль М. 1018
 Карась А. 850, 881
 Карпенко О. Ю. 1537
 Карпинська О. 36
 Катренко А. М. 572
 Качмар В. 882
 Кашуба М. 883
 Квіт С. 573-575
 Квітка К. В. 535
 Квітко І. 884
 Кедрия І. 576
 Кедровський В. 577, 578, 838
 Керенський О. 1317
 Керцберг фон 266
 Кирилюк В. 580
 Кирилюк С. 121, 581,
 Кириченко Е. 582
 Киричинський С. 583
 Киричук Ю. 908
 Кілессо С. 584, 1056
 Кіліченко Л. М. 1538
 Кіліченко О. І. 1539

- Кіндрась К. 585
 Кіржаєв С. М. 340, 586-589, 816, 1476
 Кістерська Л. Д. 280
 Климкевич Р. 590
 Клід Б. 591, 1778
 Кобилнох В. 885
 Кобринська Наталія 796, 895
 Ковалевський М. 593, 594
 Ковалинський В. 595
 Ковалів П. 596, 597
 Коваль О. 598
 Коваль Я. 599
 Ковальський М. П. 1540
 Ковальов С. 600
 Ковба Ж. 886
 Когут А. 601
 Козель Н. 36
 Козій Анісія 887
 Козуля О. 602
 Коланковський Л. 603, 1781
 Колесник В. 604, 983
 Колесса О. 67
 Комарницький С. 606
 Кондратик Л. Й. 608, 888
 Кондратик О. В. 608, 609, 888
 Кондратюк К. 889
 Кондрашов В. Ф. 271
 Коник Олександр 831
 Кониського О. Я. 67, 68,
 Коновал О. 610
 Ксновець О. 890
 Кононенко П. П. 611
 Копань Л. 615
 Копиленко М. Л. 616, 617
 Копиленко О. Л. 616-628
 Коптілов В. 629
 Кордуба М. 630-635, 944, 962, 1019, 1058, 1783-1788
 Кордунова Н. 636
 Корнійчук В. 891
 Коробич Г. 637
 Коровська Н. Е. 1484
 Корогод Л. П. 638
 Корчмарик Богдан. 794
 Косач-Кривинюк О. 639
 Косіор С. В. 640
 Костомаров М. І. 498, 1248, 1576
 Костюк Г. 641-643, 1789, 1790
 Косюк В. 272, 710, 711
 Кох Г. 644, 1779, 1780
 Коцур А. 645
 Кошобинський Михайло 345,
 Кошелівець І. 646
 Кравець М. М. 1540
 Кравець Я. 892
 Кравченко В. Г. 522
 Кравченко К. 647
 Кравчук Л. М. 156, 167, 178, 437, 648, 649, 1168
 Красівський О. 893
 Краснодемський В. 650
 Крачковський Б. 894
 Кривецький Іван 1024
 Кремень Вас. 832
 Кресін О. В. 984
 Криворотко В. 652
 Крижанівська О. 653
 Крикун М. Г. 654
 Кримський А. 340, 1302, 1335, 1652, 1658
 Крип'якевич Іван 168, 387, 655-660, 795,
 Крип'якевич Р. 660, 795,
 Кричевська Є. 661
 Кристюк П. Д. 365
 Криль К. 796, 895
 Крот В. О. 662
 Крохмальний Р. 896
 Крупницький Б. 663-666, 1792-1795
 Крупіна О. В. 1535
 Крупський І. 897
 Крутікова Н. 667
 Круть В. Г. 668
 Крячок М. І. 669
 Кубійович Вол. 646, 670
 Кузеля З. 1131
 Кузів Василь 92-94, 328, 671
 Кузіна Н. В. 985
 Кузка С. І. 1478
 Кузьмінєць О. 672, 673
 Кузьомко М. І
 Куліш Пант. 1242
 Кульчицький В. 898
 Кульчицький С. 674-683
 Купала Янка 1094
 Купрій П. 684
 Кутчинський О. 797, 1019, 1058,
 Куракін (рос. князь) 1286
 Курас І. Ф. 685-688, 1059, 1061
 Курис Г. 689
 Кутяк В. 899
 Кухар В. 690, 900
 Кухта Б. 691
 Кучеренко М. 692, 693
 Кучерук О. 694
 Кучик О. 901
 Кучма Л. Д. 645, 695, 696
 Кучмаренко В. 1646
 Лабулька Мирослав 697
 Лабушка М. 698
 Лавриненко Ю. 699, 700
 Лакіза І. 701
 Лев Данилович (укр. князь) 797
 Левицький І. Е. 24
 Левицький К. 703
 Левицький О. 78
 Легкий М. 902

Ленцяк В. 704
 Леонтович В. 1448
 Лесюк М. П. 1527
 Леся Українка 488, 639, 935,
 Лешкович Нат. 903
 Лизанчук В. 904
 Линник І. А. 514
 Липинський Вячеслав 153, 242, 320,
 322, 327, 239, 342,
 1009,
 Лисенко М. 105, 722,
 Лисий В. 905
 Лисяк-Рудницький І. 707
 Литвин М. 906
 Литвин К. 708, 709
 Литвиненко В. 710, 711
 Литовченко М. М. 712
 Лихитченко В. 713
 Лищик Ю. 705, 1045
 Ліберда І. 714, 715
 Ливицький А. 760, 1326
 Логвин Г. 798
 Логвін Г. 716
 Лозенко Л. 1475
 Ломов Георгій 108
 Лопушинський Ів. 833
 Лосієвський І. 718
 Лотоцький А. Див.
 Лотоцький О.
 Лотоцький О. 719-722
 Любінець І. Я. 1542
 Любченко М. 723
 Любченко П. 724
 Люпняк М. 907
 Лялька Я. 725
 Магунь М. 799
 Масрник Ю. 727
 Мазепа І. И. 727
 Мазепа Іван (ук. гетьман) 485, 769,
 770, 984, 1656
 Мазур В., 728
 Мазур І. 273, 729
 Мазур О. 908
 Мазуренко В. П. 1590
 Майборода М. В. 986
 Майборода Р. 21
 Майданник С. 730
 Макар Ю. 800
 Макаров В. І. 731
 Макаруч С. 909
 Макогон І. 732-735
 Максимовича М. 1715
 Малакова С. М. 987
 Малєць О. О. 1483
 Малик А. 910
 Малик Я. Й. 736-751, 801, 802, 911,
 1543
 Мальчевський О. 912
 Мандрик М. 752, 753
 Маренін М. 754
 Марискевич М. 882
 Маркевич (Одеса) 541
 Маркевич О. І. 514
 Маркитан Л. П. 755
 Мартиненко О. 756
 Мартинов А. Ю. 988
 Мартос Б. 757-760
 Марунчак М. 761
 Марценюк С. П. 762, 763, 1544
 Марушенко О. В. 1547
 Марцинюк І. М. 1545
 Марчук В. В. 1546
 Масненко В. 764
 Матвєєва Л. В. 280, 765
 Маттенкова Т. 497
 Матвєєва Л. 766, 767
 Матюх О. Д. 986
 Мащок О. 803
 Мащків Т. 769, 770
 Мацько М. 913
 Мороз В. 387
 Махно Нестор 629
 Мащок Г. П. 768
 Медвідь Ф. 914
 Мельник В. П. 1484
 Мельник Ів. 771
 Мельник Я. 915
 Мизак Н. 772
 Миколенко В. 773
 Миронець Н. 989
 Миронович С. 775
 Михайлюта О. 1082
 Мицк Ю. А. 1093, 1094
 Мишанич О. В. 1095
 Мінгазутдінов А. Ф. 990
 Мірошніченко М. 1097
 Міяковський В. 1098-1101
 Мовчан С. 916
 Могилко О. 1102
 Могилянський М. 1103
 Модрич-Верган В. 1104, 1105
 Мозгова Н. 917
 Мороз В. 1106-1110
 Мороз О. 918,
 Мороз Ю. 919
 Москаленко О. 1111, 1112
 Мостовий Вол. 834
 Моторний В. 920
 Моця Б. О. 991
 Мудрий М. 853
 Музиченко І. 1116
 Музиченко Ю. 1117
 Музичук О. 1118-1122
 Мухін Мих. 803а, 1123
 Мушняка М. 804, 1124
 Мушкетик Ю. 1125
 Навроцький Б. 1126
 Нагорняк М. 921, 1547
 Назаренко В. 1127
 Назарук В. 1128

- Наріжний С. 1129
 Нашкерський А. 922
 Нестуля Л. 1138, 1139
 Нечиталюк М. 923
 Немченко Галина 836
 Немченко Ів. 835
 Нечуй-Левицький І. 752, 753, 1620
 Нікольський А. В. 514
 Нунав Т. 1143
 Овдієнко П. П. 1147
 Огар В. І. 1485
 Огар Н. В. 1486
 Огіснюк Іван 1120
 Огірко Р. 805
 Оглоблин О. 1045, 1065, 1148-1156, 1800, 1801
 Одарченко П. 1159-1161
 Оуд 1163
 Озерський О. П. 1180
 Окиншевич Л. 1164
 Олексюк М. 924
 Оленковська Люд. 838
 Оленковський Мик. 837, 838
 Олесь Олександр 148
 Онацький С. 1165-1167
 Ониськів М. 1169
 Онопрієнко В. 1171-1175
 Оприск В. 925
 Орахівський І. М. 1548
 Орлик Пилип (укр. гетьман) 1222
 Осадча-Яната Н. 1176
 Осипенко Н. 1177
 Осипенко Н. 1179, 1180
 Офіціанський Р. А. 1487
 Охріменко П. 1182
 Павленко В. 1183
 Павличко Д. 307
 Павлів Д. 931
 Павлик М. 969
 Павловський В. 1184
 Павловський І. Ф. 26
 Падун Н. О. 1185
 Палій Мик. 1169
 Пальок В. 1186, 1478
 Панківський К. 1190
 Панова М. А. 1191
 Пантюхова О. Б. 1191
 Паньків М. І. 1549
 Панько Т. І. 768, 806, 926, 1192
 Панькова С. 1066, 1193, 1194
 Папакін Г. В. 1195
 Парамонов С. Я. 1196
 Пасемко І. 1197
 Пасічник М. 927
 Паславський І. 807, 1198, 1199
 Пасько І. В. 1200
 Патер І. 928
 Патон Б. 1201
 Патрило І. О. 808
 Пащук А. 929
 Пащук І. 1202
 Педан О. 1203
 Педич В. 930, 1204-1208
 Пеленський Є. Ю. 1209, 1210
 Пентелюк Марія 839
 Пєпа В. 1211
 Перепелиця Г. 1215
 Петегірич В. 931
 Петлюра Симон 160, 287, 363, 652, 1121, 1122, 1433, 1434, 1572, 1651
 Петренко М. 1218
 Петрів Р. В. 1550
 Петровський М. 1219, 1220
 Петрушевич А. 1412
 Петрушевич Е. 1716
 Печера С. 1221
 Піжик А. М. 992
 Пилипів Ол. 875
 Пилипчук О. 932
 Піриг Р. Я. 22, 192, 763, 1028, 1223-1241, 1429, 1544, 1711
 Писарев В. 1242
 Писарев В. 1245, 1246
 Пілецький В. 873
 Пінчук Ю. 1247, 1248
 Піскун В. М. 993
 Плоскіна В. 1251
 Плохій Сергій 1425
 Плющ В. 1252
 Погребенник Ф. 1256-1259
 Полк В. Т. 1261 1551, 1552
 Полонська-Василенко Н. 23, 221, 1266-1271, 1807
 Полохало В. 84
 Полога Лев. 933
 Полянський О. 1272- 1277
 Пономаренко М. 1278
 Потульніцький В. А. 1281
 Починок Т. 65,
 Правденко С. 1285
 Приймак Т. 1291-1293, 1809-1812
 Пристайко В. 413, 555, 580, 1295-1300
 Приступа С. 934
 Присяжна Б. 935
 Пришляк В. 936, 1020. 1301, 1553
 Припак О. 1302-1308
 Прокопович Т. 1315
 Процик А. 1331
 Пшеничний С. 937, 1332, 1333
 Рабінович П. 938
 Радзикович В. 1334
 Радченко А. 1336
 Раковський І. 1339-1342
 Раковський Х. Р. 1241, 1337, 1338
 Ракущинець В. І. 1484
 Расевич В. 1021
 Рахманний Р. 1344
 Ребет Д. 1345

Ревенчук В. 1346
 Рега О. С. 1554
 Рехтман М. Н. 1555
 Решодько Леонід 170, 171, 1062,
 1090, 1347-1365
 Рибак О. 809
 Рибак О. 939
 Рибалко О. 182, 476, 1366-1369
 Римаренко Ю. 581
 Ричка В. М. 1370
 Річицький А. 1371
 Ровенчак І. 940
 Рогоза Б. 1583
 Рожик М. 941
 Розовик Д. 728, 1372
 Розумик Т. М. 1488
 Романенчук Б. 1374-1376
 Романів О. 810, 1070, 1377-1384
 Романюк М. 942
 Романов К. 163
 Романовський В. 1385
 Романчук О. 1386
 Романюк П. 1398
 Ростовська О. В. 1388
 Ростун Вас. 559
 Рохлін А. 1389
 Рубач М. А. 1390-1394
 Рубльов О. 120, 1395, 1396
 Руда С. 1646
 Руденко Вал. 840
 Рудницький Л. 811
 Рудницький Степана 804, 940
 Рудницький Я. 1396
 Рудюк С. 994
 Рузанов О. 1398
 Рушак В. О. 995
 Савенок Люд. 841
 Савенок Н. 274
 Сагайдачний Петро (укр. гетьман)
 418,
 Садченко Ф. Я. 1395
 Сакада Л. 1071, 1399
 Саліковський О. 1400
 Самойленко О. Г. 1401
 Сандевич А. 1072, 1402
 Сарбей В. Г. 25, 1403-1410, 1556,
 1557
 Сварник Г. 756, 1022, 1073
 Свет 1411
 Свистун Ф. 1312
 Свितязь В. 1413
 Сворах С. 921, 1558
 Сегеда С. 1420
 Семиволос Н. А. 1421
 Семигорченко 1422
 Семютюк О. 943
 Сенько І. М. 1489
 Сергійчук В. 996, 1074-1076, 1423,
 1424
 Серкіз Я. 751, 944, 1426, 1427
 Сибір Ю. 1428
 Сигидин М. В. 1559
 Сидор О. 812
 Сидоренко Б. 650
 Сидоренко О. 1077, 1430, 1431
 Сикорський Г. 1432
 Симоненко Р. 1433-1435
 Синишина В. 341, 1436
 Сисин Франк 1023, 1437
 Сислюк Я. 945
 Ситник О. 1438, 1439
 Сікорський Іван 1389
 Сімович В. 1441
 Сірій Ю. 265,
 Сірій Ю (Тищенко Ю) 1412-1447
 Сірка А., 1448
 Сірка Й. 1448
 Сірополко С. 1449, 1450
 Січинський Мирослав 218, 707,
 Скопенко В. В. 997
 Скоропадський П. (укр. гетьман)
 102, 988, 1452
 Скорупська Марта 561
 Скоць А. 946
 Скрипник Мик. 322,
 Слабошпицький М. 1453-1455
 Слабченко Михайло 197, 506, 686-
 688, 1671, 1698
 Сластьон О. Г. 669
 Смаль В. 1457
 Сміян К. 1460
 Сміян П. 1460
 Смолин Г. 813
 Смолій В. 1461-1463, 1656, 1691
 Смотрицький Мелентій 718
 С. О. 1464
 Сокирко О. Г. 998
 Сокіл В. 947
 Сокіл Г. 948
 Сокуренько В. 949
 Солдатенко В. 1465, 1466
 Соловей Д. 1467
 Солошенко В. М. 999
 Сопова Г. О. 1000
 Сорока М. 1468
 Сохань П. С. 342, 683, 1462, 1463,
 1469-1476
 Стахів М. 150-1505
 Станко О. С. 1490
 Старицька-Черняхівська Людмила
 513,
 Стебельська Ар. 1506
 Стеблій Ф. 1024
 Стебницький П. 508, 509
 Стебун І. 1507
 Степаненко А. 1508
 Степанішина О. 547, 1509, 1510
 Степанков В. С. 1080
 Стерчо П. 1511, 1512
 Стех М. 1513

- Стецюк П. 950
 Стешенкова Т. 1514
 Стойко В. 814, 1515
 Стрельський Г. 1517, 1518
 Струхманчук Яков 1257
 Студинський Кирило 1073, 1398, 1520, 1521
 Сумцов Микола 1436
 Сусло Т. Д. 572
 Сусоров Віктор 842
 Сусоров Серг. 843
 Сухий О. 951
 Сюсько М. І. 1488
 Тарабан В. 952, 1560
 Тарнашинська Л. 1522
 Терещенко М. Ів. 1566
 Тесленко В. І. 989, 1001
 Тетяк К. О. 1003
 Тики Ф. 1567
 Тимошенко Л. 1081
 Тимошак М. 1568, 1569
 Тиндяк В. 1571
 Тищик Б. 953
 Ткачук А. 1572, 1573
 Толочко О. 1574
 Толочко П. П. 1575-1579
 Том П. 1580
 Томашівський Степан 127, 538, 1007, 1035, 1136, 1333, 1581
 Томілович Л. В. 1002
 Топчибаши А. М. Б. 1582
 Треф'як Я. 1586
 Тронько П. П. 1587
 Тронько П. Т. 1588
 Трофимук М. 815
 Трофимович В. 954
 Трохимчук С. 955
 Трошинський В. 571, 1589, 1590
 Трубайчук А. 1519, 1591-1596
 Туряниця В. 1251
 Турій О. 1025
 Тутковський П. А. 461,
 Тхоржевський Р. 1597
 Українець 1600
 Улянівський В. 343, 816, 1222, 1476, 1610, 1611
 Усяенко І. Б. 157, 280, 1615
 Ф. Б. 1616-1622
 Фариняк Е. 64,
 Феденко П. 1623, 1624, 1754, 1755
 Федорук Я. 1026, 1083
 Федоришин П. 1625
 Федорова Л. 1626
 Федущак І. 1627
 Федущак-Юркевич І. 817
 Фенич В. І. 1492
 Фещенко-Чопівський Іван 820
 Фізер І. 1628, 1629
 Фішер-Слиш М. 1084
 Фрамба Ф. С. 1661
 Франко А. 956
 Франко З. 818, 1630, 1631
 Франко Іван 66, 150, 218, 277, 319, 351, 433, 440, 488, 575, 699, 818, 866, 872, 891, 923, 956, 1487, 1565, 1622, 1630, 1631-1635,
 Франко О. 957
 Франко-Ключко А. 1636, 1637
 Ханас В. 1639
 Хацаюк В. 1640
 Хвиля А. 1641
 Хмарський Вадим 845, 1642
 Хмельницький Богдан (укр. гетьман) 927,
 Хміль І. 1643
 Хорунжий Ю. 1644
 Хохлачов В. 1645
 Храмов Ю. О. 376, 1646, 1647
 Христюк П. О. 1648, 1681
 Хрущ В. 1561
 Худанич В. І. 1491
 Цвенгрош Г. 958
 Цвях Т. 1649
 Цепенда І. Є. 1558
 Цибульський В. 819
 Циганкова Е. 1652, 1653, 1738
 Цикора С. 1654
 Ципкина Н. 36
 Цівкач О. 959
 Цуркан В. 1655
 Чегиринцев Б. Д. 26
 Чередниченко В. 1657
 Черемшинський Остап 1658
 Черкаський Б. 34
 Черниш Н. 960, 961
 Черняк С. 1659
 Черняк С. 1660
 Чеховський І. 962
 Чижевський Д. 1663
 Чикаленко С. Х. 989, 1001, 1101, 1256, 1259, 1571, 1664-1666, 1710
 Чиркова О. А. 1004
 Чировський М. 1667, 1668
 Чижко В. 1669-1672
 Чмелик Р. 1673
 Чопівська-Богун І. 820
 Чорний Д. 1677
 Чорний В. . 821, 963
 Чорновол І. 964
 Чернопиский М. 822
 Чубатий М. 1678, 1679
 Чумаченко О. А. 1005
 Чуприна В. 965
 Чуприна З. 965
 Чупринка Гриць 1063
 Чучук С. Г. 1562
 Шаблій О. 966
 Шайнога О. 968

- Шамрай С. В. 1232
 Шандра В. 32
 Шаповал 1005
 Шаповал Ю. 413, 555, 580, 1085,
 1295-1300,
 1680-1684
 Шахматов О. О. 731, 1200
 Шацька А. 1086, 1685
 Швед М. 967
 Швидько Г. 1686
 Шевченко В. 1687, 1688
 Шевченко Т. Г. 1126, 1242,
 Шевченко Ф. П. 175, 1689-1691
 Шевчук В. 1692
 Шелепеш І., 1693
 Шемшученко Ю. 1694
 Шермет А. 1695
 Шермет Л. 968
 Шилюк О. 1696
 Шкраб'юк Петро 969
 Шмалько А. 1697
 Шмельов В. 1698, 1699
 Штейнгель Федір 1202
 Штепа К. 1700
 Штинько В. 1701
 Шульгін О. 1518, 1702-1705, 1815,
 1816
 Щепотьев В. А. 26
 Щербаківський Данило 1184
 Щербань Т. О. 1174, 1175, 1706-
 1709
 Щодра О. 970
 Шуць О. Й. 1712
 Юркевич Віктор 817, 1039
 Юркевич В. Д. 1627
 Юркова Окс. 1087, 1723, 1724
 Юрчяшин О. 1725
 Юрчук В. І. 1726
 Яворницький Д. 507, 1032, 1093,
 1177
 Яворський М. І. 1402, 1727-1729
 Ягич Ватрослав 414
 Ягнишак В. 823
 Якимович Б. 971, 1731
 Яковенко Л. 1732, 1733
 Яковенко Наталія 1027, 1734, 1735
 Яковишин В. М. 1563, 1564
 Яневський Д. 1737
 Янковський О. 1738
 Яримович С. М. 1739
 Ярґись А. 824, 972
 Ястребов Ф. 1740
 Ясь О. 1088
 Ящик Петро 1454
 Яцків Я. 1741
 Bidlo Jar. 1743
 Bidnov W. 1744
 Bilas L. 1745
 Boris J. 1746
 Borschak E. 1747
 Chubatyi M. 1748
 Dombrows'kyi O. Див.
 Домбровський О.
 Doroshenko D. Див. Дорошенко Д.
 Fedenko P. Див. Феденко П.
 Fedoronzuk W. 1756, 1757
 Frankiewicz Cz. 1758
 Graham L. 1759
 Grebig H. 1760
 Gregorovich A. 37,
 Hermaize O. Див. Гермайзе О.
 Hoetzsch O. 1762
 Horak S. 1763-1765
 Hunczak T. 1773
 Joukovsky Arkady. Див. Жуковський
 А.
 Kadlec K. 1774
 Kamenetsky I. 1775-1777
 Klid B. W. Див. Клід Б.
 Koch H. Див. Кох Г.
 Kolankowski L. Див.
 Коланковський Л.
 Kopystianski A. 1782
 Korduba M. Див. Кордуба М.
 Kostyuk H. Див. Костюк Г.
 Krueger F. 1791
 Krupnytskyi B.
 Mazon A. 1796
 Mazour A. G. 1797
 Milliukov P. 1798
 Neubauer H. 1799
 Ohloblyn O. Див. Оглоблин О.
 Palme A. 1802
 Pap. M. 1803
 Pelenski Jar. 1804, 1805
 Pidhainy O. I 38
 Pidhainy O. S. 38
 Pipes R. 1806
 Polonska-Vasilenko N. Див.
 Полонська-Василенко Н.
 Presniakov A. E. 1708
 Prymak T. M. Див. Приймак Т.
 Reshetar Jar. 1813
 Richthoten B. F. 1814
 Shulgin A. Див. Шульгін О.
 Shtogryn Dmytro 17
 Simpson G. M. 1817
 Sonevyts'kyi L. 1818
 Stachiv M. A. 1819
 Tabouis 1820
 Tillet L. 1821
 Vernadsky G. 1822
 Vernadsky V. Див. Вернадський В.
 І.
 Wynar L. Див. Винар Л.
 Wynot E. 1831

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК
до розділу "Алфавітно-тематичний перелік праць
М. С. Грушевського"

- Альберічо Занетта 4990
Анддйбер Ганжа (гетьман запоріз.)
4721
Андрієвський Олексій 4765
Антонович Вол. 4702-4704, 4726,
4750, 4756, 4762,
Байрон 4694, 4766, 485
Барвінський Б. 4195
Белей Іван 4935
Біляшівський М. Ф. 4767
Богданко (укр. гетьман) 4710
Бодянский Осип 4748
Буценко О. І. 4922, 4954
Бучинський Богдан 4768
Васілевський В. 4769
Василій св. 4654
В[ахнянин] Н. 4172
Виговський (укр. гетьман) 4701,
4708
Винниченко Вол. 4705
Витовт (князь) 4507
Вовк Федір 4770
Володимир (князь) 4706, 4739
Возняк М. 4928
Герцен О. І. 4157, 4592
Глинський М. Л. 4714
Гнатюк Вол. 4771
Гоголь М. В. 4763
Голубінський Євген 4772
Голубовський Петро 4773
Гонта (укр. народ. герой) 4715
Грушевська К. 4848
Грушевська М. 4861
Грушкевич Теофіл 4919
Гулак Микола 4774
Дашкевич Микола 4775
Джиджора І. 4849, 4913
Дикарев Митрофан 4776
Дівочка Онисифор 4717
Доманицький Вас. 4777, 4932
Дорошенко Петро (укр. гетьман)
4711, 4743
Драгоманов М. 4200, 4689, 4719,
4723, 4738, 4756, 4778
Єфремов Сергій 4947
Жданов Ів. 4707
Жигмонт (польс. король) 4185
Житецький Павло 4779
Житецький Гнат П. 4780
Жукович П. 4461
Заволока М. (псевд. М. С. Г.) 4980-
4982, 4989, 5001, 5021
Зайберг А. Е. (уклад.) 4164
Загиркевич І. О. 474
Казимир (вел. князь) 4190
Кандиба Олександр (Олесь О.) 4941
Кистяківський Олександр 4746
Ключевський В. 4788
Кобилянська Ольга 4944
Кобринська Нат. 4733
Кониський Георгій 4709, 4747, 4781, 4942
Копе Франсуа 4862
Косіор В. С. 4926
Коссак Іван 4782
Костомаров Мик. 4121, 4209, 4722, 4725,
4734, 4736, 4740
4758,
Котляревський Іван 4716, 4868
Кошобинський М. М. 4757, 4783
Красицький Ф. 4962
Кривий Грицько 4995
Кривоніс 5008
Крижановський Аристарх 4784
Кропивницький Марко 4735
Кудря Д. Е. 4903
Куліш Пант. 4104, 4707, 4751
Кунік Е. 4706
Крижановський Ар. 4519
Лазаревський О. М. 4730, 4785
Лашкарів Петро 4786
Лебединцев Петро 4787
Левицький М. В. 4903
Ленниченко (проф.) 4211
Леонтович Ф. 4788
Лесевич Вол. 4789
Леся Українка 4790
Липинський В. 4192
Лисенко М. 4135, 4737, 4791
Литвинова-Бартош П. 4792
Лобач-Жученко Мих. 4917
Лозинський Вол. 4793
Лушкевич В. 4803
Любомірський Талеуш 4794
Львів Галицький (князь) 4211, 4659
Мазела Іван (укр. гетьман) 4701, 4713,
4718, 4761,
Маковей Осип 4945
Малишевський Іван 4787

Маркевич Олексій 4795
Маркович Дмитро 4934
Мамін-Сибіряк Д. 5132
Марко Вовчок 4741
Михальчук Константин 4796
Мйодушевський Антоній 4854
Молчановський Никандр 4797
Мордовешь Данило 4798
Назарійв Олекса 4943
Нечуй-Левицький Іван 4727, 4936
Новаковський Ю. В. 4903
Оберучев 4126
Огоновський Ом. 4800
Олександр II 4131
Олег (князь) 4745
Олелько (князь)
Олесь Ол. 4753, 4825
Онкен Вільгельм 4799
Оришевський 4373
Осмомисл Ярослав 5020
Острозький Константин (князь)
4731
Острианин 4186
Панківський Кость 4916
Петрашка (митник) 4185
Пипін Олександр 4801
Полівка Іржі 4939
Полуботок Павло (укр. гетьман)
4749
Попович О. 4164
Починок Т. 4927
Прохніцкій Ян 4519
Пулюй Іван 4937
Рильський Тадей 4802
Раковський Х. Г. 4901, 4923
Роман (князь) 4732
Рудченко (Панас Мирний) Іван
4789, 4918
Руліковський Е. 4803
Русов О. 4217

Сагайдачний Петро (укр. гетьман) 4712
Самоквасов Д. 4788
Свенціцький І. 4858
Сергєєвич В. І. 4804
Сергієнко М. 4716
Симонів [Номіс] Матвій 4805
Сінкевич Г. 4462
Січинський Мирослав 4909
Скавучак Трохим 5014
Скальковський А. 4805
Сухомлінов Мих. 4807
Твардовський (декан) 4929, 4933
Терлецький Остап 4808
Толстой Л. 4580
Труш Ів. 4202, 4720
Тутківського П. А. 4809
Філевич Іван 4810
Флобер Г. 5134
Флоринський Т. 4951
Франко І. 4121, 4728, 4742, 4754, 4811,
4938, 4948
Франц-Йосиф (цесаревич) 4556
Хмельницький Богдан 4504, 4673, 4700,
4724, 4752, 4755, 4759, 4760, 5016
Чехов Антон 4440, 4812, 486, 4813
Шевченко Т. Г. 4871, 4956-4968
Шкрибляк М. 4575
Шпильгаген 4692
Шульгін Яков 4814, 4845
Щербаківський Данило 4815
Щербина Вол. (укр. історик) 4729
Ярослав Мудрий (князь) 4466, 4706, 4764
Ястребов В. 4806

Zelepın. D. 4601

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

до розділу «Книжки і журнали,
що вийшли за редакцією М. С. Грушевського»

Грушевський О. 5819
Костомаров М. І. 5812, 5825
Перетц В. 5821

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

до розділу «Рецензії на праці М. С. Грушевського»

Антонович В. 5834
Білецький О. 5835
Білокінь С. 5835
Василенко М. 5837
В[изар] Л. 5838

Вороний М. 5839
Г., П. 5840
Гнатюк В. 5842
Грушевський О. 5843
Джиджора І. 5844, 5845

Д[оманицьк]ий 5846-5850
Дорошенко В. 5851-5860
Дорошенко Д. 5861-5871
Залізник М. 5873-5876
Ікс 5877, 5878
Крип'якевич І. 5879
Лукич Л. 5880
М[олчановський] 5881, 5882
Наріжний С. 5883
Новенко М. 5884
Новицький В. 5885
Перетц В. 5886
Пичета В. 5887

Порш Н. 5888
Прокопович В. 5889
Ріпешський С. 5901
Сумцов М. 5902
Томашівський С. 5903, 5904
Франко І. 5905, 5906
Ціпківець 5907
Ш. 5908
Шумелда Я. 5909
Я. Б. 5910

Gajecky G. 5911

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

до розділу «Рецензії на праці про М. С. Грушевського»

Андрусяк Н. 5912
Антонович М. 5913
Винар Л. 5914-5923
Домбровський О. 5925
Дубровський В. 5926
Жлан М. 5927
Жученко М. 5928
Клід В. 5929
Кошобинська Н. Б. 5930

Кузьменко С. 5931
Онопрієнко В. 5932
Сакада Л. Д. 5935
Сарбей В. Г. 5936
Ситник О. М. 5937, 5938
Толочко О. П. 5939
Шарварок О. 5940
Шумелда Я. 5941, 5942

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

до розділу «Перелік присвячених М. С. Грушевському
наукових форумів та виголошених на
них доповідей»

Антонович М. 6032
Антонович М. 5951
Апанович О. 5968
Атаманенко А. 6025
Білокінь С. 5969, 6037
Булзинський О. 5970
Будурович Б. 5945
Бурлака Г. 5971
Бутич І. 5972
Вербя І. 5973
Верстюк В. 5974
Винар Л. 5944, 5947, 5950,
5952, 5955, 5958, 5963, 5965,
5975
Вірменич Я. 5976
Гапак П. 6038
Гирич І. 5977, 6039
Грабовецький Б. 5966, 6044
Григорович А. 5943, 6045
Грицак Я. 5978
Дашкевич Я. 5979
Домбровський О. 5953, 5956

Жуковський А. 5959, 6028
Жулинський М. 5980
Зашкільняк Л. 5981
Злепко Д. 5982
Ісаєвич Я. 5983
Кіржаєв С. 5984
Клід Б. 6033
Коваленко О. 5985, 5986
Ковальський М. 6022
Коптілов В. 6029
Косик В. 6036
Костриця М. 6024
Кочубей Ю. 6027
Крикун М. 5987, 6021
Кулаковський П. 6026
Кульчицький Ю. 5957
Кухар В. 5988
Кучеренко М. 5989
Левченко В. 5990
Людерман Е. 5960
Ляхощкий В. 5991
Майборода Р. 5992, 5993

Мацьків Т. 5954, 5961
Малик Я. 5994
Маркитан Л. 5995
Матяш І. 5996
Наулко В. 5997
Нойбавен Г. 5962
Оглоблин О. 5949
Панькова С. 5998
Пасько І. 5999
Пеленський Я. 6000
Пиріг Р. 6001, 6035
Радзивілл О. М. 6002
Радзивілл О. М. 6003
Ричка В. 6004
Ріхтгофен Болько фон 5948
Ричка В. 6005
Сакада Л. 6006
Сарбей В. 6007
Сварник Г. 6008
Сергійчук В. 6009, 6040

Сидоренко О. 6034
Сисин Ф. 5964
Сидоренко О. 6010
Смолій В. 6011
Сохань П. 6012
Степанков В. 6023
Ткачук А. 6027
Тодійчук О. 6013
Ульяновський В. 6014, 6041
Феденко П. 5946
Федорова Л. 6015
Чопик Д. Б. 5967
Шаповал Ю. 6016, 6042
Шевченко В. 6017
Щербак Ю. 6031
Юркова О. 6018
Яковенко Н. 6019
Яровий В. 6043
Ясь О. 6020

ПРЕДМЕТНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПОКАЖЧИК (до розділу “Література про життя та діяльність”)

Аграрно-селянське питання 834, 843, 894

Академія наук 50, 157, 193, 274, 285, 286, 288, 317, 340, 346, 354, 382, 384, 399, 518, 537, 549, 564, 589, 765, 816, 992, 1087, 1171, 1196, 1269, 1271, 1367, 1378, 1470, 1476, 1602, 1646, 1647, 1676, 1709, 1723, 1726, 1823

Археографія 408, 421, 586, 587, 663, 779, 979, 982, 1018, 1469, 1540, 1605, 1792

Археологія 139, 778, 925, 931

Архів 319, 320, 323, 334, 337, 344, 422, 504, 588, 615, 652, 749, 755, 756, 773, 845, 1038, 1191, 1195, 1227, 1240

Архітектура 1003

Біографічні відомості 46, 52, 69, 70, 90, 103, 104, 114, 125, 132, 147, 165, 168, 170-174, 192, 198, 199-202, 206, 213, 215, 220, 222, 223, 235, 246, 253, 275, 278, 279, 301, 302, 310, 313, 314, 321, 370-380, 392, 407, 411, 413, 424, 438, 444, 445, 455, 459, 472-474, 500, 521, 547, 555, 563, 577, 581, 583, 633, 635, 641, 642, 653, 657-660, 672, 700, 701, 720, 743, 747, 751, 801, 831, 846, 893, 1057, 1059, 1065, 1085, 1090, 1099, 1100, 1113, 1117-1119, 1123, 1132, 1143, 1148-1152, 1154, 1165, 1179-1181, 1203, 1224, 1225, 1230, 1231, 1236, 1255, 1279-1282, 1290, 1295, 1296-1300, 1316, 1319, 1321, 1322, 1354, 1359, 1368, 1374, 1391-1396, 1429, 1458, 1467, 1486, 1500-1503, 1505, 1509, 1510, 1531, 1555, 1583, 1591-1594, 1596, 1671, 1675, 1677, 1684, 1691,

1692, 1703, 1712, 1743, 1744, 1750a-1752, 1762-1764, 1766-1772, 1773a, 1774, 1780, 1785, 1789, 1796-1797, 1802, 1815, 1824-1826

Бібліографія 1- 40, 244, 285, 355, 447, 771, 1425, 1800

Видання творів М. С. Грушевського 43, 47, 113, 214, 217, 239, 281, 324, 333, 362, 431, 433, 533, 552, 554, 559, 561, 565, 566, 592, 601-603, 615, 651, 683, 690, 695, 736, 739, 744, 748, 1040, 1041, 1097, 1140-1142, 1156, 1213, 1249, 1253, 1254, 1260, 1276, 1284, 1314, 1328, 1333, 1361, 1370, 1405, 1437, 1454, 1461, 1462, 1463, 1468, 1471, 1475, 1511, 1512, 1568, 1569, 1579, 1611, 1654, 1661

Відзначення пам'ятних дат М. С. Грушевського 49, 61, 72, 82, 88, 89, 121, 126, 136, 146, 155, 156, 169, 176, 177, 180, 190, 249, 254, 260, 294-296, 303, 307, 318, 349, 358, 437, 452, 460-464, 502, 526, 528, 529, 542, 543, 558, 562, 567, 582, 643, 644, 648-650, 678, 685, 696, 711, 717, 832, 844, 848, 849, 997, 1029, 1033, 1034, 1036, 1037, 1043, 1044, 1046, 1053, 1055, 1060, 1061, 1064, 1067-1071, 1074, 1075, 1077-1079, 1082, 1084, 1096, 1130, 1138, 1144, 1167, 1168, 1187, 1188, 1193, 1218, 1221, 1234, 1244, 1251, 1265, 1283, 1286-1289, 1294, 1308, 1313, 1230, 1334, 1336, 1363, 1364, 1382, 1384, 1385, 1408, 1414, 1415, 1428, 1456, 1477, 1480, 1514, 1516, 1562, 1580, 1594, 1595, 1609, 1612, 1613, 1621, 1624, 1640, 1649, 1687, 1688, 1693, 1701, 1713-1718, 1720, 1722, 1779, 1797a, 1799

Військова справа 54, 289, 290, 466, 819, 965, 991, 998, 1263, 1584, 1606, 1608

Географія 427, 862

Геральдика 590

Громадсько-політичні рухи 59, 390, 448, 460, 539, 540, 553, 607, 614 740, 900, 928, 1214, 1216, 1320, 1430, 1515, 1563

Грушевськознавство 53, 55, 60, 63, 84, 97, 107, 109, 116, 120, 125, 133, 134, 138, 144, 145, 152, 153, 166, 195, 203, 205a, 208, 211, 233, 245, 248, 251, 259, 300, 304, 305, 330, 335, 356, 354, 368, 388, 406, 429, 435, 465, 475, 489, 515-517, 525, 531, 538, 571, 576, 580, 591, 617-620, 623, 624, 627, 638, 640, 668, 679, 680, 682, 704, 712, 726, 762, 763, 784, 788, 863, 876, 881, 906, 921, 941, 949, 955, 958, 960, 974, 1008, 1012, 1013, 1021, 1022, 1028, 1030, 1039, 1042, 1045, 1048-1050, 1063a, 1088, 1095, 1112, 1114, 1162, 1205, 1208, 1211, 1219, 1220, 1226, 1228, 1237, 1239, 1245, 1273, 1332, 1337, 1338, 1345, 1371, 1380, 1390, 1399, 1400, 1403, 1404, 1410, 1412, 1421-1423, 1439-1441, 1449, 1473, 1484, 1506, 1519, 1533, 1536, 1564, 1577, 1587, 1610, 1623, 1634, 1636, 1637, 1644, 1645, 1653, 1655, 1657, 1669, 1683, 1689, 1690, 1696, 1697, 1705, 1724, 1728, 1732-1735, 1737-1738, 1740, 1745, 1754-1758, 1773в, 1777, 1778, 1811, 1818, 1831

Державотворення 55, 57, 73, 95, 96, 111, 175, 178, 451, 492, 569, 616, 622, 721, 745, 750, 793, 802, 805, 860, 867, 871, 876, 901, 913, 914, 918, 919, 929, 938, 950, 966, 983, 986, 988, 996, 1107, 1274, 1285, 1291, 1292, 1310-1312, 1324, 1344, 1351, 1388, 1491, 1560, 1603

Діаспора (еміграція) українська 432, 723, 761, 1129, 1534, 1812

Діяльність М.С. Грушевського :

громад.-політ. 41, 44, 45, 56, 57, 87, 154, 162, 179, 189, 196, 291, 443, 449, 467, 497, 631, 662, 672, 674, 689, 710, 719, 814, 842, 943, 971, 1135, 1147, 1157, 1169, 1215, 1243, 1323, 1346, 1355, 1357, 1358, 1360, 1480, 1504, 1537, 1601, 1607, 1659, 1660, 1731, 1791, 1819

□ *наукова та науково-організаційна* 41, 44, 48, 56, 57, 76, 98, 99, 117, 135, 158, 162, 196, 236-238, 297, 370, 400-405, 435, 443, 476, 486, 496, 498, 535, 604, 630, 634, 636, 654, 664, 780, 783, 859, 864, 908, 911, 920, 930, 946, 947, 951, 959, 987, 1014, 1215, 1248, 1250, 1261, 1264, 1340, 1362, 1366, 1377, 1381, 1442, 1460, 1473, 1482, 1567, 1575, 1576, 1578, 1600, 1670, 1672, 1784, 1786, 1787, 1791, 1794, 1801, 1814, 1817

□ *культурно-освітянська* 56, 76, 79, 549, 757, 889, 961, 967, 981, 985, 1185, 1340, 1431, 1530, 1539, 1554

□ *літературна* 44, 151, 389, 494, 523, 697, 791, 811, 815, 822, 835, 836, 840, 866, 902, 1086, 1104, 1182, 1209, 1210, 1261, 1375, 1376, 1479, 1481, 1482, 1525, 1552, 1625, 1629, 1663, 1686,

□ *публіцистична* 396, 443, 480, 884, 897, 911, 942, 980, 1105, 1482, 1557, 1625

Діячі:

□ *державні і громадсько-політичні* 247, 418, 503, 645, 769, 770, 927

□ *історії* 1024, 1223

□ *культури* 1098

□ *літератури* 218, 1620

Економіка 790, 877, 1667, 1668

Епістолярія 64-67, 80, 91, 105, 108, 119, 131, 149, 150, 163, 212, 219, 242, 322, 325-328, 339, 341, 345, 350, 365, 414, 423, 470, 507, 508, 509, 510, 514, 522, 573, 639, 667, 669, 705-707, 731, 752, 754, 937, 944, 954, 957, 989, 1019, 1032, 1058, 1060-1063, 1974, 1093,

1094, 1101, 1120-1122, 1127, 1145, 1200, 1235, 1238, 1241, 1436, 1438, 1464, 1522, 1632

Етнографія 909, 939, 999, 1011, 1183, 1192, 1277, 1489, 1520, 1544, 1549, 1673

Заклади, організації, товариства, їх видання 81, 122, 123, 161, 184, 224, 227, 229-232, 234, 240, 254-257, 264, 276, 299, 315, 316, 347, 348, 367, 383, 386, 391, 398, 430, 442, 446, 527, 540, 572, 613, 655, 656, 666, 670, 729, 764, 782, 855, 868, 882, 912, 932, 1015, 1052, 1057, 1124, 1137, 1146, 1158, 1171-1173, 1178, 1190, 1247, 1315, 1318, 1342, 1379, 1383, 1401, 1474, 1521, 1526, 1542, 1543, 1590, 1605, 1633, 1641, 1706, 1708, 1721

Історіографія 74, 124, 140, 143, 185, 204, 205, 207а, 209, 225, 226, 241, 308, 312а, 363, 394, 395, 415, 436, 458, 550, 600, 647, 880, 976, 994, 1009, 1010, 1016, 1023, 1027, 1266, 1331, 1407, 1424, 1483, 1517, 1545, 1556, 1574, 1729, 1748, 1750, 1753, 1761, 1765, 1773б, 1781, 1782, 1793, 1803, 1804, 1807, 1827, 1829, 1830

Історіософія 261, 524, 807, 856, 905, 917, 970, 1102, 1305-1307, 1628, 1816

Історія:

□ *всесвітня* 428, 450, 916, 1759, 1806, 1808

□ *України* 75, 426, 434, 441, 482, 485, 598, 708, 709, 769, 770, 789, 792, 797, 803, 837, 970, 1072, 1080, 1081, 1092, 1107-1109, 1204, 1207, 1222, 1246, 1272, 1386, 1402, 1409, 1416, 1417, 1451, 1472, 1489, 1536, 1541, 1546, 1548, 1553, 1581, 1648, 1674, 1742, 1749, 1760, 1773, 1776, 1788, 1790, 1813

Історія міст і сіл України 77, 420, 469, 541, 878, 1089, 1339, 1341, 1352, 1397, 1445

Красназнавство 71, 397, 420, 487, 579, 632, 715, 777, 785, 800, 823, 874, 953, 1002, 1017, 1054, 1128, 1186, 1258, 1478, 1524, 1528, 1529, 1532, 1551, 1559, 1586, 1588, 1642,

Культура 83, 159, 194, 352, 364, 416, 439, 484, 491, 493, 637, 718, 786, 787, 809, 810, 853, 861, 875, 890, 903, 907, 924, 934, 1051, 1111, 1175, 1201, 1293, 1431, 1444, 1447, 1452, 1730, 1809, 1810,

Літературознавство 385, 479, 490, 495, 611, 815, 879, 892, 896, 915, 1490, 1507, 1538

Мемуаристика 110, 115, 186, 187, 265, 306, 332, 338, 351, 366, 456, 457, 471, 578, 713, 714, 757, 759, 910, 1001, 1176, 1256, 1259, 1267, 1342, 1442, 1448, 1493-1496, 1582, 1664-1666, 1678, 1710, 1711

Мистецтво 716, 798, 812, 1257

Міжнародні стосунки з:

Польщею 854

Росією 993, 1309

Мовознавство 596, 597, 768, 782, 806, 829, 839, 858, 873, 904, 926, 933, 1091, 1192, 1488, 1490, 1527, 1535

Національна символіка 412, 730, 945, 1133, 1134

Національне відродження 488, 824, 851, 963, 972, 975, 1025, 1125, 1153, 1172, 1198, 1206, 1453, 1465, 1537, 1547

Національно-етнічна структура 813, 827, 830, 899, 990, 1550

Освіта 183, 262, 728, 794, 833, 839, 865, 873, 886, 978, 1000, 1450, 1485, 1535, 1561

Право 628, 745, 852, 1164

Релігія 343, 417, 608, 609, 671, 808, 869, 870, 888, 1004, 1199, 1492

Родина Грушевських, їх побут 112, 128, 181, 182, 272, 360, 419, 568, 585, 595, 661, 692, 683, 698, 738, 741, 742, 766, 767, 773, 799, 1076, 1163, 1191, 1229, 1232, 1233, 1242, 1270, 1278, 1411, 1426, 1459, 1508, 1598

Соціологія 137, 1700

Стосунки Грушевського С. М. з:

Антонович В. 331, 361, 1707

Багалій Д. І. 511, 512, 1155

Бойчук М. 1725,

Василенко М.П. 280, 1615, 1694

Вернадський В. І. 187

Винниченко В. 258

Вовк Ф. К. 1420

Герасимчук В. 1026, 1083

Гермайзе О. 271, 273

Гнатюк В. 1658

Джиджора І. 936, 1020, 1301

Донцов Д. 359

Дорошенко Д. І. 306, 454, 1131

Єфремов С. 62, 336, 574, 922, 1047, 1680, 1699

Ісаєвич Д. 1682,

Кедровський В. 838

Кобринська Н. 796, 895

Кониський О. 68

Кримський А. 1302, 1652, 1658

Кубійович Вол. 646

Кузеля З. 1131

Крип'якевич Ів. 660, 795

Кузів В. 92-94
Левицький О. 78
Леонтович В. 1448
Леся Українка 935, 1160
Липинський В. 329, 342, 781
Нечуй-Левицький І. С. 753
Оглоблин О. 828
Олесь О. 148
Павлик М. 969
Петлюра С. 160, 1433, 1434, 1572
Полонська-Василенко Н. 221, 1267
Роздольський О. 948
Рудницький С. 804, 940
Сірий Ю. (Тищенко Ю.) 1443, 1446
Скоропадський П. 102
Скрипник М. 468
Слабченко М. 197, 506, 686-688, 1698
Старицька-Черняхівська Л. 513
Студинський К. 1398
Томашівський С. 127, 1007, 1035, 1136
Фещенко-Чопівський І. 820
Франко І. 277, 440, 575, 699, 818, 891, 923,
956, 1487, 1565, 1622, 1630, 1631, 1635
Чикаленко Є. 1571
Шаповал 1005
Шульгін О. 1518
Штейнгель Ф. 1102
Щербаківський Д. 1184
Юркевич В. 817, 1627
Яворницький Д. І. 1093

Сфрагістика 590

Увіковічення пам'яті М. Грушевського 42, 51, 85, 100, 106, 118,
142, 309, 311, 381, 425, 477, 483, 546, 551, 557, 570, 584, 599, 684,
702, 732-735, 1056, 1066, 1116, 1189, 1194, 1217, 1252, 1347, 1413,
1427, 1432, 1457, 1513, 1573, 1626, 1695

Українознавство 129, 130, 481, 501, 503, 525, 532, 544, 593, 598,
610, 620, 625, 629, 665, 675, 676, 691, 703, 721, 722, 724, 727, 775,
821, 841, 885, 887, 984, 1268, 1303, 1304, 1335, 1369, 1389, 1558,
1643, 1656, 1679, 1746, 1783, 1795, 1805, 1820, 1828

Українська Центральна Рада 58, 110, 188, 191, 210, 243, 250, 252,
263, 266-270, 282-284, 287, 292, 293, 298, 312, 353, 393, 409, 410, 453,
478, 499, 519, 520, 530, 534, 536, 545, 556, 560, 594, 606, 612, 621,
626, 746, 750, 758, 760, 772, 774, 847, 898, 995, 1109, 1110, 1139,
1159, 1212, 1325, 1343, 1348, 1350, 1353, 1356, 1365, 1372, 1373,
1387, 1419, 1466, 1497-1499, 1570, 1585, 1589, 1599, 1614, 1616-1619,
1650, 1651, 1681, 1702, 1736, 1741, 1775

Філософія 1406, 1503, 1538, 1727, 1745

Фінанси 1597

Фольклор. Фольклористика 872, 1719, 1739

Шевченкознавство 1126

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК (загальний)

- Австро-Угорщина 612, 4164
Ай-Петрі (Крим) 5006
Америка 4883, 4904, 4908
Белз 4256
Берестечко 819
Берлін 4574
Бесарабія 58
Білорусія 4111, 4618
Болди 4969
Болохов (губин. городище) 4184
Будапешт 1193, 1251
Буковина 800
Варшава 1130, 4098, 4359
Венеція 4118, 4983, 4990
Волинь 1072, 1080, 1087
Володимир-Волинський 4367
Галич 878, 4482, 4485, 4999
Галичина 114, 632, 824, 854, 865, 854, 915,
952, 972, 1017, 1054, 1323, 1551, 1586, 4106,
4163, 4264, 4307, 4309, 4315, 4327, 4421,
4556, 4600, 4665
Гайсин 4373
Гудульщина 71, 1524
Гетьманщина 1204
Гудульщина 777
Ділов (містечко) Київ. губерня 4372
Європа 855, 4210, 4576
Женева 1601, 4912, 4930, 4955
Житомир 715
Жовті Води 4752
Задніпров'є 4167
Закарпаття 1186, 1528, 1659
Запоріжжя 4225
Звенигород (Галицький) 4484, 4970
З У Н Р 906, 913, 1208
Італія 2140
Калка 482
Канада 761, 1034, 1812
Київ 50, 125, 128, 179, 262, 287, 292, 323,
386, 420, 466, 537, 539, 549, 557, 572, 579,
584, 585, 607, 684, 734, 735, 1056, 1089,
1145, 1156, 1163, 1250, 1255, 1263, 1352,
1432, 1445, 1505, 1515, 1598, 1606, 1695,
4196, 4403, 4404, 4525, 4632, 4729, 4899,
4905, 4971
Київщина 420, 1002,
Копистерин 4373
Корсузь 4752
Крогулець с. 4185
Лемківщина 823
Литва 4175, 4618
Луцьк 4972
Львів 276, 315, 347, 348, 360, 408, 446, 477,
599, 613, 635, 729, 748, 773, 853, 882, 889,
925, 965, 1021, 1070, 1189, 1340-1342, 1429,
1742, 4202, 4417, 4585, 4586, 4697, 4708,
4882, 4959, 4973, 4999
Москва 305, 4186, 4359, 4476
Німеччина 612
Нью-Йорк 4920
Овруч 4634
Одеса 541, 845
Острог 1033, 4974
Оттоманська Порта 4260
Париж 958, 1053, 1319
Перемишль 4975
Переяславль 4759, 5016
Петроград 370
Поділля 1559, 4493
Польща 311, 1413, 1831, 4125, 4187, 4421,
4480, 4506, 4613, 4621
Полтава 4345, 4977
Прага 1187
Прикарпаття 1532, 1562
Ржищів 4976
Росія 472, 1576, 1807, 1808, 1831, 4111,
4204, 4248, 4321, 4355, 4452, 4460, 4583,
4613, 4619, 4622, 4624, 4875
Русь (Київська) 970, 1546, 1574, 4172, 4233,
4267, 4303, 4389, 4466
Русь (Забужська) 4308
Русь (Південна) 4380
Русь (Підкарпатська) 4495
Румунія 58
Сарасво 1106
Сестринівка с. (Бердичів-
ського повіту) 1508
Симбірськ 424
Сіверщина 4979
Сколівщина 749
С Р С Р 1761, 1795
Ступниця (під Самбором) 4483
США 303
Торонто 542, 1084
Угорщина 358, 1074
Україна 76, 89, 98, 106, 136, 153, 170, 175,
185, 239, 241, 252, 259, 301, 308, 312, 313,
324, 352, 355, 426, 451, 532, 533, 569, 580,
600, 618, 619, 622, 629, 640, 650, 668, 673,
681, 702, 727, 730, 738, 744, 745, 751, 771,
780, 786, 789, 790, 792, 794, 802, 803, 805,
813, 832, 837, 850, 867, 870, 914, 917, 929,

941, 975, 990, 996, 998, 1004, 1107-1109,
1132-1134, 1139, 1164, 1168, 1174, 1198,
1212, 1215, 1217-1220, 1223, 1230, 1246,
1252, 1268, 1272, 1275, 1285, 1309-1311,
1322, 1324, 1344, 1346, 1357-1359, 1362,
1373, 1402, 1431, 1449, 1450, 1456, 1460,
1472, 1480, 1497, 1499, 1504, 1520, 1536,
1540, 1547, 1555, 1560, 1576, 1578, 1597,
1599, 1601, 1608, 1619, 1634, 1640, 1674,
1690, 1705, 1740, 1746, 1749, 1773, 1790,
1807, 1818, 1820, 1828, 4104, 4105, 4111,
4112, 4121, 4125, 4128, 4132, 4163, 4168,
4171, 4194, 4237, 4240, 4243, 4244, 4248,
4257, 4265, 4269, 4273-7245, 4294, 4322,
4324, 4331, 4332, 4337, 4352, 4386, 4390,
4405, 4435, 4436, 4471, 4476, 4489, 4499,
4500, 4503, 4510, 4536, 4537, 4554, 4563,
4564, 4568, 4569, 4583, 4590, 4596, 4603,

4613, 4617-4622, 4628, 4662, 4673, 4680,
4689, 4706, 4734, 4881, 4888, 4897, 4902,
4905, 5067, 5068, 5079, 5117
Україна Наддніпрянська 316, 4448
Україна Наддністрянська 4448
Україна Угорська 4601
Фінляндія 4591
Франція 487,785,177в
Харків 246
Холм 311, 1115, 1415
Холмщина 887, 1128, 4123, 4124, 4234,
4492, 4651
Черкащина 1268
Чернігів 469, 4978, 4979
Чікаго 4907
Чехи (село) 4174, 4509
Чехо-Словакия 474
Чехословацька Республіка 473

СПИСОК АВТОРСЬКИХ АБРЕВІАТУР І СКОРОЧЕНЬ

- АН - Академія наук
АНУ - Академія наук України
АН СРСР - Академія наук Союзу Радянських Соціалістичних Республік
АН УРСР - Академія наук Української Радянської Соціалістичних Республіки
АО - акционерное общество
Вістн. ПЛЖ – Вістник Політика. Література. Життя
ВУАН - Всеукраїнська Академія наук
ВУЦВК - Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет
ДВУ - Державне видавництво України
ДВОУ - Державне видавничче об'єднання України
Журн. мин.нар.прос. - Журнал министерства народного просвещения
ЗУНР - Західно-Українська Народна Республіка
Ів.-Франк. - Івано-Франківськ
КДБ - Комітет Державної Безпеки
ЛДУ - Львівський Державний університет
літ. - ліття
Літ.-наук.вістн. - Літературно-науковий вістник
МДБ - Міністерство державної безпеки
МП - мале підприємство
М.С.Г. - Михайло Сергійович Грушевський
НАН - Національна Академія наук
НБУ - Наукова бібліотека України
НБУВ – Національна бібліотека України ім. Вернадського
НАНУ - Національна Академія наук України
НКВС - Народний комісаріат внутрішніх справ
НТШ - Наукове товариство ім.Шевченка
Проф. газ. - Профспілкова газета
РЕГУ - Радянська енциклопедія історії України
річ. - річчя
СВУ - Спілка визволення України
УАН - Українська Академія наук
УЗЕ - Українська загальна енциклопедія
УІТ - Українське Історичне Товариство
укл. - укладач
укр. - український
Укр. парт. соц.-рев. - Українська партія соціалістів- революціонерів
університ. - університетський
ун-т - університет
УРЕ - Українська радянська енциклопедія
УРЕС- Український радянський енциклопедичний словник
уроч. - урочистий
уряд. - урядовий
УЦР - Центральна Рада
ЦДАГО - Центр. держ. архів громадських організацій

Bd - Band
canad. - canadian, canadienne
Diss. - Dissertation
ed. - edited, edition
etnolog. - etnologiczn
Inst. - Institut
komis. - komisya
nauk. - naukovo
Nov. - November
porp. - poprawione
red.- redakcyja
ser. seriya, seria
Sept. - September
Cz. - czese
t-vo - tovaristvo
ukr. - ukrainian, ukrainisch
zw. - zweite
wyd. - wydanie
wydaw. - wydawnictwo

З М І С Т

	<i>Стор.</i>
Від укладача.....	4-9
Розділ I. Хроніка життя та діяльності	10-30
Розділ II. Бібліографія бібліографії видань творів М. С. Грушевського та літератури про нього.....	31-34
Розділ III. Література про життя та діяльність.....	35-138
Розділ IV. Бібліографія праць М.С.Грушевського (українською та російською мовами). Хронологічний показчик.....	139-258
Розділ V. Бібліографія праць М. С. Грушевського іноземними мовами. Хронологічний показчик.....	259-264
Розділ VI. Алфавітно-тематичний показчик праць М. С. Грушевського:	
- монографії, статті.....	265-283
- біографічні матеріали, щоденникові записи.....	283
- історичні персоналії України.....	283-285
- некрологи, посмертні згадки.....	285-286
- видавнича справа, передмови.....	286-288
- відчити, виступи, доповіді, звернення, інтерв'ю.....	289-290
- листування.....	290-291
- шевченкіана.....	292
- краєзнавство.....	2992
- літературні твори:	
п р о з а	292-293
п о е з і я.....	293-296
с ц е н а р і й.....	296
- переклади.....	296
- рецензії (на праці, розвідки, часописи тощо).....	296-336
Розділ VII. Книжки і журнали, що вийшли за редакцією М. С. Грушевського.....	337-339
Розділ VIII. Рецензії на праці М. С. Грушевського...	340-345
Розділ IX. Рецензії на праці про М. С. Грушевського.....	346-348
Розділ X. Перелік присвячених М. С. Грушев- ському наукових форумів та виголошених на них доповідей (за програмами).....	349-355
Розділ XI. Перелік використаних джерел:	
1. Монографічні праці, збірники тощо.....	356-357
2. Періодичні видання.....	357-360
Розділ XII. Довідково-пошуковий апарат:	
Іменний показчик:	
- до розділу "Література про життя та діяльність".....	361-369
- до розділу "Алфавітно-тематичний індекс праць М. С. Грушевського".....	370-371
- до розділу «Книжки і журнали, що вийшли за редакцією М. С. Грушевського».....	371
- до розділу «Рецензії на праці М.С.Грушевського»	371-372

- до розділу «Рецензії на праці про М. С. Грушевського».....	372
- до розділу «Перелік присвячених М. С. Грушев- ському наукових форумів та виголошених на них доповідей».....	372-373
Предметно-тематичний покажчик (до розділу “Література про життя та діяльність».....	373-379
Географічний покажчик (загальний).....	380-381
Список авторських абрєвіатур і скорочень.....	381-383

Авторське видання

Грановський Борис Васильович

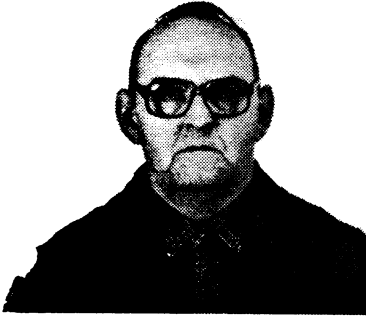
Михайло Грушевський
-
**перший президент України,
академік**

Біобібліографія (1885-2000)

Підписано до друку 17.09.2001. Формат 60x84/16.
Друк різнографія. Папір офсетний. Ум. друк. аркушів 23,8
Тираж 100 прим. Замовлення № 17

ТОВ "Геопринт" 2001.
03150 м. Київ, вул. Червоноармійська, 69.

Грановський Борис.

Народився 1937 року
на Вінниччині.

Книга виходить в світ до
50-річчя його трудової
біографії: у 1951-1957 рр. –
робітник-верстатник;

у 1957-1962 рр. – студент
Київського державного

педінституту іноземних мов;

у 1962-1965 рр. – вчителював на Волині, служба в армії;
з 1966 р. працює в Національній академії наук України. З
1975 р. – кандидат історичних наук. У 1988 році подав
заяву в ЦК КПРС про вихід з компартії. Дослідник
міжнародних стосунків України. Створив багатотомовий
літопис найважливіших подій зовнішньополітичної
діяльності колишнього СРСР під назвою “Радянський
Союз і зарубіжні країни: торгівля, економіка, наука,
техніка, культура” (1945-1985 рр.)”. Рукопис депонований
в ДНТБ України. Автор “Чорної книги” Вінниччини” та
книги “Таємні об’єкти НКВС у Вінниці (1937-1940)”. З
1985 р. досліджує друк України. Співавтор книг
“Джерела українознавства. Вип. I” та “Каталог
палеотипів”, автор багатьох розвідок стосовно
національного друку. Готує до друку бібліографічні
покажчики “500 джерел українознавства” та “Матеріали
до історії друку України (1484-2000 рр.)”.